

CENTRUM PRO ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ
A HODNOCENÍ KRAJINY

Koncepce strategie ochrany přírody a krajiny Moravskoslezského kraje

TEXTOVÁ ČÁST

ZADAVATEL: MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ

PŘEDKLÁDÁ: EKOTOXA OPAVA S.R.O.
Horní náměstí 2
746 01 Opava
tel.: 553 696 141, fax: 553 628 512,
e-mail: emc@ekotoxa.cz

LISTOPAD 2004
AKTUALIZACE - LISTOPAD 2006

AUTORSKÝ KOLEKTIV

ŘEŠITEL

EKOTOXA OPAVA S.R.O.:

ING. EVA BRHELOVÁ
ING. PAVEL KOTRLA, Ph.D.
ING. PETR KOVÁŘ
RNDR. RONALD RASZKA
JAN AUSFICÍR

SPOLUŘEŠITELÉ:

AOPK ČR PRAHA, STŘEDISKO OSTRAVA:

ING. VLADIMÍR MANA
ING. KLÁRA BUCHWALDKOVÁ
MGR. HANA WEISSMANNOVÁ
MGR. ŠÁRKA KALÍŠKOVÁ
MGR. IVONA KNEBLOVÁ
MGR. JAN KLEČKA

ÚHUL BRANDÝS N.L., POBOČKA FRÝDEK-MÍSTEK:

ING. MIROSLAV ZAVADIL
ING. ŠTĚPÁN KRÍSTEK
ING. JAROSLAV GABZDIL

Koncepce je zveřejněna na webových stránkách Moravskoslezského kraje
www.kr-moravskoslezsky.cz v rubrice Životní prostředí – koncepční materiály.

Je možno zasílat připomínky pro její další aktualizaci a doplňování na adresu kontaktní osoby krajského úřadu MSK, odboru Životního prostředí a zemědělství, oddělení ochrany přírody a lesního hospodářství :
Ing. Jaroslava Macurová: jaroslava.macurova@kr-moravskoslezsky.cz

Koncepce byla zpracována s finanční podporou Státního fondu životního prostředí

OBSAH

ÚVOD	1
ČÁST A : ANALÝZA STÁVAJÍCÍHO STAVU	2
A.1. VYHODNOCENÍ STAVU PŘÍRODNÍHO PROSTŘEDÍ A EKOLOGICKÉ STABILITY KRAJINY	2
A.1.1. VYMEZENÍ ZÁJMOVÉHO ÚZEMÍ.....	2
A.1.2. BIBLIOGRAFIE	4
A.1.3. CHARAKTERISTIKA SOUČASNÉHO PŘÍRODNÍHO STAVU.....	6
A VYHODNOCENÍ HLAVNÍCH EKOLOGICKÝCH PROBLÉMŮ	6
A.1.3.1. Lesní ekosystémy	6
A.1.3.2. Zemědělské ekosystémy	89
A.1.3.3. Vodní ekosystémy	110
A.1.3.4. Významné krajinné prvky (dále VKP)	136
A.1.3.5. Přírodní parky.....	138
A.1.3.6. Zvláště chráněná území, biotopové lokality, památné stromy.....	143
A.1.3.7. Výskyt zvláště chráněných živočichů a rostlin.....	166
A.1.3.8. Výskyt nepůvodních živočichů a rostlin.....	173
A.1.3.9. Územní systém ekologické stability (dále ÚSES).....	175
A.1.3.10. Přírodní biotopy podle metodiky NATURA 2000	187
A.1.3.11. Záchranná centra pro handicapované živočichy.....	194
A.1.3.12. Zhodnocení území Ostravska a Karvinska	197
A.2. ROZBOR VYUŽITÍ A ÚČINNOSTI STÁVAJÍCÍCH NÁSTROJŮ PRO ZAJIŠTĚNÍ ŽÁDOUCÍHO STAVU PŘÍRODĚ BLÍZKÝCH EKOSYSTÉMŮ A EKOLOGICKÉ STABILITY KRAJINY	211
A.2.1. OBECNÁ A ZVLÁŠTNÍ ÚZEMNÍ A DRUHOVÁ OCHRANA	211
A.2.1.1. Nástroje právní	211
A.2.1.2. Nástroje ekonomické	211
A.2.1.3. Environmentální vzdělávání a osvěta (dále EVVO).....	225
A.2.1.4. Ochrana přírody v sektorových politikách kraje	226
A.3. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE	227
A.3.1. POPIS SOUČASNÉ SITUACE V OBLASTI MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE.....	227
A.4. SPOLUPRÁCE S NEVLÁDNÍMI ORGANIZACEMI.....	228
A.4.1. MOŽNOSTI SPOLUPRÁCE S NEVLÁDNÍMI ORGANIZACEMI	228
A.4.2. POPIS SOUČASNÉ SITUACE SPOLUPRÁCE S NEVLÁDNÍMI ORGANIZACEMI.....	229
A.5. SPOLUPRÁCE S ODBORNÝMI ORGANIZACEMI A INSTITUCEMI.....	232
A. 6. PŘEHLED ZÁKLADNÍCH PRÁVNÍCH NOREM V OBLASTI OCHRANY PŘÍRODY S OHLEDEM NA VSTUP DO EU	234
A.6.1. ČESKÁ LEGISLATIVA.....	234
A.6.2. EVROPSKÁ LEGISLATIVA	241
A.6.3. MEZINÁRODNÍ ÚMLUVY	243

A.7. METODIKA PRO ZPRACOVÁNÍ KAPITOLY B, UPŘESŇUJÍCÍ NÁVRH STRUKTURY VÝSTUPŮ	247
ČÁST B: STANOVENÍ CÍLŮ A PRIORIT OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY	250
B.1. CÍLE OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE.....	250
OKRUH 1: OBECNÁ ÚZEMNÍ A DRUHOVÁ OCHRANA	251
OKRUH 2: ZVLÁŠTNÍ ÚZEMNÍ A DRUHOVÁ OCHRANA	252
OKRUH 3. LESNICTVÍ.....	253
OKRUH 4. ZEMĚDĚLSTVÍ	254
B.2. PRIORITNÍ CÍLE V OCHRANĚ PŘÍRODY A KRAJINY	255
B.2.1. MAPA HOMOGENNÍCH OBLASTÍ MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE.....	255
B.2.2. NÁVRH PRIORIT CÍLŮ DLE JEDNOTLIVÝCH HOMOGENNÍCH OBLASTÍ MSK	256
B.3. SPECIFIKACE OPATŘENÍ K NAPLNĚNÍ STANOVENÝCH CÍLŮ	257
OKRUH 1: OBECNÁ ÚZEMNÍ A DRUHOVÁ OCHRANA	257
OKRUH 2: ZVLÁŠTNÍ ÚZEMNÍ A DRUHOVÁ OCHRANA	267
OKRUH 3: LESNICTVÍ	272
OKRUH 4: ZEMĚDĚLSTVÍ	277
B.4. EKONOMICKÉ VYHODNOCENÍ SOUBORU OPATŘENÍ.....	283
ČÁST C: MANAGEMENT OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY	293
C.1. ŘÍZENÍ A ZPŮSOB PROJEDNÁVÁNÍ V PRŮBĚHU ZPRACOVÁNÍ KONCEPCE S ORGÁNY VEŘEJNÉ SPRÁVY, VEŘEJNOSTÍ A POD.....	293
C.2. NÁVRH ČINNOSTÍ ZABEZPEČUJÍCÍCH NAPLNĚNÍ CÍLŮ KONCEPCE.....	295
C.3. DOPLŇOVÁNÍ KONCEPCE STRATEGIE OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY	302
ZÁVĚR	303
POUŽITÉ POJMY A ZKRATKY.....	304

Úvod

Koncepce strategie ochrany přírody a krajiny (KOP MSK) patří mezi základní strategické dokumenty Moravskoslezského kraje. Postihuje období let **2005-2014**.

Práce na díle probíhaly v letech 2002-2004. Zpracovatelem byla firma EKOTOXA OPAVA s.r.o., spoluřešiteli Agentura ochrany přírody a krajiny, středisko Ostrava a Ústav pro hospodářskou úpravu lesů, středisko Frýdek-Místek.

Koncepce ochrany přírody a krajiny byla schválena Zastupitelstvem MSK dne 23.6.2005 pod usnesením č. 5/298/1.

Časové období koncepce je dlouhodobé (2005-2014), v části B – Cíle – jsou jednotlivé cíle a opatření v ochraně přírody a krajiny členěny do kratších časových úseků.

Hlavní části koncepce jsou:

Část A – Analytická část

Část B – Cíle a opatření ochrany přírody a krajiny

Část C – Management ochrany přírody a krajiny

Cíl koncepce

Cílem koncepce je stanovit systém pravidel a opatření pro ochranu přírody a vytváření ekologicky stabilní krajiny, při zachování biologické rozmanitosti a trvale udržitelného rozvoje.

Koncepce je určena pro:

- orgány státní správy
- orgány samosprávy
- odbornou veřejnost
- ekologickou výchovu

Výstupem zpracované koncepce v roce 2004 byly také projekty v geografickém informačním systému ArcExplorer 2, obsahující vyřídněná a zpracovaná data z analytické části (aktuálnost dat – konec roku 2002) a aplikaci doporučených opatření. Jedná se o koncepční materiály s přesností mapových podkladů 1:10 000. Na této úrovni byla postavena analytická a návrhová část.

Aktualizace koncepce-listopad 2006

Jelikož od doby odevzdání uplynuly již 2 roky a na poli ochrany přírody proběhla řada významných změn (vymezení ptačích oblastí, evropsky významných lokalit, změny v dotačních titulech, legislativě apod.), přistoupil krajský úřad k zadání aktualizace KOP MSK. Jedná se o aktualizaci vybraných informací a digitálních dat.

Aktualizované kapitoly:

Úvod, A.1.1.(Vymezení zájmového území), A1.3.6.(Zvláště chráněná území, biotopové lokality, památné stromy), A.1.3.10.(Přírodní lokality podle metodiky NATURA 2000), A.2.1.2.(Nástroje ekonomické), A.2.1.4.(Ochrana přírody v sektorových politikách kraje), A.6.1. (Česká legislativa), B.4. (Ekonomické vyhodnocení souboru opatření), Závěr.

Aktualizovaná digitální data:

Výstupem Aktualizace KOP MSK 2006 je doplnění a upřesnění základních mapových podkladů v oblasti ochrany přírody v digitální podobě u vybraných dat – maloplošná zvláště chráněná území, ptačí oblasti, evropsky významné lokality, památné stromy, významné krajinné prvky, biotopové lokality „Česká Natura“.

Část A : Analýza stávajícího stavu

A.1. Vyhodnocení stavu přírodního prostředí a ekologické stability krajiny

A.1.1. Vymezení zájmového území

Moravskoslezský kraj tvoří jednu z nejkrajovějších částí na severovýchodě České republiky. Na své severní straně hraničí s Polskem, na východě se Slovenskem. Z jižní strany je vymezen Zlínským krajem, z jihozápadu krajem Olomouckým.

Dle **zákona č. 387/2004 Sb., o změnách hranic krajů**, ve znění pozdějších předpisů, se změnilo vymezení území Moravskoslezského kraje a Olomouckého kraje takto: území obcí Huzová, Norberčany a Moravský Beroun přešla k 1. 1. 2005 z území Moravskoslezského kraje do území Olomouckého kraje. V **MSK** tak ubyly 3 obce.

Rozloha MSK je nyní 5 445 km², což představuje 7,0 % území ČR a řadí se tak na šesté místo mezi všemi kraji.

Počet obyvatel činí 1 251 833 (k 30.6.2005).

Hustota obyvatelstva je 230 osob/km², největší je na Ostravsku- 1 466 osob/km², nejnižší na Bruntálsku – 63 osob/km².

Zemědělská půda tvoří 51,5 % rozlohy kraje, orná půda 33,2 % celkové rozlohy kraje a lesní půda a pozemky zabírá 35,4 % - to je mírně více než celorepublikový průměr.

Přírodní podmínky na území kraje jsou značně nehomogenní

Geograficky je území kraje ze západu ohraničeno horským masívem Hrubého Jeseníku s nejvyšší horou a současně i nejvyšším bodem kraje Pradědem (výška 1 491 m n m). Na území Hrubého Jeseníku se nachází CHKO Jeseníky, oblast je intenzívně turisticky navštěvována v zimním i letním období a má významnou rekreační funkci. Jsou zde pásma přirozené akumulace vod, lesy jsou převážně ochranné, v nižších polohách hospodářské. Na východě je kraj geograficky vymezen pohořím Moravskoslezských Beskyd, zde se nachází stejnojmenná CHKO, i zde plní lesy důležitou funkci vodohospodářskou, ale je třeba vyzdvihnout i jejich funkci půdoochrannou na jílovitých půdách flyše. Terénní výškové rozdíly směrem ke středu a severu postupně klesají až k rovinatému reliéfu v okolí horního toku Opavy a dolního toku Odry pod Ostravou s nejnižším bodem v nivě Odry u polských hranic – 195 m. K Polsku je území kraje otevřeno Slezskou nížinou, směrem na jih přechází v rovinu Hané.

Klimaticky lze území Moravskoslezského kraje charakterizovat následovně. Jádrem Hrubého a Nízkého Jeseníku na západě a Moravskoslezských Beskyd na východě je možné dle Quittova členění zařadit k mírně chladným oblastem s 20 letními dny a 150 mrazovými dny ročně. Dále je pro tuto klimatickou oblast charakteristický počet dnů se sněhovou pokrývkou, který činí 120, a roční průměrnou teplotou nepřesahující 6 °C, dlouhodobý průměrný úhrn srážek činí 1 200 mm. Směrem k Moravské bráně a k Ostravě dochází k postupnému oteplení podnebí, nížinné části území kraje patří do klimatické oblasti mírně teplé se 45 letními, 40 mrazovými a 60 dny se sněhovou pokrývkou za rok. Průměrná roční teplota charakteristická pro tuto oblast nepřesahuje 9 °C, dlouhodobý průměrný úhrn srážek nepřevyšuje 800 mm. Severní území Opavska leží ve srážkovém stínu a roční úhrny jsou zde nižší než na ostatním území patřícím do mírně teplé klimatické oblasti. Teplá oblast se na území Moravskoslezského kraje nevyskytuje.

Většina území kraje patří do **povodí** Odry, řeka je napájena většími toky (Opava, Olše, Ostravice), odvádějícími povrchové vody z pásu přirozené akumulace vod ležících v obou zmíněných pohořích. Odra je zároveň největší řekou na území kraje, v její nivě leží důležitá CHKO Poodří. Pouze malá část území jižně od Rýmařova patří do povodí Moravy. Zdroje podzemních vod jsou v bližším okolí toků Opavy, Odry a jejich východních přítoků. V Moravskoslezském kraji jsou četné zdroje minerálních vod (např. Ondrášov, Velká Štáhle), jsou zde také lázeňská centra – Bílá, Karlova Studánka, Karviná Darkov, anebo v současné době neprovozované Jánské Koupele.

Na území Moravskoslezského kraje leží rozsáhlá **ložiska** černého uhlí – Ostravskokarvinský revír. Jsou zde ale také ložiska zemního plynu, vápence, žuly, mramoru, břidlice, sádrovce. Rozsáhlá jsou ložiska štěrkopísků a písků, poněkud menší, ale významné zastoupení mají ložiska cihlářských hlín a jílu.

Z hlediska kvality **ovzduší** se vyskytují jak oblasti silně zatížené emisemi látek znečišťujících ovzduší – Ostravsko, Karvinsko, tak i oblasti v nichž se koncentrace zmíněných škodlivin, např. SO² pohybují kolem 2 µg. kg⁻¹, což je hodnota evropského pozadí – Karlova Studánka. V současné době je však největším problémem historická zátěž půd, jejich kontaminace těžkými kovy a minerálními oleji. V horských oblastech došlo v minulých letech k silnému okyselení svrchních horizontů půd vlivem kyselých depozicí síry a dusíku. Vážným problémem se jeví poddolování některých částí území těžbou uhlí. Vážné je rovněž znečištění povrchových i spodních vod v některých částech Moravskoslezského kraje a zanášení vodních nádrží vlivem půdní eroze. I přes zlepšující se stav životního prostředí a existenci relativně čistých oblastí z hlediska jeho kvality, patří v celorepublikovém měřítku Moravskoslezský kraj mezi oblasti s nejhorším životním prostředím v ČR.

A.1.2. Bibliografie

Bibliografie je zpracována jako přehled v prostředí Microsoft Excel. Obsahuje identifikační údaje k jednotlivým publikacím (autor, rok vydání, název), údaje o jaký typ publikace se jedná a geografické zařazení jednotlivých publikací.

V přehledu je uvedeno celkově 1065 publikací, z toho 667 článků z časopisů, sborníků či různých konferencí, 70 studentských prací, 21 posudků, 131 zpráv, 15 studií a 161 publikací jiného typu (knihy, mapy, videofilm). Data vydání publikací se pohybují v rozmezí let 1904 – 2003.

Bibliografie se týká témat souvisejících s ochranou přírody a krajiny v Moravskoslezském kraji, např. chráněných území, krajiny obecně, ohrožených druhů, problematiky vody, lesa, různých případů ohrožení přírody, osvěty související s ochranou přírody, nevládních organizací apod.

Zpracovatelé: Mgr. Šárka Kalíšková (AOPK ČR, středisko Ostrava)
Mgr. Jan Klečka (AOPK ČR, středisko Ostrava)

Poslední údaje doplněny k datu: 5.3.2003

Vzor přehledu bibliografie týkající se ochrany přírody v Moravskoslezském kraji

autor 1	autor 2	autor 3	autor 4	rok vydání	název publikace	citace	typ	území-okres	území-VCHÚ	území-ostatní
(bad')				1998	V Poodří se uhnízdili kormoráni, ochranáři z toho nemají radost.	In: Mladá fronta Dnes. -- Praha. -- 1210-1168. -- Roč. 9, č. 209 (7.9.1998), s.3	článek		CHKO Beskydy	
Ambros, Z.	Michal, I.	Janda, R.		1991	Fytoindikace změn přírodních lesů Moravskoslezských Beskyd.	In: Živa 4	článek		CHKO Beskydy	
Anonymus				1954	Odvaly. Soupis literatury.	In: KVŠT. č.5799, Praha	článek			
Anonymus				1955	Odval hlusin. Soupis literatury.	In: Báňské projekty č.R-161, Ostrava	článek			
Antonín, V.	Bieberová, Z.			1995	Chráněné houby ČR.	MŽP ČR, AOPK, SMEK Brno, 88 str., 46 mapek, 20 foto, tab., obr. v textu	kniha			
Ašmera, J.	Ryška, A.	Lojkásek, B.	Kantorek, J.	1993	Studie ekologických faktorů ovlivňujících kvalitu vody v nádrži Baška.	In: Biologie, Ekologie, Sborník prací PřF OU 135	studie	Frýdek - Místek		
Babička, C.				1996	Jeřábek lesní - mizející kur našich lesů.	In: Myslivost, 43, č. 11, s. 11, 1 foto	článek			kraj
Bakalová, A.				1992	Možné způsoby využití krajiny ovlivněné hlubinnou těžbou v dobývacím prostoru Dolu Lazy.	Diplomová práce VŠB	studentská práce	Karviná		
, P.				1994	Program IBA v CHKO Jeseníky.	In: Veronica. [Příl.] Jeseníky : Časopis ochránců přírody. -- Roč. VIII, č. 4 (1994), s. XVII-XVIII.	článek		CHKO Jeseníky	

A.1.3. Charakteristika současného přírodního stavu a vyhodnocení hlavních ekologických problémů

A.1.3.1. Lesní ekosystémy

Informační zdroje

Jako základní zdroje informací pro analýzu stavu lesů v Moravskoslezském kraji byly použity Oblastní plány rozvoje lesů (OPRL), lesní hospodářské plány a lesní hospodářské osnovy (LHP/O), souhrnný lesní hospodářský plán (SLHP) a numerická databáze Katastru nemovitostí (KN). Dále byla použita dílčí demografická data Českého statistického úřadu (ČSÚ) a údaje o těžbách z lesní hospodářské evidence (LHE).

Oblastní plány rozvoje lesů (OPRL) vyhotovuje, aktualizuje a poskytuje Ústav hospodářské úpravy lesů (ÚHÚL) pro jednotlivé přírodní lesní oblasti (PLO) s platností 20 let. Skládají se z textové části a digitálních tematických map. Obsahují informace o přírodních podmínkách a lesnické typologii, funkcích lesů, ochraně lesů a lesní dopravní síti.

(Hranice jednotlivých přírodních lesních oblastí v Moravskoslezském kraji jsou zakresleny na mapě přírodních lesních oblastí a v digitální mapové vrstvě PLO.)

Lesní hospodářské plány (LHP) byly vyhotovovány pro veškerý lesní půdní fond pro jednotlivé lesní hospodářské celky (LHC – obvod bývalého lesního závodu státních lesů). Po transformaci lesního hospodářství jsou od roku 1998 vyhotovovány lesní hospodářské plány pro jednotlivé majetky s výměrou nad 50 ha. Pro ostatní majetky v LHC jsou vyhotovovány lesní hospodářské osnovy (LHO). LHP/O jsou obnovovány v desetiletých cyklech a obvody někdejších LHC tak +/- stále odpovídají období platnosti příslušných LHP/O.

LHP/O obsahují detailní informace o stavu lesa a návrh hospodářských opatření včetně závazných ustanovení podle lesního zákona. V digitální podobě jsou data LHP/O shromažďována v datovém skladu (DS) Informačního a datového centra (IDC) ÚHÚL.

Pro celé území Moravskoslezského kraje je k dispozici popisná (alfanumerická) databáze stavu lesních porostů z LHP/O uložená v DS IDC ÚHÚL. Mapové vrstvy jsou vyhotovovány v digitální podobě až od roku 1995, proto v DS IDC ÚHÚL zatím chybí digitální mapové vrstvy pro LHC Vítkov (bude doplněno po obnově LHP v průběhu roku 2003), Frenštát (2004) a Karlovice (2004).

Nejsou k dispozici data LHP o lesích na území vojenských újezdů, které jsou ve správě státního podniku Vojenské lesy a statky (VLS).

Hranice LHC v Moravskoslezském kraji jsou zakresleny v digitální mapové vrstvě LHC. Přehled LHP/O platných k 31. 12. 2002 je uveden v tabulkové příloze. Informace o platných LHP/O zveřejňuje ÚHÚL na internetu na adrese <http://www.uhul.cz/lhp>.

Souhrnný lesní hospodářský plán (SLHP) vyhotovuje ÚHÚL na základě souvislé databáze LHP/O pro území celé České republiky, krajů, (bývalých) okresů a PLO. SLHP obsahuje sumární údaje o stavu lesa (např. věková a dřevinná skladba, údaje o zásobách atp.) Vybrané tabulky SLHP jsou k dispozici na internetu na adrese <http://www.uhul.cz/slhp3/>.

Katastr nemovitostí (KN) vede, spravuje a aktualizuje Český ústav zeměměřičský a katastrální (ČÚZaK) prostřednictvím jednotlivých katastrálních úřadů (KÚ). Databáze popisných údajů KN (alfanumerická databáze) je k dispozici pro státní správu zdarma a

aktualizuje se nejméně jednou ročně. Pro výkon státní správy lesů jsou rovněž k dispozici katastrální mapy v podobě geokódovaných rastrů, které však nejsou aktuální.

Lesní hospodářská evidence (LHE) byla v minulosti předávána formou povinných statistických hlášení a ÚHÚL tyto informace shromažďoval a sumarizoval. V současnosti mají vlastníci (resp. odborní lesní hospodáři) povinnost statistická hlášení každoročně předávat příslušnému orgánu státní správy lesů, u drobných vlastníků se však prakticky jedná jen o údaj o celkové těžbě a zalesněné ploše. Tato povinnost navíc není v praxi vynucována, protože její kontrola je obtížná. U velkých vlastníků zůstala zachována podrobná evidence vedená pro vlastní potřebu evidence, kontroly a řízení hospodaření, tato čísla jsou pro další využití však prakticky nedostupná. Orgány státní správy, u kterých se hlášení LHE shromažďovala navíc dosud neměly žádné nástroje pro její další zpracování a sumarizaci. Pro udržení kontinuity se ÚHÚL snaží o paralelní sběr dat LHE především od státního podniku Lesy České republiky a velkých vlastníků, příp. státní správy lesů. Získaná data jsou pak přepočítávána (dopočítávána) tak, aby dala alespoň aproximativní obraz za celou plochu. Toto vše je však závislé na iniciativě, možnostech a schopnostech jednotlivých pracovníků. Veškeré sumarizované údaje LHE po roce 1992 mají proto nutně sníženou vypovídací schopnost.

Tabulka - Přehled LHP/O platných k 31. 12. 2002

Kód LHC	Název	Platnost OD	Platnost DO	Zpracovatel	Schvalující orgán	Datový sklad IDC
720000	Vítkov	1.1.1993	31.12.2002	ÚHÚL Brandýs nad Labem, pobočka Frýdek-Místek	ÚO MŽP ČR ostravská oblast	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
703000	Frenštát pod Radhoštěm	1.1.1994	31.12.2003	ÚHÚL Brandýs nad Labem, pobočka Frýdek-Místek		ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
711000	Karlovice	1.1.1994	31.12.2003	ÚHÚL Brandýs nad Labem, pobočka Olomouc	ÚO MŽP ČR ostravská oblast	ÚHÚL - pobočka Olomouc
714000	Ostravice	1.1.1995	31.12.2004	ÚHÚL Brandýs nad Labem, pobočka Frýdek-Místek	ÚO MŽP ČR ostravská oblast	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
710000	Jeseník	1.1.1997	31.12.2006	ÚHÚL Brandýs nad Labem, pobočka Olomouc	MZe ČR, územní odbor Olomouc	ÚHÚL - pobočka Olomouc
706806	OkÚ Frýdek-Místek, LHO 2 - Šenov	1.1.1998	30.12.2007	Lesnická projekce, a.s.	Okresní úřad Frýdek-Místek	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
705401	Městské lesy Opava	1.1.1998	31.12.2007	SILVATAX	MZe ČR, územní odbor Frýdek-Místek	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
706000	Šenov	1.1.1998	31.12.2007	Lesnická projekce, a.s.	MZe ČR, územní odbor Frýdek-Místek	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
706301	OKD	1.1.1998	31.12.2007	Lesnická projekce, a.s.	Okresní úřad KARVINÁ	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
706401	Brušperk	1.1.1998	31.12.2007	Lesnická projekce, a.s.	Okresní úřad Frýdek-Místek	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek

Kód LHC	Název	Platnost OD	Platnost DO	Zpracovatel	Schvalující orgán	Datový sklad IDC
706402	Obecní lesy Dobroslavice	1.1.1998	31.12.2007	Lesnická projekce, a.s.	Okresní úřad OPAVA	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
706403	Obecní lesy Dolní Lhota	1.1.1998	31.12.2007	Lesnická projekce, a.s.	Okresní úřad OPAVA	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
706404	Ostravské městské lesy	1.1.1998	31.12.2007	Ing. Pavel VIAČKA	MZe ČR, územní odbor Frýdek-Místek	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
706405	OL Třanovice	1.1.1998	31.12.2007	Petr Urbanec	Okresní úřad Frýdek-Místek	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
706406	OÚ Velká Polom	1.1.1998	31.12.2007	Ing. Pavel VIAČKA	Okresní úřad OPAVA	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
706407	Vratimov	1.1.1998	31.12.2007	Lesnická projekce, a.s.	Okresní úřad Frýdek-Místek	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
706408	Obecní lesy Vřesina	1.1.1998	31.12.2007	Lesnická projekce, a.s.	Okresní úřad NOVÝ JIČÍN	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
706701	Hradiště	1.1.1998	31.12.2007	Ing. Pavel VIAČKA	Okresní úřad Frýdek-Místek	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
706702	Jan Volný	1.1.1998	31.12.2007	Ing. Pavel VIAČKA	Okresní úřad Frýdek-Místek	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
706703	ing. Karel Ryšavý	1.1.1998	31.12.2007	Ing. Pavel VIAČKA	Okresní úřad Frýdek-Místek	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
706801	OkÚ Frýdek-Místek, LHO1-Šenov	1.1.1998	31.12.2007	Lesnická projekce, a.s.	Okresní úřad Frýdek-Místek	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
706802	LHO Karviná	1.1.1998	31.12.2007	Lesnická projekce, a.s.	Okresní úřad KARVINÁ	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
706803	LHO - okres Nový Jičín	1.1.1998	31.12.2007	TAXONIA a.s.	Okresní úřad NOVÝ JIČÍN	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
706804	LHO Opava	1.1.1998	31.12.2007	Ing. Pavel VIAČKA	Okresní úřad OPAVA	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
706805	LHO Ostrava	1.1.1998	31.12.2007	Lesnická projekce, a.s.	Okresní úřad OSTRAVA - město (magistrát)	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
706807	OkÚ Frýdek-Místek, LHO 3 - Šenov	1.1.1998	31.12.2007	Lesnická projekce, a.s.	Okresní úřad Frýdek-Místek	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
701401	LS města Krnova	1.1.1999	31.12.2008	Ing. Pavel VIAČKA	MZe ČR, územní odbor Frýdek-Místek	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
705000	Opava	1.1.1999	31.12.2008	Lesnická projekce, a.s.	MZe ČR, územní odbor Frýdek-Místek	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
705402	Horní Životice	1.1.1999	31.12.2008	LESOPROJEKT s.r.o.	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek

Kód LHC	Název	Platnost OD	Platnost DO	Zpracovatel	Schvalující orgán	Datový sklad IDC
705403	LHC Obec Uhlířov	1.1.1999	31.12.2008	Ing. Pavel VIAČKA	Okresní úřad OPAVA	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
705801	LHO Opava	1.1.1999	31.12.2008	Ing. Pavel VIAČKA	Okresní úřad OPAVA	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
705802	LHO Bruntál - LS Opava	1.1.1999	31.12.2008	Ing. Pavel VIAČKA	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
707000	Jablunkov - stát	1.1.1999	31.12.2008	Lesnická projekce, a.s.	MZe ČR, územní odbor Frýdek-Místek	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
707401	Městské lesy Jablunkov	1.1.1999	31.12.2008	Ing. Pavel VIAČKA	Okresní úřad Frýdek-Místek	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
707601	Gírová	1.1.1999	31.12.2008	Lesnická projekce, a.s.	Okresní úřad Frýdek-Místek	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
707602	Kozubová	1.1.1999	31.12.2008	Lesnická projekce, a.s.	Okresní úřad Frýdek-Místek	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
707603	Úplaz	1.1.1999	31.12.2008	Lesnická projekce, a.s.	Okresní úřad Frýdek-Místek	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
707801	LHO1 Jablunkov	1.1.1999	31.12.2008	Ing. Pavel VIAČKA	Okresní úřad Frýdek-Místek	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
707802	LHO 2 Jablunkov	1.1.1999	31.12.2008	Ing. Pavel VIAČKA	Okresní úřad Frýdek-Místek	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
707803	OkÚ Frýdek-Místek, LHO 3 - Jablunkov	1.1.1999	31.12.2008	Lesnická projekce, a.s.	Okresní úřad Frýdek-Místek	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
707804	LHO 4 - Jablunkov	1.1.1999	31.12.2008	Ing. Pavel VIAČKA	Okresní úřad Frýdek-Místek	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
707805	OkÚ Frýdek-Místek, LHO 5 - Jablunkov	1.1.1999	31.12.2008	Lesnická projekce, a.s.	Okresní úřad Frýdek-Místek	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
707806	OkÚ Frýdek-Místek, LHO 6 - Jablunkov	1.1.1999	31.12.2008	Lesnická projekce, a.s.	Okresní úřad Frýdek-Místek	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
720401	Městské lesy Bílovec	1.1.1999	31.12.2008	Ing. Pavel VIAČKA	Okresní úřad NOVÝ JICÍN	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
720402	Město Odry	1.1.1999	31.12.2008	Lesy Frýdek-Místek a.s., divize Frýdek-Místek	Okresní úřad NOVÝ JICÍN	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
720403	Město Fulnek	1.1.1999	31.12.2008	Lesy Frýdek-Místek a.s., divize Frýdek-Místek	Okresní úřad NOVÝ JICÍN	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
720701	Špacek	1.1.1999	31.12.2008	Lesnická projekce, a.s.	MZe ČR, územní odbor Frýdek-Místek	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
720801	LHO1 Nový Jičín	1.1.1999	31.12.2008	ing.TESKA	Okresní úřad NOVÝ JICÍN	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek

Kód LHC	Název	Platnost OD	Platnost DO	Zpracovatel	Schvalující orgán	Datový sklad IDC
720802	LHO1 Opava	1.1.1999	31.12.2008	ing.TESKA	Okresní úřad OPAVA	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
785801	LHO Bruntál	1.1.1999	31.12.2008	Vojenské lesy a statky ČR, s.p.	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Olomouc
703701	Majetek p. M. Kvítové	1.1.2000	31.12.2009	Prof. Ing. Jaroslav SIMON	Okresní úřad NOVÝ JICÍN	ÚHÚL - pobočka Kroměříž
703702	Lichnov-Červený kámen	1.1.2000	31.12.2009	RENSA - TAXACE	Okresní úřad NOVÝ JICÍN	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
718000	Šternberk	1.1.2000	31.12.2009	TAXONIA, a.s. Olomouc	MZe ČR, územní odbor Olomouc	ÚHÚL - pobočka Olomouc
720404	ML Vítkov	1.1.2000	31.12.2009	TAXONIA a.s.	Okresní úřad OPAVA	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
720405	LHC Obecní lesy Břilov	1.1.2000	31.12.2009	Lesy Frýdek-Místek a.s., divize Frýdek-Místek	Okresní úřad NOVÝ JICÍN	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
720406	Obec Slatina	1.1.2000	31.12.2009	FORESTING	Okresní úřad NOVÝ JICÍN	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
702401	Dvorce	1.1.2001	31.12.2010	TAXONIA a.s.	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Olomouc
702402	Lesy města Moravský Beroun	1.1.2001	31.12.2010	TAXONIA a.s.	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Olomouc
708000	Janovice	1.1.2001	31.12.2010	Lesprojekt Brno, a.s.	Krajský úřad Ostravského kraje	ÚHÚL - pobočka Olomouc
708402	Tvrdkov	1.1.2001	31.12.2010	TAXONIA a.s.	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Olomouc
708405	LESY MĚSTA UNIČOVA	1.1.2001	31.12.2010	TAXONIA a.s.	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Olomouc
708406	Město Břidličná	1.1.2001	31.12.2010	FORESTING	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Olomouc
708408	Velká Štáhle	1.1.2001	31.12.2010	FORESTING	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Olomouc
708409	Obec Dolní Moravice	1.1.2001	31.12.2010	FORESTING	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Olomouc
708410	Obec Václavov	1.1.2001	31.12.2010	FORESTING	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Olomouc
708411	Obec Stará Ves	1.1.2001	31.12.2010	FORESTING	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Olomouc
708412	Obec Jiříkov	1.1.2001	31.12.2010	FORESTING	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Olomouc

Kód LHC	Název	Platnost OD	Platnost DO	Zpracovatel	Schvalující orgán	Datový sklad IDC
708413	Obec Horní Město	1.1.2001	31.12.2010	FORESTING	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Olomouc
708414	Městské lesy Rýmařov	1.1.2001	31.12.2010	Ing. Pavel VIAČKA	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Olomouc
708415	Lesy obce Světlá Hora	1.1.2001	31.12.2010	Prof. Ing. Jaroslav SIMON	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Olomouc
708801	zařizovací obvod Bruntál - jih	1.1.2001	31.12.2010	Lesprojekt Brno, a.s.	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Olomouc
711401	Lesy obce Rudná pod Pradědem	1.1.2001	31.12.2010	Prof. Ing. Jaroslav SIMON	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Kroměříž
715000	Frýdek-Místek	1.1.2001	31.12.2010	Lesnická projekce Frýdek-Místek a.s.	Krajský úřad Ostravského kraje	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
715401	Městské lesy Frýdek	1.1.2001	31.12.2010	Lesy Frýdek-Místek, a.s.	Okresní úřad Frýdek-Místek	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
715402	Obecní lesy Staříč	1.1.2001	31.12.2010	Lesotax Vsetín s.r.o.	Okresní úřad Frýdek-Místek	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
715403	Obecní lesy Janovice	1.1.2001	31.12.2010	Lesotax Vsetín s.r.o.	Okresní úřad Frýdek-Místek	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
715601	Salaš Godula	1.1.2001	31.12.2010	Lesotax Vsetín s.r.o.	Okresní úřad Frýdek-Místek	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
715602	Salaš Kotař	1.1.2001	31.12.2010	Lesotax Vsetín s.r.o.	Okresní úřad Frýdek-Místek	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
715603	Salaš Javorový	1.1.2001	31.12.2010	Lesotax Vsetín s.r.o.	Okresní úřad Frýdek-Místek	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
715701	LHC Lubomír Chlumský	1.1.2001	31.12.2010	Lesy Frýdek-Místek	Okresní úřad Frýdek-Místek	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
715801	LHO1 Frýdek Místek	1.1.2001	31.12.2010	Ing. Pavel VIAČKA	Okresní úřad Frýdek-Místek	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
715802	LHO Frýdek-Místek, obvod 2	1.1.2001	31.12.2010	Lesnická projekce, a.s.	Okresní úřad Frýdek-Místek	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
718404	Norberčany	1.1.2001	31.12.2010	TAXONIA, a.s. Olomouc	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Olomouc
718406	Dětrichov nad Bystřicí	1.1.2001	31.12.2010	TAXONIA, a.s. Olomouc	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Olomouc
718409	LHC Lesy města Olomouce	1.1.2001	31.12.2010	TAXONIA, a.s. Olomouc	Krajský úřad Ostravského kraje	ÚHÚL - pobočka Olomouc
718411	Lesy obce Huzová	1.1.2001	31.12.2010	LESOPROJEKT s.r.o.	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Olomouc

Kód LHC	Název	Platnost OD	Platnost DO	Zpracovatel	Schvalující orgán	Datový sklad IDC
604702	Majetek Mgr.Jany Kornelové	1.1.2002	31.12.2011	Lesprojekt Kroměříž s.r.o.	Okresní úřad ZLÍN	ÚHÚL - pobočka Kroměříž
701000	Město Albrechtice	1.1.2002	31.12.2011	Lesnická projekce Frýdek Místek, a.s.	Krajský úřad Moravskoslezského kraje	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
701402	LHC Obec Janov	1.1.2002	31.12.2011	Ing. Pavel VIAČKA	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
701403	LHC Obec Jindřichov	1.1.2002	31.12.2011	Ing. Pavel VIAČKA	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
701404	LHC Lesy Města Albrechtice	1.1.2002	31.12.2011	Ing. Pavel VIAČKA	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
701405	LHC Obec Petrovice	1.1.2002	31.12.2011	Ing. Pavel VIAČKA	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
701406	Obec Bohušov	1.1.2002	31.12.2011	Ing. Stanislav Pavlík - FORESTING	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
701407	Obec Rusín	1.1.2002	31.12.2011	Ing. Stanislav Pavlík - FORESTING	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
701408	LHC Obec Hošťálkovy	1.1.2002	31.12.2011	Ing. Stanislav Pavlík - FORESTING	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
701409	LHC Obec Krasov	1.1.2002	31.12.2011	Ing. Stanislav Pavlík - FORESTING	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
701410	Obec Dívčí Hrad	1.1.2002	31.12.2011	Ing. Stanislav Pavlík - FORESTING	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
701411	Obec Hlinka	1.1.2002	31.12.2011	Ing. Stanislav Pavlík - FORESTING	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
701412	Obec Liptáň	1.1.2002	31.12.2011	Ing. Stanislav Pavlík - FORESTING	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
701413	Obec Třemešná	1.1.2002	31.12.2011	Ing. Stanislav Pavlík - FORESTING	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
701414	Obec Brantice	1.1.2002	31.12.2011	Ing. Stanislav Pavlík - FORESTING	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
701415	Obec Zátor	1.1.2002	31.12.2011	Ing. Stanislav Pavlík - FORESTING	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
701416	Obec Čaková	1.1.2002	31.12.2011	Ing. Stanislav Pavlík - FORESTING	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
701417	Obec Osoblaha	1.1.2002	31.12.2011	Lesnická projekce Frýdek Místek, a.s.	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
701418	Obec Bykov	1.1.2002	31.12.2011	Lesnická projekce Frýdek Místek, a.s.	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek

Kód LHC	Název	Platnost OD	Platnost DO	Zpracovatel	Schvalující orgán	Datový sklad IDC
701419	Obec Úvalno	1.1.2002	31.12.2011	Lesnická projekce Frýdek Místek, a.s.	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
701420	LHP Obec Holčovice	1.1.2002	31.12.2011	Lesnická projekce Frýdek Místek, a.s.	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
701701	Dokoupil	1.1.2002	31.12.2011	Ing. Stanislav Pavlík - FORESTING	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
701702	LHC Ing. Vendolský	1.1.2002	31.12.2011	Ing. Stanislav Pavlík - FORESTING	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
701801	Bruntál - sever	1.1.2002	31.12.2011	Lesnická projekce Frýdek Místek, a.s.	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
701802	LHO Opava - Město Albrechtice	1.1.2002	31.12.2011	Ing. Pavel VIAČKA	Okresní úřad OPAVA	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
701803	Bruntál - sever 2	1.1.2002	31.12.2011	Lesnická projekce Frýdek Místek, a.s.	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
702000	Bruntál	1.1.2002	31.12.2011	TAXONIA a.s.	Krajský úřad Moravskoslezského kraje	ÚHÚL - pobočka Olomouc
702403	Široká Niva	1.1.2002	31.12.2011	TAXONIA a.s.	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Olomouc
702404	LICHNOV	1.1.2002	31.12.2011	TAXONIA a.s.	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Olomouc
702405	Horní Benešov	1.1.2002	31.12.2011	TAXONIA a.s.	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Olomouc
702406	Obec Moravskoslezský Kočov	1.1.2002	31.12.2011	TAXONIA a.s.	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Olomouc
702407	Mezina	1.1.2002	31.12.2011	TAXONIA a.s.	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Olomouc
702408	Roudno	1.1.2002	31.12.2011	TAXONIA a.s.	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Olomouc
702409	Lomnice	1.1.2002	31.12.2011	TAXONIA a.s.	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Olomouc
702410	Obec Staré Město u Bruntálu	1.1.2002	31.12.2011	Lesprojekt Kroměříž s.r.o.	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Kroměříž
702411	Lesy města Bruntál	1.1.2002	31.12.2011	Prof. Ing. Jaroslav SIMON	Okresní úřad BRUNTÁL	ÚHÚL - pobočka Kroměříž
703402	Obec Starý Jičín	1.1.2002	31.12.2011	Lesnická projekce Frýdek Místek, a.s.	Okresní úřad NOVÝ JIČÍN	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
703703	LHC Bělunková	1.1.2002	31.12.2011	Ing. Milan Dvořák	Okresní úřad Frýdek-Místek	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek

Kód LHC	Název	Platnost OD	Platnost DO	Zpracovatel	Schvalující orgán	Datový sklad IDC
703704	Bělunek	1.1.2002	31.12.2011	Ing. Milan Dvořák	Okresní úřad Frýdek-Místek	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
715702	Krásná 1	1.1.2002	31.12.2011	Ing. Milan Dvořák	Okresní úřad Frýdek-Místek	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek
715703	Krásná 2	1.1.2002	31.12.2011	Ing. Milan Dvořák	Okresní úřad Frýdek-Místek	ÚHÚL - pobočka Frýdek-Místek

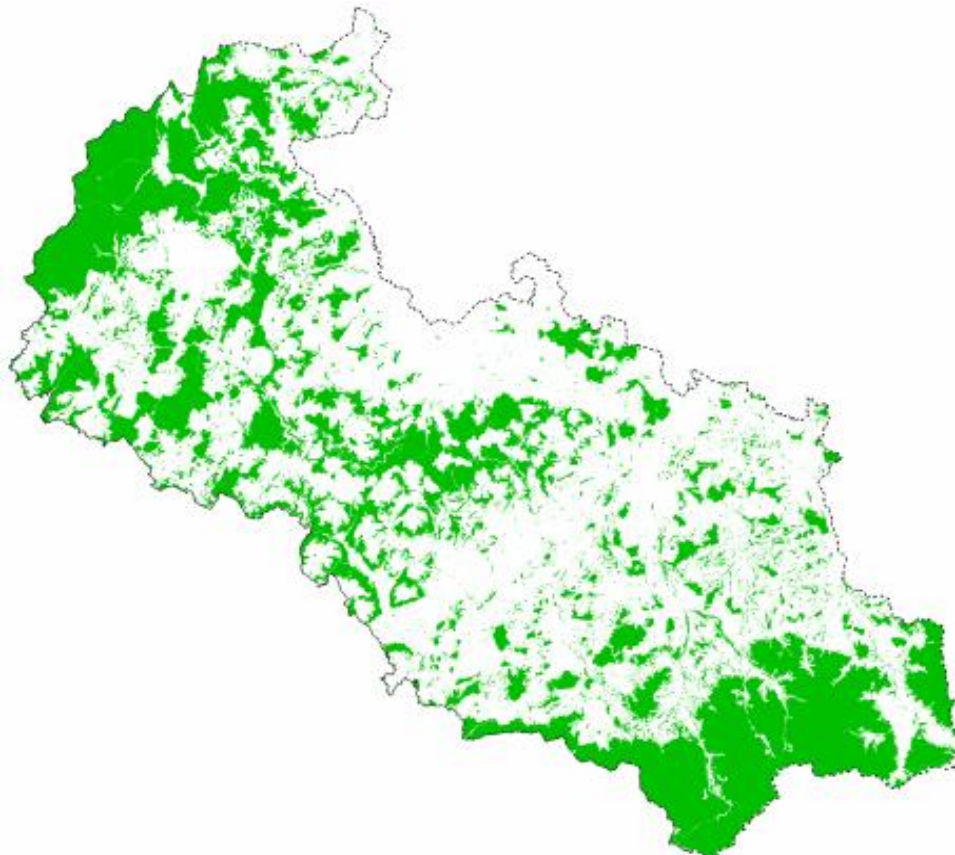
A.1.3.1.1. Lesní půda a lesnatost

A.1.3.1.1.1. Lesnatost

Rozloha lesů^I v Moravskoslezském kraji činí 196 854,24 ha, což při celkové katastrální výměře Moravskoslezského kraje 555 475,27 ha^{II} znamená lesnatost 35,44 %, která odpovídá průměrné lesnatosti České republiky (cca 33,4 %). Na jednoho obyvatele^{III} tak připadá 0,15 ha lesa (průměr za Českou republiku je 0,25 ha).

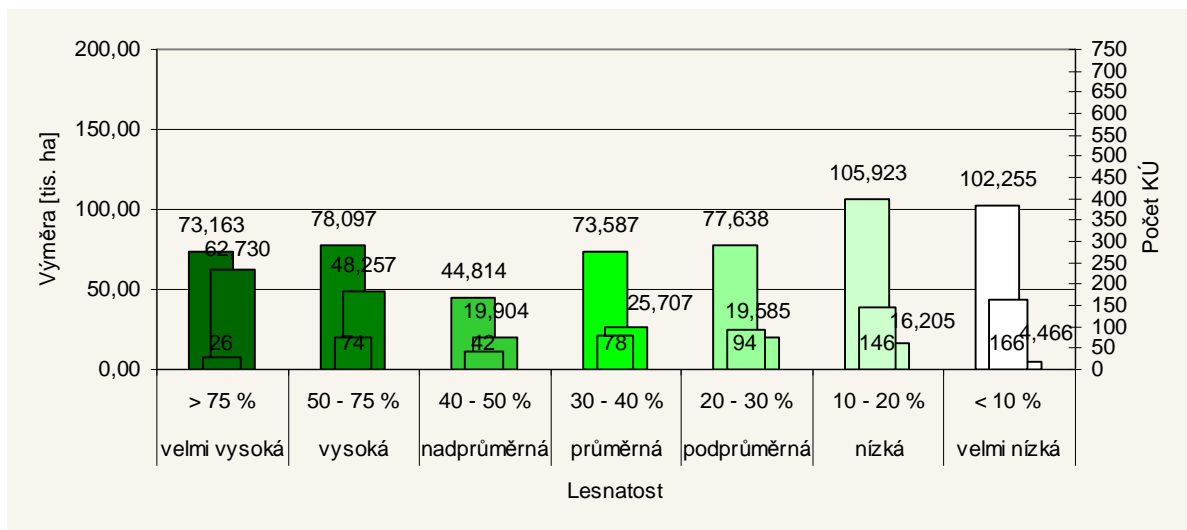
Lesnatost v Moravskoslezském kraji je velmi nerovnoměrně rozložena (viz obr. 1).

Obr. 1 – Rozložení lesů v Moravskoslezském kraji

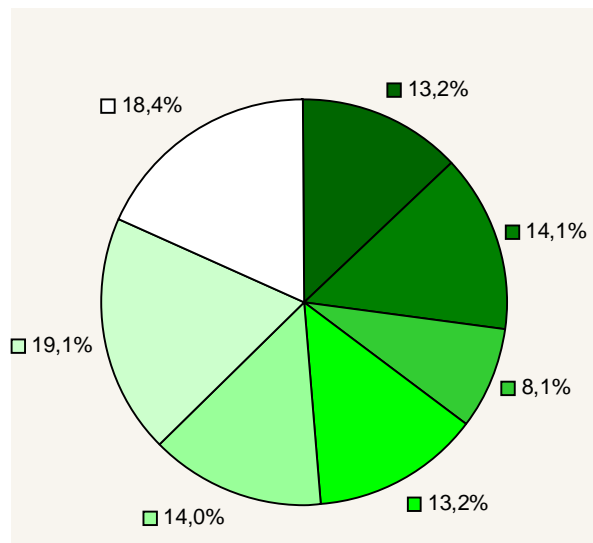
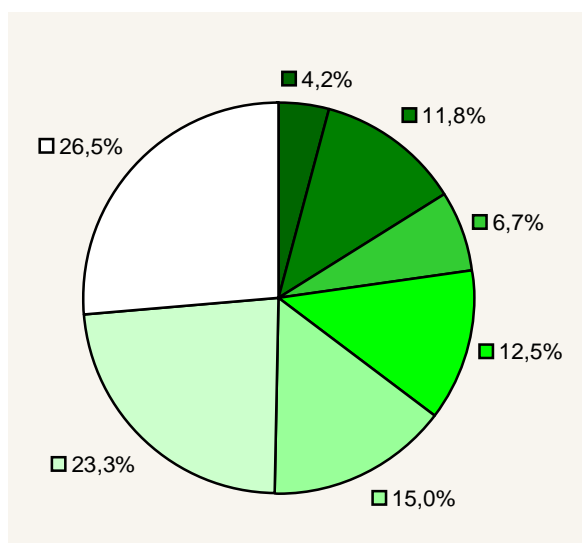
Nejvyšší lesnatost je v horských oblastech Hrubého Jeseníku a Moravskoslezských Beskyd a v některých katastrech v oblasti Nízkého Jeseníku (okolí Kružberské přehradní nádrže, povodí Moravice, některé katastry na Opavsku). Ve 26 katastrech^V s nejvyšší lesnatostí (>75 %, průměrná lesnatost 85,7 %), které zaujímají cca 13 % rozlohy Moravskoslezského kraje, je soustředěna bezmála 1/3 lesů (31,9 % tj. 62 729,52 ha lesů) a v 74 katastrech s vysokou lesnatostí (50 – 75 %, průměrná lesnatost 61,8 %), které zaujímají cca 14 % rozlohy Moravskoslezského kraje, 1/4 lesů (49 257,38 ha). Katastry Žďárský potok (lesnatost 97,7 %) a Železná pod Pradědem (97,3 %) se řadí lesnatostí nad 97 % mezi nejlesnatější katastry v České republice. Naopak 21 katastrů hlavně v oblasti Slezské nížiny a v Ostravské pánvi nemá ani 1 ha lesa, z toho je 9 katastrů ve městech nebo zemědělské krajině bez jediného lesního pozemku.

Obr. 2 – Počet a rozloha katastrů podle lesnatosti

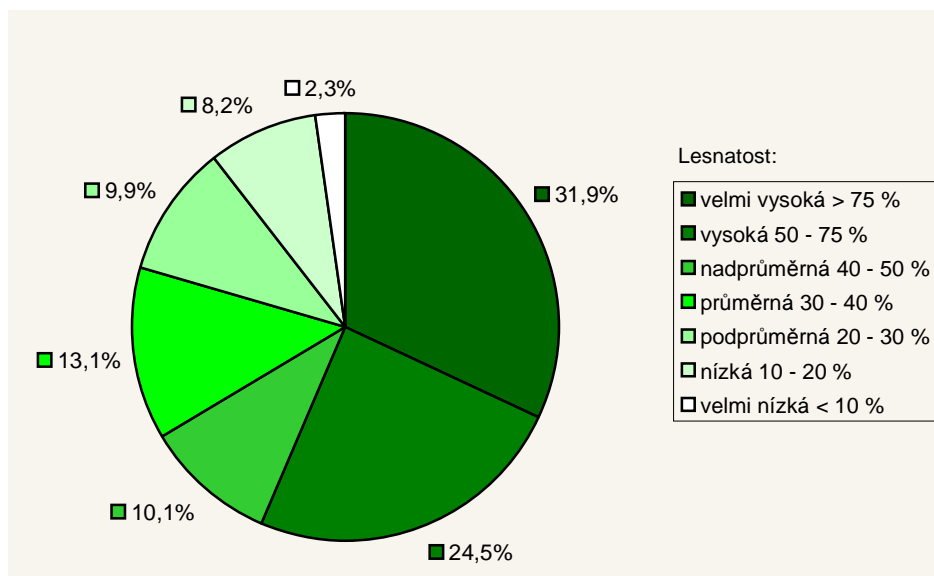

Obr. 3 – Počty katastrů podle lesnatosti

Obr. 4 – Výměra katastrů podle lesnatosti

Obr. 5 – Výměra lesů v katastrech podle lesnatosti

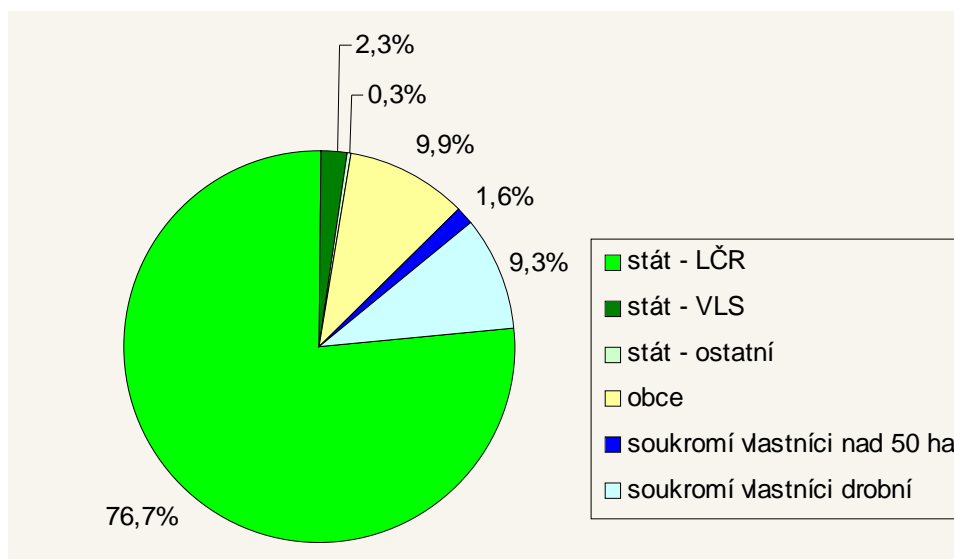

Zvýšení lesnatosti by bylo v maximální míře žádoucí především v průmyslové oblasti Ostravska a Karvinska, kde je prostor pro případné zvýšení výměry lesů především na pozemcích po rekultivacích hornické činnosti. Naopak největší prostor pro rozšiřování výměry lesů je v důsledku extenzifikace zemědělské výroby v podhorských oblastech (Bruntálsko, Rýmařovsko), kde však vzhledem k nadprůměrné lesnatosti není zvyšování lesnatosti prioritou pro zlepšení stavu životního prostředí.

A.1.3.1.1.2. Majetkové poměry

Bezmála 4/5 lesů v Moravskoslezském kraji jsou v majetku státu: státní podnik Lesy České republiky obhospodařuje cca 127,8 tis. ha lesů, tj. 76,1 % výměry lesů v Moravskoslezském kraji^v. Další 2,3 % výměry lesů (přes 4000 ha) spravují organizace zřízené Ministerstvem obrany ČR (Vojenské lesy a statky), několik set ha (0,3 % výměry lesů) patří dalším státním organizacím, nejčastěji někdejšími státními podniky nyní v likvidaci, kde ještě nebylo provedeno (zaneseno do katastru nemovitostí) majetkové vypořádání. Více než 10 % výměry lesů v Moravskoslezském kraji (17,2 tis. ha) je v majetku měst a obcí. Cca 11 % lesů v Moravskoslezském kraji (18,5 tis. ha) patří soukromým vlastníkům, většina (téměř 16 tis. ha) drobným vlastníkům s vlastnictvím menším než 50 ha.

Obr. 6 – Podíl druhů majetků na vlastnické struktuře lesů

ⁱ lesní půdy, tj. druh pozemku 10 dle katastru nemovitostí

ⁱⁱ výměry dle katastru nemovitostí, stav k 30. 6. 2002

ⁱⁱⁱ počet obyvatel v Moravskoslezském kraji = 1 273 575 (dle Českého statistického úřadu k 31. 12. 2001)

^{iv} katastrální území dle katastru nemovitostí – Moravskoslezský kraj zahrnuje celkem 626 katastrálních území

^v 28 956 ha lesa nebylo možno do výpočtu zahrnout kvůli uspořádání dat KN (LV0 = parcely bývalého pozemkového katastru)

A.1.3.1.2. Typizace přírodních podmínek a rekonstrukce přirozené dřevinné skladby

A.1.3.1.2.1. Použitý typologický systém

Typizace přírodních podmínek je převzata z OPRL příslušných PLO v Moravskoslezském kraji. Použitý typologický systém vznikl v Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů v roce 1971 z původního systému Mezera - Mráz - Samek, používaného v Čechách a Zlatníkovu systému používaného pro Karpatskou oblast.

Základní jednotkou diferenciací přírodních podmínek je **lesní typ** (Zlatník 1956). Tento je charakterizován určitým segmentem terénu, půdními a klimatickými vlastnostmi prostředí a význačnou kombinací druhů příslušné fytoocenózy, případně výskytem některých význačných diferenciacních druhů. Charakteristická je potenciální bonita dřevin či rozpětí více bonit.

Lesní typ (LT) je jeden typ geobiocenózy, posledního klimaxového stádia, s jednotnými přírodními podmínkami s určitým rozpětím potenciální produkce dřevin původních (klimaxových) ale i jiných. Fytoocenóza tu může být přirozená, přírodní, hospodařením změněná (zemědělství) anebo fytoocenóza všech vývojových či věkových stádií hospodářského lesa včetně stádií pod různými dřevinami či stádií světlostních nebo pasečných.

Vyšší typologickou jednotkou je **soubor lesních typů** (SLT), spojující škálu lesních typů vyjádřených příbuzností na stejném stanovišti.

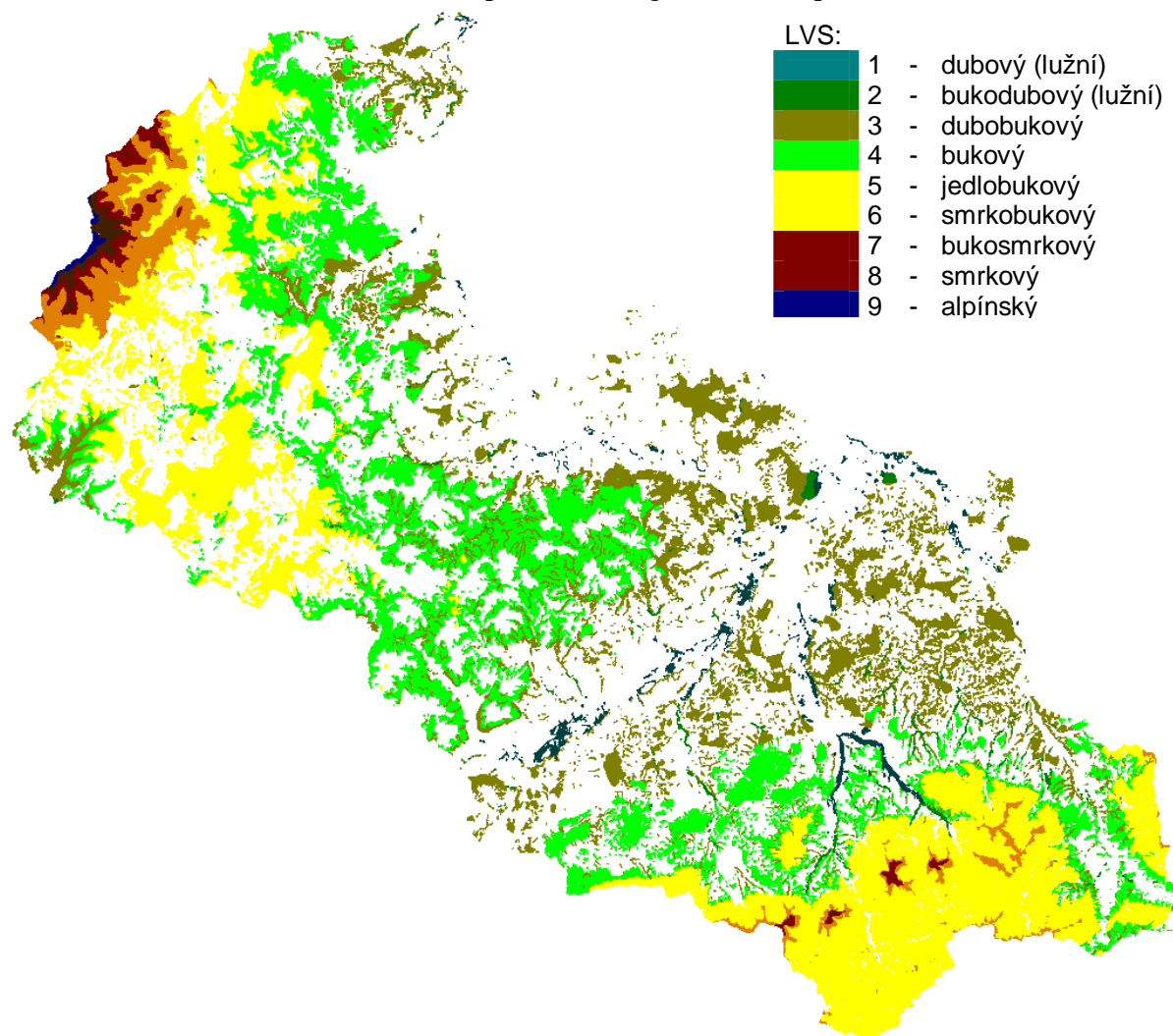
A.1.3.1.2.2. Lesní vegetační stupně

Vegetační stupňovitost je podmíněna změnou druhové skladby přírodních fytoocenóz včetně edifikátorů a vlivem mezo a mikroklimatu ve vertikálním směru v daném území. Lesním vegetačním stupněm (LVS) je pak plošně převažující klimaxová geobiocenóza (PLÍVA 1971).

Hlavními nositeli vegetační stupňovitosti jsou dřeviny: dub zimní, buk lesní, jedle bělokorá, smrk ztepilý a borovice kleč. Ustálení dřevin ve vegetačních stupních je výsledkem kompetičních vztahů mezi dřevinami v postglacionálním vývoji v existujících přírodních podmínkách a nemusí odpovídat ekologickým a produkčním optimům jednotlivých dřevin (PLÍVA 1971).

Dřevinnou skladbou charakterizované lesní vegetační stupně jsou základními jednotkami pro nepřímé vyjádření výškového klimatu (vertikální stupňovitosti). Pro označení stupně je rozhodující skladba živné řady, kde kromě výraznější diferenciací bohatých fytoocenóz je i přímější závislost na výškovém klimatu (ostatní řady jsou více pod vlivem dalších faktorů) (PLÍVA 1971).

Obr. 7 – Mapa lesních vegetačních stupňů

Vegetační stupňovitost ve formě lesních vegetačních stupňů je vyjádřena na mapě lesních vegetačních stupňů – digitální vrstva LVS.

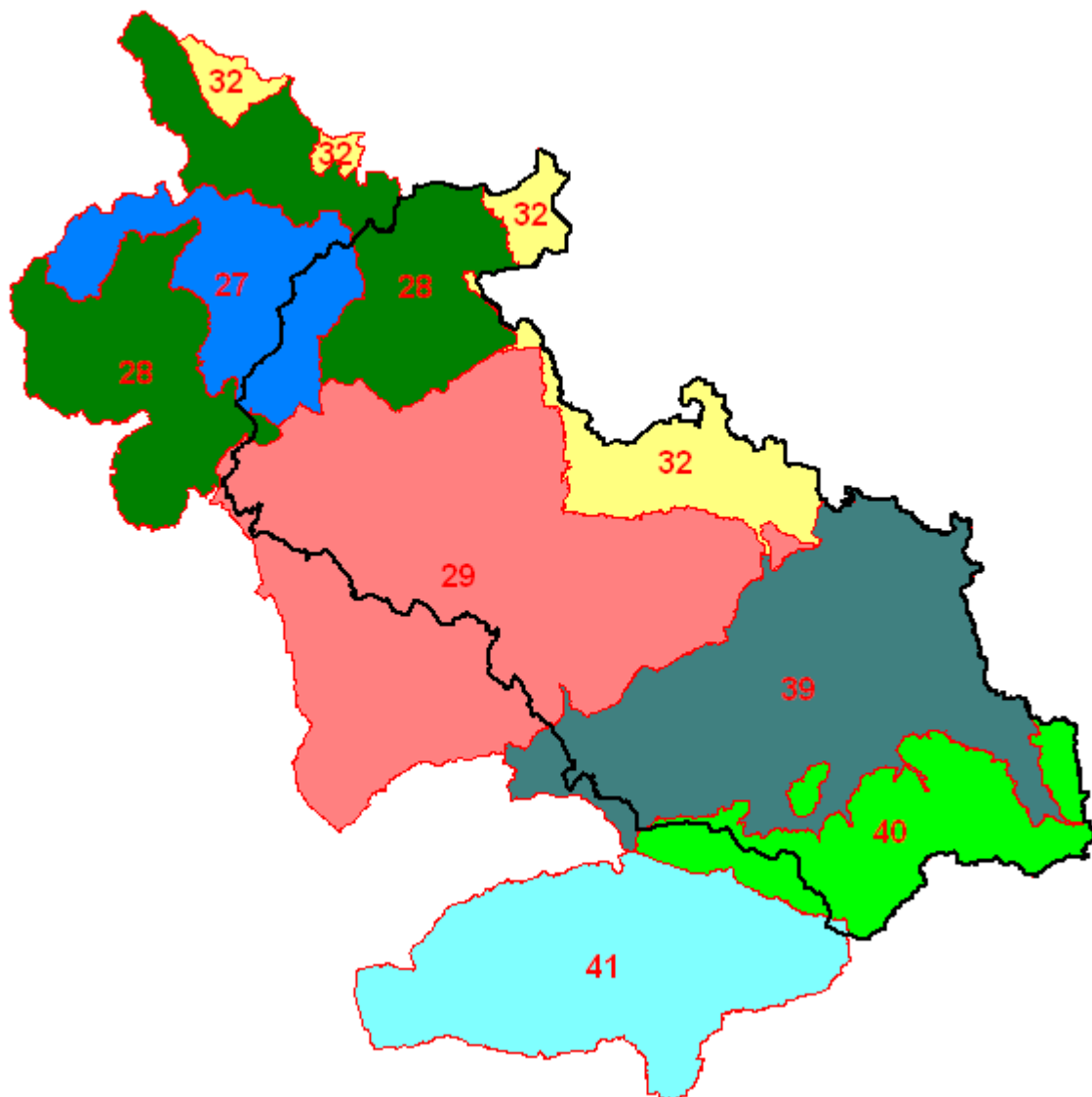
A.1.3.1.2.3. Přírodní lesní oblasti

Celé území České republiky je podle přírodních podmínek lesů rozděleno do přírodních lesních oblastí (PLO). Jsou to oblasti s příbuznými přírodními podmínkami, vývojově spolu souvisejícími. Jedná se především o charakteristické zastoupení některých dřevin a jejich ekotypů (např. jesenický modřín, heraltická borovice), jejich potenciální produkci, podstatnější rozdíly v půdotvorných matečných horninách, které podmiňují půdní vlastnosti typologických jednotek, rozdíly v konfiguraci terénu vyhraněných geomorfologických celků a rozdíly v makroklimatu. (Podle PLÍVA-ŽLÁBEK 1986).

Pro přírodní lesní oblast je vždy charakteristické určité spektrum přírodních podmínek, které se projevuje v charakteristickém zastoupení lesních typů a jejich souborů.

Přírodní lesní oblasti v Moravskoslezském kraji jsou zakresleny na mapě přírodních lesních oblastí – digitální mapová vrstva PLO.

Obr. 8 – Přírodní lesní oblasti zasahující do Moravskoslezského kraje

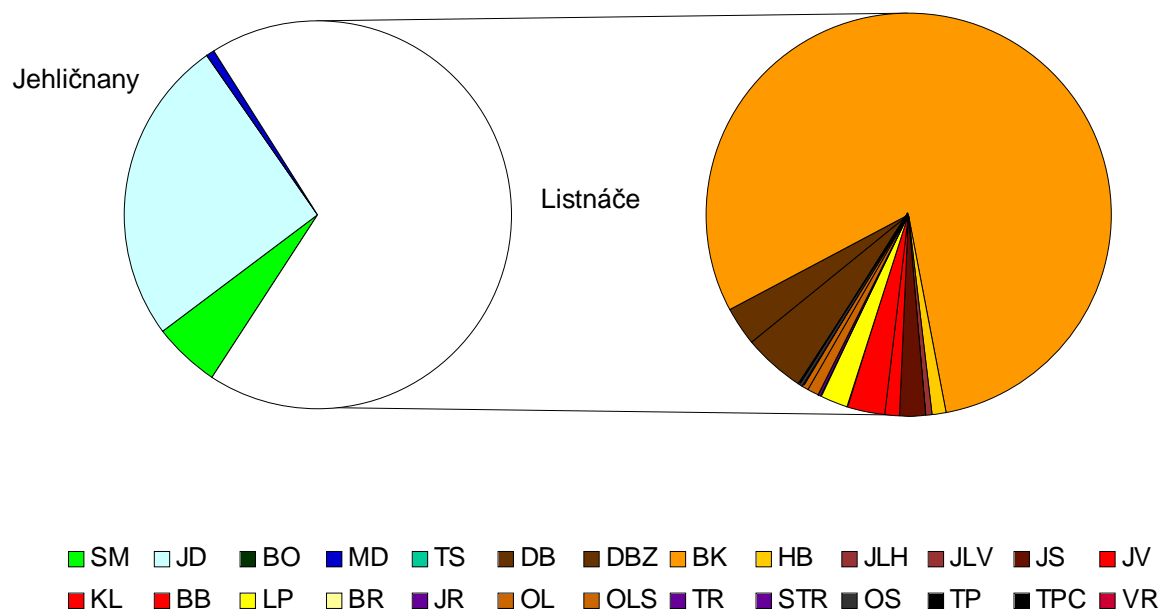
27 – Hrubý Jeseník, 28 – Předhoří Hrubého Jeseníku, 29 – Nízký Jeseník, 32 – Slezská nížina, 39 – Podbeskydská pahorkatina, 40 – Moravskoslezské Beskydy, 41 – Hostýnsko-vsetínská vrchovina a Javorníky

A.1.3.1.2.4. Rekonstrukce potenciální přirozené dřevinné skladby

Rekonstrukce přirozené dřevinné skladby vychází z typizace přírodních podmínek zpracované v OPRL, jak je uvedeno výše. Jednotné přírodní podmínky lesního typu se odrážejí v jednotném složení potenciální bioty závěrečného sukcesního stádia. Vzhledem k tomu, že determinantou každé lesní biocenózy jsou vždy lesní dřeviny, určuje zařazení každého stanoviště do příslušné PLO a LT s vysokou pravděpodobností potenciální dřevinnou skladbu hlavního stromového patra závěrečného sukcesního stádia (potenciální přirozenou dřevinnou skladbu). Viz tabulka potenciální přirozené dřevinné skladby LT v příloze.

Výpočtem nad typologickou databází pro příslušné PLO lze rekonstruovat zastoupení dřevin potenciální přirozené dřevinné skladby pro určité území. Výsledek výpočtu pro Moravskoslezský kraj zachycuje obr. 9:

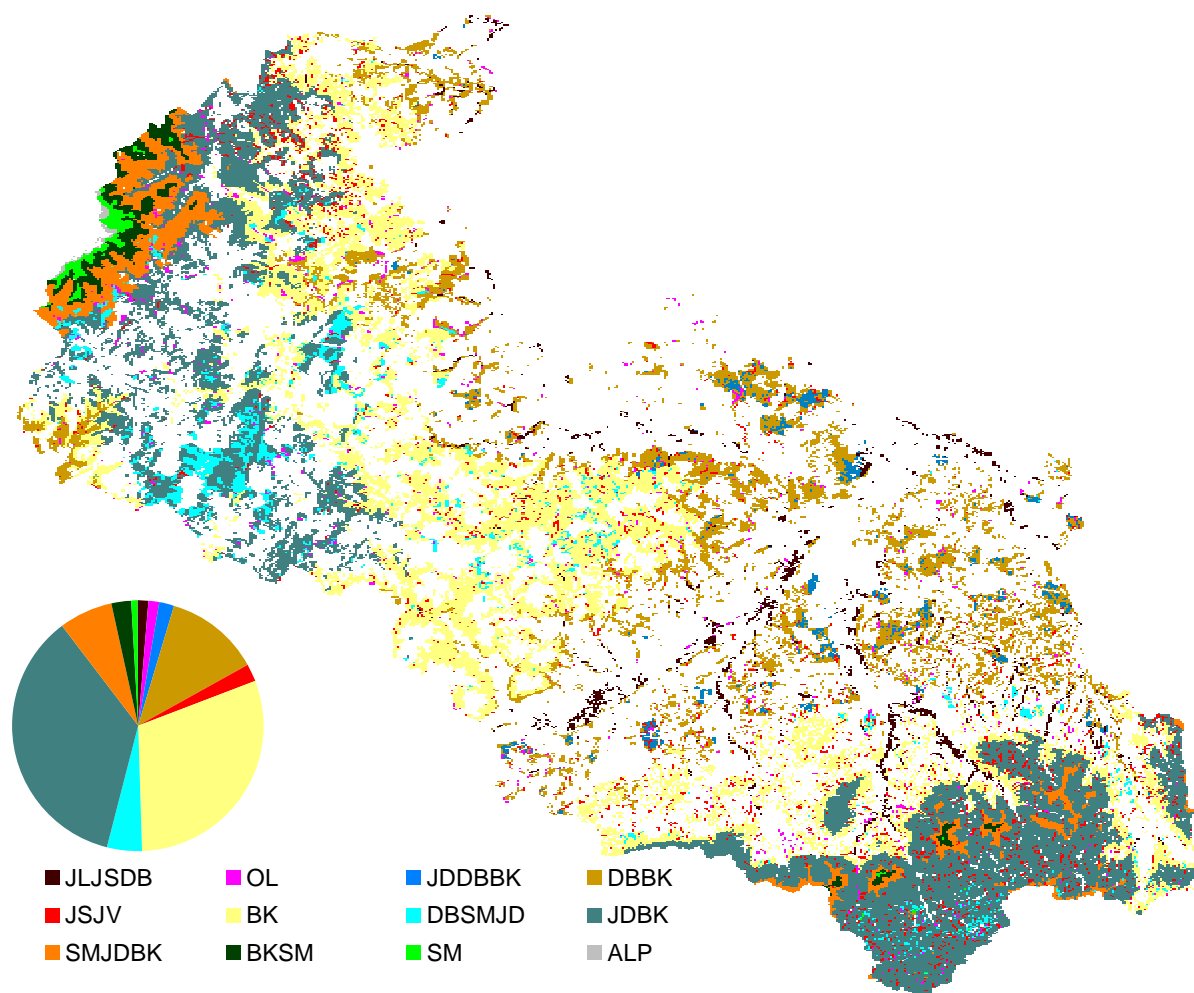
Obr. 9 – Graf potenciální přirozené dřevinné skladby

SM – smrk ztepilý (*Picea abies* (L.) Karst.) 5,5 %; JD – jedle bělokorá (*Abies alba* Mill.) 25,9 %; BO – borovice lesní (*Pinus sylvestris* L.) 0,1 %; MD – modřín opadavý (*Larix decidua* Mill.) 0,6 %; TS – tis červený (*Taxus baccata* L.) 0,00 %; DB – dub letní (*Quercus robur* L.) 3,3 %; DBZ – dub zimní (*Quercus petraea* (Mattyschka) Liebl.) 2,2 %; BK – buk lesní (*Fagus sylvatica* L.) 54,2 %; HB – habr obecný (*Carpinus betulus* L.) 0,9 %; JLH – jilm horský (*Ulmus glabra* Hudson) 0,3 %; JLV – jilm vaz (*Ulmus laevis* Pallas) 0,1 %; JS – jasan ztepilý (*Faxinus excelsior* L.) 1,3 %; JV – javor mléč (*Acer platanoides* L.) 0,6 %; KL – javor klen (*Acer pseudoplatanus* L.) 2,2 %; BB – javor babyka (*Acer campestre* L.) 0,01 %; LP – lípa srdčitá a velkolistá (*Tillia cordata* Mill a *Tillia platyphyllos* Scop.) 1,5 %; BR – bříza bradavičnatá (*Betula pendula* Roth) 0,06 %; JR – jeřáb ptačí (*Sorbus aucuparia* L.) 0,07 %; OL – olše lepkavá (*Alnus glutinosa* (L.) Gaertner) 0,6 %; OLS – olše šedá (*Alnus incana* (L.) Moench) 0,4 %; TR – třešeň ptačí (*Cerasus avium* L.) 0,0 %; STR – stremcha obecná (*Padus avium* Mill.) 0,01 %; OS – topol osika (*Populus tremula* L.) 0,2 %; TP – topol bílý (*Populus alba* L.) 0,02 %; TPC – topol černý (*Populus nigra* L.) 0,01 %; VR – vrba bílá a křehká (*Salix alba* L. a *Salix fragilis* L.) 0,02 %

Potenciální přirozenou vegetaci v Moravskoslezském kraji tvoří téměř výlučně lesní společenstva. Podle základní dřevinné složky můžeme tato společenstva rozdělit do několika skupin:

Obr. 10 – Mapa potenciální přírodní vegetace

JLJSDB – nížinné luhy, OL – olšiny, JDDBBK – jedlo-dubové bučiny až jedlo-bukové doubravy, DBBK – dubové bučiny, JSJV – suťové lesy, BK – bučiny, DBSMJD – dubové jedliny a smrkové jedliny, JDBK – jedlové bučiny, SMJDBK – smrko-jedlové bučiny, BKSM – bukové smrčiny, SM – smrčiny, ALP – subalpínská bezlesá a alpínské hole

Nížinné luhy (1,5 % výměry lesů)

Azonální vegetace holocénních náplavů řek a největších potočních niv. Je podmíněna alespoň občasným sezónním zaplavováním a vysokou kolísající hladinou podzemní vody.

Rozšíření vegetace odpovídá planárnímu (nížina) a kolinnímu (pahorkatina) výškovému geografickému stupni. Charakteristické pro půdotvorný substrát je střídání různozrnných vrstev ve vertikále. Zrnitost je odvislá od délky a síly záplavy, vzdálenosti od vodoteče, spádu nivy apod. Obecně lze říci, že v úzkých nivách, blíže k vodoteči, a při vyšším spádu toku je zrnitost naplaveniny větší. Převažujícími půdami jsou fluvizemě s různou mírou ovlivnění (oglejení) podzemní, případně i srážkovou vodou (typické pro deštivé Ostravsko), blíže k vodoteči a ve sníženinách s trvale vysokou hladinou spodní vody fluvizemě glejové až gleje fluvické, naopak dále od toku kam záplavy dosahují již jen zřídka jsou vyvinuty fluvizemě kambické.

Nejrozšířenějším potenciálním typem přírodní vegetace nížinných luhů jsou v říčních nivách Odry, Opavy, Ostravice a Olzy jilmo-jasanové doubravy, a v potočních nivách jasanové doubravy. Jejich stanoviště jsou zaplavována jen nepravidelně až výjimečně. Základní dřevinou přírodních geobiocenóz je dub letní (*Quercus robur L.*), pravidelnou příměs tvoří

jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior L.*) a v říčních nivách i jilm. Ten je v jasanových doubravách jen vtroušen. V moravskoslezském kraji rostl v nížinných luzích jako příměs jilm vaz (*Ulmus laevis Pallas*), a méně j.drsný (*Ulmus glabra Hudson*). Původnost třetího domácího druhu jilmu habrolistého (*Ulmus minor Mill.*) je v Moravskoslezském kraji málo pravděpodobná. Vtroušeny bývaly na sušších místech javor klen (*Acer pseudoplatanus L.*) aj. babyka (*Acer campestre L.*), dále lípa malolistá (srdčitá - *Tilia cordata Mill.*) i velkolistá (*Tilia platyphyllos Scop.*), habr obecný (*Carpinus betulus L.*), na vlhčích stanovištích olše lepkavá (*Alnus glutinosa (L.) Gaertner*), o. šedá (*Alnus incana (L.) Moench*) a střemcha obecná (*Padus avium Mill.*).

Pro třetí typ nížinného luhu, topolovou doubravu, jsou charakteristické krátké pravidelné záplavy a vyšší hladina podzemní vody než u jilmo-jasanové a jasanové doubravy. Obvykle zaujímá pásmo mezi jilmo-jasanovou doubravou a korytem řeky. Základními dřevinami jsou dub letní a topol černý (*Populus nigra L.*), pravidelně přimíšen byl jasan ztepilý a jilm vaz. Vtroušeny bývaly stromové vrby - vrba bílá (*Salix alba L.*) a vrba křehká, (*Salix fragilis L.*), a olše lepkavá. Není dorešena původnost topolu bílého (lindy – *Populus alba L.*). V současnosti převládá názor, že v Moravskoslezském kraji je pouze zavlečený.

Nejzachovalejší zbytky jilmo-jasanových doubrav jsou chráněny v NPR Polanská niva a PR Polanský les a v nivě Odry. Jasanové doubravy se zachovaly na více místech kraje, například v PR Hvozdnice. Přirozené porosty topolové doubravy nejsou z území Moravskoslezského kraje známy.

Do kategorie nížinných luhů patří soubory lesních typů 1L (jilmo-jasanová doubrava), 2L (jasanová DB) a 1U (topolová DB).

Olšiny (1,4 %)

Azonální vegetace převážně trvale zamokřených stanovišť, s vodou v půdě stagnující nebo protékající.

Geograficky výškově jsou olšiny široce rozšířeny od nížin až vysoko do hor. Geologickým podkladem je typicky naplavenina, ale často jím bývá i materiál jiného původu. Nejrozšířenějšími půdami jsou tedy fluvizemě, méně gleje, v nížinách případně i slatinné organozemě, a v přechodech k jiným stanovištím i glejové subtypy jiných půd.

Zpravidla jedinými základními dřevinami přírodních společenstev jsou olše lepkavá a v horách olše šedá, která se ale jako vtroušená vyskytuje pravidelně už od nížinných olšin. Nejdůležitější a pravidelnou příměsí olšin s o. lepkavou byl jasan ztepilý, který býval místy i spoluzákladní dřevinou (jasanové olšiny). V nížinách na stanovištích s trvale stagnující vodou jej nahrazovaly vrby (vrbové olšiny). Ze stromových druhů zde rostou vrba bílá a v. křehká. Olši šedou v horách doprovází pravidelně ve vyšší příměsí smrk ztepilý (*Picea abies (L.) Karsten*), který sestupuje i níže do luhů olše lepkavé jako jednotlivě vtroušený. Ve vrbových olšinách býval pravidelněji vtroušen topol černý a topol osika (*Populus tremula L.*), a případně i dub letní.

Zachovalý zbytek nížinné olšiny je chráněn v PR Přemyšov na starší terase Odry.

Do kategorie olšin patří soubory lesních typů 1G, 1T, 3L, 5L a 6L.

Jedlo-dubové bučiny až jedlo-bukové doubravy (2,0 %)

„Zonální“ (v širším slova smyslu) vodou podmíněná vegetace je původní v nížinách a pahorkatinách, na plošinách, v plochých úžlabinách a bázích mírných svahů. Geologickým podkladem jsou jílovitohlinité sedimenty eolického (sprašové hlíny), eluviálního, svahového i ledovcového původu. Jemnozrnná struktura půdy má za následek zhoršenou propustnost pro vodu, což způsobuje typické až středně silné oglejení, srážkovou vodou. Nejrozšířenějšími půdami jsou pseudogleje a přechody k jiným půdním typům, oglejené subtypy luvizemí, vzácněji hnědozemí, a méně i kambizemí.

Přírodní stromové fytoocenóze dominoval střídavě, dle komplexu okolností, buk lesní (*Fagus sylvatica* L.), dub letní nebo jedle bělokorá (*Abies alba* Mill.). Vtroušeny bývaly pravidelně obě naše domácí lípy – l. malolistá (srdčitá) a l. velkolistá, javor klen, habr obecný, jilm horský, a na kontaktu s nížinnými luhy i jilm vaz.

Pozoruhodně zachovalý zbytek oglejené dubové bučiny s pralesovitou porostní strukturou, ale dnes již bez jedle, je chráněn v PR Černý les II v Opavské pahorkatině.

Do kategorie jedlo-dubových bučin až jedlo-bukových doubrav patří soubory lesních typů 2O, 2V, 3O a 3P.

Dubové jedliny, jedliny a smrkové jedliny (4,4 %)

„Zonální“ (v širším slova smyslu) a azonální vodou podmíněná vegetace plošin, mírných žlebů, úpadlin, bází svahů, a hlinitých aluvií se zhoršenými odtokovými poměry, s širokým geografickým výškovým rozšířením od pahorkatin do hor. Geologickým podkladem jsou převážně hlíny rozmanitého původu (sprašové, aluviální, eluviální a svahové). Půdy lze zařadit do širokého spektra půdních typů a subtypů, od středně oglejených luvizemí, podzolů i kambizemí, přes pseudogleje a stagnogleje, glejové subtypy předchozích (kromě luvizemě a stagnogleje), až po gleje kambické, fluvické, typické a organozemní.

Část těchto společenstev lze zařadit k zonální vegetaci v širším slova smyslu, do podzóny smíšených jehličnatolistnatých lesů. Vegetaci na vodou nejvíce ovlivněných stanovištích (jedliny jen s malou příměsí) lze označit jako společenstva azonální.

Větší část těchto společenstev lze zařadit do podzóny smíšených jehličnatolistnatých lesů. Dominující dřevinou ve stromovém patře byla obyčejně jedle bělokorá, její podíl v přírodní fytoocenóze se pohyboval v rozmezí od 40 do 70 %, s nárůstem výskytu ve směru od podhůří do hor, a se vzrůstajícím vlivem vody jako zásadního půdotvorného faktoru většiny těchto stanovišť. V nejnižších polohách mohl dominovat i dub letní, který jinak tvořil pravidelnou a nejvýznamnější příměs podhorských jedlin. V horách, kde dub neroste, přejímá pozici nejdůležitější příměsi smrk ztepilý. Na oglejených subtypech půd se jako příměs uplatňoval pravidelně buk lesní. Naopak na vodou velmi silně ovlivněných půdách byla běžně vtroušena olše lepkavá, v horách i šedá. Nepravidelně vtroušený býval topol osika, bříza bělokorá (*Betula pendula* Roth), jeřáb ptačí (*Sorbus aucuparia* L. em. Hedl.) a možná i borovice lesní (*Pinus sylvestris* L.).

V kraji velmi vzácné zbytky přírodě blízkých geobiocenóz nepožívají v současnosti legislativní ochrany.

Do kategorie dubových a smrkových jedlin patří soubory lesních typů 4O, 5O, 6O, 5P, 6P, 3Q, 4Q, 5Q, 5T, 3G, 4G, 5G a 6G.

Suťové lesy (2,4 %)

Vegetace s širokým výškovým rozšířením od pahorkatin do hor. Z hlediska stanovištních poměrů lze kategorii rozdělit na suťové lesy svahové a úžlabní. Společný oběma typům je suťový terén, často v mozaice s výchozy rostlé skály. Hlavní rozdíl spočívá v genezi vzniku. Svahová suťoviska vznikají gravitačním posunem zvětraliny po svahu. Úžlabní suťoviska mají dvojí původ. Je to svahová suť na okrajích žlebů a více méně aluviální a kombinovaná suť na jejich dnech. Pro svahová suťoviska jsou typické rankery a kambizemě rankerové. Na písčitéch substrátech se vytvářejí i podzoly rankerové. Na úžlabních suťích jsou vyvinuty rankery, regozemě, kambizemě rankerové a fluvické, a zpravidla jsou ve spodinách mírně oglejené.

Suťové lesy jsou dendrologicky vůbec nejbohatšími přírodními lesními fytoocenózami. Obvykle v nich nevýrazně dominoval buk lesní spolu s jedlí bělokorou, a na úžlabních suťích i jasan ztepilý. Jako vtroušené až přimíšené se v pahorkatinách až kopcovinách uplatňovaly lípa malolistá – srdčitá a l. velkolistá, javor klen a j. mléč (*Acer platanoides* L.), a habr

obecný. Jen jako vtroušený zde rostl tis červený (*Taxus baccata* L.), jilm horský, a duby. V Karpatech to byl, pravděpodobně pouze, dub letní, a v Hercyniku zase naopak převážně dub zimní (*Quercus petraea* (Mattuschka) Liebl.). Výše od vrchovin zůstal v příměsí již jen javor klen. Jako vtroušený a výše v horách přimíšený se přidával smrk ztepilý. Vtroušený byl ještě tis a jilm drsný.

Zajímavé přirozené geobiocenózy podhorských suťových lesů v mozaice a na přechodu k zonálním bučinám jsou chráněny v NPP Šipka, PR Trojačka a PR Palkovické hůrky. Horské suťové lesy jsou zachovány například v NPR Bílá Opava.

Do této kategorie patří soubory lesních typů 3J, 5J, 3U, 5U a 6U.

Dubové bučiny (12,2 %)

Zonální vegetace s potenciálním rozšířením v kolinním geogr. výšk. stupni. V kraji jsou tyto geobiocenózy vázány převážně na překryvy sprašových hlín, a vzácně i spraší (okolí Opavy). Půda je obvykle alespoň ve spodinách slabě oglejená, ale nikdy v takové míře, která vyžaduje vylišení oglejeného subtypu. Typickými půdami jsou luvizemě a hnědozemě, a na skeletovitých zvětralinách kambizemě.

Dubové bučiny náleží ke klimazonální vegetaci podzóny listnatých opadavých lesů nemorální (lesní) zóny s listnatými opadavými lesy a temperátním (mírným) klimatem. V přírodní fytoocenóze dominuje vždy buk lesní. Pravidelnou a nejdůležitější příměsí, ale možná jen vtroušenou, byly duby. Na slabě oglejených hlinitých substrátech to byl výhradně dub letní, naopak na skeletnatých svažitéch vysychavých stanovištích na špatně zvětrávajících karbonských sedimentech v hercynské části kraje téměř výhradně dub zimní. Vtroušenou bývaly pravidelně lípa malolistá - srdčitá a habr obecný, a na stinných svazích a oglejených půdách méně pravidelně jedle bělokorá. Nepravidelně pak javor babyka a j. mléč, zřídka i j. klen, na vysychavých stanovištích borovice lesní a modřín opadavý pravý (*Larix decidua* Mill.), který je v České republice autochtonní pouze v hercyniku v části Nízkého Jeseníku a Zlatohorské hornatiny. Podle jedné hypotézy je původní v rozsáhlé oblasti mezi Opavou, Moravským Berounem, Rýmařovem a Zlatými horami, naopak podle jiné rostl jen na malém území v okolí Bruntálu, jako vtroušený na suťových stanovištích zvětralých sopečných kup - pak ovšem nikoli v dubových bučinách, ale v bučinách.

Legislativní ochrana zbytků přírodě blízkých geobiocenóz v kraji je omezena na několik vesměs jen málo reprezentativních porostů.

Do jednotky dubových bučin patří soubory lesních typů 3. lesního vegetačního stupně kromě „suťových“ a vodou ovlivněných edafických kategorií.

Bučiny (30,1 %)

Vegetace zonálních bučin je typicky rozšířena v suprakolinním (kopcovina) a v submontánním (vrchovina) geogr. výšk. stupni. Konkrétně jsou bučiny v kraji rozšířeny v rozpětí nadmořských výšek reliéfu od 350 do 650 m. Daleko nejrozšířenějšími půdami těchto poloh jsou kambizemě. Jedná se o typické klimazonální půdy podzóny listnatých opadavých lesů nemorální zóny. Na skeletovitých stanovištích jsou vyvinuty kambizemě rankerové, vzácně rankery.

Bučiny jsou vegetací podzóny listnatých opadavých lesů. Základní dřevinou je buk lesní, který má v těchto geobiocenózách své růstové optimum a často zde vytvářel i nesmíšené přírodní monocenózy. Za optimálních podmínek může dorůst do výšky až 50 m, což je fyziologické maximum tohoto druhu. Zřejmě jedinou pravidelně přimíšenou dřevinou přírodních společenstev bývala jedle bělokorá. Častěji vtroušenou bývaly lípa malolistá - srdčitá a l. velkolistá, javor klen a jilm drsný. Měně pravidelně se jako vtroušený objevoval při dolní hranici výškového rozšíření bučin habr obecný, a duby, v Sudetech dub letní i d.

zimní, v Karpatech jen dub letní. Podle některých hypotéz byly právě východosudetské bučiny hlavním těžištěm rozšíření modřínu opadavého.

Zbytky přírodě blízkých bučin jsou v Hercyniku chráněny například v PR Suchá Dora, porosty s autochtonním modřínem opadavým například v NPP Ptačí hora. V Karpatech jsou geobiocenózy přírodě blízkých bučin chráněny například v PR Palkovické hůrky.

Stanovištím bučin odpovídají soubory lesních typů 4. lesního vegetačního stupně (kromě vodou ovlivněných kategorií).

Jedlové bučiny (36,0 %)

Zonální vegetace rozšířená převážně v montánním geogr. výšk. stupni. Základními půdami jsou kambizemě, na skeletnatých stanovištích přechody k rankeru a rankery, okrajově podzoly.

Jedlové bučiny náleží do podzóny smíšených jehličnatolistnatých lesů. Vedle buku lesního, který je vždy základní dřevinou této vegetace, bývá prakticky vždy spoluzákladní dřevinou jedle bělokorá, která může za příznivých podmínek v jedlobučinách dočasně i dominovat. Jedle zde má své růstové optimum a může dorůst do výšky až 60 metrů. Přimíšené dřeviny v jedlobučinách chybí. Prakticky jediný býval pravidelně vtroušený javor klen. Nepravidelně se vyskytoval jednotlivě vtroušený jilm drsný, smrk ztepilý, a vzácně na přechodu do bučin lípa velkolistá. Svě růstové optimum má v jedlobučinách i smrk, který se však v konkurenci se stín snázejícími dřevinami nemohl výrazněji uplatnit. Duby ani habr zde již nezasahují.

Nejrozsáhlejší zbytky přirozených jedlových bučin v kraji jsou chráněny v NPR Mionší v Beskydech. Z hlediska podobnosti druhové, věkové a prostorové (horizontální a vertikální) porostní výstavby se současnou představou o struktuře porostů jedlobukového přírodního lesa (pralesa) je v regionu zřejmě nejautentičtější malý zbytek pralesovitěho porostu chráněný v NPR Salajka v Beskydech. Pravděpodobně nezachovalejší zbytek přirozené východosudetské jedlobučiny je chráněný v PR Jelení bučina v Hrubém Jeseníku.

Patří sem soubory lesních typů 5. lesního vegetačního stupně (kromě vodou ovlivněných stanovišť a sutí).

Smrko-jedlové bučiny (7,0 %)

Převážně zonální vegetace typicky vázaná na „vyšší“ montánní a „nižší“ supramontánní geogr. výšk. stupeň. V kraji je tedy rozšířena jen v Hrubém Jeseníku a Moravskoslezských Beskydech, a to v rozpětí nadmořských výšek od (850-) 900 do 1100 (-1150) metrů. Typickými půdami těchto stanovišť jsou kambizemě a kryptopodzoly, okrajově na lehčích půdách se vyvíjejí podzoly, na skeletnatých substrátech rankery a rankerové subtypy výše jmenovaných.

Smrko-jedlové bučiny náleží z většiny ještě k vegetaci podzóny smíšených jehličnatolistnatých lesů. Nejdůležitější základní dřevinou přírodních geobiocenóz byl buk lesní. Jako spoluzákladní se může uplatnit jedle bělokorá, ale obvykle jen v příměsí. Svým podílem na celkové dřevinné skladbě třetím nejdůležitějším druhem byl pravidelně přimíšený smrk ztepilý. Součtový podíl jedle a smrku dával zřejmě jehličnanům převahu nad listnáči, respektive nad bukem. Z ostatních dřevin se pravidelněji jako jednotlivě vtroušený vyskytoval javor klen, a nepravidelně až řídce jilm drsný.

Přirozené porosty smrko-jedlových bučin jsou chráněny například v NPR Mazák a NPR Kněhyně – Čertův mlýn v Beskydech.

Do této kategorie patří soubory lesních typů 6. lesního vegetačního stupně s výjimkou vodou ovlivněných stanovišť.

Bukové smrčiny (2,3 %)

Tato společenstva jsou potenciální přirozenou (extrazonální) vegetací v supramontánním (středohory) geogr. výšk. stupni. V kraji jsou tedy geobiocenózy bukových smrčín rozšířeny souvisleji jen v Hrubém Jeseníku. V Moravskoslezských Beskydách náleží k této jednotce jen několik nejvyšších vrcholů ve výškovém rozpětí od 1050 do 1300 metrů n.m. (Kněhyně – Čertův mlýn, Smrk, Lysá hora, Travný). Typickými půdami těchto stanovišť jsou kryptopodzoly a podzoly. Na skeletnatých substrátech jsou vyvinuty rankery a rankerové subtypy uvedených půdních typů.

Bukové smrčiny představují ve střední Evropě extrazonální vegetaci podobající se zonálním společenstvům pásma boreálních jehličnatých lesů. V přírodní vegetaci výrazně dominuje smrk ztepilý. Buk lesní se vždy vyskytuje jen jako přimíšený, a jedle bělokorá již jen jako vtroušená. Z dalších se zde pravidelně objevuje jako jednotlivě vtroušený javor klen a jeřáb ptačí.

Pralesovité porosty bukových smrčín jsou chráněny v největším maloplošném chráněném území kraje v NPR Praděd v Hrubém Jeseníku, a v NPR Mazák v Beskydách.

Této jednotce odpovídají soubory lesních typů 7. lesního vegetačního stupně kromě SLT 7P, který náleží do následující kategorie smrčín.

Smrčiny (0,8 %)

Extrazonální vegetace rozšířená převážně v subalpínském (nižší vysokohory) geogr. výšk. stupni, to znamená, že v kraji je jejich výskyt omezen prakticky jen na Hrubý Jeseník. Malý nereprezentativní fragment je vyvinut i v Moravskoslezských Beskydách na vrcholku Lysé hory od výšky přibližně 1220 až 1250 m.n.m. Typickými půdami smrkových stanovišť jsou podzoly (modální, rankerový), na vodou ovlivněných stanovištích podzoly oglejené, glejové, gleje, i organozemě.

Smrčiny jsou extrazonální vegetací podobající se zonální vegetaci pásma boreálních jehličnatých lesů. Zcela dominantní dřevinou přírodních geobiocenóz je smrk ztepilý rostoucí zde v typicky rozvolněných porostech. Pravidelně jako jednotlivě vtroušený bývá jeřáb ptačí, nepravidelně javor klen, který mívá i stromovitý vzrůst, a vzácně i krnící křovitý buk lesní.

Unikátní přirozené pralesovité porosty smrčín jsou chráněny v NPR Praděd.

Do této kategorie patří soubory lesních typů 6R, 7P a 8. lesního vegetačního stupně.

Subalpínská bezlesí a alpínské hole (0,1 %)

Komplex extrazonální heterogenní nelesní vegetace s rozšířením typicky nad horní hranicí lesa (hole) a v subalpínském pásmu smrčín v místech, kde laviny a plazivý sníh trvale chrání subalpínské bezlesí před tlakem stromové vegetace.

V kraji je tato vegetace vyvinuta pouze v nejvyšších polohách hlavního hřebene Hrubého Jeseníku a na lavinových svazích Malého a Velkého Kotle. Dle typu makroreliefu se jedná o subalpínský geogr. výšk. stupeň. Přirozená horní hranice lesa bývá v Hrubém Jeseníku přibližně od 1400 metrů n.m. Reliéf je poznamenán minulou glaciální erozí a nadále působící soliflukcí a kryogenní aktivitou (polygonální struktury). Půdy lze zařadit k podzolům, litozemím, rankrům, a organozemím.

Tyto společenstva lze klasifikovat jako extrazonální vegetaci podobající se vegetaci pásma arktické tundry. Hrubý Jeseník má mezi horstvy střední Evropy, které mají vytvořenu horní hranici lesa, výjimečné postavení. Mezi pásmem smrčín a alpínskými holemi zde není vytvořen stupeň s borovicí klečí (*Pinus mugo Turra*). Současné porosty kleče pocházejí z výsadeb. Objasnit přirozenou absenci kosodřeviny v Hrubém Jeseníku lze tím, že v době poledové po postglaciálním klimatickém optimu v atlantiku se ochlazením klimatu vytvořila horní hranice lesa „sestoupením“ dřevin do nižších poloh z původně plně lesy porostlého pohoří. V jeho zapojených lesích se kleč nemohla vyskytovat pro nedostatek refugiálních

ploch pro kleč příliš malých, na nichž však přežily některé „nízké“ druhy dnes typické pro jesenické alpské travnaté hole.

Dle fyziognomie lze tyto geobiocenózy rozdělit na dvě skupiny. V nejvyšších polohách jsou autochtonní porosty krátkostébelných trav. Níže, v přechodu k rozvolněným porostům horských smrčín a na stanovištích subalpínského bezlesí jsou heterogenní porosty vysokostébelných trav, keřů a stromových soliterů. Z lesních dřevin převažuje smrk ztepilý, nejběžněji vtroušený je jeřáb ptačí. V listnatých křovinách na lavinových svazích jsou v nadrostu nejčastěji bříza karpatská (*Betula carpatica* W. et K.) a vrba slezská (*Salix silesiaca* Willd.).

Kategorii odpovídá 9. lesní vegetační stupeň.

Bory

Na Suchém vrchu (PR) v Hrubém Jeseníku jsou vytvořeny malé fragmenty netypického glaciálně-reliktního boru (azonální vegetace), edaficky podmíněné balvanitou zvětralinou devonského křemence, tzv. kamenným mořem. Půda, pokud je vyvinuta, náleží k litozemím, a méně rankerům. Kromě borovice lesní zde roste smrk ztepilý, jedle bělokorá a modřín opadavý, který zde má zřejmě svou nejvýše položenou přirozenou lokalitu ve Východních Sudetech.

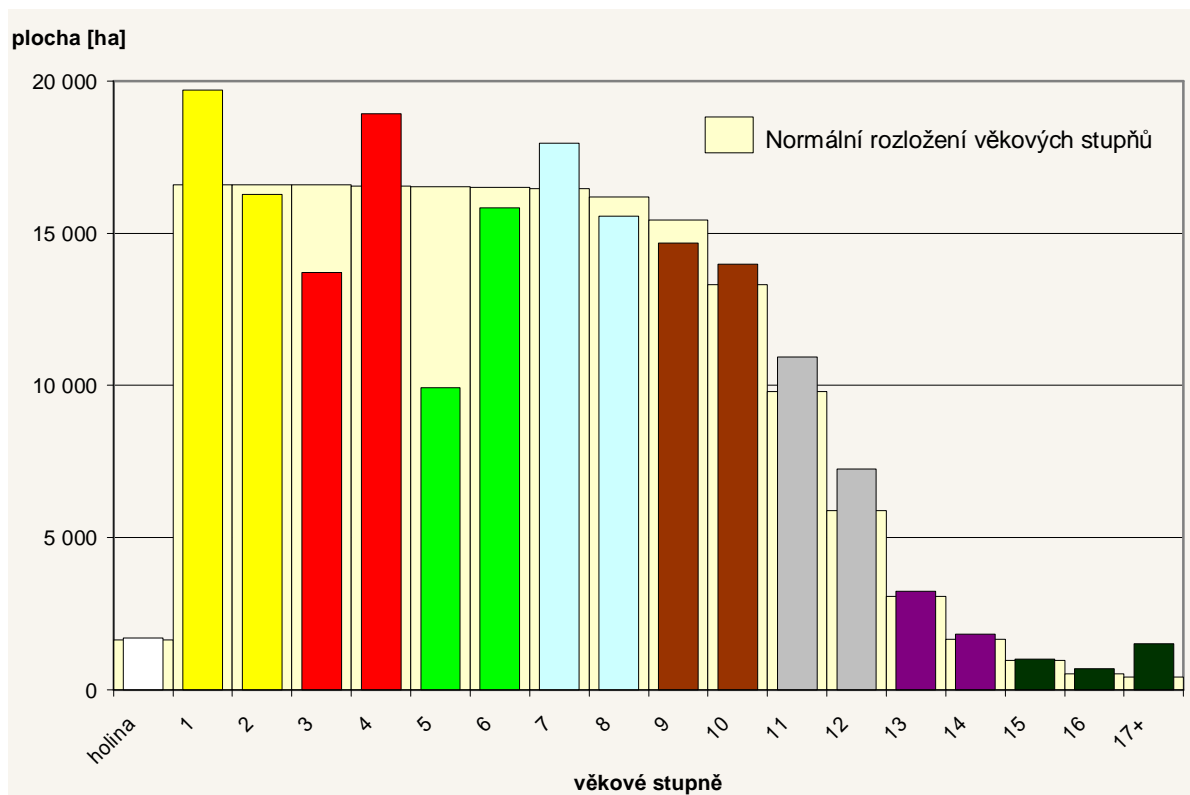
Stanoviště jsou klasifikována jako SLT 0Z, 6Y a 6Z.

A.1.3.1.3. Druhová a věková skladba lesů

A.1.3.1.3.1. Věková struktura lesů

Údaje o plošném zastoupení věkových stupňů lesních porostů byly převzaty z SLHP pro Moravskoslezský kraj (NUTS 2 – CZ08 Moravskoslezsko = NUTS 3 – CZ081 Moravskoslezský kraj) s platností k 31. 12. 2000, který byl sestaven podle platných LHP/O vyhotovených k 1. 1. 1991 až 1. 1. 2000.

Obr. 11 – Graf plošného rozložení věkových stupňů

Vysoká rozloha 5. věkového stupně je způsobena zalesňováním zemědělských půd v padesátých letech minulého století. Výrazně nadnormální rozloha 1. věkového stupně (tedy porostů, které k datu počátku platnosti dosahovaly věku 1 – 10 let) je způsobena kalámitami, které od první poloviny 90. let opakovaně postihují některé oblasti Moravskoslezského kraje. Nahodilé těžby velkého rozsahu, které zasahují i do mladých porostů tak ještě posilují nadnormální zastoupení starých porostů (nad 90 let), protože při velkém rozsahu nahodilých těžeb jsou úmyslné těžby včetně obnovních odkládány. Všechny věkové stupně počínaje desátým a výše mají nadnormální rozlohu.

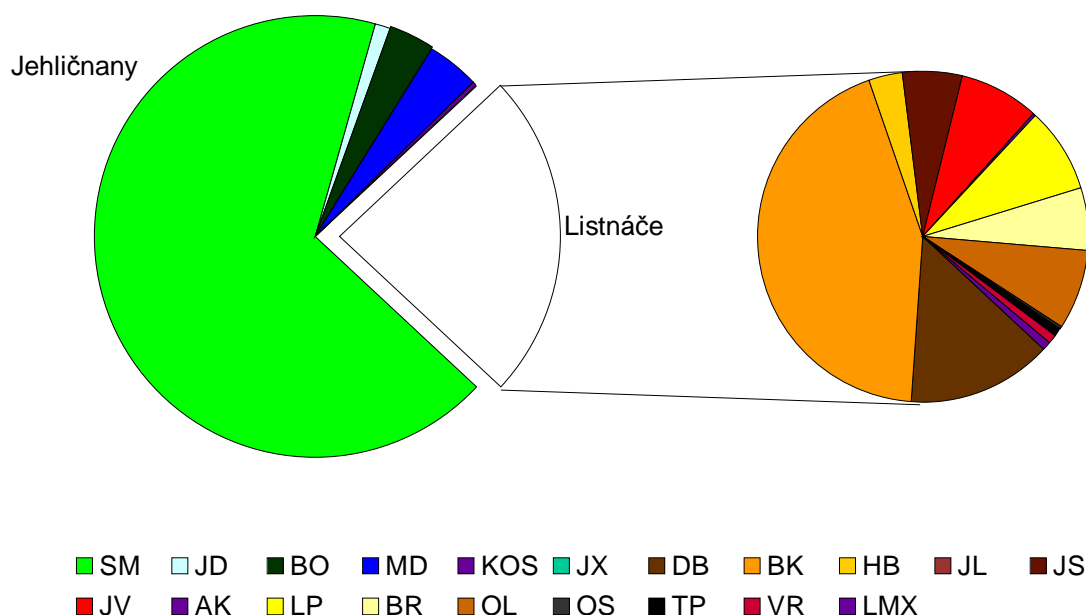
Tab. 1 – Plošné zastoupení věkových stupňů a věkových tříd

Věkové stupně			Věkové třídy		
	plocha	normální plocha		plocha	normální plocha
holina	1 704	1 634	holina	1 704	1 634
1	19 692	16 593	I	35 956	33 186
2	16 264	16 593	II	32 638	33 122
3	13 712	16 578	III	25 748	33 025
4	18 926	16 544	IV	33 515	32 631
5	9 924	16 518	V	28 665	28 734
6	15 824	16 507	VI	18 198	15 681
7	17 953	16 453	VII	5 053	4 726
8	15 562	16 178	VIII	1 684	1 469
9	14 675	15 421	IX	1 502	414
10	13 990	13 313			
11	10 938	9 794			
12	7 260	5 887			
13	3 225	3 070			
14	1 828	1 656			
15	1 004	957			
16	680	512			
17+	1 502	414			

A.1.3.1.3.2 Druhá skladba lesů

Údaje o druhové skladbě lesních porostů byly převzaty z SLHP pro Moravskoslezský kraj (NUTS 2 – CZ08 Moravskoslezsko = NUTS 3 – CZ081 Moravskoslezský kraj) s platností k 31. 12. 2000, který byl sestaven podle platných LHP/O vyhotovených k 1. 1. 1991 až 1. 1. 2000.

Obr. 12 – Graf plošného zastoupení dřevin

SM – smrk (*Picea sp.*) 67,4 %; JD – jedle (*Abies alba Mill. a Abies grandis (Douglas) Lindl.*) 1,2 %; BO – borovice lesní (*Pinus sylvestris L.*) 3,2 %; MD – modřín opadavý (*Larix decidua Mill.*) 4,1 %; KOS – borovice kosodřevina (*Pinus mugo Turra*) 0,1 %; JX – ostatní jehličnany 0,1 %; DB – dub (*Quercus sp.*) 3,4 %; BK – buk

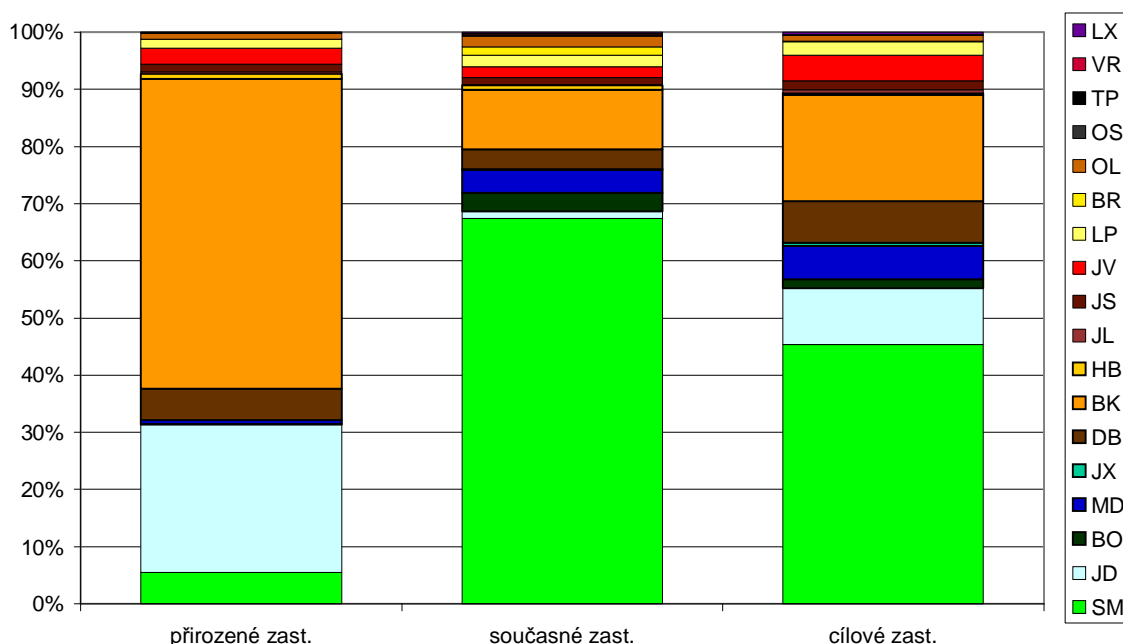
lesní (*Fagus silvatica* L.) 10,4 %; HB – habr obecný (*Carpinus betulus* L.) 0,8 %; JL – jilm (*Ulmus* sp.) 0,02 %; JS – jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior* L.) 1,4 %; JV – javor (*Acer* sp.) 1,9 %; AK – trnovník akát (*Robinia pseudacacia* L.) 0,06 %; LP – lípa (*Tilia* sp.) 2,0 %; BR – bříza bradavičnatá (*Betula pendula* Roth) 1,5 %; OL – olše lepkavá (*Alnus glutinosa* (L.) Gaertner) 1,9 %; OS – topol osika (*Populus tremula* L.) 0,07 %; TP – topol bílý a černý (*Populus alba* L. a *Populus nigra* L.) 0,2 %; VR – vrba bílá a křehká (*Salix alba* L. a *Salix fragilis* L.) 0,2 %; LMX – ostatní měkké listnáče 0,2 %

A.1.3.1.3.2.1. Porovnání s přirozenou dřevinnou skladbou

Potenciální přirozená druhová skladba byla rekonstruována podle typologické mapy OPRL pro jednotlivé přírodní lesní oblasti (blíže viz předchozí kapitola A.1.3.1.2. Typizace přírodních podmínek a rekonstrukce přirozené dřevinné skladby).

Cílová dřevinná skladba byla vypočtena z cílových dřevinných skladeb jednotlivých cílových hospodářských souborů příslušných PLO tak, že jednotlivé lesní typy byly zařazovány do odpovídajících cílových hospodářských souborů. Kategorie lesů zvláštního určení nebyly pro účely výpočtu cílové dřevinné skladby uvažovány.

Obr. 13 – Graf přirozené současné a cílové dřevinné skladby

SM – smrk (*Picea* sp.) zastoupení v potenciální přirozené dřevinné skladbě 5,5 %, v současné 67,4 %, v cílové 45,4 %; JD – jedle (*Abies* sp.) 25,9 / 1,2 / 9,6 %; BO – borovice lesní, příp. černá (*Pinus sylvestris* L. resp. *Pinus nigra* Arnold) 0,1 / 3,2 / 1,5 %; MD – modřín opadavý (*Larix decidua* Mill) 0,6 / 4,1 / 5,9 %; JX – ostatní jehličnaté (kosodřevina *Pinus mugo* Turra, tis *Taxus baccata* L., vejmutovka *Pinus strobus* L., douglaska *Pseudotsuga menziesii* (Mirbell) Franco) 0,00 / 0,2 / 0,5 %; DB – dub (*Quercus* sp.) 5,5 / 3,4 / 7,3 %; BK – buk lesní (*Fagus silvatica* L.) 54,2 / 10,4 / 18,6 %; HB – habr obecný (*Carpinus betulus* L.) 0,9 / 0,8 / 0,4 %; JL – jilm (*Ulmus* sp.) 0,4 / 0,02 / 0,5 %; JV – javor (*Acer* sp.) 2,8 / 1,9 / 4,5 %; JS – jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior* L.) 1,3 / 1,4 / 1,7 %; LP – lípa (*Tilia* sp.) 1,5 / 2,0 / 2,3 %; BR – bříza bradavičnatá (*Betula pendula* Roth) 0,06 / 1,5 / 0,1 %; OL – olše (*Alnus* sp.) 0,9 / 1,9 / 1,0 %; OS – osika (*Populus tremula* L.) 0,2 / 0,07 / 0,1 %; TP – topol bílý a černý (*Populus alba* L. a *Populus nigra* L.) 0,03 / 0,2 / 0,02 %; VR – vrba bílá a křehká (*Salix alba* L. a *Salix fragilis* L.) 0,02 / 0,2 / 0,03 %; LX – ostatní listnáče (třešeň *Cerasus avium* (L.), střemcha *Padus avium* Mill., jeřáb *Sorbus aucuparia* L., akát *Robinia pseudacacia* L.) 0,1 / 0,2 / 0,5 %

Současná dřevinná skladba v Moravskoslezském kraji je výsledkem dlouhodobého ovlivňování lesů člověkem. Původní přírodní lesy byly již před několika tisíci lety káceny, klučeny, žďářeny a vypásány, což vedlo kromě výrazného snížení rozlohy lesů také k významným změnám v jejich dřevinné skladbě. Od novověku byly při obnově zdevastovaných lesů užívány hospodářské dřeviny – především smrk, jehož osivo a sadební materiál byl dostupný a který dával výborné hospodářské výsledky. Použitím smrku byly sice zachráněny lesy na našem území a lesnatost dokonce až do současnosti mírně stoupá, ale v důsledku lidské činnosti tak došlo k mnohonásobnému nárůstu zastoupení smrku na současných více než 67 %. Vzrostlo rovněž zastoupení borovice (asi 32x), modřínu (7x), olší (2x), topolů a vrb (10x). V souvislosti s převládajícím pasečným hospodařením vzrostlo také zastoupení břízy (25x). Naopak výrazně pokleslo zastoupení buku (více než 5x), dubů (1,6x), a v důsledku epidemie grafiózy také jilmů (20x), které se tak staly ohroženým druhem. V důsledku ústupu jedle, která by byla v přirozených lesích nejběžnější jehličnatou dřevinou a druhou nejběžnější dřevinou (po buku) vůbec, z dosud ne zcela objasněných příčin ve druhé polovině minulého století prudce kleslo její zastoupení (více než 21x).

Cílová dřevinná skladba odráží obrat v pohledu na hospodaření v lesích, ke kterému došlo na konci minulého století. Od čistě hospodářského významu a „zajišťování mimoprodukčních funkcí úplavem“ přešlo lesnictví ke zvýšenému důrazu na ekologické, hydrické, rekreační a další funkce lesa. Pro nízkou ekologickou stabilitu smrkových porostů je ve 3. LVS smrk z obnovního cíle zcela vyloučen, ve 4. LVS je jeho pěstování výrazně omezeno. Naopak zastoupení jedle by se mělo zvyšovat (pěstební cíl 9,6 %). Rovněž buk s dubem postupně nahrazují smrk na svých přirozených stanovištích. Stále je v cílové druhové skladbě počítáno se zvýšeným podílem modřínu.

A.1.3.1.3.2.2. Geograficky nepůvodní dřeviny

Ministerstvo životního prostředí jako nejvyšší orgán státní správy ochrany přírody vydává k OPRL závazná stanoviska k zavádění geograficky nepůvodních dřevin. Přehled cílových hospodářských souborů (CHS), ve kterých je v souladu s těmito stanovisky MŽP a rámcovými směrnicemi hospodaření povoleno zavádět jednotlivé regionálně nepůvodní dřeviny je pro jednotlivé PLO uveden v tabulce 2. Závazná stanoviska MŽP jsou přílohou č. 10 OPRL pro příslušnou PLO.

Tabulka 2 – Přehled CHS pro PLO, ve kterých je povoleno zavádět geograficky nepůvodní dřeviny

dřevina	PLO						
	27	28	29	32	39	40	41
DG	(41, 43, 45, 47, 51, 53, 55) ¹	(23, 41, 43, 45, 47, 51, 53, 55) ¹	45, 47, 51, 55	45, 47	45	45, 47	51, 55
JDO	(45, 47, 55, 57, 59) ¹	(45, 47, 55, 57, 59) ¹	45, 47, 55, 57	45, 47			55
SM				31	31, 41, 45, 47		
VJ		(43) ¹	45, 47, 55				
MD	všechny	všechny		21, 31, 41, 45, 47	31, 35, 41, 43, 45, 47	35, 41, 43, 45, 47, 53	51, 55

Závazná stanoviska MŽP obsahují kromě konkrétních HS, ve kterých je možno geograficky nepůvodní dřeviny zavádět a maximálního zastoupení jednotlivých geograficky nepůvodních dřevin obecné zásady pro jejich použití:

V CHKO je z geograficky nepůvodních dřevin možno používat pouze naše domácí dřeviny modřín opadavý a smrk ztepilý a to v omezeném zastoupení.

Při obnově porostu je zakázáno vytvářet monokultury z geograficky nepůvodních dřevin.

Podíl geograficky nepůvodních dřevin spolu s hlavní hospodářskou dřevinou nesmí v cílové druhové skladbě přesáhnout 70 %.

V porostech, kde dochází k přirozenému zmlazování geograficky nepůvodních dřevin je třeba v cílové druhové skladbě obnovovaných porostů dodržet minimální podíl melioračních zpevňujících dřevin podle vyhl. č. 83/96 Sb.

Zavádění geograficky nepůvodních dřevin ve zvláště chráněných územích je zakázáno zákonem č. 114/92 Sb.

Ve vymezených nebo schválených ÚSES nebude zavádění geograficky nepůvodních dřevin navrhováno, pokud není stanoveno jinak v jejich podrobné dokumentaci.

Povšimněme si, že z geograficky nepůvodních dřevin historicky používaných a rozšířených na našem území není povoleno zavádění žádné listnaté dřeviny. Povoleny jsou hlavní hospodářské dřeviny smrk ztepilý a modřín opadavý, dále douglaska tisolistá a jedle obrovská, které měly zastoupit ustupující domácí jedli bělokorou, a borovice vejmutovka.

Přehled výskytu geograficky nepůvodních dřevin v jednotlivých PLO uvádí tabulka 3.

Tabulka 3 – přehled výskytu geograficky nepůvodních dřevin v Moravskoslezském kraji podle PLO.

Dřevina		Výskyt v PLO	Plocha) ² [ha]	Zásoba) ² [m ³ b.k.]	Původ
Douglaska tisolistá (<i>Pseudotsuga meniesii</i> (Mirbel) Franco)	DG	27	0,73	180	S. Amerika
		28	9,42	959	
		29	94,20	22 994	
		32	10,83	1716	
		39	4,06	339	
		40	20,09	3046	
Jedle obrovská (<i>Abies grandis</i> (Douglas) Lindl.)	JDO	27	0,36	0	S. Amerika
		28	1,48	232	
		29	5,79	245	
		32	1,53	0	
		39	0,97	108	
		40	3,36	26	
Jedle kavkazská (<i>Abies nordmanniana</i> (Steven) Spach.)	JDK	29	0,11	0	Kavkaz, Malá Asie
Jedle ojíňená (<i>Abies concolor</i> (Gord.) Hilldebr.)	JDJ	29	0,06	0	S. Amerika
Smrk Engلمانův (<i>Picea engelmanni</i> Engelm.)	SME	29	0,59	192	S. Amerika
		39	0,08	0	
Smrk omorika (<i>Picea omorika</i> (Pančič) Purkyně)	SMO	29	4,19	122	Balkán
		32	27,94	2	
		39	13,54	304	
		40	1,21	36	
Smrk pichlavý (<i>Picea pungens</i> Engelm.)	SMP	27	1,89	0	S. Amerika
		28	1,35	109	
		29	7,11	0	
		32	4,51	0	
		39	36,29	60	
		40	74,24	2	
Smrk sivý (<i>Picea glauca</i> (Moench) Voss)	SMS	29	0,02	0	S. Amerika
		39	0,02	0	
		40	4,89	27	
Cypřišek Lawsonův (<i>Chamaecyparis lawsoniana</i> (Murray) Parl.)	JX	29	0,71	244	Oregon, Kalifornie
Borovice vejmutovka (<i>Pinus strobus</i> L.)	VJ	28	1,41	400	S. Amerika
		29	20,00	6315	
		32	5,14	919	
		39	39,82	10 307	
		40	3,71	655	
Borovice černá (<i>Pinus nigra</i> Amold)	BOC	28	0,48	100	J. Evropa
		29	2,44	361	
		32	2,16	229	
		39	5,42	816	
		40	2,14	226	
Borovice kosodřevina (<i>Pinus mugo</i> Turra)	KOS	27	155,95	0	Stř. Evropa
		29	0,27	0	
		39	0,22	0	
		40	17,79	0	
Modřín opadavý ³ (<i>Larix decidua</i> Mill.)	MD	27 ⁴	152,95	44 216	Alpy, Karpaty v ČR jen V sudety
		28 ⁵	2424,17	603 900	
		32 ⁶	266,83	55 669	
		39	641,46	168 827	
		40	277,29	61 922	
		41	1,38	0	

Dřevina		Výskyt v PLO	Plocha) ² [ha]	Zásoba) ² [m ³ b.k.]	Původ
Dub červený (<i>Quercus rubra</i> L.)	DBC	28	0,76	178	S. Amerika
		29	105,66	12 914	
		32	117,74	13 815	
		39	292,10	36 717	
		40	1,91	464	
Dub cer (<i>Quercus cerris</i> L.)	CER	29	X	X	J. Morava
Trnovník akát (<i>Robinia pseudacacia</i> L.)	AK	28	1,75	214	S. Amerika
		29	37,07	5820	
		32	11,12	2025	
		39	56,30	8908	
		40	0,68	31	
Jírovec maďal (<i>Aesculus hippocastanus</i> L.)	KS	29	1,32	276	J. Evropa
		32	0,81	187	
		39	10,73	1786	
		40	0,64	94	
Ořešák černý (<i>Juglans nigra</i> L.)	ORC	29	X	X	S. Amerika
		39	X	X	
Topoly ostatní nešlechtěné	TPX	28	0,66	173	
		29	2,73	596	
		32	12,14	3670	

Douglaska tisolistá (*Pseudotsuga menziesii* (Mirbell) Franco)

Douglaska tisolistá je původem ze Severní Ameriky, kde se vyskytuje od Mexika po Kanadu, v oblasti Skalistých hor, všude tam, kde je dostatek srážek.

Douglaska dosahuje i v Moravskoslezském kraji při srážkách kolem 700 - 800 mm ročně na hlubokých, hlinitých půdách, výšky přes 40 m a značné výčetní tloušťky. Má hluboký srdčitý kořenový systém. Nesnáší zastínění a vítr. Nemůže být doporučena do porostních pláštíů. Ojediněle zmlazuje, hlavně ve smrkových porostech. Domácí dřeviny však nevytlačuje.

Borovice vejmutovka (*Pinus strobus* L.)

Borovice vejmutovka je rovněž původem ze Severní Ameriky. Zde se vyskytuje mezi Kanadou a USA v oblasti Velkých jezer a Apalačských hor.

Je rovněž dřevinou, které se dobře daří na hlubokých, hlinitých půdách a často i na pseudoglejových půdách. Dosahuje i 32 m výšky a značné tloušťky. Má hluboký kořenový systém a ze všech dřevin je na větrem ohrožených lokalitách nejodolnější proti vývratům. Může být v porostních pláštích. Zmlazuje se zcela ojediněle, domácí dřeviny nevytlačuje.

Borovice černá (*Pinus nigra* Arnold)

Borovice černá je původem z jižní Evropy, kde je v submediteránní oblasti rozšířena od Španělska až po Kavkaz, nejsevernější a nám nejbližší lokalita je u Vídně.

U nás dosahuje borovice černá výšky až 30 m a značné tloušťky. Byla vysazována na suchem postihované lokality anebo na silně kamenitá stanoviště. Kromě toho, že dobře snáší nedostatek srážek, je odolná proti větru a mrazu. Zmlazuje se zcela ojediněle. S jejím pěstováním se v Moravskoslezském kraji nepočítá.

Cypřišek Lawsonův (*Chamaecyparis lawsoniana* (Murray) Parl.)

Cypřišek Lawsonův je domovem v Severní Americe v nevelké oblasti u Tichého oceánu na území státu Oregon a Kalifornie.

V PLO 29 byl vysazen roku 1900 na velkostatku Dubová, za hraběte Razumovského. Zůstal zachován i do současnosti ve dvou porostech, na ploše 0,71 ha se zásobou 244 plm. V těchto

porostech dosahuje výšky téměř 30 m, sotva do úrovně smrku, který v porostních skupinách převažuje. Ukazuje, že i taková exotická dřevina v oblasti, kde se srážky pohybují okolo 700 mm, může růst. Jeho dřevo neztratilo nic na kvalitě označované za „americké cedrové dřevo“. Cypřišek se ve středním věku (50 – 60 let) v silném zápoji intenzivně zmlazoval, všechny semenáčky však byly vyzvednuty. V současné době, kdy jsou porosty prosvětleny, zarůstají buřeni, která brání dalšímu zmlazování cypřišků. Jeho pěstování není výslovně doporučováno.

Jedle obrovská (*Abies grandis* (Douglas) Lindl.)

Jedle obrovská je dalším druhem, který je původem ze Severní Ameriky. Pochází z pacifické části kontinentu, kde roste od mořské hladiny do výšky 700 m n. m. Ve vnitrozemí se pak nachází až do nadmořské výšky 2000 m n. m. Vyžaduje oblasti s vysokými srážkami.

V Moravskoslezském kraji se této dřevině daří. Srážky se zde pohybují do 700 mm, ale jsou zde hluboké hlinité půdy, často oglejené, které udržují vodu během vegetační doby. Jedle obrovská má hluboký kořenový systém, dobře zakotvující v půdě. Její pěstování bylo doporučováno hlavně jako náhrada za naši domácí jedli bělokorou.

Smrk Engelmanův (*Picea engelmani* Engelm.)

Smrk Engelmanův pochází rovněž ze západní části Severní Ameriky. Je značně podobný smrku pichlavému, ale má větvičky žlaznaté chlupaté, pupeny pryskyřičnaté, jehlice měkké, nepichlavé.

Smrk omorika (*Picea omorika* (Pančič) Purkyně)

Smrk omorika pochází z Černé hory a povodí Driny. U nás je častou dřevinou v parcích i městské zeleni. Do porostů byl vysazován z důvodu vysoké odolnosti proti suchu a exhalátům. Jedná se převážně o mladší porosty.

Smrk pichlavý (*Picea pungens*)

Smrk pichlavý pochází ze Severní Ameriky. Pěstuje se většinou jako zahradní stříbrný kultivar.

Tento smrk se vysazoval v období let 1980 – 1990 do porostů jako vysoce odolná dřevina proti exhalátům. Přirozeně z porostů asi vymizí, neboť jej všechny ostatní dřeviny předrostou.

Borovice kosodřevina (*Pinus mugo* Turra)

Je domácí dřevinou vysokých pohoří střední Evropy, kde tvoří hlavní dřevinu klečového vegetačního stupně. V Moravskoslezském kraji dosahuje výšky klečového lesního vegetačního stupně jen Hrubý Jeseník, kde se však kosodřevina přirozeně nevyskytovala z důvodů daných historickým vývojem vegetace v Atlantiku.

V minulosti byla vysazována v Hrubém Jeseníku, nejvyšších partiích Moravskoslezských Beskyd a na některá extrémní stanoviště i v pahorkatině (PLO 29) a také jako náhradní dřevina v oblastech postižených imisemi. V současnosti není její použití doporučováno. Ze strany orgánů ochrany přírody je snaha o postupné odstranění porostů kosodřeviny v Hrubém Jeseníku a její náhradu přirozenými alpskými společenstvy.

Dále se v Moravskoslezském kraji vyskytují **jedle kavkazská** (*Abies nordmanniana* (Steven) Spach.), **jedle ojíňená** (*Abies concolor* (Gord.) Hilldebr.) a **smrk sivý** (*Picea glauca* (Moench) Voss). Jedle kavkazská je původem z Kavkazu a jedle ojíňená spolu s smrkem sivým jsou původní v Severní Americe.

Z listnatých dřevin jsou v Moravskoslezském kraji zastoupeny:

Dub červený (*Quercus rubra* L.)

Dub červený je severoamerický dub, původem z apalačské oblasti USA.

V Moravskoslezském kraji se vyskytuje povšechně, především ve 3. LVS a nejnižších polohách 4. LVS. Roste dobře, hlavně na hlinitých půdách. Dosahuje značných dimenzí tloušťek i výšek. Je dřevinou světlomilnou, už od mládí má tendenci vytvářet velké koruny. Vyžaduje dostatek vláhy, ale srážky od 650 – 700 mm jsou pro tuto dřevinu dostačující. Dub červený je odolný proti mrazu, raší později. Už relativně v nízkém věku dobře plodí, jeho žaludy se žádný náš domácí živočich neživí a proto se dobře zmlazuje a vytlačuje domácí druhy dubů. Není doporučován v žádném hospodářském souboru.

Trnovník akát (*Robinia pseudoacacia* L.)

Trnovník akát je další z dřevin pocházejících ze Severní Ameriky, a to ze střední a východní části. Je dřevinou kdysi vysazovanou na suchá, kamenitá místa, kde se jiným dřevinám nedařilo uchytit. Intenzivně prokořeňuje půdu, obohacuje ji dusíkem a rozpadem listů se dostávají do půdy fenolkarboxylové kyseliny (např. kyselina syringová) a většinou tak znemožňují klíčení jiných rostlin. Akát se kromě semen šíří také kořenovými výmladky. Je velmi obtížně odstranitelný z porostů. Sám výrazně mění dřevinnou skladbu. Jeho pěstování se nedoporučuje.

V Moravskoslezském kraji se vyskytují také nepůvodní **topoly**, kromě topolu černého, bílého a osiky. V lesním hospodářském plánu jsou označovány jako topoly ostatní nešlechtěné a topoly šlechtěné. Všechny topoly se vyskytují v 1. a 2. LVS v luzích, zcela ojediněle v nejnižších polohách svahů nad luhy. Nedosahují žádné kvality. Jejich pěstování není doporučováno v žádném HS.

Jako zvláštnost se vyskytuje jihoevropská dřevina **jírovec mad'al** (*Aesculus hippocastanus* L.). Do porostů se dostal jako dřevina, která zvedá úživnost honiteb pro zvěř, neboť každoročně od relativně nízkého věku plodí velké množství kaštanů. Z lesnického hlediska není významnou dřevinou.

Jako zajímavost je možno ještě uvést výskyt **dubu ceru** (*Quercus cerris* L.) a **ořešáku černého** (*Juglans nigra* L.). Dub cer se v naší republice přirozeně vyskytoval až na jižní Moravě. Ořešák černý je původem ze Severní Ameriky a dosahuje v Moravskoslezském kraji běžně 30 m výšek a značných výčetních tloušťek, netrpí mrazem a dobře roste, nejen v luzích ale i na sprašových hlínách či hlubokých hlinitých zvětralinách i v nadmořské výšce 400 m.

A.1.3.1.3.2.3. Další významné regionální dřeviny

Modřín opadavý (*Larix decidua* Mill.)

Modřín opadavý je v České republice původní právě jen v Moravskoslezském kraji a to v oblasti Nízkého Jeseníku a částečně též Předhoří Hrubého Jeseníku a Slezské Nížiny jako tzv. jesenický modřín – pravděpodobně *Larix decidua* subsp. *polonica* (Racib) Domin. Jeho výskyt je historicky doložen v nejstarší písemných záznamech pocházejících ze 14. a 15. století, dlouho před tím, než bylo započato s jeho umělou obnovou.

Původní areál autochtonního jesenického modřínu leží v oblasti tzv. východních Sudet, ve srážkovém stínu Hrubého Jeseníku. Jádro původního areálu je v oblasti mezi Bruntálem a Krnovem v PLO 29 na pomezí PLO 32. Řada autorů (DOMIN 1930, HRUBÝ 1933, ŠIMAN 1943, ŠINDELÁŘ 1967 a 1973, NOŽIČKA 1962, PEJCHAL et KREJČÍŘÍK 1998) se

shoduje v tom, že modřín dosahoval na jihu po řeku Moravici a oblast Slunečné, na severu do Zlatohorské hornatiny a PLO 28. Je možné, že přes oblast PLO 32 Slezskou nížinu jeho areál nesouvisle navazoval na areál polského nížinného modřínu.

Z areálu, který jako druh obsadil v Eurasii, se zde vyskytuje ve 3. a 4. LVS a v nižších polohách 5. LVS na převážně bohatých stanovištích, na rozdíl od výskytu modřínu v Karpatech (Tatry), kde se vyskytuje na kyselých stanovištích 5. a 6. LVS a v Alpách v 6., 7., 8. LVS a ve svém (modřínovém) LVS rovněž více na kyselých stanovištích. Také na Sibiři se vyskytuje sibiřský modřín v jiných porostních směsích nebo v monokultuře modřínu.

Jeho setrvání v přírodní oblasti po době ledové je podmíněno klimatickými a půdními podmínkami, hlavně výskytem extrémních klimatických podmínek (suchem), existencí přizemních požárů hrabanky a relativně pozdním nástupem buku. Tím je dána možnost zmlazování modřínu a hlavně odrůstání do vyššího věku. Jinak se modřín zmlazuje zcela výjimečně. Hlavně však podlehe kompetici agresivně se zmlazujícího buku.

Jesenický modřín se přirozeně vyskytoval a vyskytuje na třech vyhraněných typech stanovišť. Jsou to extrémní stanoviště kamenitých ploch a vysychavé svahy kategorií 3 – 4C, Y, Z, N, A, běžná bohatá stanoviště kategorií S, B, H 3. – 4. LVS a vodou ovlivněná stanoviště 3. – 4. LVS edafických kategorií O, D. Modřín se přirozeně vyskytoval i na zvětralinách vyvěřelin (Malý a Velký Roudný u Bruntálu) ve 4. – 5. LVS. Tato dřevina nesnáší zastínění, je značně odolná proti větru, ale na živných stanovištích kategorií B, H, D po extrémních srážkách v roce 1997 došlo k vývratům přeštíhlených modřínů na rozbředlé půdě. Sudetský modřín se přirozeně snadno čistí, suché větve spadnou často najednou po větších sněhových srážkách. Je schopen dosáhnout i výšky přes 60 m.

Lze jej použít proto na všech stanovištích i na půdách podmáčených, kde však vytvoří stejný kořenový systém jako smrk. Kvalitní staré jedince je možno ponechat jako výstavky do dalšího obmýtí. Nejsou vhodné nejen čisté porosty, ale i skupiny s větším zastoupením (nad 30 %) modřínu. Je možné jej použít pro vylepšení kultur a mlazin sadbou. Při vyšším zastoupení trpí třásněnkou modřínovou, pouzdroníčkem modřínovým a kůrovcem modřínovým. Je možné jej přimísit do všech porostních typů, nejvhodnější jsou jeho směsi s bukem. Na Lichtensteinských panstvích zakládali tehdejší lesníci smíšené porosty s modřínem v poměru SM 20, JD 20, MD 20, BO 20, BK a ostatní listnáče 20 (tzv. lichtensteinskou směs), která se velmi dobře osvědčila z hlediska produkce a stability. Její obnova je však velmi náročná kvůli zabuřenění holin. Modřín všeobecně vyžaduje stálou pěstební péči. Je vhodný do porostních pláští. Modřín je a musí být trvale předrůstavou dřevinou. Trpí vytloukáním srnčí zvěří.

V PLO 39, 40 a 41 je modřín nutno jednoznačně považovat za geograficky nepůvodní dřevinu.

Smrk ztepilý (*Picea abies* (L.) Karsten)

Je domácí dřevinou pohoří střední Evropy od 6. LVS výše. (Na některých extrazonálních lesních typech se mohl vyskytovat i níže.) V Moravskoslezském kraji se vyskytoval pravděpodobně pouze v PLO 27 – Hrubý Jeseník, PLO 28 – Předhoří Hrubého Jeseníku, PLO 40 Moravskoslezské Beskydy a PLO 41 – Hostýnsko-Vsetínská vrchovina a Javorníky (vrcholová partie Vysoké) a snad i na malém území v PLO 29 v oblasti Slunečné jako příměs na SLT 50. V PLO 32 a 39 je nutné jej považovat za geograficky nepůvodní.

Smrk je základní hospodářská dřevina, která výrazně převažuje v dřevinné skladbě většiny lesů v Moravskoslezském kraji (zastoupení 67,4 %). Smrkové hospodářství převládá od středních poloh. Od druhé poloviny minulého století se však se smrkovým hospodářství pojí stále narůstající problémy s řadou škodlivých faktorů (imise, sucho, vítr, kůrovcovití, pilatky, václavka), které mají za následek sníženou ekologickou stabilitu smrkových porostů.

V současné době je tedy smrkové hospodářství ve 3. LVS a na řadě míst i ve 4. LVS hodnoceno jako nevhodné.

Původní populace smrku byly na území Moravskoslezského kraje z velké části zničeny, když bylo při obnově zdevastovaných lesů nejpozději od 17. století používáno semeno a sadební materiál z Alp, Šumavy apod.

¹ Mimo CHKO.

² Údaje jsou podle LHP platných k 31. 12. 2001. X = údaj v LHP nezjištěn, vyskytuje se pravděpodobně jen jednotlivě nebo v nevýznamných skupinkách.

³ Modřín je na území ČR původní jen v malé oblasti východních Sudet jako tzv. jesenický (někdy též označovaný jako sudetský nebo slezský) modřín. Jedná se o ekotyp, který je pravděpodobně totožný s *Larix decidua subsp. polonica*. Jeho areál se nacházel ve srážkovém stínu východně od Hrubého Jeseníku, na území zasahujícím do PLO 29, 32 a 28. Jádru původního rozšíření leží v prostoru mezi Bruntálem a Krnovem v PLO 29 a na hranici PLO 32. Rozšířením v PLO 32 nesouvisle navazuje na areál polského nížinného modřínu.

⁴ Původnost výskytu reliktního modřínu na malé lokalitě na Suchém vrchu je sporná. Jinak je v PLO 27 Hrubý Jeseník MD považován za nepůvodní dřevinu.

⁵ Považovat MD v PLO 28 Předhoří Hrubého Jeseníku za geograficky nepůvodní je více než sporné. Řada autorů (DOMIN 1930, HRUBÝ 1933, ŠIMAN 1943, ŠINDELÁŘ 1967 a 1973, NOŽIČKA 1962, PEJCHAL et KREJČÍŘÍK 1998) uvádí původní areál tzv. jesenického modřínu zasahující do PLO 28.

⁶ Považovat MD v PLO 32 Slezská nížina za geograficky nepůvodní je více než sporné. Původní areál tzv. jesenického modřínu leží na rozhraní PLO 29 a 32.

A.1.3.1.4. Kategorizace lesů

Lesy se člení podle převažujících funkcí do tří kategorií, a to na lesy ochranné, lesy zvláštního určení a lesy hospodářské.

O zařazování lesů do kategorií a subkategorií jiných než lesů hospodářských rozhoduje orgán státní správy lesů na návrh vlastníka nebo z vlastního podnětu (u §7 a §8, odst. 2 zákona č. 289/95 Sb.) Do kategorie lesů zvl. určení, podle §8, odst. 1 zákona č. 289/95 Sb., jsou lesy zařazeny přímo ze zákona, podle §8, odst. 2 lze zařadit lesy do kategorie lesů zvl. určení.

V lesích ochranných (§7) se musí hospodařit tak, aby byly zajištěny především jejich ochranné funkce.

V lesích zvl. určení (§8, odst. 1 a 2) jiný oprávněný zájem, zájem na zlepšení a ochraně životního prostředí nebo na plnění mimoprodukčních funkcí lesa je nadřazen funkci produkční. V těchto lesích jsou vlastníci povinni strpět omezení při hospodaření v nich, avšak mají právo na náhradu za újmu vzniklou v důsledku omezení hospodaření v lese vůči orgánu státní správy, který o tomto omezení rozhodl. Orgán státní správy může uložit náhradu osobám, v jejichž zájmu o tomto omezení rozhodl (viz §11, odst. 3 a §36, odst. 3 – 6 zákona č. 289/95 Sb.).

A.1.3.1.4.1. Ochranné lesy

Do lesů ochranných se zařazují lokality SLT vyjmenovaných v příloze č. 3, vyhlášky MZe ČR č. 83/96 Sb.

Kategorie lesů ochranných dle §7, odst.1 zákona č. 289/95 Sb.:

a) lesy na mimořádně nepříznivých stanovištích (sutě, kamenná moře, prudké svahy, strže, nestabilizované náplavy a písky, rašeliniště, odvaly a výsypky apod.)

Při zařazení se vycházelo z podkladu typologického mapování. Jako extrémní stanoviště se označují plochy s nepříznivými podmínkami pro pěstování lesa anebo stanoviště, kde se les ve své existenci velmi těžko udržuje.

Antropická extrémní stanoviště vznikla jako důsledek působení člověka v krajině, těžbou nerostných surovin. V minulých stoletích aktivně probíhala těžba břidlice, černého uhlí, zlata, železné rudy. Vznikly haldy a výsypky, které byly později zalesňovány a nyní jsou součástí PUPFL. Typologickým mapováním byly takto vzniklé výsypky a haldy vymapovány edafickou kategorií Y a (nebo) Z. Zde jsou také podle typologického mapování zařazeny některé lesy na důlních odvalech a výsypkách na Ostravsku a Karvinsku.

Přirozená extrémní stanoviště jsou podmíněna reliéfem terénu (lesy na skalách, sutích, příkrých svazích, stržích, mělkých půdách), anebo extrémními klimatickými podmínkami vrcholového fenoménu kategorie 6Z, 7Z, 8Z. V SLT 3Z, 4Z se extrémnost kategorie projevuje nebezpečím prosychání na mělkých půdách.

Extrémnost kategorie Y se projevuje v nebezpečí stržení humusu, případně zbytku půdy na skalách a balvanitých sutích a tím znemožnění obnovy lesa.

Extrémnost kategorie J je obdobná jako v kategorii Y, ovšem v roklinových javořinách se objevuje jako další fenomén zničení lesa sesuvy půdy.

b) vysokohorské lesy pod hranicí stromové vegetace chránící níže položené lesy a lesy na exponovaných hřebenech

V Moravskoslezském kraji se nacházejí pouze v CHKO Jeseníky v k.ú. Heřmanovice, Horní údolí, Železná pod Pr., Malá Morávka

c) lesy v klečovém lesním vegetačním stupni

V Moravskoslezském kraji se nacházejí pouze v CHKO Jeseníky v k.ú. Železná pod Pr., Malá Morávka, Karlov pod Pr., Žďárský Potok.

A.1.3.1.4.2. Lesy zvláštního určení

Lesy zvláštního určení jsou lesy se zvláštním posláním, vyplývajícím ze specifických potřeb, kterými se řídí způsob hospodaření v těchto lesích.

Podle §8, odst. 1 zákona č. 289/95 Sb. o lesích se do této kategorie zařazují lesy, které nejsou lesy ochrannými a nacházejí se:

- a) v pásmech hygienické ochrany vodních zdrojů I. stupně
- b) v ochranných pásmech zdrojů přírodních léčivých a stolních minerálních vod
- c) na území národních parků a národních přírodních rezervací.

a) Lesy v pásmech hygienické ochrany vodních zdrojů I. stupně (dále jen PHO I)

Lokality, na nichž se nachází vydatné, jakostní nebo zdravotně nezávadné zdroje povrchových nebo podzemních vod určených pro zásobování pitnou vodou je nutné chránit, neboť se jedná o veřejný zájem. V §19 zákona č.14/98 Sb. o vodách, je řešena problematika pásem hygienické ochrany. Pásma hygienické ochrany se definují jako území stanovená k ochraně vydatnosti, jakosti nebo zdravotní nezávadnosti vodních zdrojů povrchových nebo podzemních vod určených pro zásobování pitnou vodou. Tato pásma se dělí na pásma hygienické ochrany prvního stupně (v bezprostředním okolí jímacího nebo odběrného zařízení a pásma hygienické ochrany druhého stupně, popřípadě třetího stupně v územích stanovených vodohospodářským orgánem tak, aby nemohlo dojít k ohrožení jeho vydatnosti, jakosti nebo zdravotní nezávadnosti. Pásma hygienické ochrany stanoví, mění nebo ruší rozhodnutím vodohospodářský orgán na návrh nebo z vlastního rozhodnutí. Návrh na stanovení pásem hygienické ochrany je povinen podat ten, kdo žádá o povolení k odběru vody z vodního zdroje. Návrh na jejich změnu podává ten, kdo vlastní povolení k odběru vod z vodního zdroje. U vodárenských nádrží návrhy podává vlastník nádrže. §19 zákona č. 14/98 Sb. zároveň pojednává o činnostech, které jsou zakázány v ochranných pásmech vykonávat a zároveň i pojednává všeobecně o náhradách za prokázané omezení užívání nemovitostí v ochranných pásmech.

Dle lesního zákona č. 289/95 Sb., §8, odst. 1, písm. a jsou všechny lesy ležící v PHO I zařazeny do lesů zvláštního určení. Větší komplexy lesů v PHO I vodních zdrojů jsou v okolí vodárenských nádrží Morávka (67,54 ha) a Šance (278,84 ha) (obě se nacházejí v CHKO Beskydy) a vodárenské nádrže Kružberk (575,08 ha). V ostatních případech se jedná převážně o plochy menších výměr (studny, vrty, pramenné jímky).

b) Lesy v ochranných pásmech zdrojů přírodních léčivých a stolních minerálních vod

Na základě vyhlášky ministerstva zdravotnictví ČR č. 26/72 Sb. o ochraně a rozvoji přírodních léčebných lázní a přírodních léčivých zdrojů a na základě §70, odst. 1 zákona č. 20/66 Sb. o péči o zdraví lidu a pozdějších předpisů, zřizuje přírodní léčebné lázně ministerstvo zdravotnictví ČR na návrh Českého inspektorátu lázní a zříděl, jsou-li v místě přírodní zdroje, které byly prohlášeny za léčivé a jichž se má přímo v místě využívat k účelům lázeňské péče.

Ochrana přírodních léčivých lázní se zabezpečuje lázeňskými statuty, stanovením ochranných pásem lázeňského místa a vyhlášením ochranných pásem zdrojů přírodních léčivých vod. O ochraně zdrojů přírodních stolních minerálních vod platí přiměřeně ustanovení o ochraně přírodních léčivých zdrojů.

I. Přírodní zdroje léčivých vod:

Karlova Studánka – ochranné pásmo 1. a 2. stupně. Vyhláška ministerstva zdravotnictví č.175/1999 (v CHKO Jeseníky)

Nový Darkov-Klimkovice – přírodní léčivý zdroj pro lázeňské místo Klimkovice je vyhlášen usnesením vlády ČSR č. 27 ze dne 3.2.1982 (z části se nacházejí v CHKO Poodří).

II. Přírodní zdroj stolních minerálních vod:

Domašov-Sedm Dvorů – k ochraně zdrojů podzemních minerálních vod byla rozhodnutím č.j. ČIL-441-12.7.1993 stanoveno prozatímní užší a širší ochranné pásmo.

Zřídelní oblast Ondrášov – ochrana podzemních minerálních vod v oblasti u Moravského Berouna byla stanovena rozhodnutím č.j. MZ ČSR IL-480.4-5.8.69 vyhlášením prozatímních ochranných pásem (užší a širší pásmo přírodních léčivých zdrojů) a jeho doplňkem č.j. IL-480.4-24.11.69.

c) Lesy na územích národních parků a národních přírodních rezervací

I. Národní park se v Moravskoslezském kraji nenachází

II. Národní přírodní rezervace

Národní přírodní rezervace (NPR) jsou maloplošná chráněná území mimořádných přírodních hodnot, kde jsou na přirozený reliéf vázány ekosystémy významné a jedinečné v národním či mezinárodním měřítku.

Území za národní přírodní rezervaci vyhláší ministerstvo životního prostředí vyhláškou a stanovuje zde bližší podmínky ochrany.

Hospodaření v národní přírodní rezervaci (NPR) je určeno plánem péče, který schvaluje orgán ochrany přírody (MŽP) zpravidla na období 10 let. Pověřením MŽP správu NPR provádí Agentura ochrany přírody a krajiny ČR nebo Správa CHKO, pokud se zvláště chráněné území nachází na území CHKO.

Národní přírodní rezervace na území Moravskoslezského kraje

v CHKO Beskydy:

- Mionší (k.ú. Dolní Lomná)
- Mazák (k.ú. Staré Hamry)
- Salajka(k.ú. Bílá)
- Kněhyně - Čertův mlýn (k.ú. Čeladná)
- Radhošť (k.ú. Trojanovice)

v CHKO Poodří:

- Polanecká niva (k.ú. Polanka)

v CHKO Jeseníky:

- Rašeliniště Skřítek (k.ú. Žďárský Potok)
- Praděd (k.ú. Malá Morávka, Železná pod Pr.)

mimo CHKO:

- Čantoria (k.ú. Nýdek)
- Kaluža (k.ú. Hradec nad Moravicí)

Do kategorie lesů zvláštního určení lze dále zařadit dle §8, odst. 2 zákona č. 289/95 Sb. lesy, u kterých veřejný zájem na zlepšení a ochraně životního prostředí nebo jiný oprávněný zájem na plnění mimoprodukčních funkcí lesa je nadřazen funkcím produkčním.

Jde o lesy - § 8, odstavec 2, písmeno:

- a) v prvních zónách chráněných krajinných oblastí a lesy v přírodních rezervacích a přírodních památkách
- b) lázeňské
- c) příměstské a další lesy se zvýšenou rekreační funkcí
- d) sloužící lesnickému výzkumu a lesnické výuce
- e) se zvýšenou funkcí půdoochrannou, vodoochrannou, klimatickou nebo krajinnotvornou
- f) potřebné pro zachování biologické různorodosti
- g) v uznaných oborách a samostatných bažantnicích

h) v nichž jiný důležitý veřejný zájem vyžaduje odlišný způsob hospodaření.

a) Lesy v I. zónách chráněných krajinných oblastí a lesy v přírodních rezervacích a přírodních památkách

Legislativní oporu nutno hledat v zákonu č. 114/92 Sb. a prováděcí vyhlášce ministerstva životního prostředí ČR č. 395/92 Sb. Pro všechny druhy zvláště chráněných území se vyhotovuje plán péče.

Chráněné krajinné oblasti (CHKO):

Jde o rozsáhlá území s harmonicky utvářenou krajinou, charakteristicky vyvinutým reliéfem, významným podílem přirozených ekosystémů lesních a trvalých travních porostů, s hojným zastoupením dřevin, popřípadě s dochovanými památkami historického osídlení. Hospodářské využívání těchto území se provádí podle zón odstupňované ochrany (vymezují se zpravidla čtyři, nejméně však tři zóny odstupňované ochrany přírody) tak, aby se udržoval a zlepšoval jejich přírodní stav a byly zachovány a vytvářeny optimální ekologické funkce. Rekreační využití je přípustné, pokud nepoškozuje přírodní hodnoty chráněných krajinných oblastí (dále viz §§25 - 27 zákona č. 114/92 Sb.).

I. Zóna CHKO – cílem je zachování nebo obnovení autoregulačních systémů a omezení lidských zásahů na nejnižší možnou míru, zajištění životních podmínek pro ty druhy živočichů, jejichž existence je z různých důvodů v hospodářsky využívaných územích omezována či znemožňována. Je třeba vzít v úvahu, že i v I. zóně jsou z různých důvodů zahrnuty kromě porostů přírodě blízkých i porosty s nevyhovující dřevinnou skladbou, věkově a prostorově nedostatečně diferencované, takže se jedná o cíl velmi vzdálený.

Zatím pouze CHKO Jeseníky má I. zóny (na k.ú. Stará Ves u Rýmařova) zařazené do lesů zvláštního určení.

II. Přírodní rezervace (PR):

Jedná se o menší území soustředěných přírodních hodnot se zastoupením ekosystémů typických a významných pro příslušnou geografickou oblast (dále viz §§33 – 34 zákona č. 114/92 Sb.).

III. Přírodní památky (PP):

Jedná se o přírodní útvary menší rozlohy, zejména geologický či geomorfologický útvar, naleziště vzácných nerostů nebo ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů, s regionálním ekologickým, vědeckým či estetickým významem, a to i takový, který vedle přírody formoval svou činností člověk (dále viz §36 zákona č. 114/92 Sb.).

Na území Moravskoslezského kraje jsou pouze některé vyhlášené přírodní rezervace a památky zařazené do lesů zvláštního určení dle §8, odst. 2, písm. a. Mimo území CHKO jsou to PR Plenisko (k.ú. Písek u Jablunkova), PP Pod Hukvaldskou oborou (k.ú. Kozlovice), PP Váňův Kámen (k.ú. Kopřivnice) a PR Panské louky (k.ú. Mor. Beroun).

b) Lesy lázeňské

Posláním lesů lázeňských a lesů v okolí zařízení léčebně preventivní péče je především vytvářet vhodné lázeňské prostředí a příznivě ovlivňovat léčebné procesy využíváním zejména klimatických, fytoicidních, estetických a jiných účinků lesa, resp. vytvářením vhodných podmínek pro rehabilitační léčbu v terénu (terénní rehabilitační léčba). Jsou-li tyto lesy vyhlášeny v oblastech zdrojů přírodních léčivých (stolních minerálních) vod, plní současně s léčebnou funkcí i ochrannou funkci těchto vod.

Hospodaří se výběrným způsobem nebo podrovní maloplošnou formou, v cílové dřevinné skladbě jsou ve větší míře zastoupeny introdukované dřeviny, často je snižené zakmenění. Časově se omezuje hospodářská činnost a vylučují se racionálnější technologie.

Odlíšné způsoby hospodaření mohou být vymezeny speciálním projektem, který slouží jako podklad pro zařazení těchto lesů do kategorie zvláštního určení podle §8, odst. 2, písm. b lesního zákona. Lesy lázeňské lze zařadit do lesů zvláštního určení na návrh vlastníka nebo z vlastního podnětu orgánu státní správy lesů.

Lázeňský les Klimkovice – lesní porosty navazující na lázeňský komplex SLL Darkov využívané ke krátkodobému pobytu lázeňských hostů. Způsob hospodaření v těchto lesích má vést k dosažení smíšených, druhově pestrých porostů. Použitý hospodářský způsob je výběrný, případně pasečný forma podrovní maloplošná. Použití maloplošné holoseče je možno použít jen po dohodě s Českým inspektorátem lázní a zřidel. Dále je nutno dbát na úpravu lesních cest a budování a údržbu chodníků a rekreačních zařízení. LZU jsou vyhlášeny na období od 1.1.1998 – 31.12.2007.

c) Příměstské a další lesy se zvýšenou rekreační funkcí

Funkcí těchto lesů je poskytovat obyvatelstvu možnost rekreace a aktivního odpočinku v příjemném a relativně zdravějším prostředí lesa. Zvýšená návštěvnost těchto lesů opačně působí negativně na les. Oba vlivy se promítají ve vytvoření speciálních podmínek hospodaření v těchto lesích, a proto je lze zařadit do lesů zvl. určení.

Do této kategorie lesa zvláštního určení byly vyhlášeny například některé rekreační a příměstské lesy Ostravy, Frýdku-Místku, Kopřivnice, Štramberka, Města Albrechtic, Opavy, Českého Těšína, Vratimova, Nového Jičína, Třince, Brušperka, Krnova, Bruntálu. Jedná se o lesní komplexy navazující na bytovou zástavbu, popř. rekreační zařízení a lesní komplexy, které jsou obyvateli měst celoročně využívány ke krátkodobému pobytu, přičemž lesní porosty a pozemky jsou tomuto pohybu obyvatel přizpůsobovány.

d) Lesy sloužící lesnickému výzkumu a lesnické výuce

Lesy sloužící lesnickému výzkumu zařazené do lesů zvláštního určení:

Malá Ráztoka - výzkumný vodohosp. objekt (k.ú. Trojanovice, 204,76 ha, CHKO Beskydy)

Červík - výzkumný vodohosp. objekt (k.ú. Ostravice a Bílá, 181,6 ha, CHKO Beskydy)

V katastru obce Radim u Brantic je založena dlouhodobá výzkumná plocha Výzkumným ústavem lesního hospodářství a myslivosti Jíloviště – Strnady.

Na území Moravskoslezského kraje se nenachází lesy zvláštního určení sloužící lesnické výuce.

e) Lesy se zvýšenou funkcí půdoochrannou, vodochrannou, krajinnou nebo klimatickou

I. Lesy s funkcí půdoochrannou

Lesy na svazích a stržích ohrožených půdní erozí (lesy na půdách s kritickým sklonem svahu, postižených introskeletovou erozí, svážná území). Zařazení lesů do této kategorie vychází především z typologických podkladů. Jedná se o lesní porosty, kde byly typologickým mapováním vylíšeny edafické kategorie X, Z, Y, J a jejichž výměra dosahuje 10 – 50% výměry celého porostu. Ostatní edafické kategorie porostu nebo převažující jsou pak F, A, N. Cílem je především podrovní způsob hospodaření, šetrný způsob těžby a přibližování dříví. Zásahy se předpokládají mírné a častější. Uvedené je základním předpokladem zamezení eroze a degradace půd.

Jako příklad lesů zvláštního určení se zvýšenou funkcí půdoochrannou lze uvést lesy na strmých svazích nad řekou Moravicí.

Dále byly do této skupiny zařazeny některé lesní porosty na extrémních stanovištích vzniklých lidskou činností jako jsou na půdních odvaly, rekultivované haldy a území ovlivněná důlní činností s výraznými poklesy půdy. Lesy zde plní především funkci půdoochrannou a krajínotvornou.

II. Lesy vodoochranné

Na základě Směrnice MZe č. 18/1997- 5010 z 10.3.1997 lze v některých mimořádných případech do lesů zvl. určení zařadit lesy v PHO IIa vnitřní, pokud se vyžaduje odlišný způsob hospodaření. Jako vodoochranné byly vyhlášeny některé břehové porosty.

III. Lesy krajínotvorné

Jako krajínotvorné jsou chápány lesy menší rozlohy v kulturní krajině s rozptýlenou zástavbou.

f) Lesy potřebné pro zachování biologické různorodosti

Genové základny jsou komplexy převážně původních porostů nebo komplexy lesních porostů s významným podílem původních lesních dřevin takové rozlohy (minimálně 100 ha), která postačuje k udržení biologické různorodosti populace, a které jsou při vhodném způsobu hospodaření schopny autoreprodukce (viz vyhl. MZe č. 82/96 Sb.). V Moravskoslezském kraji se nachází několik souvislejších komplexů v nichž se dá hovořit o zvýšeném výskytu genotypově, ekotypově, stanovišti odpovídajících a zčásti původních populací základních hospodářských dřevin (např. mimo území CHKO to jsou GZ Suchá Dora, GZ Hukvaldy a GZ Ondřejník. GZ Mosty se z části nachází v CHKO Beskydy).

V této subkategorii mohou být do lesů zvláštního určení vyhlášeny i prvky ÚSES, ale do současné doby v Moravskoslezském kraji žádné zařazeny nebyly.

g) Lesy v uznaných oborách a v samostatných bažantnicích

Do této skupiny lesů patří:

I. uznané obory

II. samostatné bažantnice

III. uznané bažantnice

Do LZU byly zařazeny lesy v uznaných oborách Hukvaldy, Slezské Rudoltice a Sovinec a v samostatné bažantnici Šilheřovice.

h) Lesy v nichž jiný důležitý zájem vyžaduje odlišný způsob hospodaření

Do této subkategorie lze zařadit lesy s obecným zájmem obrany státu a zvláště chráněná území druhu Národní přírodní památka (NPP), která nespádají do kategorie LZU podle §8, odst. 2, písm. a. Do této subkategorie byla zařazena také některá poddolovaná území a jeden prvek ÚSES.

Zájmy armády:

Vojenské lesy a statky ČR– části Černý les, Bahno I. a II., Roveň, Černá studna , Kunov, Lukavec , Libavá a Obora - o celkové výměře PUPFL 5374,05 ha.

Národní přírodní památky:

NPP Landek (k.ú. Petřkovice, Koblov)

NPP Rešovské vodopády (k.ú. Ruda u Rýmařova)

Hospodaření v těchto lesích vychází z požadavků ochrany přírody, specifikovaných ve schváleném plánu péče.

Poddolovaná území

Jedná se o území ovlivněná důlní činností s výraznými poklesy půdy převážně na Ostravsku a Karvinsku.

Tabulka 4 - Přehled stávajících kategorií lesa

kategorie subkategorie		Výměra lesa - PUPFL [ha]		
		mimo CHKO	CHKO	Celkem
§ 7 lesy ochranné				
odst. 1, písm. a	mimořádně nepříznivá stanoviště	256,3078	33,9637	290,2715
odst. 1, písm. b	vysokohorské lesy	0	1543,5602	1543,5602
odst. 1, písm. c	lesy v klečovém lesním vegetačním stupni	0	422,9584	422,9584
§ 8 lesy zvláštního určení				
odst. 1, písm. a	pásma ochrany vodních zdrojů I.stupně	945,8994	461,0812	1406,9806
odst. 1, písm. b	ochranná pásma zdrojů léčivých a minerálních vod	1006,9702	3650,7188	4657,6890
odst. 1, písm. c	území národních parků a národních přírodních rezervací	95,0300	1085,7641	1180,7941
odst. 2, písm. a	1.zóny CHKO, přírodní rezervace, přírodní památky	118,1908	471,3166	708,0756
odst. 2, písm. b	lázeňské lesy	49,4891	0	49,4891
odst. 2, písm. c	příměstské a rekreační lesy	2234,6975	6,1994	2240,8972
odst. 2, písm. d	lesy sloužící lesnickému výzkumu a výuce	3,3302	386,3600	389,6902
odst. 2, písm. e	lesy se zvýšenou funkcí ochrannou (půda, voda, klima, krajina)	1136,6172	1437,5075	2574,1247
odst. 2, písm. f	lesy významné pro uchování biodiverzity	5429,4659	6332,6854	11762,1513
odst. 2, písm. g	uznané obory a samostatné bažantnice	1575,7236	0	1575,7236
odst. 2, písm. h	jiný veřejný zájem	6177,4603	0	6177,4603

Tabulka je zpracována podle aktuálního platného stavu kategorizace lesů, vychází z rozhodnutí vydaných příslušným orgánem státní správy lesů a neřeší překryvy kategorií (tj. překrývající se kategorie jsou započteny ve všech vyhlášených kategoriích a subkategoriích).

Jednotlivé kategorie lesů včetně překryvů jsou zachyceny na mapě kategorizace lesů.

A.1.3.1.4.3. Překryvy kategorií lesů

V některých lokalitách lesů ochranných dochází k překryvům účelovosti s vyhlášenými lesy zvláštního určení a vyhlášené lesy zvláštního určení se překrývají navzájem v jednotlivých subkategoriích (Např. genová základna Hukvaldy s uznanou oborou Hukvaldy nebo GZ Trojanovice s NPR Kněhyně-Čertův mlýn).

Priority funkcí lesa v rámci překryvů

Prioritní funkce lesa byly stanoveny ve smyslu Směrnice MZe č. 18/1997, č. j. 361/97 - 5010 ze dne 10.3.1997 k vyhlásování kategorií lesů v OPRL:

- a) Les ochranný bude nadřazen lesům zvláštního určení
- b) Les zvláštního určení dle §8, odst. 1 (ze zákona) je nadřazen lesům zvl. určení dle §8, odst.2
- c) překryvy lesů zvláštního určení dle §8, odst. 1 mezi sebou navzájem budou řešeny následovně:
 - při vzájemném překryvu písmena a, b i c budou navrženy k vyhlášení lesy dle písmene c
 - při vzájemném překryvu lesů dle písmene a, b budou navrženy k vyhlášení lesy dle písmene b
- d) při vyhlásování lesů zvláštního určení dle §8, odst. 2 bude následující pořadí priorit subkategorií:
 1. písmeno a - lesy v 1. zónách CHKO, PR, PP
 2. písmeno b - lesy lázeňské
 3. písmeno f - zachování biologické různorodosti – genové základny
 4. písmeno e - zvýšená funkce půdoochranná, vodochranná, klimatická a krajinná
 5. písmeno h - jiný důležitý veřejný zájem
 6. písmeno c - příměstské
 7. písmeno d - lesnický výzkum a výuka
 8. písmeno g - uznané obory a bažantnice

Střety zájmů vyplývající z mimoprodukčních funkcí lesa

Lesy ochranné

Hospodaření musí směřovat k ochraně proti erozi půdy, střety zájmů pro vlastníka lesa jsou dány také ustanoveními lesního zákona, ale vlastník má právo na náhradu újmy vzniklé omezením hospodaření v lese vůči orgánu státní správy, který o omezení rozhodl.

Lesy zvláštního určení

Pokud při vyhlášení lesů zvláštního určení dojde ke střetu zájmů nebo omezení u vlastníka lesa, má tento právo na náhradu újmy vzniklé omezením hospodaření dané rozhodnutím.

- a) V pásmech hygienické ochrany vodních zdrojů I. stupně - jedná se převážně o velmi malé plochy (oplocené) kolem podzemních zdrojů vody, kde je omezení v těžební činnosti při využívání mechanizace, používání chemizace a provádění stavebních prací.
- b) V ochranných pásmech zdrojů přírodních léčivých a ostatních minerálních vod - v ochranných nebo prozatímních ochranných pásmech je omezení v odvodňování a zakázáno znečišťování vod a léčivých zdrojů.

- c) Lesy v přírodních rezervacích a národních přírodních rezervacích - hospodaření je podřízeno ochraně přírody, řídí se schváleným plánem péče nebo omezeními stanovenými při vyhlášení chráněného území.
- d) Příměstské a další lesy se zvýšenou rekreační funkcí - zdravotně rekreační využívání lesů vždy ovlivňuje lesní ekosystémy a střet narůstá s intenzitou a významem rekreační funkce lokality nebo území. Nejvíce jsou ovlivněny lesní části v blízkosti intenzivní zástavby rekreačních a sportovních zařízení. Ke snížení produkčního potenciálu lesních částí dochází v souvislosti s účelovou těžbou, volbou dřevin ke splnění funkčních a estetických potřeb, poškozováním kmenů stromů. Převážná část příměstských lesů je ve vlastnictví měst a vzniklé ztráty jdou k jejich tíži jako provozovatelů.
- e) Lesy se zvýšenou funkcí půdoochrannou, vodochrannou, krajínotvornou nebo klimatickou - hospodaření je podřízeno deklarované účelovosti a vyžaduje jemnější způsoby hospodaření, ochranu půdního povrchu a omezuje stavební činnost.
- f) Lesy potřebné pro zachování biologické různorodosti - Genové základny mají specifický způsob hospodaření, omezení v používání reprodukčního materiálu a ÚSES mají zvýšené požadavky na tvorbu smíšených, převážně listnatých porostů nebo skupin.
- g) Uzané obory a bažantnice - stavy zvěře jsou v rozporu s produkčními a ekologickými funkcemi lesa a obnova porostů při dalším provozu bude vyžadovat výrazně zvýšené náklady vlastníka.
- h) Lesy v nichž jiný důležitý zájem vyžaduje odlišný způsob hospodaření – národní přírodní památky usměrňují pohyb osob a omezují stavební činnost, dále jsou zde řazeny vojenské lesy.

A.1.3.1.4.4. Lesy hospodářské

Lesy hospodářské jsou lesy, které nejsou zařazeny v kategorii lesů ochranných nebo lesů zvláštního určení.

A.1.3.1.4.5. Plocha a zásoba podle kategorizace lesů

Údaje o plochách a zásobách jsou převzaty z SLHP pro Moravskoslezský kraj (NUTS 2 – CZ08 Moravskoslezsko = NUTS 3 – CZ081 – Moravskoslezský kraj) s platností k 31. 12. 2000, který byl sestaven podle platných LHP/O vyhotovených k 1. 1. 1991 až 1. 1. 2000.

Kategorizace lesů je upravena zákonem č. 289/95 Sb. (lesní zákon) §§ 6 – 9. Při překryvu kategorií je započtena pouze kategorie s nejvyšší prioritou. Přehled ploch a zásob kategorií a podkategorií lesů v Moravskoslezském kraji podle jednotlivých paragrafů, odstavců a písmen lesního zákona uvádí tabulka 5:

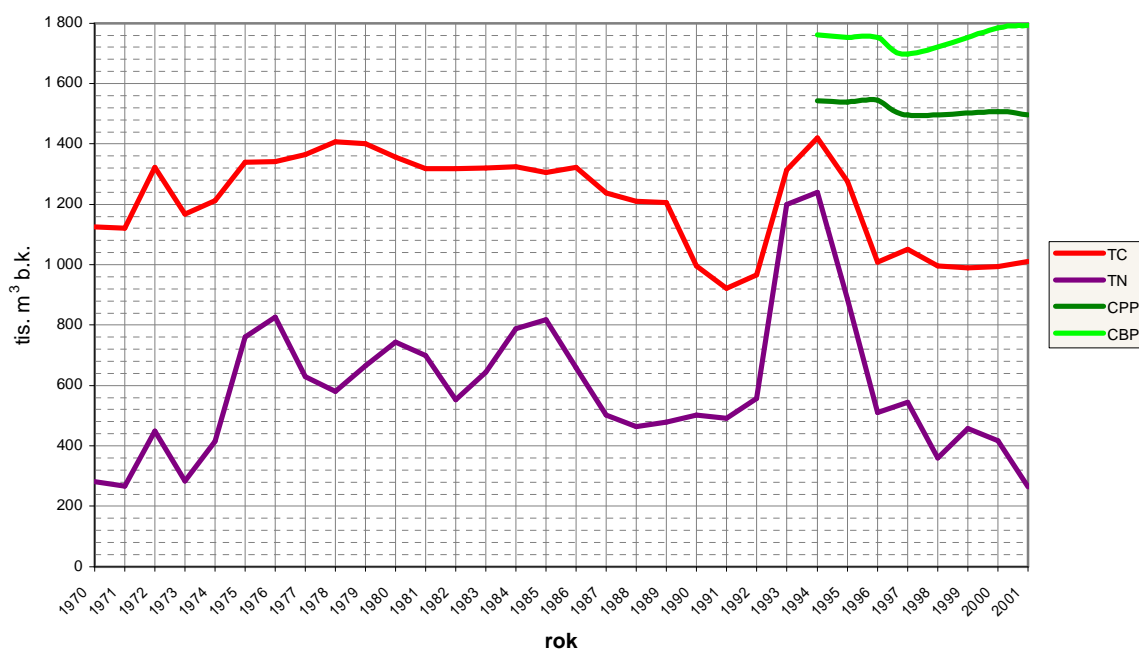
Tab. 5 – Zastoupení lesů v Moravskoslezském kraji v kategoriích a podkategoriích

kategorie subkategorie	porostní plocha [ha]	zásoba	
		[tis. m ³] b.k.	[m ³ /ha]
§ 9 lesy hospodářské	162 079,72	45 107,45	278,3
§ 7 lesy ochranné			
odst. 1, písm. a mimořádně nepříznivá stanoviště	623,96	145,41	233,05
odst. 1, písm. b vysokohorské lesy	1 465,15	294,12	200,74
odst. 1, písm. c lesy v klečovém lesním vegetačním stupni	307,97	7,71	25,02
Celkem	2 397,08	447,24	186,58
§ 8 lesy zvláštního určení			
odst. 1, písm. a pásma ochrany vodních zdrojů I.stupně	1 152,19	330,97	287,25
odst. 1, písm. b ochranná pásma zdrojů léčivých a minerálních vod	1 855,81	414,52	223,36
odst. 1, písm. c území národních parků a národních přírodních rezervací	1 484,20	420,61	283,39
odst. 2, písm. a 1.zóny CHKO, přírodní rezervace, přírodní památky	395,45	107,25	271,2
odst. 2, písm. b lázeňské lesy	59,53	11,87	199,45
odst. 2, písm. c příměstské a rekreační lesy	1 610,87	361,24	224,25
odst. 2, písm. d lesy sloužící lesnickému výzkumu a výuce	489,23	100,71	205,85
odst. 2, písm. e lesy se zvýšenou funkcí ochrannou (půda, voda, klima, krajina)	600,26	172,26	286,98
odst. 2, písm. f lesy významné pro uchování biodiverzity	5 410,28	1 693,37	312,99
odst. 2, písm. g uznané obory a samostatné bažantnice	1 733,40	337,29	194,58
odst. 2, písm. h jiný veřejný zájem	9 155,21	2 773,84	302,98
Celkem	23 946,43	6 723,93	280,79
Úhrnem	188 423,23	52 278,62	277,45

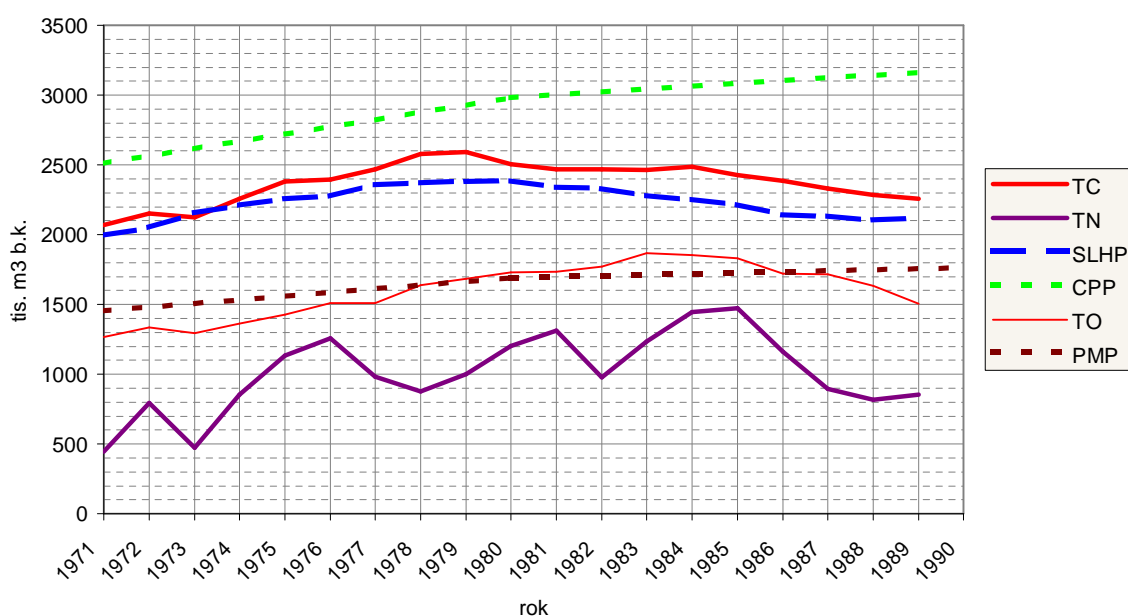
A.1.3.1.5. Těžba mýtní a předmýtní, přírůstkové možností lesů

Od roku 1996 se objem těžného dříví v Moravskoslezském kraji pohybuje stabilně okolo 1 mil. m³ hroubí b.k. V devadesátých letech došlo k jedinému významnému výkyvu v objemu těžby dříví a to mezi roky 1993 až 1995, kdy v důsledku rozsáhlé kůrovcové kalamity přesáhly celkové těžby v roce 1994 1,4 mil m³. Nejvyšších hodnot dosahovaly těžby na konci sedmdesátých a počátku osmdesátých let, kdy bylo na území Moravskoslezského kraje vytěženo ročně až 1,4 mil. m³. Ani tehdy však výše těžeb nedosahovala CPP. Ten je současnosti mezi 1,5 – 1,6 mil. m³.

Obr. 14 – Vývoj těžeb na území Moravskoslezského kraje v období 1970 - 2001

Obr. 15 – Vývoj těžeb Severomoravských státních lesů v letech 1971 – 1989

Prohlubující se rozdíl mezi výší těžby a celkovým přírůstem se projevuje zvyšováním zásob, který bude i v příštích letech pokračovat, nedojde-li k nějakým dramatickým výkyvům. Očekávaný vývoj zásob a těžebních možností do roku 2021 zachycuje následující tabulka.

Tabulka 6 – Výhledy těžeb do roku 2021

rok	Zásoba		CPP		Těžba	
	tis. m ³	m ³ /ha	tis. m ³	m ³ /ha*rok	tis. m ³	m ³ /ha*rok
1991	51 362	263,5				
1992 - 2001			12 313	7,6	11 014	5,6
2001	52 662	283,7				
2002 - 2011			14 956	8,1	11 367	6,1
2011	56 251	303,1				
2012 - 2021			15 976	8,6	12 504	6,7
2021	59 723	321,8				

Tabulka byla vypočtena z SLHP roku 1991 pro Severomoravský kraj a z LHP platných k 31. 12. 2001. Z SLHP byly započteny LZ Město Albrechtice, Bruntál, Frenštát pod Radhoštěm, Opava, Šenov, Jablunkov, Janovice, Karlovice, Ostravice, Frýdek-Místek a Vítkov. Z LHP platných k 31. 12. 2001 byly započteny všechny porosty na území Moravskoslezského kraje, bez lesů ve správě resortu ministerstva obrany (Vojenské lesy a statky, s.p.).

Přírůstové poměry lesů na území Moravskoslezského kraje nejsou rovnoměrné, jak ukazuje tabulka 52. Nejvyšších hodnot dosahují přírůsty v PLO 41, která ale zasahuje na území kraje jen malou výměrou (viz výše kap. 3.A.1.3.1.2.) a PLO 28, kde jdou vysoké hodnoty také na vrub malé ploše porostů na území kraje. Významné jsou vysoké přírůsty v PLO 40 a PLO 29. Nejnižších hodnot dosahují přírůsty v PLO 32, ale ve všech oblastech jsou vyšší, než je průměr České republiky.

Tabulka 7 – Přehled přírůstů podle přírodních lesních oblastí

PLO	CPB	CPP	PMP	Zásoba
	hroubí b.k. [m ³ /(ha*rok)]			[m ³ /ha]
27 – Hrubý Jeseník	8,8	7,1	4,8	272
28 – Předhoří Hrubého Jeseníku	10,5	8,6	5,8	296
29 – Nízký Jeseník	9,9	8,4	5,7	274
32 – Slezská nížina	7,5	7,2	4,8	178
39 – Podbeskydská pahorkatina	9,0	6,9	4,8	230
40 – Moravskoslezské Beskydy	9,7	8,3	5,5	325
41 – Hostýnsko-vsetínské vrchy a Javorníky	9,9	9,3	6,1	374
Moravskoslezský kraj	9,7	8,1	5,4	284
Česká republika	7,7	6,5	4,4	244

A.1.3.1.6. Zhodnocení funkčního zaměření

A.1.3.1.6.1. Funkční potenciál

Funkční potenciál je stanoven danými přírodními podmínkami a stavem porostů, z nichž vyplývají přirozené možnosti plnit požadované funkce. Konkrétně jsou tyto funkce řešeny v přehledu deklarovaných zájmů a kategorizace a potenciál těchto funkcí v oblasti je podchycen na mapě potenciálních funkcí OPRL pro příslušné PLO.

A.1.3.1.6.1.1. Funkce produkční

Hlavním nositelem této převládající funkce lesa je kategorie hospodářský les (§9, zákona č. 289/95 Sb. o lesích). Produkční funkcí lesa se rozumí využívání lesa k získávání materiálních hodnot, především dřevní suroviny, při zachování trvalosti produkce, funkční stability a co nejvyšší hospodárnosti. Lze ji hodnotit jednak podle současného zastoupení dřevin a skutečného stavu lesních porostů - produkční kapacita, jednak podle předpokladů, které jsou dány stanovištními podmínkami případně podmínkami příslušného souboru (cílové druhové skladby, očekávané bonity cílových dřevin a celkového průměrného přírůstu pro mýtní věk, optimálního z hlediska hodnoty dřevní produkce v období kulminace) - produkční potenciál.

Tabulka 8 – Produkční potenciál stanovištní

I v s	Edafická kategorie																								
	X	Z	Y	M	K	I	N	S	C	F	H	B	W	D	A	J	L	U	V	O	P	Q	T	G	R
0	1	1	1	1	2	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	2	1	1	4	1
1	1	1	-	2	1	2	1	2	2	-	3	3	-	3	2	1	5	5	4	3	3	2	2	3	-
2	1	1	-	1	2	2	2	2	2	-	3	3	2	4	2	-	5	-	4	3	3	2	2	4	-
3	1	1	1	1	3	3	2	4	2	4	4	4	3	5	4	2	4	5	5	4	3	2	2	4	3
4	1	1	2	1	3	3	3	4	2	4	5	5	3	5	4	-	-	-	5	5	4	2	-	5	5
5	-	1	2	2	3	3	3	4	3	4	5	5	3	5	4	3	3	5	5	5	4	2	2	5	2
6	-	1	2	2	3	3	3	4	-	5	5	5	-	5	4	-	2	-	5	5	4	3	2	4	4
7	-	1	1	2	3	-	2	3	-	4	-	4	-	4	-	-	-	-	5	4	3	2	2	4	3
8	-	1	1	1	2	-	2	3	-	3	-	-	-	-	3	-	-	-	3	-	2	2	1	3	1
9	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1

Hodnoty produkčního potenciálu byly převzaty z publikace Randuška, Vorel et Plíva (1986), jednotliví třídy zahrnují tyto intervaly: 1 = 0 až 50; 2 = 50 až 120; 3 = 120 až 220; 4 = 220 až 320; 5 = více než 320; (hodnoty cílové dřevní produkce v tisících korun při cenách v polovině 80 let); průměrný produkční potenciál lesů ČR má hodnotu 189. Tyto hodnoty byly doplněny a upraveny zčásti s přihlédnutím na ceny lesních pozemků a zčásti na odborném posouzení některých SLT s hlediska porovnání jejich proporcí. V Moravskoslezském kraji má většina stanovišť hodnoty vyšší než průměr.

A.1.3.1.6.1.2. Funkce ekologicko - stabilizační

Na les se současná společnost dívá, jako na biom, který v dnešní krajině má relativně vysokou ekologicko-stabilizační funkci. Les má funkci nejvyšší tehdy, když si uchová původní přírodní charakter. Lesní ekosystémy s vysokou ekologickou stabilitou jsou takové, jejichž dřevinná skladba odpovídá klimaxu dané oblasti.

Funkční požadavky na takový les je nutno zaměřit na udržení přirozené skladby, prostorovou výstavbu uspořádat tak, aby se stav stále udržoval, obmýtlí prodlužovalo a omezovaly se některé výrobní technologie.

Hodnocení přirozenosti a tím i stability lesního porostu je rozděleno do 7 tříd.

0 – NEVHODNÝ	porosty se zcela změněnou druhovou skladbou nevhodnou pro dané stanoviště, dřeviny přirozené dřevinné skladby se zde vyskytují v zastoupení menším než 10 %
1 – VELMI NÍZKÝ	v dřevinné skladbě jsou zastoupeny geograficky nepůvodní dřeviny, exoty, přirozená dřevinná skladba dosahuje zastoupení 11 – 30 %
2 – NÍZKÝ	monokultury, geneticky nevhodné porosty, přirozená dřevinná skladba dosahuje rozmezí 11 – 30 %
3 – PRŮMĚRNÝ	monokultury, porosty nevhodné druhové skladby, podíl přirozené dřevinné skladby je 31 – 50 %
4 – VYSOKÝ	polokulturní les, přirozená dřevinná skladba dosahuje podílu 51 – 70 %
5 – VELMI VYSOKÝ	přírodě blízký les druhově a prostorově rozrůzněný, podíl přirozené skladby je v rozmezí 71 – 90 %
6 – MIMOŘÁDNÝ	dřevinná skladba odpovídá přírodním podmínkám a dosahuje nejméně 90 % podílu zastoupení v porostu

Průměrná ekologická stabilita lesních porostů v Moravskoslezském kraji se pohybuje mezi 2 až 3 (nízká až průměrná přirozenost lesního porostu). Přirozenost a ekologická stabilita lesních porostů byla hodnocena v rámci OPRL pro jednotlivé PLO. Pro Moravskoslezský kraj nebyla analýza přirozenosti lesních porostů provedena, protože svým rozsahem přesahuje rámce analytické části koncepce. Bylo by vhodné provést analýzu přirozenosti a ekologické stability pro všechny porosty v Moravskoslezském kraji v rámci navazujících prací.

A.1.3.1.6.1.2.1. Dílčí populace původních regionálně významných dřevin

Pro zachování biodiverzity a ekologické stability lesních ekosystémů má mimořádný význam zachování původních regionálních populací lesních dřevin. Způsob evidence a ochrany těchto populací je uveden dále v kapitole o deklarovaných funkcích v podkapitole 3.A.1.3.1.6.2.10. V Moravskoslezském kraji jsou nejvýznamnější dílčí populace těchto dřevin:

Smrk ztepilý (*Picea abies* (L.) Karsten)

Smrk byl pravděpodobně v Moravskoslezském kraji původní dřevinou jen v horských masívech Hrubého Jeseníku a Moravskoslezských Beskyd. Snad byl i přimíšen v původních porostech na souboru lesních typů svěží bukové jedliny (50) na hoře Slunečná v PLO 29; vysazováním smrku z Hrubého Jeseníku, Šumavy a Alp je pravděpodobně zde jeho původní populace zničena. V Moravskoslezských Beskydech se původní populace horského smrku snad uchovala v genových základnách v masivu Smrku, Kněhyně – Čertova Mlýna a Lysé hory. V 5. LVS se na stanovištích azonálních SLT 6O, 6P v genové základně Hartisov mohl uchovat původní ekodém smrku podmáčených půd.

V Hrubém Jeseníku je nejvýznamnější zastoupení populace vysokohorského smrku (8. LVS) v ČR (NPR Praděd).

Jedle bělokorá (*Abies alba* Mill.)

Jedle byla nejrozšířenější jehličnatou dřevinou v Moravskoslezském kraji. Její současné zastoupení je však jen cca 1 % téměř ve všech věkových stupních. Jedle obsadila ekologicky nejširší amplitudu od vysychavé kategorie až po podmáčená stanoviště kategorie G. Jedli ze skupin lesních typů takto podobných stanovišť je zapotřebí vyhledávat, namnožit a zpětně

vysazovat na tato stanoviště. U jedle se jeví jako potřebné ji nalézt na stanovištích suchých (kategorie C, Z, Y, A, N), stanovištích vodou ovlivněných (kategorie O, P, G) a v 6. a 7. LVS. Jedle z bohatých stanovišť 4. a 5. LVS je všeobecně zachována.

Modřín opadavý (*Larix decidua* Mill.)

Původní modřín opadavý se v Moravskoslezském kraji vyskytuje jako *subsp. polonica* (*Racib*) *Domin*, označován běžně jako **jesenický** (sudetský) **modřín**. Modřín opadavý se v areálu, který jako druh obsadil v Eurasii, zde vyskytuje ve 3. a 4. LVS a v nižších polohách 5. LVS na převážně bohatých stanovištích, což je zcela neobvyklé v Karpatech (Tatry), kde se vyskytuje na kyselých stanovištích 5. a 6. LVS, i v Alpách v 6., 7., 8. LVS a ve svém (modřínovém) LVS, kde se vyskytuje rovněž více na kyselých stanovištích. Také sibiřský modřín je vázán na jiné porostní směsi nebo monokulturu modřínu.

Původní areál autochtonního jesenického modřínu leží v oblasti tzv. východních Sudet, ve srážkovém stínu Hrubého Jeseníku. Jádrem původního areálu je v oblasti mezi Bruntálem a Krnovem v PLO 29 na pomezí PLO 32. Řada autorů (DOMIN 1930, HRUBÝ 1933, ŠIMAN 1943, ŠINDELÁŘ 1967 a 1973, NOŽIČKA 1962, PEJCHAL et KREJČÍŘÍK 1998) se shoduje v tom, že modřín dosahoval na jihu po řeku Moravici a oblast Slunečné, na severu do Zlatohorské hornatiny a PLO 28. Je možné, že přes oblast PLO 32 (Slezskou nížinu) jeho areál nesouvisle navazoval na areál polského nížinného modřínu.

Jeho setrvání v oblasti po době ledové je podmíněno klimatickými a půdními podmínkami, hlavně výskytem extrémních klimatických podmínek (suchem) a existencí přizemních požárů hrabanky. Tím je dána možnost zmlazování modřínu a hlavně odrůstání do vyššího věku. Jinak se modřín zmlazuje zcela výjimečně. Hlavně však podlehne kompetici agresivně se zmlazujícího buku.

Modřín se vyskytoval a vyskytuje v PLO 29, 28 (okrajově i 32 a 27) na třech vyhraněných typech stanovišť. Jsou to extrémní stanoviště kamenitých ploch a vysychavé svahy kategorií 3 – 4C, Y, Z, N, A, běžná bohatá stanoviště kategorií S, B, H 3. – 4. LVS a vodou ovlivněná stanoviště 3. – 4. LVS edafických kategorií O, D. Modřín se přirozeně vyskytoval i na zvětralinách vyvěřelin (Malý a Velký Roudný u Bruntálu) ve 4. – 5. LVS.

Tato dřevina nesnáší zastínění a je značně odolná proti větru. Jesenický modřín se přirozeně snadno čistí, suché větve spadnou často najednou po větších sněhových srážkách. Modřín je schopen v PLO 29 dosáhnout a dosahuje i výšky přes 60 m.

Borovice lesní (*Pinus sylvestris* L.)

Pro Moravskoslezský kraj není typický výskyt přirozených borových stanovišť. Nejvýznamnější lokalitou výskytu reliktní borovice je PR Suchý vrch.

Borovice lesní je přesto v Moravskoslezském kraji rovněž původní dřevinou. Podobně jako modřín byla zastoupena ve 3. a zčásti 4. LVS v severní části PLO 29 na Opavsku a Krnovsku. Tento její výskyt je pro borovici zcela netypický a ojedinělý v celém jejím areálu. Jinak se v Českých zemích borovice vyskytuje všude tam, kde ji jiné dřeviny už nemohly konkurovat (písky, skály, sutě, rašeliny).

Přirozený výskyt borovice v PLO 29 je podmíněn, stejně jako u modřínu, existencí specifických klimatických a půdních faktorů. Nepřetržitý výskyt borovice lesní od doby ledové dotvrzuje nález pylu BO v rašelině u Úvalna, kdy v žádné vrstvě až do současnosti nechybí. Naopak pyl borovice se vyskytuje vždy ve velkém množství. Pro udržení borovice byla nutná existence pozemních požárů hrabanky i ve změněných klimaxových poměrech (dubové bučiny, bučiny). Je nutno zdůraznit, že i borovice se zde vyskytovala na převážně bohatých stanovištích 3. a 4. LVS.

Borovice se vyskytovala na třech různých typech stanovišť (ekodémy). Jsou to vysychavá a kamenitá stanoviště kategorií C, A, N, Y, stanoviště běžná kategorií S, B, H a stanoviště

ovlivněná vodou O, P, G. na každém z nich se za zhruba 30 generací od konce doby ledové vytvořily odlišné ekodémy dřevin.

Borovice rovněž nesnáší zastínění, naopak všechny ostatní dřeviny předrůstá a zatlačuje do podúrovně. Zmlazuje se na suchých a prosvětlených plochách bez buřeně vcelku dobře, běžně tak tomu ovšem v hospodářských souborech není. Je schopna v PLO 29 dosáhnout na podmáčených stanovištích ve věku 140 let i 45 m výšky a 80 cm výčetní tloušťky tzn., že při dožití fyzického věku přes 300 let mohla zde dosáhnout i 50 m výšky. Na „normálních“ stanovištích kategorií H, S, B dosahuje ve 140 letech 32 – 34 m, naopak na extrémních stanovištích kategorií Y, C, N, A dosahuje 8 – 18 m.

Původní borovice je označována jako **heraltická**, má typický jehlancovitý habitus s pravidelně větvenou a zašpičatělou korunou a s deskovitou zbrzděnou borkou, zasahující do relativně malé výšky nad zemí, takže ještě značná část kmene po prvé větve koruny bývá červeně zbarvená se šupinatou borkou.

Buk lesní (*Fagus sylvatica* L.)

Z listnatých dřevin je nutné upozornit na nejrozšířenější původní dřevinu buk lesní. Vyskytoval se od nejnižších poloh po nejvyšší jako hlavní převažující dřevina. Zatímco ve 3. LVS dosahoval běžně do 35 – 37 m, ve 4. LVS i v současnosti dorůstá do 50 m. V jedlových bučinách dosahoval nebo i přerůstal výšky 40 m.

Cenné však byly populace (ekodémy) extrémních stanovišť edafické kategorie C, N, A, Y a podmáčených stanovišť O, P, ale i H. O zachovalých jedincích těchto stanovišť se neví, neboť porostní zbytky se nenajdou. Přesto i jednotlivé buky by měly být nalezeny a sledovány.

Ostatní dřeviny se dochovaly na různých stanovištích v původních populacích (HB, DB zimní, JS, LP, JL, BŘ, OL, OS, JŘ). Z nich by bylo vhodné (pro další zachování původních populací je to nutností) získat informace o populacích původního dubu zimního a dubu letního, sázet je pak na stanoviště kde patří. Dub zimní na suchá a kyselá stanoviště (3C, 3K, 3S, 4C, 4K, 4S) a dub letní do luhu a na podmáčená stanoviště (1L, 2L, 3H, 3B, 3D, 3O, 3V, 4H, 4B, 4D, 4O, 4V).

A.1.3.1.6.1.3. Funkce vodní

Rozumí se usměrňování lesního hospodářství k využívání lesa pro zlepšení vodního režimu.

Komentář:

Účinky lesa

- retenční infiltrační účinky lesa - zadržování srážek a zvýšení infiltrace do půdy a tím zmenšení povrchového odtoku ve prospěch podzemního odtoku;
- retardační účinek lesa - zpomalení odtoku vody (intercepce apod.) a tím zmenšení rozkolísanosti vodních toků ;
- akumulační účinek lesa - zvýšení akumulace zimní vláhy hromaděním sněhu a oddalováním jeho tání;
- kondenzační účinek lesa - zvýšení množství srážek ve vyšších polohách zadržováním vody prostřednictvím tzv. horizontálních srážek (ve výškách nad 800 m n.m. až 40 % vertikálních srážek);
- samočisticí filtrační (a protierozivní) účinek lesa - vodoochranná funkce zabraňování před unikáním produktů eroze, organického materiálu a znečišťujících látek do toku a nádrže a ochrana zdrojů podzemních vod před znečištěním;
- desukční účinek - odvádění a odčerpávání vody evapotranspirací na stanovištích ovlivněných vodou tato stanoviště jsou rozdělena do tzv. **hydromelioračních okrsků**:

Vymezení hydromelioračních okrsků

„R“ - RAŠELINY

Rašelinný horizont je hlubší než 50 cm. Trvale zamokřené plochy se specifickým vodním režimem. Většinou ploché terénní deprese. Rašeliny se často nacházejí v pramenných oblastech. Převládající typologickou edafickou kategorií je - R.

„G“ - OKRSKY TRVALE ZAMOKŘENÉ

Zamokření stagnující podzemní vodou se objevuje v blízkosti pramenišť nebo vodotečí. Vodou je nasycen celý půdní profil, hladina je proto blízko povrchu. Většinou ploché terénní deprese se špatnými odtokovými poměry. Půdní typy - gleje a glejové subtypy. Převládající typologické edafické kategorie – G a V9.

„V“ - OKRSKY ZAMOKŘENÉ SVAHOVOU PROUDÍCÍ VODOU

Plošné svahové a podsvahové vývěry. Na mírných plochých svazích tvoří často mozaiku zamokřených pramenišť podle výskytu podzemních překážek, které usměrní proudící podzemní vodu k povrchu. Většinou drobné zářezy pramenišť. Půdním typem jsou gleje pseudoglejové.

„L“ - LUHY

Zamokření je způsobeno proudící podzemní vodou, která jen řídce vystupuje k povrchu či na povrch. Intenzita zamokření se během roku mění podle kolísání průtoků v recipientu. Půdním typem je fluvizem, v různě širokých inundačních pásmech, které se vytvářejí kolísáním hladiny toku potoků, říček a řek. Typologická edafická kategorie - L.

„P“ - PSEUDOGLEJE

Periodické zamokření povrchu vodou vyvolávající pseudoglejový proces. Reliéf terénu tvoří zpravidla plošiny a mírné terénní deprese. Intenzita zamokření kolísá podle množství srážek, s vývojovým stádiem porostu a jeho desukční funkcí. Typologická edafická kategorie - O, P, Q.

Obecně je vodní funkce souběžnou funkcí ve všech hospodářských souborech. Její uplatnění vyžaduje úpravy zásad hospodaření pouze v oblastech vodoochranných, v pásmech hygienické ochrany.

A.1.3.1.6.1.4. Funkce půdoochranná

Komentář:

- **protierozní** - ochrana půdy před destrukcí povrchovým ronem ve formě plošné a rýhové eroze, která je přímo úměrná sklonu terénu a erodovatelnosti horniny. Výsledkem pak je vymezení hledisek pro zařazení do lesů ochranných (§ 7, zákona o lesích 289/1995 Sb. a příl. 4, vyhl. MZe 83/1996 Sb.) nebo do lesů zvláštního určení (§ 8 odst. 2, písmena e, zákona o lesích 289/1995 Sb.) viz.dále. Spolu s produkční funkcí má tato funkce velmi podstatný vliv v exponovaných HS 31, 41,51,71.
- **protisesuvná** - mechanické zpevnění sesuvných půd a pohyblivých sutí kořenovým systémem a odčerpáváním nežádoucí vody (slíny, jíly, flyše). Lze případně zařadit do lesů zvláštního určení (§ 8, odst. 2, písmene e, zákona o lesích 289/1995 Sb.).
- **břehoochranná** - směřuje k využívání lesa k ochraně břehů vodních toků a nádrží především před erozí vodních toků. Břehové porosty v lese i mimo les jsou porosty dřevin včetně keřového a bylinného patra, které plní půdoochrannou funkci tím, že mechanicky zpevňují půdu spleť kořenů, zmenšují erozní účinnost proudící vody,

brání vyplavování půdy a tak chrání břehy vodních toků před vymíláním, kmeny omezují škody ledních ker.

- **protideflační** - ochrana půdy před větrnou erozí (deflací); uplatňuje se hlavně v rovinatých, popřípadě pahorkatinných polohách na lokalitách se sprašemi a vátými písčky.

Podloží Moravskoslezského kraje tvoří v PLO 40 flyš, v PLO 32 a 39 sprašové hlíny a v PLO 29 kulm. Všechna tato podloží snadno erodovatelná. K významným rozsáhlým sesuvům v Moravskoslezském kraji nedochází. Jedná se spíše o drobné lokality, v PLO 39 specificky zapříčiněné podemíláním svahů většími vodními toky. Lavinové svahy se v Moravskoslezském kraji vyskytují pouze v Malém a Velkém Kotli v Hrubém Jeseníku (PLO 27).

Teprve výskyt konkrétní lokality jako je svážné území nebo extrémní svah anebo kombinace obojího, by měl být důvodem k tomu, aby byla lokalita navržena do lesů zvláštního určení podle zákona 289/1995 §8, odst. 2, písm. e.

Na mapě funkčního potenciálu jsou zachyceny lokality, kde je důležitá půdoochranná funkce lesních porostů (zpravidla prudké svahy).

Extrémní stanoviště

Jako extrémní stanoviště se označují plochy s nepříznivými podmínkami pro pěstování lesa anebo stanoviště, kde se les ve své existenci velmi těžko udržuje.

Antropická extrémní stanoviště vznikla jako důsledek působení člověka v krajině, těžbou nerostných surovin. V Moravskoslezském kraji v minulých stoletích aktivně probíhala těžba břidlice, černého uhlí, zlata, železné rudy, vznikly haldy a výsypky, které byly později zalesňovány a nyní jsou součástí PUPFL. Typologickým mapováním byly takto vzniklé výsypky a haldy vymapovány edafickou kategorií Y, Z.

Přírozená extrémní stanoviště jsou podmíněna reliéfem terénu (skály, sutě, příkré svahy, strže, mělké půdy), anebo extrémními klimatickými podmínkami vrcholového fenoménu kategorie 6Z, 7Z, 8Z. V SLT 3Z, 4Z se extrémnost kategorie projevuje nebezpečím prosychání na mělkých půdách. Extrémnost kategorie Y se projevuje v nebezpečí stržení humusu, případně zbytku půdy na skalách a balvanitých sutích a tím znemožnění obnovy lesa. Extrémnost kategorie J je obdobná jako v kategorii Y, ovšem v roklinových javořinách se objevuje další fenomén a sice zničení lesa sesuvy půdy.

Všechny uvedené kategorie Z, Y, J jsou navrženy do ochranného lesa (01).

A.1.3.1.6.1.5. Funkce rekreační

Rekreační funkce lesů je popsána v kapitole 3.A.1.3.1.9. Rekreační funkce lesů jako veřejný zájem je deklarována zařazením lesů do kategorie lesů zvláštního určení podle zákona č. 289/95 Sb. (lesní zákon), §8, odst. 2, písm. b – lesy lázeňské a písm. c – lesy příměstské a další lesy se zvýšenou rekreační funkcí. Tyto kategorie lesa jsou popsány v kapitole 3.A.1.3.1.4.

A.1.3.1.6.2. Funkce deklarované veřejným zájmem

Komentář:

Deklarovaný veřejný zájem, který se vztahuje k lesním pozemkům, je vyjádřen ustanovením zákonů (např.lesní zákon, vodní zákon, o ochraně přírody apod.) a jejich prováděcími vyhláškami, vládními nařízeními, směrnicemi a rozhodnutími příslušných orgánů státní správy, schválenými směrnými územními plány (SÚS) včetně územního systému ekologické stability (ÚSES). Deklarované veřejné zájmy jsou podkladem pro kategorizaci lesů. Veřejné zájmy společnosti svým způsobem ovlivňují nebo mohou ovlivnit

základní, tj. produkční funkci lesa tak, že buď některá území téměř vyloučí z normálního hospodaření nebo toto hospodaření usměrňují natolik, že se výrazně odlišuje od běžného standardního hospodaření v lesích hospodářských, tzn., že mimoprodukční funkce lesa jsou nadřazovány funkci produkční nebo ji omezují. V některých případech se veřejné zájmy mohou územně vzájemně překrývat. Veřejné zájmy zde uvedené jsou nebo mohou být podkladem pro eventuální zatřídění lesů do jiných než kategorie lesů hospodářských. O tom rozhoduje orgán státní správy lesů na návrh vlastníka nebo z vlastního podnětu (u §7 a §8, odst. 2 zákona č. 289/1995 Sb.). Do kategorie lesů zvláštního určení podle §8, odst. 1 zákona č. 289/95 Sb. jsou lesy zařazeny přímo ze zákona, podle §8, odst. 2 lze zařadit lesy do lesů zvl.určení.

V lesích ochranných (§ 7) se musí hospodařit tak, aby byly zajištěny především jejich ochranné funkce.

V lesích zvl.určení (§ 8, odst. 1 a 2) jiný oprávněný zájem na plnění mimoprodukčních funkcí les, nebo zájem na zlepšení a ochraně životního prostředí je nadřazen funkci produkční. V těchto lesích jsou vlastníci povinni strpět omezení při hospodaření v nich, avšak mají právo na náhradu za újmu vzniklou v důsledku omezení hospodaření v lese vůči orgánu státní správy, který o tomto omezení rozhodl. Orgán státní správy může uložit náhradu osobám, v jejichž zájmu o tomto omezení rozhodl (viz §11, odst. 3 a § 36, odst. 3 – 6 zákona č. 289/95 Sb.).

Lesy, kde se převládající deklarovaný veřejný zájem promítá do zařazení lesů do příslušné kategorie lesů ochranných nebo lesů zvláštního určení jsou pojednány výše v kapitole 3.A.1.3.1.4. Následně budeme uvádět jen deklarovaný veřejný zájem, který není nebo nemusí být důvodem pro zařazení lesa do příslušné kategorie.

A.1.3.1.6.2.2. Lesy v pásmech hygienické ochrany vodních zdrojů

Pásma hygienické ochrany (PHO) vodních zdrojů jsou vylišována jako pásma stanovená k ochraně vydatnosti, jakosti nebo zdravotní nezávadnosti vodních zdrojů povrchových nebo podzemních vod určených pro zásobování pitnou vodou.

Lesy v PHO I jsou podle §8, odst. 1, písm. a lesy zvláštního určení.

Lesy v PHO II. a III. stupně mohou být vyhlášeny lesy zvláštního určení podle § 8, odst. 2, písm. e lesního zákona rozhodnutím orgánu státní správy na základě návrhu vlastníka lesa, nebo z vlastního podnětu orgánu státní správy lesů.

Celkově na území Moravskoslezského kraje dosahují lesy v PHO výměry cca 75 497,13 ha.

A.1.3.1.6.2.3. Chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV)

Na území Moravskoslezského se nachází CHOPAV Jeseníky, CHOPAV Beskydy a CHOPAV Jablunkovsko.

Pro hospodaření v lesích se zakazuje zmenšovat rozsah lesních pozemků o více než 25 ha v jednotlivých případech a celkově smí být snížen rozsah lesních porostů v celé oblasti nejvýše o 500 ha proti stavu při vyhlášení oblasti za CHOPAV. Dále se zakazuje odvodňovat lesní pozemky o výměře přesahující 250 ha souvislé plochy.

Celkově je v Moravskoslezském kraji v CHOPAV 96 931,69 ha lesních porostů.

A.1.3.1.6.2.4. Povodí vodárenských a vodohospodářsky významných toků

Vodárenskými toky jsou úseky vodních toků určené jako zdroj vody k hromadnému zásobování obyvatelstva vodou. Vodárenské toky a jejich povodí stanoví vyhláška č. 470/2001 Sb.. Vodárenské toky jsou vyhlášovány z podnětu ústředního vodoprávního úřadu po projednání s dotýcnými ústředními orgány státní správy. Na území Moravskoslezského kraje jsou to např. Moravice, Ostravice, Morávka, přivaděč Morávka – Žermanice, Lučina aj.

A.1.3.1.6.2.5. Lesy v I. zónách CHKO a lesy v přírodních rezervacích, národních přírodních památkách a přírodních památkách

Dle §8, odst. 2, písm. a zákona č. 289/1995 Sb. mohou být lesy v prvních zónách CHKO a lesy v přírodních rezervacích a přírodních památkách zařazeny do lesů zvláštního určení. O zařazení do kategorie lesů zvláštního určení rozhoduje orgán státní správy lesů na návrh vlastníka lesa nebo z vlastního podnětu.

Na území Moravskoslezského kraje se nachází CHKO Poodří, Beskydy a Jeseníky. Problematika zonace a ochrany přírody je v rámci CHKO řešena příslušnou správou CHKO a plány péče nespádá do oblasti této koncepce.

***Přírodní rezervace (PR)** je menší území soustředěných přírodních hodnot se zastoupením ekosystémů typických a významných pro příslušnou geografickou oblast.*

Přírodní rezervace vyhláší orgán státní správy ochrany přírody vyhláškou. Správu a hospodaření dle schváleného plánu péče v přírodní rezervaci provádí referát životního prostředí příslušného úřadu. Plán péče se zpracovává na období 10 let.

***Přírodní památka (PP)** je přírodní útvar menší rozlohy, zejména geologický nebo geomorfologický, případně naleziště vzácných nerostů, ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů s regionálním významem. Přírodní památkou může být i objekt, který vedle přírody formoval svou činností člověk.*

Přírodní památku vyhláší orgán státní správy ochrany přírody vyhláškou. Správu a hospodaření dle schváleného plánu péče v přírodní památce provádí referát životního prostředí příslušného úřadu. Plán péče se zpracovává na období 10 let.

***Národní přírodní památka (NPP)** je geologický či geomorfologický útvar, naleziště nerostů, vzácných nebo ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů z národní nebo mezinárodním významem, a to i takový, který vedle přírody formoval svou činností člověk.*

Na území Moravskoslezského kraje se nachází řada MZCHU a jsou pojednána v příslušné kapitole koncepce zabývající se zvláštní územní ochranou. Celková výměra porostní půdy v MZCHU dosahuje 4504,91 ha.

A.1.3.1.6.2.6. Významné krajinné prvky

Komentář:

Zákon č. 114/92 Sb. o ochraně přírody a krajiny v §3, odst. 6 říká: Významný krajinný prvek (VKP) jako ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotná část krajiny, utváří její typický vzhled nebo přispívá k udržení její stability. Významnými krajinnými prvky jsou lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera, údolní nivy. Dále jsou jimi jiné části krajiny, které zaregistruje podle §6 orgán ochrany přírody jako významný krajinný prvek, jsou to zejména mokřady, stepní trávníky, remízy, meze, trvalé travní plochy, naleziště nerostů a zkamenělin, umělé i přirozené skalní útvary, výchozy a odkryvy. Mohou jimi být i cenné plochy porostů sídelních útvarů včetně historických zahrad a parků.

V §4 odst. 2 se dále říká, že VKP jsou chráněny před poškozováním a ničením. Využívají se pouze tak, aby nebyla narušena jejich obnova a nedošlo k ohrožení nebo oslabení jejich stabilizační funkce.

Z výše citovaných ustanovení zákona č. 114/92 Sb. vyplývá, že každý les je automaticky VKP.

A.1.3.1.6.2.7. Přírodní parky

Přírodní park zřizuje orgán ochrany přírody obecně závazným právním předpisem (dle § 12 zákona č. 114/1992 Sb.) k ochraně krajinného rázu s významnými soustředěnými estetickými a přírodními hodnotami, který není zvláště chráněn jako národní park, CHKO, NPR, PR, NPP, PP.

Na území Moravskoslezského kraje se nachází přírodní parky Moravice, Oderské vrchy, Podbeskydí, Sovinecko a Údolí Bystřice.

A.1.3.1.6.2.8. Archeologická a paleontologická naleziště, kulturní památky

Komentář:

Za **kulturní památky**, podle zákona č. 20/97 Sb. o státní památkové péči, prohlašuje ministerstvo kultury ČR nemovité a movité věci, které jsou významnými doklady historického vývoje, životního způsobu a prostředí společnosti od nejstarších dob do současnosti, pro její hodnoty historické, umělecké, vědecké a technické.

Archeologické naleziště je místo archeologického nálezu, který je dokladem nebo pozůstatkem života člověka od počátku jeho vývoje do novověku.

Kulturní památky se zapisují do Ústředního seznamu památek České republiky, který vede ústřední organizace státní památkové péče, již je Státní památkový ústav.

Pro hospodaření v lesích nacházejících se v bezprostřední blízkosti kulturních památek nejsou upravovány podmínky hospodaření a lesy zůstávají v kategorii lesů hospodářských. Při hospodaření v těchto lesích by se mělo dbát na to, aby nedošlo k narušení nebo poškození kulturní památky, případně nepříznivé změny stavu jejího prostředí.

Na území Moravskoslezského kraje se nalézá řada kulturních památek. Seznam kulturních památek a archeologických nalezišť na lesní půdě nebo v bezprostřední blízkosti lesa je uveden v příloze.

A.1.3.1.6.2.9. Lesy sloužící lesnickému výzkumu

Lesy sloužící lesnickému výzkumu mohou být zařazeny do kategorie lesů zvláštního určení podle §8, odst. 2, písm. d zákona č. 289/95Sb. jako lesy sloužící lesnickému výzkumu a výuce.

Kromě takto deklarované a zakotvené výzkumné funkce je řada lesních porostů, které slouží lesnickému výzkumu, ale jako lesy zvláštního určení kategorizovány nejsou. Obvykle se jedná o výzkumné plochy, které zabírají jen část porostní skupiny a často vytvářejí síť takovýchto ploch založených za určitým účelem. Uvádíme zejména tyto plochy:

- Monitorační plochy mezinárodního programu ICP Forests Evropské hospodářské komise OSN a Evropské komise jsou již od roku 1986 zakládány po celém území České republiky rovnoměrně podle lesnatosti v síti Gauss-Kr. souřadnic 16x16 km a 8x8 km. Plochy mají kruhový tvar o poloměru 18 m a provádí se na nich v pravidelných časových intervalech tato šetření: hodnocení stavu koruny (defoliace, barevné změny), sociální postavení stromu, měření dendrometrických parametru a fytoecologický snímek. Jako doplňující informace v nepravidelných intervalech se provádí listové, půdní a letokruhové analýzy. Výsledky sledování jsou pravidelně publikovány ve výročních zprávách ICP Forests.
- Výzkumné plochy VÚLHM pro testování potomstev a provenienční pokusy pro lesní dřeviny.
- Trvalé zkusné plochy (TZP) a poloprovozní výzkumné plochy (PVP) založené Ústavem pro hospodářskou úpravu lesů, které jsou obhospodařovány Výzkumným ústavem lesního hospodářství a myslivosti Jíloviště-Strnady. Soustava PVP byla založena v 60. a 70. letech minulého století pro vypracování růstových tabulek pro

hlavní dřeviny České republiky a Slovenska. TZP byly zakládány v 80. letech minulého století pro sledování změn, které mohou nastat v lesních půdách pod vlivem imisí.

A.1.3.1.6.2.10. Lesy potřebné pro zachování biologické různorodosti

Jedním ze základních předpokladů úspěšné obnovy lesů, zabezpečení stability lesních ekosystému, udržování a zvyšování produkční schopnosti lesa (uchování a další zlepšování dědičné podstaty) je používání provenienčně a stanovištně vhodného reprodukčního materiálu lesních dřevin. Porosty či soubory porostů původních geneticky vhodných lesních dřevin zajišťují reprodukční materiál těchto dřevin a tím plní funkci lesa, kterou označujeme jako funkci reprodukční.

Komentář:

Každý ekotyp dřevin má určitou plasticitu, která umožňuje větší či menší přizpůsobivost v místních stanovištních podmínkách. V areálu přirozeného rozšíření je odpovídající místní ekotyp nejstálejší formou a proto je nejodolnější. Liší se od ostatních ekotypů jedním, ale zpravidla více znaky či vlastnostmi, které jsou dědičné. V rámci každé oblasti se i v rámci místního ekotypu vyskytují populace, které jsou přizpůsobeny úzce vyhraněným podmínkám. Takové subpopulace je tendence dnes nazývat ekodémy. Zpravidla v každé oblasti, v každém LVS a na určitém souboru přírodních podmínek (extrémní stanoviště, vodou ovlivněná stanoviště, živná stanoviště, kyselá stanoviště) takové ekodémy existují. Ekodémy se „vytvořily“ za pouhých 10 - 13 generací.

Přírodní rezervace, chráněná území a vlastně celá území výskytu lesních dřevin jsou zdrojem reprodukčního materiálu. Zdrojem reprodukčního materiálu jsou porosty po dosažení příslušného fyzického věku, po provedeném uznávacím řízení, kdy jsou zařazeny do uznaných porostů či jsou uznány jen výběrové stromy. Souvislejší plochy porostů v nichž jsou uznané porosty či výběrové stromy mohou tvořit genové základny, a ty jsou obvykle zařazeny do lesů zvláštního určení podle §8, odst. 2, písm. f zákona č. 289/95 Sb. Jednotlivé uznané porosty, mimo obvod genových základů zůstávají zpravidla hospodářským lesem, i když se hospodářská opatření přizpůsobují reprodukční funkci, podobně jako v genové základně.

Cílem lesního hospodaření v uznaných porostech a genových základnách je zlepšovat hospodářskou hodnotu těchto porostů, zvyšovat jejich odolnost a vytvářet podmínky pro zvýšení produkce semen a přirozenou obnovou porostů. V zásadě to znamená zachování a využívání genofondu.

A.1.3.1.6.2.10.1. Uznané porosty, semenné porosty, semenné sady a klonové archivy

Komentář:

Uznávání porostů jako jedna z forem selekce fyzicky zralých porostů vychází z předběžného návrhu genetické klasifikace při tvorbě LHP (LHO) a respektuje individuální i zeměpisnou proměnlivost ekotypů, promítá výsledky provenienčních pokusů, řeší otázky plodnosti, sběru a přenosu semene a též sdružování porostů. Porosty pro tuto selekci by se měly třídit na: autochtonní, alochtonní a neznámého původu. Uznávají se všechny lesní dřeviny domácí i geograficky nepůvodní, které jsou předmětem hospodaření (vyjma topolů černých, balzámových, bílých a vrb, u nichž se uznávají pouze vybraní jedinci jako stromy výběrové). Všeobecně se lesní porosty starší 60 let (douglaska, jedle obrovská, vejmutovka - 40 let, olše, bříza, osika - 30 let) třídí podle fenotypových znaků do fenotypových kategorií.

Uznané porosty:

- A - hospodářsky vysoce hodnotné porosty
- B - ostatní porosty nadprůměrné hospodářské hodnoty
- C - porosty průměrné hospodářské hodnoty

Výběrové stromy

Komentář:

Výběrový strom je fenotypově vynikající jedinec, produkcí, jakostí a odolností převyšuje stromy téhož druhu a věku na daném stanovišti. Je určen pro odběr roubů. Evidenci výběrových stromů vede Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti.

Semenné sady a klonové archivy

Semenný sad modřínu opadavého (jesenický modřín) pod označením SS/MD/49/28/4/NJ byl založen na území LS Vítkov a soukromého vlastníka Dyčka Bř.a Jos. na ploše o výměře 7,00 ha. Semenný sad byl založen z roubovanců z PLO 28 čtvrtého lesního vegetačního stupně.

Na území LS Frýdek na k.ú. Janovice je založen semenný sad buku lesního označený SS/BK/113/40/6 FM na ploše 2,87 ha. Jsou zde vysázeni roubovanci původu z PLO 40 z 5. LVS a hlavně 6. LVS, celkem 649 ks 69 klonů.

Na území LS Ostravice na k.ú. Čeladná je založen semenný sad třešně ptačí označený SS/TR/38/4 FM na ploše 0,90 ha. Jsou zde roubovanci z PLO 38 a 39 z 4. LVS, je zde 223 roubovanců 76 klonů.

Dále je na území LS Ostravice na k.ú. Čeladná semenný sad pro smrk ztepilý SS/SM/138/40/7 FM na ploše 1,40 ha. Zde jsou roubovanci z PLO 40 LVS 6-7, v počtu 472 ks 96 klonů.

Na území LS Frýdek k.ú. Janovice je založen klonový archiv smrku ztepilého KA/SM/40/7/FM na ploše 1,50 ha, kde je vysázeno 869 roubovanců ze 339 klonů z PLO 40 ze 6 - 8. LVS.

A.1.3.1.6.2.10.2. Genové základny - stávající

Komentář:

Genové základny (GZ) se zřizují k zachování biologické různorodosti a k záchraně a reprodukci geofundu původních regionálních populací lesních dřevin. Jsou to souvislé komplexy převážně původních populací lesních dřevin nebo komplexy s vysokým podílem těchto populací takové rozlohy, které postačuje k udržení biologické různorodosti populace a které jsou při vhodném způsobu hospodaření schopny autoreprodukce. Výměra základny nemá být menší než 100 ha.

Základem pro zřizování GZ jsou přírodní lesní oblasti jako rámce regionálních populací lesních dřevin, které jsou v lesním hospodářství využívány.

Základní způsob reprodukce v GZ je přirozená obnova. Je-li nutná obnova umělá, používá se semeno pouze z téže genové základny. Ve vylišené jádrové části lze obnovovat pouze přirozenou obnovou.

Genové základny jsou obvykle vyhlášovány za les zvláštního určení podle §8, odst. 2, písm. f lesního zákona.

A.1.3.1.6.2.11. Lesy s deklarovanou funkcí intenzivního chovu zvěře

Jedná se o lesy v uznaných oborách a samostatných bažantnicích. Tyto lesy bývají obvykle zařazovány do kategorie lesů zvláštního určení podle §8, odst. 2, písm. g zákona č. 289/95 Sb. (lesní zákon).

A.1.3.1.6.2.12. Dobývací prostory nerostných surovin

Lesy v prostorech povrchových lomů nerostných surovin se nachází v Moravskoslezském kraji nejčastěji v oblastech těžby pokrývačské břidlice. Lesy na ploše starých opuštěných lomů a jejich výsypek bývají často zařazovány do kategorie lesů ochranných z důvodu mimořádně nepříznivého stanoviště.

A.1.3.1.6.3. Shrnutí a závěr

Les plní celou řadu funkcí, které jsou na něj kladeny lidskou společností nebo vyplývají z jeho postavení v globálním ekosystému. Každý lesní porost plní více leckdy protichůdných funkcí vyplývajících ze společenských požadavků, cílů vlastníka a přírodních podmínek. Řešení vzájemných vazeb nebo střetů těchto požadavků a hledání optimálních postupů k nalezení vhodného řešení k přírodě šetrného lesního hospodaření by mělo být součástí návrhové části koncepce.

A.1.3.1.7. Systém ÚSES na lesní půdě

Tato kapitola navazuje na obecnou kapitolu o ÚSES v následující části (kap. A.1.3.9.).

ÚSES je poměrně složitý heterogenní systém a také jeho dokumentace je značně roztržštěná a nejednoznačná. Z porovnání dokumentace ÚSES různých úrovní (generely, ÚPD, plány a projekty) a současného stavu lesních ekosystémů do ÚSES zařazených (navržených) vyplývají následující problémy:

- Navržený ÚSES není stabilní a neustále se mění podle výstupových prací.
- Do nadregionálního ÚSES byly provedeny různé neodůvodněné zásahy, např.: v PLO 32 NRBC Šilheřovice nadbytečně a nevhodně doplněno NRBC Dařanec, v PLO 39 NRBC Kazničov-Hůrky zbytečně a nevhodně rozšířeno o přiléhající smrkové, borové a další jehličnaté smíšené porosty, v PLO 40 NRBC Radhošť-Kněhyně nevhodně posunuto do oblasti Kněhyně-Podolánky s převahou nepůvodních smrkových porostů.
- Regionální systém v minulosti navržený architektem Löwem stále obsahuje výrazné chyby, které byly již v minulosti oponovány a kritizovány, ale dosud nebyly opraveny.
- Lokální systém se průběžně detailně mění při zpracovávání ÚPD.
- V generelu jsou BC zachycena v hrubě naddimenzované podobě a o stovky procent překračují potřebnou výměru (např. v generelu plocha 12 ha, minimální výměra je jen 2 ha).
- ÚSES chybí jednotná koordinace, v důsledku toho je podoba ÚSES zpracovaná do územních plánů jednotlivých obcí nekonzistentní.
- LBC jsou navržena nepřesně, při upřesňování se mění jejich poloha v některých případech až o kilometry.

A.1.3.1.8. Poškození lesních ekosystémů biotickými a abiotickými činiteli

Převážná část Moravskoslezského kraje má pahorkatinný charakter (PLO 28, 29, 32, 39). Smrk se zde nachází mimo areál svého přirozeného výskytu a mimo své ekologické optimum. Jeho vysoký podíl v dřevinné skladbě má za následek sniženou ekologickou stabilitu porostů. Smrk zde podléhá řadě biotických i abiotických činitelů, z nichž nejvýznamnější je podkorní hmyz, pilatky, václavka, zvěř, vítr, imise a přísušky.

Pouze oblast CHKO Beskydy a CHKO Jeseníky (PLO 40 a 27) má horský charakter s problémy ochrany lesů typickými pro horské oblasti. Nejvýznamnějšími jsou zde faktory klimatické (vítr, sníh, námraza, mráz), zvěř a také podkorní hmyz.

Přestože ochrana lesů ve své moderní ekosystémové podobě usiluje o dosažení vysoké ekologické stability, není hledisko ochrany lesů jako lesotechnické disciplíny, jak ji pojímá lesnická věda i praxe, vždy shodné s hledisky ochrany přírody. Nejčastěji se střetává v případech kdy ochrana přírody dává přednost ochraně procesu, byť degradačního, před ochranou systému, nebo naopak kdy ochrana přírody upřednostňuje ochranu stavu, který je z hlediska lesního hospodaření (plnění funkcí lesa) nežádoucí. Typickým příkladem takovýchto střetových bodů je „přirozený“ rozpad horských smrčín gradací podkorního hmyzu, obnova lavinových svahů v Hrubém Jeseníku nebo využití modřínu opadavého jako meliorační a zpevňující dřeviny.

V OPRL je ochrana lesa řešena analýzou příčin nahodilých těžeb a nezdaru zalesnění jako nejvýznamnějších nepříznivých důsledků působení škodlivých činitelů a návrhem dlouhodobých opatření ochrany lesa. V následujícím textu vycházíme především z analytické části kapitoly ochrany lesa OPRL pro jednotlivé PLO v Moravskoslezském kraji.

1.3.1.8.1. Abiotičtí škodliví činitelé

Z abiotických faktorů se na nahodilých těžbách nejvíce podílí vítr, dále sníh a námraza, sucho. Na nezdaru zalesnění má největší podíl sucho, mráz a zamokření.

Vítr

První historické záznamy o větrných kalamitách pochází z poloviny 18. století (1740 Velkostatek Bruntál, 1757 – 1765 Panství Karlovec), přesnější záznamy o rozsahu škod se dochovaly již z první poloviny 19. století. Zprávy o větrných kalamitách se pak víceméně pravidelně opakují po celé 19. a 20. století.

Škody větrem můžeme rozdělit na přímé škody (ztráta a znehodnocení dřevní hmoty, snižuje se podíl cennějších sortimentů) a nepřímé škody (zraňování sousedních stromů a nárostů, zvyšování nákladů na zpracování polomů, přemnožení kůrovců, nebezpečí buřeně).

V lesním hospodářství jsou nebezpečné hlavně větry s výkyvy v rychlosti a směru. Škody vznikají při rychlostech nad 60 km/hod což je 14 -17 m/s. Při rychlostech nad 18 m/s vznikají polomy, které mohou být jednotlivé, skupinovitě (do 10 stromů) a plošné.

Škodlivé větry, pokud jsou silné a stálé, vytvářejí praporcovité koruny, suché východní vysušují půdu a zvyšují transpiraci. Vichřice jsou charakteristické svou silou a vířivostí. Větrné bouře ulamují větve i celé stromy, způsobují vývraty, rozštěpy, vytváří vylámané pruhy v porostech. Větrné smrště postihují menší plochy, kotlíky. Přepadové větry se tvoří v horských oblastech za velkých teplotních a tlakových rozdílů. Tyto je třeba odlišovat od přepadavých větrů, které vznikají v důsledku konfigurace terénu na základě aerodynamických zákonů, kdy v určité vzdálenosti (dle rychlosti větru) za hřebeny dopadají vzduchové masy s velkou ničivou silou.

Směr bořivého větru je závislý na ročním období, meteorologické situaci a konfiguraci terénu. Na jaře a na podzim působí škody obvykle vítr Z frontálního proudění, v létě často přichází bořivý vítr z J směru (JV – JZ).

Rozsah škod je závislý na mnoha činitelích – roční doba (v létě jsou více ohroženy listnáče, jehličnany v zimě a předjaří, při zamrzlé půdě je více zlomů apod.), počasí (v rozmoklé půdě jsou ohroženy více dřeviny se srdčítým kořenovým systémem – listnáče, DG i MD často více než SM), stanoviště (SLT), členitost terénu (nejvíce ohrožená jsou sedla), dřevina a její věk (zpravidla s přibývajícím věkem roste), hospodářský tvar a způsob hospodaření (nejohroženější jsou stejnorodé a stejnověké porosty).

Vítr ohrožuje stabilitu (statická stabilita) prakticky v celém kraji. Obecně můžeme říci, že nejvíce jsou ohroženy porosty na plošinách a parovinách, na podmáčených stanovištích, stejnověké smrkové monokultury.

Sníh a námraza

Poškození sněhem je poměrně častým projevem. Záznamy o sněhových polomech máme z let 1900 – 01, 1933, 1963. K rozsáhlému sněhovému polomu s rozvrácením celých porostních skupin a porostů došlo v roce 1967 (více než 650 000 m³). K další sněhové kalamitě došlo v letech 1973 - 74, v menším rozsahu v roce 1979 (LHC Opava, polesí Hrabyně 30 000 m³), 1992 – 93, 1995 – 96, 2001 – 02 (Moravskoslezské Beskydy).

Sníh způsobuje poškození mechanického rázu vlivem zatížení korun hmotností sněhové pokrývky, lámou se vršky, prolamují koruny, v rozmoklých půdách vznikají sněhové vývraty (ojedinělé, skupinové nebo celoplošné). Rozsah škod ovlivňuje stanoviště, druh a věk dřeviny, hospodářský tvar a výchova porostů.

Největší škody působí mokrý sníh na plošinách v nadmořské výšce 400 – 600 m. Kromě rozsáhlých kalamit, které rozlamují porostní skupiny 3. až 6. věkového stupně dochází k častému poškození porostů vrškovými zlomy, a to i ve starších porostech. Většina sněhových kalamit vznikala přívalem mokrého sněhu koncem zimy (únor, březen), případně v prosinci. Nejvíce je ohrožena BO, SM, DB. Mladé BK porosty se vlivem těžkého mokrého sněhu ohýbají a bývají tak pro další pěstování znehodnoceny. Intenzivněji jsou poškozeny porosty se zanedbanou, opožděnou, nebo mírnou výchovou. Nejohroženější jsou pěstebně zanedbané smrkové monokultury - například porosty na bývalých zemědělských půdách.

Námraza vzniká z mlhy při nízkých teplotách a škody jsou nejvíce ovlivněny nadmořskou výškou a dřevinou. Ohroženy jsou zejména polohy nad 600 m.n.mořem. Námraza se objevuje hlavně na návětrných porostních okrajích a škody působí až v součinnosti s mokrým sněhem. Ledovka je druhem námrazy vznikající namrznáním deště nebo přeměnou námrazy či sněhu při kolísání teploty kolem 0 °C.

Sucho

Sucho, zvláště neočekávané jarní přísušky, jaký nastal v roce 2000, mají velký podíl na nezdaru zalesnění. Ve starších porostech od 2. věkového stupně přispívají přísušky k celkovému oslabení zdravotního stavu lesních porostů. Symptomy oslabení suchem jsou pak velmi podobné poškození lesních porostů imisemi. Faktor sucha je významný především u SM porostů, které pak snadno podléhají tlaku podkorního hmyzu a václavky. (A naopak: stromy, jejichž kořenový systém je oslaben kořenovou hnilobou, reagují na přísušek podstatně citlivěji.)

Nejvíce je suchem ohrožen smrk v oblasti 3. a 4. LVS, kde jsou přísušky velmi časté. Největší problémy jsou v PLO 32 – Slezská nížina a PLO 29 – Nízký Jeseník, které jsou ve srážkovém stínu Hrubého Jeseníku. Kromě pravidelných letních přísušek, které se mohou protáhnout dlouho do podzimu, jsou zde nepravidelné výkyvy v jarních srážkách, které ovlivňují především úspěch jarní výsadby. Naopak horské masivy Hrubého Jeseníku (PLO 27) a Moravskoslezských Beskyd (PLO 40) jsou srážkově velmi bohaté a škody suchem se zde objevují především na kamenitých suťovitých svazích J a JV expozice.

Výrazně suchými byly roky 1983, 1987, 1993 - 1995. V letech 1993 - 1995 byla na sucho vykázána nahodilá těžba v rozsahu cca 750 tis. m³. Do tohoto objemu byl ovšem pravděpodobně zahrnut i nemalý podíl kůrovcových souší v počátcích nezvladatelné kalamity a tzv. nekalamitní podkorní škůdci.

Mráz

Vážné škody mrazem způsobují prudké poklesy teplot. Mrazy jsou časné, zimní a pozdní. Časné mrazy poškozují výhony, zimní škodí jen při dlouhodobém trvání u tenkokorých dřevin a pozdní způsobují citelné škody na pupenech, výhonech i květech. Výše škod je závislá na stanovišti a dřevině.

Časné a pozdní mrazy působí největší škody na kulturách, kde jsou příčinou nezdaru zalesnění s podílem do 5 %. Nejvíce jsou ohroženy kultury v mrazových polohách, tzv. mrazových kotlících, terénních depresích, kde zároveň obvykle nepříznivě působí zamokření. Největší škody zimními mrazy byly zaznamenány při prudkém teplotním zvratu v noci z 31. 12. 1978 na 1. 1. 1979, kdy teplota poklesla během 24 h o 29 °C. Zároveň se ve vytvořené inverzní vrstvě koncentrovaly imise a kalamitními těžbami bylo v následujících letech v Moravskoslezských Beskydech vytěženo cca 2 500 ha poškozených porostů.

Zamokření

Lokality ovlivněné vodou se vyskytují rozptýleně po celém území kraje. Nejčastěji se jedná o terén rozsáhlých plošin s mírnými sklony a případnými terénními depresemi. Dočasná zamokření, která se mohou objevovat i na půdách svěží (S) a živné (B, H) řady jsou podmíněna podložím jílovitých břidlic, které zpomaluje vsak a podpovrchový odtok srážek.

Podíl zamokření na nezdaru zalesnění je do 5 %. Dlouhodobý trend je vyrovnaný a výkyvy nastávají ve srážkově bohatších letech (1964, 1969, 1976, 1996 – 1998). Na nahodilých těžbách se zamokření podílí přímo jen málo. Nelze ale opomenout, že porosty na zamokřených lokalitách hůře odolávají vlivu dalších abiotických činitelů, zejména bořivého větru.

A.1.3.1.8.2. Biotičtí škodliví činitelé

Z biotických škůdců působí nahodilé těžby především podkorní hmyz, hniloby, zvěř, dále pak listožravý a ostatní hmyz. Na nezdaru zalesnění se nejvýznamněji podílí buřeň a zvěř, méně hmyzí škůdci a houbové choroby.

Podkorní hmyz

Přemnožení podkorního hmyzu doprovází období přísušků, a období po nezpracovaných sněhových kalamitách. Zvýšený výskyt byl dokladován v letech 1967 - 68, 1974 - 75, 1982 - 84. Historickou se stala kalamita poloviny devadesátých let.

Na kalamitě se z 80 - 90 % podílel lýkožrout smrkový (*Ips typographus*), v SV oblasti doplňován lýkožroutem severským (*Ips duplicatus*). Další podíl v objemu kalamity měl druh rozvíjející se především na slabším dříví, a to lýkožrout lesklý (*Pityogenes chalcographus*). Rozvíjel se poškozených porostech II. + III. věkové třídy. V nemalé míře působil jindy druhotný škůdce lýkožrout matný (*Polygraphus polygraphus*) a lýkožrout menší (*Ips amitinus*).

Maximální nástup rozvoje souvisí kromě přísušků v roce 1992 také s transformačním postupem. Organizační změny v lesním hospodářství, zásadní změny kompetencí ve vztahu k restituovaným lesům i změny v působnosti státní správy byly v dané situaci brzdicím momentem, který bránil realizovat účinná a razantní opatření, k zamezení rozvoje podkorního

hmyzu. V dalších letech i přes maximální nasazení ochranných prostředků již probíhala pouhá sklizeň následků.

V roce 2002 došlo na LHC Opava (v menším rozsahu už cca od r. 1999 postupně také na LHC Vítkov, LHC Šenov) k další aktivizaci podkorního hmyzu v porostech primárně oslabených suchem a václavkou (viz níže).

Lýkožrout smrkový (*Ips typographus*) je nejvýznamnější kůrovec na smrku v České republice. Vyhovují mu oslabené smrky ve stáří 60 let a více. Škodí larvy i dospělci vyžíráním chodeb v lýku. Rojení probíhá podle počasí v dubnu až květnu, samečci napadají kmeny stromů a vyhlubují snubní komůrku. Mnoho jich zahyne ronící pryskyřicí, čímž je přirozený poměr pohlaví 1:1 změněn na 1:2-3 ve prospěch samic. matečná chodba je rovnoběžná s podélnou osou kmene, vylíhlí brouci vyhlodávají nepravidelně okolí kuklící kolébky, celý vývoj trvá 10 týdnů (vaj.-12, larva-24, kukla-12, dospívání-24dní), má 1-2, někdy i 3 pokolení ročně.

Lýkožrout severský (*Ips duplicatus*) je druhem přirozeně rozšířeným od severní Evropy přes Polsko až na území severní Moravy. Vyskytuje se v nižších polohách, nejčastěji do 500 m n.m. na SM 40-70 letých (je znám také na jiných druhích jehličnanů, např. BO). Má 1-3 pokolení do roka, první rojení asi dva týdny po lýkožroutu smrkovém – má však rychlejší vývoj. Zvláště pozitivně reaguje na predispozici smrků suchem. Stromy napadené lýkožroutem severským bývají často ve spodní části napadené lýkožroutem smrkovým.

Lýkožrout menší (*Ips amitinus*) doprovází lýkožrouta smrkového, ale vystupuje výše do hor. Binomie a ekologické nároky a jsou obdobné jako u lýkožrouta smrkového. Požerek má zprohýbané matečné chodby.

Lýkožrout lesklý (*Pityogenes chalcographus*) je v celé oblasti běžný. Rojí se krátce před lýkožroutem smrkovým a má i podobný sled pokolení, nalétává na mladší stromy a na zbytky po těžbě. Je schopen masivního přemnožení v horních partiích lesa na větvích starých stromů. V nižších polohách je považován spíše za škůdce tyčovin.

Lýkohub matný (*Polygraphus polygraphus*) má požerek přímý nebo šikmý. Matečné a larvální chodby probíhají v různé hloubce, působí tedy velmi neuspořádaně. Má stejný sled pokolení jako lýkožrout smrkový. Vyžaduje tenčí lýko. Ochrana spočívá v likvidaci těžebních zbytků a zdravotním výběru. Je běžný.

Listožravý a ostatní hmyz

Bekyně mniška (*Lymantria monacha*) je polyfágní škůdce, který může způsobovat holožírý. Kalamitně se však přemnožuje v monokulturách smrku a borovice. Na borovici ožírá vše, bez ohledu na ročník jehličí, na smrku nejprve narašený poslední ročník, později vše. Při přemnožení se stává polyfágní a je schopna se vyvíjet na všech jehličnanech a na většině listnáčů.

V našich podmínkách se přemnožuje většinou ve stejnověkých, stejnorodých a přehoustlých smrčinách v nadmořských výškách 400-700 m n.m. Největší mnišková kalamita zasáhla ve dvacátých letech minulého století především Čechy. Rovněž poslední významná gradace mnišky v letech 1993 – 95 proběhla v oblasti Brd (PLO 7) na VLS Hořovice a lesy Moravskoslezského kraje nijak nezasáhla. I v současnosti je zde bekyně mniška jen v základním stavu.

Ploskohřbetka smrková (*Cephalcia abietis*) a **ploskohřbetka severská** (*Cephalcia arvensis*) se vyskytuje ve starších smrkových porostech, ožírá starší ročníky jehličí, čímž významně defoluje. Při silnějším žíru vytváří vaky.

Výskyt ploskohřbetky smrkové je zaznamenán od r.1958. V letech 1972, 1973 byl v masivu Vysoké letecky aplikován aerosol 10% roztoku DDT a 20% roztoku Metationu. Souběžně byl učiněn pokus ČSAV o umělou infikaci housenic houbami *Poecilomyces farinosus* a *Beauveria bassiana*. Výsledky byly pozitivní. Chronický žír byl zastaven, prakticky do

mrazového zlomu r.1978/79 smrky zvyšovaly zachvojení a plně zregerovaly. Vrcholové porosty Vysoké byly posléze dotčeny „imisi-mrazovou kalamitou“ a vytěženy do r.1984 (cca 45ha). V 80. letech došlo k přemnožení ploskohřbetky severské na LHC Opava, od r. 1985 bylo prováděno opakovaně chemické ošetření. V současnosti je výskyt ploskohřbetek zaznamenán v PLO 29 a PLO 40.

Pilatka smrková (*Pristophora abietina*) není statutárním škůdcem, protože je dosud pojmána jako parazit neohrožující životaschopnost hostitele. Nejvíce jsou zasaženy mladé smrkové porosty ve stadiu mlazin až tyčkovin ve 3. (méně též 4.) LVS. Žíry jehličí postihují především vrcholové části stromů a obvod koruny zpravidla do 30 % její hloubky (maximálně 50 %). Postižení jedinci jsou schopni v normálních klimatických podmínkách nahrazovat ztrátu asimilačních orgánů bohatějším větvením a ojihličením v dolních částech korun. Na úkor snížení výškového přírůstu (ztráta 25-32 % šetřená na LZ Šenov v roce 1961 - Ing. G. Kořínek) je tloušťkový přírůst vyšší. Snížení celkové hmotové produkce v porostech starších 4. věkového stupně nebylo dosud prokázáno. K vylučování a odumírání dochází u dlouhodobě silně žírem poškozovaných a zpravidla v porostu potlačovaných jedinců. Děje se tak ve starších porostech a pouze v období přísušků. Chronická poškození mlazin až tyčovin zpomalují až zastavují odrůstání SM a oslabené porosty pak snadněji podléhají působení dalších biotických činitelů (kůrovci, václavka).

Zmínky o zvýšeném výskytu pilatky jsou dokladovány na Ostravsku od konce 40. / počátku 50. let minulého století. Jako rok přemnožení a silného žíru byl popisován r. 1961. Její kalamitní rozšíření bylo zpočátku omezeno na SV oblast PLO 39 a 32. Koncem minulého století se rozšiřuje i do přilehlých svahů Nízkého Jeseníku (PLO 29) a Moravskoslezských Beskyd (PLO 40). Od osmdesátých let minulého století byly proti pilatce terestricky i letecky aplikovány obranné zásahy insekticidy DDT, Cymbush, Dimilin a Evisekt se střídavými úspěchy i neúspěchy. Od druhé poloviny devadesátých let se ve spolupráci lesní ochranné služby, státní správy lesů a s.p. Lesy ČR daří důslednou opakovanou leteckou aplikací prostředku Trebon 10F s přidavkem hnojiva Titavinu populaci pilatky úspěšně tlumit.

Na dubu se projevuje žír **obaleče dubového** (*Tortrix viridana L.*). Holožír je oslabován především dub letní a to periodicky 2 – 3 krát za decenium. Duby dokáží rychle regenerovat. Ztráty na úkor obaleče nejsou vykazovány. Holožír obalečem jsou popisovány v průběhu celého století a dá se říci, že jsou časté, bez následků.

Klikoroh borový (*Hylobius abietis*) je zmiňován od poloviny 19. století. V nedávné minulosti to byl jeden z nejvýznamnějších škůdců kultur zejména na pokalamitních holinách. Spolu se smoláky a lalokonosem černým (*Otiorhynchus niger L.*) se podílí dlouhodobě na nezdaru zalesnění do 5 % (třicetiletý průměr). V současnosti je tento škůdce na ústupu vzhledem k odklonu od pasečného způsobu hospodaření a užívání máčeného sadebního materiálu.

Václavka

Václavka smrková (*Armillaria ostoye, Armillaria mellea*) je dřevokazná parazitická houba, která působí primární kořenovou hnilobu. Je rozšířena prakticky v celé ČR a působí problémy především na SM. Ve SM kulturách je při intenzivním napadení schopna způsobit úhyn sazenic a podílí se v malé míře na nezdaru zalesnění. I zde je její narůstající podíl varující. Ve starších porostech způsobuje významné znehodnocení bazální části kmene a tím ztráty na kvalitě zásoby. Její hlavní nebezpečí však je v celkovém oslabení stability porostu, který snadno podléhá působení abiotických činitelů.

Koncem 90. let se na některých lokalitách ve východní a centrální části Moravskoslezského kraje začalo projevovat agresivní působení václavky v mladých SM porostech 3. až 5. věkového stupně, které se projevuje zpočátku sníženou tvorbou asimilačního aparátu (krátké, slabé jehlice) a barevnými změnami, v následujícím roce pak často odumřením některých

jedinců v tyčkovině, tyčovině nebo mladé kmenovině nastojato. Sekundárně bývají oslabení jedinci napadáni podkorním hmyzem, především drobnými kůrovci (lýkožrout vrcholkový, lýkožrout obecný, lýkohub matný atp.), napadené stromy mají v důsledku odumřelých kořenů a hniloby nízkou statickou stabilitu a snadno se vyvracejí. V bazální části kmene a na kořenech lze pod kůrou najít jasně bílé pláty syrroncia, které jsou jednoznačným dokladem napadení václavkou.

Ostatní primární a sekundární hniloby

Po václavce je nejvýznamnějším patogenem způsobujícím primární hnilobu **kořenovník vrstevnatý** (*Heterobasidion annosus*). Působí tzv. červenou hnilobu, často spolu s václavkou nebo jinými patogeny. Vyskytuje se nejčastěji ve smrčinách na bývalých zemědělských půdách, např. v okolí Kružberské nádrže.

Sekundární hniloby vznikají v místech mechanického poškození kořenových náběhů nebo kmene nejčastěji způsobených lidskou hospodářskou činností (škody těžbou a přibližováním dříví) nebo zvěří (ohryz a loupání). Nejčastějším patogenem v takto poškozených smrkových porostech je **pevník krvavějící** (*Stereum sanguinolentum*), dále **troudnatec pásovaný** (*Fomitopsis pinicola*) a **popraška smrková** (*Coniophora piceae*), na modřínu **popraška modřínová** (*Coniophora laricis*), na buku **dřevomor kořenový** (*Hypoxylon deustum*) a **troudnatec kopytovitý** (*Fomes fomentarius*).

Zvěř

Chov zvěře a myslivost má v českých zemích dlouhou tradici a soustřeďoval se především do významných královských a šlechtických honiteb. V průběhu 20. století a zejména v jeho druhé polovině se z myslivosti stala lidová zábava pro nejširší společenské vrstvy. V důsledku oddělení vlastnictví a správy lesního majetku od mysliveckého hospodaření se na konci minulého století dostává vztah lesního hospodářství a myslivosti do schizofrenní situace. Na jedné straně vyhrocují spory protichůdné zájmy lesnictví, které se stále více přiklání ke koncepcím trvale udržitelného hospodaření, a myslivosti, na druhé straně je stále převážná část praktických lesníků zároveň myslivci.

Škody zvěří se na negativním stavu lesa projevují:

- snižováním druhové a genetické diverzity (okus a vytloukání listnáčů, jedle a modřínu)
- zvýšenou dispozicí k sekundárním chorobám a škůdcům
- znehodnocování dřeva (snížení tvárnosti, hniloby)
- ztrátami na přírůstu (v důsledku prodloužení zajištění kultur, snížení zakmenění, snížení vitality, předčasného smýcení)
- provozními vícenáklady (vyšší vylepšování, snížení podílu přirozené obnovy, prodloužení ošetření)
- snížení stability, oslabení některých mimoprodukčních funkcí lesa, zvýšení nebezpečí zániku lesa na některých lokalitách.

Proto se jeví vyvážený vztah mezi stavy zvěře a stavem lesa jednou z podmínek obnovení stability lesních ekosystémů.

Stavy spárkaté zvěře se zvyšovaly již od poloviny 19. století, první kulminace dosáhly ve třicátých letech století 20., další prudký nárůst nastal v období 2. světové války, a zatím poslední v sedmdesátých letech 20. století. Po roce 1992 se daří stavy především vysoké redukovat, k čemuž významnou měrou přispělo i snížení výměry honiteb od roku 1993. V současnosti stavy spárkaté zvěře spíše stagnují, někde i mírně stoupají. Žádoucí by bylo především snížení stavů srnčí zvěře.

Na škody na lesních porostech má významným vliv nejen prostá početnost stavů zvěře, ale i způsoby mysliveckého hospodaření, věková struktura populací a poměr pohlaví.

Větší škody působí zvěř v oblastech smrkového (borového) hospodářství než v bohatě strukturovaných ekosystémech s významným podílem plodonosných dřevin a bohatým keřovým a bylinným patrem. Jednoznačně největší problém ale představují škody zvěří v oblastech, kde dochází k postupnému převodu smrkového hospodářství na přírodě bližší lesy s vysokým zastoupením dřevin potenciální přirozené dřevinné skladby, tedy v lesích velké části Moravskoslezského kraje.

Vysoká (a mufloní, příp. dančí) zvěř působí největší škody ohryzem a loupáním tyčkovin, tyčovin a nastávajících kmenovin. Takto poškozené stromy jsou následně napadány sekundárními hnilobami, především pevníkem krvavějším. Poškození způsobuje nejen znehodnocení dřeva, ale především snížení stability porostů, které pak snadno podléhají větru a sněhu.

Na kulturách a mlazinách působí spárkatá zvěř škody okusem (srnčí rovněž vytloukáním). Zatímco boční okus většina dřevin snáší s menšími problémy, okus terminálů a horního přeslenu působí problémy s odrůstáním kultur a podílí se na nezdaru zalesnění. Významné je i spásání semenáčků vtroušených listnatých dřevin a jedle z přirozené obnovy.

Zatímco rozsah nových škod ohryzem a loupáním se podařilo redukcí stavů zvěře snížit, rozsah škod okusem a vytloukáním se v posledních letech opět spíše zvyšuje.

Jediným regulátorem populací velkých býložravců je v Moravskoslezském kraji člověk, který zároveň stojí u kořene všech problémů se zvěří. Predátoři, kteří by mohli strukturu, zdravotní stav a pohybové aktivity populací velkých sudokopytníků ovlivnit, (především vlk, příp. medvěd nebo rys) se vyskytují pouze na území CHKO Beskydy (v případě rysa i CHKO Jeseníky). Menší šelmy, i přes početnou populaci lišky, nemají na populace velkých sudokopytníků prokazatelný vliv.

Buřň

Buřň je jedním z dominantních činitelů, který způsobuje ztráty na zalesnění. Dlouhodobě zapříčiňuje 10 – 25 % ztrát. Největší problémy působí druhy spojené svou ekologií se světlostními a pasečnými stádii smrkového lesa. Jedná se hlavně o **třtiny** (*Calamagrostis epigeios*, *Calamagrostis arundinacea*, ve vyšších polohách *Calamagrostis villosa*), **ostružiník** *Rubus hirtus*, **starček** (*Senecio fuchsii*).

Na kyselých půdách se hojně vyskytuje **metlička křivolaká** (*Deschampsia flexuosa*). V případě, kdy vytváří souvislé koberce (v příliš prosvětlených porostech), komplikuje přirozenou obnovu porostů. Na vlhčích lokalitách často vytváří souvislé koberce **ostřice třeslicovitá** (*Carex brizoides*). Potíže při zalesňování, přirozené obnově a následné péči působí rovněž **maliník** (*Rubus idaeus*) a **ostružiník** (*Rubus fruticosus*). **Netýkavka nedůtklivá** (*Impatiens noli – tangere*) negativně ovlivňuje kultury a možnost přirozené obnovy na vlhkých a zastíněných lokalitách. K bylinám se velmi agresivně přidružují pionýrské „plevelné“ měkké listnaté dřeviny – **bříza, osika, jíva, krušina, líska, bezy**.

Zvýšenou pozornost je nutné věnovat „novým“ invazním druhům buřeně, např. **bolševníku velkolepému** (*Heracleum sphondylium*), **křídlatkám** (*Reynoutria*) nebo **netýkavce Royleově** (*Impatiens glandulifera* Royle).

A.1.1.8.3. Antropičtí škodliví činitelé

Z antropických faktorů se na nahodilých těžbách podílí imise, škody těžbou a přibližováním a požáry. Na nezdaru zalesnění se podílí kvalita sadebního materiálu a manipulace, požáry a škody rekreací.

Imise

Nejvýznamnějším (plošným) zdrojem emisí v Moravskoslezském kraji je Ostravsko-karvinská aglomerace. Postižení jehličnatých porostů imisemi bylo pozorováno a popisováno na Ostravsku již koncem devatenáctého století.

Počátkem minulého století byly pro velkostatky Slezská Ostrava (Sommer roku 1900) a Karviná (roku 1922) vyhotoveny analýzy, které porovnávaly růstové charakteristiky zdravých smrkových porostů s porosty poškozenými kouřovými plyny. Z dochovaných grafů lze vyčíst snížení hmotové produkce poškozených SM porostů o 75 - 80 % (na srovnatelných stanovištích mezi 20 - 60 rokem stáří). Správnost těchto zjištění zpochybňují nedostatky dané způsobem výběru a rozsahem měření. Byť byla provedena detailní dendrometrická analýza, bylo 2 x 7 vzorníků vybraných z různých porostů statisticky nedostatečným souborem. Nikdy později nebyly v dané oblasti shledány smrkové porosty tak extrémně nízké bonity (dle Schwappacha r. 1902 mezibonita 8).

Další dobové výpovědi až do čtyřicátých let minulého století obecně hovořily o vzrůstajících škodách, silném proředování, hromadném odumírání smrku a především jedlí v okolí dolů a hutí. Míra poškození nebyla tehdy podložena žádným seriózním šetřením. Velmi odlišné přístupy vlastníků k hospodaření (tlak na dolovinu - obmýtí 60 let), odlišné metodiky zařízení lesa soukromých taxačních kanceláří (nesjednocená HÚL), teprve rodící se lesnická politika mladého Československého státu, okupace a 2.svět. válka, poválečné společenské přeměny, to vše jsou vnější fenomény, které vyjadřují obtížnost a takřka nemožnost podání svědectví o působení imisí až do roku 1955.

V Moravskoslezských Beskydech se poškození lesních porostů začalo výrazněji projevovat v polovině šedesátých let minulého století zřejmě v souvislosti se změnami v technologii a nárůstem zdrojů emisí na Ostravsku. Nástup poškození v polovině šedesátých let je dáván do souvislosti nejen s prudkým poválečným rozvojem hutní výroby a průmyslu, ale především se změnou politiky ochrany ovzduší. Jedná se o tzv. strategii vysokých komínů (elektrárna Dětmárovice 269 m), která sice ulehčila nejhůře postiženému okolí průmyslových center, ale zároveň umožnila přenos emisí na velké vzdálenosti a zasažení rozsáhlých území. Další významnou technologickou změnou bylo odlučování popílku (prachové částice), které způsobilo významné zvýšení kyselosti imisí.

Výrazným faktorem zvýšení imisí bylo v období šedesátých a sedmdesátých let minulého století používání hnědého uhlí v místních topeništích, které obsahovalo až 20 % síry. Prvá měření v osmdesátých letech jednoznačně dokazovala podstatně vyšší obsah síry v imisích v nejbližším okolí sídlišť (Frýdek-Místek, Frýdlant-Borová, Pražmo-Morávka), než dálkový přenos z průmyslu (Lysá hora).

V sedmdesátých letech se poškození projevovalo pouze postupnou gradací kalamitních těžeb: LHC Ostravice z 752 m³ v roce 1971 po 1797 m³ v roce 1978. K dramatickému zlomu došlo v roce 1979, kdy v noci z 31. 12. 1978 na 1. 1. 1979 poklesla teplota vzduchu o neuvěřitelných 28,3 °C (stanice ČHMÚ Lysá hora). Nejvíce postiženy byly lesy v Moravskoslezských Beskydech (PLO 40). V pásmu 700 – 900 m n. m. byly rozsáhle poškozeny SM a BK porosty. Vytvořená kalamitní komise tehdy navrhla k postupné likvidaci 8 000 ha SM a 1 700 ha BK porostů. K 15. 10. 1979 byl stav této kalamity hodnocen takto:

- poškozeno 2 700 ha se zásobou 1 413 000 m³
- předpokládaná holina 2 550 ha

I když se nakonec ukázaly důsledky kalamity méně drastické, některé zasažené porosty dokázaly regenerovat a poškození se počátkem osmdesátých let stabilizovalo, jedná se o historicky nejdramatičtější „imisní“ kalamitu v Beskydech. Charakteristické je pro ni zejména to, že nedošlo k poškození pouze svahů přivrácených k významným zdrojům emisí, ale i porostů v tzv. zadních horách, a to v inverzní vzduchové hladině, která se v této oblasti ve výšce 700 – 900 m n. m. často tvoří. (Dosud se ovšem nepodařilo uspokojivě doložit skutečný

podíl imisí na této kalamitě. Nutně vyvstává otázka, o kolik lépe by lesní porosty překonaly tak prudký klimatický zvrát bez působení imisí.)

Nejvýznamnějším problémem imisní kalamity se tak stalo odrůstání kultur na velkoplošných kalamitních holinách, často v extrémních klimatických podmínkách. Ztráty na zalesnění dosahovaly v důsledku kalamity prakticky u všech LZ v Beskydech 70 – 90 %

Teprve ve druhé polovině osmdesátých let a zejména pak po roce 1990 došlo k radikálnímu obratu v produkci emisí. Zkvalitňuje se odlučování oxidů síry z největších zdrojů. K tomu přistupuje v devadesátých letech celkové snížení produkce emisí v souvislosti s novými technologiemi a dramatickým poklesem objemů výroby těžkého průmyslu. Narůstající automobilový boom má za následek růst podílu NO_x , O_3 a dalších fotooxidantů v imisích.

Na celkové úrovni imisního zatížení oblasti se především podílí dálkový přenos emisí ze zahraničních (Polsko, bývalá NDR) a tuzemských zdrojů (severní a východní Čechy).

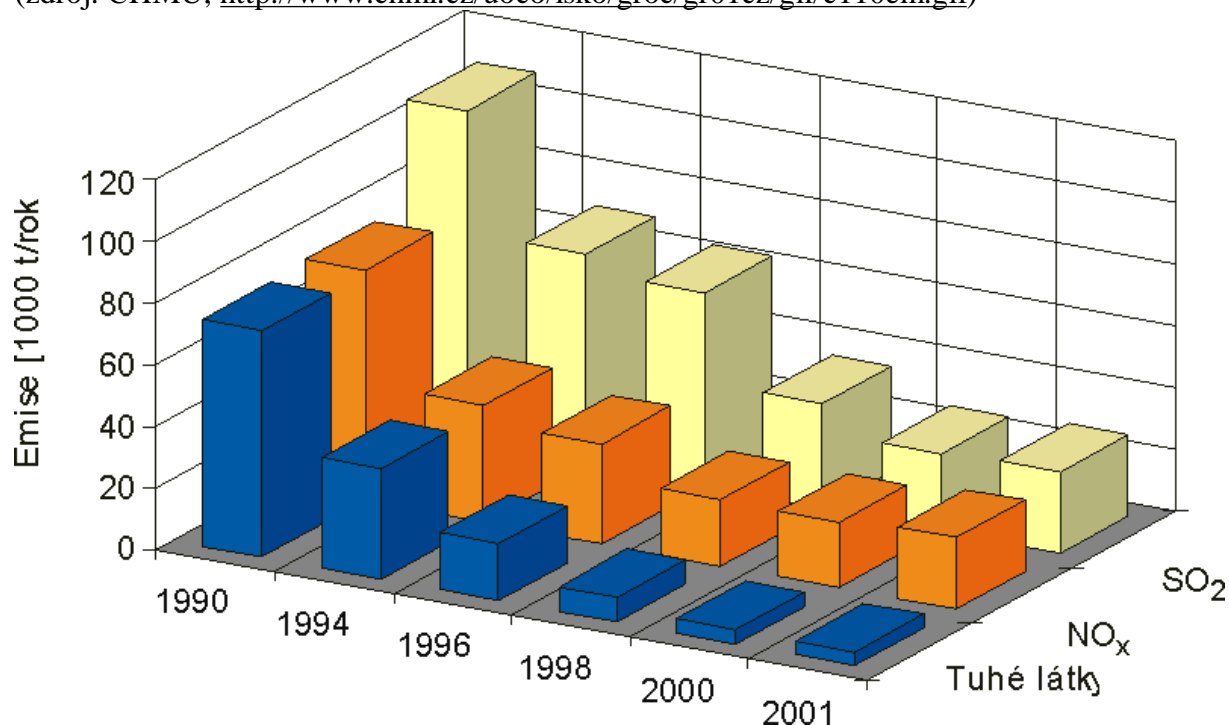
Tabulka 9 - Vývoj emisí SO_2 v bývalé ČSSR

Počátkem 50. let	cca 1 mil. tun SO_2 /rok
Počátkem 60. let	cca 2 mil. tun SO_2 /rok
Počátkem 70. let	cca 2,5 mil. tun SO_2 /rok
Koncem 80. let	cca 3 mil. tun SO_2 /rok
1995 - Česká republika	1,09 mil. tun SO_2 /rok
1996 - Česká republika	0,97 mil. tun SO_2 /rok

Zdroj dat: ČHMÚ

Obr. 16 - Vývoj ročních emisí hlavních druhů znečišťujících látek ze stacionárních zdrojů REZZO 1 v letech 1990-2001 v Moravskoslezském kraji

(zdroj: ČHMÚ, <http://www.chmi.cz/uoco/isko/groc/gr01cz/gif/c110em.gif>)

Pásma ohrožení imisemi

Pásma ohrožení imisemi (POIM) jsou definována vyhláškou ministerstva zemědělství č. 78/96 Sb.

Tabulka 10 – Kategorie pásem ohrožení imisemi

Pásma ohrožení imisemi	Posun poškození o 1 stupeň za
A	5 let
B	6 - 10 let
C	11 – 15 let
D	16 – 20 let

Tabulka 11 – Ekologická charakteristika pásem ohrožení imisemi

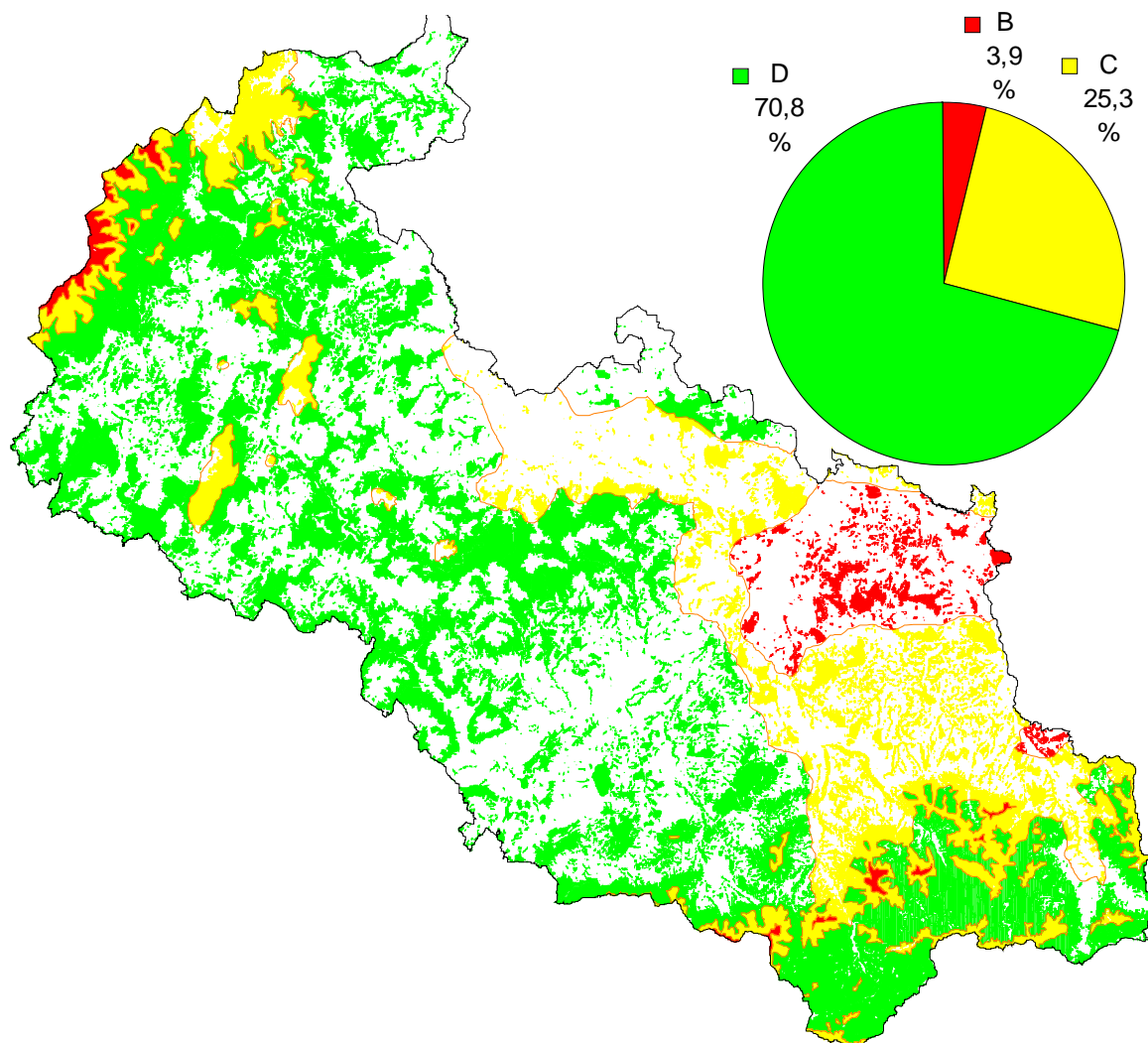
Pásma ohrožení imisemi	Denní koncentrace SO ₂ (roční průměr)	Životnost porostů (SM cca od 60-ti let)
A	> 60 mg /m ³	do 20 let
B	30 - 60 mg /m ³	20 – 40 let
C	20 - 30 mg /m ³	40 – 60 let
D	do 20 mg /m ³	60 – 80 let

Důležitým faktorem k zajištění dostatečné objektivity byla organizace sběru dat. ÚHÚL Brandýs nad Labem zjišťoval u každého vyhotovovaného LHP skutečný zdravotní stav lesních porostů podle dřevin inductivně. Šetření po obnově LHP bylo do roku 1995 každoročně aktualizováno. Především byly ověřovány porosty středně a více poškozené.

Stanovení pásem ohrožení imisemi (POIM) vypracovával do roku 1990 VÚLHM Zbraslav - Strnady. V letech 1990 – 1996 vyhotovoval pásma ohrožení ÚHÚL Brandýs n.L. prostřednictvím poboček. Pásma ohrožení byla aktualizována a potvrzena MZe ČR k 1. 1. 2000. Podkladem byla vyhodnocení spektrozónálních snímků družice LANDSAT ve srovnávací řadě let 1984 – 1996 (Stoklasa, Henzlík). Korekce a úpravy z terestrických šetření prováděly pobočky ÚHÚL Frýdek-Místek a Olomouc (Telecký, Zlatník).

Plošný podíl zařazení lesních porostů v Moravskoslezském kraji do pásem ohrožení imisemi zobrazuje následující graf:

Obr. 17 – Plošné zastoupení lesních porostů v pásmech ohrožení imisemi v Moravskoslezském kraji

Stupně poškození lesních porostů

Poškození lesních porostů imisemi a ostatními negativními civilizačními faktory vyjadřují stupně poškození. Při klasifikaci poškození smrkových porostů se vychází z procentického zastoupení jedinců poškozených a odumírajících nebo souší, u borovice se vychází z procentického zastoupení jedinců odumírajících a odumřelých. Poškození jednotlivých stromů je vyjadřováno mírou defoliace.

Tabulka 12 – Charakteristika stupňů poškození lesních porostů (smrk)

Stupeň poškození porostu	Popis poškození porostu	Stupeň poškození jednoho stromu			
		0	1	2 a větší	3 a větší
0	Nepoškozený porost	100	0	0	0
0/I	Porost s prvními symptomy poškození	99	20	0	0
I	Slabě poškozený porost	0	0	32 ^x	5 ^x
II	Středně poškozený porost	0	0	84 ^x	30 ^x
IIIa	Silně poškozený porost	0	0	0	50
IIIb	Velmi silně poškozený porost	0	0	0	70
IV	Odumírající nebo odumřelý porost	0	0	0	100

x) pro zařazení do stupně poškození postačí dosažení jedné z uvedených hodnot

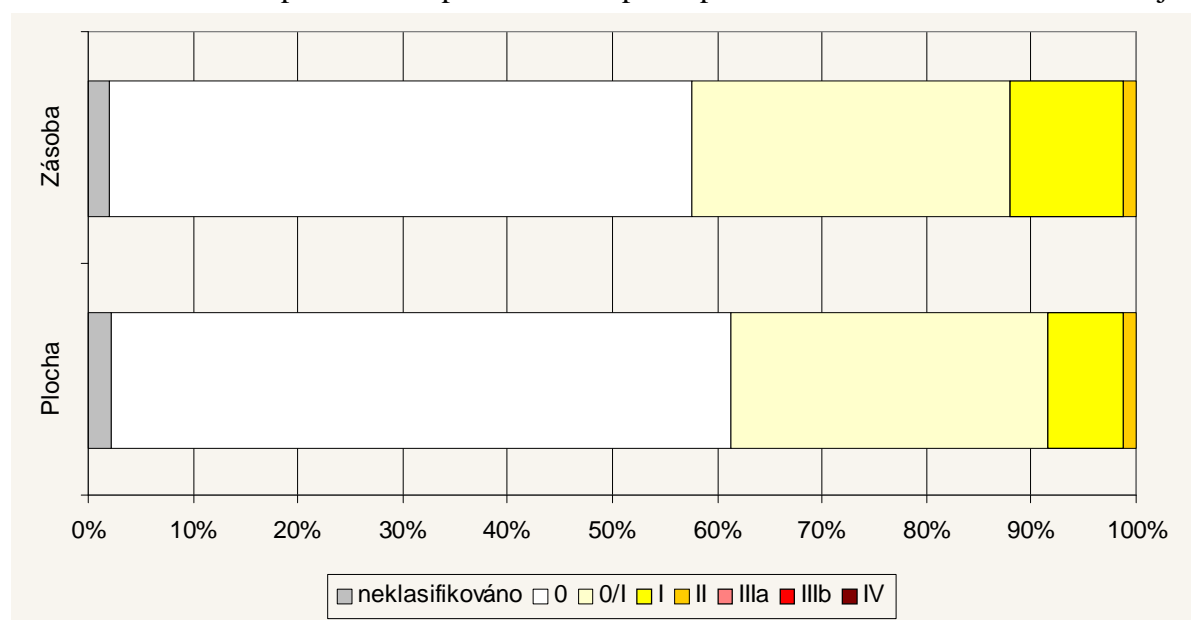
Připomínaným metodickým nedostatkem jsou limity pro zařazení porostu do stupně 0/I. Podle dosavadní směrnice postačí 1 % jedinců s mírnou defoliací. Přitom na každém SM porostu s 10-20 % jedinců v podúrovni je nižší míra defoliace přirozená a vznik souší u potlačených stromů běžným projevem i bez vlivu imisí.

Zařazení porostů do stupňů poškození je uvedeno v následující tabulce a grafu, tabulka stupňů poškození pro jednotlivé dřeviny je uvedena v příloze.

Tabulka 13 – Plocha a zásoba ve stupních poškození

Stupeň poškození	neklasif.	0	0/I	I	II	IIIa	IIIb	IV
Zásoba [m ³]	996 341	29 271 365	16 006 999	5 728 847	639 691	14 916	3 949	123
Plocha [ha]	4 066,63	108 706,20	55 558,17	13 394,30	2 097,89	70,18	8,65	0,56

Obr. 18 – Graf zastoupení lesních porostů ve stupních poškození v Moravskoslezském kraji

A.1.3.1.9. Rekreační potenciál lesů, ekologická únosnost rekreačních aktivit

A.1.3.1.9.1. Rekreační potenciál

Rekreační funkce lesů se uplatňuje souborem účinků bioklimatických a estetických působících na osvěžení a zotavení člověka. Funkci rekreační mají téměř všechny veřejně přístupné lesy.

Na převážné části rozlohy lesů se uskutečňuje rekreace v lesní přírodě ve formě volného užitku lesa. Prvořadá je rekreační funkce v oblasti příměstské rekreace, v místech s intenzivní zástavbou rekreačních zařízení či intenzivní sportovní činnosti, kde se musí lesní hospodářství přizpůsobit požadavkům rekreace a cílevědomě vytvářet podmínky pro rekreační využití lesa. Takto rekreačně využívané lesní porosty se mohou zařadit do lesů zvláštního určení dle §8, odst. 2, písm. c zákona č. 289/95 Sb.

Z hlediska rekreační funkce lesa je cílem lesního hospodářství zdravý les, odolný proti přírodním živlům a škůdcům, esteticky utvářený, se starými mohutnými stromy, se zapláštěnými okraji, mozaikovitě složený, zpestřený nelesními plochami, se zvýšeným přístupem vzduchu a slunečního záření a s vyhlídkami do krajiny. Má umožnit rekreační aktivitu a nemá být rušený hlukem, motorovými vozidly, znečištěný odpadky a chemickými přípravky a má mít i časově přizpůsobenou těžbu dřeva. Podle převládajících rekreačních aktivit a nároků návštěvníků lesa se mění i charakter rekreačních služeb poskytovaných lesním hospodářstvím.

Rekreační potenciál lesů je dán koncentrací rekreace do určitých lokalit . Jedná se jednak o okolí větších měst z krátkodobou jednodenní rekreací a místa, kde jsou soustředěna tábořiště a chatoviště sloužící k víkendové nebo dlouhodobější rekreaci.

Podle významu a uplatnění rekreační funkce můžeme lesy rozdělit do 5 tříd:

1. Lesy rekreačně nevyužitelné

Do této třídy se řadí lesní části, v nichž je rekreace vyloučena v jakékoliv formě a kam je pro veřejnost zakázán , nebo značně omezen vstup. Jedná o:

- a) Lesy v pásmu hygienické ochrany I.stupně podzemních a povrchových zdrojů vody, (označeny tabulkami a oploceny)
- b) Národní přírodní rezervace, národní přírodní památky, přírodní rezervace a památky, kde vstup je omezen nebo usměrněn po vyznačených cestách
- c) Vojenský prostor, kde je volný pohyb osob omezen nebo vyloučen.

2. Lesy s podmíněně využitelnou rekreační funkcí

Patří sem lesní části, kde převládají ostatní mimoprodukční funkce lesa a kde je vstup návštěvníkům časově i jinak regulován, nebo jsou zde možné jen některé formy rekreace:

- a) Lesy ochranné
- b) Lesy na vnitřním PHO II. stupně, kde je zákaz stanování, táboření, budování sportovišť, bývají označeny tabulemi
- c) Lesy v ochranných pásmech zvláště chráněných území
- d) Genové základny - tvořené souvislými porosty původních geneticky vhodných dřevin
- e) Lesy v okolí kulturních památek

3. Lesy s převažující produkční funkcí

V lesích s převažující produkční funkcí je hospodaření zaměřeno na trvalé zajištění maximální produkce jakostní dřevní hmoty, přičemž mohou plnit i zdravotně rekreační funkci. Využívány jsou převážně turisticky, při sběru lesních plodin a hub, sportovně, apod.. Kategorii lesa je les hospodářský.

4. Lesy s podporovanou rekreační funkcí

Do této třídy se řadí lesní části, které jsou obhospodařovány v kategorii lesa hospodářského, ale mají současně výraznou rekreační funkci. Hospodaření na těchto lokalitách je ovlivněno rekreační činností a je proto nutno zde do jisté míry usměrnit jeho způsob. Některé z nich mají charakter lesa zvláštního určení, ale nespĺňují podmínky pro vyhlášení kategorií. Většinou se jedná o části porostů podél rekreačního nebo zdravotnického zařízení, které jsou buď na lesní půdě nebo při jejím bezprostředním okraji, lesy v blízkosti lyžařských areálů apod.

- a) Lesy v bezprostřední blízkosti objektů individuální i hromadné rekreace, zdravotnických zařízení, letních a sportovních táborů např. lokality: Kyjovice – Zátíší, údolí řeky Moravice, nádrž Balaton u Vítkova, Mladecko, lokalita Strážišť u Úvalna, Štandl, Rovňa, Ostravice
- b) Lesy charakteru příměstských lesů např. lesy v okolí lázní Klimkovice, Bílá Hora
- c) Lesy v blízkosti významných turistických a historických objektů např. okolí zámku Fulnek, Hukvaldy, Štramberská trůba, okolí zříceniny hradu Cvilín, Kalvárie a zámecký park v Hradci nad Moravicí, okolí zámku Raduň, Vikštejn u Vítkova
- d) Lesy v blízkosti sportovních areálů např. lokality u lyžařských vleků

5. Lesy se zvýrazněnou zdravotně rekreační funkcí

Do této třídy dle rekreačního významu se zařazují lesní části vyhlášené nebo navržené jako lesy zvláštního určení podle zákona č. 289/95 Sb. o lesích, §8, odst. 2, písm. b - lesy lázeňské a písm. c - lesy příměstské a další lesy se zvýšenou rekreační funkcí.

- a) Lesy lázeňské – zde je prioritní zdravotně léčebná funkce lesa. Zajišťování zdravotně léčebné funkce lesa odpovídá způsob hospodaření shodný s uplatňováním funkce zdravotně rekreační.
- b) Rekreační lesy – lesy, které slouží k soustředěné rekreaci občanů v blízkosti měst (příměstské lesy) nebo v rekreačních oblastech pro víkendovou či dlouhodobou rekreaci (lesy rekreační).

Do kategorie lesů zvláštního určení s funkcí rekreační jsou zařazeny především lesy v okolí větší měst. Tyto lesy slouží ke krátkodobé, denní rekreaci obyvatel a les má často formu parkového lesa nebo lesoparku. Rekreační funkce lesa je zde zcela nadřazena funkci hospodářské a hospodaření v lesích se přizpůsobuje požadavkům obyvatel na rekreační vyžití (úprava cest, stavba rekreačních zařízení, členění porostů, snížení zakmenění atd.).

Na mapě rekreační funkce lesů jsou vyznačeny lesy podle výše uvedených 5 tříd rekreačního potenciálu a oblasti s vysokým zatížením rekreací (vysokou koncentrací obyvatelstva - města, chatové osady, centra cestovního ruchu).

A.1.3.1.9.2. Ekologická únosnost rekreačních aktivit

Vliv rekreačních aktivit na lesní ekosystémy:

- odlesňování (výstavba rekreačních objektů – sjezdovky, chaty, parkoviště apod.)
- rušení, plašení zvířete
- sběr lesních plodů
- sběr těžebního odpadu a ležících souší
- sběr zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů
- narušování bylinného a půdního pokryvu
- eroze svahů sešlapem
- prošlapávání pěšin
- znečišťování prostředí odpadem
- vjíždění vozidla do lesa
- kouření a zakládání ohňů v lese,

přičemž existují významné rozdíly v chování městských obyvatel, pro které je les především prostředím k rekreaci a relaxaci, a venkovského obyvatelstva, které považuje les za součást svého prostředí, ve kterém pracuje, bydlí, pohybuje se a žije. Tento rozdíl narůstá s velikostí města.

Základním kritériem pro hodnocení zatížení lesních ekosystémů rekreací je návštěvnost. Je nepochybné, že s rostoucí návštěvností jsou omezovány některé další funkce lesa včetně funkce produkční a ekologicko-stabilizační. Při překročení jisté míry návštěvnosti je pak omezována až ohrožována i samotná rekreační funkce lesů, protože její podstatné části jsou založeny na nižší koncentraci obyvatel.

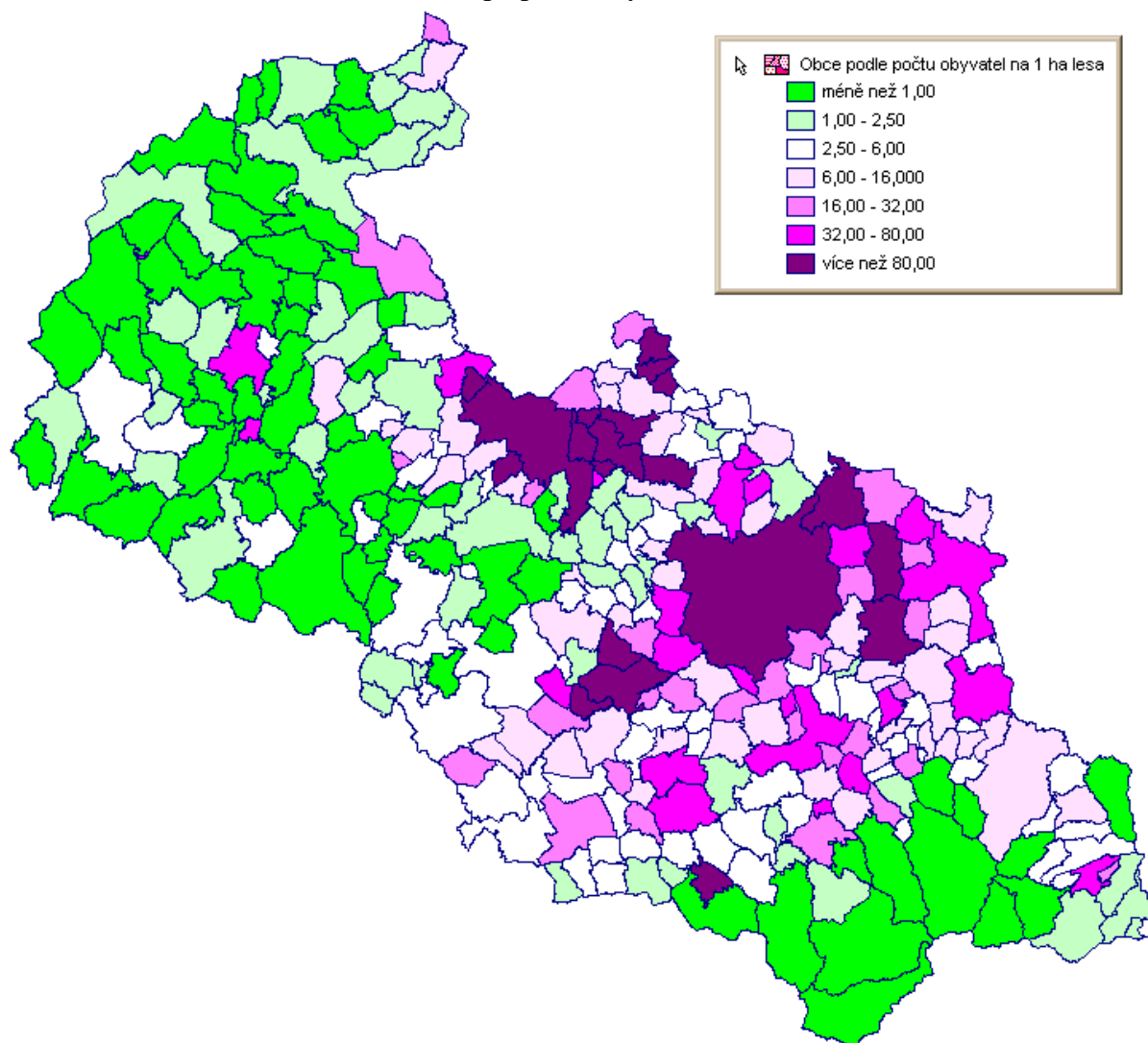
Negativními dopady rekreace více trpí nejmladší lesní porosty (kultury, nárosty), ohrožení lesních ekosystémů rekreací tedy narůstá se zastoupením prvního věkového stupně. Rozdíly podle druhů dřevin nejsou zřejmé. Náchylnější k poškození rekreací jsou porosty v jinak exponovaných až extrémních podmínkách – porosty při horní hranici lesa, na strmých svazích, ohrožené erozí apod. Tyto lesní porosty jsou ale obvykle hůře přístupné, proto mají nižší návštěvnost.

Podrobná empirická data o návštěvnosti pro jednotlivé oblasti (lesní porosty) Moravskoslezského kraje nejsou k dispozici. Průměrná návštěvnost lesů v České republice se podle Šišáka (ŠIŠÁK-ŠVIHLA-ŠACH 2002) v letech 1996 – 2000 pohybovala mezi 72 až 95 návštěvami na 1 ha lesa za rok; to odpovídá cca 20 návštěvám na 1 obyvatele a 1 ha lesa za rok. Návštěvnost nad 100 návštěv na 1 ha lesa za rok již můžeme považovat za vysokou.

Zprostředkovaně lze zatížení lesních ekosystémů hodnotit počtem obyvatel na 1 ha lesa. Tak lze zachytit především jednodenní a kratší rekreaci, která se převážně odehrává v lesních porostech do vzdálenosti 0,75 h pěší chůze od města (obce), přičemž za výchozí bod můžeme považovat nejbližší zastávku MHD. Víkendová a vícedenní rekreace se mnohem více soustřeďuje do chatových oblastí a významných středisek cestovního ruchu.

Na mapě na obr. 91 je výsledek průniku mezi lesnatostí v katastrech a počtem obyvatel jednotlivých obcí. Výsledkem je počet obyvatel na 1 ha lesního porostu.

Obr. 19 – Mapa počtu obyvatel na 1 ha lesa

Tab. 14 – Lesnatost a počet obyvatel v obcích Moravskoslezského kraje

OBEC	Pověřený OÚ	ORP	Výměra lesa	Výměra obce	Lesnatost	Počet obyvatel	Obyvatel na 1 ha lesa
Albrechtice	Havířov	Havířov	321,1202	1 268,8299	25,3	4 065	12,66
Albrechtický	Studénka	Bílovec	24,0854	393,8420	6,1	675	28,03
Andělská Hora	Bruntál	Bruntál	1 168,9102	1 607,3699	72,7	382	0,33
Bartošovice	Nový Jičín	Nový Jičín	138,1128	2 414,6052	5,7	1 598	11,57
Baška	Frýdek-Místek	Frýdek-Místek	262,2242	1 283,2941	20,4	3 180	12,13
Bělá	Hlučín	Hlučín	86,7545	286,4139	30,3	703	8,10
Bernartice n./Odr.	Nový Jičín	Nový Jičín	191,2873	957,4845	20,0	789	4,12
Bílá	Frýdlant nad Ostravic	Frýdlant nad Ostravic	5 241,4419	5 645,2766	92,8	344	0,07
Bílčice	Moravský Beroun	Bruntál	798,5604	2 433,4798	32,8	256	0,32
Bílov	Bílovec	Bílovec	215,9683	1 039,1381	20,8	537	2,49
Bílovec	Bílovec	Bílovec	866,0721	3 886,2469	22,3	7 524	8,69
Bítov	Bílovec	Bílovec	148,7010	439,3207	33,8	401	2,70
Bocanovice	Jablunkov	Jablunkov	147,3369	376,8591	39,1	434	2,95
Bohumín	Bohumín	Bohumín	102,2533	3 106,8673	3,3	23 160	226,50

OBEC	Pověřený OÚ	ORP	Výměra lesa	Výměra obce	Lesnatost	Počet obyvatel	Obyvatel na 1 ha lesa
Bohuslavice	Hlučín	Hlučín	458,5783	1 536,3574	29,8	1 556	3,39
Bohušov	Osoblaha	Krnov	381,7350	2 073,2271	18,4	442	1,16
Bolatice	Kravaře	Kravaře	352,9701	1 320,1898	26,7	4 157	11,78
Bordovice	Frenštát pod Radhoště	Frenštát pod Radhoště	299,6594	629,7635	47,6	538	1,80
Branka u Opavy	Opava	Opava	71,7584	692,2955	10,4	1 023	14,26
Brantice	Krnov	Krnov	1 326,0308	2 673,2300	49,6	1 181	0,89
Bratřkovice	Opava	Opava	16,7143	373,6015	4,5	162	9,69
Bravantice	Bílovec	Bílovec	44,1291	1 134,9801	3,9	788	17,86
Brumovice	Opava	Opava	283,3298	2 553,4896	11,1	1 466	5,17
Bruntál	Bruntál	Bruntál	492,9133	2 931,4147	16,8	17 611	35,73
Brušperk	Frýdek-Místek	Frýdek-Místek	124,5686	1 026,3478	12,1	3 619	29,05
Bruzovice	Frýdek-Místek	Frýdek-Místek	267,1139	1 595,0109	16,7	717	2,68
Březová	Vítkov	Vítkov	2 090,7613	3 887,2204	53,8	1 308	0,63
Břidličná	Rýmařov	Rýmařov	688,1432	2 576,5738	26,7	3 777	5,49
Budišov nad Budišovkou	Vítkov	Vítkov	3 806,0203	9 414,6910	40,4	3 228	0,85
Budišovice	Opava	Opava	394,0792	702,2722	56,1	469	1,19
Bukovec	Jablunkov	Jablunkov	921,0221	1 706,3435	54,0	1 367	1,48
Býkov-Láryšov	Krnov	Krnov	469,1599	907,5871	51,7	160	0,34
Bystřice	Třinec	Třinec	472,7058	1 609,4260	29,4	5 024	10,63
Čaková	Krnov	Krnov	441,5765	1 193,9656	37,0	296	0,67
Čavisov	Ostrava	Ostrava	193,0654	411,0257	47,0	444	2,30
Čeladná	Frýdlant n./Ostr.	Frýdlant n./Ostr.	4 541,4160	5 901,6187	77,0	2 070	0,46
Čermná ve Slez.	Vítkov	Vítkov	392,2761	1 235,6486	31,7	312	0,80
Český Těšín	Český Těšín	Český Těšín	377,6137	3 380,6189	11,2	26 309	69,67
Darkovice	Hlučín	Hlučín	15,3312	514,0657	3,0	1 218	79,45
Děhylov	Hlučín	Hlučín	43,1234	507,8990	8,5	641	14,86
Dětmarovice	Karviná	Karviná	103,7301	1 376,0588	7,5	3 802	36,65
Dětřichov n./Byst.	Bruntál	Bruntál	2 054,4810	2 830,6866	72,6	499	0,24
Dívčí Hrad	Osoblaha	Krnov	234,7493	1 198,3545	19,6	278	1,18
Dlouhá Stráň	Bruntál	Bruntál	41,0114	222,8566	18,4	62	1,51
Dobrá	Frýdek-Místek	Frýdek-Místek	171,2090	872,8271	19,6	2 933	17,13
Dobratice	Frýdek-Místek	Frýdek-Místek	63,6807	704,4000	9,0	1 049	16,47
Dobroslavice	Hlučín	Hlučín	309,6272	723,3679	42,8	680	2,20
Dolní Benešov	Hlučín	Hlučín	19,7290	1 480,6969	1,3	4 346	220,28
Dol. Domaslavice	Frýdek-Místek	Frýdek-Místek	308,0693	1 176,4052	26,2	935	3,04
Dolní Lhota	Ostrava	Ostrava	179,3707	536,2510	33,4	1 235	6,89
Dolní Lomná	Jablunkov	Jablunkov	2 102,5221	2 703,5721	77,8	862	0,41
Dolní Lutyně	Orlová	Orlová	297,9011	2 487,7790	12,0	4 769	16,01
Dolní Moravice	Rýmařov	Rýmařov	669,0080	2 220,9722	30,1	360	0,54
Dolní Tošanovice	Frýdek-Místek	Frýdek-Místek	51,1413	368,9236	13,9	282	5,51
Dolní Životice	Opava	Opava	180,9623	1 126,5338	16,1	1 117	6,17
Doubrava	Orlová	Orlová	82,3618	777,7948	10,6	1 817	22,06
Dvorce	Moravský Beroun	Bruntál	416,4810	2 423,6630	17,2	1 539	3,70
Frenštát pod R.	Frenštát pod R.	Frenštát pod R.	69,7485	1 143,6485	6,1	11 350	162,73
Fryčovice	Frýdek-Místek	Frýdek-Místek	295,0643	1 646,7816	17,9	2 134	7,23
Frýdek-Místek	Frýdek-Místek	Frýdek-Místek	1 167,3350	5 161,3304	22,6	61 018	52,27

OBEC	Pověřený OÚ	ORP	Výměra lesa	Výměra obce	Lesnatost	Počet obyvatel	Obyvatel na 1 ha lesa
Frýdlant n./Ostr.	Frýdlant n./Ostr.	Frýdlant n./Ostr.	315,4028	2 188,2884	14,4	9 796	31,06
Fulnek	Fulnek	Nový Jičín	1 734,3975	6 846,4675	25,3	6 049	3,49
Háj ve Slezsku	Opava	Opava	369,1489	1 379,4532	26,8	3 334	9,03
Hať	Hlučín	Hlučín	230,4923	1 572,8463	14,7	2 561	11,11
Havířov	Havířov	Havířov	380,2176	3 207,4888	11,9	85 502	224,88
Heřmanice u Oder	Odry	Odry	481,3665	1 195,4080	40,3	337	0,70
Heřmánky	Odry	Odry	131,0546	330,9797	39,6	159	1,21
Heřmanovice	Město Albrechtice	Krnov	2 992,0293	4 281,1256	69,9	405	0,14
Hladké Životice	Fulnek	Nový Jičín	54,8770	1 592,5705	3,4	954	17,38
Hlavnice	Opava	Opava	78,0015	1 108,9117	7,0	587	7,53
Hlinka	Osoblaha	Krnov	106,3268	876,1098	12,1	232	2,18
Hlubočec	Opava	Opava	500,9158	935,9115	53,5	543	1,08
Hlučín	Hlučín	Hlučín	253,0573	2 114,1343	12,0	14 355	56,73
Hněvošice	Opava	Opava	83,7459	616,0656	13,6	1 026	12,25
Hnojník	Třinec	Třinec	95,0736	641,7872	14,8	1 437	15,11
Hodslavice	Nový Jičín	Nový Jičín	364,8366	1 084,9880	33,6	1 683	4,61
Holasovice	Opava	Opava	25,8279	1 623,3651	1,6	1 391	53,86
Holčovice	Město Albrechtice	Krnov	2 429,5735	4 060,9817	59,8	747	0,31
Horní Benešov	Horní Benešov	Bruntál	323,1862	2 039,7667	15,8	2 463	7,62
Horní Bludovice	Havířov	Havířov	100,3753	899,2328	11,2	1 577	15,71
Hor. Domaslavice	Frýdek-Místek	Frýdek-Místek	57,4909	505,3783	11,4	560	9,74
Horní Lhota	Ostrava	Ostrava	177,6618	484,3214	36,7	588	3,31
Horní Lomná	Jablunkov	Jablunkov	2 126,2456	2 466,2262	86,2	396	0,19
Horní Město	Rýmařov	Rýmařov	819,1076	3 162,0976	25,9	1 024	1,25
Horní Suchá	Havířov	Havířov	245,1778	979,6415	25,0	4 331	17,66
Horní Tošanovice	Frýdek-Místek	Frýdek-Místek	42,8944	528,8652	8,1	490	11,42
Horní Životice	Horní Benešov	Bruntál	285,7477	1 139,9786	25,1	335	1,17
Hostašovice	Nový Jičín	Nový Jičín	593,7205	926,8254	64,1	692	1,17
Hošťálkovy	Krnov	Krnov	1 549,6234	2 778,4286	55,8	673	0,43
Hrabyně	Opava	Opava	543,8477	1 001,2903	54,3	1 182	2,17
Hradec nad Mor.	Opava	Opava	2 251,0360	4 398,8424	51,2	5 076	2,25
Hrádek	Jablunkov	Jablunkov	554,8056	979,7045	56,6	1 753	3,16
Hrčava	Jablunkov	Jablunkov	168,0363	287,9879	58,3	278	1,65
Hukvaldy	Frýdek-Místek	Frýdek-Místek	916,7619	2 028,6269	45,2	1 913	2,09
Huzová	Rýmařov	Rýmařov	1 383,2388	3 439,1107	40,2	653	0,47
Chlebičov	Opava	Opava	0,9706	362,1296	0,3	1 065	1 097,26
Chotěbuz	Český Těšín	Český Těšín	346,7665	1 061,0550	32,7	1 042	3,00
Chuchelná	Kravaře	Kravaře	355,8926	766,7736	46,4	1 314	3,69
Chvalíkovice	Opava	Opava	23,2489	446,7803	5,2	681	29,29
Jablunkov	Jablunkov	Jablunkov	174,1702	1 038,6310	16,8	5 878	33,75
Jakartovice	Opava	Opava	1 561,2071	5 000,3890	31,2	1 053	0,67
Jakubčovice n./O.	Odry	Odry	129,3437	337,5148	38,3	681	5,27
Janov	Město Albrechtice	Krnov	666,2366	1 101,5559	60,5	342	0,51

OBEC	Pověřený OÚ	ORP	Výměra lesa	Výměra obce	Lesnatost	Počet obyvatel	Obyvatel na 1 ha lesa
Janovice	Frýdlant n./Ostr.	Frýdlant n./Ostr.	243,9661	1 314,8484	18,6	1 682	6,89
Jeseník n./Odrou	Odry	Odry	548,2764	2 893,0436	19,0	1 868	3,41
Jezdkovice	Opava	Opava	68,3221	359,9609	19,0	212	3,10
Jindřichov	Město Albrechtice	Krnov	1 253,8897	3 470,3968	36,1	1 547	1,23
Jiřkov	Rýmařov	Rýmařov	1 715,0207	3 527,9734	48,6	304	0,18
Jistebník	Bílovec	Bílovec	39,3689	1 586,8218	2,5	1 450	36,83
Kaňovice	Frýdek-Místek	Frýdek-Místek	87,0665	259,4005	33,6	190	2,18
Karlova Studánka	Bruntál	Bruntál	5,9847	46,1751	13,0	232	38,77
Karlovice	Vrbno pod Prad.	Bruntál	1 572,0405	2 163,2987	72,7	1 145	0,73
Karviná	Karviná	Karviná	886,0903	5 749,5130	15,4	64 653	72,96
Kateřinice	Příbor	Kopřivnice	145,3853	551,7252	26,4	619	4,26
Klimkovice	Ostrava	Ostrava	101,0568	1 463,7404	6,9	3 756	37,17
Kobeřice	Kravaře	Kravaře	268,5890	1 714,9672	15,7	3 200	11,91
Komorní Lhotka	Třinec	Třinec	1 179,8110	1 989,9746	59,3	1 109	0,94
Kopřivnice	Kopřivnice	Kopřivnice	431,3878	2 748,7041	15,7	23 687	54,91
Košařiska	Třinec	Třinec	1 410,0197	1 718,5263	82,0	381	0,27
Kozlovice	Frýdek-Místek	Frýdek-Místek	529,1858	2 109,5234	25,1	2 836	5,36
Kozmice	Hlučín	Hlučín	209,4335	1 087,4133	19,3	1 813	8,66
Krásná	Frýdek-Místek	Frýdek-Místek	3 478,8107	4 412,6013	78,8	649	0,19
Krasov	Krnov	Krnov	1 508,6852	2 579,8580	58,5	347	0,23
Kravaře	Kravaře	Kravaře	42,4133	1 937,1969	2,2	6 718	158,39
Krmelín	Frýdek-Místek	Frýdek-Místek	29,0935	503,3879	5,8	1 832	62,97
Krnov	Krnov	Krnov	1 114,9951	4 429,7678	25,2	25 713	23,06
Kružberk	Vítkov	Vítkov	114,7127	829,8476	13,8	295	2,57
Křišťanovice	Moravský Beroun	Bruntál	527,6436	1 621,1980	32,5	308	0,58
Kujavy	Bílovec	Bílovec	13,8725	941,3687	1,5	545	39,29
Kunčice p.Ondřej.	Frenštát pod R.	Frenštát pod R.	740,1856	2 019,9236	36,6	1 969	2,66
Kunín	Nový Jičín	Nový Jičín	141,2729	1 712,1013	8,3	1 840	13,02
Kyjovice	Opava	Opava	248,1285	692,5130	35,8	816	3,29
Leskovec n./Mor.	Bruntál	Bruntál	244,8303	1 559,8233	15,7	509	2,08
Lhotka	Frýdek-Místek	Frýdek-Místek	305,7897	722,0155	42,4	444	1,45
Lhotka u Litult.	Opava	Opava	200,7007	507,4862	39,5	185	0,92
Lichnov	Frenštát pod R.	Frenštát pod R.	348,4927	1 210,5340	28,8	1 320	3,79
Lichnov	Krnov	Krnov	930,0174	2 722,7468	34,2	1 092	1,17
Liptaň	Město Albrechtice	Krnov	586,2248	2 024,9734	28,9	438	0,75
Litultovice	Opava	Opava	213,3154	1 034,8246	20,6	770	3,61
Lomnice	Bruntál	Bruntál	960,2435	2 721,7816	35,3	549	0,57
Luboměř	Odry	Odry	181,2130	762,3452	23,8	407	2,25
Lučina	Frýdek-Místek	Frýdek-Místek	34,5421	744,9460	4,6	1 161	33,61
Ludgeřovice	Hlučín	Hlučín	337,5421	1 082,5177	31,2	4 606	13,65
Ludvíkov	Vrbno pod Prad.	Bruntál	2 084,9503	2 220,5720	93,9	341	0,16
Malá Morávka	Rýmařov	Rýmařov	5 664,0193	6 166,1286	91,9	753	0,13
Malá Štáhle	Rýmařov	Rýmařov	58,0217	280,7399	20,7	142	2,45
Malenovice	Frýdlant n./Ostr.	Frýdlant n./Ostr.	871,9410	1 299,6742	67,1	376	0,43

OBEC	Pověřený OÚ	ORP	Výměra lesa	Výměra obce	Lesnatost	Počet obyvatel	Obyvatel na 1 ha lesa
Mankovice	Odry	Odry	45,8743	1 012,0467	4,5	604	13,17
Markvartovice	Hlučín	Hlučín	50,6093	678,5706	7,5	1 761	34,80
Melč	Vítkov	Vítkov	301,0565	1 402,5607	21,5	613	2,04
Město Albrechtice	Město Albrechtice	Krnov	3 079,2604	6 527,0681	47,2	3 625	1,18
Metylovice	Frýdlant n./Ostr.	Frýdlant n./Ostr.	397,9595	1 114,1405	35,7	1 495	3,76
Mezina	Bruntál	Bruntál	448,7181	1 138,5152	39,4	236	0,53
Mikolajice	Opava	Opava	333,8197	740,1929	45,1	247	0,74
Milíkov	Jablunkov	Jablunkov	300,1326	915,6016	32,8	1 289	4,29
Milotice nad Opavou	Bruntál	Bruntál	995,4935	1 918,1707	51,9	411	0,41
Mladecko	Opava	Opava	10,7623	266,4245	4,0	178	16,54
Mokré Lazce	Opava	Opava	672,7993	1 057,3502	63,6	1 073	1,59
Moravice	Vítkov	Vítkov	427,4512	1 109,8961	38,5	267	0,62
Morávka	Frýdek-Místek	Frýdek-Místek	7 254,9678	8 733,8316	83,1	1 016	0,14
Moravskoslezský Kočov	Bruntál	Bruntál	489,7387	1 431,3383	34,2	464	0,95
Moravský Beroun	Moravský Beroun	Bruntál	1 859,1232	5 122,0876	36,3	3 401	1,83
Mořkov	Nový Jičín	Nový Jičín	404,1326	1 072,1028	37,7	2 387	5,91
Mosty u Jabl.	Jablunkov	Jablunkov	2 093,5492	3 395,9941	61,6	3 975	1,90
Mošnov	Příbor	Kopřivnice	124,8149	1 206,9314	10,3	671	5,38
Návsí	Jablunkov	Jablunkov	907,1733	1 963,6490	46,2	3 756	4,14
Neplachovice	Opava	Opava	6,6297	573,4218	1,2	834	125,80
Nížní Lhoty	Frýdek-Místek	Frýdek-Místek	50,2008	377,9425	13,3	252	5,02
Norberčany	Moravský Beroun	Bruntál	583,9460	2 378,8472	24,5	355	0,61
Nošovice	Frýdek-Místek	Frýdek-Místek	113,9513	645,8136	17,6	945	8,29
Nová Pláň	Bruntál	Bruntál	94,0464	171,6318	54,8	29	0,31
Nové Heřminovy	Bruntál	Bruntál	679,3784	1 103,1531	61,6	253	0,37
Nové Lublice	Vítkov	Vítkov	287,5514	685,2164	42,0	221	0,77
Nové Sedlice	Opava	Opava	5,9384	158,4357	3,7	460	77,46
Nový Jičín	Nový Jičín	Nový Jičín	845,4945	4 472,5959	18,9	26 812	31,71
Nýdek	Třinec	Třinec	2 025,8610	2 819,3438	71,9	1 939	0,96
Oborná	Bruntál	Bruntál	128,5839	533,2391	24,1	329	2,56
Odry	Odry	Odry	2 877,9806	7 407,4429	38,9	7 469	2,60
Olbramice	Ostrava	Ostrava	96,6777	538,8962	17,9	529	5,47
Oldříšov	Opava	Opava	41,4298	1 578,1392	2,6	1 319	31,84
Opava	Opava	Opava	508,0646	9 061,6794	5,6	61 145	120,35
Orlová	Orlová	Orlová	316,2277	2 467,5285	12,8	34 697	109,72
Osoblaha	Osoblaha	Krnov	180,0418	1 820,6234	9,9	1 142	6,34
Ostrava	Ostrava	Ostrava	2 326,4771	21 423,3516	10,9	315 442	135,59
Ostravice	Frýdlant n./Ostr.	Frýdlant n./Ostr.	1 896,9099	2 895,9306	65,5	2 286	1,21
Otice	Opava	Opava	13,3466	720,3036	1,9	1 269	95,08
Palkovice	Frýdek-Místek	Frýdek-Místek	864,3632	2 174,4073	39,8	2 631	3,04
Paskov	Frýdek-Místek	Frýdek-Místek	207,7625	1 179,1345	17,6	3 711	17,86
Pazderna	Frýdek-Místek	Frýdek-Místek	77,1501	322,0838	24,0	265	3,43
Petrovice	Město Albrechtice	Krnov	856,5389	1 105,9483	77,4	139	0,16

OBEC	Pověřený OÚ	ORP	Výměra lesa	Výměra obce	Lesnatost	Počet obyvatel	Obyvatel na 1 ha lesa
Petrovice u Karv.	Karviná	Karviná	332,5832	2 046,9059	16,2	4 568	13,73
Petřvald	Příbor	Kopřivnice	68,4509	1 250,6366	5,5	1 712	25,01
Petřvald	Orlová	Orlová	323,9260	1 263,2298	25,6	6 813	21,03
Písečná	Jablunkov	Jablunkov	32,8181	236,2598	13,9	798	24,32
Písek	Jablunkov	Jablunkov	871,7074	1 545,0219	56,4	1 788	2,05
Píšť	Hlučín	Hlučín	422,4457	1 567,5256	26,9	2 097	4,96
Pražmo	Frýdek-Místek	Frýdek-Místek	220,5632	354,9984	62,1	1 017	4,61
Pržno	Frýdlant nad Ostravic	Frýdlant nad Ostravic	13,1312	293,3224	4,5	762	58,03
Příbor	Příbor	Kopřivnice	185,6794	2 214,4531	8,4	8 785	47,31
Pstruží	Frýdlant n./Ostr.	Frýdlant n./Ostr.	310,3468	714,9653	43,4	725	2,34
Pustá Polom	Opava	Opava	920,5026	1 657,6010	55,5	1 361	1,48
Pustějov	Studénka	Bílovec	2,2993	857,4104	0,3	965	419,69
Radkov	Vítkov	Vítkov	754,7316	1 536,6347	49,1	504	0,67
Raduň	Opava	Opava	411,2580	801,5457	51,3	940	2,29
Raškovice	Frýdek-Místek	Frýdek-Místek	93,6387	861,8715	10,9	1 748	18,67
Razová	Bruntál	Bruntál	1 359,2111	3 188,2220	42,6	534	0,39
Rohov	Kravaře	Kravaře	2,4976	664,3549	0,4	601	240,63
Ropice	Český Těšín	Český Těšín	107,4371	1 010,5545	10,6	1 345	12,52
Roudno	Bruntál	Bruntál	1 006,7566	2 214,3083	45,5	204	0,20
Rudná pod Prad.	Bruntál	Bruntál	354,5664	2 215,0799	16,0	380	1,07
Rusín	Osoblaha	Krnov	78,1198	1 428,0246	5,5	141	1,80
Rybí	Nový Jičín	Nový Jičín	284,6267	902,0749	31,6	1 053	3,70
Rychvald	Bohumín	Bohumín	133,8395	1 702,3635	7,9	6 770	50,58
Rýmařov	Rýmařov	Rýmařov	1 880,7918	6 071,8241	31,0	9 131	4,85
Ryžoviště	Rýmařov	Rýmařov	500,8570	1 878,2128	26,7	667	1,33
Řeka	Třinec	Třinec	991,4700	1 348,2258	73,5	465	0,47
Řepiště	Frýdek-Místek	Frýdek-Místek	261,6365	801,0625	32,7	1 517	5,80
Sedliště	Frýdek-Místek	Frýdek-Místek	243,3031	988,9687	24,6	1 207	4,96
Sedlnice	Nový Jičín	Nový Jičín	219,9741	1 371,6337	16,0	1 297	5,90
Skotnice	Příbor	Kopřivnice	89,1633	912,9846	9,8	643	7,21
Skřipov	Opava	Opava	1 407,8021	2 023,0410	69,6	1 001	0,71
Slatina	Bílovec	Bílovec	265,8255	746,4405	35,6	694	2,61
Slavkov	Opava	Opava	173,2763	1 104,4452	15,7	1 638	9,45
Slezské Pavlovice	Osoblaha	Krnov	7,3998	660,7121	1,1	182	24,60
Slezské Rudoltice	Osoblaha	Krnov	574,5797	2 320,6168	24,8	653	1,14
Služovice	Opava	Opava	108,0198	599,2860	18,0	807	7,47
Smilovice	Třinec	Třinec	113,1304	784,6748	14,4	591	5,22
Soběšovice	Frýdek-Místek	Frýdek-Místek	48,4878	365,6521	13,3	811	16,73
Sosnová	Opava	Opava	479,6522	1 302,1430	36,8	416	0,87
Spálov	Odry	Odry	852,4342	1 931,0890	44,1	915	1,07
Stará Ves	Rýmařov	Rýmařov	3 777,3687	4 407,5734	85,7	525	0,14
Stará Ves n./Ond.	Ostrava	Ostrava	296,2703	1 879,6938	15,8	2 441	8,24
Staré Hamry	Frýdlant n./Ostr.	Frýdlant n./Ostr.	7 219,9298	8 344,3574	86,5	562	0,08
Staré Heřminovy	Horní Benešov	Bruntál	270,9573	1 018,9644	26,6	228	0,84
Staré Město	Bruntál	Bruntál	536,8889	2 420,9483	22,2	677	1,26

OBEC	Pověřený OÚ	ORP	Výměra lesa	Výměra obce	Lesnatost	Počet obyvatel	Obyvatel na 1 ha lesa
Staré Město	Frýdek-Místek	Frýdek-Místek	71,8719	468,8359	15,3	1 185	16,49
Staré Těchanovice	Vítkov	Vítkov	271,4120	749,1048	36,2	128	0,47
Starý Jičín	Nový Jičín	Nový Jičín	495,3601	3 367,6333	14,7	2 415	4,88
Staiřč	Frýdek-Místek	Frýdek-Místek	174,7696	1 895,6147	9,2	1 899	10,87
Stěbořice	Opava	Opava	215,6208	1 775,5653	12,1	1 314	6,09
Stonava	Karviná	Karviná	148,1651	1 386,8590	10,7	1 785	12,05
Strahovice	Kravaře	Kravaře	8,2242	507,3931	1,6	896	108,95
Střítež	Třinec	Třinec	78,1044	614,5178	12,7	990	12,68
Studénka	Studénka	Bílovec	119,2357	3 091,0403	3,9	10 443	87,58
Sudice	Kravaře	Kravaře	7,9635	942,6988	0,8	657	82,50
Suchdol nad Odr.	Nový Jičín	Nový Jičín	280,5339	2 299,7804	12,2	2 498	8,90
Svatoňovice	Vítkov	Vítkov	461,0476	1 645,4780	28,0	308	0,67
Světlá Hora	Bruntál	Bruntál	2 104,2562	4 245,0594	49,6	1 550	0,74
Sviadnov	Frýdek-Místek	Frýdek-Místek	54,4834	476,4656	11,4	1 297	23,81
Svob. Heřmanice	Horní Benešov	Bruntál	196,6556	1 147,5818	17,1	511	2,60
Šenov	Ostrava	Ostrava	430,8025	1 663,2807	25,9	5 437	12,62
Šenov u NJ	Nový Jičín	Nový Jičín	458,1827	1 562,9565	29,3	1 961	4,28
Šilheřovice	Hlučín	Hlučín	1 043,2943	2 165,9779	48,2	1 539	1,48
Široká Niva	Vrbno pod Pradědem	Bruntál	2 668,0499	3 726,5895	71,6	588	0,22
Štáblovice	Opava	Opava	305,9044	1 036,6959	29,5	592	1,94
Štěpánkovice	Kravaře	Kravaře	0,9833	1 252,6314	0,1	3 058	3 109,94
Štítina	Opava	Opava	2,4729	302,4402	0,8	1 191	481,62
Štramberk	Kopřivnice	Kopřivnice	208,1065	933,0154	22,3	3 405	16,36
Těrlicko	Havířov	Havířov	461,8026	2 465,0074	18,7	4 114	8,91
Těškovice	Bílovec	Bílovec	498,3431	916,6742	54,4	855	1,72
Tichá	Frenštát pod Radhoště	Frenštát pod Radhoště	303,7463	1 647,8382	18,4	1 565	5,15
Tísek	Bílovec	Bílovec	231,6612	820,3900	28,2	886	3,82
Trnávka	Příbor	Kopřivnice	148,4941	609,9245	24,3	661	4,45
Trojanovice	Frenštát pod Rad.	Frenštát pod Rad.	2 439,9105	3 581,9423	68,1	2 055	0,84
Tranovice	Frýdek-Místek	Frýdek-Místek	108,8812	860,8913	12,6	935	8,59
Třebom	Kravaře	Kravaře	6,7290	951,1698	0,7	201	29,87
Třemešná	Město Albrechtice	Krnov	1 138,7790	2 093,7846	54,4	969	0,85
Třinec	Třinec	Třinec	3 255,5154	8 536,7450	38,1	38 800	11,92
Tvrdkov	Rýmařov	Rýmařov	789,3863	1 988,4500	39,7	247	0,31
Uhlířov	Opava	Opava	93,6765	386,7725	24,2	358	3,82
Úvalno	Krnov	Krnov	519,3809	1 475,6939	35,2	956	1,84
Václavov u Brunt.	Bruntál	Bruntál	716,2763	2 596,7070	27,6	486	0,68
Václavovice	Ostrava	Ostrava	204,6552	567,3532	36,1	1 506	7,36
Valšov	Bruntál	Bruntál	494,4187	972,3849	50,8	261	0,53
Velká Polom	Ostrava	Ostrava	339,7286	1 165,9037	29,1	1 605	4,72
Velká Štáhle	Rýmařov	Rýmařov	156,7458	954,8005	16,4	340	2,17
Velké Albrechtice	Bílovec	Bílovec	9,9791	1 301,3095	0,8	955	95,70
Velké Heraltice	Opava	Opava	956,0741	3 929,9545	24,3	1 609	1,68

OBEC	Pověřený OÚ	ORP	Výměra lesa	Výměra obce	Lesnatost	Počet obyvatel	Obyvatel na 1 ha lesa
Velké Hoštice	Opava	Opava	15,4617	1 004,8505	1,5	1 667	107,81
Vělopolí	Třinec	Třinec	53,5017	298,7713	17,9	207	3,87
Vendryně	Třinec	Třinec	889,2033	2 094,4883	42,5	3 863	4,34
Veřovice	Frenštát pod Rad.	Frenštát pod Rad.	818,5379	1 655,2797	49,5	1 937	2,37
Větřkovice	Vítkov	Vítkov	653,9720	1 783,3533	36,7	780	1,19
Vítkov	Vítkov	Vítkov	2 016,9008	5 515,5537	36,6	6 281	3,11
Vojkovice	Frýdek-Místek	Frýdek-Místek	100,5574	486,9172	20,7	492	4,89
Vratimov	Vratimov	Ostrava	359,0333	1 414,2117	25,4	6 431	17,91
Vražné	Odry	Odry	50,8556	1 521,0510	3,3	839	16,50
Vrbno pod Prad.	Vrbno pod Prad.	Bruntál	5 815,6808	6 891,1175	84,4	6 170	1,06
Vrchy	Fulnek	Nový Jičín	371,4272	1 055,7049	35,2	228	0,61
Vršovice	Opava	Opava	493,3434	795,0333	62,1	444	0,90
Vřesina	Hlučín	Hlučín	378,3829	689,2260	54,9	1 325	3,50
Vřesina	Ostrava	Ostrava	217,8782	865,2898	25,2	2 362	10,84
Vysoká	Město Albrechtice	Krnov	503,7345	1 711,9890	29,4	301	0,60
Vyšní Lhoty	Frýdek-Místek	Frýdek-Místek	499,6690	1 147,9245	43,5	731	1,46
Zátor	Krnov	Krnov	848,6570	1 908,8727	44,5	1 172	1,38
Závada	Hlučín	Hlučín	263,5528	526,8489	50,0	588	2,23
Závišice	Kopřivnice	Kopřivnice	96,9684	632,2557	15,3	743	7,66
Zbyslavice	Ostrava	Ostrava	292,5375	740,3169	39,5	534	1,83
Žabeň	Frýdek-Místek	Frýdek-Místek	17,8385	335,3664	5,3	598	33,52
Ženkla	Kopřivnice	Kopřivnice	229,9660	1 067,0806	21,6	856	3,72
Žermanice	Frýdek-Místek	Frýdek-Místek	34,4852	342,3401	10,1	229	6,64
Životice u NJ	Nový Jičín	Nový Jičín	208,8343	908,9229	23,0	557	2,67

Lesnatost podle katastru nemovitostí (druh pozemku = 10), stav k 30. 6. 2002; počet obyvatel v obcích podle údajů ČSÚ k 1. 1. 2002.

Oblastmi s nejvyšší koncentrací obyvatelstva a zároveň nejnižší lesnatostí jsou Ostravsko-karvinská aglomerace (až po Frýdecko-místecko) a města Opava a Nový Jičín. Prakticky jakýkoli les (s výjimkou lesů se zákazem vstupu) zde plní významnou rekreační funkci a je zároveň pod velkým tlakem vysoké návštěvnosti. Rekreační funkci lesů zde není možné potlačit a při prosazování jakýchkoli jiných funkcí lesů (včetně zvláště chráněných území, ÚSES apod.) je nezbytné mít vysokou návštěvnost stále na zřeteli.

Vzhledem k nízké lesnatosti dosahují vysokých počtů obyvatel na 1 ha lesa také obce v oblasti Slezské nížiny (Hlučínsko, Slezské Pavlovice), Moravské brány a Podbeskydí. V těchto venkovských oblastech však není tlak na rekreaci v lese tak velký. Vysoký počet obyvatel na 1 ha lesa vykazují také některá další města (Bruntál, Krnov, Frenštát pod R., Jablunkov), kde je ale vyšší lesnatost v katastrech okolních obcí, takže se rekreace odehrává z velké části v těchto přilehlých lesích.

Možnosti ovlivnění (usměrnění) rekreace:

Návštěvnost se soustředí do míst

- dopravně přístupných (hromadná přeprava osob, parkoviště pro individuální přepravu osob)
- s možnostmi občerstvení (turistické chaty, restaurace)
- atraktivních cílů – sportoviště, historické, kulturní a zeměpisné zajímavosti (hrady, zámky, zříceniny, rozhledny, nejvyšší vrcholy, prameny významných řek, skály, botanické a zoologické zvláštnosti...)
- turistických značených cest (pěších, cyklistických, lyžařských)
- kvalitní sítě lesních komunikací
- výskytu lesních plodů, zejména borůvek.

Nelze ani opomenout nezanedbatelný vliv „známosti“ lokality (medializace).

Z hlediska úpravy lesního prostředí se návštěvnost

- rozptyluje v plochách dobře průchodných vysokokmenných lesních porostů
- snižuje ve vysoce diverzifikovaných ekosystémech s hustým spodním bylinným a dřevinným patrem.

A.1.3.1.10. Myslivost

Hospodaření se zvěří v Českých zemích má dlouhodobou tradici a to již od konce 17. století. Po vzniku Československé myslivecké jednoty (ČSMJ) v r. 1923 se začíná měnit legislativní přístup ke zvěři, který zpočátku upravuje jen dobu lovu a hájení některých druhů zvěře.

Doba od vzniku ČSMJ byla obdobím rozvoje chovu drobné zvěře, především koroptve polní, její počet byl v té době odhadován na 5-6 mil. ks (a 2 mil. ks odstřelu), zvýšení počtu zaječích zvěře – roční předválečný odstřel činil 1,5 mil.kusů. Bylo to období vrcholu stavu divokých králíků, chov bažantů dosáhl vrcholu až po 2. světové válce. Vysoký byl lov divokých kachen. Hojný byl výskyt holuba hřivnáče, sluk, loveny byly křepelky, bekasíny otavní, kvíčaly a další druhy. Stále hojný byl výskyt tetřeva hlušce, tetřívka a jeřábka. Spárkatá zvěř byla z dnešního pohledu v nízkých stavech a to hlavně jelení zvěř, která se vyskytovala jen v okrajových pohořích. Srnčí zvěř nedosahovala současných stavů a ve větších lesních komplexech byla neznámou zvěří. Zvěř dančí a mufloní byla jen oborní zvěří, stejně tak i jelen sika. Černá zvěř byla také jen oborní zvěří, kromě ojedinělého výskytu na pomezí se Slovenskem. Velké šelmy byly vyhubeny a liška obecná byla zlomkem současného stavu. Dravci byli intenzivně loveni.

Další rozvoj myslivosti ovlivnil po 2. světové válce zákon o myslivosti č. 225/1947. Je to počátek nárůstu myslivecké základny, mysliveckých sdružení a státních organizací. Ovlivnilo to i hospodaření s většinou druhů zvěře, roste především početní stav zvěře spárkaté. Je přijat zákon č. 23/1962 Sb. o myslivosti.

Z drobné zvěře vrcholí v 60 -70 letech stavy zajíce polního a jeho odlov činil v té době přes 1 mil. ks ročně. Intenzivně se rozvíjí chov bažantů zvěře, je založena řada státních bažantnic. Zemědělskou velkovýrobou a ničením biotopů se prudce snižují stavy drobné zvěře jako koroptví, zajíce polního a králíka divokého, ten je ničen několika vlnami myxomatózy. Umělé odchovy bažantů a divokých kachen nepřinášejí žádoucí obnovu divoké populace. Začíná být katastrofický úbytek tetřevů, tetřívků i jeřábka, a dalších druhů. Legislativně se snižuje počet lovených druhů zvěře a jejich výčet. Obnovuje se sokolství a důslednější ochrana dravců vede k jejich zvyšující početnosti. Zvyšuje se stav lišek a stav kun, zejména kuny skalní. V posledním období probíhají záchranné programy na odchovy tetřevů, tetřívků a koroptví.

Znovu je zaznamenán výskyt rysa, vlka a přechodně medvěda. Se změnou vlastnických poměrů vznikly před 10 lety nové honitby a noví vlastníci mají různé přístupy zejména z chovu spárkaté zvěře.

Úkoly na úseku myslivosti možno vyjádřit těmito opatřeními:

- zachovat všechny a podporovat geograficky původní druhy zvěře. Přes odborné zásahy stanovit biologické cíle, zachovat rovnováhu mezi stavy zejména spárkaté zvěře a prostředím, tím snížit škody zvěří na lesních porostech a zemědělských kulturách a udržet kvalitu genofondu zvěře. Pozitivní přínos na strukturu populace má výskyt větších šelem (rys, vlk), které ovlivňují např. zdravotní stav a pohybové aktivity spárkaté zvěře.
- dodržovat zákaz vypouštění do honiteb zvěře z farmových chovů, zvířata získaná křížením a zvěř chovanou v zajetí (výjimka jen se souhlasem státní správy myslivosti a veterinární správy).
- vypracovat oblasti výskytu, případně chovu zvěře s ohledem na ovlivnění ekologické zátěže území, stanovit úlohu pro zvěř a člověka a pravidla obhospodařování jednotlivých druhů zvěře. Řešit i otázku ohrožených a vzácných druhů.
- -

Platné zákony na úseku myslivosti:

- zákon č. 449/2001 Sb., platný od 1.7.2002 a pozdějších souvisejících předpisů
- zákon č. 166/1999 Sb. o veterinární péči a pozdějších souvisejících předpisů
- zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny a pozdějších souvisejících předpisů
- zákon č. 147/1996 Sb. o rostlinolékařské péči a příslušných vyhlášek a pozdějších souvisejících předpisů

A.1.3.2. Zemědělské ekosystémy

Vstupní přírodní podmínky pro zemědělské hospodaření jsou v Moravskoslezském kraji značně rozdílné, neboť jsou dány již velkým výškovým rozpětím (oblasti Jeseníků a Beskyd s nadmořskou výškou až 1492 m n. m. a nivní půdy u řeky Odry na hranicích s Polskem ve výšce 195 m n. m.). Na jedné straně tedy existují velmi příznivé podmínky pro intenzivní zemědělství (Slezská nížina, Osoblažsko), ale na druhé straně jsou v kraji zastoupeny méně úrodné podhorské a horské oblasti vhodné pro extenzivní a ekologické hospodaření, chov skotu a ovcí, s důležitou funkcí krajiny tvorby a životního prostředí.

Zemědělská výroba má celoplošný charakter, výrobní prostor slouží současně jako prostor obytný, průjezdní, rekreační s vysokou funkcí krajiny tvorby. Z celkové rozlohy kraje zaujímá zemědělská půda 51,4 %, lesní půda 35,4 % (z toho porostní půda 98%) a vodní plochy přes 2%. Zastavěné a ostatní plochy činí pouze 11,2 %.

Z celkové výměry **285 347 ha zemědělské půdy** (ČÚZK 2001) je 63,1 % orné, přitom zornění je velmi rozdílné, v okrese Opava 82,5 % a Bruntál 44,2 %. Louky a pastviny zaujímají v kraji 87 083 ha, což činí 30,5 % zemědělské půdy.

Stupeň zornění je v některých oblastech vysoký a jeho následkem je místy velká vodní eroze a někde větrná eroze. Vývoj posledních 3 let ukazuje pokles orné půdy o 3492 ha převážně ve prospěch trvalých travnatých porostů, které se zvýšily o 3600 ha. Je patrný i úbytek zemědělské půdy o 184 ha, bohužel většinou nejúrodnější plochy v blízkosti měst na výstavbu obchodních řetězců.

Vývoj zemědělských ploch v Moravskoslezském kraji

rok	orná půda [ha]	trvalé travní porosty [ha]	zem. půda [ha]	celková výměra [ha]
1999	183 416	83 944	285 688	555 419
2000	180 317	86 867	285 531	555 414
2001	179 924	87 083	285 347	555 414

Zdroj: ČÚZK

Tabulka: Bilance půdy v Moravskoslezském kraji a podíly z celkové výměry (stav k 1.1.2002)

Druh	ha	%
Zemědělská půda celkem	285 348	51,4
z toho: - orná půda	179 923	32,4
- trvalé travní porosty	87 083	15,7
Nezemědělská půda celkem	270 093	48,6
z toho: - lesní půda	196 602	35,4
- vodní plochy	11 341	2,0
Celková výměra	555 441	100,0

Zdroj: ČÚZK

Pozn.: % - uvádí se procentický podíl jednotlivých druhů půdy z celkové výměry půdy v Moravskoslezském kraji

V kraji jsou významně zastoupeny znevýhodněné oblasti (LFA), které musí projít restrukturalizací a diverzifikací do doplňkových zemědělských i nezemědělských aktivit s orientací na rozvoj multifunkčního zemědělství a environmentální služby. Významný, avšak doposud nevyužitý ekonomický potenciál je v lesním a vodním hospodářství a navazujícím zpracovatelském průmyslu.

Zemědělství regionu prodělává silný útlum výroby, neboť méně příznivé půdní a klimatické podmínky zejména v podhorských oblastech vytváří základní předpoklady pro extenzivní hospodářský styl. Současně dosud nedokončený vývoj privatizace státní půdy představuje retardační element v rozvoji.

V kraji nadále dochází k záborům zemědělské půdy zejména pro účely výstavby obchodních a průmyslových areálů, dopravních staveb i bytové výstavby. V této souvislosti jsou předkládány státní správě ochrany zemědělského půdního fondu k posouzení změny územně plánovacích dokumentací i nově připravované územní plány. Pořizovatelé plánovací dokumentace zpravidla požadují rozsáhlé zábery půdy mimo současně zastavěná území obcí ve snaze vyjít vstříc zejména případným zahraničním investorům a umístění staveb v územích, která jsou součástí volné krajiny nebo mají na tato území návaznost. V mnohých případech se jedná o kvalitní zemědělské půdy s intenzifikačními opatřeními (melioracemi). Jen velmi obtížně se daří začlenit stavby do proluk v zástavbě a za současného stavu převládá neochota investorů využívat opuštěné plochy (např. po průmyslové činnosti).

Prostřednictvím specializovaných pracovišť (ÚKZÚZ) pokračuje zpřesňující, plošný, monitoring zemědělských půd z hlediska obsahu cizorodých látek na území celého kraje. V okrese Frýdek-Místek, v kat. území Raškovice a Vyšší Lhoty, byl ukončen několikaletý průzkum výskytu kadmia a niklu v půdě v důsledku dřívější průmyslové činnosti. Závěrečné vyhodnocení poskytlo informace o optimálním postupu imobilizace sledovaných prvků v daném území a posloužilo zejména občanům z hlediska stanovení pěstebních zásad.

Dlouhodobě pokračuje proces rekultivační činnosti jako nápravy negativních důsledků hlubinného dobývání uhlí a dochází i k případným změnám rekultivačních cílů.

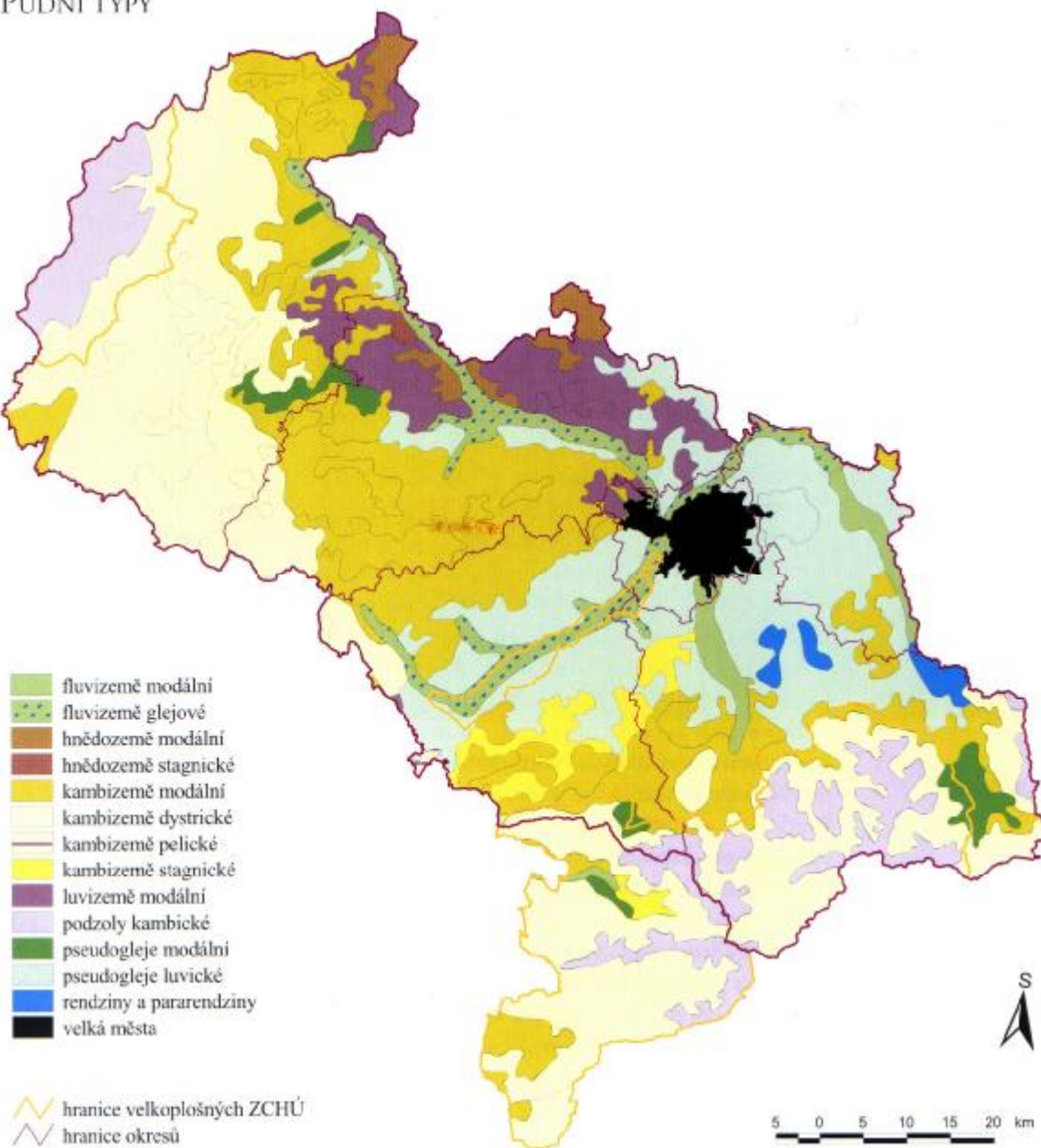
Státní správa ochrany zemědělského půdního fondu se stále potýká s nejednoznačným řešením problematiky zaplevelených pozemků. V tomto směru je zdůrazňována úloha místních samosprávných celků.

V podhorských oblastech (okresy Bruntál, Frýdek-Místek), ale i svažitých územích (okres Opava) jsou nadále z důvodů protierozní ochrany převáděny orné plochy do trvalých travních porostů. Rovněž tak dochází k převodu zemědělských pozemků do pozemků určených k plnění funkce lesa.

Půdní typy v Moravskoslezském kraji

Jedním z pohledů, z něhož je možno usuzovat na vhodnost rozvoje různých forem zemědělské činnosti, je kvalita půdy, reprezentovaná půdním typem.

PŮDNÍ TYPY

Zemědělské výrobní oblasti

V Moravskoslezském kraji (na základě půdních a klimatických podmínek) jsou zastoupeny tři zemědělské výrobní oblasti – řepařská, bramborářská a horská zemědělská výrobní oblast. Zařazení přímo odráží výrobní potenciál daného území a nepřímo jeho krajinářské, estetické a geomorfologické podmínky.

Z hlediska intenzity a podmínek výrobních oblastí se zemědělská půda nachází 29,2 % v řepařské oblasti (nejvíce v okresech Opava a Ostrava), 50,5 % v bramborářské oblasti a 20,3 % v horské oblasti (Frýdek-Místek a Bruntál).

Řepařská zemědělská výrobní oblast

Klimaticky je to oblast teplá. Charakteristické jsou velké, rovinné až mírně svažité pozemky. Půdy jsou převážně hnědozemě, středně těžké, místy (např. okolí Komárova u Holic) podmáčené. V nivách převládají louky a pastviny, které byly mnohdy v minulosti obhospodařovány. Krajinářsky se jedná o území se zbytky zeleně především podél komunikací a vodotečí.

Rizika obhospodařování: Plochy jsou ohrožené plošnou vodní erozí především v době bez vegetačního krytu, kdy dochází ke splachům ornice při přívalových deštích. V době holomrazů jsou plochy ohroženy aeolickou erozí.

Doporučená ochrana:

- obnova krajinné zeleně
- kompletace ÚSES,
- údržba a doplnění krajinné zeleně podél komunikací, parcelních rozhraní, na podmáčených pozemcích obnova povrchových stružek a kanálů, ochrana zatravněných niv (retence, protierozní funkce)
- přizpůsobení osevních postupů a technologie požadavkům protierozní ochrany

Bramborářská zemědělská výrobní oblast

Charakteristické jsou středně velké, mírně až středně svažité pozemky. Půdy jsou hnědozemě a hnědé horské lesní půdy, středně až mírně oglejené, středně zrnité. Na pozemcích svažitých, těžce obhospodařovatelných a v nivách potoků a řek jsou louky. Typický je pastevní způsob obhospodařování. Krajinářsky jsou to hodnotná území mnohdy se zachovalými funkčními prvky a skladebními systémy (např. doprovodná zeleň podél vodotečí, úvozových cest, kamenic a pod.)

Rizika obhospodařování: Silná vodní eroze zejména v době bez vegetačního krytu nebo v místě soustředěné pastvy např. u krmelišť a napajedel.

Doporučená ochrana:

- údržba a doplnění krajinné zeleně, údržba a obnova vsakovacích pásů a mezí
- přizpůsobení osevních postupů a technologie požadavkům protierozní ochrany
- na vhodných místech i zalesnění

Horská zemědělská výrobní oblast

Klimaticky se jedná o oblast chladnou. Charakteristické jsou silně svažité pozemky, půdy jsou podzoly, pseudogleje, v malé míře rendziny, převážně chudé, kamenité. Orná půda je pouze ve zbytcích, bez významu pro zemědělské využití.

Krajinářsky se jedná o velmi hodnotné území se zachovalou ekologickou funkcí (rozptýlená zeleň)

Rizika obhospodařování:

- snížení krajinářské hodnoty vlivem nadměrného plošného zalesnění.

Doporučená ochrana:

- zachování lučních ploch s rozptýlenými skupinami dřevin

Pozemkové úpravy

Komplexní pozemkové úpravy (dále jen KPÚ) jsou prováděny v obvodu KPÚ, který je zpravidla jedno katastrální území s vyloučením intravilánu. Předmětem jsou všechny pozemky, které se v tomto obvodu nacházejí. Smyslem a cílem je **nové prostorové a funkční uspořádání pozemků. V této souvislosti se uspořádávají vlastnická práva** a s nimi související věcná břemena. Současně řeší ekonomické ucelení pozemků jednotlivých vlastníků a zpřístupňují je upravenými cestami. Řeší vodní hospodářství a opatření proti *vodní* a větrné erozi. **Chrání krajinu a životní prostředí a mají pozitivní vliv na zvýšení ekologické stability krajiny.** Výsledky KPÚ slouží pro obnovu katastrálního operátu a jako závazný podklad pro územní plánování.

Jednoduché pozemkové úpravy s výměnou vlastnictví (dále jen JPÚ) jsou prováděny na části katastrálního území za účelem výměny vlastnických práv zúčastněných vlastníků, kteří Pozemkový úřad o tuto požádají. Jsou také prostředkem pro uskutečnění naléhavých změn v krajině, což mohou být polní cesty, nutnost ochrany citlivé nebo degradované krajiny.

V současné době je vztah pozemkových úprav k ochraně přírody a krajiny vymezen legislativně a to jak **zákonem 139/2002 Sb.** o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech, tak **zákonem 114/1992 Sb.** o ochraně přírody a krajiny. Zákon o pozemkových úpravách obsahuje přímo podmínky pro zpracování krajinných prvků, které vedou ke zvýšení stability krajiny a snížení rizik způsobených zejména vodní a větrnou erozí v krajině a neméně také protipovodňová opatření. Součástí návrhů bývají nejvíce územní systémy ekologické stability a malé vodní nádrže. Přitom KPÚ mohou na ploše celého katastrálního území provést změnu najednou.

Uspořádáním vlastnických práv je tak docíleno možnosti více, lépe a účelněji čerpat finanční zdroje a tím také docílit realizace samé. JPÚ jsou dobrým nástrojem, kdy se poměrně rychle dá v krajině provést nutná opatření jako např. poldr, průleh, retenční nádrž. Nevýhodou KPÚ může být v některých případech zdlouhavé projednávání s vlastníky.

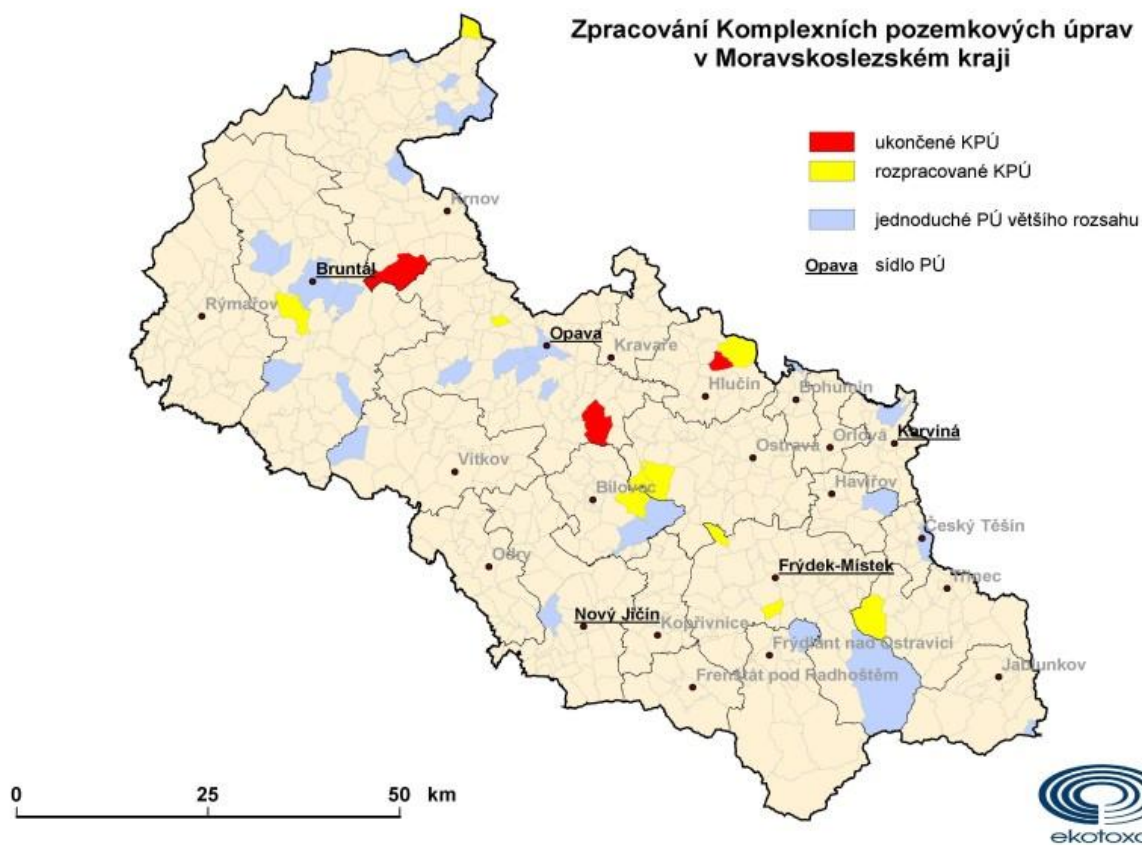
V některých případech, kde je zejména velký zájem o hospodaření a nedostatek státní a obecní půdy, se může stát, že se nepodaří prosadit v plánu společných zařízení, kam spadají například ÚSESy, dostatek krajinné zeleně. Do procesu KPÚ vstupuje ÚSES v ideálním případě ve formě plánu, schváleného v rámci ÚPD – územního plánu sídelního tvaru. Zásadní rozdíl mezi prvky ÚSES vymezenými v ÚPD (nebo v samostatně schváleném plánu ÚSES) a ÚSES, které prošly KPÚ jsou v tom, že po procesu pozemkových úprav jsou v souladu s jinými společenskými zájmy v území. Lokalizace prvků plní více funkcí než původní návrhy a především může být krátce po dokončení procesu KPÚ v krajině realizována.

Vyřešení vlastnických vztahů, optimální prostorové a funkční uspořádání pozemků v systému společných zařízení a následné vymezení potřebných ploch je základní podmínkou pro jejich realizaci. Bez důsledného vyřešení vlastnických práv je tato realizace v podstatě vyloučena. V systému pozemkových úprav je komplexní ochrana povodí součástí plánu společných zařízení.

Stav pozemkových úprav v Moravskoslezském kraji k 31.12.2003

Pozemkový úřad	Ukončené KPÚ (k.ú.)	Rozpracované KPÚ (k.ú.)
Bruntál	Lichnov u Bruntálu	Slezské Pavlovice
		Moravský Kočov
Frýdek-Místek	-	Kunčičky u Bašky
		Krmelín
		Komorní Lhotka
Karviná	-	-
Nový Jičín	-	Bravantice
		Klimkovice
		Olbramice
Opava	Darkovice	Vlaštovičky
	Pustá Polom	Hať

Zdroj: Pozemkové úřady

Ekologické zemědělství

Ekologické zemědělství představuje jeden z možných systémových přístupů k řešení strukturální politiky a současných agro - ekologických, ekonomických a sociálních problémů venkova v České republice.

Ekologické zemědělství může být právě díky úspoře nákladů za hnojiva, pesticidy a další externí vstupy ekonomicky výhodnější, tedy konkurenceschopnější již dnes, což potvrzují srovnávací studie nejen ve světě, ale i studie zadané Ministerstvem zemědělství v České republice.

Zásady pěstování rostlin v ekologickém zemědělství

- osevní postup a technologie pěstování musí bránit erozi půdy
- v osevním postupu musí být zastoupeny jeteloviny a luskoviny
- druhová pestrost pěstovaných plodin musí skýtat dostatečné množství pro přežívání organismů (predátoři, hmyz apod.), monokultury nejsou dovoleny
- struktura plodin musí umožnit střídání plodin s malou konkurenční schopností vůči plevelům s plodinami s větší schopností konkurence
- pěstování GMO (geneticky manipulovaných organismů) není dovoleno
- vegetační kryt půdy má být co nejdelší, pokud možno i přes zimu (strniskové meziplodiny, zelené hnojení, podsevy, mulčování)
- plevely se regulují agrotechnickými metodami (cílem je potlačení plevelů pod hladinu ekonomické škodlivosti, ne jejich hubení), používání herbicidů není dovoleno
- ochrana rostlin proti chorobám a škůdcům je založena na podpoře samoregulační funkce agroekosystému, biologických a biotechnických metodách, používání syntetických fungicidů a insekticidů není dovoleno
- hnojení a výživa rostlin je založena na vyváženém osevním postupu a řádném využívání statkových hnojiv, používání syntetických hnojiv není dovoleno
- ekologicky stabilizující prvky v krajině (meze, remízky, břehové porosty apod.) musí být zachovány a musí o ně být řádně pečováno

Zásady chovu hospodářských zvířat v ekologickém zemědělství

- ustájení musí odpovídat fyziologickým a etologickým potřebám zvířat, zakázány jsou klecové chovy, trvalé vazné ustájení bez pastvy nebo výběh
- zvířata musí mít dostatek prostoru pro ležení, odpočinek, čištění těla a sociální kontakty, lože musí být stlané přírodními materiály
- zvířata musí mít dostatek volného pohybu včetně pastvy a musí být přiměřeně chráněna proti extrémům počasí
- krmná dávka musí odpovídat fyziologickým potřebám jednotlivých druhů a kategorií zvířat a jejich užítkovosti
- stimulanty růstu a plodnosti, syntetické zchutňovače krmiv, konzervační látky a močovina nejsou dovoleny
- principem péče o zdraví zvířat v ekologickém zemědělství je prevence (zdraví zvířat neznamená jen absenci nemoci, ale také schopnost odolávat infekci, parazitům, metabolickým potížím a schopnost rychlého zahojení poranění)
- v případě onemocnění musí být cílem léčby vyhledání a odstranění příčin, které způsobily snížení přirozené imunity organismu
- při konvenční, allopatické léčbě se prodlužuje ochranná lhůta udávaná výrobcem léčiva na dvojnásobek
- rutinní aplikace léčiv, stimulantů, retardantů, hormonů, přenos embryí a používání GMO není dovolena.

Rozvoj ekologického zemědělství

Ekologické zemědělství se v ČR rozvíjí od roku 1990.

V porovnání s tímto rokem, kdy v ČR hospodařily pouze tři farmy podle zásad ekologického zemědělství, došlo do konce roku **2003** k výraznému nárůstu počtu ekofarm na 810 podniků, které hospodaří **na výměře 254 995 ha**, což představuje **5,97% z celkové výměry zemědělského půdního fondu ČR** a převyšuje průměr zemí EU, který je přibližně 4%.

K největšímu nárůstu ekologicky obhospodařované plochy došlo mezi roky 1997 - 2003, a to především v návaznosti na obnovení státní podpory ekologického zemědělství v roce 1998, která tak navázala na státní podporu v letech 1990 - 1993. Tato podpora byla realizována formou přímých **dotací** na základě nařízení vlády k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství. Pokud bychom porovnali výši poskytnutých prostředků v období let 1998-2003, bylo v roce 1998 vyplaceno na ekologické zemědělství cca 48 mil. Kč (cca 1,6 mil. EURO), v roce 2002 to bylo už více než 210 mil. Kč (cca 7 mil. EURO). Za rok 2003 se vyplatilo ekologickým zemědělcům více než 230 mil. Kč (cca 7,7 mil. EURO).

Finanční podpora je ekologickým zemědělcům v ČR poskytována po celou dobu jejich ekologického hospodaření, není omezena pouze například na období přechodu farmy na ekologické zemědělství, tzv. období konverze. Ministerstvo zemědělství připravilo programový dokument "Horizontální plán rozvoje venkova ČR (HRDP)", který je realizován v souladu s nařízením Rady 1257/99 o podpoře rozvoje venkova a který umožňuje ČR po vstupu do EU čerpat finanční prostředky na podporu rozvoje venkova z garanční sekce fondu EAGGF (Evropský zemědělský garanční a orientační fond). Výše kofinancování z fondu EAGGF je možná až do výše 80% kalkulovaných plateb. Dotační program pro ekologické zemědělství je jedním z agro-environmentálních opatření a navázal tak na dotační politiku MZe v období před vstupem ČR do EU.

Výše plateb se pohybuje v rozmezí 3520 Kč/ha orné půdy, 1100 Kč/ha travního porostu, 12 235 Kč/ha trvalých kultur a 11 050 Kč/ha zeleniny a bylin na orné půdě.

Nová Společná zemědělská politika bude směřovat ke spotřebitelům a zároveň poskytne zemědělcům v EU volný prostor k tomu, aby produkovali, co si žádá trh. Do budoucna se naprostá většina dotací bude vyplácet nezávisle na objemu výroby, kvalita produkce bude upřednostněna nad její kvantitou. Poskytování těchto dotací bude vázáno na plnění standardů na ochranu životního prostředí, bezpečnosti potravin a pohody zvířat. V důsledku snížení přímých plateb větším farmám budou mít zemědělci k dispozici více peněz na programy související s životním prostředím, kvalitou produkce a rozvojem venkova. Jednotlivé prvky reformy vstoupí v platnost v letech 2004 a 2005. Je zřejmé, že tato reforma zaměřená na podporu zemědělství šetrného k životnímu prostředí a na produkci kvalitních a bezpečných potravin umožní dynamický rozvoj také ekologickému zemědělství.

Je zřejmé, že některé oblasti rozvoje ekologického zemědělství jsou zajištěny na dostatečné úrovni (legislativa, státní podpora), na druhé straně se ale v systému EZ vyskytují oblasti, které zatím nejsou dostatečně rozvinuté a jejichž další vývoj je žádoucí systematicky podporovat. Není např. dostatečně rozvinut výzkum a vzdělávání zemědělců, dále je žádoucí podpořit domácí trh s produkty ekologického zemědělství, široká spotřebitelská veřejnost nemá dostatek informací o EZ. Proto MZe přistoupilo ke zpracování „Akčního plánu MZe pro rozvoj ekologického zemědělství do roku 2010“, který podpoří další vývoj zejména těch oblastí EZ, které nejsou zatím rozvinuty dostatečně.

Akční plán České republiky pro rozvoj ekologického zemědělství do roku 2010

Zpracování Akčního plánu je reakcí na vývoj v oblasti ekologického zemědělství v EU. Potřeba vypracování Akčního plánu vyplynula také ze závěrů mezinárodní konference ekologického zemědělství "Evropská letní akademie ekologického zemědělství" v roce 2001 za účasti českého a rakouského ministra zemědělství. Akční plán je připravován také v souladu se závěry Rady ministrů zemědělství EU ze dne 19. června 2001, které uznávají ekologické zemědělství jako cestu směrem k trvale udržitelnému rozvoji a vyzývají ke zpracování Akčního plánu Evropské unie k podpoře ekologického zemědělství. Evropská Komise vydala v roce 2002 dokument "Analýza možnosti vzniku evropského akčního plánu rozvoje ekologického zemědělství", ve kterém vyzvala členské státy ke zpracování národních akčních plánů. S ohledem na tuto skutečnost přistoupilo MZe ČR ke zpracování národního Akčního plánu do roku 2010. Na zpracování tohoto Akčního plánu se při organizačním i odborném zajištění ze strany MZe, MŽP, VÚZE a ÚZPI podíleli zejména zástupci svazů ekologických zemědělců (PRO-BIO, Libera), kontrolní organizace KEZ o.p.s., zemědělských univerzit, výzkumných ústavů a samotní ekozemědělci, výrobci a obchodníci s biopotravinami.

Akční plán se skládá ze tří hlavních kapitol:

A – Východiska

B – Současný stav rozvoje ekologického zemědělství v ČR

C – Hlavní cíle a priority Akčního plánu

Materiál dále obsahuje SWOT analýzu ekologického zemědělství v ČR.

Dotační programy pro zemědělství

Současná zemědělská činnost v Moravskoslezském kraji nemůže být založena pouze na produkci, ale její nedílnou součástí musí být tvorba a údržba krajiny tak, jak se stává zažitou normou ve státech Evropské unie. Zemědělství ve všech vyspělých zemích je dotováno z veřejných prostředků a to nejen z důvodu produkce potravin, ale stále více převládají dotační tituly **Ministerstva zemědělství** na mimoprodukční funkci zemědělství a podpory půdy do klidu.

V souvislosti se vstupem do EU dojde k omezení podpory intenzivního zemědělského hospodaření, dojde ke snížení přímých plateb **ve prospěch podpory ekologie krajiny a udržitelného rozvoje venkova**. V této souvislosti je třeba se v této kapitole zmínit o navrhovaných nebo již probíhajících dotačních programech, které významně ovlivňují nebo budou ovlivňovat stav přírody v zemědělské krajině.

1. Nařízení vlády č. 505/2000 Sb.

Nařízení vlády č. 505/2000 Sb., dále jen Nařízení, kterým se stanoví podpůrné programy **k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství, k podpoře aktivit podílejících se na udržování krajiny, programy pomoci k podpoře méně příznivých oblastí a kritéria pro jejich posuzování**, ve znění nařízení vlády č. 500/2001 Sb.

Část I – Obecná ustanovení

Na základě podpůrných programů stát poskytuje dotace (popřípadě na základě programů pomoci poskytuje vyrovnávací příspěvek pro částečné vyrovnání ekonomické újmy vznikající při hospodaření v méně příznivých oblastech) fyzickým nebo právnickým osobám.

Dotaci, popřípadě vyrovnávací příspěvek nelze poskytnout státním podnikům, s výjimkou státních podniků v působnosti Ministerstva obrany, organizačním složkám státu a příspěvkovým organizacím (§ 1, odst. 4 Nařízení)

Část II - Program pomoci k podpoře méně příznivých oblastí

Méně příznivé oblasti jsou katastrální území uvedené v příloze č. 20 k tomuto nařízení. Jsou to v podstatě horské oblasti, ostatní méně příznivé oblasti, oblasti ochrany vodních zdrojů a zemědělské pozemky, které se nacházejí ve velkoplošných zvláště chráněných územích (národní parky, CHKO).

Na podporu hospodaření v těchto oblastech poskytuje MZe vyrovnávací příspěvek.

Část III - Podpůrné programy k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství a k podpoře aktivit podílejících se na udržování krajiny. Na tyto programy se poskytují dotace.

a) agroenvironmentální programy, které se stanoví na :

- změnu struktury zemědělské výroby zatravněním zemědělských pozemků s ornou půdou s cílem redukovat vodní erozi na svažitéch pozemcích, snížit rizika kontaminace povrchových a podzemních vod a zvýšit retenční schopnost krajiny,
- údržbu travních porostů na zemědělských pozemcích, s výjimkou chmelnic, vinic, zahrad a ovocných sadů pastevním chovem hospodářských
- částečné vyrovnání ztrát v důsledku hospodaření žadatele v rámci ekologického zemědělství,

b) podpůrné programy na podporu zemědělských aktivit zaměřených na ochranu složek životního prostředí v zemědělství, které se stanoví na:

- vápnění zemědělských pozemků s ornou půdou s půdní reakcí do 5,5 pH,
- založení prvků územních systémů ekologické stability krajiny včetně povýsadbové péče po následující tři roky od roku výsadby,

c) podpůrné programy na podporu změny struktury zemědělské výroby, které se stanoví na:

- změnu struktury zemědělské výroby zalesněním zemědělských pozemků včetně ochrany takto vzniklých lesních porostů do jejich zajištění,
- změnu struktury zemědělské výroby založením porostů rychle rostoucích dřevin určených pro energetické využití uvedených v příloze č. 14 k tomuto nařízení na zemědělských pozemcích včetně údržby takto vzniklých porostů po dobu tří let následujících po roce založení.

2. Podpora za uvádění půdy do klidu

Nařízení vlády č. 86/2001 Sb., se stanoví podmínky pro poskytování finanční podpory za uvádění půdy do klidu, a finanční kompenzační podpory za uvádění půdy do klidu a zásady pro prodej řepky olejné vypěstované na půdě uváděné do klidu, ve znění nařízení vlády č. 454/2001 Sb.

Na základě § 1 odst. 2 písm. a) bodů 2 a 5 zákona poskytuje Státní zemědělský intervenční fond podporu fyzické nebo právnické osobě při splnění podmínek stanovených zákonem a tímto nařízením.

3. Program SAPARD

Program SAPARD je určený pro deset kandidátských zemí a na základě návrhu EK napomáhá kandidátským zemím při řešení konkrétních úkolů při zavádění *acquis communautaire* vztahujícímu se ke Společné zemědělské politice (CAP/SZP), strukturálním změnám v jednotlivých zemědělských sektorech a na venkově.

Priority a opatření programu SAPARD jsou následující:

- Zvyšování konkurenceschopnosti zemědělství a zpracovatelského průmyslu
- Trvale udržitelný rozvoj venkovských oblastí
- plné využití Plánu SAPARD

4. Horizontální plán rozvoje venkova ČR pro období 2004 – 2006 (HRDP)

Po vstupu ČR do Evropské unie nahradí předešlé 3 dotační tituly (1-3)!

Priority HRDP – Trvale udržitelný rozvoj zemědělství, venkova a jeho přírodních zdrojů – bude dosaženo následujícími opatřeními. Jedná se o 6 podporovaných opatření, která se z větší části dotýkají ochrany přírody a krajiny (hlavně opatření č.2, 3, 4)

HRDP – popis opatření :

1. Předčasné ukončení zemědělské činnosti

2. Méně příznivé oblasti (LFA) a oblasti s environmentálními omezeními

Navrhují se dotace pro zemědělce, kteří hospodaří ve znevýhodněných oblastech pro zemědělskou výrobu např horské oblasti, malá výnosnost zemědělské půdy, hospodaření v chráněných krajinných oblastech (CHKO, Natura).

3. Agro – environmentální opatření

Tato část je zaměřena na ochranu a obnovu životního prostředí na zemědělské půdě nejvíce. Podpory zemědělců v rámci tohoto opatření budou představovat jejich alternativní příjem v rámci *podopatření*:

- Podpora ekologického zemědělství (zejména v CHKO) s vazbou na zpracovatele.
- Péče o krajinu:
 - Zatravnňování orné půdy (prevence proti erozi)
 - Tvorba travnatých pásů na svažitéch pozemcích
 - Pěstování meziplodin
 - Trvale podmáčené a rašelinné louky
 - Ptačí lokality na travních porostech
 - Biopásy
- Celofaremní hospodaření – podpory na ošetřování travních porostů, travnaté okraje.
- Zonální podopatření – osevnický postup v ochranných zónách jeskyní

4. Lesnictví

- Zalesňování zemědělských půd s cílem snížit trvale výměru zemědělsky obdělávaných půd, snížení eroze na extrémně svažitéch pozemcích a posílení biodiverzity krajiny.
- Zakládání porostů rychle rostoucích dřevin(RRD) určených pro energetické využití

5. Zakládání skupin výrobců

6. Technická pomoc

Méně příznivé oblasti a oblasti s ekologickými omezeními

Podpora méně příznivých oblastí je zakotvena v zákoně č. 252/1997 Sb., o zemědělství. K provedení tohoto zákona byla vydána postupně řada nařízení vlády, přičemž poslední z nich je **nařízení vlády č. 241/2004 Sb., o podmínkách provádění pomoci méně příznivým oblastem a oblastem s ekologickými omezeními.**

Toto nařízení upravuje kritéria pro vymezení méně příznivých oblastí a oblastí s ekologickými omezeními a bližší podmínky poskytování dotace na vyrovnání ekonomické újmy vznikající při zemědělském hospodaření v méně příznivých oblastech a oblastech s ekologickými omezeními (dále jen "vyrovnávací příspěvek"), jejichž úpravu bezprostředně závazné předpisy Evropských společenství členským státům Evropské unie přikazují nebo jim umožňují.

Toto opatření je zaměřeno na podporu zemědělců hospodařících v oblastech s méně příznivými podmínkami s cílem přispět ke stabilizaci venkovského obyvatelstva v těchto oblastech a pomoci zajistit pro zemědělce odpovídající úroveň příjmů.

Cíle opatření

- zajistit odpovídající příjmy zemědělským podnikům hospodařícím ve ztížených podmínkách
- přispět ke stabilizaci venkovské populace
- udržet atraktivitu krajiny (krajinný ráz),
- podpořit systémy hospodaření přátelské k životnímu prostředí,
- přispět k udržitelnému využití zemědělské půdy a ochraně ostatních přírodních zdrojů (zejména vodní zdroje)

Vymezení méně příznivých oblastí (Less Favourite Areas - LFA)

Méně příznivé oblasti se člení na:

- a) horské oblasti (dále jen "oblast typu H")
- b) ostatní méně příznivé oblasti (dále jen "oblast typu O")
- c) oblasti se specifickými omezeními (dále jen "oblast typu S").

Kritéria pro vymezení oblasti typu H

(1) Do oblasti typu H jsou zařazeny obce, případně katastrální území části obce, která nenáleží do oblasti typu O nebo do oblasti typu S a pro která platí, že

a) průměrná nadmořská výška obce, případně katastrálního území části obce je vyšší nebo rovna 600 m n. m., nebo

b) průměrná nadmořská výška obce, případně katastrálního území části obce je vyšší nebo rovna 500 m n. m. a nižší než 600 m n. m. a zároveň sklonitost na nejméně 50 % výměry zemědělské půdy této obce, případně katastrálního území části obce je vyšší než 7 stupňů, nebo

c) jde o obec, případně katastrální území části obce, která nesplňuje kritéria uvedená v písmenech a) a b), ale má společné celé své hranice s obcemi, případně katastrálními územími částí obcí, která kritéria uvedená v písmenech a) a b) splňují, nebo

d) jde o obec, která nesplňuje kritéria uvedená v písmenech a) až c), ale má společnou hranici s obcí, případně s katastrálním územím části obce, která kritéria uvedená v písmenech a) a b) splňuje.

(2) Obce, jejich katastrální území, případně katastrální území částí obcí zařazená do oblasti typu H, které splňují kritérium podle odstavce 1 písm. a) nebo b), jsou uvedeny v příloze č. 2 k tomuto nařízení a jsou označeny jako oblast typu HA.

(3) Obce, jejich katastrální území, případně katastrální území částí obcí zařazená do oblasti typu H, které splňují kritérium podle odstavce 1 písm. c) nebo d), jsou uvedeny v příloze č. 2 k tomuto nařízení a jsou označeny jako oblast typu HB.

Kritéria pro vymezení oblasti typu O

(1) Do oblasti typu O jsou zařazena území vymezená hranicemi obcí, případně katastrálními územími částí obcí, která nenáleží do oblasti typu H nebo do oblasti typu S a pro která platí, že

a) průměrná výnosnost zemědělské půdy na takto vymezeném území je nižší než 34 bodů, a zároveň

b) hustota obyvatelstva žijícího na takto vymezeném území je nižší nebo rovna 75 obyvatelům na kilometr čtvereční, a zároveň

c) podíl pracovníků v zemědělství, lesnictví a rybolovu na ekonomicky aktivním obyvatelstvu na takto vymezeném území je vyšší nebo roven 8 %.

(2) Obce, jejich katastrální území, případně katastrální území částí obcí zařazené do oblasti typu O, které splňují alespoň kritérium průměrné výnosnosti zemědělské půdy na území obce, případně katastrálního území nižší než 34 bodů, jsou uvedeny v příloze č. 2 k tomuto nařízení a jsou označeny jako oblast typu OA.

(3) Do oblasti typu O jsou z důvodu zachování vymezeného území zařazeny také obce a jejich katastrální území, které nesplňují kritérium průměrné výnosnosti zemědělské půdy na území obce nižší než 34 bodů a jsou uvedeny v příloze č. 2 k tomuto nařízení; tyto obce a jejich katastrální území jsou označeny jako oblast typu OB.

Kritéria pro vymezení oblasti typu S

(1) Do oblasti typu S jsou zařazeny obce, případně katastrální území částí obcí, která nenáleží do oblasti typu O nebo do oblasti typu H a pro která platí, že

- a) průměrná výnosnost zemědělské půdy na území obce, případně katastrálního území části obce je nižší než 34 bodů, nebo
- b) průměrná výnosnost zemědělské půdy v katastrálním území části obce je vyšší nebo rovna 34 bodů a zároveň nižší než 38 bodů a zároveň sklonitost na nejméně 50 % výměry zemědělské půdy v katastrálním území části obce je vyšší než 7 stupňů.

(2) Obce, jejich katastrální území, případně katastrální území částí obcí zařazená do oblasti typu S jsou uvedeny v příloze č. 2 k tomuto nařízení a jsou označeny jako oblast typu S.

Oblast s ekologickými omezeními (dále jen "oblast typu E") tvoří

- a) **ptačí oblasti** nacházející se na území 1. zóny národních parků nebo chráněných krajinných oblastí, označené Ministerstvem životního prostředí podle zvláštního právního předpisu (Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny v platném znění)
- b) **přírodní stanoviště** volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, schválená Komisí Evropských společenství a nacházející se na území 1. zóny národních parků nebo chráněných krajinných oblastí.

Vyrovňovací příspěvek

Vyrovňovací příspěvek se poskytuje za kalendářní rok na *půdní blok*, případně jeho díl (viz kapitola Registr produkčních bloků), s kulturou *travní porost*.

Sazba vyrovňovacího příspěvku činí:

- a) v oblasti typu HA 4 680 Kč na 1 ha travních porostů,
- b) v oblasti typu HB 4 014 Kč na 1 ha travních porostů,
- c) v oblasti typu OA 3 490 Kč na 1 ha travních porostů,
- d) v oblasti typu OB 2 820 Kč na 1 ha travních porostů,
- e) v oblasti typu S 3 420 Kč na 1 ha travních porostů,
- f) v oblasti typu E 2 800 Kč na 1 ha travních porostů.

Jestliže se půdní blok, případně jeho díl nachází jen zčásti na území obce a jejího katastrálního území, případně katastrálního území části obce uvedeného v příloze č. 2 k tomuto nařízení, vyrovňovací příspěvek se poskytne na tuto část půdního bloku, případně jeho dílu.

Jestliže půdní blok, případně jeho díl náleží jen zčásti do oblasti typu E, vyrovňovací příspěvek se poskytne na tuto část půdního bloku, případně jeho dílu.

Jestliže půdní blok, případně jeho díl náleží do oblasti typu E a zároveň do jedné z méně příznivých oblastí, vyrovňovací příspěvek se poskytne ve výši odpovídající součtu vyrovňovacího příspěvku pro příslušný typ méně příznivé oblasti a vyrovňovacího příspěvku pro oblast typu E.

Kategorizace zemědělské půdy podle LFA v Moravskoslezském kraji dle Registru půdních bloků

Kategorie LFA byly pro podmínky České republiky stanoveny na základě několika vstupních podkladů:

- seznam obcí zařazených do kategorií H-horská, S-specifická, O-ostatní, N-nezařazeno do LFA (od VÚZE)
- vektorová data polygonů s bodovým hodnocením výnosnosti na území obcí zařazených VÚZE do LFA (od VÚMOP)
- V registru produkčních bloků byla ke každému PB na základě analýzy nad DMT určena střední nadmořská výška a střední svažítost

Z těchto vstupních údajů bylo na základě klíče vytvořeného ve spolupráci MZe, VÚZE a VÚMOP provedeno detailnější rozčlenění produkčních bloků do méně příznivých oblastí.

Horské oblasti – H:

H1 - půdní bloky s identifikací střední nadmořské výšky větší nebo rovnou 700 m n. m.

H2 - půdní bloky s identifikací střední svažítosti větší nebo rovnou 7° za splnění podmínky, že střední nadmořská výška půdního bloku je nižší než 700 m n. m.

H3 - půdní bloky nesplňující výše uvedená kritéria

	H1	H2	H3	H
plocha v MSK [ha]	4 427,42	10 532,25	27 730,06	42 689,73
% zemědělské půdy v MSK	1,91 %	4,55 %	11,98 %	18,45 %

Ostatní LFA - O:

O1 - výnosnost půdy v půdním bloku nižší než 29,54 bodů (70 % průměru v ČR)

O2 - výnosnost půdy v půdním bloku vyšší nebo rovna 29,54 bodů a nižší nebo rovna 33,76 bodů (80 % průměru v ČR)

O3 - výnosnost půdy v půdním bloku vyšší než 33,76 bodů

	O1	O2	O3	H
plocha v MSK [ha]	43 478,79	6 754,15	10 804,34	61 037,28
% zemědělské půdy v MSK	18,79 %	2,92 %	4,67 %	26,38 %

Oblasti se specifickými omezeními – S:

S1 - výnosnost půdy v půdním bloku nižší než 29,54 bodů (70 % průměru v ČR)

S2 - výnosnost půdy v půdním bloku vyšší nebo rovna 29,54 bodů a nižší nebo rovna 33,76 bodů (80 % průměru v ČR)

S3 - výnosnost půdy v půdním bloku vyšší než 33,76 bodů

	S1	S2	S3	H
plocha v MSK [ha]	12 210,16	3 210,25	3 605,50	19 025,91
% zemědělské půdy v MSK	5,28 %	1,39 %	1,56 %	8,22 %

Registr produkčních bloků

Registr produkčních bloků (RPB) eviduje pozemky, na nichž probíhá zemědělské hospodaření v reálných přesných hranicích na zemském povrchu s připojením vypovídající databáze o stavu pozemku, včetně vlastnických a nájemních vztahů.

Byl vytvořen jako nástroj pro administraci a kontrolu zemědělských dotací podle pravidel EU.

Informace o těchto pozemcích jsou složeny ze dvou částí:

1. *grafická část*: informace o tvaru, poloze vnějších a vnitřních hranic, výměře bloku,
2. *popisná část*:
 - kód produkčního bloku, číslo zemědělské parcely,
 - informace o užívání (kultura, kód uživatele, závlahy, ekologické zemědělství),
 - geografická identifikace (kód katastrálního území, název mapového listu ZM10, souřadnice středu bloku v JTSK),
 - kategorizace bloku (svažitost, nadmořská výška, BPEJ, faktory omezující hospodaření, LFA).

Registr se vytvářel postupně na území celé České republiky s využitím metod DPZ, GIS a digitální kartografie na základě ortofotomap zhotovených z aktuálních leteckých snímků území. Příprava digitálních ortofotomap ČR probíhala na pracovištích **ČÚZK**.

Firma Ekotoxa Opava, s.r.o. provedla nad ortofotomapami primární zakres hranic produkčních bloků. Následovalo období základní verifikace s uživateli půdy a příslušnými zemědělskými agenturami, na jejímž základě byla doplněna popisná data a pracovní tabulky k bloku. Následovala integrace dat do projektu GIS a další kontroly.

Finální verze RBP pro potřeby MZe byla předána koncem roku 2002.

Produkční blok

Produkční blok (PB) je souvislá plocha zemědělské půdy, na níž probíhá pěstování plodin nebo jiné zemědělské hospodaření, která je vymezena pevnými terénními hranicemi.

Pevnou terénní hranicí jsou míněny především:

- hranice lesa,
- příkop u silnice,
- pás zeleně okolo vodního toku,
- trvalá polní cesta,
- mez,
- trvalý příkop,
- začátek zastavěného území.

„Díry“ uvnitř produkčního bloku

Uvnitř produkčního bloku mohou být vymezeny uzavřené plochy, tzv. „díry“, které nejsou zemědělsky využívány.

Díry mohou být především:

- lesík,
- skála,
- trvalý mokřad,
- stavební objekt.

Vnitřní rozdělení produkčního bloku

Produkční blok může být dále rozdělen na jednotlivé *díly bloku (DB)*. Toto dělení se zavádí, pokud uvnitř produkčního bloku probíhá hranice kultur anebo užívání.

Kultura a užívání produkčního bloku (dílu bloku)

Kulturou a užíváním *produkčního bloku nebo dílu bloku* se myslí skutečná kultura a uživatel ke dni provádění verifikace.

Tvar PB a DB se zakresluje podle situace viditelné na ortofotomapě. Informace o kultuře a užívání DB se zjišťují v průběhu verifikace se zástupci uživatelů zemědělské půdy. Reálná kultura nemusí korespondovat s kulturou uvedenou v katastru nemovitostí. V případě užívání se jedná o subjekt, který reálně na DB hospodaří.

Identifikace produkčního bloku

Každému produkčnímu bloku je v průběhu vytváření registru PB přiřazen pracovní kód, který umožňuje jeho identifikaci v rámci celé ČR.

Označení dílu bloku

Díly bloku jsou v rámci produkčního bloku označeny pořadovým číslem.

Nejmenší výměra dílu bloku

Nejmenší výměra dílu bloku, která se zakreslí v průběhu verifikace, není přesně stanovena a řídí se následujícím pravidlem: díl bloku je identifikován, pokud je vzhledem k rozlišení leteckého snímku možné rozpoznat průběh její hranice, zakreslit tuto hranici do pracovní mapy a zjistit o ní základní popisné informace. (Toto pravidlo platí identicky pro produkční bloky, které nejsou dále děleny na díly bloku)

Nařízení EU uvádí jako nejmenší výměru dílu bloku 0,3 ha. Vzhledem k rozlišení snímku a zvolenému měřítku pracovních map používaných při verifikaci (1:7800), je reálné identifikovat díl bloku o výměře okolo 0,1 ha. Výměra 0,02 ha (200 m²) představuje přibližnou mez pro zakres „díry“ uvnitř produkčního bloku.

Údaje o zemědělské půdě dle registru produkčních bloků – následující tabulky

*Statistické údaje získané z registru půdních bloků se v mnohém liší od statistických dat získaných z ČÚZK. Důvodem je rozdílná metodika a přesnost identifikace pozemku. Statistická data získané z registru půdních bloků **reálněji vypovídají o skutečném stavu zemědělské půdy.***

Tabulkové údaje jsou uvedeny v členění dle správních obvodů obcí s rozšířenou pravomocí ve smyslu ustanovení § 21 vyhlášky MV č. 388/2002 Sb. (o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností).

Základní údaje o zemědělské půdě z databáze RPB v Moravskoslezském kraji v členění podle správních obvodů obcí z rozšířenou působností

Název ORP	Výměra [ha]	Zemědělská půda		Orná půda [ha]	Zornění [%]	Průměrná svazitost
		[ha]	[%]			
BÍLOVEC	17 154,00	10 954,77	63,86%	9 286,44	84,77%	3,36
BOHUMÍN	4 809,00	1 017,96	21,17%	571,72	56,16%	0,51
BRUNTÁL	70 457,00	29 498,07	41,87%	7 677,15	26,03%	4,81
ČESKÝ TĚŠÍN	5 447,00	2 279,41	41,85%	792,53	34,77%	4,61
FRENŠTÁT POD RADHOŠTĚM	13 402,00	5 150,22	38,43%	655,73	12,73%	5,56
FRÝDEK-MÍSTEK	48 024,00	16 583,86	34,53%	9 436,40	56,90%	4,18
FRÝDLANT NAD OSTRAVICÍ	29 710,00	4 006,73	13,49%	829,56	20,70%	6,23
HAVÍŘOV	8 820,00	1 889,80	21,43%	698,92	36,98%	4,27
HLUČÍN	16 709,00	8 559,29	51,23%	7 896,90	92,26%	3,43
JABLUNKOV	17 613,00	3 482,38	19,77%	256,87	7,38%	7,14
KARVINÁ	10 560,00	2 175,31	20,60%	1 394,24	64,09%	2,30
KOPŘIVNICE	12 140,00	5 869,76	48,35%	4 049,08	68,98%	3,87
KRAVAŘE	10 057,00	7 222,44	71,82%	6 873,67	95,17%	2,82
KRNOV	55 909,00	24 259,11	43,39%	13 738,66	56,63%	4,86
NOVÝ JIČÍN	32 549,00	19 680,73	60,46%	14 045,08	71,36%	4,06
ODRY	17 395,00	9 573,52	55,04%	7 613,77	79,53%	3,53
OPAVA	55 785,00	32 775,52	58,75%	29 371,11	89,61%	2,99
ORLOVÁ	6 984,00	2 603,62	37,28%	1 936,78	74,39%	1,69
OSTRAVA	32 975,00	10 134,64	30,73%	8 602,43	84,88%	2,76
RÝMAŘOV	36 665,00	14 619,72	39,87%	808,41	5,53%	5,67
TŘINEC	22 469,00	5 308,45	23,63%	1 358,58	25,59%	5,31
VÍTKOV	29 781,00	13 772,40	46,25%	7 508,43	54,52%	4,15
MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ	555 414,00	231 417,71	41,67%	135 402,46	58,51%	4,00

Základní údaje o TTP z databáze RPB v Moravskoslezském kraji v členění podle správních obvodů obcí z rozšířenou působností

Název ORP	Zemědělská půda		Průměrná svažitost	TTP		Extenzivní louky		Extenzivní pastviny	
	[ha]	[%]		[ha]	[%]	[ha]	[%]	[ha]	[%]
BÍLOVEC	10 954,77	63,86%	3,36	1 529,98	13,97%	481,29	4,39%	51,11	0,47%
BOHUMÍN	1 017,96	21,17%	0,51	170,52	16,75%	16,84	1,65%	0,93	0,09%
BRUNTÁL	29 498,07	41,87%	4,81	21 086,16	71,48%	8 788,69	29,79%	6 232,12	21,13%
ČESKÝ TĚŠÍN	2 279,41	41,85%	4,61	916,29	40,20%	228,13	10,01%	9,05	0,40%
FRENŠTÁT POD RADHOŠTĚM	5 150,22	38,43%	5,56	4 046,56	78,57%	674,12	13,09%	726,88	14,11%
FRÝDEK-MÍSTEK	16 583,86	34,53%	4,18	5 594,72	33,74%	1 508,80	9,10%	228,98	1,38%
FRÝDLANT NAD OSTRAVICÍ	4 006,73	13,49%	6,23	2 881,27	71,91%	453,51	11,32%	450,59	11,25%
HAVÍŘOV	1 889,80	21,43%	4,27	638,58	33,79%	136,40	7,22%	127,43	6,74%
HLUČÍN	8 559,29	51,23%	3,43	499,53	5,84%	10,72	0,13%	0,00	0,00%
JABLUNKOV	3 482,38	19,77%	7,14	2 417,47	69,42%	182,66	5,25%	92,58	2,66%
KARVINÁ	2 175,31	20,60%	2,30	446,45	20,52%	277,45	12,75%	11,78	0,54%
KOPŘIVNICE	5 869,76	48,35%	3,87	1 624,75	27,68%	27,03	0,46%	0,00	0,00%
KRAVAŘE	7 222,44	71,82%	2,82	277,74	3,85%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
KRNOV	24 259,11	43,39%	4,86	9 795,22	40,38%	2 757,62	11,37%	2 675,65	11,03%
NOVÝ JIČÍN	19 680,73	60,46%	4,06	5 058,93	25,70%	876,98	4,46%	163,35	0,83%
ODRY	9 573,52	55,04%	3,53	1 805,38	18,86%	618,59	6,46%	1,56	0,02%
OPAVA	32 775,52	58,75%	2,99	3 115,19	9,50%	12,14	0,04%	4,77	0,01%
ORLOVÁ	2 603,62	37,28%	1,69	350,86	13,48%	142,25	5,46%	8,30	0,32%
OSTRAVA	10 134,64	30,73%	2,76	1 226,05	12,10%	286,59	2,83%	53,35	0,53%
RÝMAŘOV	14 619,72	39,87%	5,67	13 605,16	93,06%	4 920,41	33,66%	5 831,53	39,89%
TŘINEC	5 308,45	23,63%	5,31	3 039,33	57,25%	398,36	7,50%	272,32	5,13%
VÍTKOV	13 772,40	46,25%	4,15	6 189,19	44,94%	5,88	0,04%	9,17	0,07%
MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ	231 417,71	41,67%	4,00	86 315,33	37,30%	22 804,46	9,85%	16 951,45	7,33%

Méně příznivé oblasti (LFA) z databáze RPB v Moravskoslezském kraji v členění podle správních obvodů obcí z rozšířenou působností

Název ORP	Zemědělská půda		Výměra PB podle zařazení do kategorie LFA [ha]										
	[ha]	[%]	H1	H2	H3	O1	O2	O3	S1	S2	S3	jen O	jen S
BÍLOVEC	10 954,77	64	0,00	0,00	0,00	2 803,56	839,86	942,29	0,00	0,00	0,00	2,18	0,00
BOHUMÍN	1 017,96	21	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
BRUNTÁL	29 498,07	42	1 478,82	3 013,45	15 286,97	8 544,47	515,41	658,38	0,00	0,00	0,00	0,72	0,00
ČESKÝ TĚŠÍN	2 279,41	42	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
FRENŠTÁT POD RADHOŠTĚM	5 150,22	38	0,12	278,68	586,36	1 251,63	141,23	102,80	2 216,00	385,14	184,70	0,00	3,56
FRÝDEK-MÍSTEK	16 583,86	35	168,13	490,17	325,44	0,00	0,00	0,00	2 581,85	676,98	1 620,47	0,00	2,15
FRÝDLANT NAD OSTRAVICÍ	4 006,73	13	247,60	679,90	792,68	0,00	0,00	0,00	1 624,19	424,01	232,37	0,00	6,06
HAVÍŘOV	1 889,80	21	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
HLUČÍN	8 559,29	51	0,00	0,00	0,00	273,09	0,00	147,21	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
JABLUNKOV	3 482,38	20	86,07	490,57	251,18	0,00	0,00	0,00	2 546,96	59,22	34,00	0,00	14,31
KARVINÁ	2 175,31	21	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
KOPŘIVNICE	5 869,76	48	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	232,29	725,65	267,96	0,00	6,55
KRAVAŘE	7 222,44	72	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
KRNOV	24 259,11	43	656,18	2 988,13	1 102,51	7 844,45	1 230,97	2 026,83	442,18	118,97	53,50	6,32	0,55
NOVÝ JIČÍN	19 680,73	60	0,00	0,00	0,00	2 538,53	769,06	1 580,79	1 530,95	453,27	85,05	1,54	3,92
ODRY	9 573,52	55	0,00	0,00	0,00	4 673,56	391,76	668,11	0,00	0,00	0,00	2,85	0,00
OPAVA	32 775,52	59	0,00	0,00	0,00	3 580,35	1 446,87	2 422,64	0,00	0,00	0,00	14,19	0,00
ORLOVÁ	2 603,62	37	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
OSTRAVA	10 134,64	31	0,00	0,00	0,00	356,67	52,99	93,56	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
RÝMAŘOV	14 619,72	40	1 725,17	2 190,29	9 324,76	1 351,20	0,00	27,53	0,00	0,00	0,00	0,64	0,00
TŘINEC	5 308,45	24	65,33	401,06	60,16	0,00	0,00	0,00	1 035,74	367,01	1 127,45	0,00	1,28
VÍTKOV	13 772,40	46	0,00	0,00	0,00	10 261,28	1 366,00	2 134,20	0,00	0,00	0,00	10,80	0,00
MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ	231 417,71	42	4 427,42	10 532,25	27 730,06	43 478,79	6 754,15	10 804,34	12 210,16	3 210,25	3 605,50	39,24	38,38

Oblasti s ekologickými omezeními z databáze RPB v Moravskoslezském kraji v členění podle správních obvodů obcí z rozšířenou působností

Název ORP	Výměra [ha]	Zemědělská půda [ha]	Zemědělská půda [%]	Hrubá výměra zem. půdy [ha]		Čistá výměra zem. půdy [ha]	
				CHKO	MCHÚ	CHKO	MCHÚ
BÍLOVEC	17 154,00	10 954,77	63,86%	1 052,58	24,12	780,06	0,28
BOHUMÍN	4 809,00	1 017,96	21,17%	0,00	0,00	0,00	0,00
BRUNTÁL	70 457,00	29 498,07	41,87%	1 820,03	285,42	1 524,25	22,86
ČESKÝ TĚŠÍN	5 447,00	2 279,41	41,85%	0,00	0,00	0,00	0,00
FRENŠTÁT POD RADHOŠTĚM	13 402,00	5 150,22	38,43%	931,06	25,18	920,38	2,71
FRÝDEK-MÍSTEK	48 024,00	16 583,86	34,53%	1 008,91	120,49	949,43	8,22
FRÝDLANT NAD OSTRAVICÍ	29 710,00	4 006,73	13,49%	819,12	2,98	771,93	0,83
HAVÍŘOV	8 820,00	1 889,80	21,43%	0,00	21,45	0,00	14,76
HLUČÍN	16 709,00	8 559,29	51,23%	0,00	36,61	0,00	35,06
JABLUNKOV	17 613,00	3 482,38	19,77%	835,97	12,99	765,44	0,51
KARVINÁ	10 560,00	2 175,31	20,60%	0,00	0,00	0,00	0,00
KOPŘIVNICE	12 140,00	5 869,76	48,35%	0,00	53,98	0,00	0,33
KRAVAŘE	10 057,00	7 222,44	71,82%	0,00	423,60	0,00	188,85
KRNOV	55 909,00	24 259,11	43,39%	463,10	144,19	379,99	8,57
NOVÝ JIČÍN	32 549,00	19 680,73	60,46%	2 555,71	470,30	1 844,07	55,54
ODRY	17 395,00	9 573,52	55,04%	775,36	192,96	596,60	28,37
OPAVA	55 785,00	32 775,52	58,75%	0,00	1 086,82	0,00	31,57
ORLOVÁ	6 984,00	2 603,62	37,28%	64,05	10,01	45,50	4,10
OSTRAVA	32 975,00	10 134,64	30,73%	647,13	201,15	446,61	53,91
RÝMAŘOV	36 665,00	14 619,72	39,87%	2 527,50	206,47	1 790,86	21,81
TŘINEC	22 469,00	5 308,45	23,63%	923,33	4,94	750,33	1,84
VÍTKOV	29 781,00	13 772,40	46,25%	0,00	0,00	0,00	0,00
MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ	555 414,00	231 417,71	41,67%	14 423,85	3 323,66	11 565,45	480,12

A.1.3.3. Vodní ekosystémy

A.1.3.3.1. Ekologická klasifikace

V souvislosti se vstupem ČR do Evropské unie bylo třeba přizpůsobit národní legislativu legislativě Evropského společenství. Proces implementace Rámcové směrnice vodní politiky byl dokončen novelou, zákonem č. 20/2004 Sb. Pro implementaci směrnice do národní úrovně existuje řada materiálů, které obsahují náplň Plánování v oblasti vod včetně harmonogramů. Od roku 2003 zpracovávají podniky Povodí Plány oblasti povodí (Přípravné práce) a zpracované materiály jsou postupně zveřejňovány na internetových stránkách jednotlivých podniků Povodí (v případě MSK na stránkách Povodí Odry s.p.).

Směrnice 2000/60/ES Evropského parlamentu a rady v oblasti vodní politiky

Rámcová směrnice pro vodní politiku Společenství byla formulována na základě návrhu směrnice o ekologické kvalitě vody, stávajících směrnic a dalších dokumentů. Definitivní text směrnice byl schválen Evropským parlamentem a Radou 23. října 2000 a směrnice nabyla v platnosti dnem jejího zveřejnění v Official Journal of European Communities dne 22. prosince 2000.

Rámcová směrnice vychází ze zásad trvale udržitelného rozvoje, navazuje na směrnici o integrované prevenci a omezování znečištění (IPPC), vytváří rámec pro komplexní přístup k ochraně vod (povrchových a podzemních, vnitrozemských i mořských) a s ní spojených ekosystémů (mokřady), a to jak z hlediska kvality, tak i kvantity.

Cílem směrnice je zvýšená a komplexní ochrana kvality i kvantity vod, prevence zhoršování a dosažení alespoň tzv. dobrého stavu (chemického i ekologického) vod a s nimi spojených ekosystémů, jako základ pro trvale udržitelné užívání vod (vodní zdroje, rekreace, ekosystémy) a zmírňování následků povodní a sucha. Pro dosažení environmentálních cílů směrnice je stanoveno období 15 let s možností prodloužení na 21 příp. 27 let,

Jako prostředek dosažení těchto cílů je požadována správa povrchových i podzemních vod v rámci hydrologických povodí a hydrogeologických rajónů a stanovení emisních a imisních limitů a kvalitativních cílů. Důraz je rovněž kladen na minimalizaci vnosu živin a nebezpečných látek do vodního prostředí.

Pro zdroje vody se požaduje ochrana jak kvality tak kvantity pro zajištění trvale udržitelných odběrů zejména pro výrobu pitné vody. Prostředkem je klasifikace zdrojů a vyhlásování chráněných oblastí s vymezeným statutem a omezeními.

Směrnice má ustanovení pro řízení a správu vod na bázi hydrologických povodí a zavádí nástroje pro vodní plánování jako jsou plány řízení povodí, charakteristiky povodí, analýzy antropogenních vlivů, ekonomické analýzy užívání vod, programy monitoringu stavu vod, programy opatření a akční plány včetně obsahu těchto dokumentů. Důraz je kladen na včasné a komplexní projednávání programů a plánů se zainteresovanými subjekty a veřejností v povodích, a to včetně zahraničních partnerů u mezinárodních toků a povodí.

V ekonomické oblasti směrnice požaduje zpracování ekonomických analýz a zavedení cenové politiky směřující k dosažení cen za užívání vod a vodohospodářské služby odpovídajících nákladovým cenám, a to včetně nákladů na zlepšení a údržbu vodních ekosystémů, při současném zohlednění klimatických a sociálních specifík území.

Rámcová směrnice stejně jako další sektorové rámcové směrnice (vzduch, odpady) realizuje princip komplexního nadsložkového pojetí ochrany životního prostředí prostřednictvím stanovení ekologických cílů, zahrnutím souvisejících ekosystémů, důslednou demokratizací plánování a řízení oblasti a využíváním ekonomických nástrojů. Opírá se zejména o institut časově omezených povolení a oprávnění pro stavební aktivity, činnosti spojené s čerpáním a vypouštěním vod a pro další užívání vod.

Obsah jednotlivých článků:

- Cíle
- Definice pojmů
- Koordinace administrativního uspořádání v rámci oblastí povodí
- Environmentální cíle
- Charakteristiky oblasti povodí, vyhodnocení environmentálních důsledků lidské činnosti a ekonomická analýza užívání vody
- Registr chráněných území
- Vody užívané pro odběr pitné vody
- Monitoring stavu povrchových vod, stavu podzemních vod a chráněných území
- Návrhovatelnost nákladů za vodohospodářské služby
- Sdružený přístup k bodovým a difuzním zdrojům znečištění
- Program opatření
- Záležitosti, které nelze řešit na úrovni členského státu
- Plány povodí
- Informace a konzultace s veřejností
- Předávání zpráv
- Strategie proti znečišťování vod
- Strategie k zabránění a omezení znečištění podzemních vod
- Zpráva Komise
- Plány pro budoucí opatření Společenství
- Technické přizpůsobení směrnice
- Řídící výbor
- Zrušující a přechodná ustanovení
- Sankce
- Implementace

V přílohách jsou konkrétní požadavky na informace vyžadované k seznamu kompetentních úřadů (příloha I), charakterizace typů útvarů, vlivy a vyhodnocení dopadů na povrchové a podzemní vody (příloha II), ekonomická analýza (příloha III), typy chráněných území (příloha IV), klasifikace kvalitativního i kvantitativního stavu povrchových a podzemních vod (příloha V, viz níže), seznam opatření, která mají být zahrnuta do programů opatření (příloha VI), náležitosti plánů povodí (příloha VII), směrný seznam hlavních znečišťujících látek (příloha VIII), odkazy na směrnice, kde jsou stanoveny hodnoty emisních limitů a standardy environmentální kvality (příloha IX) a mapy ekoregionů (příloha XI)

Příloha V obsahuje:

Vymezení ekoregionů - řeky (Ř), jezera (J), brakické a pobřežní vody

Složky kvality pro klasifikaci ekologického stavu povrchových pro jednotlivé ekoregiony :

- biologické složky
- složení a četnost vodní flóry (fytoplankton, makrofyta a fytobentos), pro J – složení, četnost a biomasa fytoplanktonu a složení a četnost další akvatické flóry
- složení a četnost fauny bentických bezobratlých
- složení, četnost a věková struktura rybí fauny
- Hydromorfologické složky podporující biologické složky
- Hydrologický režim
- Velikost a dynamika proudění vody
- Propojení na útvary podzemní vody
- Doba zdržení (J)
- Kontinuita toku (Ř)

- Morfologické podmínky
- Proměnlivost hloubky a šířky koryta toku (Ř)
- Struktura a substrát dna toku (Ř)
- Struktura příbřežní zóny (Ř)
- Proměnlivost hloubky jezera (J)
- Velikost, struktura a substráty dna jezera (J)
- Struktura břehů jezera (J)
- Chemické a fyzikálně chemické složky podporující biologické složky
- Všeobecné
- Tepelné poměry, kyslíkové poměry, slanost, acidobazický stav, živinové podmínky, průhlednost vody (J)
- Specifické znečišťující látky
- Znečištění všemi identifikovanými prioritními látkami vypouštěnými do vodního útvaru
- Znečištění jinými identifikovanými látkami vypouštěnými do vodního útvaru ve významných množstvích

Normativní definice klasifikace ekologického stavu pro každou složku každé kategorie povrchových vod. Stav je hodnocen jako Velmi dobrý, Dobrý nebo Střední, pokud vody dosahují nižší než střední stav, jsou klasifikovány jako poškozené nebo zničené.

Návrh situačního, provozního a průzkumného monitoringu ekologického stavu a chemického stavu vod.

Klasifikace a znázornění ekologického stavu

Na tuto směrnici dále navazuje dokument

Společná strategie k implementaci Rámcové směrnice o vodách

Tento strategický dokument vychází ze závěrů a obecných dohod o nutnosti vytvoření společné strategie k implementaci Rámcové směrnice (Směrnice 2000/60/ES Evropského Parlamentu a Rady z 23. října 2000 ustavující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky), jichž bylo dosaženo na neformální schůzce ředitelů pro oblast vody (gestorů za implementaci komunitární legislativy v oblasti vody) zemí EU a norského ředitele pro oblast vody, jež se konala v Paříži ve dnech 23. – 24. října 2000. Po skončení pařížské schůzky vypracovaly členské státy společně s Evropskou komisí strategický dokument v jeho současné podobě. Ředitelé pro oblast vody zemí EU dosáhli shody o tomto dokumentu v průběhu švédského předsednictví EU během schůzky, jež se konala ve Švédsku ve dnech 2. – 4. května, a tuto strategii projednali se všemi kandidátskými zeměmi

Tento dokument obsahuje nástin společné strategie, klíčové a podpůrné činnosti a návody ke klíčovým činnostem, organizaci procesu implementace, finanční a lidské zdroje na podporu společné implementační strategie, harmonogram prací a organizační strukturu.

Klíčové činnosti:

1. sdílení informací
2. vypracování návodů zaměřených na technické aspekty
3. řízení informací a dat
4. aplikace, testování a ověřování

Fáze procesu implementace	Lhůta
Fáze 1. Transpozice identifikace oblastí povodí	10/2003
Fáze 2. stanovení referenčních podmínek a referenčních lokalit pro mezikalibrační síť specifikace hodnot pro klasifikační systém ekologického stavu analýza charakteristik povodí, vlivů a dopadů, a ekonomie využívání vody	12/2004
Fáze 2a. Vytvoření kritérií Společenství pro posuzování podzemních vod (návrh Komise) Činnosti jednotlivých členských států v případě nepřijetí kritérií	12/2002
Fáze 3. Programy provozního monitoringu	12/2006
Fáze 4: publikace Plánů povodí	12/2009

Plné znění těchto dokumentů je možno najít na www stránkách MŽP, ochrana životního prostředí – voda.

A.1.3.3.2. Digitální model údolní nivy

Vymezení říčních/potočních niv tak, jak bylo plánováno (podle digitálního modelu terénu) nelze provést v požadované přesnosti. Potřebné informace o nivách je možné zjistit z mapy HPJ, kterou zpracoval VÚMOP v měřítku 1:5000 v rámci mapování BPEJ. Dle informace z VÚMOP jsou tato data poskytována pouze za úplaty a pro MS kraj by tyto informace představovaly částku cca 150 – 200 tisíc Kč (vrstva všech HPJ, vybrání pouze nivních půd by bylo asi za poloviční cenu).

Nutno zahájit jednání mezi Krajem a VÚMOP o bezplatném předání dat vzhledem k tomu, že VÚMOP je státní organizace

A.1.3.3.3. Vodní toky

Území MSK je z velké části shodné s povodím horního toku Odry. Odra, spolu s hlavními přítoky, levostrannou Opavou (s Moravicí) a pravostrannými Ostravicí a Olší, vyhvárí kostru hydrografické sítě, která se sbíhá v ostravské pánvi. Tok Odry tvoří v Moravské bráně říční osu rozhraní České vysočiny a Karpat. Protože se jedná o horní část povodí Odry, je celý říční systém na území MSK tvořen převážně malými toky. Povodí Odry má v ČR nej hustší říční síť a nejrozkolísanější průtokový režim typické zejména pro oblast Beskyd, která patří ke srážkově nejbohatším v ČR (to je nej... ☺). Hlavními toky v MSK jsou Odra, Ostravice, Olše, Opava a Moravice.

Plocha MS kraje je cca 5554 km². Z toho povodí Odry zasahuje 5295 km², povodí Dunaje 244 km² a povodí Váhu 15 km². Z celkové délky toků v kraji je Povodím Odry s.p. spravováno 1288 km v povodí Odry, 54 km v povodí Váhu a Povodím Moravy je spravováno 136 km v povodí Dunaje. Ve správě LČR, OST je 2 745 km vodních toků a ve správě ZVHS v MS kraji je 2 191 km vodních toků, z toho je cca 624 km upravených.

Ve správě ZVHS je také 1 548 km hlavních melioračních zařízení.

Celkově je tedy v MS kraji ve správě státních organizací cca 6 210 km vodních toků (7 759 km vodních toků a meliorací).

Tak zvaných významných vodních toků, spravovaných (ve smyslu zák. 254/2001 Sb.) správci povodí, je celkově 1069 km, z toho ve správě Povodí Odry s.p. 1041 km a Povodí Moravy s.p. 28 km.

Hlavními faktory, které negativně ovlivňují přirozený vývoj a kvalitu vodních toků jsou úpravy vodních toků, znečištění vody a rybářství. Úpravy vodních toků a výstavba vodohospodářských děl v MSK souvisela v minulosti zejména s rozvojem průmyslu a nutností akumulace vody. Změny charakteristik toků jsou v mnoha případech nevratné a silně narušily původní biotopy. V hlavních povodích Odry existuje 111,6 km protipovodňových hrází, které významně ovlivňují možnosti rozlivu vody při vyšších průtocích. Podélné úpravy a opevnění hlavních toků je provedeno v délce 131 km, což je cca 31% délky jejich trasy. 132 vzdouvacích objektů tvoří částečnou nebo absolutní migrační překážku pro ryby. Na horských tocích a bystřinách mají zejména v Beskydách dlouhou tradici hrazenářské úpravy pro snížení nivelety dna a omezení chodu splavenin. Tyto hrazenářské úpravy jsou v naprosté většině neprostopné pro ryby, které se v horních úsecích toku rozmnožují. Znečištění vody se v posledních letech výrazně snížilo a v současné době již není limitujícím faktorem pro život vodních organismů.

Zdrojem informací jsou volně přístupná data v tiskovinách a na internetu, data poskytnutá správci toku (zejména práce a VÚV TGM).

Mapová část: (zdroj ZVH VÚV TGM, přesnost 1:50 000)

Ms_toky - liniová vrstva hlavních vodních toků se stručným popisem (název toku, číslo hydrologického pořadí, délka toku, délka úseku toku)

Ms_pr – polygonová vrstva hydrologického členění (rozvodnice povodí)

Ms_nadrze – polygonová vrstva vodních nádrží se stručným popisem

Ms_pp – polygonová vrstva ochranných pásem vodních zdrojů se stručným popisem

Ms_chopav – polygonová vrstva CHOPAV

Ms_pramen_vyuz - bodová vrstva využívaných pramenů

Ms_rkm - bodová vrstva kilometráže toku odvozené z mapy (pouze orientační)

Ms_mokrady – evidované mokřady

Tabulková část: (data poskytnutá správci toku)

POd_migrb (MS Excel) – migrační bariery (jezy a spádové stupně) ve správě Povodí Odry s.p. na řekách Odře, Olši, Opavě a Ostravici

POd_VT (MS Excel) – Seznam vodních toků ve správě Povodí Odry s.p s rozdělením na významné (V) a drobné (D) vodní toky

POd_vd (MS Word) – seznam vodních děl (přehrad) ve správě Povodí Odry s.p se základními charakteristikami vodního díla

POd_zaplu (MS Excel) – seznam stanovených záplavových území ve správě Povodí Odry s.p

ZVHS_vn (MS Excel) – seznam vodních nádrží, poldrů a jezů ve správě ZVHS

ZVHS_vt (MS Excel) – seznam vodních toků ve správě ZVHS s informací o názvu toku a délce upraveného a neupraveného úseku

Ukázkové přehledy vodních toků:

Povodí Odry, s.p.

vodní tok	okres	č. hydr.pořadí	úsek		délka úseku	poznámka
			od	do		
Baštice	FM	2-03-01-032	0,000	3,320	3,320	D
bezejmenný tok	FM	4-21-06-051	0,000	0,200	0,200	V
bezejmenný tok	OV	2-03-02-010	0,000	1,738	1,738	V
Bílá Opava	BR	2-02-01-009	0,000	7,800	7,800	D
Bílá Ostravice	FM	2-03-01-001	0,000	9,850	9,850	V
Bílovka	NJ + OP	2-01-01-117	0,000	23,700	23,700	V
Bílý potok	FM	2-03-01-052	0,000	1,390	1,390	D
Bohumínská stružka	OV	2-03-02-012	0,000	10,530	10,530	D
Bruzovka	FM	2-03-01-067	0,000	6,000	6,000	D
Budišovka	OP	2-01-01-025	0,000	19,270	19,270	V
Bystrý potok	FM	2-03-03-002	0,000	3,820	3,820	V
Černá Opava	BR	2-02-01-001	0,000	6,700	6,700	D
Černá Ostravice	FM	2-03-01-006	0,000	9,625	9,625	V
Černý potok	BR	2-02-02-036	0,000	20,210	20,210	V
Černý potok	FM	2-03-03-055	0,000	4,665	4,665	D
Čižina	BR + OP	2-02-01-071	0,000	14,500	14,500	V
	OP	2-02-01-073	14,500	23,495	8,995	D
Datyňka (Horní)	OV	2-03-01-081	0,000	8,570	8,570	D
Doubravka	OP	2-04-01-017	0,000	0,720	1,135	V
		2-04-01-017	1,500	1,915		V
Důlní potok (Kočovský)	BR	2-02-02-028	0,000	16,460	16,460	D
Heřmanický potok	OV	2-03-02-008	0,000	1,400	1,400	D

Poznámka: V významný vodní tok
D drobný vodní tok

ZVHS

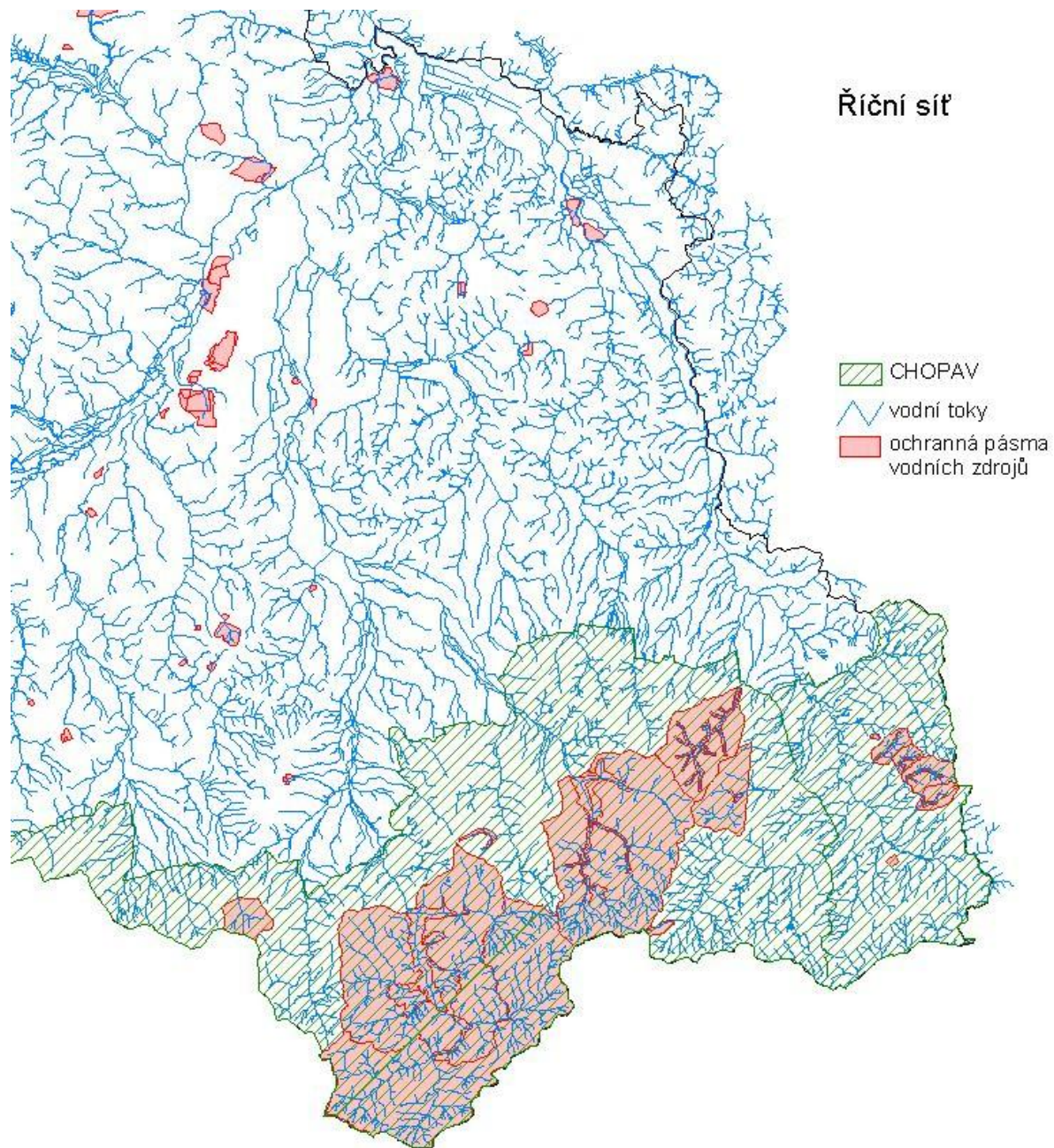
Objekt	Název	Hyd. por. IV	Neupravený [km]	Upravený [km]	Celkem [km]	Pracoviště
5-00061-01/1	ZT LIBAVSKÝ	2-01-01-006	7,91	0	7,91	402
5-00042-11/1	BELIDLO	2-01-01-007	1,814	3,686	5,5	402
5-00042-11/2	BELIDLO PB2	2-01-01-007	0,424	1,076	1,5	402
5-00042-11/3	BELIDLO LB3	2-01-01-007	0	0,605	0,605	402
5-00014-06/1	ZT LISCI POTOK	2-01-01-021	0	0,82	0,82	402
5-00005-01/1	LB ODRY KM 101.2	2-01-01-024	1,5	0	1,5	402
5-00014-02/1	ZT GUNTRAMOVICE	2-01-01-025	0	2,173	2,173	402
5-00014-04/1	ZT BUDISOVKA 3	2-01-01-025	0	1,303	1,303	402
5-00014-09/1	LB BUDISOVKA	2-01-01-025	0	0,484	0,484	402
5-00014-10/1	PB BUDISOVKA	2-01-01-025	0	0,165	0,165	402
5-00014-07/1	ZT RYCHTARSKY	2-01-01-026	0	3,023	3,023	402
5-00014-08/1	LB RYCHTARSKY	2-01-01-026	0	1,115	1,115	402
5-00110-02/1	CERMENKA	2-01-01-033	5,569	5,531	11,1	402
5-00110-03/1	CERMENKA PRITOKY	2-01-01-033	0	1,543	1,543	402
5-00026-04/1	DVT 180 PECOVSKY	2-01-01-035	0,8	0	0,8	402
5-00033-01/1	CERMNA- KAMENKA	2-01-01-035	2,65	0	2,65	402
5-00026-01/1	CERMNA- HERMANKY	2-01-01-036	0,85	0	0,85	402
5-00019-02/1	HERMANICKY- HER.	2-01-01-037	0,85	0	0,85	402
5-00026-02/1	HERMANICKY- HERMAN	2-01-01-037	1,15	0	1,15	402
5-00019-01/1	VITOVKA- HERMANICE	2-01-01-043	1,05	0	1,05	402
5-00019-03/1	DVT 29 HERMANICE	2-01-01-043	0,65	0	0,65	402
5-00026-03/1	DVT 29 JAK.LOUCKY	2-01-01-043	0,5	0,81	1,31	402
5-00052-01/1	VITOVKA-ODRY	2-01-01-043	2,436	0,914	3,35	402
5-00052-04/1	DVT 29 ODRY	2-01-01-043	0	0,99	0,99	402
5-00052-05/1	DVT 224 ODRY	2-01-01-043	0	1,216	1,216	402
5-00052-06/1	DVT 346 VITOVKA	2-01-01-043	0,6	0	0,6	402
5-00052-07/1	DVT 347 VITOVKA	2-01-01-043	0,55	0	0,55	402
5-00081-04/1	DVT 346 TOSOVICE	2-01-01-043	0,5	0	0,5	402
5-00029-01/1	ZIEBACH- JESTRABI	2-01-01-045	0,7	0	0,7	402
5-00052-02/1	ZIEBACH-ODRY	2-01-01-045	2,8	0,8	3,6	402
5-00052-03/1	VRAZENKA-ODRY- VES	2-01-01-047/1	2,022	0	2,022	402

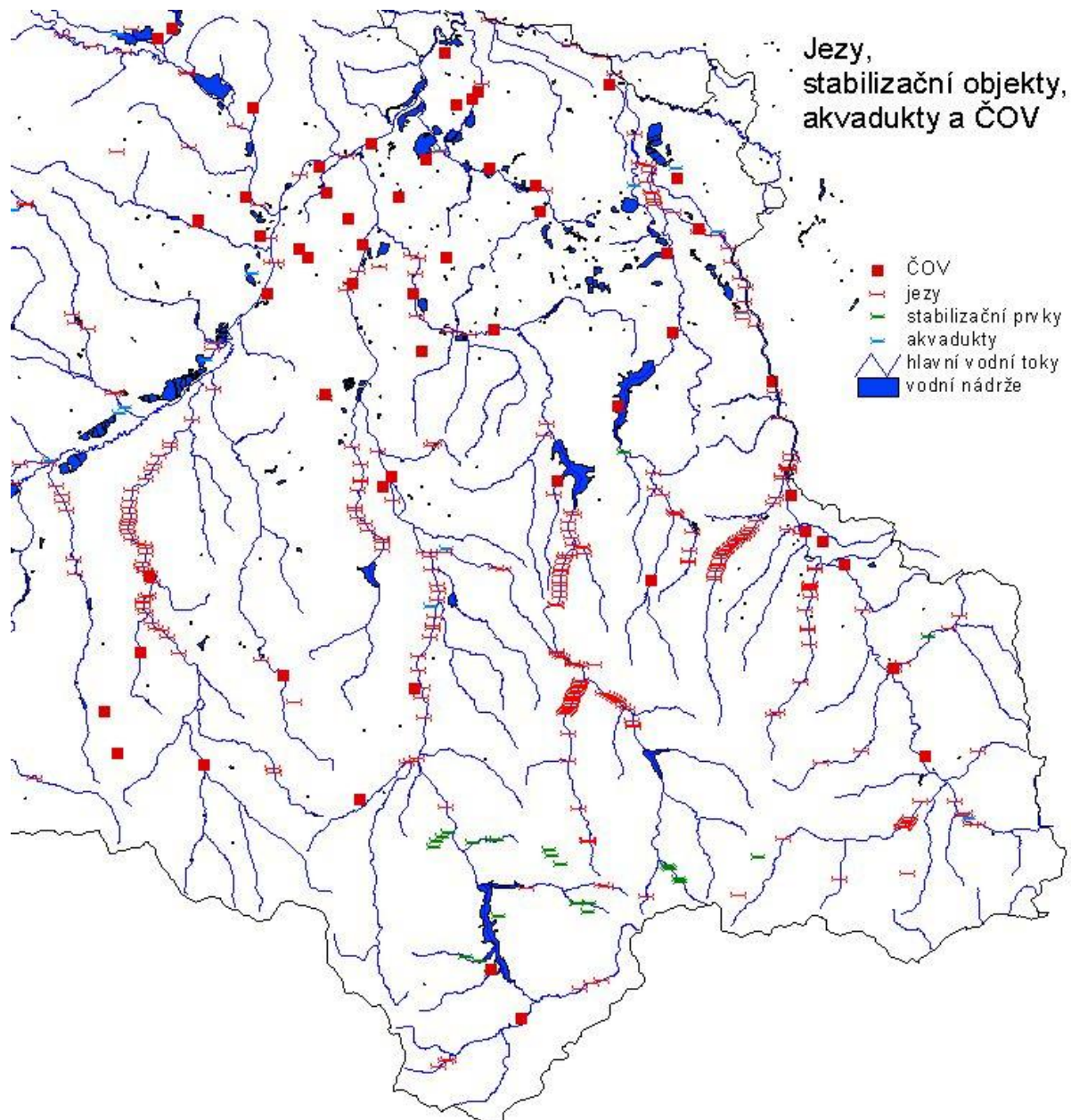
Záplavová území (ukázková tabulka)

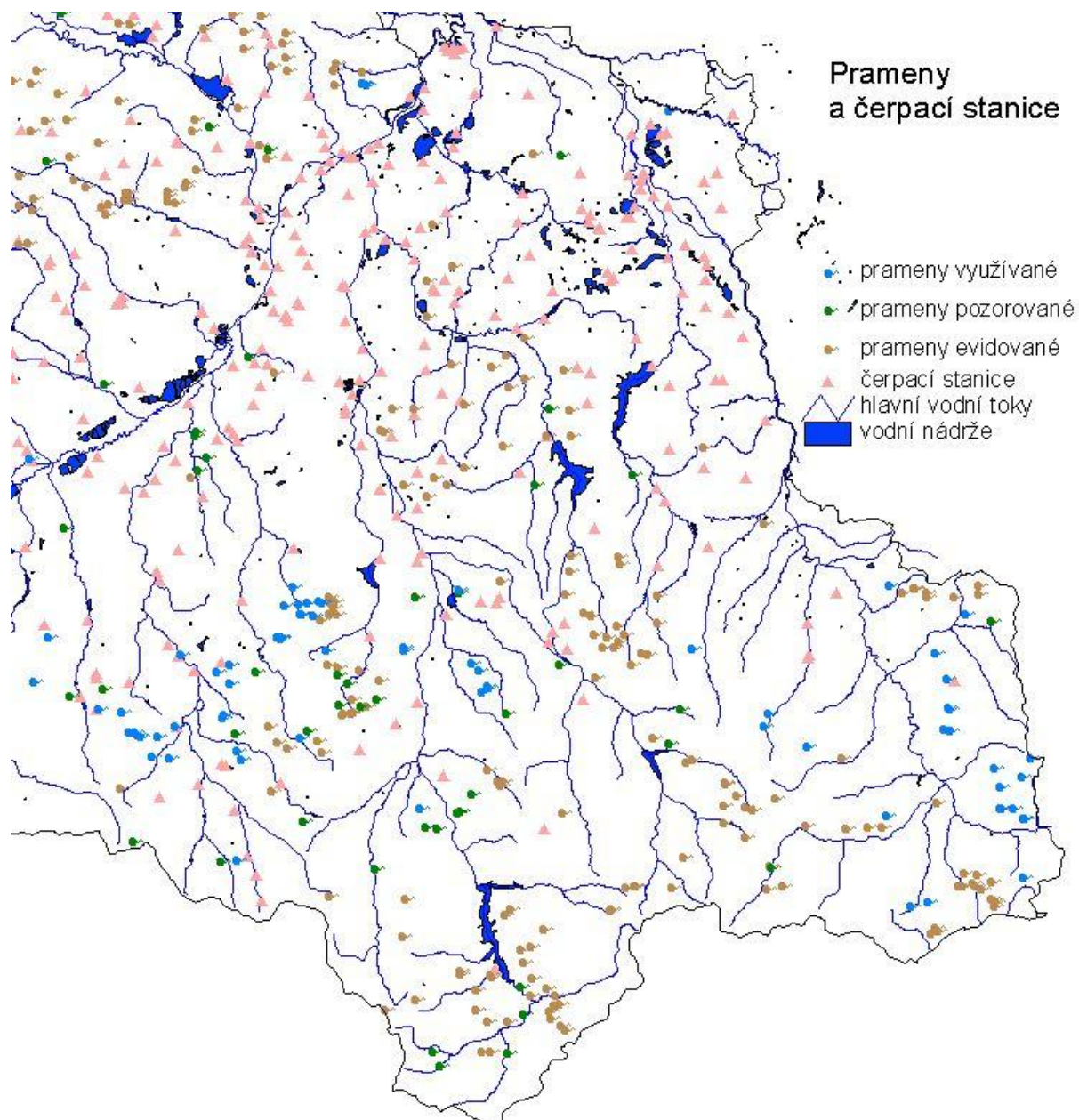
ID HEIS	tok	okres	ČHP	úsek (ř.km)		délka úseku	Q _N	podklad	stanovení záplavového území		
				od	do				vodohosp. orgán	datum	č.j.
201090000100	Bílovka	Nový Jičín	2-01-01-117	0,000	17,130	17,130	Q100	SOP	OkÚ Nový Jičín	21.5.2001	ŽP-470-1/01/Ko-231/2
204640000100	Bohumínská stružka	Karviná	2-03-02-012	0,000	10,530	10,530	Q100	SOP	OkÚ Karviná	4.4.2001	RŽP/780/231/2001/He-V/5
202800000100	Černý potok	Bruntál	2-02-02-036	0,000	20,210	20,210	Q100	SOP	OkÚ Bruntál	10.10.2001	9260/2001-231-032-Ur
202720000100	Důlní potok (Kočovský)	Bruntál	2-02-02-028	0,000	16,460	16,460	Q100	SOP	OkÚ Bruntál	10.10.2001	9260/2001-231-032-Ur
205140000100	Hrabinka	Frýdek-Místek	2-03-03-046	0,000	6,250	6,250	Q100	SOP	OkÚ Karviná	29.5.2000	RŽP/1030/231/2000/He-V/5
200800000100	Husí p.	Nový Jičín	2-01-01-081	0,000	21,200	21,200	Q100	SOP	OkÚ Nový Jičín	21.5.2001	ŽP-8639/00/Ko-231/2
205310000100	Chotěbuzka	Frýdek-Místek	2-03-03-063	0,000	9,735	9,735	Q100	SOP	OkÚ Karviná	29.5.2002	RŽP/1030/231/2000/He-V/5
204790000100	Lomná	Frýdek-Místek	2-03-03-008	0,000	17,470	17,470	Q100	SOP	OkÚ Frýdek-Místek	5.2.2001	RŽ-4191/00/01/Fp/231.2/
204270000100	Olešná	Frýdek-Místek	2-03-01-058	0,000	21,300	21,300	Q100	SOP	OkÚ Frýdek-Místek	5.2.2001	RŽ-4191/00/01/Fp/231.2/
204720000100	Olše	Karviná	2-03-03-039	0,255	9,250	8,995	Q100	SOP	OkÚ Karviná	29.5.2000	RŽP/1030/231/2000/He-V/5
204720000100	Olše	Karviná	2-03-03-039	9,250	40,500	31,250	Q100	SOP	OkÚ Karviná	29.5.2000	RŽP/1030/231/2000/He-V/5
204720000100	Olše	Frýdek-Místek	2-03-03-001	40,500	48,000	7,500	Q100	SOP	OkÚ Frýdek-Místek	20.6.2000	RŽ-2202/00/Fp/231.2/
201410000100	Ondřejnice	Frýdek-Místek	2-01-01-147	0,000	19,093	19,093	Q100	SOP	OkÚ Frýdek-Místek	20.6.2000	RŽ-2230/00/Fp/231.2/
201640000100	Opava	Ostrava	2-02-03-025	0,000	3,900	3,900	Q100	SOP	MM Ostravy	28.12.2000	OVP/9155/00/KI
203780000100	Ostravice	Frýdek-Místek	2-03-01-061	12,000	13,765	1,765	Q100	SOP	OkÚ Frýdek-Místek	15.3.2002	RŽ-752/01/02/Str/231.2/
203780000100	Ostravice	Frýdek-Místek	2-03-01-007	13,765	54,210	40,445	Q100	SOP	OkÚ Frýdek-Místek	5.2.2001	RŽ-4191/00/01/Fp/231.2/
205360000100	Petrůvka	Karviná	2-03-03-068	0,000	14,270	14,270	Q100	SOP	OkÚ Karviná	29.5.2000	RŽP/1030/231/2000/He-V/5
204570000100	Petřvaldská stružka	Ostrava	2-03-02-005	0,000	4,680	4,680	Q100	SOP	OkÚ Karviná	29.5.2000	RŽP/1030/231/2000/He-V/5
202560000100	Podolský p.	Bruntál	2-02-02-012	0,000	6,215	6,215	Q100	SOP	OkÚ Bruntál	2.1.2002	RŽP/10834/01/231/pa
201500000100	Porubka	Ostrava	2-01-01-159	0,000	12,000	12,000	Q100	SOP	MM Ostravy	21.12.2000	OVP/9154/00/KI
201070000100	Sedlnice	Nový Jičín	2-01-01-109	0,000	23,670	23,670	Q100	SOP	OkÚ Nový Jičín	6.5.2002	ŽP-6033/01-Ko-231/2
205200000100	Stonávka	Karviná	2-03-03-058	0,000	21,000	21,000	Q100	SOP	OkÚ Karviná	29.5.2000	RŽP/1030/231/2000/He-V/5

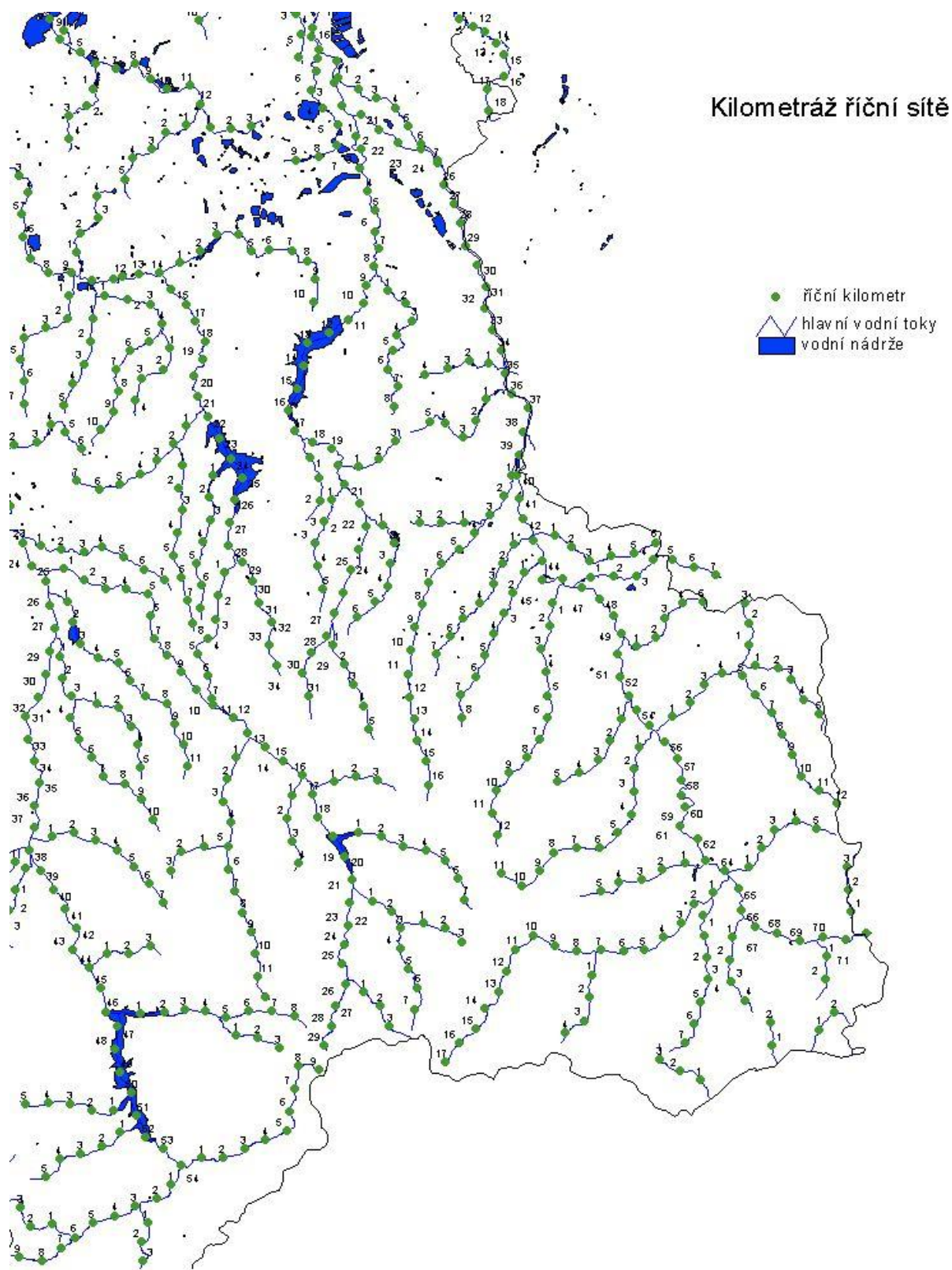
Migrační bariéry (ukázková tabulka)

TOK	KM	OBJEKT	TYP	VÝŠKA	ROK	LOKALIZACE	POZN.
ODRA	11,824	pohyblivý jez	klapkový	1,00	1964	Ostrava - Přívoz	
ODRA	14,945	pohyblivý jez	klapkový	1,58	1967	Ostrava - Lhotka	
ODRA	19,100	spádový stupeň	larsenový	1,75	1964	Nová Ves	
ODRA	20,400	pevný jez	betonový	2,94	1969	Ostrava - Zábřeh	
ODRA	22,279	spádový stupeň	balvanitý	0,80	1985	Ostrava - Zábřeh	
ODRA	25,148	spádový stupeň	balvanitý	1,90	1994	Polanka nad Odrou	
ODRA	31,275	spádový stupeň	larsenový	2,00	1964	Košatka nad Odrou	
ODRA	32,411	spádový stupeň	larsenový	2,55	1971	Košatka nad Odrou	
ODRA	47,090	pevný jez	betonový	2,60	1910	Studénka	
ODRA	50,750	pevný jez	dřevěný	3,50	1914	Bartošovice	
OLŠE	22,813	spádový stupeň	larsenový	2,20		Lázně Darkov	
OLŠE	23,360	spádový stupeň	larsenový	1,10		Lázně Darkov	
OLŠE	24,824	spádový stupeň	larsenový	1,90		Karviná - Darkov	
OLŠE	25,640	pevný jez	betonový	1,00		Karviná - Ráj	
OLŠE	26,470	spádový stupeň	betonový	0,90	1953	Karviná - Ráj	
OLŠE	27,595	spádový stupeň	larsenový	1,50		Karviná - Louky	
OLŠE	27,935	spádový stupeň	beton- dlažba	1,00		Karviná - Louky	
OLŠE	29,095	spádový stupeň	larsenový	1,40	1970	Karviná - Louky	
OLŠE	31,330	spádový stupeň	zděný	0,80		Chotěbuz	zničen
OPAVA	22,000	pevný jez	dřevěný	1,60		Lhota	
OPAVA	28,450	pevný jez	betonový	1,70		Dvořisko	
OPAVA	32,190	pevný jez	dřevěný	1,30		Komárov	
OPAVA	37,585	spádový stupeň	dřevěný	0,55		Opava	
OPAVA	39,490	pevný jez	betonový	3,00		Opava - Předměstí	
OPAVA	40,895	pevný jez	dřevo- kámen	1,90		Opava - Palhanec	
OPAVA	52,390	spádový stupeň	betonový	1,00		Holasovice	vlastní PR
OPAVA	56,450	spádový stupeň	balvanitý	0,90		Skrochovice	
OPAVA	78,340	pevný jez	betonový	0,60		Brantice	
OPAVA	81,110	spádový stupeň	zděný	0,60		Brantice	
OPAVA	108,120	pevný jez	betonový	3,00		Vrbnov pod Pradědem	
OSTRAVICE	0,045	práh	kamenný	1,60	1963	Ostrava - Přívoz	
OSTRAVICE	1,745	práh	larsenový	0,60	1959	Moravská Ostrava	
OSTRAVICE	7,550	spádový stupeň	larsenový	2,50	1964	Ostrava - Kunčičky	
OSTRAVICE	8,160	spádový stupeň	betonový	7,10	1973	Ostrava - Kunčice	
OSTRAVICE	8,765	pevný jez	betonový	4,08	1941	Ostrava - Kunčice	
OSTRAVICE	8,765	pohyblivý jez	klapkový	1,20	1973	Ostrava - Kunčice	
OSTRAVICE	12,010	pevný jez	betonový	2,25	1938	Ostrava - Vratimov	
OSTRAVICE	13,765	pevný jez	balvanitý	1,80	1864	Ostrava - Vratimov	
OSTRAVICE	17,325	spádový stupeň	balvanitý	1,70	1990	Paskov	
OSTRAVICE	18,645	pevný jez	larsenový	2,11		Paskov	

A.1.3.3.4. Čistota povrchových vod

Čistotu povrchových i podzemních vod podrobně řeší Koncepční rozvojový dokument v části C – Oblast kvality vod z roku 2003 zpracovaný Povodím Odry s.p.

Ze závěrů tohoto dokumentu vyplývá, že od roku 1980 došlo ke značnému snížení znečištění ve všech sledovaných profilech. Zlomovým obdobím byla léta 1990-1998, kdy došlo postupně k útlumu těžkého průmyslu, ale také k výstavbě stěžejních městských čistíren. Prakticky se vyřešil velký problém zejména dolních úseků řeky Odry a Olše v zatížení vodami z koksárenského a hutního průmyslu tím, že tyto vody byly svedeny a dodnes jsou likvidovány ve velkých městských čistírnách (ÚČOV, ČOV Třinec). Pokles organického znečištění (BSK₅ a CHSK_{Cr}) na významných tocích je zřetelný, ale „přesouvá“ se na menší přítoky nevyhovující zejména v dílčím povodí Odry. Znečištění přímo souvisí s nedostatečným čištěním splaškových vod z menších zdrojů a rozptýlené zástavby.

Podrobnější informace o čistotě konkrétních toků, o významných bodových zdrojích, o závěrech a návrzích opatření ve výše zmíněném dokumentu.

A.1.3.3.5. Kategorizace vodních toků podle metodiky ochrany přírody.

Metodika kategorizace vodních toků se v současné době zpracovává.

Hotová metodika (předpoklad dokončení je rok 2006) bude poskytnuta všem orgánům ochrany přírody a vodoprávním orgánům.

A.1.3.3.6. Mokřady

Informace jsou převzaty z publikace Mokřady ČR (1999).

Mapová část: bodová vrstva mezinárodně (RS), nadregionálně (N) a regionálně (R) významných mokřadů. Lokalizace je provedena na základě údajů uvedených v publikaci.

Tabulková část (MS Access) obsahuje základní informace o všech (i lokálně významných) mokřadech evidovaných na území Moravskoslezského kraje

Textová část stručně informuje o Ramsarské úmluvě a o lokalitě této úmluvy v MS kraji – Poodří.

Ramsarská úmluva

Úmluva o mokřadech majících mezinárodní význam především jako biotopy vodního ptactva, ČSFR přistoupila k této úmluvě v roce 1990.

Ramsarská úmluva je první celosvětová mezivládní úmluva na ochranu a moudré využívání přírodních zdrojů. Jedná se tak o jedinou úmluvu, chránící určitý typ biotopu.

Úmluva ukládá členským zemím označit na svém území mokřady mezinárodního významu z hlediska ekologického, botanického, zoologického a hydrologického. V roce 1993 byl oficiálně ustaven Český ramsarský výbor, který je koordinačním a poradním orgánem MŽP.

Mokřady mezinárodního významu v ČR:

- Šumavské rašeliniště
- Třeboňské rybníky
- Břehyně a Novozámecký rybník
- Lednické rybníky
- Litovelské Pomoraví
- Poodří
- Krkonošská rašeliniště
- Třeboňská rašeliniště
- Mokřady Dolního Podyjí
- Mokřady Pšovky a Liběchovky

Mokřady se v této Úmluvě rozumí území s močály, slatinami, rašeliništi a vodami přirozenými nebo umělými, trvalými nebo dočasnými, stojatými i tekoucími, sladkými, brakickými nebo slanými, včetně území s mořskou vodou, jejíž hloubka při odlivu nepřesahuje 6 metrů.

RS6 Poodří

Byla vyhlášena v roce 1993.

Ze 16 klasifikačních typů mokřadů se na jejím území vyskytuje typů 12.

Lokalizace:	49° 36' - 49°48' N, 17°52' - 18°14' E
Okres:	Ostrava, Frýdek-Místek, Nový Jičín
k.ú:	Ostrava-Zábřeh, Výškovice, Poruba - jih, Polanka nad Odrou, Proskovice, Stará Ves nad Ondřejnicí, Košatka nad Odrou, Jistebník, Petřvaldík, Albrechtický, Studénka, Butovice, Nová Horka, Bartošovice, Hukovice, Pustějov, Hladké Životice, Suchdol nad Odrou, Kunín, Bernartice nad Odrou, Hůrka, Jeseník nad Odrou, Mankovice, Vražné
Rozloha:	5450 ha nivních mokřadů různého stupně zamokření, s výskytem dalších ploch mokřadů prameništích v říčních terasách (67 % území CHKO)
Typ mokřadu:	Přirozeně meandrující tok řeky s lužními lesy a bažinnými biotopy, rybníky s vlhkými loukami, prameništní vegetace v říčních terasách
Nadmořská výška:	212 - 282 m.n.m., max. 298 m.n.m.(mimo říční nivu na příbřežní terase)

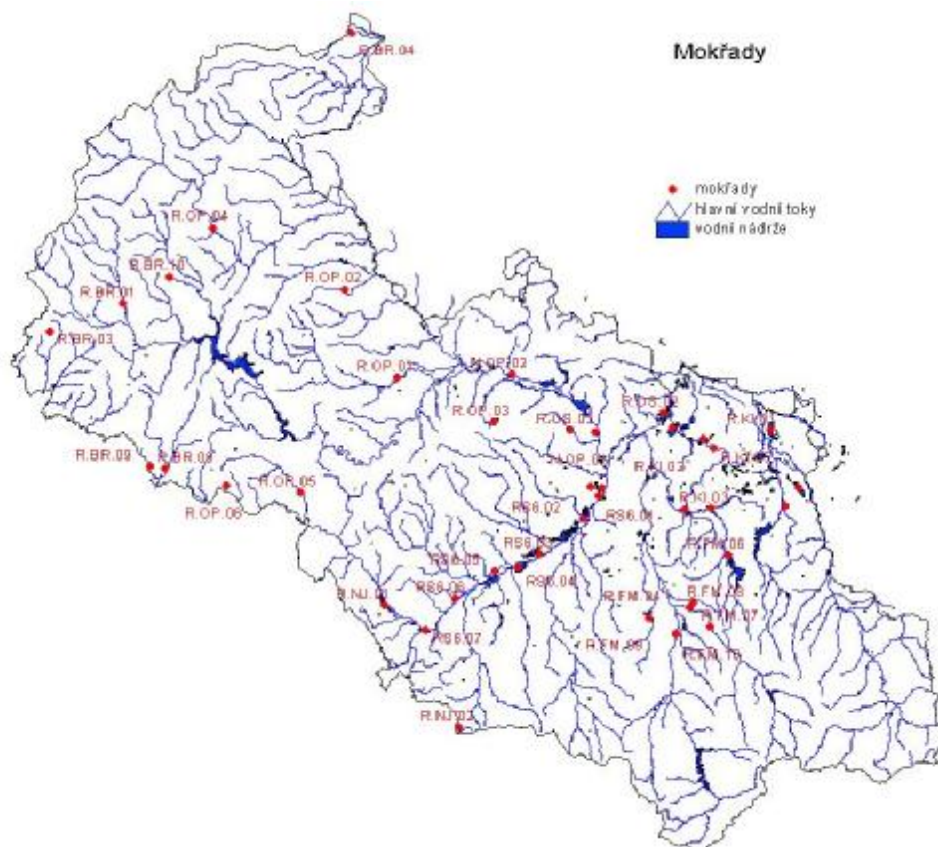
Stručná charakteristika:

Niva řeky Odry mezi Ostravou a Mankovicemi v centru Moravské brány s dosud poměrně dobře zachovalými rostlinnými i živočišnými společenstvy, s přirozeně meandrujícím tokem řeky Odry, se soustavou starých a mrtvých ramen a tůní s kolísavou vodní hladinou, lužními lesy, mokřady, velkou výměrou aluviálních luk parkového charakteru (s bohatou rozptýlenou zelení) a několika soustavami rybníků.

V terase řeky přecházejí lužní lesy ve společenstva dubohabrových hájů s častými prameništi (hustá pramenná linie již od Bernartic nad Odrou), vzácně pak lipových javořin a kvěnatých bučin.

Mimo vlastní nivu řeky plochy orné půdy, na terasách při hranicích CHKO zástavba obcí.

Mokřad RS6 se skládá ze 7 podoblastí: Polanský les, Polanská niva, Oderský luh, Kotvice, Pustějovské louky a Bartošovický luh, Černý les a Valcha, Suchdolský les.

A.1.3.3.7. Vodní nádrže

Podle Základní vodohospodářské mapy je na území MS kraje 1532 vodních nádrží (od malých, cca 200m², po přehrady s plochou zátopy 8,8 km²) a jejich plocha je přibližně 48 km².

Ve správě Povodí Odry s.p. je 7 vodních děl (přehrady Slezská Harta, Kružberk Šance, Motávka, Olešná, Těrlicko, Žermanice) s celkovým objemem 385 mil m³. Jejich hlavní účel je především vodárenský a zásobování průmyslovou vodou

Ve správě ZVHS je 57 vodních nádrží.

Některé nádrže vlastní LČR, pozemkový fond a některé další státní organizace, ale můžeme říct, že cca 80% nádrží je ve vlastnictví obcí, soukromých organizací či jednotlivců.

Vodní díla Povodí Odry, s.p.:

Název nádrže		Slezská Harta	Kružberk	Sance	Morávka	Olešná	Žermanice	Těrlicko	
Tok		Moravice	Moravice	Ostravice	Morávka	Olešná	Lučina	Stonávka	
Staničení	km	55,825	45,030	45,770	18,820	10,690	25,020	12,450	
Číslo hydrolog. pořadí		2-02-02-055	2-02-02-065	2-03-01-015	2-03-01-042	2-03-01-060	2-03-01-066	2-03-03-062	
Plocha povodí	(km ²)	464,3	56 6,7	146,3	63,3	33,6	45,4	81,6	
Účel		V,P,M,O,R,E	V,P,M,O,E	V,P,M,O,E	V,P,M,O,E	P,M,O,R	P,M,O,R,E	P,M,O,R,E	
Druh hráze		kamenitá	betonová	kamenitá	zemní	zemní	betonová	zemní	
Výška hráze	(m)	65	34,5	65	39	18	32	30	
Délka hráze	(m)	540	280	342	396	393	314	617	
Rok výstavby		1997	1955	1970	1964	1964	1958	1963	
Průtok	průměrný	(m ³ /s)	5,470	6,460	3,250	1,790	0,570	0,57(1.99 ^{***})	1.12(1.27 ^{4*})
	nalepšený	(m ³ /s)	3,800	0,6 [*])	2,250	0,590	0,29 ^{**})	1.04 ^{***})	1.99 ^{4*})
	minimální	(m ³ /s)	0,75	0,56 / 1,10	0,30 / 0,57	0,12 / 0,18	0,04	0,12 / 0,2	0,11 / 0,2
	neškodný	(m ³ /s)	60	35	70	60	40	20	40
	Q ₁₀₀ / PV ₁₀₀		231 / 42	257 / 48	313 / 29	187 / 15,3	87 / 7	80 / 7,9	150 / 11,7
	Q ₁₀₀ transfor.	(m ³ /s)	50	50	70	50	72	20	64
Objem	mrtvý	(mil. m ³)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,00
	stálý	(mil. m ³)	7,57	4,02	2,48	0,49	0,30	0,97	0,65
	zásobní	(mil. m ³)	182,01 ^L)	24,58	43,07 ^L)	4,96	3,00	18,47	22,01
		(mil. m ³)	186,23 ^Z)		44,18 ^Z)				
	ochranný	(mil. m ³)	11,37 ^L)	6,93	7,53 ^L)	5,21	0,20	5,82	1,47
	ovladatelný	(mil. m ³)	7,16 ^Z)		6,41 ^Z)				
	celkový ovl.	(mil. m ³)	200,95	35,53	53,07	10,65	3,50	25,27	24,37
	ochr.neovlad.	(mil. m ³)	17,79	0,00	8,69	1,30	0,91	0,00	3,27
celkový	(mil. m ³)	218,74	35,53	61,75	11,95	4,41	25,27	27,39	
bezpečnostní	(mil. m ³)	18,27	10,44	3,36	1,22	1,15	5,46	4,54	
Kóta	mrtvého	(m n.m.) +	435,50	399,60	444,61	481,60	290,60	267,60	251,60
max. hladiny	stálého	(m n.m.) +	452,00	413,60	469,71	491,10	295,50	274,30	258,20
objemu	zásobní	(m n.m.) +	495,50 ^L)	428,50	501,61 ^L)	506,80	303,05	291,10	275,60
		(m n.m.) +	496,00 ^Z)	(428,10)	502,01 ^Z)				
(v.s. Balt po	ochr.ovlad.	(m n.m.) +	496,83	431,10	504,20	515,22	303,31	293,60	276,20
vyrovnání)	ochr.neov.	(m n.m.) +	498,80	431,10	506,91	516,90	304,39	293,60	277,46
Kóta koruny hráze		(m n.m.) +	500,80	434,60	507,84	518,40	305,63	295,51	279,10
Zatop.plocha při ochr.ovl.		(mil. m ²)	8,739	2,802	3,047	0,779	0,784	2,484	2,512

VYSVĚTLIVKY:

1 - k účelům nádrží:

2 - k průměrnému a nalepšenému průtoku

V - vodárenský

*) nadlepšovací účinek z řady ovlivněné funkcí Slezské Harty

P - zásobení průmyslu vodou

**) bez čerpání z Ostravice

M - zajištění minimálních průtoků

**) s převodem z Morávky

O - povodňová ochrana

4*) s převodem z Ropičanky

R - rekreace

E - výroba elektrické energie

3 - k vymezení prostorů nádrže ^{L)} vymezení zásobního a retenčního ovladatelného prostoru v letním období od 1.5. do 31.10.

^{P)} vymezení zásobního a retenčního ovladatelného prostoru v zimním období od 1.11. do 30.4.

4 - ke kótám - +

Kóty nádrží jsou ve výškovém systému Balt po vyrovnání.

Vodní nádrže ZVHS

Objekt	Název	Typ	Hyd. por. IV	[ks]	Plocha [ha]	Objem [m3]	Pořizovací [Kč]
4-00014-01/1	VN BUDISOV I	4	2-01-01-025	1	0,9	7,4	3 971 861,00
4-00014-02/1	VN BUDISOV II	4	2-01-01-025	1	2,6	51,8	1 887 352,00
4-00110-01/1	VN HORNÍ VITKOV	4	2-01-01-033	1	3,6	47,4	296 095,00
4-00110-02/1	VN DOLNÍ VITKOV	4	2-01-01-033	1	4	32,4	384 540,00
4-00089-01/1	VN VRAZNE	4	2-01-01-047/2	1	3,1	74,4	713 655,00
4-00035-01/1	VN KLETNE	4	2-01-01-067	1	1,6	62	1 758 685,00
4-00037-01/1	VN CERTAK	4	2-01-01-073	1	2,3	82,9	2 045 618,00
4-00109-01/1	VN VETRKOVICE	4	2-01-01-081	1	4,7	110,3	814 354,00
4-00003-02/1	VN BARTOSOVICE 1	4	2-01-01-105	0	0	0	2 512 766,00
4-00003-02/2	VN BARTOSOVICE 1	4	2-01-01-105	1	27,069	813,8	2 761 000,00
4-00003-01/1	VN BARTOSOVICE 2	4	2-01-01-106	1	13,7	310	1 659 056,00
4-00003-03/1	VN BARTOSOVICE 3	4	2-01-01-107	1	8,6	192	773 880,00
4-00011-01/1	VN BRAVANTICE	4	2-01-01-120	1	3,1	66,8	1 225 765,10
4-00006-01/1	VN BILOVEC	4	2-01-01-121	1	4,5	92,9	1 298 274,00
4-00008-01/1	VN SKALKA	4	2-01-01-159	1	2,3	37,6	598 209,00
4-00008-01/2	VN SKALKA	4	2-01-01-159	0	2,3	37,6	160 000,00
4-00012-01/1	VN CIZINA	4	2-02-01-073	1	19,6	134	3 234 566,00

Ukázka mapové vrstvy GIS je součástí ukázkové mapy „Říční síť“.

A.1.3.3.8. CHOPAV

Oblasti, které pro své přírodní podmínky tvoří významnou přirozenou akumulaci podzemních i povrchových vod, vyhláší vláda podle §28 Zákona 254/2001 Sb. nařízením za chráněné oblasti přirozené akumulace vod a omezuje či zakazuje v nich tyto činnosti: zmenšovat rozsah lesních pozemků, odvodňovat lesní a zemědělské pozemky, těžit rašelinu, těžit nerosty povrchovým způsobem nebo provádět jiné zemní práce, které by vedly k odkrytí souvislé hladiny podzemních vod, těžit a zpracovávat radioaktivní suroviny a ukládat radioaktivní odpady. Výjimku z těchto zákazů může udělit MŽP po předchozím souhlasu vlády.

Na území MSK jsou vyhlášeny tři CHOPAV a to Jeseníky a Beskydy, jejichž hranice jsou totožné s hranicemi CHKO nařízením vlády č. 40/1978 a CHOPAV Jablunkovsko nařízením vlády č. 10/1979. CHOPAV Jablunkovsko navazuje na hranice CHOPAV Beskydy a masivem Beskyd pokračuje po hranici s Polskem a Slovenskem. Ukázka mapové vrstvy GIS je součástí ukázkové mapy „Říční síť“.

A.1.3.3.9. Program revitalizace říčních systémů

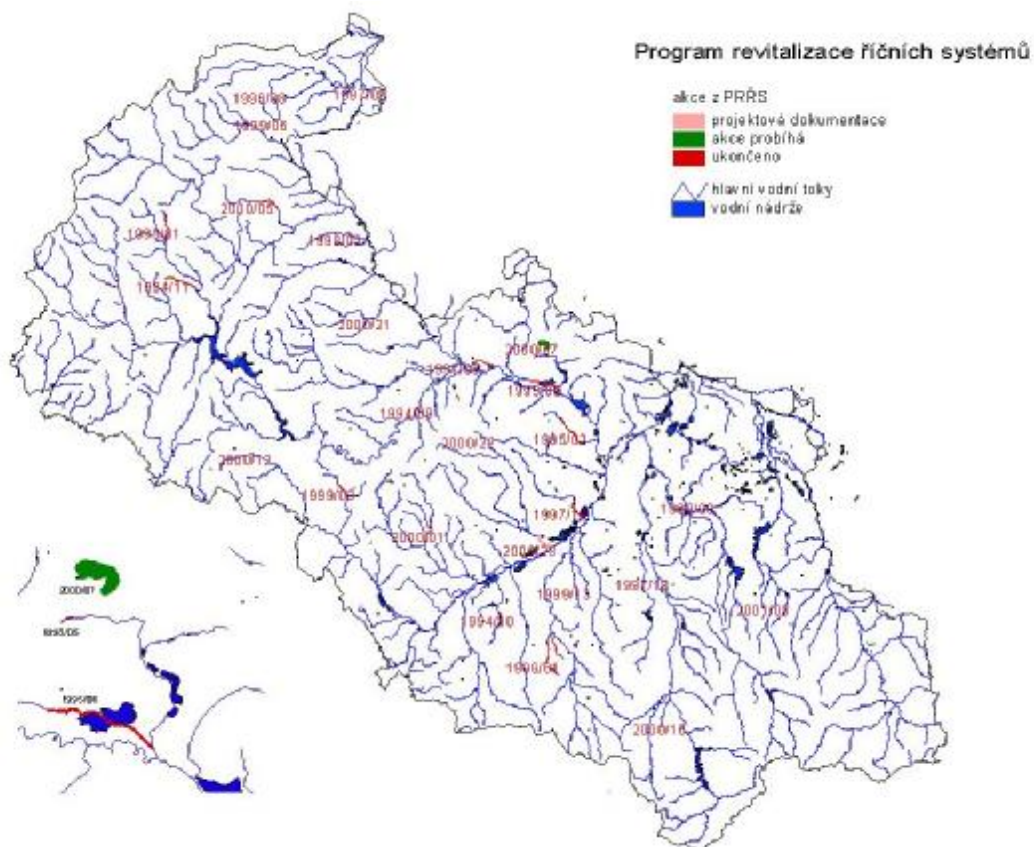
Zdrojem informací jsou žádosti a projektové dokumentace z AOPK ČR, středisko Ostrava

Mapová část: polygonová vrstva jednotlivých akcí

Tabulková část (MS Excel): seznam akcí PRŘS se stručnou charakteristikou

Číslo	název akce	žadatel	k.ú.	okr.	datum ukončení	celk. částka	dotace (v tis.)	vlastní zdroje	dotace přidělené v letech										revitalizační titul		
									1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002		2003	2004
1995/07	Sanace erozních rýh Bílá II.	LČR, s.p.	Bílá	FM	1995	890 ?	600				600										ochrana proti erozi
1995/06	Revitalizace potoku Štěpánka	Obec Dolní Benešov	Dolní Benešov	OP	1996	1000	950	50				950									revitalizace vlastních vodních toků a koryt
1994/10	Vodní nádrž Bartošovice	SMS	Bartošovice	NJ	1995	3193 ?	3061				1693	1368									obnova a zakládání vodních nádrží
1995/02	Revitalizace Plesenského potoku	SMS	Velká Polom, Stará Plesná, Poruba-sever	OV	1996	795	795				200	595									revitalizace vlastních vodních toků a koryt
1994/09	Revitalizace Moravice	Povodí Odry a.s.	Branky, Hradec nad Moravicí	OP	1997	12674	8900	3774				4200	2800	1900							revitalizace vlastních vodních toků a koryt
1996/06	Revitalizace Moravického potoka	Obec Dolní Moravice	Dolní Moravice	BR	1998	1530	1046	484						1046							revitalizace vlastních vodních toků a koryt
1996/02	Revitalizace toku Sýkorečky	SMS	Příbor, Koprivnice	NJ	1998	641	641	0						641							revitalizace vlastních vodních toků a koryt
1997/02	Suchá nádrž V. v Bolaticích	Obec Bolatice	Bolatice	OP	1998	1050	630	420						630							obnova a zakládání vodních nádrží
1998/02	Vodní nádrž Hájnická horní Krnov	LČR, s.p.	Opavské předměstí	BR	1999	2 709	1 600	1 109							1600						rekonstrukce retenčních prostorů a technických objektů
2000/02	Revitalizace toku Raduňka	ZNHS	Raduň	OP	2004	7090	6913	177										1000	3500	2413	revitalizace vlastních vodních toků a koryt

Program revitalizace říčních systémů byl Vládou ČR přijat dne 20.5.1992 usnesením č. 373 a je formulován jako „program obnovy, stabilizace a péče o vodní režim krajiny“.

A.1.3.3.10. Vodní režim v lesních ekosystémech

V Moravskoslezském kraji se srážkové průměry dlouhodobě pohybují v celkových ročních úhrnech od 650 mm (Slezská nížina) do 1300 mm (Lysá hora) – nejvyšší hodnota je tedy asi dvojnásobkem nejnižší hodnoty. Celkový odtok z malých povodí se však pohybuje od $2,3 \text{ l} \cdot \text{km}^{-2} \cdot \text{s}^{-1}$ (Oldřišovský potok) po $30,01 \text{ l} \cdot \text{km}^{-2} \cdot \text{s}^{-1}$ (Ráztoka) – tedy poměr asi třináctinásobný.

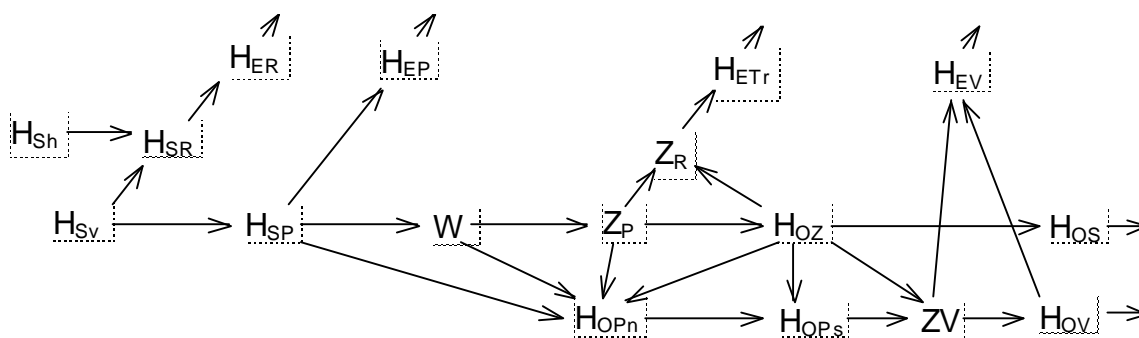
Vodní režim lesních ekosystémů je již více než stopadesát let předmětem vědeckého výzkumu. Výsledky těchto výzkumných prací jsou dodnes i pro řadu odborníků překvapivé. Ukazuje se, že dřevinná skladba, struktura porostu nebo způsob obhospodařování mají na srážkoodtokovou bilanci lesa podstatně menší vliv, než se všeobecně předpokládalo.

V Moravskoslezských Beskydách probíhá výzkum vodního režimu (Chlebek-Jařabáč 1995) malých lesnatých povodí již 50 let (od roku 1953). Výzkum je zaměřen na možnosti ovlivnění srážkoodtokových vztahů v malých povodích horských bystřin. Ve výzkumném povodí Červík byla srovnávána vodní bilance po rozsáhlé obnově kalamitního charakteru. (Během 10 let byly odtěženy porosty na 95 % plochy měřeného podpovodí A, holiny byly zalesněny smrkem. Takový postup nemá při běžném řádném lesním hospodaření obdoby.) Ve výzkumném povodí Malá Ráztoka byl zkoumán vliv přeměny převážně bukových porostů na smrkové zrychleným obnovním postupem. Ani v jednom případě výzkum neprokázal statisticky významné ovlivnění vztahu mezi srážkami a odtokem z měřeného povodí. Rozhodující veličinou určující velikost odtoku z povodí (považujeme-li základní parametry povodí jako jeho tvar, konfiguraci terénu, geologické podloží apod. za neměnné) se ukazuje jednoznačně úhrn srážek.

Vzhledem ke složitosti energomateriálových toků včetně vodní bilance v lesním ekosystému (viz níže rovnice vodní bilance) je většina vědeckých prací zaměřena pouze na sledování základního vztahu mezi vstupem a výstupem, tedy srážkami a povrchoým (soustředěným) odtokem. Vyčíslení jednotlivých složek vodní bilance terénním měřením v lese je velmi obtížné.

Vodní režim lesních ekosystémů charakterizuje rovnice vodní bilance na následujícím obrázku:

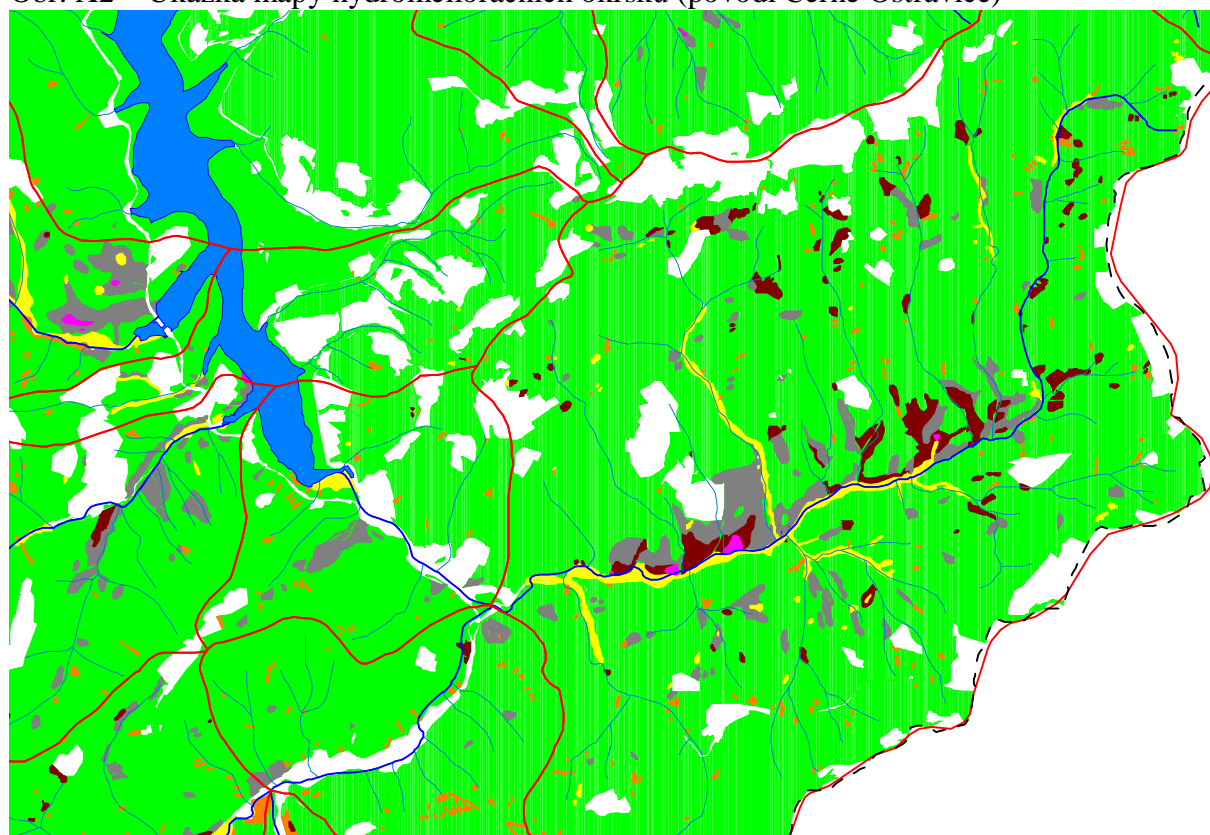
Obr. X1 - Rovnice vodní bilance (podle Krešl 1990, upravil Křístek)

H_{Sv} – srážky vertikální; H_{Sh} – srážky horizontální; H_{SR} – srážky zachycené vegetací; H_{SP} – srážky dopadlé na půdní povrch; H_{ER} – výpar (evaporace) z povrchu vegetace; H_{EP} – výpar (evaporace) z půdního povrchu; H_{ETr} – transpirace; H_{EV} – výpar z volné vodní hladiny; H_{OZ} – podpovrchový odtok; H_{OS} – odtok podzemní vody; H_{OPn} – nesoustředěný povrchový odtok; H_{OPs} – soustředěný povrchový odtok; H_{OV} – odtok vodní sítě; W – vsak; Z_P – zásoba vody v půdě; Z_R – zásoba vody v rostlinách; Z_V – zásoba povrchové vody

Vliv lesa na vodní režim v krajině lze podle složek rovnice vodní bilance rozdělit na infiltrační (vsak), srážkotvorný (horizontální srážky), protierozivní (nesoustředěný a podpovrchový odtok) a desukční (evapotranspirace). Infiltrační účinek považujeme za významný prakticky ve všech lesích, význam protierozivní stoupá se sklonem svahu a erodovatelností lesní půdy (a klesá s mocností půdního profilu), srážkotvorný se uplatňuje zejména v podhorských a horských polohách (už cca od 700 m n. m.), nejvíce na návětrných stranách, vrcholcích a hřebenech. Desukční vliv lesa se uplatňuje zejména v lokalitách s trvale nebo opakovaně zvýšenou hladinou vody v půdě. Tato stanoviště rozdělujeme podle typu zamokření do tzv. hydromelioračních okrsků. (O hydromelioračních okrscích blíže viz podkapitola A.1.3.1.6.1.3. v kapitole o funkcích lesa.)

Obr. X2 – Ukázka mapy hydromelioračních okrsků (povodí Černé Ostravice)

hranice kraje (státní hranice)	hydromeliorační okrsek „L“
vodní toky 4. a vyššího řádu	hydromeliorační okrsek „G“
drobné vodní toky	hydromeliorační okrsek „P“
povodí 4. řádu	hydromeliorační okrsek „R“
vodní plochy	hydromeliorační okrsek „V“
les	

Diskutabilní je skutečnost jak a kolik ze srážek lesní porosty zachytí a nakolik „zpomalí“ odtok. Oproti všeobecnému mínění je pravdou, že lesy nemají žádné „retardační zařízení“ na zpomalení odtoku. Skutečnost je taková, že lesní porosty jsou schopny na povrchu jehličí, listů, kůry stromů a vegetaci keřového a bylinného patra zachytit řádově milimetry srážek (\pm do 10 mm), vyvinutý mechový pokryv rovněž milimetry (\pm do 10 mm), humus pak do 20 mm srážek (přitom účinnější je mocnější vrstva surového humusu).

Rozhodujícím činitelem při převodu srážek do odtoku je vsak do půdy. Zatímco povrchový odtok dosahuje podle sklonu terénu a typu povrchu obvykle rychlosti 0,1 – 3,0 m/s, podpovrchový odtok pouze 0,01 – 0,1 m/s (Řezáč 2002). Lesní půda je schopná zachytit a transformovat cca 50 – 120 mm srážek, přičemž účinnost závisí na půdním druhu, půdním typu a intenzitě srážek. Písčitéjší půdy mají zasákovost vyšší a obvykle i do větších hloubek (v Moravskoslezském kraji je to především PLO 40 – Moravskoslezské Beskydy) než půdy hlinité (PLO 32, 39, 41). Na velikost a rychlost vsaku má též vliv sklon a konfigurace terénu, narušení půdního povrchu a stupeň nasycenosti půdního profilu vodou (půdy suché a naopak mokré mají jímavost minimální). Negativní vliv může mít cestní síť, nemá-li dobře vyřešeno odvodnění s převodem odtoku soustředěného na rozptýlený.

Je nutné si uvědomit, že takto zachycená voda lesní půdou není z odtokového procesu vyloučena trvale, pouze je odtok povrchový dočasně převeden na podpovrchový a tím zpomalen. Na vzniku kulminační povodňové vlny se ovšem podílí celá řada dalších vlivů jako je tvar povodí, konfigurace terénu, průběh a rozložení srážek apod., nelze tedy říci, že tento zpomalující vliv lesní půdy vždy přispívá ke snížení výšky kulminační hladiny.

Z výše uvedeného vyplývá měřením doložená skutečnost, že není významný rozdíl mezi odtokem z lesního porostu a odtokem z plochy odlesněné holou sečí. I na pasece totiž zůstává nenarušená vrstva humusu a půdní povrch. Než dojde k rozkladu humusové vrstvy, je obvykle povrch již kryt pasečnou vegetací. Jiná situace by pravděpodobně nastala při víceleté opakované likvidaci veškeré vegetace na odlesněné ploše např. chemickými postřiky. Rovněž nelze říci, že přirozené lesy jsou z hlediska vodní bilance účinnější než lesy hospodářské. Naopak, některá měření dokládají vyšší kulminační i celkové odtoky z bukových porostů, než z převážně smrkových lesů. Je známo, že zapojené jehličnaté porosty zpomalují jarní tání sněhu a tím snižují kulminace jarních povodní.

Vodní účinnost lesních ekosystémů je srovnatelná s vodní účinností trvalých travních porostů a je významně vyšší, než vodní účinnost orné půdy a je samozřejmě vyšší než vodní účinnost nepropustných ploch (zpevněné cesty, zástavba...). Ekosystémy trvalých porostů (lesy, louky, pastviny) mají zásadní vliv na hospodaření s vodou v krajině. Zemědělské kultury mají pouze částečný vliv, hlavně v období vytvoření krytu nad půdou do období zralosti (obilniny), či do sklizně. Negativní vliv např. okopanin na hospodaření s vodou během celého vegetačního období je dostatečně znám.

Na vodní režim krajiny (povodí) nemá tedy rozhodující vliv druhová skladba nebo prostorová struktura lesa, ale především lesnatost, resp. podíl trvalých porostů, jejich prostorové rozložení v povodí a míra zornění zemědělské půdy.

Retenci vody v lesních ekosystémech byla věnována zvýšená pozornost, neboť se jedná o problematiku často diskutovanou a jak bylo řečeno v úvodu - výsledky výzkumů, které probíhají víc než 150 let jsou dodnes i pro řadu odborníků překvapivé. Co se týče retence vody v ostatních ekosystémech, nejsou mezi odborníky zásadní rozpory. Problematika retence vody bude podrobně řešena v koncepčním dokumentu Koncepce pro opatření na ochranu před povodněmi v ploše povodí na území MSK.

A.1.3.3.11. Rybářství

Obsahem této části jsou obecné informace o hospodaření na vodních tocích a vodních nádržích a seznam místních organizací ČRS. V přílohách jsou seznamy a popisy revírů ve společném hospodaření VÚS ČRS Ostrava na území MS kraje, seznam stanovených povrchových vod vhodných pro život a reprodukci původních druhů ryb a dalších vodních živočichů na území MS kraje a ukazatele a hodnoty jakosti těchto povrchových vod dle Nařízení vlády ze dne 29.1.2003.

Vodní toky a nádrže jsou z hlediska rybářství rozděleny na revíry pstruhové a mimopstruhové. V revírech ve společném hospodaření ČRS v MS kraji se hospodaří dle Stanov Českého rybářského svazu, dle Rybářského řádu platného na revírech organizačních jednotek ČRS a dle Ustanovení k rybářskému řádu pro revíry VÚS ČRS Ostrava. Popisy jednotlivých pstruhových i mimopstruhových revírů jsou v Ustanovení k rybářskému řádu.

Stanovy ČRS ustanovují poslání svazu, organizační strukturu, podmínky členství, práva a povinnosti členů, zásady hospodaření a majetek svazu a statutární orgány.

Rybářský řád, který je projednáván a schvalován Radou ČRS bývá obnovován po 10ti letech a vychází z ustanovení zákona č. 102/63 Sb. a vyhlášky 103/63 Sb. Ustanovuje doby hájení jednotlivých druhů ryb, způsoby lovu a všeobecné zákazy lovu na vodách pstruhových i mimopstruhových, všeobecná ustanovení a definice rybolovných způsobů.

Na území MS kraje působí Severomoravský územní svaz ČRS se sídlem v Ostravě, který sdružuje místní organizace na území Moravskoslezského, Olomouckého a na části Zlínského kraje.

Na území MS kraje působí tyto místní organizace:

MO Bílovec	MO Krnov
MO Bohumín	MO Lučina
MO Bravantice	MO Nový Jičín
MO Bruntál	MO Opava
MO Bystřice nad Olší	MO Orlová
MO Český Těšín	MO Ostrava
MO Domašov nad Bystřicí	MO Paskov
MO Frenštát	MO Příbor
MO Frenštát pod Radhoštěm	MO Rýmařov
MO Frýdek Místek	MO Stará Ves nad Ondřejnicí
MO Frýdlant nad Ostravicí	MO Stará Ves nad Odrou
MO Fulnek	MO Studénka
MO Havířov	MO Šternberk
MO Hlučín	MO Třinec
MO Jablunkov	MO Vítkov
MO Karviná	MO Vrbno pod Pradědem
MO Kravaře	MO Zlaté Hory

V MS kraji hospodaří ČRS na 1 152 km vodních toků a to společně s plochou rybníků představuje plochu 3 323,55 ha. Z toho je 836 km (579,8 ha) v revírech pstruhových – jedná se o horní povodí některých vodních toků. Mimopstruhové revíry představuje 316,7 km vodních toků (433 ha) a 2 310 ha vodních nádrží (z toho 900 ha je plocha vodní nádrže Slezská Harta, na které hospodaří přímo VÚS ČRS). Na dalších cca 115 ha jsou soukromé sportovní revíry, které nespádají pod působnost VÚS ČRS. Na ostatních vodních nádržích (tzn. na cca 2 400 ha) hospodaří soukromé fyzické či právnické osoby a jsou ve většině případů využívány jako intenzivní chovné rybníky.

V lednu roku 2003 vydala vláda nařízení o stanovení povrchových vod vhodných pro život a reprodukci původních druhů ryb a dalších vodních živočichů a o zajišťování a hodnocení stavu jakosti těchto vod. Účelem tohoto nařízení je zvýšení ochrany těchto vod před znečištěním a zlepšení jejich jakosti tak, aby byly trvale vhodné pro život původních druhů ryb a udržení jejich přirozené rozmanitosti. Nařízení se nevztahuje na umělé vodní útvary a přírodní vodní útvary používané pro intenzivní chov ryb. Nařízení nabývá účinnosti dnem vstupu smlouvy o přistoupení České republiky k Evropské unii v platnost.

Do revírů v Moravskoslezském kraji jsou vysazovány tyto nepůvodní druhy ryb: amur bílý (*Ctenopharyngodon idella*), pstruh duhový (*Oncorhynchus mykiss*), siven americký (*Salvenius fontinalis*). Další druh nepůvodní ryby tolstolobik bílý (*Hypophthalmichthys molitrix*) se v některých revírech sice vyskytuje, ale není zde cíleně vysazován. Zpravidla se do revírů dostává přítokem či jiným způsobem. Tyto ryby jsou v revírech nežádoucí a ze strany ČRS je jejich výskyt eliminován (neplatí pro jejich lov žádné podmínky ochrany). Vysazování nepůvodních druhů se řídí schválenými a platnými zarybňovacími plány, které jsou sestaveny pro jednotlivé rybářské revíry a jsou k dispozici na VÚS ČRS Ostrava.

Specifickým problémem v MSK jsou poklesy poddolovaných území v oblasti Ostravsko-Karvinska. Tato problematika je podrobně řešena v kapitole A.1.3.12. Zhodnocení území Ostravsko-Karvinska.

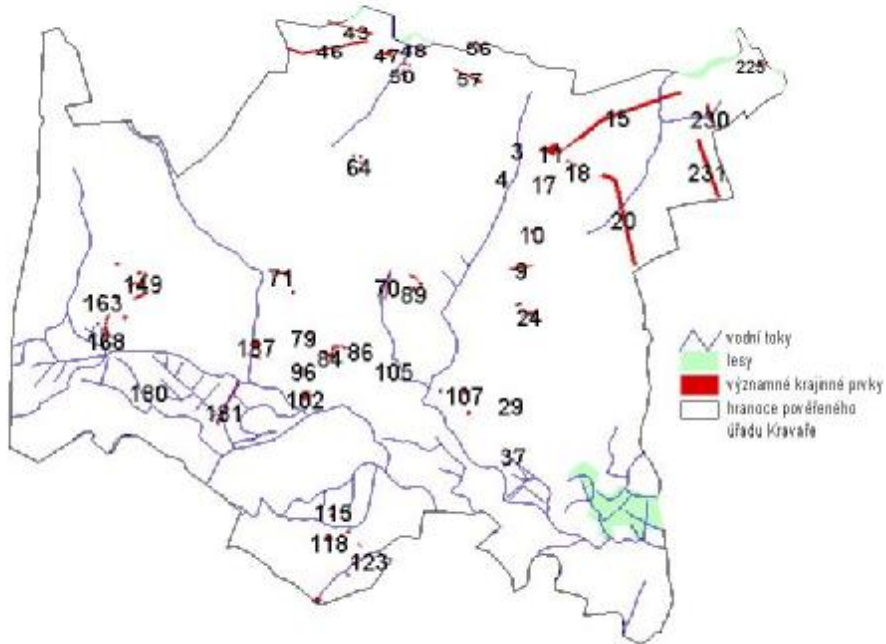
A.1.3.4. Významné krajinné prvky (dále VKP)

Z analýzy dostupných údajů poskytnutých okresními úřady vyplývá, že přístup k registraci VKP se v jednotlivých okresech výrazně lišil. Po formální stránce jsou VKP registrovány dobře ve všech okresech kromě území bývalého okresu Nový Jičín, kde probíhala registrace většiny VKP hromadnou vyhláškou bez uvedení dotčených parcel. Takováto registrace je po stránce právní neplatná. V současné době, kdy registrovaná VKP spadají do působnosti pověřených obecních úřadů by mělo dojít k jejich přehodnocení a nové registraci vybraných lokalit. Celkem je na území MSK registrováno 2105 významných krajinných prvků, z toho 1772 bylo registrováno v okrese Nový Jičín.

Pověřený úřad	Počet registrovaných VKP
Bílovec	167
Bohumín	1
Bruntál	3
Český Těšín	2
Frenštát p. Radhoštěm	116
Frýdek - Místek	37
Frýdlant n. O.	1
Fulnek	286
Havířov	4
Hlučín	7
Jablunkov	2
Karviná	3
Kopřivnice	118
Kravaře	83
Krnov	1
Nový Jičín	262
Odry	575
Ostrava	125
Příbor	142
Rýmařov	15
Studénka	106
Třinec	31
Vítkov	18
Celkový součet	2105

Přehled registrovaných VKP je zpracován jako databáze v prostředí Microsoft Access. Pro jednotlivá VKP jsou uvedeny tyto údaje: evidenční číslo, název, katastr, rozloha, číslo mapy 1:10 000, číslo mapy 1:5000, rok registrace, charakteristika a návaznost na ÚSES. Databáze je doplněna zákresem VKP do mapy 1:10 000 v digitální podobě.

Významné krajinné prvky na území Pověšeného úřadu Kravaře

A.1.3.5. Přírodní parky

Přírodní park Sovinecko

Vyhlášen v roce 1994 Okresními úřady v Bruntále (obecně závazná vyhláška č. 8/94 ze dne 1.2.1994), Olomouci a Šumperku.

Rozsáhlý přírodní park leží zaujímá celkovou rozlohu 19 910 ha, z toho v okrese Olomouc 7 910 ha, v okrese Šumperk 1 030 ha a v okrese Bruntál 10 970 ha.

Podstatná část území patří ke geomorfologickému celku Nízkého Jeseníku, jihozápadním okrajem prochází zlomová linie, která tvoří rozhraní s Hornomoravským úvalem a severozápadní okraj zahrnuje výběžek Hanušovické vrchoviny.

Posláním přírodního parku je zachovat typický ráz krajiny a lesní porosty s dochovanou strukturou a dřevinnou skladbou blízkou původním porostům, na které je vázána řada zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů.

V území širšího okolí Sovince, mezi obcemi Paseka a Těchanovice, v jihozápadní části Nízkého Jeseníku vystupuje z andělskohorských vrstev devonsko-karbonského stáří (famentournai) "sovinecké antiklinorium". Tvoří asi 5 km dlouhý pruh severovýchodního směru obsahující zvrásněné vrstvy sericitických břidlic, vápenců až písčitých vápenců. Ty jsou v okolí Sovince zajímavé tím, že obsahují zejména ve svrchnějších polohách zrnka až malé valounky křemene, žilců a úlomky sericitických břidlic, kvarcitů a fylitů. Vápence tohoto typu jsou charakteristické pro závěr předkulmské sedimentační etapy. Přestože jsou vápence v okolí Sovince považovány za devonské, přesnější určení jejich stáří je komplikováno nedostatkem zkamenělin. V opuštěném lomu na jižním okraji Sovince jsou v těchto vápencích vytvořeny krasové jevy vykazující neobvyklý a pozoruhodný charakter způsobený příměsí výše uvedených úlomků v hmotě karbonátu. Z krasových jevů jsou odsud známy škrapy, kapsovité prohlubně, komínovité dutiny a propast'ovité jeskyně dosahující hloubky 60 m. V komínovitých dutinách byl nalezen i osteologický materiál pleistocenních obratlovců.

Ze zachovalé pestré flóry 2. – 5. vegetačního stupně stojí za pozornost místy bohatě zmlazující jedle bělokorá (*Abies alba*), jilmy (*Ulmus* sp.) zatím nezasažené tracheomykózou nebo mečík střechovitý (*Gladiolus imbricatus*), všivec ladní (*Pedicularis sylvatica*), prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*) a další chráněné nebo ohrožené druhy rostlin.

Poznatky o fauně tohoto velmi členitého území jsou zatím ještě značně neúplné. I přesto zde byl učiněn pozoruhodný nález plže člunice jezerní (*Acroloxus lacustris*). Dále území přírodního parku obývá minimálně sedm druhů obojživelníků, šest druhů plazů, 108 druhů ptáků přičemž u 95 z nich bylo prokázáno hnízdění. Mezi doloženými savci je zajímavý rejsek horský (*Sorex alpinus*) a zbytky myšivky horské (*Sicista betulina*) nalezené ve vývržku sýce rousného (*Aegolius funereus*).

Na území přírodního parku je vyhlášena NPP Rešovské vodopády. O vysoké hodnotě tohoto území svědčí i skutečnost, že v minulosti byla zvažována myšlenka vyhlásit zde chráněnou krajinnou oblast.

Přírodním parkem prochází nadregionální biokoridor Raškov – Jezernice.

Přírodní park Údolí Bystřice

Vyhlášen v roce 1995 Okresními úřady v Olomouci a Bruntále (nařízení č. 3/1995 ze dne 9.10.1995). Celková rozloha přírodního parku je 9 810 ha, z toho v okrese Bruntál je to 3 080 ha.

Přírodní park leží na severním pomezí okresu Olomouc při hranici s okresem Bruntál, ve kterém navazuje přírodní park stejného jména. Osu území vytváří řeka Bystřice a její údolní niva.

Geologická stavba území je tvořena kulmskými, tedy spodnokarbonskými sedimenty. Horninový obsah je zde poměrně jednotvárný, převládají v něm jílové břidlice s vložkami aleurolitů nebo drob, místy s polohami slepenců. Kulmské sedimenty mají často flyšový charakter – rytmicky se střídající sedimenty, kde se ve výchozech střídají jílové břidlice s aleurolity, případně ještě s drobami. Severní úsek území u Domašova je součástí hornobenešovských vrstev, kde převažují droby. Jižní úsek pod Domašovem směrem k Jívové je součástí moravických vrstev, zde převažují především jílové břidlice lokálně obsahující zkamenělé karbonské rostliny a živočichy (např. goniatity a velké exempláře mlže *Posidonia becheri*). Kulmské sedimenty jsou v údolních svazích odkryty v celé řadě přirozených i umělých výchozů v zářezu železniční trati a opuštěných lomech. Pleistocenní kamenná moře a kamenné proudy jsou vytvořeny na jílových břidlicích moravických vrstev. Údolní niva říčky Bystřice je tvořena různě mocnými aluviálními náplavami.

V sevřeném údolí Bystřice se zachovaly lesy, které mají často přirozenou druhovou skladbu, místy i rozsáhlé porosty měsíčnice vytrvalé (*Lunaria rediviva*). Západní a severní část území dnešního přírodního parku byla odlesněna a přeměněna na pastviny a louky. Z těch zbyly po nesmyslném odvodnění a rozorání jen fragmenty. I na nich se však zachovaly některé vzácné druhy, mj. kosatec sibiřský (*Iris sibirica*).

Několik aktivních lomů a desítky opuštěných štol využívají letouni jako zimoviště. Zatím v nich bylo zjištěno osm druhů, například zvláště chráněný vrápenec malý (*Rhinolophus hipposideros*), netopýr velký (*Myotis myotis*), n. velkouchý (*M. bechsteini*), n. černý (*Barbastella barbastellus*) a některé méně běžné nechráněné druhy, kupř. netopýr severní (*Eptesicus nilsoni*). Štoly využívají k zimování také obojživelníci, zejména mlok skvrnitý (*Salamandra salamandra*) a řada bezobratlých. Vedle běžnějších druhů – křížák temnostní (*Meta menardi*), píd'alka jeskynní (*Triphosa dubitata*) – byl zatím na třech lokalitách v údolí Bystřice nalezen koník *Troglophilus cavicola*, který má ovšem severní hranici svého areálu v Rakousku.

Součástí přírodního parku je přírodní památka Kamenné proudy a v roce 2001 byla vyhlášena přírodní rezervace Hrubovodské sutě.

V severní části navazuje na park nadregionální biocentrum Slunečná.

Přírodní park Oderské vrchy

Byl vyhlášen Okresním úřadem v Novém Jičíně v roce 1994. Výměra území není ve vyhlášce uvedena.

Přírodní park Oderské vrchy leží v jižní části fytogeografického okresu Jesenické podhůří a jen částečně zasahuje do fytochorionu Moravská brána vlastní. Typickým rysem krajinného rázu přírodního parku jsou náhorní plošiny (paroviny) a hluboce zaklesnutá údolí vodních toků, především řeky Odry, do podkladu prvohorních kulmských hornin s převládajícími drobnými a břidlicemi. Tyto horniny byly těženy v celé řadě břidličných štol a lomů – nejznámější je v Jakubčovicích nad Odrou, největší lom droby v České republice. Na jeho výsypkách a na obnažených skalách se vyvinula teplomilná společenstva rostlin s hvozdíkem svazčítým (*Dianthus armeria*), hvozdíkem kartouzkem (*Dianthus carthusianorum*) a rmenem barvířským (*Cota tinctoria*). V opuštěných štolách zimují kolonie netopýrů. Ve šterbinách lomů nebo přírodních skalních útvarů lze nalézt vzácnější druhy mechorostů, např. mech *Rhabdoweisia crispata*, nedávno potvrzený z tzv. Švédské skály u Heřmáněk.

Převládajícím typem vegetace byly v nedávné minulosti lipové dubohabřiny (*Tilio-Carpinetum*), které jsou typickou dubohabřinou kolinních poloh Slezska a přilehlé části Moravy. Převládá v nich ptačinec hajní (*Stellaria holostea*), ostřice třeslicovitá (*Carex brizoides*), pitulník žlutý (*Galeobdolon luteum*). Náhorní plošiny osídlovaly bikové bučiny (*Melico-Fagetum*) s dominující strdivkou jednokvětou (*Melica uniflora*). Dnes jsou tyto lesy zachovány jen fragmentárně, většina byla převedena na smrkové porosty. Na prudších svazích se vzácně dochovaly květnaté bučiny s kyčelnicí devítilistou (*Dentaria enneaphyllos*) a suťové lesy. V údolních polohách se setkáváme se zbytky stremchových jasenin (*Pruno-Fraxinetum*) a mokřadních olšin (*Alnion glutinosae*). Plošně méně rozsáhlá jsou luční společenstva vlhkých až zaplavovaných půd v údolí Odry, na podmáčených místech náhorních plošin (*Calthenion*) a na ovsíkových lukách (*Arrhenatherion*) svahových poloh se zvonečnickem hlavatým (*Phyteuma orbiculare*). Z pestré entomofauny můžeme najít kobylku cvrčivou (*Tettigonia cantans*), jasoně dymnivkového (*Parnassius mnemosyne*), batolce duhového (*Apatura iris*), martináčka bukového (*Agria tau*). Průzkumy brouků v některých lokalitách zaznamenaly např. roháčka bukového (*Sinodendron cylindricum*), tesařku pilunu (*Prionus corarius*), tesařku pižmového (*Aromia moschata*), svižníka lesního (*Cicindela sylvicola*), střevlíka zlatolesklého (*Carabus auronitens*), střevlíka fialového (*Carabus violaceus*), střevlíka nosatého (*Cychrus rostratus*), zlatohláveku *Liocola lugubris* a další. V prostoru květnatých bučin hnízdí čáp černý (*Ciconia nigra*). V požárních nádržích jednotlivých obcí a ve sporadicky vybudovaných rybníčcích jsou hojní obojživelníci.

Přírodní park Podbeskydí

Přírodní park Podbeskydí byl zřízen vyhláškou Okresního úřadu v Novém Jičíně v roce 1994 (vyhláška č. 5/94 ze dne 3.6.1994). Výměra území není ve vyhlášce uvedena. Vznikl přehlášením oblastí klidu Červený kámen a Kojetín.

Krajina přírodního parku má mírně zvlněný reliéf s roztroušenými květnatými lesíky. Současná povrchová geologická skladba celé oblasti nese znaky mladě vyvrásněného pohoří. Území je zařazeno do tzv. bašského a godulského vývoje slezské jednotky, v němž se rytmicky střídají vrstvy pískovců, jílovců, slínovců, slepenců a vápenců, popř. jen vápnitých prachovců. V blízkém okolí Štramberka vystupuje několik tektonických útržků tithónských vápenců ve třech hlavních celcích s názvy Zámecký vrch, Skalky a Kotouč. Štramberský vápenec proslul ve světě svou čistotou (úplná absence primárních nevápencových příměsí). Celkem je odtud známo přibližně 600 druhů fosilních organismů, především šestičetných korálů, měkkýšů, břichonožců a hlavonožců.

V minulosti pokrývaly toto území lesy svazu *Carpinion* charakteristické asociacemi *Carici pilosae-Carpinetum* (ostřicová dubohabřina) a *Tilio-Carpinetum* (lipová dubohabřina). Na území přírodního parku leží přirozená hranice mezi těmito společenstvy přibližně na spojnici měst Nový Jičín – Příbor. Zatímco lipová dubohabřina je typickým lesním společenstvem kolinních poloh Slezska, ostřicová dubohabřina má v přírodním parku Podbeskydí severní hranici rozšíření. Daří se v ní porostům ostřice chlupaté (*Carex pilosa*), kyčelnice cibulkonosné (*Dentaria bulbifera*), pryšce mandloňovitého (*Tithymalus amygdaloides*) a kostivalu hlíznatého (*Symphytum tuberosum*). V oblasti Červeného kamene, Šostýna a Libotína rostou suťové lesy s porosty ohrožené měsícnice vytrvalé (*Lunaria rediviva*). V současné době jsou tyto lesy na mnoha místech nahrazeny nevhodně vysázeným smrkem a zůstávají zachovány v podobě fragmentárních lesíků (výjimečně rozsáhlejších celků) na svazích Podbeskydské pahorkatiny.

Podhorská krajina přírodního parku poskytuje útočiště řadě vzácných nebo ohrožených druhů rostlin a živočichů. Patří k nim např. prvosenka jarní (*Primula veris*), okrotice dlouholistá (*Cephalanthera longifolia*), vstavač bledý (*Orchis pallens*), vstavač mužský (*Orchis mascula*), skokan ostronosý (*Rana arvalis*), ještěrka zední (*Lacerta muralis*), zedníček skalní (*Tichodroma muraria*), výr velký (*Bubo bubo*), čáp černý (*Ciconia nigra*), chřástal polní (*Crex crex*) a další. Velká je druhová rozmanitost entomofauny. V území najdeme některé vzácné druhy – stěvlíky *Harpalus caspius roukali*, *Dromius quydriticollis*, prskavce *Brachinus crepitans*. Hojnější jsou někteří nápadní brouci, např. roháček kozlák (*Dorcus parallelipedus*), roháček bukový (*Sonodendron cylindricum*), stěvlík Ullrichův (*Carabus ullrichi*), s. zahradní (*C. hortensis*), s. kožitý (*C. coriaceus*), zdobenec *Gnorimus nobilis*. Patrně nejvzácnější lokalitou přírodního parku je vrch Kotouč s jeskyní Šipka (viz NPP Šipka).

Přírodním parkem prochází nadregionální biokoridor Jezernice – Hukvaldy, na okraji v jihozápadní části nadregionální biokoridor Radhošť – Kněhyně. V severovýchodní části navazuje na park nadregionální biocentrum Hukvaldy.

Přírodní park Moravice

Vyhlášen v roce 1994 okresním úřadem Opava (vyhláška č.j.: 3/94 ze dne 1.9.1994). Přírodní park leží v údolí řeky Moravice. Zaujímá 14 215 ha.

Údolí řeky Moravice je největším a nejdelším údolím, které protíná Nízký Jeseník. Nejvíce se zahlubuje v úseku od Kružberka po Domoradovice – právě na území přírodního parku. V těchto místech teče Moravice 100 – 150 m pod úrovní okolní krajiny hluboce zaříznutým údolím se zaklesnutými meandry, místy velmi příkrými a těžko schůdnými svahy, vesměs zalesněnými. Horninovým podložím je hradecká série kulmu, tvořící mocné souvrství, v němž převažují pískovce nad prachovci s polohami slepenců. V nižších polohách, zvláště v údolích, se projevuje výrazná inverze. Zahloubená údolí a členitý reliéf podmiňují pestrost vegetačního krytu a na něj navazující fauny. Na jižní svahy pronikají habrové doubravy s doprovodem lípy, javoru, jilmu a třešně, naopak na svahy severní a severozápadní sestupují květnaté bučiny s jedlí. Lužní lesy jsou omezeny na úzké olšové lemy a břehové porosty. Místy se na sutích vyvinuly suťové lesy s javorem, lípou, jasanem a jilmem.

Poměrně úzkou údolní nivou zaujímají převážně vlhké louky s pcháčem zelinným (*Cirsium oleraceum*), tužebníkem jilmovým (*Filipendula ulmaria*), skřípinou lesní (*Scirpus sylvaticus*), děhelem lesním (*Angelica sylvestris*), bukvicí lékařskou (*Betonica officinalis*), čertkusem lučním (*Succisa pratensis*) apod. Nežádoucí je invaze bolševníku velkolepého (*Heracleum mantegazzianum*) na některých místech. Inverze umožňuje sestup druhů kýchavici bílé Lobelově (*Veratrum album* subsp. *lobelianum*), udatně lesní (*Aruncus vulgaris*), kozlíku trojenému (*Valleriana tripteris*) apod. Můžeme tady nalézt i chráněné rostliny, např. bledu jarní (*Leucjum vernum*), pérovník pštrosí (*Matteuccia struthiopteris*), lilii zlatohlávek (*Lilium martagon*), d'áblík bahenní (*Calla palustris*) a měsíčnici vytrvalou (*Lunaria rediviva*). Stejně jako se inverze projevuje přítomností některých horských druhů rostlin, tak se projevuje i výskytem horských druhů živočichů. Žijí zde mj. střevlíci *Carabus linnei*, *Carabus variolosus* a terciérní relikv sekáč klepítník členěný (*Ischyropsalis hellwigi*). Pestrá je také avifauna. Pravidelně je tu pozorován čáp černý (*Ciconia nigra*). Z dalších jmenujme výra velkého (*Bubo bubo*), skorce vodního (*Cinclus cinclus*), holuba doupňáka (*Columba oenas*), sovu pálenou (*Tyto alba*), krkavce velkého (*Corvus corax*) a dlaska tlustozobého (*Coccothraustes coccothraustes*) aj. Odborné průzkumy ukázaly, že na území přírodního parku Moravice žije 15 druhů netopýrů, kteří nacházejí úkryt a zimoviště ve štolách opuštěných břidlicových lomů.

Ukázka mapového výstupu přírodní parky je součástí následující podkapitoly „Zvláště chráněná území“, mapka na straně 156.

Navrhované přírodní parky

Z ÚTP – Syntéza územních plánů VÚC na území Moravskoslezského kraje (rok 2003) - vyplývají následující 3 návrhy nových přírodních parků:

1. Přírodní park Hrozová - návrh v ÚPN VÚC Jeseníky
2. Rozšíření přírodního parku Moravice - návrh v ÚPN VÚC Opava
3. Přírodní park Slezské (Těšínské) Beskydy – návrh v ÚPN VÚC Beskydy

A.1.3.6. Zvláště chráněná území, biotopové lokality, památné stromy

1. Zvláště chráněná území

Podle §14 zákona č. 114/92 Sb. lze území přírodovědecky či esteticky velmi významná nebo jedinečná vyhlásit za zvláště chráněná.

Kategorie zvláště chráněných území jsou:

- národní parky (dále NP)
- chráněné krajinné oblasti (dále CHKO)
- národní přírodní rezervace (dále NPR)
- přírodní rezervace (dále PR)
- národní přírodní památky (dále NPP)
- přírodní památky (dále PP)

Na území MSK se nachází **3 chráněné krajinné oblasti**. V celém svém rozsahu je to CHKO Poodří a částí své rozlohy CHKO Beskydy a CHKO Jeseníky.

Dále se na území MSK nachází **140 maloplošných zvláště chráněných území** (MZCHÚ),

Zvláště chráněná území jsou evidována v ústředním seznamu ochrany přírody (dále ÚSOP). ÚSOP je tvořen sbírkou listin (úplná zřizovací dokumentace v písemné a grafické formě) a digitálním registrem (databáze základních informací a prostorové zobrazení objektů ÚSOP v prostředí GIS). ÚSOP vede a za správnost informací zodpovídá AOPK ČR.

Vybrané databázové údaje jsou k dispozici na internetu <http://www.drusop.nature.cz/>.

Velkoplošná chráněná území Moravskoslezského kraje

Na území MSK leží 3 Chráněné krajinné oblasti, kategorie Národní park se zde nevyskytuje.

CHKO Poodří

CHKO Poodří byla vyhlášeno v březnu roku 1991. Je vymezeno v severní části Moravské brány mezi obcemi Mankovice a Vražným nedaleko Oder a jižním okrajem Ostravy. Plošná výměra činí 8 150 ha . Oblast je tvořena nivou řeky Odry s přilehlými terasami. Plochou krajinu s poli, podmáčenými loukami, převážně listnatými lesy a rybníky protínají oboustranné přítoky Odry, kanály a mlýnské náhony. Tok řeky v převážné části přirozeně meandruje a vytváří slepá ramena. Louky a lesy v blízkosti řeky jsou pravidelně zaplavovány. Lužní lesy s vrbami, topoly, osikami přecházejí na říčních terasách v dubohabrové háje a lipové javoriny. Louky jsou typické množstvím rozptýlené zeleně a spolu se soliterně rostoucími stromy dávají krajině parkový vzhled. Hlavní hospodářskou činností je zemědělství. Rybníky jsou využívány k chovu ryb.

V rámci územního systému ekologické stability je severní část CHKO nadregionálním biocentrem a jižní nadregionálním biokoridorem.

Mezinárodní význam:

Díky zachovalosti nivních mokřadních ekosystémů a poloze na evropsky významné tahové cestě ptactva byla CHKO Poodří zařazena do seznamu mokřadů mezinárodního významu v rámci Ramsarské úmluvy (Úmluva o mokřadech majících mezinárodní význam především jako biotop vodního ptactva). Rozloha RS (Mezinárodně významného mokřadu činí 5450 ha (67% území CHKO). Celkem se zde nachází 12 ze 16 klasifikačních typů mokřadů. Nejvýznamnějšími je přirozeně meandrující tok řeky Odry, s navazujícími 2 000 ha s přirozenými každoročními povrchovými rozlivy, lužní lesy, trvalé a periodické tůňe, rybníky, aluviální louky, prameniště mokřady říčních teras a bažinné biotopy.

Dále je Poodří začleněna do sítě evropsky významných ptačích území (IBA) a navrženo v rámci soustavy NATURA 2000 jako území SPA (oblast ochrany ptáků) podle směrnice Evropské unie č. 79/409/EHS o ochraně volně žijících ptáků.

Je významné především pro vodní a bažinné ptáky jak v době hnízdění, tak i při tahu. Na několika místech se vyskytuje bukáč velký (*Botaurus stellaris*), hnízdí zde hohol severní (*Bucefala clangula*) a další vzácné kachny. Od konce 90. let 20. století hnízdí husa velká (*Anser anser*) a kormorán velký (*Phalacrocorax carbo*), od roku 2000 pak zrzohlávka rudozobá (*Netta rufina*). Existuje tu hnízdní kolonie racka chechtavého (*Larus ridibundus*). Z bahňáků je nejhojnějším hnízdním druhem čejka chocholatá (*Vanellus vanellus*), z méně častých břehouš černoocasý (*Limosa limosa*) a vodouš rudonohý (*Tringa totanus*).

CHKO Beskydy

CHKO Beskydy byla vyhlášena v roce 1973 na ploše 116 000 ha. Území zahrnuje Moravskoslezské Beskydy, Vsetínské vrchy a Javorníky. Pásemné uspořádání jednotlivých horských hřebenů je orientované většinou ve směru SZ – JV. Území je členěno hluboce zaříznutými údolními, o hloubce až 700 metrů, svahy hor jsou velmi strmé, hřbety zaoblené. Řídce se nacházejí povrchové a podpovrchové pseudokrasové jevy.

Lesy zaujímají asi 70% rozlohy. Většinou se jedná o druhotné smrkové monokultury. Přírodní lesy se zachovaly jen místy. Jsou to především květnaté bučiny i zbytky suťových lesů. Na nejvyšších beskydských vrcholech a jejich svazích zůstaly přírodní horské smrčiny. Většina významných pralesů a část dalších typických beskydských porostů je chráněná v rezervacích. Zemědělská půda, hlavně louky a pastviny, zaujímají asi 25% plochy. Významným fenoménem jsou květnaté louky s výskytem vstavačovitých rostlin. Na zbytech plochy připadají četné vodní toky s rozkolísanou vodnatostí, čtyři údolní nádrže a lidská sídla.

Mezinárodní význam:

CHKO Beskydy je začleněna na celé své ploše do sítě evropsky významných ptačích území (IBA). Oblast je významná především pro hnízdění ptačích druhů vázaných na přírodní pralesovité lesy s významným podílem buku. Vyskytuje se tu jediná původní populace puštíka bělavého (*Strix uralensis*) v ČR, hnízdí také sýc rousný (*Aegolius funereus*) a kulíšek nejmenší (*Glaucidium passerinum*). Plochy bezlesí hostí např. početnou populaci chřástala polního (*Crex crex*) a ťuhýka obecného (*Lanius collurio*). Největší populace v ČR zde tvoří strakapoud bělohřbetý (*Dendrocopos leucotos*) a lejsek malý (*Ficedula parva*).

V rámci soustavy NATURA 2000 byly na území CHKO navrženy 2 oblasti ochrany ptáků (SPA) podle směrnice Evropské unie č. 79/409/EHS o ochraně volně žijících ptáků. Na území Moravskoslezského kraje leží SPA Beskydy o rozloze 35 243 ha a částečně zde zasahuje SPA Horní Vsacko o rozloze 27 028 ha.

CHKO Beskydy plní důležitou funkci z hlediska tzv. Bernské úmluvy (Úmluva o ochraně evropské fauny a flóry a přírodních stanovišť) z hlediska výskytu velkých šelem – vlka (*Canis lupus*), rysa ostrovida (*Lynx lynx*) a medvěda hnědého (*Ursus arctos*).

CHKO Jeseníky

CHKO Jeseníky byla vyhlášeno v roce 1969 na ploše 74 000 ha. Území je tvořeno masívem Hrubého Jeseníku s nejvyšším vrcholem Pradědem (1492 m n. m.). Reliéf oblasti má charakter členité hornatiny s hluboce zaříznutými údolími. Geologicky je území tvořeno převážně kyselými horninami s nízkým obsahem živin. Téměř 80% oblasti je pokryto lesem. Převažují smrkové monokultury a jen místy zůstaly zachovány původní jedlobučiny a přirozené smrčiny. Horní hranice lesa probíhá v nadmořské výšce 1 300 m, nad ní je rozsahem nevelké, ale přírodovědecky velmi hodnotné přirozené bezlesí – horské hole, které jsou dokladem zalednění (kryoplanáčnické terasy, mrazové sruby, polygonální půdy, thufury aj.). Kleč je zde nepůvodní dřevinou a její nepřítomnost v původní vegetaci je jedním z důvodů velkého druhového bohatství některých lokalit v alpínském pásmu. Např. z Velké kotliny se uvádí na 450 druhů vyšších rostlin, jde o nejbohatší botanickou lokalitu v ČR. Ve vrcholových partiích jsou četná vrchoviště, rašeliniště, prameniště a prudce tekoucí bystřiny lemované porosty olší.

Mezinárodní význam:

CHKO Jeseníky je začleněna na celé své ploše do sítě evropsky významných ptačích území (IBA). Oblast je významná především pro lesní druhy ptáků a druhy horských luk, včetně druhů zasahujících do oblasti údolních niv. Vyskytuje se zde pěvuška podhorní (*Prunella collaris*) a linduška horská (*Anthus spinoletta*), jejichž rozšíření je v ČR značně omezené. Kritická situace nastala u tetřeva hlušce (*Tetrao urogallus*) – asi přežívá několik jedinců, došlo také k rychlému snížení počtu tetřívka obecného (*Tetrao tetrix*). Očekává se návrat a hnízdění sokola stěhovavého (*Falco peregrinus*). Zvláštní pozornost zasluhuje ojedinělý výskyt kulíka hnědého (*Charadrius morinellus*) a slavíka modráčka tundrového (*Luscinia svecica svecica*).

V rámci soustavy NATURA 2000 byly na území CHKO navržena oblast ochrany ptáků (SPA) podle směrnice Evropské unie č. 79/409/EHS o ochraně volně žijících ptáků. SPA Jeseníky zasahuje částečně na území Moravskoslezského kraje a její rozloha činí 52 608 ha.

Maloplošná zvláště chráněná území Moravskoslezského kraje

Jedná se o kategorie NPR, NPP, PR, PP.

Podle zákona 114/92 Sb. Jsou jednotlivé kategorie MZCHÚ charakterizované takto:

- Národní přírodní rezervace jsou menší území mimořádných přírodních hodnot, kde jsou na přirozený reliéf s typickou geologickou stavbou vázány ekosystémy významné a jedinečné v národním či mezinárodním měřítku
- Přírodní rezervace jsou menší území soustředěných přírodních hodnot se zastoupením ekosystémů typických a významných pro příslušnou geografickou oblast
- Národní přírodní památka je přírodní útvar menší rozlohy, zejména geologický či geomorfologický útvar, naleziště nerostů nebo vzácných či ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů, s národním nebo mezinárodním ekologickým, vědeckým či estetickým významem, a to i takový, který vedle přírody formoval svou činností člověk
- Přírodní památka je přírodní útvar menší rozlohy, zejména geologický či geomorfologický útvar, naleziště vzácných nerostů nebo ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů, s regionálním ekologickým, vědeckým či estetickým významem, a to i takový, který vedle přírody formoval svou činností člověk

Ke zřizování a zajištění péče o MZCHÚ jsou kompetentní tyto orgány ochrany přírody:

- Ministerstvo životního prostředí pro NPR a NPP na celém území ČR
- Ministerstvo obrany na území vojenských újezdů pro PR a PP
- Správy národních parků a chráněných krajinných oblastí na území NP, CHKO a jejich ochranných pásmech pro PR a PP
- Krajské úřady ve svém správním obvodu, nejde-li o území NP, CHKO či jejich ochranných pásmech pro PR a PP

Na území MSK se nachází **celkem 140 maloplošných zvláště chráněných území (MZCHÚ)**, z toho **78 ve volné krajině** (ve správě krajského úřadu MSK)

Od roku 2004 byly zrušeny PR „V Kalužích“ a PP „Jezdkovický les“ nařízením MSK č.2/2005 s účinností od 30.11.2005

Byla vyhlášena 1 nová PP „Hraniční meandry Odry“ nařízením MSK č.1/2006 ze dne 6.9.2006 s účinností od 1.11.2006.

Seznam maloplošných zvláště chráněných území MSK

ve správě krajského úřadu MSK

(podrobněji na www.kr-moravskoslezsky.cz v sekci životní prostředí/ochrana přírody a krajiny)

Kategorie	Název MZCHU	Okres
přírodní rezervace	Bukovec	Frýdek-Místek
přírodní památka	Černý důl	Opava
přírodní rezervace	Černý les u Šilheřovic I.	Opava
přírodní rezervace	Černý les u Šilheřovic II.	Opava
přírodní rezervace	Dařenec	Opava
přírodní památka	Domorazské louky	Nový Jičín
přírodní rezervace	Džungle	Bruntál
přírodní památka	Filipka	Frýdek-Místek
přírodní památka	Heraltický potok	Opava
přírodní rezervace	Hněvošický háj	Opava
přírodní rezervace	Hořina	Opava
přírodní památka	Hradní vrch Hukvaldy	Frýdek-Místek
přírodní památka	Hranečník	Opava
přírodní památka	Hraniční meandry Odry	Karviná
přírodní památka	Hůrky	Opava
přírodní rezervace	Hvozdnice	Opava
přírodní památka	Kamenárka	Nový Jičín
přírodní památka	Kamenec	Frýdek-Místek
přírodní památka	Kamenná	Frýdek-Místek
přírodní rezervace	Karlovice - sever	Bruntál
přírodní památka	Koryto řeky Ostravice	Frýdek-Místek
přírodní rezervace	Koutské a Zábřežské louky	Opava
přírodní rezervace	Královec	Nový Jičín
přírodní rezervace	Krasovský kotol	Bruntál
přírodní památka	Kunčický bludný balvan	Ostrava-město
přírodní rezervace	Kunov	Bruntál
přírodní památka	Lávový proud u Meziny	Bruntál
přírodní rezervace	Les Na Rozdílne	Frýdek-Místek
přírodní památka	Liptánský bludný balvan	Bruntál
přírodní památka	Meandry Lučiny	Karviná
přírodní rezervace	Mokřiny u Krahulčí	Bruntál
přírodní památka	Na Čermence	Nový Jičín
přírodní rezervace	Niva Moravice	Bruntál
přírodní rezervace	Nové Těchanovice	Opava
přírodní rezervace	Novodvorský močál	Frýdek-Místek
přírodní památka	Oblík u Dívčího Hradu	Bruntál

přírodní památka	Otická sopka	Opava
přírodní rezervace	Palkovické hůrky	Frýdek-Místek
přírodní památka	Pikritové mandlovce u Kojetína	Nový Jičín
přírodní rezervace	Plenisko	Frýdek-Místek
přírodní památka	Pod hájenkou Kyčera	Frýdek-Místek
přírodní památka	Pod hukvaldskou oborou	Frýdek-Místek
přírodní památka	Polštářové lávy ve Straníku	Nový Jičín
přírodní památka	Porubský bludný balvan	Ostrava-město
přírodní památka	Prameny Zrzávky	Nový Jičín
přírodní památka	Profil Morávky	Frýdek-Místek
přírodní rezervace	Přemyšov	Ostrava-město
přírodní rezervace	Pustá Rudná	Bruntál
přírodní rezervace	Radim	Bruntál
přírodní památka	Razovské tufity	Bruntál
přírodní rezervace	Rezavka	Ostrava-město
přírodní památka	Rohovec	Frýdek-Místek
přírodní památka	Rovninské balvany	Ostrava-město
přírodní rezervace	Rybníky	Frýdek-Místek
přírodní rezervace	Rybníky v Trnávce	Nový Jičín
přírodní památka	Sedlnické sněženky	Nový Jičín
přírodní rezervace	Skalka	Frýdek-Místek
přírodní rezervace	Skalské rašeliniště	Bruntál
přírodní rezervace	Skučák	Karviná
přírodní památka	Stará řeka	Frýdek-Místek
přírodní památka	Staré hliniště	Bruntál
přírodní památka	Stříbrné jezírko	Nový Jičín
přírodní rezervace	Suchá Dora	Nový Jičín
přírodní rezervace	Svinec	Nový Jičín
přírodní rezervace	Štěpán	Opava
přírodní památka	Travertinová kaskáda	Nový Jičín
přírodní památka	Turkov	Ostrava-město
přírodní rezervace	U Leskoveckého chodníka	Opava
přírodní památka	Uhlířský vrch	Bruntál
přírodní památka	Úvalenské louky	Opava
přírodní rezervace	Valach	Opava
přírodní památka	Váňův kámen	Nový Jičín
přírodní rezervace	Velké doly	Karviná
přírodní rezervace	Velký Pavlovický rybník	Bruntál
přírodní památka	Věřňovice	Karviná
přírodní památka	Vrásový soubor u Klokočůvku	Nový Jičín
přírodní rezervace	Vřesová stráž	Frýdek-Místek
přírodní památka	Žermanický lom	Frýdek-Místek

Seznam všech MZCHÚ na území MSK

Číslo	Kategorie	Název MZCHÚ	Rozloha [ha]	Důvod ochrany	VCHÚ	Okres
2237	PR	Bartošovický luh	296,91	Území soustředěných přírodních hodnot se zastoupením ekosystémů typických a významných pro Pooderský bioregion.	Poodří	Nový Jičín
2243	PR	Bařiny	42,20	Soustředěné přírodní hodnoty se zastoupením ekosystémů typických a významných pro Oderský bioregion.	Poodří	Nový Jičín
2269	PR	Bučací potok	35,08	Ekotop kaskádovitého vodopádu se zachovalými zbytky suťových lesů a s výskytem chráněných a ohrožených druhů rostlin a živočichů	Beskydy	Frýdek-Místek
1068	PR	Bukovec	7,34	Podhorské rašeliniště s typickou květenou		Frýdek-Místek
1341	PP	Byčinec	0,86	Mokřadní louka s bohatým bylinným porostem	Beskydy	Frýdek-Místek
1067	NPR	Čantoria	39,45	Pralesovitý porost smrku, buku a jedle na balvanitém podkladu		Frýdek-Místek
2063	PR	Čerňavina	61,32	Přirozené bukové porosty karpatského typu s příměsí smrku, javoru klenu a vtroušené jedle	Beskydy	Frýdek-Místek
1140	PP	Černý důl	3,58	Opuštěný důl - zimoviště mnoha druhů netopýrů		Opava
57	PR	Černý les u Šilhéřovic I.	8,04	Bukový prales typický pro Oderskou nížinu		Opava
58	PR	Černý les u Šilhéřovic II.	7,69	Přestárlý bukový prales		Opava
72	PR	Dařenec	32,94	Smíšený listnatý porost dubu, habru a lípy s bohatou květenou		Opava
1175	PP	Domorazské louky	7,18	Louky s hojným výskytem vstavačovitých		Nový Jičín
2270	PR	Draplavý	20,91	Malý zbytek původní pralesovité jedlobučiny podél geomorfologicky zajímavé strže horského potoka a na něj vázaných vzácných a ohrožených druhů rostlin a živočichů	Beskydy	Frýdek-Místek
2206	PR	Džungle	9,95	Zachování zbytků porostů tvrdého luhu-dubového lužního lesa se starými duby, měkkého vrbo-olšového luhu, rozsáhlých ostřicových mokřadů jako stálého biotopu chráněných obojživelníků, druhově pestré ornifauny a dále bohaté populace sněžanky podsněžníku.		Bruntál
1331	PP	Filipka	1,10	Velmi bohatá lokalita jalovce obecného		Frýdek-Místek
2086	PR	Franz-Franz	18,79	Pozůstatek pralesovitého typu porostu se zvláště chráněnými druhy fauny; zimoviště vrápence malého	Jeseníky	Bruntál

Číslo	Kategorie	Název MZCHÚ	Rozloha [ha]	Důvod ochrany	VCHÚ	Okres
1515	PP	Heraltický potok	14,39	Mokřady kolem potoka s významnými rostlinnými i živočišnými společenstvy		Opava
109	PR	Hněvošický háj	67,71	Dubohabrový porost s křovitým patrem a bohatou květenou		Opava
115	PR	Hořina	88,33	Bohatá lokalita šafránu Heuffelova		Opava
2080	PP	Hradní vrch Hukvaldy	77,00	Unikátní komplex bukových porostů a přírodně krajinářské kompozice historické obory u hradu.		Frýdek-Místek
1518	PP	Hranečnick	4,93	Smíšený porost s převahou borovice, hnízdiště volavky popelavé		Opava
3369	PP	Hraniční meandry Odry	115,61	Smíšené jasanovo-olšové lužní lesy Evropsky významná lokalita		Karviná
1774	PP	Hůrky	16,04	Lesní porost přirozeného charakteru s vysokým zastoupením jesenického modřínu a borovice lesní		Opava
2059	PR	Huštýn	11,91	Cenný geomorfologický útvar a na něj navazující přirozený lesní porost s výskytem vzácných druhů	Beskydy	Nový Jičín
1141	PR	Hvozdnice	56,24	Říční niva s několika rybníky, velmi bohatá avifauna, lokalita želvy bahenní		Opava
1306	PR	Jelení bučina	25,55	Pralesovitý porost buku, klenu a smrku	Jeseníky	Bruntál
153	NPR	Kaluža	57,03	Bukový smíšený porost typický pro Oderské vrchy		Opava
2162	PP	Kamenárka	4,46	Geologická lokalita, odkryv tithonských štramberských vápenců s výskytem zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů vázaných na geologický podklad.		Nový Jičín
1569	PP	Kamenec	9,82	Mokřady se vzácnou květenou, refugium obojživelníků		Frýdek-Místek
1337	PP	Kamenná	2,83	Zbytek teplomilné květeny s bohatým výskytem hmyzu		Frýdek-Místek
163	PR	Karlovice - sever	42,35	Smíšený porost s hojným zastoupením původního jesenického modřínu		Bruntál
172	PR	Klíny	58,11	Horský smrkový les přecházející do suťového porostu	Beskydy	Frýdek-Místek
1138	NPR	Kněhyňe - Čertův mlýn	195,02	Jedinečný zbytek přirozených lesních porostů s bohatou škálou lesních typů v exponovaných polohách s typickou faunou, flórou a pseudokrasovými jevy	Beskydy	Frýdek-Místek
1346	PP	Kněhyňská jeskyně	1,00	Pseudokrasová jeskyně v pískovci	Beskydy	Frýdek-Místek
1963	PR	Koryta	12,93	Lužní les v říční terase Odry, významné olšiny	Poodří	Nový Jičín

Číslo	Kategorie	Název MZCHÚ	Rozloha [ha]	Důvod ochrany	VCHÚ	Okres
185	PP	Koryto řeky Ostravice	0,80	Skalnaté koryto řeky odhaluje v odkryvu tektoniku vnějších Karpat		Frýdek-Místek
190	PR	Kotvice	60,56	Silně zarostlý rybník s bohatou květenou	Poodří	Nový Jičín
586	PR	Koutské a Zábřežské louky	375,70	Rašelinné louky s typickou flórou		Opava
2094	PR	Královec	4,89	Ekosystém mokřadních společenstev lučních porostů s remízy prameništích olšin na podmáčeném podkladě kulmských hornin s výskytem zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů.		Nový Jičín
1192	PR	Krasovský kotel	11,46	Lesní mokřadní louka s hojným výskytem mečíku střečovitého		Bruntál
1204	PP	Kunčický bludný balvan	0,01	Největší bludný balvan v ČR o váze 17,5 t		Ostrava-město
1193	PR	Kunov	4,58	Bohatá lokalita pérovníku pštrosího		Bruntál
1345	PP	Kyčmol	0,08	Rašelinná loučka s typickou květenou	Beskydy	Frýdek-Místek
207	NPP	Landek	85,53	Ukázka přirozeného výchozu uhelné sloje		Ostrava-město
1915	PP	Lávový proud u Meziny	1,22	Láva Venušiny sopky se sloupcovitou odlučností čediče a vyrostlicemi olivínu		Bruntál
2108	PR	Les Na Rozdílne	5,55	Významný ekosystém přírodě blízkých smíšených lesních porostů s genofondem autochtonních dřevin a biotopem ohrožených druhů živočichů.		Frýdek-Místek
215	PP	Liptáňský bludný balvan	0,03	Bludný balvan budovaný severskou jemnozrnnou žulou		Bruntál
217	PP	Lišková	2,48	Bohatá lokalita řeřišnice trojlisté	Beskydy	Frýdek-Místek
2271	PR	Malenovický kotel	146,00	Mozaika přirozených lesů, pramenišť, skalních výchozů a suti	Beskydy	Frýdek-Místek
2272	PR	Malý Smrk	106,40	Přirozené horské bučiny s klenem	Beskydy	Frýdek-Místek
237	PR	Mazácký Grúnik	95,65	Bukojedlový pralesovitý porost	Beskydy	Frýdek-Místek
238	NPR	Mazák	92,91	Typický bukojedlový prales Beskyd	Beskydy	Frýdek-Místek
1364	PP	Meandry Lučiny	40,65	Níva s meandrujícím tokem a zachovalými břehovými porosty		Karviná
2083	PP	Meandry Staré Odry	25,77	Zbytek původního meandrujícího koryta Odry s množstvím tůní a břehovitými porosty s pestrou skladbou	Poodří	Nový Jičín
244	NPR	Mionší	169,70	Jedlobukový prales s lesními loučkami a pramenisky	Beskydy	Frýdek-Místek

Číslo	Kategorie	Název MZCHÚ	Rozloha [ha]	Důvod ochrany	VCHÚ	Okres
2105	PR	Mokřiny u Krahulčí	3,24	Mokřadní ekosystémy v nivě Trusovického potoka s výskytem chráněných mokřadních druhů rostlin v početných populacích. Bohatá populace kriticky ohroženého druhu starčeku bahenního (<i>Senecio paludosus</i>).		Bruntál
2244	PP	Morgenland	1,83	Luční společenstva (mokřadní a mezofilní), na části území smíšený lesní porost.	Jeseníky	Bruntál
1347	PP	Motyčanka	0,23	Rašelinná loučka se zachovalými společenstvy	Beskydy	Frýdek-Místek
1339	PP	Na Čermence	9,27	Květnatá bučina s bohatým bylinným patrem, významné hnízdiště mnoha druhů ptactva		Nový Jičín
2009	PR	Níva Moravice	41,98	Území s přirozenými biotopy, výskyt ohrožených druhů rostlin a živočichů, zejména ptactva		Bruntál
275	PR	Noříčí	37,90	Význačný porost západokarpatského charakteru (bukojedlový), kamenité svahy sklonu 5-35 stupňů	Beskydy	Nový Jičín
277	PR	Nové Těchanovice	5,76	Smíšený listnatý les s bohatým bylinným a keřovým patrem		Opava
2146	PR	Novodvorský močál	2,70	Významný komplex lesních a nelesních mokřadů s výskytem ohrožených druhů rostlin a živočichů.		Frýdek-Místek
1343	PP	Obidová	7,28	Rašelinné louky s bohatou faunou a flórou	Beskydy	Frýdek-Místek
283	PP	Oblík u Dívčího Hradu	0,09	Ledovcovou činností obnažené výchozy uhelného vápence, paleontologická lokalita		Bruntál
287	NPP	Odkryv v Kravařích	1,64	Jedinečný profil dokládající saalské zalednění		Opava
1344	PP	Ondrášovy díry	4,50	Pseudokrasové jevy v pískovcích	Beskydy	Frýdek-Místek
1517	PP	Otická sopka	10,44	Průnik čedičových vyvěřelin spodnokarbonskými horninami		Opava
297	PR	Palkovické hůrky	34,93	Bukojedlový porost s lípou a javorem		Frýdek-Místek
1881	PP	Pikritové mandlovce u Kojetína	0,23	Stratotyp podmořské sopečné činnosti, zářez silnice s odkryvem pikritových mandlovců		Nový Jičín
317	PR	Plenisko	24,32	Buko-jedlo-smrkový prales		Frýdek-Místek
1332	PP	Pod hájenkou Kyčera	6,75	Prameniště a zarůstající rašeliniště s cennou vegetací		Frýdek-Místek
1333	PP	Pod hukvaldskou oborou	0,42	Lokalita pérovníku pštrosího		Frýdek-Místek
1357	PR	Pod Jelení studánkou	138,42	Unikátní lokalita mravenců, s vysokou hustotou mravenišť	Jeseníky	Bruntál

Číslo	Kategorie	Název MZCHÚ	Rozloha [ha]	Důvod ochrany	VCHÚ	Okres
607	PP	Pod Lukšincem	0,09	Lokalita hořce Kochova	Beskydy	Frýdek-Místek
1342	PP	Podgrůň	2,07	Menší vrchoviště s řadou vzácných rostlin	Beskydy	Frýdek-Místek
925	NPR	Polanská niva	122,30	Zachovalý lužní les s meandrujícím tokem Odry a řadou mrtvých ramen	Poodří	Ostrava-město
330	PR	Polanský les	59,17	Smíšený lužní les s porostem sněženky podsněžníku	Poodří	Ostrava-město
331	PR	Poledňana	15,94	Smíšený převážně bukový porost na skalnatých svazích	Beskydy	Frýdek-Místek
1894	PP	Polštářové lávy ve Straníku	0,04	Velký odkryv polštářovými lávami těšínitové vulkanické asociace		Nový Jičín
1205	PP	Porubský bludný balvan	0,01	Žulový bludný balvan o váze 11 t		Ostrava-město
1307	NPR	Praděd	2031,4	Soubor geomorfologických jevů a horských ekosystémů na centrální kře Pradědu	Jeseníky	Bruntál
1665	PP	Prameny Zrzávky	0,47	Dva samostatné vývěry vody se silným obsahem síranu železitého a sirovodíku		Nový Jičín
1334	PP	Profil Morávky	49,64	Profil přirozeného štěrkonosného toku s řadou skalních prahů, peřejí		Frýdek-Místek
2204	PR	Přemyšov	30,79	Zachování hodnotných ekosystémů na části terasy řeky Odry, které je z krajino-ekologického hlediska unikátní. Ochrana před možnými negativními zásahy.		Ostrava-město
1358	PR	Pstruží potok	22,14	Prameniště a mokřady s typickou vegetací, tokaniště tetřívka obecného	Jeseníky	Bruntál
345	NPP	Ptačí hora	17,46	Smíšený porost s hojným zastoupením jesenického modřínu		Bruntál
1191	PR	Pustá Rudná	1,92	Svahové louky s teplomilnou květenou ,např. lilií cibulkonosnou		Bruntál
1962	PP	Pusté nivy	0,74	Zbytek lužního lesa s mohutnými trsy lípy srdčité, zaplavované tůně	Poodří	Nový Jičín
354	NPR	Radhošť	144,93	Smíšené pralesovité porosty vrcholových partií Beskyd	Beskydy	Nový Jičín
355	PR	Radim	19,25	Jedlobukový porost s výskytem jesenického modřínu		Bruntál
2198	PR	Rákosina	16,25	Území tvoří terestrická rákosina, na niž navazují mokřady, louky a lesní porost. Mělké tůně zarůstající plovoucími vodními rostlinami obklopují společenstva vysokých bažinatých bylin. Zoologicky významná lokality bezobratlých, obojživelníků apod.	Poodří	Nový Jičín
367	NPR	Rašeliniště Skřítek	166,65	Prameništní rašeliniště obklopené podmáčenými smrčínami	Jeseníky	Bruntál
1916	PP	Razovské tufity	1,06	Umělý odkryv subakvatického čedičového komplexu		Bruntál

Číslo	Kategorie	Název MZCHÚ	Rozloha [ha]	Důvod ochrany	VCHÚ	Okres
368	NPP	Rešovské vodopády	71,61	Soutěska Huntavy v rulovém podkladu, svahy jsou porostlé smíšenými porosty		Bruntál
1965	PR	Rezavka	83,68	Niva řeky Odry, pestrá mozaika biotopů		Ostrava-město
1365	PP	Rohovec	29,48	Nevelký svah se 125 mraveništi		Frýdek-Místek
669	PP	Rovnické balvany	0,01	Bludné balvany		Ostrava-město
2245	PR	Růžová	24,81	Mokřadní ekosystémy podél pramenného úseku Růžového potoka, v nichž se vyskytují zvláště chráněné druhy živočichů a rostlin.	Jeseníky	Bruntál
1336	PR	Rybníky	7,32	Přirozené lesní porosty s prameništi a rašelinnou loukou		Frýdek-Místek
2172	PR	Rybníky v Trnávce	14,28	Vodní a mokřadní ekosystém rybníků, významná lokalita výskytu zvláště chráněných druhů živočichů a rostlin.		Nový Jičín
382	NPR	Salajka	21,86	Jedlobukový prales poblíže Bumbálky	Beskydy	Frýdek-Místek
1139	PP	Sedlnické sněženky	11,00	Velmi bohatá lokalita sněženek		Nový Jičín
388	PR	Skalka	35,44	Přirozená stará bučina s jedlí, jeřábem a smrkem		Frýdek-Místek
2136	PR	Skalní potok	197,63	Zvláštní ochrana lesních porostů v 5. a 6. lesním vegetačním stupni, z nichž některé se přibližují přirozené struktuře lesa, nebo mají až pralesovitý charakter. Výskyt vzácných ptačích druhů. Raritou je jediný zachovalý exemplář tisu červeného v CHKO Jes.	Jeseníky	Bruntál
393	PR	Skalské rašeliniště	45,50	Rašeliniště přechodového typu s typickou květenou		Bruntál
395	PR	Skučák	30,08	Rybník se vzácnou květenou (plavín leknínovitý) a bohatou avifaunou		Karviná
1883	PR	Smrk	340,88	Úbočí hory smrk s bukovou smrčínou a smrčínou, ve spodní části porosty pralesovitého charakteru	Beskydy	Frýdek-Místek
2222	PP	Stará řeka	1,42	Zachování slepého ramene řeky Lučiny s výskytem ohrožených druhů živočichů, zejména obojživelníků a plazů.		Frýdek-Místek
1190	PP	Staré hliniště	4,39	Vytěžený hliník, refugium plazů a obojživelníků		Bruntál
1340	PP	Stříbrné jezírko	0,22	Zatopený galenitový lom, výskyt raka říčního a četných druhů obojživelníků		Nový Jičín
2273	PR	Studenčany	53,36			
426	PR	Suchá Dora	17,60	Smíšený bukový porost podhůří Jeseníků		Nový Jičín

Číslo	Kategorie	Název MZCHÚ	Rozloha [ha]	Důvod ochrany	VCHÚ	Okres
1305	PR	Suchý vrch	49,56	Křemencové skály se sutěmi a přirozeným lesním porostem, paleontologické naleziště	Jeseníky	Bruntál
1736	PR	Svinec	38,25	Květnaté louky, pastviny a lesní ekosystémy se vzácnou květenou a zvířenou		Nový Jičín
435	NPP	Šipka	29,00	Část vrchu Kotouč s jeskyní Šipkou, s teplomilnou flórou a faunou a pravěkými nálezy		Nový Jičín
1737	PR	Štěpán	46,99	Zazemněný rybník s rákosinami a významnou květenou a zvířenou		Opava
1359	PP	Štola pod Jelení cestou	0,03	Bývalý rudný důl- největší zimoviště netopýrů na severní Moravě	Jeseníky	Bruntál
1092	PP	Travertinová kaskáda	1,26	Recentní travertinová kaskáda na pravém přítoku Tichávky		Nový Jičín
2107	PR	Travný	154,85	Ochrana fragmentů přirozených lesních porostů v komplexu bučin na západním úbočí Trávného v širokém rozpětí vegetačních stupňů od montánní olšiny po zakrslou bukovou smrčinu v n.v. 530-1203 m. Ochrana vzácných a ohrožených druhů rostlin a živočichů.	Beskydy	Frýdek-Místek
448	PR	Travný potok	18,68	Zbytek přirozené smíšené bučiny s bohatým podrostem	Beskydy	Frýdek-Místek
449	PR	Trojačka	60,55	Smíšený porost, typický pro Beskydy	Beskydy	Nový Jičín
1668	PP	Turkov	20,12	Zbytek lužního lesa, významná lokalita obojživelníků a avifauny		Ostrava-město
466	PR	U Leskoveckého chodníka	28,97	Smíšený přirozený porost smrku, modřínu a jedle		Opava
2246	PR	U Slatinného potoka	5,38	Mokřadní ekosystémy podél pramenného úseku Slatinného potoka, v nichž se vyskytují zvláště chráněné druhy živočichů a rostlin.	Jeseníky	Bruntál
472	PP	Uhlířský vrch	3,70	Jedna z našich nejmladších sopek s uměle odkrytým profilem		Bruntál
476	PP	Úvalenské louky	6,50	Přirozené vlhké louky s řadou ostřic		Opava
485	PR	V Podolánkách	32,06	Smrkový porost na rašeliništi s výskytem vrby slezské	Beskydy	Frýdek-Místek
487	PR	Valach	14,60	Smíšený listnatý les s bohatým bylinným patrem		Opava
1664	PP	Váňův kámen	0,77	Výrazný skalní výchoz jurského vápence s brekciovou texturou		Nový Jičín
1338	PR	Velké doly	36,50	Zbytky přirozených porostů, hl. dubohabřin významných pro drobné živočišstvo		Karviná+Frýdek-Místek
2061	PP	Velký kámen	3,65	Cenný geomorfologický útvar a fragment lesního přirozeného charakteru s vysokou biodiverzitou	Beskydy	Nový Jičín
2078	PR	Velký Pavlovický rybník	30,76	Vodní a mokřadní ekosystémy, významné biotopy pro ptactvo a obojživelníky.		Bruntál

Číslo	Kategorie	Název MZCHÚ	Rozloha [ha]	Důvod ochrany	VCHÚ	Okres
2060	PR	Velký Polom	73,67	Přirozené smrkobukové porosty s příměsí jedle bělokoré a javoru klenu	Beskydy	Frýdek-Místek
502	NPP	Velký Roudný	81,00	Tvarově dokonale vyvinutý stratovulkán		Bruntál
1227	PP	Věřňovice	4,58	Říční terasa se smíšeným porostem a bohatým bylinným patrem		Karviná
1959	PP	Vrásový soubor u Klokočůvku	1,24	Soubor vrás na přirozeném výchozu na břehu Odry		Nový Jičín
1335	PR	Vřesová stráň	7,81	Mokřadní porosty zejména ostřic, vřesoviště, olšové porosty		Frýdek-Místek
2274	PR	Zimný potok	3,33			
1570	PP	Žermanický lom	1,95	Zatopený lom a okolní mokřady se vzácnou flórou		Frýdek-Místek

Příklad popisu maloplošných zvláště chráněných území databázi ÚSOP:

CIS	393	395	426	435	466
KAT	PR	PR	PR	NPP	PR
NAZEV	Skalské rašeliniště	Skučák	Suchá Dora	Šipka	U Leskoveckého chodníka
KROK	3801	3803	3804	3804	3806
ROZL	45,50000	30,08000	17,60000	29,00000	28,97000
ROZL_OP					
ROZL_LES				28,64000	
VCHU					
AOPK	80	80	80	80	80
DUVOD	Rašeliniště přechodového typu s typickou květenou	Rybník se vzácnou květenou (plavín leknínovitý) a bohatou avifaunou	Smíšený bukový porost podhůří Jeseníků	Část vrchu Kotouč s jeskyní Šipkou, s teplomilnou flórou a faunou a pravěkými nálezy	Smíšený přirozený porost smrku, modřínu a jedle
IUCN	IV	IV	IV	IV	IV
POCET_KU	1,00	1,00	2,00	1,00	1,00
NM_MIN	665,00	210,00	350,00	370,00	450,00
NM_MAX	730,00	210,00	550,00	525,00	495,00
KLIMA	CH7	MT10	MT7	MT9	MT7
GMORF	AK05	AN01	DE01	AN02,DE01,DE10,DE11,OS01	DE05,OS01
GMORJ	IVC3	VIIIB1	IVC8	IXC1	IVC8
SKPOD	S00	S01	S01	S04	S00
RGCL	C05	C+K03	C11	K01	C11
FGCL	97	83	75	76a	75
GBCL	Fm	Au	F-	C	LF
BIOREG	1.54	2.3a	1.54	3.5	1.54
LTYP	5O	0	4A	3B,3U,4D	3L,5H,5O
FYTOC					
EKO	08	02,06	07	01,02,06	07
HLM	VR	RO,VO,ZI	KB	GL,GM,PL,RO,ZI	KB
VYZKUM					
PLANPECE					
ROK VYHL	1970,00000	1969,00000	1969,00000	1960,00000	1969,00000
CHOPAV					
PRPARK			807	804	
OKRESY	Bruntál	Karviná	Nový Jičín	Nový Jičín	Opava
KATASTR Y	Skály u Rýmařova	Rychvald	Dobešov, Jakubčovice nad Odrou	Štramberk	Skřipov
MAPY50	1442	1544	2512	2521	1534
CTVERCE	6069	6176	6372	6474	6173,6273
DAT_AKT				26.2.2001	

2. Biotopové lokality „Česká NATURA“

Dokument Česká NATURA byl zpracován podle projektu VaV/620/20/03 Ministerstva životního prostředí ČR „Optimalizace sítě maloplošných zvláště chráněných území v ČR“.

Výstupy projektu přinesly upřesňující poznatky o skutečném rozšíření a aktuálním stavu některých vzácných a řídké se vyskytujících biotopů v rámci Moravskoslezského kraje.

Podařilo se nalézt několik nových lokalit pro nedostatečně chráněné, vzácné a významné biotopy pro druhovou ochranu. Projekt v rámci Moravskoslezského kraje řešili pracovníci střediska AOPK ČR v Ostravě v roce 2005, všechny navrhované lokality byly ověřeny v terénu. Celá vrstva mapování v Moravskoslezském kraji je značně nehomogenní, takže se k vrstvě musí přistupovat jako k „aktivní“, kterou je potřeba upravovat v souladu s novými náhledy na interpretaci biotopů.

Krajské odborné kolokvium schválilo 21 výsledných lokalit České NATURY v MSK na rozloze 1 463,84 ha, tj. 0,26 % rozlohy Moravskoslezského kraje.

Priorita vyhlášení MZCHÚ nebyla stanovena.

Celkem bylo navrženo 27 přírodních biotopů, v těchto kategoriích:

I. Nedostatečně chráněné, vzácné, významné pro druhovou ochranu: 1

M4.3.

II. Nedostatečně chráněné vzácné: 1

T6.2A.

IV. Nedostatečně chráněné řídké: 2

S1.1, T6.2B.

V. Regionálně významné: 14

V1C, V1F, T1.9, T3.3D, T3.4D, T4.2, K1, K2.2, L1, L2.2A, L3.2, L3.3B, L4, L7.2.

VI. Ostatní biotopy: 10

V1D, M1.1, M1.7, M4.1, T1.1, T1.5, T1.6, L2.2B, L5.1, L7.1.

Výčet a popis biotopů, pro které byly navrženy lokality České Natury

(členěno dle zpracované analýzy vzácnosti biotopů pro Moravskoslezský kraj)

I. Nedostatečně chráněné, vzácné, významné pro druhovou ochranu

M4.3 Štěrkové říční náplavy s třtinou pobřežní (*Calamagrostis pseudophragmites*)

Vegetace se v území vyskytovala pouze v podobě maloplošných nepříliš charakteristicky vyvinutých fragmentů v mozaice s jinými typy vegetace. Z rostlinných druhů se zde vyskytovaly *Calamagrostis pseudophragmites*, *Petasites hybridus* a *Phalaris arundinacea*. Na některých místech do těchto porostů invadovala *Reynoutria japonica* a *Reynoutria sachalinensis*. K ochraně byla vybrána pouze jediná lokalita **Kopytná** – různá vývojová stadia v mozaice s K2.2

II. Nedostatečně chráněné, vzácné

T6.2A Bazifilní vegetace efemér a sukulentů s převahou netřesku výběžkatého (*Jovibarba globifera*)

Pro území Moravskoslezského kraje význačný biotop, i když s maloplošným výskytem a mozaikovitým charakterem. Nachází se na skalním výstupu, zvláště při horní hraně opuštěného lomu Kamenárka, ale i v ekotonu navazující travinné vegetace menších skalek nebo na malých plochách drolin. Segment spadá do lokality **Štramberk**.

IV. Nedostatečně chráněné, řídké

S1.1 Štěrbínová vegetace vápničných skal a drolin

Je vymapovaná celá řada segmentů. Akceptovatelné jsou z hlediska limitu výměry a kvality jen lokality **Štramberk, Zámecký vrch** s výskytem ohrožených druhů, např. lomikamene vždyživého (*Saxifraga paniculata*) a lomikamene trojprstého (*Saxifraga tridactylites*)

T6.2B Bazifilní vegetace efemér a sukulentů bez převahy netřesku výběžkatého (*Jovibarba globifera*)

Zámecký vrch, Štramberk: velmi reprezentativní a zachovalé segmenty, místy se vyskytují i v mozaice s jinými druhy biotopů (T3.4D; T3.3D; S1.1).

V. Regionálně významné

V1C Makrofytní vegetace přirozeně eutrofních a mezotrofních stojatých vod s bublinatkou jižní nebo obecnou (*Utricularia australis* a *U. vulgaris*)

V regionu se jedná o velmi vzácný typ biotopu. Charakteristicky vyvinuté porosty se nacházely pouze na lokalitě **Dívčí hrad** - výskyt bublinatky obecné (*Utricularis vulgaris*), rdestu hřebenitého (*Potamogeton pectinatus*) aj. (V1B ve vrstvě je překlep).

V1.F Makrofytní vegetace přirozeně eutrofních a mezotrofních stojatých vod – ostatní porosty

Je vymapována celá řada segmentů. Z hlediska limitu výměry a kvality je přijatelná pouze jediná lokalita **Širotek** - výskyt kriticky ohroženého druhu řečanečka menší (*Najas minor*) a dalších druhů, např. šípky vodní (*Sagittaria sagittifolia*), růžkatce ostnitého (*Ceratophyllum demersum*), stolítku klasnatého (*Myriophyllum spicatum*) a rdestu kadeřavého (*Potamogeton crispus*).

T1.9 Střídavě vlhké bezkolencové louky

Byly vybrány tři lokality s dostatečnou kvalitou a výměrou tohoto biotopu: **Na Peklech; Krásné loučky a Záviliší a Mokřiny u Krahulčí** (ty přesahují do Olomouckého kraje) - sv. *Molinion* s výskytem ohrožených druhů rostlin hvozdíku pyšného, mečíku střečovitého, kosatce sibiřského, vemeníku dvoulistého, vstavače mužského, prstnatce májového a hladýše pruského.

- T3.3D Úzkolisté suché trávníky bez význačného výskytu vstavačovitých
K ochraně byl vybrán pouze jeden segment. Ten se vyskytuje na lokalitě na **Zámeckém vrchu** v mozaice s T6.2B, T3.4D a S1.1.
- T3.4D Širokolisté suché trávníky bez význačného výskytu vstavačovitých a bez jalovce obecného (*Juniperus communis*)
Na Peklech, někdy se vyskytují v mozaice s jinými druhy biotopů (T3.1; T3.3D; S1.1), **Zámecký vrch**.
- T4.2 Mezofilní bylinné lemy
K ochraně byla vybrána pouze jedna lokalita - **Krásné Loučky**. Jedná se o poměrně zachovalé a reprezentativní biotopy.
- K1 Mokřadní vrbiny
Většina mapovaných rozptýlených segmentů má nedostatečnou výměru a většinou i nižší reprezentativnost a zachovalost. Výhradně pro tento biotop, zahrnující plošně velký komplex s dostačující kvalitou a s vysokým zastoupením ohrožených či jinak významných druhů, byly navrženy dvě lokality - **Lomnice u Rýmařova, Mokřad u Závady a Mokřiny u Krahulčí** (přesahují do Olomouckého kraje).
- K2.2 Vrbové křoviny štěrkových náplavů
Výskyt v několika segmentech samostatně nebo v mozaice s jinými biotopy na zarůstajících štěrkových náplavech, nebo ve fragmentech i jinde v okolí vodních toků. Společenstva se vyskytují v nejrůznějších sukcesních stadiích. Nejcharakterističtější byla tato společenstva vyvinuta na lokalitě **Kopytná** - velmi zachovalé a reprezentativní biotopy s dominancí vrby lýkocové (*Salix daphnoides*), vrby šedé (*Salix elaeagnos*) a vrby nachové (*Salix purpurea*).
- L1 Mokřadní olšiny
Mokřady u Závady – poměrně zachovalé mokřadní olšiny a vrbiny přecházejí v rákosiny eutrofních stojatých vod s četnými diagnostickými druhy např. kosatec žlutý (*Iris pseudacorus*), rdesno peprník (*Persicaria hydropiper*)
- L2.2A Údolní jasanovo olšové luhy typické a dobře zachovalé
Je vymapováno velké množství segmentů, většinou nedostatečné kvality a výměry, poměrně často i s chybnou klasifikací biotopu (správně L2.2B). Jako předmět ochrany je součástí navržených lokalit **Libotín a Les Roveň**.
- L3.2 Polonské dubohabřiny
Je vymapováno velké množství segmentů, většinou ale nedostatečné kvality a výměry. Jako zásadní biotop byl navržen na dvou lokalitách – Les Roveň, Údolí Bělé.
Les Roveň - druhově pestré a nejlépe zachované polonské dubohabřiny v regionu, místy v mozaice s L3.3B. Výskyt ohrožených a vzácných druhů *Dactylorhiza fuchsii*, *Daphne mezereum*, *Dentaria glandulosa*, *Galanthus nivalis*, *Lilium martagon*, *Valeriana sambucifolia*.
Údolí Bělé – v mozaice s L3.3.
- L3.3B Západokarpatské dubohabřiny
Většina mapovaných rozptýlených segmentů má nedostatečnou výměru a většinou i nižší reprezentativnost a zachovalost. Jako zásadní biotop byl navržen u lokalit **Les**

Roveň, Kojetínské vrchy, Libotín, Na Peklech - reprezentativní a zachované porosty, místy v mozaice s L3.2.

L4 Suťové lesy

V moravskoslezském regionu poměrně hojný biotop různé kvality, vymapovaný ve velkém počtu segmentů. Nejzachovalejší společenstva se nacházejí na lokalitách **Libotín, Na Peklech, Štramperk, Červený kámen a Spálovský mlýn** - jedná se o komplexy velmi zachovalých suťových lesů s výskytem ohrožených a vzácných taxonů např. *Orchis mascula*, *Orchis pallens*, *Cephalanthera longifolia*, *Lunaria rediviva*, *Neottia nidus – avis*, *Veronica montana* aj.

L7.2 Vlhké acidofilní doubravy

V regionu je vymapováno větší množství segmentů velmi různé kvality. Nejlépe dochované vlhké acidofilní doubravy jsou na lokalitách **Údolí Bělé, Městský les, Bolatice**.

VI. Ostatní biotopy

V1D Makrofytní vegetace přirozeně eutrofních a mezotrofních stojatých vod s nepukalkou plovoucí (*Salvinia natans*)

Kritéria pro tento biotop byla splněna pouze u lokality **Marklovické rybníky**; z makrofytní vegetace se zde vyskytují kriticky ohrožený druh nepukalka plovoucí (*Salvinia natans*), dále pak lakušník okrouhlý (*Batrachium circinatum*), zevar vzpřímený (*Sparganium erectum*), rdest světlý (*Potamogeton lucens*) aj.

M1.1 Rákosiny eutrofních stojatých vod

Záměrně nebyly vyhledávány lokality jen pro ochranu těchto společenstev, ale jako zásadní biotop je součástí několika lokalit navržených k ochraně: **Marklovické rybníky, Dívčí hrad** - převážně as. *Phragmitetum communis*.

M1.7 Vegetace vysokých ostřic

V Moravskoslezském kraji poměrně hojný biotop. Jako zásadní biotop s dostatečnou výměrou a kvalitou je součástí několika lokalit navržených k ochraně - **Louky u Tylova, Krásné Loučky**, kde se vyskytuje např. ostřice banátská (*Carex buekii*).

M4.1 Štěrkové říční náplavy bez vegetace

Nejčastěji se jednalo o malé plochy v mozaice s jinými typy vegetace. Rozsáhlejší plochy štěrkových náplavů se vyskytovaly pouze v dolní části toku Kopytné a v korytě Olše za soutokem s Kopytnou, Skalické Morávce a fragmentárně na řece Ostravici. Některé starší náplavy zarůstaly jednotkou K2.2, do narušených ploch místy pronikala *Reynoutria japonica*. K ochraně byla vybrána pouze jediná lokalita **Kopytná** – různá vývojová stadia v mozaice s K2.2.

T1.1 Mezofilní ovsíkové louky

Ovsíkové louky jsou převažujícím typem nelesní vegetace v mapovaném území. Zpravidla jsou obhospodařovány, koseny, některé také přepásány. Pozornost byla soustředěna na dobře vyvinuté a zachované fytocenózy s výskytem vzácných a ohrožených druhů (např. *Orchis pallens*, *Ononis arvensis*, *Orchis mascula*, *Platanthera bifolia*). Jako předmět ochrany je součástí navržených lokalit - **Na**

Peklech, Štramberk, Louky u Tylova, Krásné Loučky, Červený Kámen, Kojetínské vrchy, Libotín.

T1.5 Vlhké pcháčové louky

V moravskoslezském regionu velmi hojný biotop, vymapovaný ve velkém počtu segmentů. Jako zásadní biotop je součástí několika lokalit **Údolí Bělé, Na Peklech, Louky u Tylova, Lomnice u Rýmařova, Záviliší** - dobře zachované a reprezentativní pcháčové louky, někdy přechod k tužebníkovým ladům a k porostům vysokých ostřic. Častý výskyt vzácných druhů.

T1.6 Vlhká tužebníková lada

Záměrně nebyly vyhledávány lokality jen pro ochranu těchto společenstev, ale jako zásadní biotop je součástí několika lokalit navržených k ochraně: **Na Peklech, Louky u Tylova** - většinou se vyskytují v mozaice s T1.5.

L2.2B Údolní jasanovo olšové luhy degradované a atypické

Je vymapováno velké množství segmentů, většinou nedostatečné kvality a výměry. Jako zásadní biotop byl navržen u lokality **Olšina a Mokřady u Závady** – kvalitní, rozsáhlé a dobře zachované porosty, které mají přechodný charakter mezi měkkým luhem a potoční olšinou. Ve stromovém patře dominuje olše (*Alnus glutinosa*), místy i vrba bílá (*Salix alba*).

L5.1 Květnaté bučiny

V regionu byla vymapovaná řada segmentů s tímto biotopem, často však v malé výměře a s nižší reprezentativností. Dostatečně kvalitní porosty se nacházejí na lokalitách **Červený Kámen a Kojetínské vrchy**.

L7.1 Suché acidofilní doubravy

Vymapovaná je celá řada segmentů, většinou jsou však nedostatečné kvality a výměry. Pro tento typ biotopu byla vybrána pouze jediná lokalita - **Krásné Loučky**, zachovalé suché acidofilní doubravy sv. *Genisto germanicae-Quercion*.

Biotopové lokality "Česká Natura" v Moravskoslezském kraji

Kód	Název	Celk. rozloha (ha)	Předmět ochrany - zásadní biotopy	Kategorie ochrany	Okres	Ověřeno v terénu	Zásobník	Poznámka (významné druhy)
CZ0816020	Bolatice	41,46	L7.2	PP	Opava	ANO	ANO	Lilium martagon
CZ0816352	Červený Kámen	238,30	T1.1, L4, L5.1	PP	Nový Jičín	ANO	ANO	Cephalanthera longifolia, Lunaria rediviva, Neottia nidus-avis, Orchis mascula, Orchis pallens, Veronica montana
CZ0816031	Dívčí hrad	14,74	V1C, M1.1	PP	Bruntál	ANO	NE	Utricularia vulgaris
CZ0816032	Kojetínské vrchy	308,36	L3.3B, T1.1, L5.1	PP	Nový Jičín	ANO	ANO - R	Lunaria rediviva, Lilium martagon, Orchis pallens, Daphne mezereum, Orchis mascula
CZ0816514	Kopytná	59,25	M4.1, M4.3, K2.2	PP	Frýdek-Místek	ANO	NE	Salix daphnoides
CZ0816018	Krásné Loučky	89,92	M1.7, T1.1, T1.9, T4.2, L7.1	PP	Bruntál	ANO	NE	Dactylorhiza majalis, Dianthus superbus, Gladiolus imbricatus, Iris sibirica, Laserpitium prutenicum, Orchis mascula, Platanthera bifolia
CZ0816515	Les Roveň	57,00	L3.2, L3.3B, L2.2A	PP	Nový Jičín	ANO	ANO	Dactylorhiza fuchsii, Daphne mezereum, Dentaria glandulosa, Galanthus nivalis, Lilium martagon, Valeriana sambucifolia
CZ0816517	Libotín	54,76	T1.1, L2.2A, L3.3B, L4	PP	Nový Jičín	ANO	ANO	Cephalanthera damasonium, Daphne mezereum, Dactylorhiza majalis, Lunaria rediviva
CZ0816025	Lomnice u Rýmařova	18,56	T1.5, K1	PP	Bruntál	ANO	NE	Antennaria dioica, Dactylorhiza majalis, Pedicularis sylvatica, Salix rosmarinifolia
CZ0816026	Louky u Tylova	24,70	V4B, M1.7, T1.1, T1.5, T1.6	PP	Bruntál	NE	NE	Carex buekii, Dactylorhiza majalis, Leucojum vernum, Pedicularis sylvatica, Phyteuma orbiculare, Salix rosmarinifolia, Trollius altissimus, Veratrum album subsp. lobelianum
CZ0816030	Marklovické rybníky	2,70	V1D, M1.1	PP	Karviná	ANO	NE	Batrachium circinatum, Cyperus fuscus, Eleocharis ovata, Potamogeton lucens, Salvinia natans

Biotopové lokality "Česká Natura" v Moravskoslezském kraji

Kód	Název	Celk. rozloha (ha)	Předmět ochrany - zásadní biotopy	Kategorie ochrany	Okres	Ověřeno v terénu	Zásobník	Poznámka (významné druhy)
CZ0816518	Městský les	131,81	L7.2	PP	Bruntál	ANO	ANO	Platanthera bifolia
CZ0816028	Mokřady u Závady	7,37	K1, L1, L2.2B	PP	Karviná	ANO	NE	-
CZ0816029	Na Peklech	92,87	T1.1, T1.5, T1.6, T1.9, T3.4D, L3.3B, L4	PP	Nový Jičín	ANO	NE	Gladiolus imbricatus, Lilium martagon, Lunaria rediviva, Orchis mascula
CZ0816019	Oišina	19,02	L2.2B	PP	Karviná	ANO	NE	Thalictrum lucidum
CZ0816021	Sirotek	7,82	V1F	PP	Karviná	ANO	NE	Najas minor
CZ0816231	Spálovský mlýn	70,74	L4	PP	Nový Jičín	ANO	NE	Abies alba, Lunaria rediviva, Polystichum aculeatum
CZ0816519	Štramberk	166,55	S1.1, T1.1, T3.4C, T6.2A, T6.2B, L4	PP	Nový Jičín	ANO	ANO - R	Allium senescens subsp. montanum, Cephalanthera damasonium, Corydalis solida, Epipactis purpurata, Gentianopsis ciliata, Jovibarba globifera, Lilium martagon, Listera ovata, Lunaria rediviva, Myricaria germanica, Orchis mascula, Parietaria officinalis, Polystichum aculeatum, Saxifraga tridactylites, Scabiosa lucida subsp. calcicola
CZ0816016	Údolí Bělé	28,24	T1.5, L3.2, L7.2	PP	Opava	ANO	NE	Dactylorhiza majalis, Bromus secalinus, Valeriana simplicifolia, Menyanthes trifoliata, Ophioglossum vulgatum, Carex appropinquata
CZ0816022	Zámecký vrch	1,75	S1.1, T3.3D, T3.4D, T6.2B	PP	Nový Jičín	ANO	NE	Saxifraga paniculata, Saxifraga tridactylites
CZ0816036	Záviliší	1,29	T1.5, T1.9	PP	Opava	ANO	NE	Dactylorhiza majalis, Gladiolus imbricatus, Laserpitium prutenicum, Pedicularis sylvatica

R = rozšíření stávající ZCHÚ

3. Památné stromy

Památným stromem se rozumí mimořádně významný strom, skupiny stromů a stromořadí. Tyto stromy je zakázáno poškozovat, ničit a rušit v přirozeném vývoji. Jejich ošetřování se provádí se souhlasem orgánu, který ochranu vyhlásil(§ 46 zákona 114/1992 Sb.).

Je-li třeba památné stromy zabezpečit před škodlivými vlivy z okolí, vymezí pro ně orgán ochrany přírody **ochranné pásmo**, ve kterém lze stanovené činnosti a zásahy provádět. Ze zákona má každý strom základní ochranné pásmo ve tvaru kruhu o poloměru desetinásobku průměru kmene měřeného ve výši 130 cm nad zemí. V tomto prostoru není dovolená žádná, pro strom škodlivá činnost – výstavba, terénní úpravy, odvodňování, chemizace apod.

Na označení stromu v terénu se používá malého státního znaku České republiky.

Vyhlašování památných stromů a jejich ochranných pásem, zajišťování a rušení jejich ochrany mají v kompetenci od 1.1.2003 **pověřené obecní úřady (§ 46 zákona 114/1992)**.

Údaje o památných stromech jsou soustředěny v databázi ÚSOP, který vede AOPK ČR. Ústřední seznam ochrany přírody v současné době obsahuje údaje o **384 památných stromech v MSK**.

A.1.3.7. Výskyt zvláště chráněných živočichů a rostlin

Zvláště chráněné rostliny a živočichové dle zákona č.114/1992 Sb. jsou druhy rostlin a živočichů, které jsou ohrožené nebo vzácné, vědecky či kulturně velmi významné a lze je vyhlásit za zvláště chráněné.

Zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů se dle stupně jejich ohrožení člení na

- a) kriticky ohrožené
- b) silně ohrožené
- c) ohrožené

Při vyhlásování druhů rostlin a živočichů za zvláště chráněné na území České republiky se vychází jednak z mezinárodních úmluv týkajících se zvláštní ochrany druhů rostlin a živočichů, jednak ze specifických podmínek vnitrostátních.

Červené knihy a seznamy

Vědecky významnou funkci sehrávají ve vztahu ke zvláštní druhové ochraně červené seznamy a červené knihy.

Červené knihy jsou souborem základních údajů o kriticky ohrožených druzích organismů. Jde zejména o údaje, které mají význam pro zachování a ochranu těchto druhů. Jako takové jsou červené knihy základními podkladovými materiály druhové ochrany přírody. Jsou sestavovány a vydávány v měřítku celosvětovém (mezinárodní červené knihy vydává International Union for Conservation of Nature – IUCN), regionálním, národním i lokálním.

V letech 1988 až 1999 vyšlo postupně pět dílů Československé (České a Slovenské) červené knihy:

- Sedláček, K. a kol., 1988: Červená kniha ohrožených a vzácných druhů rostlin a živočichů ČSSR. Vol. 1. Ptáci. Státní zemědělské nakladatelství Praha.
- Baruš, V. a kol., 1989: Červená kniha ohrožených a vzácných druhů rostlin a živočichů ČSSR. Vol. 2. Kruhoústí, ryby, obojživelníci, plazi, savci. Státní zemědělské nakladatelství Praha.
- Škapec, L. a kol., 1992: Červená kniha ohrožených a vzácných druhů rostlin a živočichů ČSSR. Vol. 3. Bezobratlí. Příroda, Bratislava.
- Kotlaba, F. a kol., 1995: Červená kniha ohrožených a vzácných druhů rostlin a živočichů ČSSR. Vol. 4. Sinice a riasy, huby, lišajníky, machorosty. Příroda, Bratislava.
- Čeřovský, J., Feráková, V., Holub, J., Maglocký, Š., Procházka, F., 1999: Červená kniha ohrožených a vzácných druhů rostlin a živočichů ČR a SR. Vol.5. Vyšší rostliny. Příroda a.s., Bratislava.

Červené seznamy jsou soupisy ohrožených druhů rostlin a živočichů rozdělené do kategorie podle stupně ohrožení. Obvykle se vztahují k určitému geograficky vymezenému území, existují tak červené seznamy regionů, států, kontinentů i světové. Červené seznamy jsou pravidelně aktualizovány.

V současnosti se připravují nové Červené seznamy pro jednotlivé skupiny organismů vyskytujících se v ČR podle kritérií Světového svazu ochrany přírody (IUCN) z roku 1994. Tato kritéria byla vytvořena tak, aby mohla být použita pro hodnocení rozdílných taxonomických skupin, pro některé skupiny však byla mírně modifikována (cévnaté rostliny, mechorosty). Kritéria IUCN zohledňují ohrožení druhů v současnosti i perspektivy do budoucna, možnost dalšího ovlivnění, variabilitu a populační dynamiku i úroveň jejich

poznání. Podle těchto kritérií jsou jednotlivé taxony zařazeny do kategorií určujících stupeň ohrožení.

Červené seznamy nižších rostlin a hub ČR:

Do současné doby byl zpracován pouze Předběžný seznam ohrožených mechorostů České republiky:

Váňa J. (1993): Předběžný seznam ohrožených mechorostů České republiky. I. Játrovky (Hepatophyta) a hlevíky (Anthocerotophyta). *Preslia*, Praha, 65:193-199.

Váňa J. (1995): Předběžný seznam ohrožených mechorostů České republiky. II. Mechy (Bryophyta). *Preslia*, Praha, 67: 173-180.

Červené seznamy cévnatých rostlin ČR:

V současné době je v tisku třetí verze Červeného seznamu květeny České republiky (stav v roce 2000) autorů Holuba a Procházky, která bude publikována v časopise *Preslia*.

Souběžně vydala AOPK ČR černý a červený seznam cévnatých rostlin ČR pro účely ochranné praxe:

Procházka, F. [ed.] 2001: Černý a červený seznam cévnatých rostlin České republiky (stav v roce 2000). *Příroda*, Praha 18: 1-166.

Červené seznamy bezobratlých ČR:

Dosud byly publikovány pouze návrhy červených seznamů pro některé skupiny bezobratlých: Beran L., 1998: Vodní měkkýši ČR, 1. vydání, Metodika Českého svazu ochránců přírody č. 17, Vlašim: ZO ČSOP Vlašim, 133 pp.

Juříčková L., 1998: Návrh červeného seznamu měkkýšů České republiky, část 2. – suchozemští měkkýši, *Ochrana přírody* 53(8): 234-236

Soldán T., Záruba P. & Putz M., 2000: Návrh červeného seznamu jepic ČR, *Ochrana přírody* 55(6): 172

Červené seznamy obratlovců ČR:

V současnosti se dokončuje Červený seznam obratlovců ČR, vytvořený na základě kritérií IUCN.

Zdroje informací o výskytu a rozšíření zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů

ISOP – Informační systém ochrany přírody.

ISOP ve smyslu své širší koncepce je koncipován a vyvíjen jako celorepublikový, distribuovaný, územně orientovaný informační systém otevřeného modulárního databázového uspořádání, který pořizuje, uchovává, poskytuje a zpracovává specializovaná data, vznikající v oboru ochrany přírody, a to za území celé ČR. Organizací, odpovědnou za jeho budování, naplňování a provoz, je AOPK ČR. Aktuálně funkční, resp. rozpracované moduly ISOP jsou tyto: lokality, botanika, fytoecologie, zoologie, maloplošná chráněná území, památné stromy.

V botanické a zoologické databázi ISOP, kterou spravuje na území Moravskoslezského kraje AOPK ČR, středisko Ostrava jsou k dispozici převážně údaje z maloplošných chráněných území a údaje o výskytu živočišných druhů zařazených do soustavy NATURA 2000. V příloze jsou uvedeny přehledy chráněných druhů rostlin a živočichů (vyhláška, červené seznamy atd.) a počty zaznamenaných lokalit výskytu k 31.12.2002 (seznam odráží stav

dostupných informací zapsaných do databáze ISOP, nikoli skutečný stav zmapování výskytu druhů). Databáze se průběžně doplňuje.

Rezervační kniha – je součástí kartotéky Ústředního seznamu ochrany přírody a je deponována na středisku AOPK ČR. Jsou v ní obsaženy výsledky botanických, zoologických a jiných výzkumů a průzkumu ze zvláště chráněných území.

Muzea – ucelená databáze o výskytu zvláště chráněných rostlin a živočichů a jejich lokalizaci neexistuje. Informace lze získat pouze z herbářových položek a zoologických sbírek deponovaných v muzeích.

Povodí Odry s.p. – databáze výskytu zvláště chráněných živočichů na vodních tocích ve správě Povodí odry s.p. je ve stadiu shromažďování dat. V současné době má Povodí Odry s.p. zpracovánu studii „Specifikace výskytu zvláště chráněných a dioindikačně významných druhů živočichů vázaných na vodní toky ve správě Povodí Odry s.p.“, která se týká vodních toků Odry, Opava, Ostravic, Olše a Moravice.

Přehled zvláště chráněných druhů rostlin Moravskoslezského kraje:

KMEN	DRUH	ČESKÝ NÁZEV	POČET ZAPSANÝCH LOKALIT	VYHLÁŠKA č. 395
<i>Pteridophyta</i>	<i>Lycopodium annotinum</i>	Plavuň pučivá	2	OH
	<i>Matteuccia struthiopteris</i>	Pérovník pštroší	2	OH
	<i>Polystichum braunii</i>	Kapradina Braunova	2	SOH
	<i>Polystichum lonchitis</i>	Kapradina hrálovitá	1	KOH
	<i>Salvinia natans</i>	Nepukalka plovoucí	1	KOH
<i>Spermatophyta</i>	<i>Aconitum variegatum</i>	Oměj pestrý	2	OH
	<i>Aconitum vulparia</i>	Oměj vlčí	4	OH
	<i>Andromeda polifolia</i>	Kyhanka sivolistá	1	OH
	<i>Calla palustris</i>	Ďáblík bahenní	1	OH
	<i>Cephalanthera damasonium</i>	Okrotice bílá	1	OH
	<i>Cephalanthera longifolia</i>	Okrotice dlouholistá	1	OH
	<i>Corallorhiza trifida</i>	Korállice trojklanná	2	SOH
	<i>Dactylorhiza fuchsii</i> ; <i>subsp. fuchsii</i>	Prstnatec Fuchsův pravý	2	OH
	<i>Dactylorhiza maculata</i>	Prstnatec plamatý	1	KOH
	<i>Dactylorhiza majalis</i>	Prstnatec májový	11	OH
	<i>Delphinium elatum</i>	Stračka vyvýšená	1	SOH
	<i>Doronicum austriacum</i>	Kamzičník rakouský	2	OH
	<i>Drosera rotundifolia</i>	Rosnatka okrouhlostá	9	SOH
	<i>Epipactis atrorubens</i>	Kruštík tmavočervený	2	OH
	<i>Epipactis palustris</i>	Kruštík bahenní	2	SOH
	<i>Galanthus nivalis</i>	Sněženka podsněžník	1	OH
	<i>Gentiana asclepiadea</i>	Hořec tolitovitý	11	OH
	<i>Gentiana verna</i>	Hořec jarní	2	KOH
	<i>Gladiolus imbricatus</i>	Mečík střečovitý	7	SOH
	<i>Hottonia palustris</i>	Žebratka bahenní	1	OH
	<i>Hypochaeris glabra</i>	Prasetník lysý	1	KOH
	<i>Juncus atratus</i>	Sítina tmavá	1	KOH
	<i>Lilium bulbiferum</i>	Lilie cibulkonosná	2	SOH
	<i>Lilium martagon</i>	Lilie zlatohlavá	14	OH
	<i>Linum flavum</i>	Len žlutý	2	OH
	<i>Lunaria rediviva</i>	Měsíčnice vytrvalá	3	OH
	<i>Menyanthes trifoliata</i>	Vachta trojlistá	6	OH
	<i>Moneses uniflora</i>	Jednokvitek velekvětý	1	SOH
	<i>Nymphaea candida</i>	Leknín bělostný	1	SOH
	<i>Orchis mascula</i>	Vstavač mužský	5	SOH
	<i>Orchis morio</i>	Vstavač kukačka	1	SOH
	<i>Oxycoccus palustris</i>	Klikva bahenní	5	OH
	<i>Parnassia palustris</i>	Tolije bahenní	3	OH
	<i>Pedicularis palustris</i>	Všivec bahenní	3	SOH
	<i>Pedicularis sylvatica</i>	Všivec lesní	4	SOH
	<i>Pinguicula vulgaris</i>	Tučnice obecná	3	SOH
	<i>Platanthera bifolia</i>	Vemeník dvoulistý	11	OH
	<i>Platanthera chlorantha</i>	Vemeník zelenavý	1	OH
	<i>Salix repens</i>	Vrba plazivá	1	OH
	<i>Saxifraga paniculata</i>	Lomikámen vždyživý	1	SOH
	<i>Saxifraga tridactylites</i>	Lomikámen trojprstý	1	SOH
	<i>Senecio paludosus</i>	Starček bažinný	1	KOH

KMEN	DRUH	ČESKÝ NÁZEV	POČET ZAPSANÝCH LOKALIT	VYHLÁŠKA č. 395
	<i>Sparganium natans</i>	Zevar nejmenší	1	SOH
	<i>Taxus baccata</i>	Tis červený	2	SOH
	<i>Trapa natans</i>	Kotvice plovoucí	1	KOH
	<i>Trichophorum alpinum</i>	Suchopýrek alpský	3	SOH
	<i>Veratrum album ; subsp. album</i>	Kýchavice bílá	2	OH
	<i>Viola alba</i>	Violka bílá	1	KOH

Seznam použitých zkratk:

KOH - kriticky ohrožené

SOH - silně ohrožené

OH - ohrožené

Přehled zvláště chráněných druhů živočichů Moravskoslezského kraje:

SKUPINA	DRUH	ČESKÝ NÁZEV	POČET ZAPSANÝCH LOKALIT	VYHLÁŠKA 395	
LEPIDOPTERA	<i>Apatura ilia</i>	batolec červený	1	OH	
	<i>Apatura iris</i>	batolec duhový	2	OH	
	<i>Papilio machaon</i>	otakárek fenýklový	2	OH	
	<i>Parnassius mnemosyne</i>	jasoň dymnívkový	1	KOH	
HYMENOPTERA	<i>Formica fusca</i>	mravenec	3	OH	
	<i>Formica lemni</i>	mravenec	1	OH	
	<i>Formica polyctena</i>	mravenec	5	OH	
	<i>Formica rufa</i>	mravenec	4	OH	
	<i>Formica rufibarbis</i>	mravenec	1	OH	
	<i>Formica sanguinea</i>	mravenec	3	OH	
COLEOPTERA	<i>Calosoma inquisitor</i>	krajník hnědý	1	OH	
	<i>Carabus arvensis arvensis</i>	střevlík	2	OH	
	<i>Carabus scheidleri helleri</i>	střevlík	2	OH	
	<i>Carabus scheidleri scheidleri</i>	střevlík	1	OH	
	<i>Carabus scheidleri</i>	střevlík	1	OH	
	<i>Carabus ullrichi ullrichi</i>	střevlík	2	OH	
	<i>Carabus ullrichi</i>	střevlík	3	OH	
	<i>Cicindela campestris campestris</i>	svižník	2	OH	
	<i>Cicindela campestris</i>	svižník	1	OH	
	<i>Cicindela sylvicola</i>	svižník	2	OH	
	<i>Gnorimus nobilis</i>	zdobenec	1	SOH	
	CYCLOSTOMATA	<i>Lampetra planeri</i>	mihule potoční	19	KOH
	PISCES	<i>Cottus gobio</i>	vranka obecná	6	OH
<i>Cottus poecilopus</i>		vranka pruhoploutvá	2	OH	
<i>Phoxinus phoxinus</i>		střevle potoční	30	OH	
AMPHIBIA	<i>Bombina bombina</i>	kuňka ohnivá	74	OH	
	<i>Bombina variegata</i>	kuňka žlutobřichá	31	OH	
	<i>Bufo bufo</i>	ropucha obecná	9	OH	
	<i>Bufo viridis</i>	ropucha zelená	6	OH	
	<i>Hyla arborea</i>	rosnička zelená	6	SOH	
	<i>Rana arvalis</i>	skokan rašelinný	24	SOH	
	<i>Rana dalmatina</i>	skokan štíhlý	1	SOH	
	<i>Rana kl. esculenta</i>	skokan zelený	3	SOH	
	<i>Rana lessonae</i>	skokan krátkonohý	12	KOH	
	<i>Rana ridibunda</i>	skokan skřehotavý	1	KOH	
	<i>Triturus alpestris</i>	čolek horský	9	SOH	
	<i>Triturus cristatus</i>	čolek velký	45	KOH	
<i>Triturus montandoni</i>	čolek karpatský	6	KOH		

SKUPINA	DRUH	ČESKÝ NÁZEV	POČET ZAPSANÝCH LOKALIT	VYHLÁŠKA 395
	<i>Triturus vulgaris</i>	čolek obecný	11	SOH
REPTILIA	<i>Anguis fragilis</i>	slepýš křehký	6	SOH
	<i>Emys orbicularis</i>	želva bahenní	1	KOH
	<i>Lacerta agilis</i>	ještěrka obecná	7	SOH
	<i>Lacerta vivipara</i>	ještěrka živorodá	5	SOH
	<i>Natrix natrix</i>	užovka obojková	10	OH
	<i>Vipera berus</i>	zmije obecná	2	KOH
AVES	<i>Accipiter nisus</i>	krahujec obecný	1	SOH
	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	rákosník velký	1	SOH
	<i>Alcedo atthis</i>	ledňáček říční	1	SOH
	<i>Anas clypeata</i>	lžičák pestrý	1	SOH
	<i>Anas querquedula</i>	čírka modrá	1	SOH
	<i>Anas strepera</i>	kopřivka obecná	1	OH
	<i>Circus aeruginosus</i>	moták pochop	1	OH
	<i>Hirundo rustica</i>	vlaštovka obecná	1	OH
	<i>Oriolus oriolus</i>	žluva hajní	1	SOH
	<i>Podiceps cristatus</i>	potápka roháč	1	OH
	<i>Rallus aquaticus</i>	chřástal vodní	1	SOH
MAMMALIA	<i>Barbastella barbastellus</i>	netotýr černý	4	SOH
	<i>Dryomys nitedula</i>	plch lesní	2	OH
	<i>Myotis brandti</i>	netopýr Brandtův	1	OH
	<i>Myotis myotis</i>	netopýt velký	3	SOH
	<i>Nyctalus leisleri</i>	netopýr stromový	1	SOH
	<i>Pipistrellus nathusii</i>	netopýr parkový	1	SOH
	<i>Sciurus vulgaris</i>	veverka obecná	6	OH
	<i>Sicista betulina</i>	myšivka horská	1	SOH

Seznam použitých zkratk:

KOH - kriticky ohrožené

SOH - silně ohrožené

OH - ohrožené

Poznámka: u druhů, kde je v češtině uveden pouze rodový název se české názvy v odborné terminologii nepoužívají či vůbec neexistují.

A.1.3.8. Výskyt nepůvodních živočichů a rostlin

A.1.3.8.1. Neofyty – definice

Jako neofyty nebo invazní rostliny jsou označovány druhy rostlin, které přicestovaly nebo byly dovezeny po roce 1500 (např. všechny americké druhy). Přechod z 15. do 16. století byl definován jako časová dělící linie mezi archeofyty (v prehistorii přistěhované druhy) a neofyty, protože objevením Ameriky a následující intenzifikací světového obchodu začal nový úsek v zavedení (osídlení) cizích druhů.

Neofyty se staly předmětem výzkumu nauky o vegetaci a ekologie, protože následky tohoto nezvratného zavlečení do původních rostlinných společenstev a stanovišť byly často pozorovány a mechanismy zdomácnění nejsou zcela známé. Jednotlivé neofytické druhy dosahují značného rozšíření na základě jejich specifických druhových vlastností. Složení původní vegetace se mění, méně vitální nebo náročnější druhy jsou vytlačovány z míst, na které je vázána příslušná biocenóza a následně může dojít ke snižování druhů.

A.1.3.8.2. Stručná charakteristika vybraných invazních druhů

Bolševník velkolepý (*Heracleum mantegazzianum* Sommer et Levier)

Dvouletá až vytrvalá rostlina z čeledi miřikovité (*Apiaceae*), zpravidla monokarpická. Dosahuje výšky až 500 cm, je nepříjemně aromatická. Rozmnožuje se generativně. Plodem je dvounažka. Rostlina vytváří v průměru okolo 15 000 semen, maximálně 100 tisíc na rostlinu. Celá rostlina obsahuje fotosenzibilní furanokumariny, které pod vlivem světla způsobují na lidské kůži puchýřovité otoky nebo kožní vyrážky. *Heracleum mantegazzianum* pochází ze západního Kavkazu, kde roste v horním lesním pásu na loukách, světlinách a na okrajích lesů. Rostlina byla zavlečena do Evropy ve druhé polovině 19. století jako okrasná trvalka.

Netýkavka žláznatá (*Impatiens glandulifera* Royle)

Jednoletá lysá bylina s vůní po ovoci z čeledi netýkavkovité (*Balsaminaceae*). Lodyha je přímá, někdy od spodu větvená, až 3 metry vysoká. Kromě autochorního šíření na krátké vzdálenosti se na zaplavovaných stanovištích uplatňuje unášení semen při dně toku, popřípadě šíření vodními ptáky. Rostlina maximálně tvoří 2 500 semen. *Impatiens glandulifera* je původní v temperátní oblasti západního Himaláje, kde roste ve výškách 1 800 – 3000 m n. m. Netýkavka žláznatá se pěstovala jako nektarodárná a okrasná rostlina.

Křídlatka japonská (*Reynoutria japonica* Houtt. var. *japonica*)

Vytrvalá, statná, dvoudomá bylina z čeledi rdesnovitých (*Polygonaceae*). Na našem území se spontánně vyskytují 4 taxony rodu *Reynoutria*. Křídlatka japonská spolehlivě vytváří nové rostliny z oddenkových úlomků o průměrné hmotnosti 4,4 g a při dostatečné vlhkosti regeneruje velmi dobře i z úlomků lodyhy. Původní areál druhu zahrnuje Japonsko, Severní a Jižní Koreu, Taiwan a Čínu. Druhy rodu *Reynoutria* se na naše území dostaly ve druhé polovině minulého století jako dekorativní parkové rostliny.

A.1.3.8.3. Monitoring invazních rostlin

AOPK ČR středisko Ostrava se obrátila se žádostí o poskytnutí informací k výskytu a rozšíření invazních rostlin na území Moravskoslezského kraje na 5 organizací (kontakty viz. Příloha č. 1), u níž předpokládala činnost zabývající se touto problematikou. Konkrétně se jednalo o monitoring následujících druhů: křídlatka japonská (*Reynoutria japonica*), bolševník velkolepý (*Heracleum mantegazzianum*), netýkavka žláznatá (*Impatiens glandulifera*). Vzhledem k tomu, že byly oslovenými organizacemi poskytnuty nesourodé údaje, byla pro přehlednost vypracována následující tabulka.

Tabulka č.1: Rostlinný druh: křídlatka japonská – K, bolševník velkolepý – B, netýkavka žláznatá – N; ostatní sloupce:A - ano, N – ne

Pracoviště	Rostlinný druh	Rozloha výskytu	Mapový zakres	Databáze
1. Zemědělská vodohospodářská správa				
1a. pracoviště Ostrava	K	A	A	N
1b. pracoviště Nový Jičín	K	A	A	N
1c. pracoviště Krnov	K	A	A	N
2. ČSOP ZO 68/01	K	A	A	N
3. Lesy České republiky, s.p				
3a. LS Město Albrechtice	K,N	A	N	N
3b. LS Bruntál	K	A	A	N
3c. LS Šenov	K,N	A	N	A
3d. LS Frýdek – Místek	K	A	N	A
3e. LS Jablunkov	K,N	A	N	A
3f. LS Frenštát pod Radhoštěm	K,N	A	N	A
3g. LS Rožnov pod Radhoštěm	K	A	N	A
4. Povodí Odry, s.p	-	N	N	N
5. Státní rostlinolékařská správa	-	N	N	N

Jako další zdroj informací, které se týkají výskytu a rozšíření invazních druhů rostlin mohou být využita data získána při řešení grantu VaV 1996, projekt „Péče o krajinu“ DÚ 01 Dynamika meandrujících a divočících toků, jejich ochrana a revitalizace. Podúkol tohoto grantu se nazývá „Ekologie a asanační management invazních druhů rostlin v regionálních povodích ČR 1997 – 1998“. Práce se zabývá nejen rozšířením a výskytem invazních druhů, ale i metodikou monitoringu, evidenční dokumentací a managementem. Dokumentaci k tomuto grantu vlastní řešitel a koordinátor pracovního týmu Ing. Miloslav Šindlar.

A.1.3.9. Územní systém ekologické stability (dále ÚSES)

Územní systém ekologické stability krajiny (ÚSES) je vzájemně propojený soubor přirozených i pozmeněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, který udržuje přírodní rovnováhu. Rozlišuje se místní, regionální a nadregionální systém ekologické stability (§3 Zák. č. 114/1992 Sb.). Cílem zabezpečování ÚSES je:

- uchování a podpora rozvoje přirozeného genofondu krajiny
- zajištění příznivého působení na okolní ekologicky méně stabilní části krajiny a jejich prostorové oddělení
- podpora možnosti polyfunkčního využívání krajiny
- uchování významných krajinných fenoménů

A.1.3.9.1. Legislativa

Myšlenka ekologické stabilizace krajiny sítí kvalitních krajinných prvků se v oborových materiálech objevuje od počátku 70. let. Přijetím zákona č. 114/1992 o ochraně přírody a krajiny České republiky bylo vymezování ÚSES zakotveno v právním systému. V současné době upravuje zmiňovanou problematiku mimo jiné především následující legislativa:

- Zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 395/ 1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 50/1976 Sb. o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 135/2001 Sb. o územně plánovacích podkladech (ÚPP) a územně plánovací dokumentaci (ÚPD)

O ÚSES (SES) nebo ekologické stabilitě krajiny se hovoří i v celé řadě dalších právních norem. Významné jsou především předpisy o ochraně zemědělského půdního fondu, o komplexních pozemkových úpravách, o organizaci a výkonu veřejné správy, ale i jiné. K nejdůležitějším patří (řazeno chronologicky):

- Zákon č. 244 / 1992 Sb. - zákon o posuzování vlivů na životní prostředí
- Zákon č. 360 / 1992 Sb. - zákon o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 13/1994 Sb., kterou se upravují některé podrobnosti ochrany zemědělského půdního fondu
- Zákon č. 289/1995 Sb. o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů
- vyhláška č. 83/996 Sb. o zpracování oblastních plánů rozvoje lesů a o vymezení hospodářských souborů
- zákon č. 83 / 1998 Sb. - novela stavebního zákona č. 50 / 1976 Sb.
- Vyhláška č. 327/1998 Sb., kterou se stanoví charakteristika bonitovaných půdně ekologických jednotek a postup pro jejich vedení a aktualizace, ve znění pozdějších předpisů (vyhláška č. 546/2002 Sb.)
- zákon č. 95 / 1999 - zákon o podmínkách převodu zemědělských a lesních pozemků z vlastnictví státu na jiné osoby

A.1.3.9.2. Metodika zpracování

Existence jednotné, jednoznačné metodiky a její používání je jedním ze základních předpokladů úspěšného vymezení funkční sítě ÚSES. V době přijetí zákona č. 114/1992 podklad splňující uvedená kritéria neexistoval. Do dnešního dne pak byly vydány následující materiály (řazeno chronologicky):

- Metodický pokyn MŽP ČR č.j. 600/760/94-OOP/2490/94 k postupu zadávání, zpracování a schvalování dokumentace místního systému ekologické stability Metodika pro objednatele zpracování ÚSES při zadávání smlouvy o dílo či při výběrových řízeních. Při samotném zpracovávání ÚPD se využívá jen velmi okrajově.
- Rukověť projektanta místního územního systému ekologické stability. Metodika pro zpracování dokumentace (J. Löw a kol. Nakladatelství DOPLNĚK, Brno 1995). V současné době základní metodický materiál MŽP a MZe ČR. Vysvětluje teorii ekologické stability krajiny, podrobně popisuje parametry jednotlivých skladebních prvků ÚSES a metodiku jejich vymezení, zabývá se postavením ÚSES v právním prostředí společnosti. Obsahem je také popis skupin typů geobiocénu (STG) včetně vysvětlení a převodních klíčů stanovištních charakteristik, které jsou základem pro jejich vymezení.
- Metodika 16/1995, Zásady navrhování územních systémů ekologické stability v rámci procesu komplexních povrchových úprav (M. Dumbrovský, D. Kolářová a kol. VÚMOP, Praha 1995)
- Metodický pokyn odboru ochrany lesa a půdy MŽP ČR (č.j.OOLP/ 1076/96) k odnímání půdy ze zemědělského půdního fondu podle zákona č. 334/1992 Sb.
- Metodika zpracování ÚSES do územních plánů obcí. Návod na užívání ÚTP regionálních a nadregionálních ÚSES ČR (MMR ČR, Ústav územního rozvoje Brno, 1998).
Věcný materiál rozhodující pro vymezení skladebných částí ÚSES v územních plánech obcí. Popisuje etapy pořizování a zpracování ÚPN SÚ, obsahuje základní zásady vymezení regulativů pro plochy ÚSES a také legislativní východiska. V druhé části je obsažen návod na užívání územně technického podkladu Nadregionální a regionální ÚSES ČR (ÚTP; viz dále) s vysvětlením účelu, vzniku a obsahu dokumentu a metodikou řešení některých konkrétních problémů spojených s jeho používáním. Text je zveřejněn na webových stránkách Ministerstva pro místní rozvoj ČR.
- Koordinace postupu zpracování územně plánovací dokumentace a návrhu komplexních pozemkových úprav (MMR ČR, MZe ČR, ÚUR Brno, VÚMOP Praha, Brno, 1999)
Stručný metodický materiál s vysvětlením základních pojmů územního plánování a pozemkových úprav s popisem etap jejich zpracování a nutné koordinace při plánování krajiny.
- Zadávání a projektování oblastních generelů územních systémů ekologické stability. Metodické doporučení AOPK ČR (I. Dejmál, V. Petříček a kol., AOPK ČR, Praha, 2000).
Stručný metodický materiál s definicí základních pojmů, osnovou postupu a výčtem nutného obsahu projektové dokumentace ÚSES. Součástí jsou vzory pro tabulkovou část. Text je k dispozici na webových stránkách AOPK ČR.

A.1.3.9.3. Přehled dokumentace ÚSES

Od doby schválení zákona č. 114/1992 Sb. byla pro jednotlivá území kraje obdobně jako pro ostatní území v České republice zpracována řada dokumentací vymezujících na různých úrovních a s různým stupněm závaznosti ÚSES. Z pohledu orgánu státní správy je zásadní v současné době platná územně plánovací dokumentace (územní plány, lesní hospodářský plán) resp. provedené komplexní pozemkové úpravy. Vymezení ÚSES zde pak vychází z dříve zpracovaných podkladových materiálů (generely, územně technický podklad). Jen ojediněle je problematika ÚSES zpracována formou plánu nebo je dále řešena samostatným projektem.

A.1.3.9.3.1. Územně plánovací dokumentace

Územní plány velkého územního celku

Základní podklad nadřazený ostatním oborovým dokumentům. Obsahuje vymezení ÚSES regionální a nadregionální úrovně. Grafická část je zpracována v měřítku 1:50000. Při vymezení i popisu prvků je použit jednotný systém standardizovaný pro území celé ČR.

Schválená územně plánovací dokumentace obcí

Závazné materiály detailně vymezující ÚSES včetně prvků lokální úrovně. Zákresy převážně v měřítku 1:5 000, vzácněji 1:10 000, 1:2 000 a 1:1 000. Vymezení prvků ÚSES chybí na území katastrů, pro které neexistuje platná ÚPD nebo byla zpracována před novelizací stavebního zákona v roce 1992 (vyhláška 377/1992). V ostatní dokumentaci je způsob vymezení i popis prvků ÚSES velice různý.

Schválené lesní hospodářské plány

Na pozemcích lesního půdního fondu je dokumentace LHP závazná. Grafická část je zpracována v měřítku 1:5 000.

A.1.3.9.3.2 Oborové podklady a generely

Nadregionální a regionální ÚSES ČR, územně technický podklad (Společnost pro životní prostředí Brno, s. r. o., Ing. L. Bínová, CSc., 1996).

Územně technický podklad MMR pro účely územního plánování. Materiál obsahuje grafické vymezení regionálního a nadregionálního územního systému ekologické stability se základními popisnými informacemi. Měřítko zpracování je 1 : 50 000, data jsou zpracována i v digitální podobě. Nadregionální biocentra reprezentují všechny biogeografické regiony ČR a nadregionální biokoridory respektují existující hlavní migrační trasy bioty. Nadregionální ÚSES je provázán s evropskou ekologickou sítí (EECONET) a je její systémovou součástí. Reprezentativní nadregionální biocentra a biokoridory jsou vymezeny v nezbytném (minimálním) počtu. Regionální ÚSES vymezuje minimální počet regionálních biocenter a jejich propojení, reprezentuje typy biochor vyskytující se v ČR a respektuje maximální délky regionálních i nadregionálních biokoridorů. Prvky ÚSES vymezené v ÚTP je nutné považovat za neopominutelné a redukci jejich počtu za nepřijatelnou. V dokumentaci bylo použito jednotného celorepublikového značení, prvky ÚSES jsou zařazeny do skupin typů geobiocenu. Při vymezování je důraz kladen na přírodovědná kritéria, urbanistické stránka zůstává místy neřešena. Aktuální stav vymezení prvků těchto úrovní tak jak jej znají územní plány VÚC je zakreslen v materiálu MMR Inventarizace prvků ÚSES a ochrany přírody (IRI, Brno,2000).

Okresní generely územních systémů ekologické stability

Podkladový materiál pořizovaný okresními úřady v 90. letech. Jde buď o původní návrhy vzniklé na základě vlastních terénních mapování nebo o materiál vzniklý z již dříve zpracovaných generelů jednotlivých dílčích území jejich revizí a sjednocením. Měřítko zpracování je 1 : 10 000.

Data generelů celého území republiky jsou zálohovány na Agentuře ochrany přírody a krajiny ČR.

Generely lokálních ÚSES

Původní podklady zpracované pro dílčí území některých okresů. Vzhledem k době jejich zpracování (před vydáním rukověti projektanta ÚSES) je nutné kritické posouzení a

koordinace s dalšími požadavky na území. Zcela nedostatečné je pouhé převzetí (překreslení) do ÚPNO, tak jak se běžně provádí v praxi.

Plány systému ekologické stability podle § 2, odstavce (3) vyhlášky č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Pokud jsou zpracovány, definují základní prostorové funkční rámec ÚSES v daném území.

Vymezení a hodnocení nad-regionálního systému ekologické stability

Podle zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, § 79 odstavce (3) „Ministerstvo životního prostředí dále a) provádí, vymezení a hodnocení nad-regionálního systému ekologické stability ...“. V praxi byla k tomuto posouzení na území kraje zpracovaná dokumentace předkládána jen výjimečně.

A.1.3.9.3.3 Projekty ÚSES, pozemkové úpravy a pod.

Materiály detailně vymezující plochy ÚSES a to v přesnosti až na hranice parcel. Pro jednoznačnost vymezení a podrobnost řešení problematiky jde o elementární podklad při územním plánování obcí. Nutno převzít jen s nezbytnými úpravami vyvolanými potřebou koordinace s dalšími požadavky na území, případně z důvodů dodržení délkových parametrů a pokrytí území ÚSES dle rukověti. Mnohé zpracované projekty je však vzhledem k datu jejich vzniku potřeba aktualizovat.

A.1.3.9.4. Praktické poznatky z používání podkladů

A.1.3.9.4.1. Problémy vyplývající ze změny metodik

Rukověti projektanta ÚSES z r. 1995 byly upraveny parametry regionálních a nadregionálních biokoridorů, jedná se hlavně o zkrácení vzdálenosti mezi dvěma regionálními biocentry z 12 km na 8 km (často vyvolává potřebu vkládání nových RBC) a úpravu vzdálenosti mezi vloženými biocentry do regionálního nebo nadregionálního biokoridoru. Dílčí generely ÚSES zpracovány před vydáním této metodiky a případně následně okresní generely z nich vycházející nejsou tedy z dnešního pohledu vymezeny správně a mohou být do různé míry i v rozporu s územním technickým podkladem vydaným až v r. 1996. Tyto nedostatky jsou pak dále často přenášeny do územních plánů obcí. Velmi problematické je vymezování vodních biokoridorů a biocenter, jejich metodické parametry jsou stanoveny velmi vágně.

A.1.3.9.4.2. Generely

Způsob vypracování generelů je závislý na době zpracování a autorovi. Většinou byla dodržena metodikami (k dispozici v době zpracování) doporučená grafická úprava, v obsahové části byly rovněž dodrženy jednotlivé kapitoly všeobecné části, samozřejmě s různou úrovní podrobnosti informací. V části návrhu již se jednotlivá zpracování více odlišují. Důvodů je více – od ne zcela pregnantně v metodice uvedeného např. způsobu vypracování tabulkové části – až po velmi rozdílnou „hustotu“ pokrytí území. U generelů, které byly zpracovány v počátcích (asi do poloviny 90. let 20. století) – před vydáním Rukověti projektanta ÚSES – se vyskytují i nesprávné převody ploch do skupin typů geobiocenu z BPEJ (navíc došlo později k celorepublikovému novému vymezení hranic BPEJ v katastrálních mapách) nebo z lesních typologických jednotek. Při podrobnějším rozpracovávání biochor do měřítka map 1 : 10 000 byly často jejich hranice jen přeneseny z podkladu menšího měřítka. Přitom nebyly respektovány biologické charakteristiky

jednotlivých biochor a nedošlo tak k úpravě jejich hranic, což je chybou hlavně u biochor s ostrou hranicí.

V generelech, které byly zpracovány s hlavní účastí územních plánovačů (urbanistů) nebo přímo jimi jsou obecně lépe zpracovány informace o stávajících nebo známých omezeních trasování (inženýrské sítě, připravované komunikace, předpokládaná rozšiřování sídel atd.).

Při zpracování generelu urbanistou převládá neuvědomění si rozdílnosti různých expozičních svahů v případě vedení lesních biokoridorů otevřenou krajinou, nerespektování základních znalostí o krajině a jině. Tyto nedostatky jsou dány nedostatečnou šíří vzdělání o neurbanizovaném území, to je v otázkách zemědělského a lesního hospodaření, hydrobiologie, mikroklimatu a pod. Naopak bývají v těchto případech lépe dodrženy předepsané parametry hlavně v maximální přípustné délce biokoridorů.

Generely, jejichž hlavními zpracovateli byli odborníci na botaniku, zoologii, ekologii, krajinářství, zemědělství, lesnictví a pod. jsou zase častěji zatíženy nedostatečně akceptovanými urbánními zájmy v území. V návrzích ÚSES nejsou výjimkou překrývající se trasy biokoridorů s nadzemními vedeními elektřiny a jejich ochrannými pásmy, vedení biokoridorů v souběhu se silně zatíženými silnicemi a jejich křížení v nevhodných místech, časté je trasování budoucích biokoridorů lesního typu podél toků i přes rozsáhlou a kompaktní zástavbu sídel.

U biocenter se často objevují chyby v jejich půdorysném tvaru. V případě lesních biocenter v otevřené krajině nemůže být u protáhlých tvarů lokálních biocenter dosaženo porostů lesního prostředí (není uvažováno s šíří ekotonu) pokud nedojde ke značnému zvětšení jejich rozlohy. Problematická jsou kombinovaná biocentra, kdy část je vymezena na vodní ploše nebo močálu a část na souši, ale suchozemská část nesplňuje parametry biocentra lesního. V případě výskytu unikátních biotopů byly často tyto zařazovány do systému prvků ÚSES, což může po realizaci prvků ÚSES (biokoridory) ohrozit jejich existenci větším tlakem klimaxových organismů na tato malá území.

Vypracované generely byly předkládány v oponentních radách. Jejich většina členů neznala východiska a parametry ÚSES, takže mnohdy nemohlo ani dojít ke korekci a úpravě návrhu.

A.1.3.9.4.3 Lesní hospodářské plány

Z pohledu zajišťování ÚSES na lesních pozemcích existuje problém omezené možnosti přístupu územních plánovačů k datům LHP. Poskytovány jsou pouze částečné informace a dílčí podklady pro zábor. Lze tak očekávat konflikty ve vymezení prvků na hranicích lesních pozemků

V budoucnu se zřejmě stále více bude projevovat dočasnost vymezení ÚSES v lesních porostech. Pro vlastníka lesa je výhodné začlenit pozemky do ÚSES z důvodů daňového zvýhodnění, s dosažením věku obmýtlí porostu lze očekávat zájem o změnu vymezení.

A.1.3.9.4.4. Pozemkové úpravy

Pozemkové úpravy, tak jsou v oblasti severní Moravy a Slezska prováděny, jsou především dílčího rázu (např. vyvolané výstavbou silnic nebo vyvolané potřebou zajištění přístupů k vydaným pozemkům). Komplexní pozemkové úpravy jsou výjimečné, což je dáno také celkovou situací zemědělství (neobhospodařované půdy, nezájem vlastníků o obdělávání vyplývající z ekonomických rizik výroby a odbytu). V případě řešení dílčích i komplexních pozemkových úprav je především nutná koordinace se známými záměry v území (ná vaznost na územní plány obcí) a potřebná alespoň spolupráce s autorizovaným projektantem ÚSES, nejlépe zpracovatelem původního. Dotazy zpracovatelů pozemkových úprav k vymezení ÚSES v ÚPD jsou minimální.

V rámci pozemkových úprav je možné upravovat průběh a lokalizaci částí ÚSES v zemědělské krajině ve spolupráci a s návazností na cílené úpravy pozemkové držby. V mnoha

případech tyto prvky jsou umístěny v relativně velkých segmentech STG a proto jejich upravená lokalizace nedělá problémy. Je ovšem nutné znát celou metodiku ÚSES a mít přístup k podkladům (STG).

A.1.3.9.4.5. Územní plány

Přesto naprosto není vhodné pouhé převzetí podkladů dříve zpracovaných projektantem ÚSES (generelu) bez současné korekce se záměry urbanistické resp. krajinářské koncepce území. Žádoucí je velmi úzká spolupráce zpracovatele ÚSES s urbanistou. Při nespolečné (nekoordinaci) při vymezování často dochází k chybám v územních plánech (neřešené a mnohdy zbytečné křížení záměrů, nevhodná řešení vzhledem k navrhovaným změnám v území, a pod.). V praxi se ale většinou setkáváme s tím, že ÚSES byl z generelové podoby jen „převeden“ do jiného mapového měřítka a ponechán v původním stavu, tj. nedošlo k upřesnění a vymezení hranic částí ÚSES, případně není ani provedena koordinace s jinými návrhy ÚPD.

Z hlediska odbornosti je nutné, aby ve zpracovatelském kolektivu došlo k dohodě mezi jednotlivými odbornostmi. Zatím u značné části urbanistů – zpracovatelů ÚPD převládá pocit nutnosti respektovat ÚSES, ale mnohdy si neuvědomují, že jde o obdobné plánování jako u jiných částí návrhu. Staví se pak k buď zásadně odmítavě nebo jsou s ÚSES srozuměni, ale jen výjimečně jej považují i za něco, co lze využít pro estetické doplnění území či plánování krajiny.

Častou chybou bývá opomenutí změněných parametrů regionálních a nadregionálních prvků a jejich upravené lokalizace (územně technický podklad) z r. 1996.

Protože téměř nikde nebyly vypracovány plány systému ekologické stability podle § 2, odstavce (3) vyhlášky č. 395/ 1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, je potřeba alespoň v rámci zpracování územních plánů obcí řešit i tabulkovou a popisnou část. To znamená, že je nezbytná účast autorizovaného projektanta ÚSES ve všech případech, kde není pro řešené území dosud k dispozici plán ÚSES. Katastrofálně nedostatečná bývá v mnoha případech právě textová část ÚSES v územních plánech obcí. Dochází i k případům, že zcela chybí tabulková část nebo je velmi zjednodušená a pro další využití informace o ÚSES z územního plánu je nepoužitelná.

Regulativy navrhované v rámci ÚPD jsou specifikovány pro ÚSES jen velmi obecně a jsou i případy, kdy z ÚPD ani nezjistíme, zda se jedná o prvek charakteru lesního nebo stepního společenstva.

Značným problémem je respektování Metodiky zpracování ÚSES do územních plánů obcí. Rozsah požadovaných informací je poměrně podrobný a naprosté většině případů nebývá promítnut do ÚPD, zejména z důvodů finanční a časové náročnosti. Například je zde požadováno zakreslení biogeografického členění, kostry ekologické stability atd. Pro územně plánovací dokumentaci by souhrn těchto podkladů znamenal další samostatný výkres a tedy i výrazně větší náklady a to zejména u průzkumů. Domníváme se, že toto by mělo být v rámci ÚPD zpracováváno pouze v případě, kdy tyto informace nejsou k dispozici jinde (generely).

Je potřebné zajistit dostupnost dat zpracovaných v generelech v rámci informačního systému území, dosud je i problém nejednotná platforma užívaných GIS aplikací.

V celkovém pojetí ÚSES je problémem rovněž aplikace Metodikou požadované vymezení ÚSES minimálních parametrů jako limit využití území (§ 2 stavebního zákona). Je vždy třeba mít na zřeteli, že minimální parametry jsou z hlediska funkčnosti celého navrhovaného systému již mezní, nejsou optimem vymezení rozsahu ÚSES.

A.1.3.9.4.6. Realizace ÚSES

Z hlediska lesního hospodaření je ÚSES a jeho realizace postavena do protikladu tam, kde je v nižších než přirozených polohách smrkové hospodářství a samozřejmě také v lesních porostech s holosečnou obnovou. Pro nejlepší funkci ÚSES by zřejmě byl vhodný výběrný hospodářský způsob. O možnosti a vhodnosti jeho uplatnění se vedou stále polemiky v odborném lesnickém tisku. Rozhodně by měl být vstřícně přijímán v plochách lesů ochranných a zvláštního určení. Pro lesnictví a i pro obecnou realizaci ÚSES je problém získávání sadebního materiálu, který má zásadně respektovat původnost sazenic z dané oblasti, což je možné zatím jen u sazenic lesních dřevin (osvědčení o původu) a druhů hospodářsky neužívaných a keřů (třešeň, jabloň, tis, kalina, brslen, atd.) je problémem i samotné získání sadebního materiálu.

Přístup k ÚSES je v případě jejich vymezení na lesních pozemcích dán osobním přístupem vedoucích pracovníků. V extrémním případě se může jednat až o naprostý nezájem, ve většině případů je však přístup vstřícný.

Při realizaci ÚSES na pozemcích mimo les se zakládání prvků (převážně biokoridorů) děje podobným způsobem jako obnova lesa, tj. poměrně hustou výsadbou sazenic. Pro vývoj lesních porostů by zřejmě mělo dojít ke značné redukci dřevin a to ještě před dosažením zápoje, tak aby bylo dosaženo stabilního lesního porostu a ne typického tvaru korun stromů pěstovaných v hospodářském lese. V některých případech je možné se setkat s výsadbou dřevin neautochtonních, což se by mělo tolerovat, ale musí být postupně odstraňovány z porostu. Jejich využití by bylo oprávněné v případě, že se prokáže jejich účelnost při zakládání porostů na méně vhodných půdách (extrémní podmínky přírodní nebo člověkem způsobené).

A.1.3.9.5. Zhodnocení stavu dokumentace ÚSES a jeho vymezení na příkladu okresu Nový Jičín

Pro dokumentaci ÚSES v okrese Nový Jičín platí obecná konstatování uvedená v předchozí kapitole. Konkrétně pro modelové území byly dále zjištěny následující skutečnosti:

A.1.3.9.5.1. Územně plánovací dokumentace

K 31.12.2002 bylo pro území okresu Nový Jičín platné vymezení ÚSES následujících dokumentací:

Územní plán velkého územního celku Beskydy

(vyhlášení závazné části ÚPN VÚC Beskydy Sdělením Ministerstva pro místní rozvoj č. 143/2002 Sb.)

Vymezení ÚSES v ÚPN VÚC Beskydy je ve shodě s jeho vymezením v územně technickém podkladu z r. 1996 (viz dále).

Schválená územně plánovací dokumentace obcí

Název dokumentace	Datum schválení
ÚPSÚ Příbor	29.4.1993
ÚPO Luboměř a Heltýnov	28.10.1994
ÚPSÚ Odry	10.11.1994
ÚPMě Kopřivnice včetně místních částí	17.11.1994
ÚPSÚ Hostašovice	27.6.1995
ÚPMě Nový Jičín	30.8.1995
ÚPMě Nový Jičín	30.8.1995
ÚPMě Kopřivnice - části Lubina, Vlčovice, Mniší	21.11.1995
ÚPO Kunín	14.12.1995
ÚPO Bernartice nad Odrou	1.4.1996
ÚPMě Fulnek	18.7.1996
ÚPO Trnávka	28.11.1996
ÚPMě Frenštát pod Radhoštěm	13.3.1997
ÚPO Rybí	27.6.1997
ÚPO Ženkla	22.9.1997
ÚPO Závěšice	22.9.1997
ÚPMě Štramberk	22.9.1997
ÚPO Suchdol nad Odrou	30.3.1998
ÚPO Tichá	22.6.1998
ÚPO Vřesina	29.6.1998
ÚPSÚ Lichnov	30.6.1998
ÚPO Jeseník nad Odrou	14.10.1998
ÚPO Šenov u Nového Jičína	10.1.1999
ÚPO Mořkov	4.5.1999
ÚPO Bartošovice	24.5.1999
ÚPO Trojanovice	24.5.1999
ÚPO, regulační plán Kateřinice	26.5.1999
ÚPO Veřovice	20.8.1999
ÚPO Veřovice	20.8.1999
ÚPO Bordovice	21.2.2000
ÚPO, regulační plán částí města Nový Jičín - Bludovice, Kojetín, Straník	9.11.2000
ÚPSÚ Hodslavice	1.1.2001
ÚPO Mošnov	23.2.2001
ÚPMě Klímkovice	17.4.2001
ÚPO Studénka	24.4.2001
ÚPO, regulační plán Skotnice	4.9.2001
ÚPO Petřvald na Moravě	17.9.2001
ÚPO Životice u Nového Jičína	6.3.2002
ÚPMě Frenštát pod Radhoštěm	23.5.2002
ÚPO Pustějov	18.7.2002
ÚPO Olbramice	?10.2002
ÚP sídelních útvarů Bílovecko	-

Pozn.: Zpracováno s využitím údajů webových stránek MMR ČR.

ÚPD ve sledovaném území vždy vychází z okresního generelu z r. 1997, vymezení prvků je většinou upřesněno. Oproti generelu ÚPD vypouští některé lokální biokoridory a na nich ležící biocentra, výjimečně vlastní biocentra vkládá. Poměrně často také zvětšuje výměru prvků (celková plocha ÚSES z 7 307 ha v generelu narůstá na celkem 7 570 ha v územních plánech). Ne vždy je při navrhování prvků ÚSES respektován platný stav na území sousedních obcí. „Metodika zpracování ÚSES do územních plánů obcí. Návod na užívání ÚTP regionálních a nadregionálních ÚSES ČR“ (MMR ČR, Ústav územního rozvoje Brno, 1998) je použita při vymezení ÚSES v územních plánech jen málo, většina ÚPD v okrese byla zpracována dříve, u později zpracované nebo měněné dokumentace nebývá respektována.

Schválené lesní hospodářské plány

Viz. Seznam platných LHP a LHO v kapitole A.1.3.1.

Pro území okresu bylo vymezení prvků ÚSES beze zbytku převzato z okresního generelu z r. 1997 podobně jako do většiny ÚPD obcí. Návaznost systému na lesních hranicích je proto většinou zajištěna. Místy ÚPD zahrnuje do ÚSES plochy, se kterými LHP pro tuto funkci nepočítá, jedná se však převážně o malé výměry a celkově není funkčnost systému ohrožena.

A.1.3.9.5.2. Oborové podklady a generely

Okresní generel územních systémů ekologické stability Nový Jičín (Help Forest Olomouc, 1997)

Jednotně zakreslil do map 1 : 10 000 a zhodnotil generely lokálních ÚSES, vypracované pro dílčí území okresu v dřívějších letech (viz dále). Graficky však většinou neprovedl upřesnění vymezení hranic biocenter ani neproověřily splnění max. délky biokoridorů celkově či max. délky jejich úseků mezi vloženými biocentry. Na regionální úrovni doplňuje ÚSES nad rámec celorepublikového podkladu a tím i ÚPN VÚC Beskydy, který celorepublikový ÚTP převzal. jen omezeně došlo k úpravě napojení na sousední okresy.

Data včetně zákresů jsou zpracována také v digitální podobě.

Okresní generel ÚSES, Okres: Nový Jičín, Část: CHKO Poodří (CAPREA - zahradní a krajinářské úpravy, Ing. I. Škrovová, 12. 1998). Generel ÚSES v měřítku 1 : 10 000 upřesňuje situaci a místy pozměňuje vymezení prvků z okresního generelu na území CHKO Poodří. Významné je rozšíření nadregionálního biocentra (schváleno MŽP).

Generely lokálních ÚSES

- Generel místního územního systému ekologické stability pro katastrální území Albrechticky, Harty, Nová Horka a Petřvaldík (Zahradní a krajinářská tvorba, spol. s r. o., Ing. H. Finstrlová, Ing. J. Janíková, 1992)
- Návrh místního územního systému ekologické stability krajiny - Bílovecko (Ing. Paciorková, srpen 1995)
- Návrh místního územního systému ekologické stability krajiny + návrh územního plánu sídelního útvaru Příbor (Urbanistické středisko s. r. o. Ostrava, Ing. arch. Zemanová, 1992)
- Územní systém ekologické stability krajiny Frenštátsko - návrh (Urbanistická společnost, Ing. Mrázek, 04. 1995)
- Územní systém ekologické stability krajiny Fulnecko - návrh (Urbanistická společnost, Ing. Šířina, 06. 1994)
- Návrh místního systému ekologické stability krajiny - Kopřivnice, Štramberk, Závěšice, Ženkla (Ing. Zemanová, Urbanistické středisko Ostrava, červen 1993)
- Územní systém ekologické stability krajiny Klimkovicko - návrh (Urbanistická společnost, Ing. Šířina, 09. 1994)
- Územní systém ekologické stability krajiny Novojičínsko - návrh (Urbanistická společnost, Ing. Šířina, 09. 1994)

Generely ÚSES v okrese Nový Jičín byly všechny zpracovány v první polovině devadesátých let. V roce 1996 byl pro dané území k dispozici Regionální a nadregionální ÚSES ČR (zpracovaný dříve a ne plně v souladu s rukověť), jeho promítnutí do dříve zpracovaných generelů nebylo provedeno, tj. především nebyly upraveny parametry biokoridorů které se změnilo z lokálních na regionální.

Plány systému ekologické stability

Pro území okresu Nový Jičín pravděpodobně vůbec nebyly samostatně zpracovány. Jen část územních plánů obcí obsahuje zpracování v rozsahu plánu ÚSES.

Vymezení a hodnocení nad-regionálního systému ekologické stability

Na území okresu Nový Jičín toto hodnocení odborným orgánem MŽP ČR (podle Metodiky dokumentace nadregionálních biocenter) dosud nebylo provedeno.

A.1.3.9.5.3. Projekty ÚSES, pozemkové úpravy a pod.

V první polovině 90. let byla na území okresu zpracována řada projektů jako podklad pro pozemkové úpravy. Jednalo se o území obcí Kujavy, Pohořílky, Jeseník, Bernartice, Bartošovice, Studénka, Sedlnice aj. Jen výjimečně však návrhy byly realizovány. V dnešní době jsou proto pro svou neaktuálnost použitelné jen v omezené míře.

A.1.3.9.5.4 Závěry

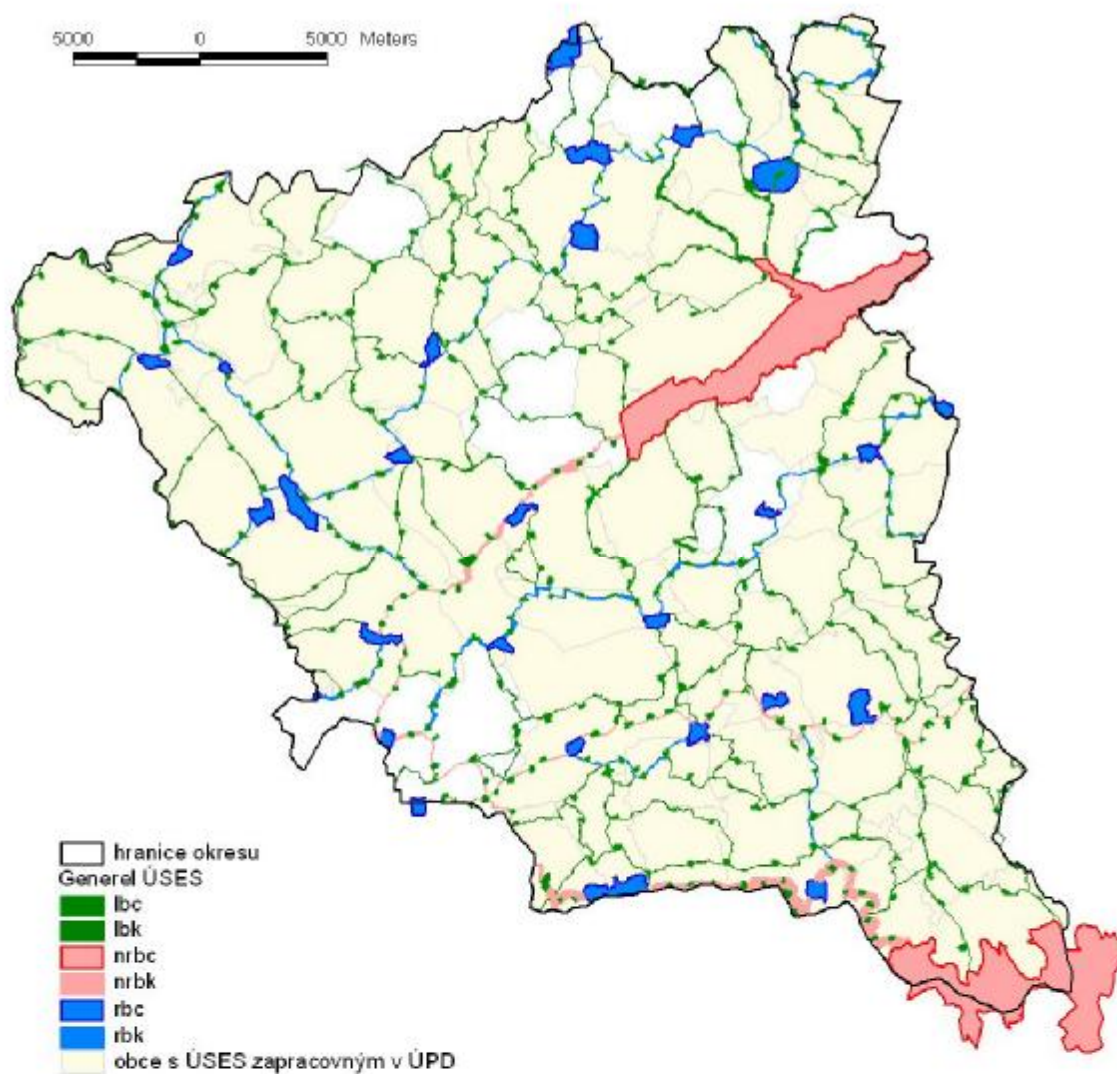
V současné době obsahují vymezení ÚSES územní plány obcí a sídelních útvarů 82,52 % území okresu. Úroveň a forma zpracování v jednotlivých dokumentacích se výrazně liší v závislosti na zpracovateli a době zpracování, nežádka je problematika pojímána velice vágně. Platný stav je převážně v souladu s vymezením v okresním generelu, ovšem včetně jeho nedostatků. Návaznost prvků na hranicích zpracovávaných území je ve většině případů zajištěna. Za hlavní problémy vymezení ÚSES na území okresu lze označit:

- chyby resp. nepřesnosti v základní používané podkladové dokumentaci - okresním generelu,
- chybějící jednotný způsob a forma zpracování problematiky,
- obecně nedostatečné pochopení a především přijetí myšlenky ÚSES jak zpracovateli tak zadavateli územně plánovací dokumentace.

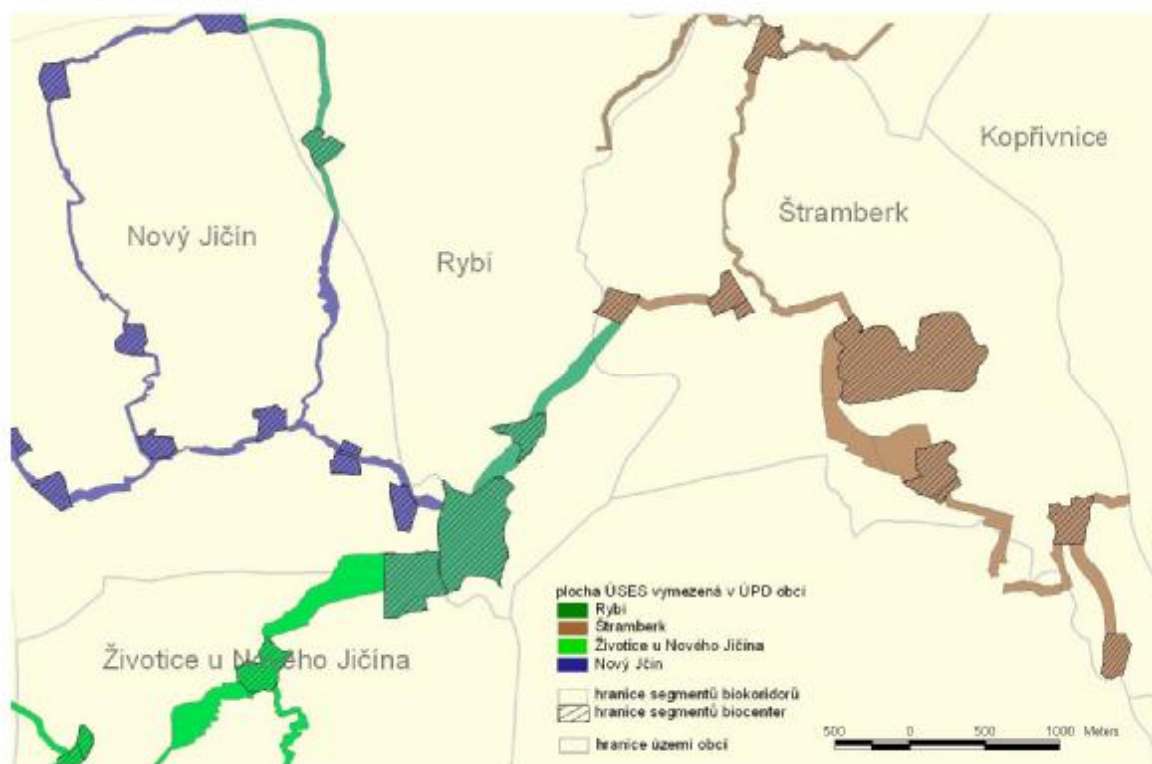
Uvedené skutečnosti lze s největší pravděpodobností očekávat i na zbývajícím území Moravskoslezského kraje.

Ukázky mapových vrstev ÚSES:

Generel ÚSES - okres Nový Jičín

ÚSES v ÚPD obcí

A.1.3.10. Přírodní biotopy podle metodiky NATURA 2000

NATURA 2000

Hlavním cílem soustavy NATURA 2000 je zajistit příznivý stav populací vybraných druhů rostlin a živočichů a příznivý stav přírodních stanovišť. **NATURA 2000 je soustava chráněných území evropského významu**, která je prováděna na základě těchto směrnic evropského společenství:

- Směrnice č. 79/409/EHS o ochraně volně žijících ptáků (zjednodušeně “směrnice o ptácích”)
- Směrnice č. 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (zjednodušeně “směrnice o stanovištích”).

Garantem přípravy odborných podkladů pro soustavu NATURA 2000 (jmenovaným Ministerstvem životního prostředí) v ČR je **Agentura ochrany přírody a krajiny ČR** (AOPK ČR), která od října 1999 koordinuje veškeré odborné aktivity v této oblasti. Bylo nezbytné nejprve dobře znát stav rozšíření a početnost uvedených rostlinných a živočišných druhů a rozlohu, reprezentativnost a zachovalost typů přírodních stanovišť.

Způsob vytváření soustavy NATURA 2000

Směrnice o stanovištích a směrnice o ptácích požadují zajistit ochranu nejvýznamnějších míst pro zachování druhů a biotopů na základě aktuálních vědeckých poznatků, aby mohla být zachována biologická rozmanitost. Protože podle těchto zásad nebylo možné na základě stávajících znalostí taková území zodpovědně navrhnout, proběhlo v letech 2000-2004 rozsáhlé mapování celého území České republiky. Mapování prováděly stovky předních přírodovědných odborníků z univerzit, ústavů Akademie věd ČR, Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, správ chráněných krajinných oblastí a národních parků, resortních organizací Ministerstva zemědělství a Ministerstva obrany.

U druhů rostlin, živočichů a ptáků zjišťují odborníci jejich celkové rozšíření a početnost na lokalitách. U biotopů se zjišťuje jejich rozloha, reprezentativnost (typičnost) a zachovalost.

Lokalities soustavy Natura 2000 jsou navrhovány a posléze vyhlášovány dvěma na sobě nezávislými postupy, zvlášť pro oblasti ochrany ptactva a zvlášť pro ostatní území podle směrnice o stanovištích.

Význam

Lokalities soustavy Natura 2000 nemají být pouze rezervacemi s přísnou ochranou, kde je vyloučeno hospodaření či dokonce jakýkoliv lidský zásah. Často jsou to naopak území, kde se díky tradičnímu a citlivému hospodaření dochovala cenná společenstva nebo vzácný rostlinný či živočišný druh. Takový způsob hospodaření se stává důležitým nástrojem ochrany. V lokalitách soustavy Natura 2000 jsou tedy zakázány jen takové činnosti, které mají negativní vliv na výskyt předmětů ochrany. Proto také veškeré plány a projekty, které nějakým způsobem mohou významně ovlivnit evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti, podléhají samostatnému posuzování vlivů projektů z hlediska zachování předmětu ochrany.

Evropsky významné lokality (EVL)

V roce 2000 probíhalo na vybraných lokalitách ČR (v národních kategoriích MZCHÚ) tzv. pilotní mapování, při kterém byla sestavena a následně doplněna metodika mapování biotopů. Od roku 2000-2004 prošlo soustavné **mapování biotopů** v rámci jednotlivých krajů.. Z nich byla následně vybrána nejvhodnější území pro jednotlivé typy přírodních stanovišť a druhů rostlin a živočichů. V řadě případů jsou území souborem několika typů přírodních stanovišť a zároveň významnými lokalitami pro výskyt druhů rostlin a živočichů.

Národní seznam evropsky významných lokalit byl vytvořen na základě 2 příloh směrnice č. 92/43/EHS.

Příloha I: Typy přírodních stanovišť v zájmu Společenství, jejichž ochrana vyžaduje vyhlášení zvláštních oblastí ochrany.

Příloha II: Druhy živočichů a rostlin v zájmu Společenství, jejichž ochrana vyžaduje vyhlášení zvláštních území ochrany.

Národní seznam evropsky významných lokalit (zahrnuje evropsky významná území jak pro typy přírodních stanovišť, tak pro druhy rostlin a živočichů), který za ČR předložilo MŽP k datu vstupu, bude do tří let posouzen Evropskou komisí, která po schválení národních seznamů jednotlivých států sestaví Evropský seznam, a to za každou biogeografickou oblast zvlášť.

Do šesti let od přijetí Evropského seznamu bude mít každý stát povinnost vyhlásit tyto lokality jako **evropsky významné území - SAC** (Special Areas of Conservation), tj. právně zajistit ochranu těchto území. V našem případě se tak stane prostřednictvím tzv. smluvní ochrany (§39 Zákona) nebo vyhlášením v kategoriích zvláště chráněných území.

V České republice bylo identifikováno

Dle přílohy I Směrnice č. 92/43/EHS o stanovištích

60 typů přírodních stanovišť, pro něž jsou vyhlášena chráněná území soustavy NATURA 2000. Z toho 19 je tzv. prioritních stanovišť (tj. takových, které jsou na území ES ohroženy vymizením a za jejichž ochranu má ES zvláštní odpovědnost)

Dle přílohy II Směrnice č. 92/43/EHS o stanovištích

76 druhů chráněných živočichů a 40 druhů chráněných rostlin

Nařízení vlády č. 132/2005 Sb, kterým se stanoví národní seznam evropsky významných lokalit s platností od 15.dubna 2005 stanovuje:

Hranice biogeografických oblastí na území ČR

Na území České republiky se nacházejí dvě tzv. biogeografické oblasti, kontinentální a panonská. Kontinentální oblast zahrnuje naprostou většinu území ČR, panonská oblast se nachází na jižní Moravě.

V přílohách pak 863 EVL v ČR

Z tohoto počtu leží v Moravskoslezském kraji 41 EVL + 3 další přesahují z jiných krajů.(EVL Praděd a EVL Sovinec z Olomouckého, EVL Beskydy ze Zlínského kraje).

Celkem tedy **44 EVL v MSK.**

Přehled EVL v Moravskoslezském kraji je uveden na následující straně, podrobné informace o jednotlivých EVL lze najít na stránkách www.stanoviste.natura2000.cz pod kódem lokality.

Přehled Evropsky významných lokalit v Moravskoslezském kraji

číslo	Kód lokality	Název lokality	Rozloha (ha)
1	CZ0714077	Praděd	6070,77
2	CZ0724089	Beskydy	120386,53
3	CZ0810004	Niva Morávky	367,36
4	CZ0810018	Sovinec	2561,33
5	CZ0813438	Cihelna Kunín	26,88
6	CZ0813439	Děhylovský potok- Štěpán	80,17
7	CZ0813442	Dolní Marklovice	41,22
8	CZ0813444	Heřmanický rybník	478,96
9	CZ0813445	Heřmanovice	18,69
10	CZ0813447	Hukvaldy	200,28
11	CZ0813448	Jakartovice	13,75
12	CZ0813449	Jilešovice - Děhylov	20,77
13	CZ0813450	Karlova Studánka	24,68
14	CZ0813451	Karviná - rybníky	14,60
15	CZ0813453	Lom u Marburku	1,57
16	CZ0813455	Mokřad u Rondelu	14,80
17	CZ0813456	Moravice	273,67
18	CZ0813457	Niva Olše - Věřnovice	553,99
19	CZ0813460	Osoblažský výběžek	96,12
20	CZ0813461	Ostrava - Šilheřovice	101,47
21	CZ0813462	Řeka Ostravice	47,60
22	CZ0813463	Paskov	16,86
23	CZ0813464	Pilíky	11,93
24	CZ0813468	Sokolí potok	49,96
25	CZ0813469	Staré hliniště	4,68
26	CZ0813470	Štěrbův rybník a Malý Bystrý potok	11,96
27	CZ0813471	Stonávka - nádrž Halama	4,59
28	CZ0813472	Suchá Rudná - zlatý lom	3,33
29	CZ0813474	Údolí Moravice	129,63
30	CZ0813475	Václavovice - pískovna	6,86
31	CZ0813477	Žermanický lom	6,10
32	CZ0813516	Olše	47,68
33	CZ0813760	Černý důl	0,04
34	CZ0813761	Důl Ruda I	0,04
35	CZ0813763	Javorový vrch	83,06
36	CZ0813764	Staré Oldřůvky	0,04
37	CZ0813765	Štola Franz - Franz	0,04
38	CZ0813766	Štola Jakartovice II	0,04
39	CZ0813767	Zálužná	0,20
40	CZ0813770	Čermná - důl Potlachový	0,02
41	CZ0813810	Horní Odra	9,50
42	CZ0814092	Poodří	5235,03
43	CZ0814093	Meandry Dolní Odry	115,61
44	CZ0815031	Skalské rašeliště	45,53

Ptačí oblasti (PO)

Podle Směrnice o ptácích 79/409/EHS byly navrženy v ČR pro vybrané druhy ptáků tzv. **ptačí oblasti (SPA – Special Protection Areas)**. Směrnice o ptácích neobsahuje přesná pravidla pro výběr území SPA. Obsahuje pouze seznam druhů (*Příloha I*), pro které je nutné ptačí oblasti vymezit. Území musí splňovat požadavek zajištění ochrany druhu. Při praktickém vymezování SPA se vycházelo z významných ptačích území (IBA) jako vědecky kvalifikovaných podkladů a z mokřadních biotopů v návaznosti na Ramsarskou úmluvu. Nejvýznamnější území pro ochranu ptactva byla navržena v roce 2002. Na základě spolupráce České společnosti ornitologické a dalších odborníků vznikl návrh 41 oblastí, které zajišťují ochranu nejohroženějších druhů ptáků.

V průběhu roku 2003 byla spuštěna druhá fáze vytváření soustavy ptačích oblastí - příprava podkladů pro jejich vyhlášení, které umožnila dlouho očekávaná novela zákona o ochraně přírody a krajiny (v podobě samostatného [zákona č.218/2004 Sb.](#)) platná od dubna roku 2004. Zákon stanovil, že ptačí oblasti budou zřizovány nařízením vlády.

Jako ptačí oblasti byla v ČR vymezena území nejvhodnější pro ochranu z hlediska výskytu, stavu a početnosti populací těch druhů ptáků vyskytujících se na území České republiky.

O způsobu hospodaření v ptačích oblastech je možno s vlastníkem nebo nájemcem pozemku uzavřít smlouvu, pokud by však tato smlouva nebyla v rozporu s právními předpisy Evropských společenství a zákonem č. 114/92 Sb..

Přehled Ptačích oblastí na území Moravskoslezského kraje

číslo	Kód lokality	Název ptačí oblasti	Právní vymezení	Plocha celkem (ha)
1	CZ0811022	Beskydy	Nařízení vlády č. 687/2004 Sb.	41 906,91
2	CZ0711017	Jeseníky	Nařízení vlády č. 599/2004 Sb.	52 228,12
3	CZ0811020	Poodří	Nařízení vlády č. 25/2005 Sb.	8 063,04

Na území MSK leží zcela PO Poodří, PO Beskydy zasahuje do Zlínského kraje, PO Jeseníky do kraje Olomouckého. V tabulce jsou uvedeny rozlohy jednotlivých ptačích oblastí jako celek.

Ptačí oblast Beskydy

Název:	Beskydy
Kód lokality:	CZ0811022
Kraj:	Moravskoslezský kraj, Zlínský kraj
Rozloha:	41.906,91 ha
Kategorie chráněného území:	Ptačí oblast

Popis:

Navržená ptačí oblast Beskydy se nachází na severovýchodě České republiky při hranici se Slovenskem, nejvyšším bodem je Lysá hora 1324 m n. m. Lesy pokrývají asi 90 % území.

V minulosti to byly zejména bučiny, pouze ve vyšších nadmořských výškách přibýval smrk. V současnosti tvoří původní pralesovité porosty nepatrný zlomek celkové rozlohy lesů. Zbývající plochu pokrývají hlavně pastviny, zastavěných oblastí, vodních toků apod. je nepatrné procento.

Z ornitologického hlediska patří mezi nejvýznamnější druhy strakapoud bělohřbetý (*Dendrocopos leucotos*), puštík bělavý (*Strix uralensis*) a datlík tříprstý (*Picoides tridactylus*), početné a stabilní jsou populace lejska malého (*Ficedula parva*), holuba doupňáka (*Columba oenas*), žluny šedé (*Picus canus*), datla černého (*Dryocopos martius*), jeřábka lesního (*Bonasa bonasia*) a čápa černého (*Ciconia nigra*).

Druhy, jež jsou hlavním předmětem ochrany

Druh	Počet párů	Poznámka
Čáp černý	10 - 15	
Datel černý	60 - 90	
Datlík tříprstý	15 - 35	
Jeřábek lesní	35 - 50	
Kulíšek nejmenší	30 - 40	
Lejsek malý	140 - 180	
Puštík bělavý	4 - 8	
Strakapoud bělohřbetý	50 - 80	
Tetřev hlušec	10 - 15	tokající samci
Žluna šedá	35 - 50	

Druhy, jež se vyskytují na této lokalitě

Druh	Počet párů	Poznámka
Chřástal polní	10 - 15	
Ledňáček říční	1 - 5	
Lejsek bělokrký	300 - 350	
Sýc rousný	10 - 20	
Ťuhýk obecný	40 - 50	
Včelojed lesní	5 - 10	
Výr velký	1 - 3	

Ptačí oblast Jeseníky

Název:	Jeseníky
Kód lokality:	CZ0711017
Kraj:	Moravskoslezský kraj, Olomoucký kraj
Rozloha:	52.228,12 ha
Kategorie chráněného území:	Ptačí oblast

Popis:

Ptačí oblast je významná především pro lesní druhy ptáků a druhy horských luk, včetně druhů zasahujících do oblasti údolních niv a prameništ, luk a pastvin v podhůří. Lesy pokrývají 80 % oblasti. Jedná se převážně o smrkové monokultury, jen místy se dochovaly zbytky původních bučin, jedlobučin a pod horní hranicí lesa jeřábových smrčin. Na SZ svazích pohoří se nacházejí rozlehlé imisní holiny, případně poškozené až odumírající jeřábové smrčiny. Významná jsou rašeliniště a vrchoviště; pro oblast jsou typické četné kamenné sutě, skalní útvary a hluboká údolí horských bystrin s prudkými svahy. Část podhůří je tvořeno mezofilními loukami a pastvinami.

Území představuje významné hnízdiště jeřábka lesního (*Bonasa bonasia*). Bukové porosty hostí lejska malého (*Ficedula parva*). Především skalní útvary v kombinaci se starými a přestárlými lesními porosty jsou útočištěm čápa černého (*Ciconia nigra*), výra velkého (*Bubo bubo*) a také krkavce velkého (*Corvus corax*). Horské hole, přírodovědecky velmi cenné přirozené bezlesí, je dokladem zalednění. Toto území je vystaveno extrémním klimatickým vlivům, především v zimním období. Dominantními druhy jsou linduška horská (*Anthus spinoletta*) a linduška luční (*Anthus pratensis*). Pastviny, louky pokrývají asi pětinu území. Dominantním druhem je zde chřástal polní (*Crex crex*), hojně zde hnízdí ťuhýk obecný (*Lanius collurio*) a bramborníček hnědý (*Saxicola rubetra*).

Druhy, jež jsou hlavním předmětem ochrany		
Druh	Počet párů	Poznámka
Chřástal polní	100	
Jeřábek lesní	do 60	

Druhy, jež se vyskytují na této lokalitě		
Druh	Počet párů	Poznámka
Čáp černý	2 - 3	
Datel černý	do 25	
Kulíšek nejmenší	2	
Lejsek malý	do 25	
Sokol stěhovavý	0 - 2	
Sýc rousný	20	
Tetřev hlušec	1 - 6	tokající samci
Tetřívek obecný	do 5	počet tokajících samců
Ťuhýk obecný	do 80	
Včelojed lesní	1 - 2	
Výr velký	2	

Ptačí oblast Poodří

Název:	Poodří
Kód lokality:	CZ0811020
Kraj:	Moravskoslezský kraj
Rozloha:	8.063,04 ha
Kategorie chráněného území:	Ptačí oblast

Popis:

Ptačí oblast Poodří je charakteristická zachovalou, každoročně zaplavovanou nivou řeky Odry, soustavami rybníků, systémem ramen a tůň a vlhkými loukami. Poodří je ornitologicky významné území především pro vodní a bažinné ptáky jak v době hnízdění, tak při tahu.

Je významným místem odpočinku na jedné z hlavních evropských tahových cest. Rybníky jsou soustředěné do pěti soustav (více než 50 rybníků o celkové ploše 700 ha). Jsou to eutrofní nížinné rybníky s průměrnou hloubkou 1 m a bohatými litorálními porosty orobinců, zblochanu či rákosu. Hnízdí zde potápka černokrká (*Podiceps nigricollis*), bukač velký (*Botaurus stellaris*), husa velká (*Anser anser*), zrzožlávka rudozobá (*Netta rufina*), hohol severní (*Bucephala clangula*), čírka modrá (*Anas querquedula*) a lžičák pestrý (*Anas clypeata*). Na tahu jsou hojní kromě kachen a racků bahňáci, především čejka chocholatá (*Vanellus vanellus*). Charakteristickými ptáky vázanými svým hnízdištěm na vodní toky jsou ledňáček říční (*Alcedo atthis*), břehule říční (*Riparia riparia*) a písík obecný (*Actitis hypoleuca*). Na vlhkých loukách je význačným druhem chřástal polní (*Crex crex*).

Druhy, jež jsou hlavním předmětem ochrany

Druh	Počet párů	Poznámka
Bukač velký	1 - 5	
Kopřivka obecná	400 - 450	(počet protahujících jedinců)
Ledňáček říční	15 - 25	
Moták pochop	30 - 35	

Druhy, jež se vyskytují na této lokalitě

Druh	Počet párů	Poznámka
Bukáček malý	1 - 2	
Chřástal kropenatý	2 - 4	
Chřástal malý	0 - 1	
Chřástal polní	5 - 12	
Čáp bílý	10 - 12	
Datel černý	1 - 3	
Husa běločelá	50 - 100	(počet jedinců)
Husa polní	300 - 500	(počet jedinců)
Husa velká	300 - 500	(počet jedinců)
Lejsek bělokrký	50 - 90	
Lelek lesní	1 - 3	
Luňák hnědý	0 - 1	
Lžičák pestrý	20 - 60	(počet protahujících jedinců)
Orel mořský	0 - 1	
Rybák černý	0 - 2	
Strakapoud prostřední	3 - 10	

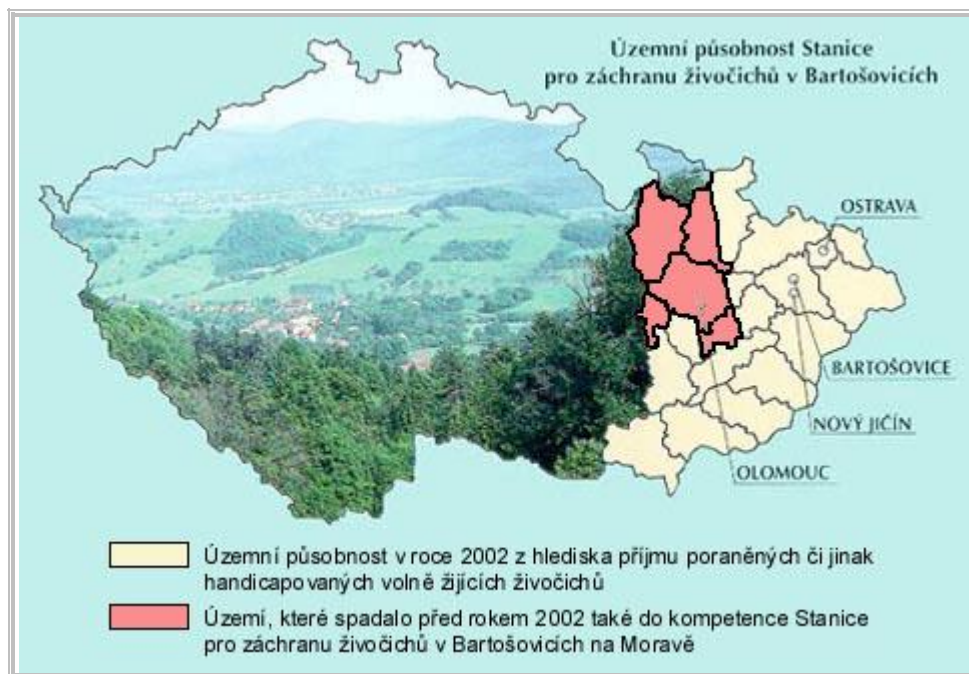
A.1.3.11. Záchranná centra pro handicapované živočichy

Na území Moravskoslezského kraje působí dvě stanice sdružené v Národní síti stanic pro handicapované živočichy. Patří sem Stanice pro záchranu volně žijících živočichů a středisko ekologické výchovy v Bartošovicích na Moravě s ZO ČSOP Sovinecko.

1. Stanice pro záchranu volně žijících živočichů a středisko ekologické výchovy v Bartošovicích na Moravě

Stanice pro záchranu živočichů v Bartošovicích byla oficiálně jmenovaná Ministerstvem životního prostředí **záchranným centrem CITES** pro euroasijskou faunu a exotické ptáky, stanice je rovněž vybavená pro příjem plazů a obojživelníků.

Stanice pro záchranu živočichů v Bartošovicích na Moravě vlastní profesionální, specializované zařízení pro záchranu a odchov chráněných druhů ptáků. Plní funkci Národní stanice v rámci tzv. Národní sítě stanic pro handicapované živočichy. Působí především na území Moravskoslezského a Zlínského kraje. Do budoucna by se tyto služby měly využít pouze na Moravskoslezský kraj a Vsetínsko. Stanice vlastní 70 chovatelských zařízení, samostatná expoziční část, karanténní pracoviště, ošetřovna a další nezbytné provozní a technické zázemí. Ročně přijme 700 až 800 exemplářů živočichů a z toho se 45 až 55% navrátí zpět do přírody.

Projekty ochrany přírody záchranné stanice Bartošovice:

Záchrana zraněných, či jinak handicapovaných volně žijících živočichů, jejich léčení, rehabilitace, příprava na vypuštění a vlastní návrat vyléčených exemplářů do volné přírody. V rámci tohoto projektu stanice spolupracuje se všemi orgány státní ochrany přírody a samosprávami měst a obcí. Současně plní funkci Národní stanice v rámci tzv. Národní sítě

stanic pro handicapované živočichy, má koordinační a metodickou funkci ve vztahu k ostatním zařízením.

Záchranné programy kriticky a silně ohrožených druhů

V rámci jednotlivých programů je prováděn monitoring v terénu, vytváření nových hnízdních možností, eliminace negativních jevů a prvků v krajině, které přímo ohrožují zájmové druhy a jejich populace, odchov v zajetí a následná příprava vyprodukovaných mláďat na život v přirozených podmínkách, a neposlední řadě jde o osvětu a popularizaci těchto programů atd. V současné době stanice v Bartošovicích participuje na realizaci záchranného programu **raroha velkého (*Falco cherrug*)** a **sokola stěhovavého (*Falco peregrinus*)** ve spolupráci s Poradním sborem pro záchranu těchto druhů, který pracuje pod hlavičkou AOPK ČR, středisko Havlíčkův Brod. Realizuje monitoring v oblasti své působnosti, vyvěšuje budky a hnízdní plošiny, již druhým rokem také odchovává tyto dravce v zajetí a podílí se na reintrodukcii. Rarozí jsou systematicky vypouštěni od roku 1993, celkem 43 mláďat. Sokolů bylo vypuštěno 4 ex. Finanční důvody zatím neumožňují telemetrické sledování.

Záchranný program **sovy pálené (*Tyto alba*)** je realizován od roku 1993 na Novojičínsku, resp. v přilehlých okresech (Moravskoslezský kraj a Valašské Meziříčí). Kompletním přístupem (významný je na tomto programu podíl p. K. Popracha se sdružení TYTO) se podařilo populaci v okrese Nový Jičín v zásadě obnovit a stabilizovat. Ročně je vypouštěno 20 až 40 mláďat, ne pouze z vlastního chovu, ale také z chovu ZOO Ostrava a ZOO Lešná.

Dalším druhem je **sýček obecný (*Athene noctua*)**, dnes zřejmě naše nejohroženější sova. Mimo zajišťování průběžného monitoringu bylo doposud vyvěšeno 40 budek a od roku 2000 vypuštěno také 15 mláďat z vlastního odchovu.

Od roku 1999 se stanice zabývá, společně s vybranými mysliveckými sdruženími, záchranným programem **koroptve polní (*Perdix perdix*)**. Je zpracována metodika vypouštění kuřat, doposud bylo vypuštěno na 1000 kusů a první pozitivní výsledky se začínají pomalu dostavovat.

Od roku 1997 běží záchranný program **orla skalního (*Aquila chrysaetos*)**, který je realizován společně se Správou CHKO Beskydy.

Středisko ekologické výchovy Bartošovice je samostatnou částí stanice, nabízí pro školy (MŠ, ZŠ a SŠ) šest ekovýchovných programů, některé z nich se pak přednášejí přímo na školách. Stanice provádí rovněž školení mysliveckých adeptů, zajišťuje praktická cvičení pro VŠ. Roční návštěvnost se zatím pohybuje okolo 4 tis. osob.

Kontakty :

Telefonní spojení : 556 758 675 (tel., záznamník a fax do stanice)
723 648 759 (služba mimo řádnou pracovní dobu - mobilní telefon)
602 540 037 (vedoucí stanice - mobilní telefon)

Adresa zařízení : O ČSOP Nový Jičín - Stanice pro záchranu živočichů v
Bartošovicích n. M., čp.146,
PSČ 742 54

Bankovní spojení : Česká spořitelna a.s., pobočka Nový Jičín, č.ú. 1761232329/0800,
IČ: 47657901

Webová stránka : www.csopnj.applet.cz
Email : csopnj@applet.cz

2. Základní organizace ČSOP Sovinecko stanice pro záchranu handicapovaných živočichů

Zaměření a charakteristika stanice:

Stanice je speciálně zaměřena na záchranu a rehabilitaci **dravců a sov** s kompetencí pro okresy Jeseník, Šumperk, Bruntál, Olomouc, Prostějov a Přerov. Provozovatelem je Agentura Petr Schäfer, která je členem Unie stanic. Stanice je v provozu nepřetržitě.

Kontakty:

ZO ČSOP Sovinecko, Stránské 55, 793 51 Břidličná

Tel: 554 291 000, 605 444 401, 604 613 407, 603 492 791

Webová stránka: www.bruntal-info.cz/csop/

A.1.3.12. Zhodnocení území Ostravska a Karvinska

A.1.3.12.1. Všeobecně o regionu

Uhlí bylo objeveno na Slezské Ostravě v roce 1767, na Karvinsku v roce 1776. V roce 1787 zahájili majitelé slezkoostravského panství Wilczkové jeho soustavnou těžbu. Zprvu byla velmi nízká. Těžilo se pomocí štol, později se začalo používat svislých hloubených šachet do větších hloubek k dopravě uhlí na povrch. Stropy stěn a štol se vyztužovaly jednoduchou dřevěnou výstrojí. Užívání uhlí se prosazovalo zprvu těžce. Teprve v druhé polovině 19. století se začíná uhlí jako topné médium široce využívat v průmyslu a v domácnostech.

V létech 1830 – 1880 se Ostrava stala významným a moderním středoevropským střediskem výroby železa založené na spalování kamenného uhlí a koksu. V té době též zanikají podbeskydské hutě ve Frýdlantě n./O. a Bašce a s nimi i význam beskydského palivového dříví jako energetické základny pro železárenskou výrobu regionu.

Rozvoj hornické činnosti a navazujícího zpracovatelského průmyslu vyvolala silnou přistěhovaleckou vlnu. Pro nově přistěhované horníky se začaly stavět v těsné blízkosti dolů obytná sídliště – hornické kolonie, velice často na lesních pozemcích.

Budování báňských děl, komunikací a průmyslové infrastruktury mělo za následek rozsáhlé odlesňování a fragmentaci lesních komplexů v blízkém okolí Ostravy.

Ostravsko-karvinský revír (OKR) se nachází v jižní části hornoslezské kamenouhelné pánve zasahující k nám ze sousedního Polska, rozprostírá se od státní hranice mezi Ostravou a Českým Těšínem jižním směrem až po Frenštát pod Radhoštěm.

Z hlediska specifického vlivu hornické činnosti na životní prostředí a krajinu regionu lze rozdělit OKR na čtyři oblasti:

- ostravskou
- karvinskou
- jižní (Paskov a Staříč)
- frenštátskou

Celkový pokles potřeb uhlí a probíhající útlum uhelného hornictví vedly ke snížení objemu těžby z 30,7 mil. tun v roce 1990 na 19,5 mil. tun v roce 1998. Vytěžené a neefektivní části revíru jsou utlumovány nebo utlumeny a s využitím frenštátských ložisek se momentálně nepočítá. Restrukturalizací a útlumem prochází též průmysl hutnický.

Jádro ostravsko-karvinské průmyslové aglomerace a okolí měst Ostravy, Havířova a Karviné patří k nejhustěji osídleným oblastem České republiky, hustota obyvatel/km² (1998): Karviná: 820 obyvatel/km², Ostrava-Město: 1.509 obyvatel/km², Česká republika: 131 obyvatel/km².

A.1.3.12.2. Ovlivnění přírodního prostředí

Podle údajů historického průzkumu lesů poklesla v roce 1978 celková plocha lesů na území východně od Slezské Ostravy na 65,5% celkové plochy z roku 1825. Zatím co 14,5% celkové plochy přibýlo zalesněním bývalých zemědělských půd, absolutní úbytek lesní půdy dosáhl 20%, přitom v prostoru Velkého ostravského lesa došlo ke snížení plochy lesů o 41,5%.

Již v roce 1870 se v odborném lesnickém tisku objevují první zprávy o škodlivém vlivu spalování uhlí na lesy. Nejvíce byla postižena jedle. V roce 1886 bylo doporučeno zkrácení obmýtní doby na slezskoostravském polesí z 80 let na 60 let a bylo doporučeno převádět jehličnaté porosty na pařeziny.

Z hlediska rentability a výnosností soukromého lesního hospodaření však k rozsáhlejšímu zavádění listnatých dřevin v příměstských lesích nedošlo.

Vlivu kouřových exhalátů na lesní porosty slezskoostravského polesí byla věnována velká pozornost. Na lesnické konferenci v Ostravě v roce 1900 podal lesmistr Sommer podrobnou zprávu o výsledcích chemického, mikroskopického, dendrometrického a ekonomického průzkumu poškození lesních porostů. Zároveň navrhl i rámcové směrnice pro hospodaření v poškozených lesních porostech. Doporučoval zakládání ochranných plášťů z listnatých dřevin a zavádění odolnějších jehličnanů borovice černé a vejmutovky. Vzniklé škody vyčíslil na 7.688 zlatých a požadoval, aby tuto částku uhradily jednotlivé podniky (hutě a koksárny) podle množství spáleného uhlí.

Účastníci konference z celé řady evropských zemí podali celou řadu návrhů, např. zvýšení pravomocí státu při ochraně a správě lesů, zavedení dotací na výsadbu odolných dřevin, zavedení odlučovačů popílku, zřízení fondu na odstraňování škod a úpravu legislativy.

Jejich podmětné návrhy nenašly odezvu, neboť se jednalo pouze o lokální problémy a degradační vlivy nebyly dlouho natolik zjevné, aby vyvolaly zájem veřejnosti, politických a hospodářských kruhů i státní správy.

Rostoucí těžba černého uhlí prováděná hlubinným způsobem devastuje všechny základní složky přírodního prostředí. Projevuje se především:

- antropomorfními novotvary – ukládáním důlních hlušin na odvaly (haldy),
- terénními poklesy – vznikem poklesových kotlin často zamokřených a zaplavovaných
- zakládáním flotačních hlušin a uhelných kalů na odkaliště, často situovaných do prostorů poklesových dolin

Současně s těžným uhlím se dostává na povrch i hlušina. Hlušinou se rozumí odpadní pevný substrát při hlubinné těžbě a následné úpravě (z podzemí a úpravny) nerostné suroviny ukládaný na odvaliště (určenou plochu), z důvodu, že nemá momentálně žádné využití, čímž vzniká odval (zemní stavba měnící výrazně morfologii terénu). Není odpadem ve smyslu zákona o odpadech.

Množství vytěžené hlušiny závisí na úložných poměrech uhelných slojí, na jejich mocnosti, výši těžby a použité technologii dobývání. Zakládáním vytěžených prostorů hlušinou lze snížit množství vyvážené hlušiny na povrch.

V ostravské části připadalo dle údajů ing. Kostrucha v roce 1981 na 1t vytěženého uhlí 0,8 až 1,2 t, v karvinské části jen 0,35 až 0,75t hlušinového kamene.

Hospodárnost likvidace hlušiny odvalováním odvisela od dopravní vzdálenosti a proto byla ukládána co možná nejbliže vlastního dolu.

Celková plocha odvalů v OKR dosáhla v době svého maximálního rozšíření podle údajů (Havrlant, Kincl, Gerlich) v roce 1967 činila asi 650 ha, v počtu 117 případů.

Původně byly odvaly ukládány do značně vysokých, kuželovitých a hřbetových útvarů, později do etážových a tabulových tvarů s malým podílem svahů. Často u nich docházelo ke samovznícení, výškově předimenzované a neprohořelé odvaly byly náchylné k vodní erozi.

A.1.3.12.3. Řešení rekultivací do roku 1990

Odvaly v ostravské části revíru vznikaly v blízkosti těžních zařízení jednotlivých dolů, řada jich byla postupně odstraněna, neboť hlušina se ukázala být vhodná pro stavby komunikací, přehradních hrází a jako výplňový materiál při velkoplošných terénních asanacích.

Starší a menší odvaly ve slezkoostravské části revíru byly přirozenou sukcesí pokryty stromovou vegetací (prostor mezi Zárubkem, Michálkovicemi a Hladnovem) lesního charakteru a zůstaly zachovány do dnešní doby.

Odvaly karbonické hlušiny jsou tvořeny pískovci různé zrnitosti s obsahem karbonátů a biotitů a jílovitými břidlicemi. Pískovce jsou tvrdší a odolávají zvětrávání. Jílovité břidlice se rozpadají rychle a udržují ve zvětralé vrstvě vlhkost a vytvářejí tak vhodné podmínky pro uchycení a rozvoj vegetace. Významnou roli má působení teploty. Tmavé zvětraliny absorbují sluneční záření a teplota na půdním povrchu dosahuje až 60°C. Dochází přitom k velkým teplotním rozdílům mezi dnem a nocí.

Teplota je pokládána za určující faktor pro růst nadzemní a podzemní části sazenice. Pro zpevnění substrátu má rozhodující význam mohutnost kořenového systému rostlin.

Hlušina má relativně dostatek základních živin pro rostliny, je neutrální až slabě kyselá.

V prvním stádiu přirozené sukcese se na odvaly (od úpatí) dostávají byliny a dřeviny z náletu z okolních biocenóz. Objevují se mechy, polní plevele, kulturní i ruderalní druhy rostlin rostoucí v okolí haldy.

Přirozeně vzniklá vegetace zpevňuje povrch odvalů, zabraňuje vodní i vzdušné erozi, snižuje prašnost, přispívá k tvorbě půdy, zlepšuje prostředí a přispívá ke zvýšení estetiky krajiny.

Hlubinný způsob dobývání, mocnost, počet, hloubka uložení uhelných slojí a množství zásob v rozhodující míře ovlivňují rozsah devastace hornické krajiny. V první řadě se projevují vlivy hlubinné těžby na terénním reliéfu.

V geologické starší ostravské části se nacházejí (nacházely) uhelné sloje o průměrné mocnosti 1 m v hloubkách 600 - 1000 m. V geologicky mladší karvinské části se vyskytují těžitelné uhelné sloje průměrné mocnosti 2,3 m v hloubkách 400 – 600 m. Ve frenštátské části se těžitelné uhelné sloje nacházejí v hloubkách přes 1000 m.

Za největší a nejzávažnější vlivy hlubinné těžby na terénní reliéf jsou v OKR považovány **velkoplošné poklesy terénu**.

Po vyrubání uhelné sloje dochází k postupnému zavalování nadloží do vytěžených prostor, toto zavalování postupuje nadloží až k povrchu, kde se projevuje jako poklesová kotlina. K velkoplošným a hlubokým poklesům dochází v plochých, rovinných terénech v karvinské části OKR, kde jsou mocnější sloje uloženy v menších těžebních hloubkách.

Podle výšky hladiny podzemních vod se vyskytují poklesy suché a mokré (zvodnělé).

Nejvýraznější devastaci krajiny způsobují poklesy, vznikají kotliny v kombinaci se zvodněním. V plochých terénech a údolních nivách, ve svahovitých terénech se poklesy významně neprojevují. V důsledku poklesů terénu dochází k zamokřování a oglejení půdního profilu. Při hlubších poklesech dochází ke stálému zaplavení půdního povrchu, vznikají tzv. zrcadla se stálou vodní hladinou.

Maximální hloubka poklesů dosahuje v karvinské části revíru až 30m, v ostravské části v období hornické činnosti dosahovaly ojediněle maximální poklesy jen 10m. Převážná část postiženého území však měla a má hloubku poklesů menší.

Suché poklesy se vyskytují převážně ve vyšších polohách území, jejich vlivy se projevují ve ztuhnutí půdy a ve změnách povrchového odtoku.

Terénní poklesy lze snižovat vyplňováním vytěžených prostorů náhradními materiály – základkou. Tento způsob je technicky i ekonomicky náročný a je používán pouze tam, kde k tomu existují vážné důvody.

Poklesy terénu a s nimi spojené hydrologické změny, vznik velkoplošných i maloplošných bezodtokových kotlin vytvářejí prostor pro celou řadu mokřadních a vodních organismů, které byly v minulosti z území vytlačeny, nebo byly vyhubeny.

Vodní ekotopy vznikající ve volné krajině dobývacího prostoru zvyšují druhovou diverzitu. Významnou roli v revitalizačním procesu zde hraje litorální zóna se společenstvy rákosin, v nichž hromadění biomasy slouží jako základ pro obnovu ekologických funkcí v mikro a mezo prostředí.

Ekologická sukcese zvodnělých poklesových kotlin má rychlý průběh, sukcesní stadia při vývoji mokřadů jsou krátkodobá a vedou poměrně rychle k ekologické stabilizaci území.

Rekultivační cíl vodní a mokřadní ekosystémy v kombinaci s krajinnou mimolesní zelení se jeví optimálním pro karvinskou poklesovou oblast.

Zavedení mechanizace při dobývání uhlí vedlo ke snížení podílu kusového uhlí a nárůstu jemných frakcí uhlí a hlušiny. K separaci částic byly zavedeny nové technologie úpravy uhlí, oddělování jemných částic uhlí a hlušiny se začalo provádět mokrou cestou.

Velké množství flotačních hlušin se začalo dopravovat hydraulicky do nádrží pro usazování hlušiny. Flotační nádrže byly v karvinské části umístěny do poklesových kotlin. Stejným způsobem se transportovaly a ukládaly uhelné kaly z prádel uhlí.

Sanace a rekultivace – součást hornické činnosti

V roce 1957 se zahlazování následků hornické činnosti stalo povinností a náplní báňských závodů a byla tak zahájena etapa systematického a organizovaného provádění rekultivací.

Sanace a rekultivace hornické krajiny se staly koncepční, technologickou, technickou a ekonomickou součástí hornické činnosti od geologického průzkumu počínaje přes povolení a realizaci těžby až po předání a optimální využívání zrekultivovaných pozemků.

Důlně – technická etapa rekultivace

Vzhledem ke geologickým podmínkám ložiska a nadloží, těžební technologii a faktoru času od okamžiku vyrubání slojí přes počátek projevu poklesu až do jeho uklidnění, lze velice těžko a pouze s malou mírou přesnosti stanovit konečnou hodnotu poklesů pro delší časový úsek.

Proto i rekultivační prevence probíhá s určitou mírou flexibility a vyžaduje soustavnou aktuální korekci. Lze preventivně realizovat skrývku ornice a ostatních vrstev půdního profilu a organizovat odvalové hospodářství (ukládání hlušiny) v souvislosti s likvidací vytvořených a jiným způsobem nevyužitelných pokleslin a se základkou vyrubaných prostor.

Technologické rekultivační postupy zahájení v 60. letech minulého století byly koncepčně, technologicky, technicky i organizačně propracovány s cílem ochrany půdního fondu zejména zemědělského. Vycházelo se přitom z národohospodářské priority – zabezpečení zemědělské produkce.

V rámci rekultivací byla v první fázi proto preventivně realizována skrývka ornice a ostatních vrstev půdního profilu schopných zúrodnění.

Tyto substráty byly odváženy přímo na místo jejich dalšího využití, zpravidla na upravený odval nebo na mezideponii.

Vyrubaná hlušina byla na stále větším rozsahu využívána k zavážení poklesových kotlin nebo k základce vyrubaných prostor.

Při zavážení poklesových kotlin bylo nutno s předstihem několika desítek let co nejpřesněji určit hloubku poklesu a zároveň optimalizovat mocnost návozu hlušiny na dosud neúplně pokleslý terén.

Složitě vztahy mezi devastací povrchu a možnostech jejího zmenšení, buď zakládáním vyrubaných prostor hlušinou, nebo rozprostřením hlušiny na povrchu a následným zúrodněním biologickou rekultivací až po následné nové využívání území byly resortem řešeny na vysoké organizační, technologické a realizační úrovni.

Předností základky při hlubinném dobývání je omezení vlivů hornické činnosti na povrch, nevýhodou jsou vysoké finanční náklady.

Velká většina důlní hlušiny byla proto ukládána na odvaly při uplatnění zásad technické rekultivace při zajištění stability odvalového tělesa a zabezpečení před požáry.

Zemědělská rekultivace využívala speciálních rekultivačních cyklů a agrotechnických postupů s použitím různých kultur.

Po provedené skrývce ornice a zemin schopných zúrodnění byl upravovaný pozemek zavezen hlušinou podle projektem stanovených parametrů.

Na upravený povrch návozu hlušiny byla rozprostřena vrstva podorničních zemin o mocnosti 80 – 100 cm, na kterou bylo dále rozprostřeno 20 – 30 cm ornice.

V závislosti na pedologických parametrech lokality stanovených rozbohem následoval pětiletý cyklus biologické rekultivace se specifickými agrotechnickými a osevními postupy.

Po dosažení projektovaných parametrů byl rekultivovaný pozemek předán definitivnímu uživateli.

Lesnickou rekultivací jsou pozemky devastované hornickou činností uváděny do kulturního stavu zalesněním a zajištěním lesních porostů se specifickým funkčním využitím.

Při lesnických rekultivacích jsou používány běžné lesnické postupy výsadeb a sadební materiál (stromy a keře), včetně sje.

Aplikace klasických lesnických výsadeb a sje metodou výsadeb do surového substrátu byla umožněna na základě poznatků získaných průzkumem stanovištních poměrů na odvalech.

Dostatek základních živin, vysoká pórovitost a příznivý vodní režim substrátu, podmíněný kondenzací vodních par vlivem tepelného rozdílu mezi dnem a nocí, umožňují zdárný vývoj hospodářsky využitelných lesních dřevin (jasan, javor, dub). Překrytím odvalu vrstvou zeminy se podmínky pro rekultivaci výrazně zhoršují.

Rekultivace území devastovaného hornickou činností – časový přehled a rozsah:

Období 1957-1979

dokončená rekultivace	zemědělská:	1229,4ha	44,8%
	lesnická:	826,5ha	30,1%
	technická:	690,3ha	25,1%
celkem:		2746,2ha	

Rozpracovanost k 1. 1. 1980

rekultivace	zemědělská:	564,0ha	57,4%
	lesnická:	268,0ha	27,3%
	vodohospodářská:	4,0ha	0,4%
	technická:	146,0ha	14,9%
	celkem:	982,0ha	

Výhled rekultivací dle „Generelu rekultivace OKR“ předpokládal v letech:

	1981-1985	1986-2000	po 2000
rekultivace:			
zemědělská	743ha	707ha	523ha
lesnická	171ha	309ha	173ha
vodohospodářská	30ha	99ha	22ha
technická	7ha	57ha	4ha

V důsledku útlumu hornické činnosti a změnám při zabezpečování rekultivací nebyly uvedené objemy naplněny.

Koncepce řešení rekultivace v OKR v období od roku 1957 do roku 1990

Asanační a rekultivační práce směřované na zahlazení následků hornické činnosti na půdním fondu byly definovány jako konečná fáze hornické činnosti.

Složité geologické podmínky i vlastní těžba vyžadovaly neustálé upřesňování prognózy poklesů pro předpověď předpokládané devastace a tím i rozsah rekultivace co do intenzity poklesů, jejich časového a prostorového průběhu a účinků na povrch.

Jelikož generely asanačně-rekultivačních prací (1958-1970) vypracované ve smyslu horního zákona na základě předpokládaných poklesů postrádaly konkrétní náplň nebo skutečný průběh byl jiný bylo v roce 1968 přistoupeno k vypracování „konceptního řešení plánu zahlazení“ jako podkladového dokumentu pro roční prováděcí plány k zahlazení.

Zpracování přípravné a projektové dokumentace pro jednotlivé asanačně rekultivační akce v OKR bylo soustředěno do koncernového podniku OKR – Rekultivace Havířov, který vykonával též investorskou a inženýrskou činnost, zajišťoval činnost generálního dodavatele rekultivačních prací a hospodařil na rekultivovaných pozemcích.

Asanačně-rekultivační práce byly metodicky řízeny a kontrolovány generálním ředitelstvím OKR.

Dlouhodobé i krátkodobé koncepce rekultivací navazovaly na územně plánovací dokumentaci:

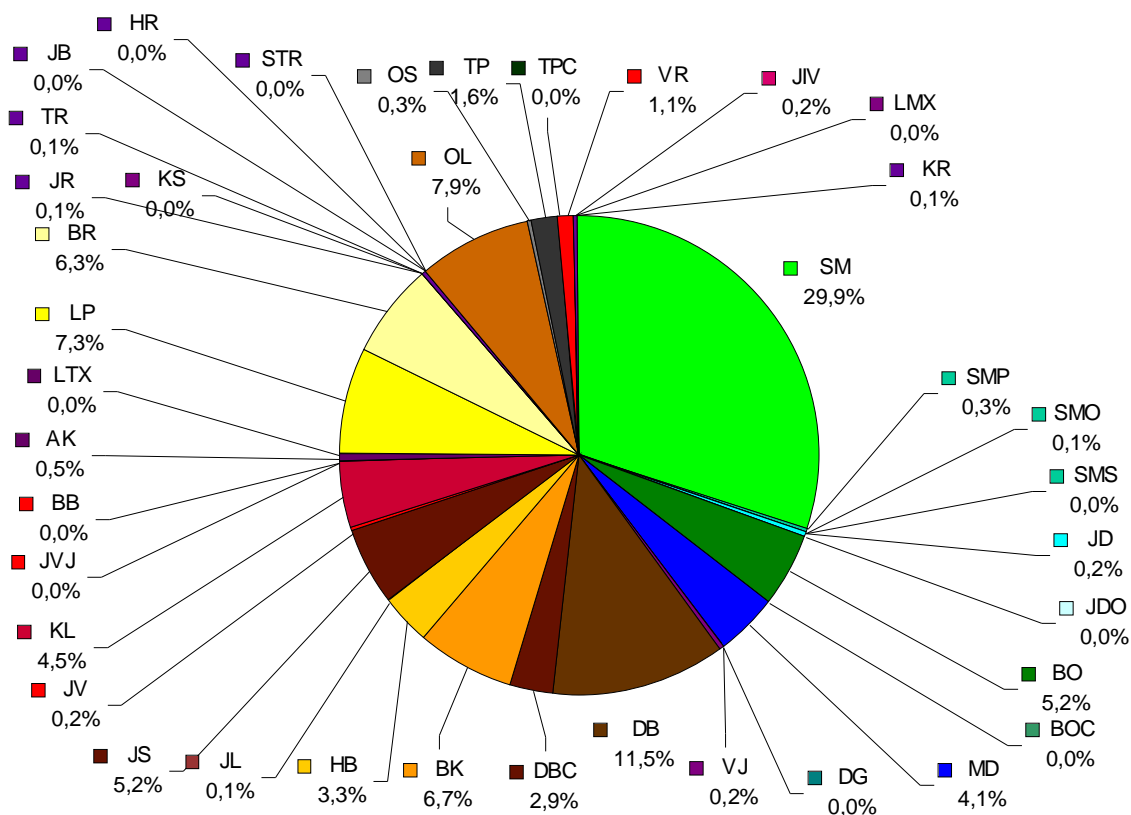
Významným přínosem při snahách o zlepšování životního prostředí v ostravsko-karvinském průmyslovém regionu vedlo ke zřízení Účelového lesního závodu Šenov (ÚLZ Šenov) k 1.1.1965 s cílem „neustále zlepšovat životní prostředí průmyslově exponované oblasti“.

Hranice nově zřízeného účelového lesního závodu kopírovaly hranici velkého územního celku Ostravsko-karvinské průmyslové aglomerace.

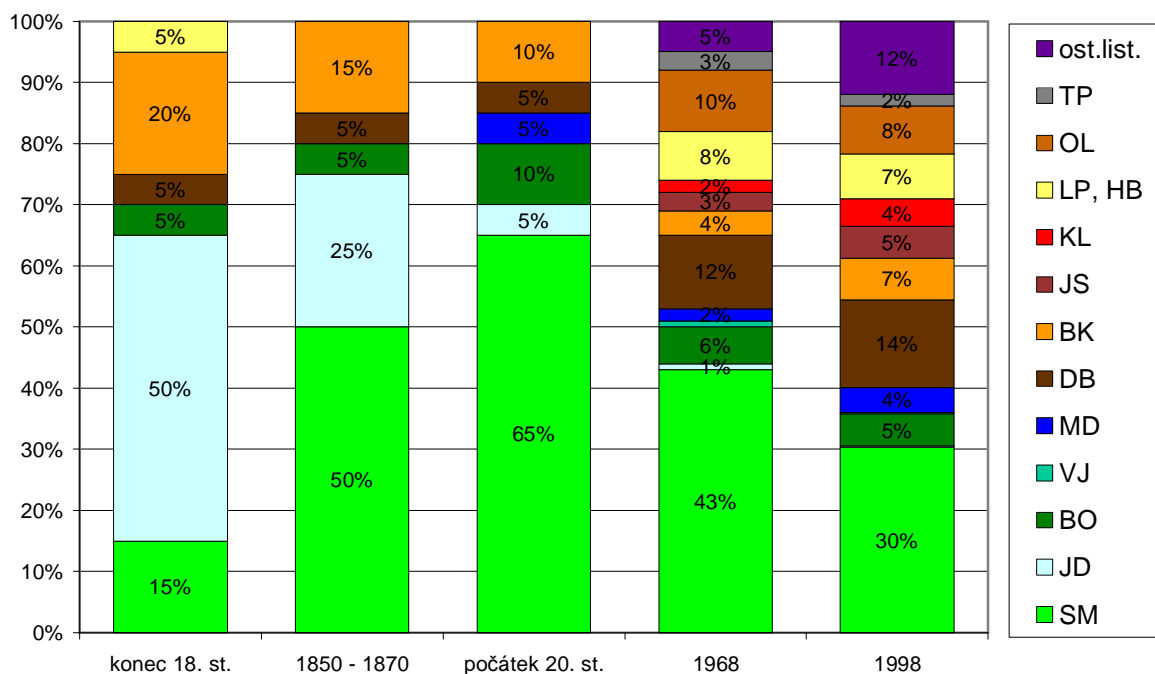
V rámci ÚLZ Šenov bylo zřízeno samostatné oddělení životního prostředí pro přímou spolupráci na řešení problematiky životního prostředí s organizacemi průmyslu, hornictví, státní a územní správy a výzkumu.

Během 26 let existence ÚLZ Šenov přispěl k udržení lesů a zlepšení jejich stavu, o čemž svědčí mimo jiné i vysoké zastoupení listnatých dřevin (*viz grafy na obr. 20 a 21*).

Obr. 20 – Dřevinná skladba na území LHC Šenov (bývalý ÚLZ Šenov)

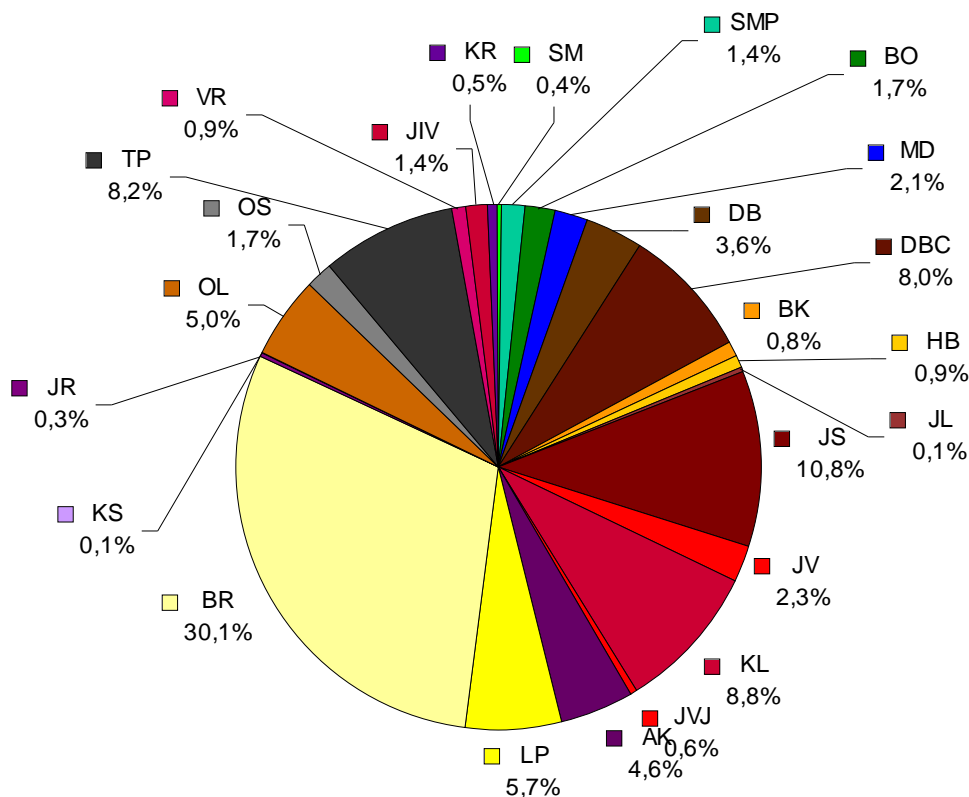
Obr. 21 – Historický vývoj dřevinné skladby na území ÚLZ Šenov

Významná byla i úloha ÚLZ Šenov při lesnických rekultivacích. Pro přejímku zajištěných výsadeb byly sjednány zásady pro jejich přejímání do řádného lesnického obhospodařování mezi ÚLZ Šenov a oborovým ředitelstvím OKR v Ostravě.

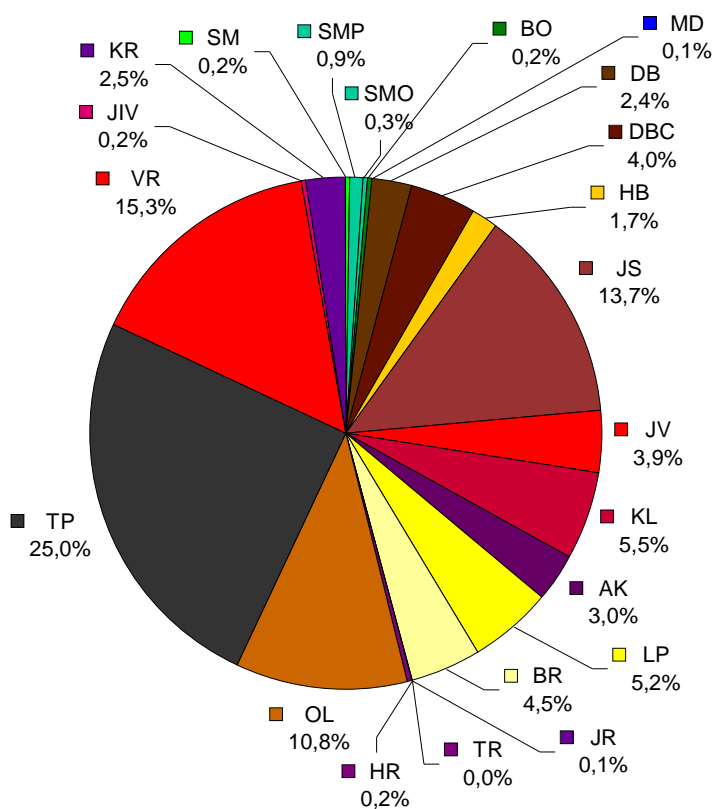
Druhové složení lesních porostů na antropogenních stanovištích (viz graf na obr. 22)

Obr. 22 - Zastoupení dřevin v cílovém hospodářském souboru 01 (CHS 01) – na mimořádně nepříznivých stanovištích na lesním hospodářském celku (LHC) Šenov (býv. ÚLZ Šenov)

Formou společenské objednávky v rámci celospolečenského významu (CSV) ÚLZ Šenov spolupracoval s investorem (Nová Huť Ostrava-Kunčice) a generálním dodavatelem (OKR – Rekultivace Havířov) při zakládání pásma hygienické ochrany Nové Hutě Ostrava-Kunčice a postupně přejímal nově založené lesní porosty plnící hygienickou a krajinářskou funkce do své správy.

Obr. 23 - Graf: Zastoupení dřevin v ochranném hygienickém pásmu Nové Huti

Úloha vědy a výzkumu při rekultivaci hornické krajiny OKR

Řešením problematiky rekultivace hornické krajiny se zabývaly různé vědecké instituce i jednotliví vědečtí pracovníci.

Období před rokem 1960:

Období ozeleňování

Do roku 1960 byl výzkum hornické krajiny záležitostí soukromých badatelů. Vědecké práce publikované v odborném tisku byly zaměřeny na problematiku ozeleňování a devastace hornické krajiny OKR.

Období 1960 – 1980:

Období zemědělských rekultivací

Systematický a koordinovaný výzkum problematiky rekultivací hornické krajiny byl zahájen v roce 1960. Výzkumný ústav zemědělských a lesnických rekultivací Praha zřídil v Ostravě výzkumnou stanici, která se kromě řešení výzkumné problematiky i podílela na praktickém zavádění poznatků do praxe při realizaci zemědělské a lesnické rekultivaci hornické krajiny. Výzkum byl dominantně zaměřen na půdotvorný proces.

Období 1980 – 1990:

období cílené tvorby zemědělských, lesních a vodních ekosystémů

Iniciativu při koordinaci výzkumu převzal nově zřízený Ústav pro průmyslovou krajinu v Ostravě. Výzkum byl zaměřen na cílenou tvorbu zemědělských, lesních a vodních ekosystémů.

V širším kontextu (aspekt geografický, přírodovědecký a národohospodářský) byl výzkum prováděn a zabezpečován:

- Geografickým ústavem ČSAV v Brně
- Pedagogickou fakultou Ostrava
- VŠB Ostrava

V období 1968 – 1990 byl výzkum koordinován „Berlínskou dohodou“ za účasti zemí RVHP. Nejintenzivnější spolupráce byla vyvíjena s NDR a Polskem.

Po roce 1990:

Období ekologického přístupu k rekultivaci hornické krajiny

Problematikou rekultivace hornické krajiny se zabývají četné regionální a celonárodní instituce, chybí však vzájemná koordinace subjektů, vzájemné předávání a využívání výsledků a aplikace v praxi.

Koncepční a výzkumnou problematikou hornické krajiny se zabývají:

- VŠB – Technická univerzita Ostrava – jednotlivé katedry
- Česká společnost pro životní prostředí – územní skupina Ostrava
- Ostravská univerzita – přírodovědecká fakulta
- Ústav geoniky Akademie věd České republiky

A.1.3.12.4. Rekultivace hornické a pohornické krajiny po roce 1990

Po roce 1989 dochází v ČR k mnoha změnám pozitivně ovlivňujících způsob řešení problémů životního prostředí.

Vznikly samostatné instituce státní správy v oblasti životního prostředí a v roce 1990 to bylo ministerstvo životního prostředí České republiky a byly soustavně vytvářeny organizační předpoklady a nástroje pro účinné dosahování cílů státní politiky na úseku ochrany životního prostředí.

Klíčovou roli sehrála legislativa, zejména zákony číslo 17/1992 Sb. o životním prostředí, č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, č. 100/2001 Sb. o posuzování vlivů na životní prostředí EIA (posuzování záměrů), č. 244/1992 Sb. o posuzování vlivů rozvojových koncepcí a programů na životní prostředí SEA (posuzování koncepcí).

Strategie ochrany životního prostředí

Státní politika byla formulována ministerstvem životního prostředí (MŽP) a schválena usnesením vlády č. 31 ze dne 10.1.2001. Ukládá jednotlivým rezortům a sektorům vypracovat navazující dokumenty a napomáhat nově vznikající regionální samosprávě při jejich realizaci. Problematiky rekultivace pohornické a hornické krajiny se týkají následující sektorové dokumenty:

- Sektorový operační program životního prostředí – 2002
- Státní program ochrany přírody a krajiny ČR – 1998
- Akční plán zdraví a životní prostředí ČR – schválený usnesením vlády ČR č. 810/1998
- Surovinová politika v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů – schválená usnesením vlády č. 1311 z 13.12.1999
- Energetická politika – schválená usnesením vlády č. 50 ze dne 12.1.2000
- Národní lesnický program schválený usnesením vlády ČR č. 53 ze dne 13.1.2003

Státní politika životního prostředí (SPŽP) se dotýká problematiky hornické krajiny:

„Útlum těžby a zvýšený rozsah sanací na Ostravsku a Karvinsku se citlivě dotýká sociálních stránek regionů“ a doporučuje vypracovat: „programy zaměřené na obnovu přírody a krajiny v utlumovaných oblastech s cílem obnovit i zvýšit jejich enviromentální a tím i turistický potenciál“.

Péče o krajinu je významným mezirezortním úkolem. Neustále roste význam lesních ekosystémů plnicích funkce krajinyotvorné, imisního filtru, vodohospodářské, půdoochranné, klimatické a rekreační i jako významného producenta obnovitelné enviromentálně příznivé suroviny.

Nebyly dosud přijaty koncepce, které by umožnily vytvořit z ekonomických nástrojů a aspektů průřezovou oblast ochrany životního prostředí.

Dokument SPŽP uvádí Ostravsko spolu se severními Čechami a Prahou jako region s výraznou koncentrací setrvávajících problémů životního prostředí kde:

Těžba surovin deformuje krajinu, mění reliéf, likviduje biotopy volně žijících živočichů a rostlin, je příčinou destabilizace ekosystémů a vyčerpává neobnovitelné přírodní zdroje.

Proto je nutné na tomto úseku uplatnit principy související s přijatými dokumenty mezinárodního společenství:

- *princip předběžné opatrnosti*

na základě dnešních zkušeností a znalostí nelze s jistotou stanovit vliv antropogenních činností na složky životního prostředí zejména z hlediska dlouhodobých a synergických vlivů

- *princip prevence*

včasně provedení opatření zabráňující poškození je účinnější a levnější než náprava škod

- *princip snižování rizika přímo u zdroje*
- *princip ekonomické odpovědnosti*

Státní politika životního prostředí (SPŽP) vytyčuje cíle a doporučuje opatření i na úseku revitalizace a rekultivace hornické krajiny:

- *prosadit novou právní úpravu ochrany půdy*
- *prosadit novou právní úpravu hornického prostředí*
- *uplatnit principy trvale a udržitelného rozvoje, limitů těžby a nástrojů územního plánování při zpracování přípravné a projektové dokumentace*
- *zajistit podporu velkoplošné revitalizace území ovlivněného důlní činností*
- *využít kontaminovaných půd pro pěstování energetických plodin*
- *přehodnotit systém a výši plateb úhrad z dobývacích prostorů*

Posuzování vlivů hornické činnosti na životní prostředí

Významnou roli při posuzování vlivů hornické činnosti na životní prostředí má proces EIA, jehož hlavním cílem je zajistit, aby ve všech etapách hornické činnosti od zahájení geologického průzkumu až po revitalizaci a rekultivaci území devastovaného hornickou činností byly brány na zřetel vlivy a dopady hornické činnosti na životní prostředí.

Geologické práce a průzkum vyhrazených nerostů povoluje Ministerstvo životního prostředí (MŽP) ve správním řízení. Předchází souhlas k podání návrhu na stanovení dobývacího prostoru uděluje MŽP.

Dobývací prostor stanoví příslušný obvodní báňský úřad v součinnosti s orgány státní správy (životní prostředí, územní plánování, stavební úřad). Účastníky řízení jsou též fyzické a právnické osoby, jejichž práva k nemovitostem mohou být dotčena a obce, v jejichž obvodu se dobývací prostor nachází nebo mohou být jeho ustanovením dotčena.

V rozhodnutí jsou báňskému podnikateli uloženy podmínky pro následnou báňskou činnost. Dobývací prostor musí být posouzen z hlediska posuzování vlivů na životní prostředí – E.I.A. - podle zákona č. 244/1992 Sb. o posuzování vlivů na životní prostředí (do 31.12.2001) a podle zákona 100/2001 Sb. o posuzování vlivů na životní prostředí (od 1.1. 2002).

Ostravsko karvinské doly, akciová společnost

Ostravsko karvinské doly, akciová společnost (OKD, a.s.) člen koncernu KARBON INVEST, a.s. je největší českou těžební firmou zabývající se těžbou černého uhlí, výrobou koksu a navazujícími výrobami na Ostravsku a Karvinsku.

Strategickým záměrem firmy je orientace na nové perspektivní nedůlní činnosti a práce zaměřené na zlepšování životního prostředí regionu.

OKD, a.s. IMGE, o.z.

OKD, a.s. IMGE, o. z. je odštěpným závodem OKD, a.s. a zajišťuje komplexně inženýrskou a projekční činnost, měřické a kartografické práce, geologické práce a ekologické aspekty hornické činnosti.

Kromě jiných aktivit zpracovává plány zahlazení hornické činnosti, provádí výpočty deformací zemského povrchu způsobených dobýváním ložisek a zabezpečuje komplexní investorskou a inženýrskou činnost v oblastech stavebnictví, zahlazování následků hornické činnosti, rekultivace území a odstraňování starých ekologických zátěží.

OKD Rekultivace, a.s.

Předmětem podnikání společnosti je nakládání s odpady, provádění rekultivačních akcí, stavební činnost a provádění udržovacích prací, zakládání lesních porostů, sadové zeleně, provozování zemědělské rostlinné výroby, zřizování a provozování odvalů a odkališť, provádění zemních prací a podnikání v oblasti nakládání s odpady.

Současné trendy rekultivace a revitalizace hornické a pohornické krajiny

Současný vývojový trend rekultivace hornické krajiny směřuje k ekologickým, biologickým a krajinnotvorným rekultivačním, regeneračním a revitalizačním postupům.

Revitalizačním cílem je vytváření a podpora pestré krajinné struktury za pomoci biologické regenerace a péče o jednotlivé krajinné části.

Mimořádnou roli hraje objektivní a sofistikované zhodnocení současného stavu devastovaného území, jeho revitalizačních a rekultivačních potenciálů, ekostabilizačních a produkčních potenciálů.

Stanovení ekologické hodnoty vymezeného území je založeno na znalosti charakteristik a limitů stanovištních poměrů (půdních, vodních, botanických, zoologických, vegetačních apod.) včetně grafických mapových zákresů a monitoringu v průběhu času.

Revitalizované a rekultivované území je propojováno vzájemnými vazbami organizačními i funkčními s územními systémy ekologické stability, soustavně doplňováno a propojováno se záměry územně plánovací dokumentace a s generely zeleně jednotlivých měst a obcí.

Rekultivační cíle asanačně rekultivačních staveb hornické krajiny

zpracované na podkladě dokumentace o hodnocení vlivů hornické činnosti na životní prostředí pro hornickou krajinu v dobývacích prostorech: Doubrava, Karviná Doly I, Karviná Doly II, Lazy, Dolní Suchá, Horní Suchá, Stonava, Louky, Staříč a Paskov – jsou vyjádřeny plošně v tabulce a mapě.

Cíl rekultivace:	plocha (v ha)
vodní ekosystémy	683,2
rekreační plochy	78,9
lesní plochy	674,0
krajinná zeleň	1.529,8
plochy k podnikání	39,4
neuvezený cíl	50,9

Při posuzování dokumentace hodnocení vlivů hornické činnosti na životní prostředí podle zákona č. 244 pro jednotlivá výše uvedená důlní pole byla zpracovatelem vyjádřena následující stanoviska:

- vypracovaná biologická hodnocení území nejsou vybavena náležitými mapovými podklady lokalizujícími v textu uvedené skutečnosti,
- chybí lokalizace výskytu zvláště chráněných a regionálně významných druhů v kontextu výhledových terénních poklesů,
- chybí graficky vyjádřené vztahy rekultivovaného území na ÚSES,
- chybí jednoznačné definování cílů krajinářských úprav,
- chybí posouzení vhodnosti navržených rekultivačních cílů, je nutné věnovat zvýšenou pozornost využívání kompostů, náhradních substrátů a hnojení při regulaci půdotvorného procesu na rekultivovaných plochách. U rekultivačních cílů PUPFL vždy uvádět cílovou funkci, soustavně sladovat a koordinovat rekultivačně asanační stavby s územně plánovací
- dokumentací a generely zeleně,
- řešit střety zájmů mezi ochranou přírody a rekreačním využíváním při realizaci vodních a vodohospodářských revitalizací,
- doplnit dokumentaci asanačně rekultivačních staveb o sofistikované charakteristiky krajinného rázu,
- institucionálně a organizačně zajistit následnou péči o rekultivované území (hlavně o krajinářské úpravy vodní plochy a vodní ekosystémy).

A.2. Rozbor využití a účinnosti stávajících nástrojů pro zajištění žádoucího stavu přírodě blízkých ekosystémů a ekologické stability krajiny

A.2.1. Obecná a zvláštní územní a druhová ochrana

A.2.1.1. Nástroje právní

V současné době se obecná územní a druhová ochrana v ČR řídí následujícími právními předpisy:

Viz. kapitola **A.6.1. – Česká legislativa**

A.2.1.2. Nástroje ekonomické

1. Krajinotvorné programy Ministerstva životního prostředí

představují ucelenou koncepci opatření, která mají pomoci rehabilitovat a revitalizovat krajinu. Prvním schváleným programem byl v roce 1992 Program revitalizace říčních systémů, krátce nato následovaly další krajinotvorné programy (PPK, PDVEA).

Během 14 let své existence si získaly pevné místo v politice MŽP, dochází k jejich propojování s dotačními programy Ministerstva zemědělství (Komplexní pozemkové úpravy, podpora mimoprodukčních funkcí zemědělství – HRDP, EAFRD).

Program péče o krajinu - PPK

V roce 1996 byl schválen, v návaznosti na schválený zákon o státním rozpočtu, dotační titul „Program péče o krajinu“. Finanční prostředky na realizaci opatření v rámci předmětů podpory Programu péče o krajinu jsou vyčleňovány každoročně ze státního rozpočtu.

Program péče o krajinu je finančně vázán na příslušný kalendářní rok. Pravidla pro poskytování dotací z PPK přesně stanovuje [směrnice MŽP](#).

Typy opatření, která jsou především prostřednictvím Programu péče o krajinu podporována:

A. Ochrana krajiny proti erozi

Sledované cíle :

- snižování ohroženosti půdního fondu erozí tvorbou protierozních opatření,
- zvyšování retenční schopnosti krajiny.

A 1. Asanace a stabilizace projevů plošné a rýhové eroze mimo koryta vodních toků

a) úpravy terénu (zemní práce, meze, drobné poldry).

A 2. Tvorba biologických protierozních opatření a realizace vymezených a schválených územních systémů ekologické stability (ÚSES):

a) zakládání trvalých travních porostů

b) výsadba liniových porostů a solitérních dřevin na pozemcích mimo les

c) realizace vymezených a schválených územních systémů ekologické stability.

B. Udržení kulturního stavu krajiny

Sledované cíle:

- udržení stavu, typického krajinného rázu a základních mimoprodukčních funkcí krajiny,
- omezování nežádoucího šíření chorob na dřevinách,
- zavádění ozdravných opatření v intenzivně zemědělsky využívaných oblastech,
- podpora přírodě blízkých forem zemědělského hospodaření.

B 1. Vytváření podmínek pro zachování významných biotopů včetně vymezených ptačích oblastí

- a) kosení travního porostu a rákosin lehkou mechanizací, ruční kosení
- b) likvidace křovinného a dřevinného náletu
- c) extenzivní pastva
- d) výsadba nelesní zeleně včetně ovocných stromů
- e) opatření na zlepšování přírodního prostředí zaváděním jiných extenzivních způsobů hospodaření.

B 2. Ošetření památných stromů a památných alejí a dalších významných stromů a alejí:

- a) ochrana a uchování památných a dalších významných stromů a alejí.

C. Podpora druhové rozmanitosti

Sledované cíle:

- ochrana, uchování a obnova druhové rozmanitosti.

C 1. Podpora ustupujících populací původních rostlinných i živočišných druhů, jejich přirozených společenstev a stanovišť:

- a) vytváření speciálních opatření, např. rozrušování drnu, prohlubování a vytváření tůňek a umělých drobných vodních ploch, podpora populací ohrožených rostlinných i živočišných druhů a společenstev,
- b) změna druhově chudých lučních porostů na geneticky a stanovištně druhově bohaté
- c) vytváření opatření neinvestičního charakteru na zmírnění bariérového efektu komunikací a staveb.

C 2. Opatření k podpoře přírodě blízkého hospodaření v lesích, zejména ve vymezených a schválených ÚSES a vymezených ptačích oblastech. Pouze na opatření, na něž se nevztahují dotace Ministerstva zemědělství:

- a) vytváření opatření vedoucích ke zlepšení stavu lesních porostů a jejich stabilizaci, prováděných nad rámec stanovený zákonem o lesích, zejména ve vymezených a schválených ÚSES a vymezených ptačích oblastech.

AOPK ČR - středisko Ostrava je jedním ze sběrných míst pro podávání žádostí, zabezpečuje rovněž odborný dohled na realizaci opatření. V roce 2005 byly z Programu péče o krajinu v rámci Moravskoslezského kraje přiděleny finanční prostředky na 82 žádostí.

Konečná finanční částka vynaložená na tyto akce dosáhla **5 388 832 Kč**.

Mezi hlavní typy realizovaných opatření patří **výsadby prvků územních systémů ekologické stability (ÚSES)**, které jsou zároveň finančně nejnáročnější, dále výsadba **alejí**, **kosení** lučních porostů s výskytem významných rostlinných druhů a **ošetření památných stromů**.

Příklady čerpání z PPK - podskupiny A (2004,2005)

Výsadba aleje v k.ú. Hlučín

Jedná se o výsadbu jednořadé aleje podél bývalé polní komunikace mezi městem Hlučín a obcí Jasénky. Na úseku o délce 280 m bylo vysazeno 35 ks javorů babyk. Cílem opatření bylo

jednak vyznačení původní komunikace, jednak rozčlenění rozsáhlých orných ploch a doplnění chybějícího prvku rozptýlené zeleně do zdejší krajiny.

Hrabětický remízek

Cílem opatření byla výsadba oboustranného remízku podél polní cesty u obce Hrabětice v k.ú. Jeseník nad Odrou. Celkem bylo vysázeno 480 ks sazenic stromů a 3 700 ks sazenic keřů ve čtyři metry širokých pásech na ploše 0,53 ha. Výsadbou tohoto remízu došlo k rozčlenění rozsáhlých lánů polí, zmírnění projevů vodní i větrné eroze a k vytvoření úkrytů pro drobnou zvěř a ptactvo včetně zvýšení jejich potravní nabídky.

Svodné zatravněné průlehy, II. etapa

Opatření v k.ú. Lichnov na Bruntálsku zahrnovalo realizaci zatravněných svodných průlehů, které jsou součástí protipovodňové ochrany obce. Průlehy navazují na suchý poldr nad zástavbou. Nad průlehy byla provedena výsadba dřevin – lokální biokoridor. Opatření vychází z projektu Komplexních pozemkových úprav obce Lichnov.

Lokální biokoridor Hrozová, II. etapa

V předchozích letech byly podle projektu pozemkových úprav provedeny výsadby dvou interakčních prvků a I. etapa biokoridoru. V r. 2005 pak realizace územního systému ekologické stability v k. ú. Hrozová (Osoblažsko) pokračovaly další etapou.

Příklady čerpání z PKK - podskupiny B (2004,2005)

Štěpánkovice

Opatření se týká ošetření stromů v historické aleji v katastru obce Štěpánkovice na Opavsku. Jde o oboustranné jasanové stromořadí staré přes sto let, u něhož v posledních padesáti letech nebyla prováděna žádná údržba. Z toho důvodu byly stromy ve špatném zdravotním stavu. Pro jeho zlepšení byly v roce 2003 provedeny bezpečnostní a zdravotní řezy a odstraněny suché větve a pahýly. Cílem akce bylo prodloužení životnosti této aleje.

Výsadba stromořadí u polní cesty Sokolovna – Lipovec

Navrhované opatření je součástí koncepčního materiálu obce Trnávka, jehož součástí je i obnova krajinné zeleně. Z Programu péče o krajinu byla provedena výsadba oboustranné aleje javorů mlčů podél polní cesty.

Příklady čerpání z PPK - podskupiny C (2004,2005)

Vytvoření drobné vodní plochy v k.ú. Horní Suchá u Havřova

Cílem opatření bylo vybudování drobné vodní plochy vhodné pro obojživelníky i další organismy, které jsou vázány na tato mokřadní stanoviště. Velikost plochy tůně je 320 m² a její maximální hloubka je 1,5 m.

Lokální biocentrum Nebesák

Opatření, které bylo provedeno v roce 2003, spočívalo v obnově a doplnění lokálního biocentra u města Horní Benešov. Toto smíšené biocentrum tvoří drobné lesní porosty, vlhké louky a rybník. Práce spočívaly v odbahnění a vyčištění rybníka, zaneseného odpadky a ve výsadbě 3 000 sazenic stromů a keřů na ploše 0,6 ha, která propojila břehové porosty kolem vodní plochy s nedalekými lesními celky. V roce 2004 byla prováděna následná péče o výsadbu.

Pokračování v likvidaci křídlatky na Skalické Morávce

Dokončení likvidace porostů křídlatky ve vybraných částech řečiště Morávky u obce Skalice. Likvidace je prováděna postřikem herbicidu Roundap biaktiv v době translokace asimilátů do kořenové soustavy s následným odstraněním uschlé biomasy.

Obnova mokřadního společenstva v ekologicky narušené krajině

Cílem opatření byla obnova zčásti zazemněné a zavezené drobné vodní plochy v k.ú. Střítež na Třinecku. Obnovená tůň o ploše cca 600 m² se stane hodnotným mokřadem ve stávající kulturní krajině, tak jako tomu bylo v minulosti.

Příklady čerpání z PPK - studie (2004,2005):

Obnova ekologické stability krajiny na Osoblažsku (severní část)

Řešitel: RNDr. Leo Bureš-Ekoservis, Světlá Hora

Obnova ekologické stability krajiny v povodí potoka Opusty

Řešitel: VHS – Vodohospodářské stavby, Ing. Jaroslav Beneš, Opava

Návrh biotechnických úprav a péče o krajinu v katastru obce Slezské Pavlovice

Řešitel: Hornicko-geologická fakulta VŠB - Technická univerzita Ostrava

Mapování křídlatky v povodí Čeladenky

Řešitel: ZO 68/01 ČSOP Čeladná

Obnova ekologické stability krajiny v povodí Bílovky

Řešitel: Ing. Helena Zbořilová, kancelář pro ekologizaci vodohospodářských staveb – HYDROEKO, Brno

Revitalizace poškozených částí povodí Kočovského potoka

Řešitel: RNDr. Leo Bureš – Ekoservis, Světlá Hora

Obnova ekologické stability krajiny v k. ú. Mankovice, Suchdol nad Odrou, Kletné a Hladké Životice

Řešitel: Ing. Iva Škrovová, CAPREA – zahradní a krajinářská tvorba, Ostrava

Program revitalizace říčních systémů - PRŘS

Program revitalizace říčních systémů byl Vládou ČR přijat dne 20.5.1992 usnesením č. 373 a je formulován jako "program obnovy, stabilizace a péče o vodní režim krajiny.

Cíl Programu revitalizace říčních systémů

- podporovat a zvyšovat retenční schopnost krajiny, tj. zvětšovat podíl drnového fondu, zpomalovat povrchový i podzemní odtok, zvyšovat infiltrační vlastnosti a retenční schopnosti půdního profilu, zachycovat vodu v rybnících, mokřadech a malých nádržích,
- systémově napravovat negativní důsledky nevhodně provedených pozemkových úprav, nevhodných způsobů obhospodařování půdy a velkoplošného odvodnění a omezovat účinky nevhodně provedených odvodňovacích soustav,
- obnovovat přirozené funkce vodních toků a jejich koryt, odstraňovat nevhodné úpravy toků, zvyšovat přírodními prostředky odolnost břehů a koryt proti erozi a jejich stabilitu při povodních, členitostí dna i břehů podporovat samočisticí schopnost vody, stabilizovat hladiny, zajistit minimální průtoky a podmínky pro biologické oživení.

Program je určen vlastníkům nebo nájemcům pozemků, na nichž by mělo být opatření provedeno a správcům toku, pokud jde o revitalizaci koryta.

Na regionální úrovni je program zajišťován regionálními poradními sbory, pracujícími při střediscích AOPK ČR. Finanční prostředky jsou poskytovány formou účelově vázané dotace až do výše 70% popř. 80% v případě, že žadatelem je obec nebo 100% u rozpočtových a příspěvkových organizací

Finance jsou poskytovány na tato opatření:

- revitalizace přirozené funkce vodních toků
- zakládání a revitalizace prvků systému ekologické stability vázaných na vodní režim
- revitalizace retenční schopnosti krajiny:
- rekonstrukce technických prvků a odbahňování produkčních rybníků (max. výše dotace 60%)
- výstavba nových kořenových čistíren (dále jen KČOV), zakládání umělých mokřadů
- odstraňování příčných překážek na vodních tocích a podpora takových technických řešení, které je neobsahují (doplňování a stavba přechodů)

V roce 2005 bylo na realizaci opatření z Programu revitalizace říčních systémů v územní působnosti střediska **AOPK ČR Ostrava** uvolněno ze státního rozpočtu 9 093 000 Kč na osm revitalizačních akcí a 4 633 000 Kč na jednu kanalizaci.

Celkově bylo tedy z PRŘS uvolněno 13 726 000 Kč.

Byly zahájeny dvě nové revitalizační akce s podporou 2 723 000,-Kč a pokračovala realizace čtyř akcí, na něž byla poskytnuta dotace 5 849 000 Kč. Dále bylo ze státního rozpočtu uvolněno 521 000 Kč na zpracování dvou projektových dokumentací.

Přehled revitalizačních akcí:

Nové akce:

Malá vodní nádrž Kamenec - Myslivecké sdružení VÁCLAVOVICE u Frýdku-Místku
Morávka Vyšší Lhoty km 10,7 - přírodní spádový stupeň – Povodí Odry, s. p.

Rozestavěné akce:

Rekonstrukce Bedřichova klauzu - Lesy ČR s. p.

Revitalizace lokality Zámrlí-Fryčovice – Obec Fryčovice

Rekonstrukce rybníků Sedliště – Jaroslava Kmošťáková

Vodní nádrže Karel Haas – Ing. Karel Haas

Finance uvolněné rozpočtovým opatřením:

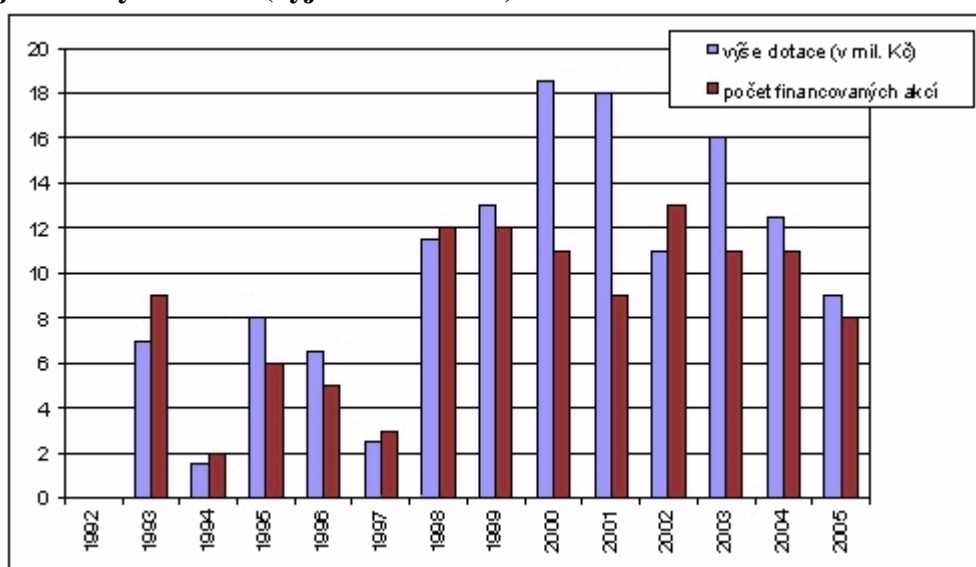
Revitalizace toku Bílovka v CHKO Poodří – Povodí Odry, s. p.

Revitalizace toku Opusta II. – ZVHS OpO

Kanalizace:

Kanalizace II.etapa – Obec Melč

Rozpočtové prostředky RPS Ostrava na Program revitalizace říčních systémů v jednotlivých letech (vyjma kanalizací):

Program drobných vodohospodářských ekologických akcí - PDVEA

Program drobných vodohospodářských ekologických akcí (dále jen PDVEA) je nejmladším ze tří krajinných programů Ministerstva životního prostředí, vznikl v roce 1998. V roce 2004 byl program převeden na jednotlivé kraje. V působnosti AOPK ČR jsou v současné době dokončovány akce zahájené před rokem 2004.

Cílem programu je zlepšení životního prostředí a to formou **podpory čištění odpadních vod v menších obcích**. Kromě řešení problémů s čištěním odpadních vod a odkanalizováním je cílem PDVEA i dosažení provázanosti krajinných programů Ministerstva životního prostředí a komplexní přístup k řešení ekologické stability území.

PDVEA je zaměřen na obce, které nemohou řešit problémy s čištěním odpadních vod pomocí financování ze Státního fondu životního prostředí nebo Ministerstva zemědělství.

Směrnice tohoto dotačního investičního programu vydává Ministerstvo životního prostředí v návaznosti na schválený zákon o státním rozpočtu na příslušný rok.

Předmětem poskytování finančních prostředků z PDVEA je výstavba, případně rekonstrukce kanalizace a čistíren odpadních vod v obcích od 150 do 2000 ekvivalentních obyvatel.

2. Program péče o přírodní prostředí (SFŽP)

Tento dotační program vznikl v roce 1995. Původně se jmenoval Program péče o krajinu, po vzniku obdobného programu v rámci rezortu Ministerstva životního prostředí byl přejmenován. Posláním programu je zlepšení přírodního prostředí zejména v chráněných územích.

Je financován přímo ze Státního fondu životního prostředí. Žádosti se podávají přímo na SFŽP Praha (www.sfzp.cz/cs) Z PPPP SFŽP lze získat finanční příspěvek do výše 80% celkových nákladů na biotechnická opatření zlepšující přírodní prostředí. Směrnice jsou každoročně upravovány, dochází ke změnám dotačních titulů.

V roce 2006 jsou v PPPP tyto dílčí programy:

Zdroj:s Směrnice MŽP č. 02/2005, příloha 1.7., platnost od 1.3.2006

- 3.1.1. **Zakládání prvků ÚSES** zatravněním, výsadbou dřevin včetně likvidace nežádoucích druhů
- 3.1.2. **Ošetřování stromů a regenerace alejí a parků**, obnova historických zahrad
- 3.1.4. **Péče o zamokřená území a vodní plochy**
- 3.1.5. **Realizace schválených plánů péče** o zvláště chráněná území (NPR, NPP, PR,PP)
- 3.1.6. **Výkupy pozemků** ve zvláště chráněných územích
- 3.1.7. **Realizace záchranných programů** zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů

Středisko AOPK Ostrava zpracovává odborné posudky k žádostem o finanční příspěvek, účastní se výběrových řízení, sleduje probíhající akce a provádí závěrečná vyhodnocení ukončených akcí. V našem kraji je program nejvíce využíván pro regeneraci zámeckých parků.

Příklady:

Významný krajinný prvek – ošetření aleje lip na ul. Stará Ježnická v Krnově.

Zámecký park ve Spálově

Zámecký park v Bartošovicích v CHKO Poodří s největším platanem v ČR

Lokální biocentrum ve Strahovicích v bývalé pískovně

3. Horizontální plán rozvoje venkova ČR pro období 2004 – 2006 (HRDP) Ministerstvo zemědělství ČR + Strukturální fondy EU

Priority HRDP – Trvale udržitelný rozvoj zemědělství, venkova a jeho přírodních zdrojů – bude dosaženo následujícími opatřeními. Jedná se o 6 podporovaných opatření, která se z větší části dotýkají ochrany přírody a krajiny (hlavně opatření č.2, 3, 4)

HRDP – popis opatření :

1. Předčasné ukončení zemědělské činnosti

2. Méně příznivé oblasti (LFA) a oblasti s environmentálními omezeními

Navrhují se dotace pro zemědělce, kteří hospodaří ve znevýhodněných oblastech pro zemědělskou výrobu např horské oblasti, malá výnosnost zemědělské půdy, hospodaření v chráněných krajinných oblastech (CHKO, Natura).

3. Agro – environmentální opatření

Tato část je zaměřena na ochranu a obnovu životního prostředí na zemědělské půdě nejvíce. Podpory zemědělců v rámci tohoto opatření budou představovat jejich alternativní příjem v rámci *podopatření*:

- Podpora ekologického zemědělství (zejména v CHKO) s vazbou na zpracovatele.
- Péče o krajinu:
 - Zatravnění orné půdy (prevence proti erozi)
 - Tvorba travnatých pásů na svažitéch pozemcích
 - Pěstování meziplodin
 - Trvale podmáčené a rašelinné louky
 - Ptačí lokality na travních porostech
 - Biopásy
- Celofaremní hospodaření – podpory na ošetřování travních porostů, travnaté okraje.
- Zonální podopatření – osevňovací postup v ochranných zónách jeskyní

4. Lesnictví

- Zalesňování zemědělských půd s cílem snížit trvale výměru zemědělsky obdělávaných půd, snížení eroze na extrémně svažitéch pozemcích a posílení biodiverzity krajiny.
- Zakládání porostů rychle rostoucích dřevin (RRD) určených pro energetické využití

5. Zakládání skupin výrobců

6. Technická pomoc

Méně příznivé oblasti a oblasti s ekologickými omezeními

Nařízení vlády č. 241/2004 Sb., o podmínkách provádění pomoci méně příznivým oblastem a oblastem s ekologickými omezeními.

Toto nařízení upravuje kritéria pro vymezení a bližší podmínky poskytování dotace na vyrovnání ekonomické újmy vznikající při zemědělském hospodaření v méně příznivých oblastech a oblastech s ekologickými omezeními (dále jen "vyrovnávací příspěvek").

Méně příznivé oblasti oblastí (Less Favourite Areas - LFA) se člení na:

- a) horské oblasti (dále jen "oblast typu H")
- b) ostatní méně příznivé oblasti (dále jen "oblast typu O")
- c) oblasti se specifickými omezeními (dále jen "oblast typu S").

Oblast s ekologickými omezeními (dále jen "oblast typu E") tvoří

- a) **ptačí oblasti** - nacházející se na území 1. zóny národních parků nebo chráněných krajinných oblastí, označené Ministerstvem životního prostředí podle zvláštního právního předpisu (Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny v platném znění)
- b) **přírodní stanoviště** - volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, schválená Komisí Evropských společenství a nacházející se na území 1. zóny národních parků nebo chráněných krajinných oblastí.

Agroenvironmentální opatření

Nařízení vlády č. 242/2004 Sb. o podmínkách provádění opatření na podporu rozvoje mimoprodukčních funkcí zemědělství spočívajících v ochraně složek životního prostředí (o provádění agroenvironmentálních opatření)

Zalesňování zemědělské půdy a zakládání porostů rychle rostoucích dřevin

Nařízení vlády č. 308/2004 Sb. o stanovení některých podmínek pro poskytování otací na zalesňování zemědělské půdy a na založení porostů rychle rostoucích dřevin na zemědělské půdě určených pro energetické využití.

4. Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství

Ministerstvo zemědělství ČR + Strukturální fondy EU, období 2004-2006

OP Zemědělství rozvíjí jednu z prioritních os Národního rozvojového plánu České republiky na období 2004 - 2006 a je zpracován za účelem **podpory zemědělské prvovýroby** a zpracování zemědělských produktů, podpory lesního a vodního hospodářství, a zajištění trvale udržitelného rozvoje venkova. Pokrývá celé území ČR kromě hlavního města Prahy.

Cílem OP Zemědělství je podpora trvalého hospodářského růstu i růstu kvality života obyvatel, založená zejména na:

- zvyšování konkurenceschopnosti odvětví,
- zajištění zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů,
- snižování rozdílů v sociálních podmínkách,
- zachování kulturní krajiny,
- ochraně a zlepšování životního prostředí.

OP Zemědělství v období 2004 - 2006 komplexně ovlivní české zemědělství a venkovský prostor, přičemž klade důraz na udržení a rozvoj sociálně - ekonomických podmínek obyvatel venkova. Spolufinancování projektů realizovaných v rámci OP Zemědělství bude hrazeno ze strukturálních fondů EU, konkrétně z orientační sekce Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (EAGGF) a z prostředků Finančního nástroje pro usměrňování rybolovu (FIFG).

Priority a opatření

Priorita I. Rozvoj zemědělství, lesního a vodního hospodářství, a venkova je orientována na rozvoj zemědělství, lesního a vodního hospodářství a rozvoj venkova a jejím cílem je zejména zajištění konkurenceschopnosti a adaptace zemědělství na podmínky evropského trhu.

1.1. Investice do zemědělského majetku / zemědělských podniků

Podopatření / aktivita

- 1.1.1. Investice do zemědělského majetku a podpora mladým začínajícím zemědělcům
- 1.1.2. Prohlubování diverzifikace zemědělských činností

1.2. Zlepšení zpracování zemědělských výrobků a jejich marketing

Podopatření / aktivita

- 1.2.1. Podpora zvyšování konkurenceschopnosti zemědělských produktů a produktů následného zpracování
- 1.2.2. Podpora zlepšení produkce tradičních výrobků a krajových specialit

1.3. Lesní hospodářství

Podopatření / aktivita

- 1.3.1. Trvale udržitelné hospodaření v lesích
- 1.3.2. Obnova lesního potenciálu poškozeného přírodními kalamitami a požárem a zavádění příslušných ochranných preventivních opatření
- 1.3.3. Investice do lesů
- 1.3.4. Investice do zpracování a odbytu výrobků lesního hospodářství
- 1.3.5. Sdružování majitelů lesa
- 1.3.6. Zalesňování zemědělsky nevyužívaných půd

1.4. Posílení přizpůsobivosti a rozvoje venkovských oblastí

Podopatření / aktivita

- 1.4.1. Pozemkové úpravy
- 1.4.2. Obnova potenciálu a zachování zemědělské krajiny
- 1.4.3. Řízení a zajištění funkčnosti (zemědělských) vodních zdrojů
- 1.4.4. Rozvoj venkova (LEADER+)
- 1.4.5. Diverzifikace zemědělských aktivit a aktivit blízkých zemědělství

1.5. Odborné vzdělávání

1.6. Chov ryb a činnosti prováděné odborníky v rybářství

Podopatření / aktivita

- 1.6.1. Zpracování ryb a propagace výrobků z ryb
- 1.6.2. Chov vodních živočichů, akvakultura
- 1.6.3. Činnosti prováděné odborníky v rybářství
- 1.6.4. Mimoprodukční funkce rybářství

Priorita II. Technická pomoc

Poskytne technickou pomoc v rámci realizace OP Zemědělství se zaměřením na podporu efektivního řízení, propagaci a efektivního hodnocení OP Zemědělství a vybraných projektů.

5. Program rozvoje venkova České republiky na období 2007-2013 (EAFRD)

Ministerstvo zemědělství ČR + Strukturální fondy EU

Tento program nahradí v následujících letech předešlé dva programy (HRDP a OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství). Pro ochranu přírody a krajiny jsou zde nejdůležitější opatření z OSY II. (viz. následující přehled).

Přehled os, priorit a opatření

OSA I – Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví

Opatření I.1. – Na restrukturalizaci a rozvoj fyzického kapitálu a podporu inovací

Opatření I.2. – Přečodná opatření pro ČR a ostatní nové členské státy EU

Opatření I.3. – Na podporu vědomostí a zdokonalování lidského potenciálu

OSA II – Zlepšování životního prostředí a krajiny

Opatření II.1. – zaměřená na udržitelné využívání zemědělské půdy

II.1.1. Platby ve znevýhodněných oblastech (LFA) a jiných znevýhodněných oblastech

II.1.2. Platby v rámci oblastí NATURA 2000 a Rámcové směrnice pro vodní politiku

II.1.3. Agroenvironmentální opatření

II.1.3.1. Postupy šetrné k životnímu prostředí (ekologické zemědělství, integrovaná produkce ovoce, révy, zeleniny)

II.1.3.2. Ošetřování travních porostů (louky, pastviny)

II.1.3.3. Péče o krajinu (zatravňování orné půdy, pěstování meziplodin, biopásy)

Opatření II.2. – zaměřená na udržitelné využívání lesní půdy

II.2.1. – Zalesňování zemědělské půdy (první zalesnění, založení porostů RRD)

II.2.2. – Platby v rámci NATURA 2000 v lesích

II.2.2.1. – Zachování hospodářského souboru lesního porostu z předchozího cyklu

II.2.3. – Lesnicko-environmentální platby

II.2.3.1. – Zlepšení druhové skladby lesních porostů

II.2.4. – Obnova lesnického potenciálu a podpora společenských funkcí lesů

OSA III – Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova

Podpora zakládání podniků, podpora cestovního ruchu, obnova a rozvoj vesnic, vzdělávání a informace, získávání dovedností a propagace strategií místního rozvoje.

OSA IV – LEADER

OSA V – Technická pomoc

Pomoc a informování v rámci programu, zřízení a provoz Celostátní sítě pro venkov, Akční plán

6. Operační program Životní prostředí pro období 2007-2013

Ministerstvo životního prostředí ČR + Strukturální fondy EU

Svým zaměřením navazuje na OP Infrastruktura, který byl realizován v programovém období 2004-2006. Cílem programu je zlepšování životního prostředí a zkvalitňování dopravní infrastruktury velkých finančních objemů. Předpokládá čerpání finanční podpory z Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF) a z prostředků Fondu soudržnosti za spolufinancování z národních veřejných zdrojů (státní rozpočet, SFŽP, prostředky obcí a krajů) a národní soukromé zdroje.

Prioritní osy Operačního programu Životní prostředí (kapitola 3):

OSA 1 – Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní

Oblasti podpory 1.1. – Snižování znečištění vod

Oblasti podpory 1.2. – Zlepšení jakosti pitné vody

Oblasti podpory 1.3. – Omezování rizika povodní

OSA 2 – Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí

Oblasti podpory 2.1. – Zlepšení kvality ovzduší

Oblasti podpory 2.2. – Omezování emisí

OSA 3 – Udržitelné využívání zdrojů energie

Oblasti podpory 3.1. – Výstavba nových zařízení a rekonstrukce stávajících

Oblasti podpory 3.2. – Realizace úspor energie a využití odpadního tepla

Oblasti podpory 3.3. – Environmentální šetrné systémy vytápění a přípravy teplé vody

OSA 4 – Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží

Oblasti podpory 4.1. – Zkvalitnění nakládání s odpady

Oblasti podpory 4.2. – Odstraňování starých ekologických zátěží

OSA 5 – Omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik

Oblasti podpory 5.1. – Omezování průmyslového znečištění

OSA 6 – Zlepšování stavu přírody a krajiny

Oblasti podpory 6.1. – Implementace a péče o území NATURA 2000

Oblasti podpory 6.2. – Podpora biodiverzity

Oblasti podpory 6.3. – Obnova krajinných struktur

Oblasti podpory 6.4. – Optimalizace vodního režimu krajiny

Oblasti podpory 6.5. – Podpora regenerace urbanizované krajiny

Oblasti podpory 6.6. – Prevence sesuvů a skalních zřícení, monitorování geofaktorů a následků hornické činnosti, hodnocení neobnovitelných přírodních zdrojů včetně podzemních vod

OSA 7 – Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu

Oblasti podpory 7.1. – Rozvoj infrastruktury pro realizaci environmentálních vzdělávacích programů, poskytování env. poradenství a env. informací

OSA 8 – Technická pomoc financování z fondu soudržnosti

OSA 9 – Technická pomoc financování z ERDF

7. “Program rozvoje územního obvodu Moravskoslezského kraje pro období 2005 - 2008”

Zpracovala Agentura pro regionální rozvoj (únor 2006),

Schválen: usnesením zastupitelstva kraje č. 10/955/1 ze dne 4.5. 2006

Předmětem koncepce je střednědobý programový dokument zaměřený k podpoře regionálního rozvoje na úrovni kraje, který specifikuje strategické cíle, opatření a rozvojové aktivity Moravskoslezského kraje, které bude kraj ve své samostatné působnosti podporovat. Program rozvoje Moravskoslezského kraje je rozčleněn do pěti prioritních oblastí, které se dále člení na strategické cíle a opatření. Prioritní oblasti byly navrženy na základě sociálně-ekonomické analýzy kraje, která je součástí koncepce.

Jedná se o tyto prioritní oblasti:

1. Konkurenceschopné podnikání (podpora inovací a technických VŠ, vytváření podmínek pro podnikání a investice, zajištění kvalitního marketingu regionu).

2. Úspěšní lidé (zvyšování konkurenceschopnosti pracovních sil, cílená příprava lidských zdrojů pro strategická odvětví, využití lidského potenciálu a rozšíření nabídky pracovních sil pro tradiční klíčová odvětví, rozvoj podnikavosti).

3. Dynamická společnost (vytváření podmínek pro aktivní a kvalitní využití volného času, rozvoj kulturního života v kraji, uchování a využití kulturního dědictví, zlepšení zdravotního stavu obyvatel, udržení a rozvoj sítě sociálních služeb).

4. Efektivní infrastruktura (dobudování dopravní infrastruktury – D47, R48, I/11, železniční koridor, letiště Ostrava, zlepšení stavu sítě silnic II. a III. třídy a místních komunikací, zvýšení propustnosti státních hranic, zlepšování dopravní obslužnosti, zvýšení podpory dopravy šetrné k ŽP, kombinované dopravy a dopravní obslužnosti spojené s rozvojem hromadné dopravy, modernizace a rozšíření kapacity infrastruktury inženýrských a energetických sítí, ochrana složek ŽP a rozvíjení systému krizového řízení v oblasti ŽP, zlepšení systému nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží).

5. Vzkvétající území (podpora využívání brownfields, zvýšení návštěvnosti kraje a příjmů z cestovního ruchu, regenerace měst jako center ekonomického rozvoje, zvyšování kvality krajiny a života na venkově v souladu s principy udržitelného rozvoje).

Oblasti potencionálních přímých vstupů do krajiny a složek životního prostředí nejsou v dokumentu přímo definovány, mohou se však projevit jako průvodní jev realizace jednotlivých opatření. Teoreticky je možné, že k ovlivnění může dojít téměř kdekoli na území kraje. U aktivit u nichž je v současné době znám jejich přesný, resp. přibližný územní průmět lze stav ŽP charakterizovat. Jedná se především o aktivity v oblasti infrastruktury.

Ze stanoviska MŽP k Programu MSK kraje:

Při realizaci Programu rozvoje územního obvodu Moravskoslezského kraje zejména:

- a. Věnovat větší prostor posouzení vlivů rozvoje průmyslových zón, u nichž dochází ke střetům při zajištění ochrany ŽP a půdního fondu. V posouzení se zabývat, nebo přímo koncipovat podmínky a základní limitující ukazatele ve vztahu k ochraně životního prostředí pro realizaci průmyslových zón.

- b. Věnovat větší pozornost úloze centrálního zásobování teplem z hlediska dalšího vývoje tohoto způsobu ekologického vytápění, s prioritami směřovanými do vyššího podílu využití obnovitelných zdrojů energií a využití odpadního tepla z průmyslové činnosti.
- c. Aktualizovat problematiku řešení starých ekologických zátěží i na lokality, kde dosud nebyla uzavřena smlouva pro likvidaci ekologických škod a jsou územně závažné (DEZA – LAHOS Ostrava, HCHZ Ostrava, Ostramo Vlček – TRANSKOREKTA a pod.).
- d. U malých obcí do 2000 EO preferovat budování veřejné kanalizace zakončené ČOV.
- e. Aktualizovat kapitolu “Odpady” ve smyslu schváleného Plánu odpadového hospodářství Moravskoslezského kraje.
- f. U prioritní oblasti 4 Efektivní infrastruktura, opatření 5.3. Snižování znečištění ovzduší, konkretizovat aktivity, které mají vést k naplnění tohoto opatření: Snižování produkce emisí, snižování dopravní intenzity, především individuální automobilové dopravy ve městech s cílem snížení emisí a hluku.
- g. Řešit problém kumulace vlivů mnoha desítek záměrů výstavby větrných elektráren v oblasti Nízkého Jeseníku s ohledem na krajinný ráz a vlivy na obyvatelstvo, dostatečnou hustotu výkonu větrné energie, dostatečnou vzdálenost od současně zastavěných a zastavitelných území (min. 1000 m) při respektování doporučení Metodického pokynu k vybraným aspektům postupu orgánů ochrany přírody při vydávání souhlasu podle § 12 a případných dalších rozhodnutí dle zákona č. 114/1992 Sb., které souvisí s umísťováním staveb vysokých větrných elektráren.

Každé opatření, navržené v Programu rozvoje územního obvodu Moravskoslezského kraje pro období 2005 - 2008, bude realizováno s respektováním ochrany území evropsky významných lokalit a ptačích oblastí soustavy Natura 2000.

Ministerstvo životního prostředí dále předpokládá, že řídicí složky realizace této koncepce zajistí u každého navrženého řešení co nejširší publicitu a informování veřejnosti.

A.2.1.3. Environmentální vzdělávání a osvěta (dále EVVO)

Je řešeno samostatně v rámci koncepce EVVO.

Koncepce Environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO) Moravskoslezského kraje

Zpracovatel: DHV CR, spol. s r. o.

Termín dokončení: říjen 2003

Webová adresa: <http://www.dhv.cz/msk-evvo/>

Cílem Koncepce EVVO Moravskoslezského kraje je návrh uceleného systému EVVO v kraji, který bude na základě rovného přístupu ke všem cílovým skupinám EVVO naplňovat příslušná opatření Programu rozvoje kraje. Zpracování koncepce vychází především ze zákona o právu na informace (zákon č. 123/1998 Sb., v platném znění), který kraji ukládá povinnost podporovat v rámci samostatné působnosti vytvoření systému EVVO i z některých dalších předpisů (mj. usnesení vlády ke Státnímu programu EVVO v České republice).

V rámci dokumentu bude zpracována podrobná analýza stavu EVVO v Moravskoslezském kraji, včetně databáze všech subjektů, které jsou v této oblasti v kraji činní. Vyhodnocení analýzy bude sloužit jako základ pro návrh cílů a priorit, k jejichž naplnění budou navrženy odpovídající nástroje a způsob jejich financování. Součástí návrhu koncepce bude také návrh řízení (managementu) EVVO, včetně doporučení hlavního koordinátora EVVO v kraji. Pro podporu managementu bude vytvořen informační systém, přístupný prostřednictvím Internetu všem zájemcům.

A.2.1.4. Ochrana přírody v sektorových politikách kraje

Vznik krajů zaznamenal nutnost vzniku strategických dokumentů, které postihují celé území MSK, analyzují a navrhují další vývoj regionu na období nejbližších 10 let.

Vzájemná provázanost s ostatními dokumenty zpracovávanými krajem byla zajištěna koordinačními schůzkami všech řešitelů.

Krajský úřad MSK, odbor Životního prostředí a zemědělství, nechal zpracovat tyto koncepce:

1. Koncepční rozvojový dokument pro plánování v oblasti vod na území Moravskoslezského kraje v přechodném období do roku 2010, (2003)
2. Program snižování emisí a imisí znečišťujících látek do ovzduší MSK, (2003)
3. Územní energetická koncepce Moravskoslezského kraje ,(2003)
4. Plán odpadového hospodářství Moravskoslezského kraje, (2003)
5. Koncepce Environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty MSK, (2003)
6. Koncepce strategie ochrany přírody krajiny Moravskoslezského kraje, (2004)
7. Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Moravskoslezského kraje, (2004)
8. Koncepce pro opatření na ochranu před povodněmi v ploše povodí na území MSK (2005)
9. Koncepce rozvoje zemědělství a venkova MSK (2005)

A.3. Mezinárodní spolupráce

A.3.1. Popis současné situace v oblasti mezinárodní spolupráce

Chceme-li charakterizovat současný stav a úroveň mezinárodní spolupráce v oblasti ochrany přírody na území MSK, je potřeba hovořit o dvou zásadních odblastech, a to o:

- mezinárodní spolupráci vyplývající ze zákonných povinností a mezinár. závazků ČR
- ostatní mezinárodní spolupráci odborných organizací a nevládních neziskových organizací

a) mezinárodní spolupráce vyplývající ze zákonných povinností a mezinárodních závazků ČR (viz kapitola A.6.2 a A.6.3.)

K oficiálním mezinárodním jednáním, která se zabývají naplňováním jednotlivých úmluv, dochází na celostátní úrovni. Regionální složky státní správy ochrany přírody jsou metodicky vedeny svými ústředními pracovišti. Lze konstatovat, že jednotlivé složky státní správy ochrany přírody na úrovni Moravskoslezského kraje mají možnost účastnit se mezinárodních jednání pouze prostřednictvím svých ústředních pracovišť.

K dílčí mezinárodní spolupráci na krajské úrovni dochází při výkonu státní správy zajišťující dodržování CITES, a to pouze na úrovni nezbytné komunikace související s řešením konkrétních případů.

Území Moravskoslezského kraje nemá žádné zvláště chráněné území, které by bylo vyhlášeno jako bilaterální. V menší míře dochází ke komunikaci správy CHKO Beskydy se slovenskou správou CHKO Kysuce. Území obou CHKO na sebe bezprostředně navazují, jsou oddělena „pouze“ státní hranicí České republiky a Slovenska a v řadě oblastí řeší obě správy CHKO podobnou problematiku.

Na území Moravskoslezského kraje se nachází významná lokalita zařazená na seznam lokalit chráněných Ramsarskou úmluvou o mokřadech mezinárodního významu. Jedná se o CHKO Poodří. Poodří bylo zapsáno na seznam Ramsarské úmluvy v roce 1993 a k mezinárodní spolupráci v souvislosti s Ramsarskou úmluvou dochází nepravidelně. CHKO Poodří je dále členem vládní komise pro ochranu řeky Odry.

Příprava vytvoření soustavy chráněných území NATURA 2000 v Moravskoslezském kraji znamenala v letech 2001 a 2002 několik dílčích mezinárodních kontaktů s polskými specialisty. Pracovníky ostravského střediska AOPK ČR bylo prezentováno několik navrhovaných SAC území Moravskoslezského kraje na kongresu ve Wroclawi a průběžně dochází ke vzájemné výměně poznatků o mapování potenciálních lokalit NATURA 2000.

b) ostatní mezinárodní spolupráce odborných organizací a nevládních neziskových organizací

Možnosti mezinárodní spolupráce těchto organizací jsou limitovány pouze aktivitou a schopnostmi členů těchto organizací. K nejvýznamnějším mezinárodním aktivitám v ochraně přírody na území MSK mimo rámec mezinárodních úmluv v současné době patří:

- spolupráce na záchranném programu orla skalního se Slovenskem – ZO ČSOP v Novém Jičíně, stanice pro záchranu volně žijících živočichů, středisko ekologické výchovy v Bartošovicích na Moravě
- spolupráce s WWF-Auen-Institut v Rastattu – CHKO Poodří
- spolupráce s „Královskou společností na ochranu ptáků“ (Velká Británie) – CHKO Poodří
- spolupráce na projektu záchranu velkých šelem (vlk, medvěd, rys) se Slovenskou ochranou přírody – CHKO Beskydy

A.4. Spolupráce s nevládními organizacemi

A.4.1. Možnosti spolupráce s nevládními organizacemi

Možnosti spolupráce orgánů státní ochrany přírody a orgánů obecních a městský samospráv s nevládními organizacemi se nabízí v širokém spektru problematiky týkající se ochrany přírody. Mohou to být například tyto činnosti:

ekologická výchova ve spolupráci se školami

ekologická výchova široké veřejnosti (budování naučných stezek, přírodovědné vycházky, výstavy apod.)

biotechnické zásahy v ZCHÚ a na botanicky a zoologicky cenných lokalitách

- záchranné programy chráněných a ohrožených druhů rostlin a živočichů (např. monitoring, záchranné transfery, výroba a instalace ptačích budek a hnízdních podložek apod.)
- inventarizační průzkumy
- příprava odborných (botanických, zoologických, geologických, hydrologických) podkladů pro plány péče ZCHÚ
- biologická hodnocení
- péče o handicapované živočichy
- likvidace invazních druhů rostlin

Veškeré tyto činnosti jsou přímo závislé na odborných znalostech členů organizací. Výhodou spolupráce je zejména entuziasmus členů těchto organizací, jejich dobrovolné nasazení v oblasti ochrany přírody a krajiny.

A.4.2. Popis současné situace spolupráce s nevládními organizacemi

V rámci spolupráce státních orgánů ochrany přírody a orgánů obecních a městský samospráv s nevládními organizacemi na území Moravskoslezského kraje lze konstatovat následující:

seznam spolupracujících organizací:

- **ZO ČSOP Levrekův ostrov** – Průkopnická 18, Vřesina u Hlučína, vedoucí Adrián Czerník
- **ZO ČSOP 70/2 NJ** – stanice pro záchranu handicapovaných živoč., Bartošovice na Moravě
- **ZO ČSOP 72/23 Velká Polom** – Jaroslav Kovařík, Budovatelů 401, Velká Polom
- **ZO ČSOP 72/4** – Čapkova 13, Opava, Předseda MUDr. M. Hrabánek
- **ZO ČSOP č.1 při stanici mladých turistů a přírodovědců** – Husova 17, Opava, ředitel Mgr. P. Skácel
- **ZO ČSOP č.5 Areka** – Stěbořice 94, vedoucí p. Kateřina Havlásková
- **ZO ČSOP č.6** – E. Beneše 5, Opava-Kateřinky, vedoucí p. Jiří Lissek
- **ZO ČSOP Kunčice pod Ondřejníkem – KUNČICE POD ONDŘEJNÍKEM 235**
- **ZO ČSOP Myricaria** – Dobrá 369
- **ZO ČSOP Salamandr** – Rožnov pod Radhoštěm
- **ZO ČSOP Valašské Meziříčí** – PS 49, Valašské Meziříčí
- **Pozemkový spolek NIVA** – Mgr. Jana Heinzová, Družstevní 409/22, Bolatice
- **Pozemkový spolek Větrný mlýn** – viz ČSOP 72/4 Větrný mlýn, p. Jiří Boháč
- **VITA** – gen. Janouška 4, Moravská Ostrava
- **Arnika** – Bohumínská 63, Ostrava-Přívoz

Tyto organizace spolupracovaly zejména s okresními, městskými a obecními úřady, správami Chráněných krajinných oblastí a Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR.

Základními prvky spolupráce byly zejména následující činnosti:

- ekologická výchova
- biotechnické zásahy v ZCHÚ a na botanicky a zoologicky cenných lokalitách
- záchranné programy chráněných a ohrožených druhů rostlin a živočichů
- péče o handicapované živočichy
- likvidace invazních druhů rostlin
- kampaně na podporu ekologických projektů

Úplný seznam jednotlivých projektů je uveden v příložené tabulce.

organizace	název projektu	okres	rok realizace
ZO ČSOP Levrekův ostrov	Biotechnické zásahy v PP Zábřežské louky	OP	1999
ZO ČSOP Levrekův ostrov	Realizace biotechnických zásahů z programu péče o krajinu v roce 1999, (Bělský mlýn - Nosiadek, Bělský mlýn - Janík, Niva Jasénky, Krnov - Horky, Krnov - Chomýž)	OP	1999
ZO ČSOP Levrekův ostrov	Realizace biotechnických zásahů z programu péče o krajinu v roce 2000, (Bělský mlýn - Nosiadek, Bělský mlýn - Janík, Niva Jasénky, Horky u Krnova, Střelnice u Chomýže, Zábřežské louky)	OP	2000
ZO ČSOP Levrekův ostrov	Biotechnické zásahy v NPP Odkryv v Kravařích	OP	2001
ZO ČSOP Levrekův ostrov	Realizace biotechnických zásahů z programu péče o krajinu v roce 2001, (Bělský mlýn - Nosiadek, Bělský mlýn - Janík, Niva potoka Jasénky, Krnov - Horky, Krnov - Chomýž, Zábřežské louky, Lomnice, Bohučovice, Darkovičky)	OP	2001
ZO ČSOP Levrekův ostrov	Biotechnické zásahy v NPP Odkryv v Kravařích	OP	2002
ZO ČSOP Levrekův ostrov	Realizace biotechnických zásahů z programu péče o krajinu v roce 2001, (Bělský mlýn - Nosiadek, Bělský mlýn - Janík, Niva potoka Jasénky, Krnov - Horky, Krnov Chomýž, Bohučovice. Darkovičky)	OP	2002
ZO ČSOP Levrekův ostrov	Ornitologický průzkum lokality NPP Šipka	NJ	2002
ZO ČSOP Levrekův ostrov	Ornitologický průzkum lokality NPP Landek	OV	2002
ZO ČSOP Levrekův ostrov	Botanický průzkum Bývalé vojenské střelnice Krásné loučky, západně Krnova – Chomýže	BR	2000
ZO ČSOP Levrekův ostrov	Floristický průzkum cvilínského kopce u Krnova	BR	2000
ZO ČSOP Levrekův ostrov	Ornitologický průzkum Cvilínského kopce u Krnova	BR	2001
ZO ČSOP Levrekův ostrov	Batrachologický a herpetologický průzkum PP Staré Hliniště	BR	2001
ZO ČSOP Levrekův ostrov	Botanický průzkum PP Staré Hliniště	BR	2001
ZO ČSOP Myricaria	PP Žermanický lom	FM	1996-2002
ZO ČSOP Myricaria	PP Kamenec	FM	1995-2002
ZO ČSOP Myricaria	PP Novodvorský močál	FM	2002
ZO ČSOP Kunčice pod Ondřejníkem	tlumení křídlatky v Kunčicích pod Ondřejníkem	FM	1999-2002
ZO ČSOP Kunčice pod Ondřejníkem	tlumení křídlatky v Čeladná a Pstruží	FM	2001-2002
ZO ČSOP Kunčice pod Ondřejníkem	tlumení křídlatky v Raškovicích	FM	2002
ZO ČSOP Salamandr	management PR Skalka	FM	2001-2002
ZO ČSOP Salamandr	opatření k ochraně populace původních tisů	FM	2001-2002
ZO ČSOP Salamandr	Management PP Hradní vrch Hukvaldy	FM	2002
ZO ČSOP Salamandr	Tlumení křídlatky ve Frýdlantě nad Ostravicí	FM	2002
ZO ČSOP Valašské Meziříčí	realizace NS Hradní vrch, Janáčkův chodníček, Hůrky	FM	2002
ZO ČSOP Valašské Meziříčí	management PP Hradní vrch Hukvaldy	FM	1999-2000
ZO ČSOP Valašské Meziříčí	opatření k ochraně a žijících živočichů	FM	1999-2000
ZO ČSOP Nový Jičín, stanice pro záchranu živočichů-Bartošovice	péče o handicapované živočichy	FM	1994-2002
ZO ČSOP Nový Jičín, stanice pro záchranu živočichů-Bartošovice	reintrodukce sovy pálené	FM	2001-2002
ZO ČSOP Nový Jičín, stanice pro záchranu živočichů-Bartošovice	péče o handicapované živočichy		
ZO ČSOP Levrekův ostrov	Biotechnické zásahy v PP Zábřežské louky	OP	1997

organizace	název projektu	okres	rok realizace
ZO ČSOP Levrekův ostrov	Biotechnické zásahy v PP Zábřežsko - Koutské louky, kosení Řešetlákové louky	OP	1998
ZO ČSOP Levrekův ostrov	Biotechnické zásahy v PP Zábřežské louky, likvidace náletových dřevin	OP	1998
ZO ČSOP Levrekův ostrov	Biotechnické zásahy v PP Zábřežské louky, Kosení luk v severozápadní části chráněného území	OP	1998
ZO ČSOP Levrekův ostrov	Biotechnické zásahy v PR Dařanec, kosení louky za Dařancem	OP	1998
ZO ČSOP Levrekův ostrov	Značení hranic PR Dařanec	OP	1998
ZO ČSOP Levrekův ostrov	Biotechnické zásahy v PP Zábřežsko - Koutské louky, kosení Řešetlákové louky a louky Lapač	OP	1999
ZO ČSOP Levrekův ostrov	Biotechnické zásahy v PR Dařanec, kosení louky za Dařancem	OP	1999
ZO ČSOP Levrekův ostrov	Výskyt a rozšíření chráněných a ohrožených taxonů v PP Zábřežsko - Koutské louky	OP	1999
ZO ČSOP Levrekův ostrov	Značení chráněného území a zhodnocení vlivu kolonie volavky popelalavé (<i>Ardea Cinerea</i>) na okolní vegetaci	OP	1999
ZO ČSOP Levrekův ostrov	Značení hranic PR Štěpán	OP	1999
ZO ČSOP Levrekův ostrov	Biotechnické zásahy v PP Zábřežsko - Koutské louky, kosení Řešetlákové louky a louky Lapač	OP	2000
ZO ČSOP Levrekův ostrov	Biotechnické zásahy v PR Dařanec, kosení louky za Dařancem	OP	2000
ZO ČSOP Levrekův ostrov	Značení hranic PR Zábřežsko - Koutské louky	OP	2000
ZO ČSOP Levrekův ostrov	Biotechnické zásahy v PR Dařanec, kosení louky za Dařancem	OP	2001
ZO ČSOP Levrekův ostrov	Biotechnické zásahy v PR Štěpán, kosení luk v severozápadní části chráněného území	OP	2001
ZO ČSOP Levrekův ostrov	Biotechnické zásahy v PP Zábřežské louky	OP	2002
ZO ČSOP Levrekův ostrov	Biotechnické zásahy v PR Dařanec, kosení louky za Dařancem	OP	2002
ZO ČSOP Levrekův ostrov	Značení hranic PR Zábřežsko - Koutské louky	OP	2002
ZO ČSOP Levrekův ostrov	Značení hranic PR Hněvošický Háj	OP	2002
ZO ČSOP Levrekův ostrov	Značení hranic PR Hořina	OP	2002
ZO ČSOP č.1 při stanici ml.turistů a přírodovědců	ekologická výchova a péče o handicap. živočichy	OP	
ZO ČSOP č.5 Areka	ekologická výchova	OP	
ZO ČSOP č.6 –Opava-Kateřinky	označování MCHÚ	OP	1984-2002
ZO ČSOP č.6 Opava-Kateřinky	sledování čápa bílého v okrese Opava (instalace umělých hnízdních podložek)	OP	1983-2002
ZO ČSOP č.6 –Opava-Kateřinky	kosení květnatých luk v k.ú. Březová	OP	2000-2002
ZO ČSOP č.6 –Opava-Kateřinky	budování, provoz a údržba naučných stezka Hanuše (Hradec nad Moravíci, Hvozdnice, PP Moravice)	OP	
ZO ČSOP 72/23 Velká Polom	ochrana ryb a obojživelníků, např. Obnova a úprava vodních ploch přítoku Opusty ve V. Polomi z roku 1997	OP	1997
ZO ČSOP 72/4	od roku 1986 péče o nemovitou kulturní památku – větrný mlýn v Hlavnici a ochrana krajových ovocných dřevin	OP	1986-2002
ZO ČSOP Nový Jičín, stanice pro záchranu živočichů-Bartošovice	péče o handicapované živočichy	OP	
Pozemkový spolek NIVA	ochrana přírody v PP Moravice	OP	
Pozemkový spolek Větrný mlýn	ochrana krajových a původních slezských ovocných odrůd	OP	

A.5. Spolupráce s odbornými organizacemi a institucemi

Úrovně spolupráce

Území Moravskoslezského kraje se vyznačuje velmi rozmanitými typy krajiny představující několik kategorií zvláště chráněných území vyskytujících se v horských i nížinných polohách až po plochy silně antropogenně ovlivněné průmyslem, výstavbou a těžbou. Z takového charakteru území se pak odvíjí množství poměrně různorodých problémů k řešení vyžadující zapojení a spolupráci odborných specializovaných pracovišť.

Vlastní spolupráce se realizuje formou studií, odborných posudků, projektů apod. poskytující relevantní objektivní podkladové materiály pro kvalitní rozhodování na všech úrovních státních samospráv.

Veřejná správa:

- **krajské úřady** – sladování vývojových trendů a zároveň rozlišení specifik pro stanovení hlavních priorit OP
- **města** – výměna zkušeností, komunikace a udržování vzájemnosti aktivit
- **obce** – společné projekty v územním plánování

Ústavy

Výzkum, analýza a testování určitých prvků či jevů, celostátní působnost.

- Český hydrometeorologický ústav, Ostrava – Poruba
- Český ekologický ústav, Kodaňská 10, 100 10 Praha 10 – Vršovice
- Ústav ekologie krajiny, Na Sádkách 7, 370 05 České Budějovice
- Akademie věd ČR, Národní 3, 117 20 Praha 1
- Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, Praha 5 – Zbraslav
- Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs n.L., pobočka Frýdek-Místek Nádražní 2811, 738 25 Fr.-Místek

Vysoké školy

Tématické studie a průzkumy vyžadující terénní šetření či velký objem detailní práce, monitoring druhů, přírodních procesů, dlouhodobé pozorování

- Ostravská univerzita, Dvořákova 7, 701 03 Ostrava
- Vysoká škola báňská, 17. listopadu 15, 708 33 Ostrava – Poruba
- Slezská univerzita v Opavě, Bezručovo nám. 13, 746 01 Opava

Správy CHKO

Informační základna o řízení OP v ZCHÚ.

- SCHKO Poodří, 2. května, 742 13 Studénka
- SCHKO Beskydy, Nádražní 36, 756 61 Rožnov pod Radhoštěm
- SCHKO Jeseníky, 790 01 Jeseník – Bukovice

Soukromé společnosti

Odborné studie, znalecké posudky, projektantské práce, zprostředkovatelské služby.

- Regionální centrum EIA, Chelčického 4, 702 00 Ostrava
- GHE, a.s., Brandlova 6, 702 00 Ostrava
- Aquatest, Masná 10, 702 00 Ostrava
- Bureš Ekoservis, Podlesí 30, 793 31 Světlá Hora
- České ekologické manažerské centrum, Jevanská 12, 100 31 Praha 10

- SEV – středisko ekologické výchovy, Petrovická 251, 794 01 Krnov

Agentury

Vzdělávání a osvěta, evidence chráněných prvků přírody, podpůrné aktivity

- Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, pracoviště Ostrava,, Trocnovská 2, 702 00 Ostrava – Přívoz
- Grantová agentura ČR, Národní 3, 110 00 Praha 1
- Areka, Horní náměstí 48, Opava

Sdružení, spolky

Realizační akce, práce s veřejností, aktivity zájmových skupin.

- Český svaz ochránců přírody, Uruguayská 7, 120 00 Praha 2
- Českomoravské sdružení pro ochranu přírody, 768 61 Bystřice p. Hostýnem
- Česká společnost ornitologická, Hornoměřolupská 34, 102 00 Praha 10Praha
- asociace strážců přírody chráněných území ČR, Ministerstvo vnitra ČR
- Středisko environmentálně zaměřených občanů – SEZO, Helfštýn
- Zdravý Rožnov, 1. máje 1160, Rožnov pod Radhoštěm
- Česká společnost pro ŽP, Novotného lávka 5, 110 00 Praha 1
- Valašské Ekocentrum ČSOP, U Rajky 15, 757 01 Valašské Meziříčí
- Ekocentrum ČSOP SEV "Aquila", Bartošovice 146, 742 54 Bartošovice na Moravě

NGO

Kritické hodnocení.

- Děti Země, pobočka Ostrava, Osvobození 70, 747 64 Čavisov
- Společnost pro trvale udržitelný rozvoj, Praha
- Vita, občanské sdružení, Gen. Janouška 4, 702 00 Ostrava
- Hnutí Duha a Přátelé Země, Bratislavská 3, 602 00 Brno
- Hnutí Greenpeace, Českomalínská 27, 160 00 Praha 6
- Nadace rozvoje občanské společnosti, Jelení 196/15, 11800 Praha 1

Muzea

Vzdělávací akce, zvyšování ekologického povědomí, studie.

- Muzeum ve Valšském meziříčí, Zámecká 3, 757 01 Valašské Meziříčí
- Slezské zemské muzeum v Opavě, Tyršova 1, 746 01 Opava
- Muzeum Beskyd – Frýdecký zámek, Zámecké náměstí 1264, 738 01 Frýdek-Místek
- Ostravské muzeum, Masarykovo náměstí 1, 702 00 Ostrava

A. 6. Přehled základních právních norem v oblasti ochrany přírody s ohledem na vstup do EU

A.6.1. ČESKÁ LEGISLATIVA

Základní předpisy zastřešující ochranu přírody v ČR:

Zákon č. 114/1992 Sb.,

o ochraně přírody a krajiny, v platném znění (úplné znění zákon č. 460/2004 Sb. a následné novelizace)

Účelem zákona je za účasti příslušných krajů, obcí, vlastníků a správců pozemků přispět k udržení a obnově přírodní rovnováhy v krajině, k ochraně rozmanitostí forem života, přírodních hodnot a krás a k šetrnému hospodaření s přírodními zdroji.

Zákon vymezuje základní pojmy v ochraně přírody a krajiny a dále:

- stanovuje zásady obecné ochrany rostlin a živočichů, krajinných prvků, dřevin, jeskyň, paleontologických prvků a krajinného rázu
- vymezuje kategorie zvláště chráněných území
- ustanovuje postup při vytváření soustavy NATURA 2000 a její ochranu
- stanoví péči o památné stromy, zvláště chráněné druhy rostlin, živočichy a nerosty
- vytyčuje některá omezení vlastnických práv, finanční příspěvky při ochraně přírody, přístup do krajiny, účast veřejnosti a právo na informace v ochraně přírody
- identifikuje orgány ochrany přírody a stanovuje jejich kompetence
- určuje odpovědnosti na úseku ochrany přírody

Vyhláška č. 395/1992 Sb.,

kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění

Tato obsahuje konkrétní pravidla a postupy pro:

- kategorizaci zvláště chráněných území
- ochranu významných krajinných prvků
- ochranu dřevin a jejich kácení
- vyměření poplatku za jízdu motorovými vozidly v národních parcích
- náležitosti plánu péče o ZCHÚ
- vyhlášení ZCHÚ
- vedení ústředního seznamu ochrany přírody
- označení zvláště chráněných území a památných stromů
- ochranu zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů
- převod práva hospodaření
- biologické hodnocení
- poskytování příspěvku a náležitosti dohody
- organizace, úkoly a předpoklady pro výkon stráže přírody a označení pracovníků ochrany přírody
- vymezení a ohodnocení územního systému ekologické stability (ÚSES).
- obsahuje seznam a stupeň ohrožení zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů

Zákon č.100/2004 Sb.,

o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy).

Stanovuje podmínky pro vývoz a dovoz ohrožených druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a nařizuje některá další opatření sloužící k zajištění ochrany a evidence těchto druhů na území České republiky

Vztahuje se na druhy jež:

- a) jsou přímo ohroženy vyhubením
- b) je nutno chránit usměrňováním dovozu a vývozu, aby nedošlo k jejich ohrožení vyhubením, nebo za účelem ochrany jiných ohrožených druhů
- c) jsou chráněny na návrh státu, jenž je členem mezinárodní úmluvy a upravuje zacházení s nimi

Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 227/2004 Sb.,

kteřou se provádějí některá ustanovení zákona č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy).

Tato kromě způsobů a náležitostí celkové administrace nakládání s ohroženými druhy definuje vědecký orgán posuzující adekvátnost vývozu a dovozu druhů.

Dále uvádí:

- a) Seznamy ohrožených druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin
- b) Seznam druhů chráněných mezinárodní úmluvou na něž se vztahuje působnost zákona
- c) Seznam dalších druhů, u nichž se na živé exempláře nevztahuje registrační povinnost
- d) Seznam druhů, u nichž se na mrtvé exempláře vztahuje registrační povinnost
- e) Stanovuje druhy podléhající povinnosti označení a stanoví způsob značení

Zákon č. 115/2000 Sb.,

o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy

Stanovuje podmínky, rozsah a způsob, jakým stát hradí škody zapříčiněné následujícími zvláště chráněnými živočichy:

- a) bobr evropský (Castor fiber L.)
- b) vydra říční (Lutra lutra L.)
- c) kormorán velký (Phalacrocorax carbo L.)
- d) los evropský (Alces alces L.)
- e) medvěd hnědý (Ursus arctos L.)
- f) rys ostrovid (Lynx lynx L.)
- g) vlk (Canis lupus L.)

Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 360/2000 Sb.,

o stanovení způsobu výpočtu výše náhrady škody způsobené vybranými zvláště chráněnými živočichy na vymezených domestikovaných zvířatech, psech sloužících k jejich hlídání, rybách, včelstvech, včelařském zařízení, nesklizených polních plodinách a na lesních porostech

Zákon č. 162/2003 Sb.,

o podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů (zákon o zoologických zahradách)

Nařízení vlády č. 17/2004 Sb.,

o pravidlech pro poskytování dotací provozovatelům zoologických zahrad

Vyhláška č. 166/2005 Sb.,

kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, v souvislosti s vytvářením soustavy **NATURA 2000**

Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 468/2004 Sb.,

o autorizovaných osobách podle zákona o ochraně přírody a krajiny

Vyhláška Ministerstva životního prostředí 667/2004 Sb.,

kterou se stanoví obsah a rozsah dokumentace jeskyní

Nařízení vlády č. 51/2005 Sb.,

kterým se stanoví druhy a počet ptáků, pro které se vymezují ptačí oblasti

Nařízení vlády č. 132/2005 Sb.,

kterým se stanoví národní seznam evropsky významných lokalit

Nařízení vlády č. 25/2005 Sb.,

kterým se vymezuje Ptačí oblast Poodří

Nařízení vlády č. 599/2004 Sb.,

kterým se vymezuje Ptačí oblast Jeseníky

Nařízení vlády č. 687/2004 Sb.,

kterým se vymezuje Ptačí oblast Beskydy

Další předpisy související s ochranou přírody v ČR:

(proveden výběr předpisů vztahující se k problematice ochrany přírody)

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ OBECNĚ:

Zákony:

- **Zákon č. 282/1991 Sb.,** o české inspekci životního prostředí, v platném znění
- **Zákon 388/1991 Sb.,** o Státním fondu životního prostředí, v platném znění
- **Zákon č. 17/1992 Sb.,** o životním prostředí, v platném znění
- **Zákon č. 123/1998 Sb.,** o právu na informace o životním prostředí, ve znění zákona č. 6/2005 Sb., v platném znění
- **Zákon č. 106/2006 Sb.,** úplné znění zákona č. 106/1999 sb., o svobodném přístupu k informacím, jak vyplývá z pozdějších změn
- **Zákon č. 76/2002 Sb.,** o integrované prevenci a o omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů (zákon o integrované prevenci), v platném znění
- **Zákon č. 100/2001 Sb.,** o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), v platném znění
- **Zákon č. 500/2004 Sb.,** správní řád, v platném znění

PŮDA A ZEMĚDĚLSTVÍ:

Zákony:

- **Zákon č. 334/1992 Sb.**, o ochraně zemědělského půdního fondu ,v platném znění
- **Zákon č. 308/2000 Sb.**, kterým se mění zákon č. 156/1998 Sb., o hnojivech, pomocných půdních látkách, pomocných rostlinných přípravcích a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd (zákon o hnojivech), a zákon č. 569/1991 Sb., o Pozemkovém fondu České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- **Zákon č. 242/2000 Sb.**, o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb.,o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů
- **Zákon č. 139/2002 Sb.**, o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů
- **Zákon č. 219/2003 Sb.**, o uvádění do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin a o změně některých zákonů (zákon o oběhu osiva a sadby)
- **Zákon č. 77/2004 Sb.**, kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů
- **Zákon č. 79/2004 Sb.**, kterým se mění zákon č. 147/1996 Sb., o rostlinolékařské péči a změnách některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- **Zákon č. 99/2004 Sb.**, o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské stráž, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství)

Vyhlášky:

- **Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 13/1994**, kterou se upravují některé podrobnosti ochrany zemědělského půdního fondu
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 90/2002 Sb.**, kterou se stanoví opatření k zabezpečení ochrany včel, zvěře a ryb při používání přípravků na ochranu rostlin
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 263/2003 Sb.**, kterou se mění vyhláška č. 53/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 355/2003 Sb.**, kterou se mění vyhláška č. 89/2002 Sb., o ochraně proti zavlékání škodlivých organismů při dovozu, průvozu a vývozu rostlin, rostlinných produktů a jiných předmětů a proti jejich rozšiřování na území České republiky a o soustavné rostlinolékařské kontrole
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 147/2004 Sb.**, kterou se stanoví podrobnosti o množitelských porostech a rozmnožovacím materiálu chmele, révy, ovocných a okrasných druhů a jeho uvádění do oběhu
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 174/2004 Sb.**, kterou se mění vyhláška č. 53/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění vyhlášky č. 263/2003 Sb.
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 175/2004 Sb.**, kterou se stanoví podrobnosti o uvádění do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 195/2004 Sb.**, kterou se mění vyhláška č. 89/2002 Sb., o ochraně proti zavlékání škodlivých organismů při dovozu, průvozu a vývozu rostlin, rostlinných produktů a jiných předmětů a proti jejich rozšiřování na území České republiky a o soustavné rostlinolékařské kontrole, ve znění pozdějších předpisů

- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 197/2004 Sb.**, k provedení zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství)

Nařízení:

- **Nařízení vlády č. 103/2003 Sb.** o stanovení zranitelných oblastí a o používání a skladování hnojiv a statkových hnojiv, střídání plodin a provádění protierozních opatření v těchto oblastech
- **Nařízení vlády č. 241/2004 Sb.**, o podmínkách provádění pomoci méně příznivým oblastem a oblastem s ekologickými omezeními, v platném znění
- **Nařízení vlády č. 242/2004 Sb.**, o podmínkách provádění opatření na podporu rozvoje mimoprodukčních funkcí zemědělství spočívajících v ochraně složek životního prostředí (o provádění agroenvironmentálních opatření), v platném znění
- **Nařízení vlády č. 308/2004 Sb.** o stanovení některých podmínek pro poskytování dotací na zalesňování zemědělské půdy a na založení porostů rychlerostoucích dřevin na zemědělské půdě určených pro energetické využití, v platném znění

LESY:

Zákony:

- **Zákon č.289/1995 Sb.** o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), v platném znění
- **Zákon č. 149/2003 Sb.** o uvádění do oběhu reprodukčního materiálu lesních dřevin lesnický významných druhů a umělých kříženců, určeného k obnově lesa a zalesňování, a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin), v platném znění

Vyhlášky:

- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 83/1996 Sb.**, o zpracování oblastních plánů rozvoje lesů a o vymezení hospodářských souborů
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 84/1996 Sb.**, o lesním hospodářském plánování
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 55/1999 Sb.**, o způsobu výpočtu výše újmy nebo škody způsobené na lesích
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 236/2000 Sb.**, kterou se mění vyhláška Ministerstva zemědělství č. 101/1996 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa a vzor služebního odznaku a vzor průkazu lesní strážě
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 29/2004 Sb.**, kterou se provádí zákon č. 149/2003 Sb., o obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 139/2004 Sb.**, kterou se stanoví podrobnosti o přenosu semen a sazenic lesních dřevin, o evidenci o původu reprodukčního materiálu a podrobnosti o obnově lesních porostů a o zalesňování pozemků prohlášených za pozemky určené k plnění funkcí lesa

MYSLIVOST:

Zákony:

- **Zákon č. 59/2003 Sb.**, kterým se mění zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění zákona č. 320/2002 Sb., a zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, v platném znění

Vyhlášky:

- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 480/2002 Sb.**, kterou se mění vyhláška č. 245/2002 Sb., o době lovu jednotlivých druhů zvěře a o bližších podmínkách provádění lovu
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 491/2002 Sb.**, o způsobu stanovení minimálních a normovaných stavů zvěře a o zařazování honiteb nebo jejich částí do jakostních tříd
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 350/2003 Sb.**, kterou se mění vyhláška č. 244/2002 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 7/2004 Sb.**, o posouzení podmínek pro bažantnice a o postupu, jakým bude vymezena část honitby jako bažantnice

VODA:

Zákony:

- **Zákon č. 254/2001 Sb.**, o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), v platném znění
- **Zákon č. 274/2001 Sb.**, o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích), v platném znění
- **Zákon č. 20/2004 Sb.**, kterým se mění zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Vyhlášky:

- **Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 137/1999 Sb.**, kterou se stanoví seznam vodárenských nádrží a zásady pro stanovení a změny ochranných pásem vodních zdrojů
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 470/2001 Sb.**, kterou se stanoví seznam významných vodních toků a způsob provádění činností souvisejících se správou vodních toků
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 431/2001 Sb.**, o obsahu vodní bilance, způsobu jejího sestavení a o údajích pro vodní bilanci
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 432/2001 Sb.**, o dokladech žádosti o rozhodnutí nebo vyjádření a o náležitostech povolení, souhlasů a vyjádření vodoprávního úřadu
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 20/2002 Sb.**, o způsobu a četnosti měření množství a jakosti vody
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 195/2002 Sb.**, o náležitostech manipulačních řádů a provozních řádů vodních děl
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 225/2002 Sb.**, o podrobném vymezení staveb k vodohospodářským melioracím pozemků a jejich částí a způsobu a rozsahu péče o ně
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 292/2002 Sb.**, o oblastech povodí
- **Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 236/2002 Sb.**, o způsobu a rozsahu zpracovávání návrhu a stanovování záplavových území
- **Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 292/2002 Sb.**, o poplatcích za vypouštění odpadních vod do vod povrchových

- **Vyhláška č. 7/2003 Sb.**, o vodoprávní evidenci
- **Vyhláška č. 139/2003 Sb.**, o evidenci stavu povrchových a podzemních vod a způsobu ukládání údajů do informačního systému veřejné správy
- **Vyhláška č. 140/2003 Sb.**, o plánování v oblasti vod
- **Vyhláška č. 159/2003 Sb.**, kterou se stanoví povrchové vody využívané ke koupání osob

ÚZEMNÍ PLÁNOVÁNÍ:

Zákony:

- **Zákon č. 50/1976 Sb.**, o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)
- **Zákon č. 360/1992 Sb.**, o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, v platném znění
- **Zákon č. 437/2004 Sb.**, kterým se mění zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a o omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů (zákon o integrované prevenci), ve znění zákona č. 521/2002 Sb., a zákon č. 40/2004 Sb., o veřejných zakázkách
- **Zákon č. 186/2006 sb.**, o změně některých zákonů souvisejících s přijetím stavebního zákona a zákona o vyvlastnění (s platností od 1.1.2007)

Vyhlášky:

- **Vyhláška federálního ministerstva financí č. 122/1984 Sb.**, o náhradách při vyvlastnění staveb, pozemků, porostů a práv k nim
- **Vyhláška Ministerstva pro místní rozvoj č. 132/1998 Sb.**, kterou se provádějí některá ustanovení stavebního zákona
- **Vyhláška Ministerstva pro místní rozvoj č. 135/2001 Sb.**, o územně plánovacích podkladech a územně plánovací dokumentaci

NEROSTNÉ BOHATSTVÍ:

Zákony:

- **Zákon č. 44/1988 Sb.**, o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), v platném znění
- **Zákon č. 62/1988 Sb.**, o geologických pracích, v platném znění

Vyhlášky:

- **Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 364/1992 Sb.**, o chráněných ložiskových územích
- **Vyhláška Českého báňského úřadu č. 172/1992 Sb.**, o dobývacích prostorech
- **Vyhláška Českého báňského úřadu č. 175/1992 Sb.**, o podmínkách využívání ložisek nevyhrazených nerostů

A.6.2. EVROPSKÁ LEGISLATIVA

V roce 1996 Česká republika oficiálně požádala o vstup do Evropské unie a zařadila se tak mezi kandidátské státy usilující o vstup do Evropské unie (EU). Kandidátské státy jsou před svým přijetím povinny mj. přizpůsobit své právní normy legislativě EU. Evropské společenství je totiž jediný nadnárodní útvar na světě, který přijímá vlastní legislativu. Pro členské země je tato legislativa závazná/vynutitelná a nemusí být již schvalována národními parlamenty. V současné době proto probíhá v ČR aproximační proces, v jehož rámci jsou přejímána (transponována) ustanovení právních předpisů Evropských společenství (ES) do národní legislativy a je zajišťováno naplňování požadavků této legislativy (implementace).

Zákonodárným orgánem Evropského společenství je **Evropský parlament a Rada**. Výkonným orgánem, který dohlíží na to, jak jsou právní předpisy implementovány do legislativ jednotlivých členských států, je **Evropská komise**. Dodržování práva a jeho výklad pak zajišťuje **Soudní dvůr**. Rozsudky soudního dvora jsou i v oblasti životního prostředí důležitým právním pramenem, neboť zde, na rozdíl od České republiky, platí tzv. právo precedenční.

Politika oblasti ochrany přírody a krajiny se v zemích EU opírá především o následující právní normy:

A. Směrnice:

- **Směrnice 92/43/ES** o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin
- **Směrnice 79/409/ES** o ochraně volně žijících ptáků
- **Směrnice 83/129/ES** o dovozu kůží tuleních a lachtaních mláďat a z nich vyrobených produktů do členských států
- **Směrnice 99/22/ES** týkající se chovu volně žijících druhů živočichů v zoologických zahradách

Směrnice 79/409/ES o ochraně volně žijících ptáků "Směrnice o ptácích"

Directive on the conservation of wild birds

Přijata Radou Evropských společenství **2. dubna 1979**, platí v zemích EU.

Směrnice o ptácích představuje jeden z prvních předpisů ES na ochranu přírody. Vytváří jednotný systém ochrany volně žijících ptáků v celém jejich ontogenetickém vývoji včetně ochrany jejich stanovišť (hnízdíště, zimoviště, místa zastávek).

Členské státy EU mají na svém území vyhlásit zvláště chráněná území (**Special Protected Areas - SPA**), zajišťující jak svým počtem, tak rozlohou příznivý stav populací 181 mimořádně zranitelných druhů a poddruhů ptáků (jak u suchozemských tak mořských stanovišť). Konkrétně po členských státech směrnice vyžaduje, aby uskutečňovaly opatření na ochranu, zachování a obnovení dostatečné rozmanitosti a rozlohy stanovišť ptáků a to především vytvářením nových chráněných území, řízenou péčí o stanoviště, obnovou zničených a tvorbou nových biotopů. Cílem je tedy ochrana populací cílových druhů uvedených v přílohách:

Příloha I - Seznam chráněných druhů a poddruhů ptáků

Příloha II - Seznam chráněných druhů a poddruhů ptáků, které mohou být za určitých podmínek loveny

Příloha III - Seznam druhů ptáků, které mohou být za určitých podmínek uvedeny na trh

Příloha IV - Seznam zařízení, mechanismů a dopravních prostředků, které nelze použít k lovu

Směrnice 92/43/ES o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin

"Směrnice o stanovištích"

Directive on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora

Přijata Radou Evropských společenství **21. května 1992**, platí v zemích EU.

Cílem této směrnice je podpořit ochranu biologické rozmanitosti coby přírodního dědictví ES. Členské státy EU mají na svém území vyhlásit tzv. Evropsky významné lokality (***Special areas of Conservation - SAC***) pro typy přírodních stanovišť a populace volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.

Obsažené přílohy:

Příloha I - Typy přírodních stanovišť v zájmu Společenství, jejichž ochrana vyžaduje vyhlášení zvláštních oblastí ochrany

Příloha II - Druhy rostlin a živočichů v zájmu Společenství, jejichž ochrana vyžaduje vyhlášení zvláštních území ochrany

Příloha III - Kritéria pro výběr lokalit, vhodných jako lokality významné pro Společenství, a pro vyhlášení jako zvláštní oblasti ochrany

Příloha IV - Druhy živočichů a rostlin v zájmu Společenství, vyžadující přísnou ochranu

Příloha V - Druhy živočichů a rostlin v zájmu Společenství, jejichž odchyt a odebrání ve volné přírodě a využívání může být předmětem určitých opatření na jejich obhospodařování

Příloha VI - Zakázané metody a prostředky odchytu a zabíjení, zakázané dopravní prostředky

NATURA 2000

Soustava chráněných území NATURA 2000 je založena na principu ochrany nejcennějších území, kde se vyskytují cílové druhy rostlin a živočichů a typy přírodních stanovišť evropského významu, jmenovitě uvedené v přílohách směrnic. Zmíněné dvě směrnice ukládají členským státům mj. povinnost vyhlášovat chráněná území pro zabezpečení ochrany c druhů rostlin a živočichů a typů přírodních stanovišť a zajišťovat vzájemné územní propojení těchto lokalit. Podrobně je soustava NATURA 2000 popsána v kapitole 3.1.11. této koncepce.

Skladebnými kameny NATURY 2000 jsou:

Special areas of Conservation (-SAC-) - chráněná území vyhlášená podle směrnice o stanovištích (dle zák. č. 114/1992 SB. ve znění zák. č. 218/2004 Sb. nazývaná „evropsky významné lokality“).

Special Protected Areas (-SPA-) – chráněná území určovaná na základě směrnice o ptácích. (dle zák. č. 114/1992 SB. ve znění zák. č. 218/2004 Sb. nazývaná „ptačí oblasti“).

B. Nařízení

- **Nařízení 338/97/ES CITES** o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulací obchodu těmito druhy
- **Nařízení 81/348/ES** o společných pravidlech dovozu velryb a jiných produktů z kytovců
- **Nařízení 3254/91/ES o zákazu používání nášlapných pastí v ES**, dovozu kožešin a výrobků z určitých druhů živočichů, které pocházejí ze zemí, kde jsou k odchytu používány nášlapné pastě nebo jiné způsoby, jež nejsou v souladu s mezinárodními humánními standardy chytání zvířat do pastí.

A.6.3. MEZINÁRODNÍ ÚMLUVY

Česká republika se přihlásila k následujícím mezinárodním úmluvám:

- **Úmluva o biologické rozmanitosti**
 - předložena k podpisu v roce 1992 v Rio de Janeiro, 174 smluvních stran
 - členství ČR: 1994
- **CITES - Úmluva o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (Washingtonská úmluva)**
 - předložena k podpisu v roce 1973 ve Washington D.C., 145 smluvních stran, sekretariát UNEP, Ženeva
 - členství ČR: 1992 (ČSFR)
- **Úmluva o ochraně evropské fauny a flóry (Bernská úmluva)**
 - předložena k podpisu v roce 1979 v Bernu, 40 smluvních stran (platná od 1982), sekretariát Rada Evropy, Štrasburk
 - členství ČR: 1998
- **Úmluva o mokřadech majících mezinárodní význam především jako biotopy vodního ptactva (Ramsarská úmluva)**
 - předložena k podpisu v roce 1971 v Ramsaru, 113 smluvních stran, sekretariát v ústřední IUCN-Světového svazu ochrany přírody, Gland, Švýcarsko
 - členství ČR: 1990 (ČSFR)
- **Úmluva o ochraně stěhovavých druhů volně žijících živočichů (Bonnská úmluva)**
 - předložena k podpisu v roce 1981 v Bonnu, 51 smluvních stran, sekretariát UNEP Bonn
 - členství ČR: 1994
- **Dohoda o ochraně netopýrů v Evropě (EUROBATS)**
 - předložena k podpisu v roce 1991 v Londýně, 17 smluvních stran
 - členství ČR: 1994
- **Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví**
 - předložena k podpisu v roce 1972 v Paříži, 156 smluvních stran, sekretariát UNESCO, Paříž
 - členství ČR: 1991 (ČSFR)

Od roku 1956 se Česká republika podílí na činnosti IUCN (*The World Conservation Union* - Světového svazu ochrany přírody).

BERNSKÁ ÚMLUVA

úmluva o ochraně evropské flóry a fauny a přírodních stanovišť

Cílem této Úmluvy je ochrana planě rostoucích rostlin (flóry) a volně žijících živočichů (fauny) a jejich přírodních stanovišť, a to zejména těch druhů a těch stanovišť, jejichž zachování vyžaduje spolupráci několika států, a takovou spolupráci podporovat. Zvláštní důraz se klade na ohrožené a zranitelné druhy, včetně ohrožených a zranitelných stěhovavých druhů.

Smluvní strany přijmou potřebná opatření k tomu, aby populace planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů udržely na takové úrovni anebo přizpůsobily takovému stavu, které odpovídají zvláště ekologickým, vědeckým a kulturním požadavkům a současně přihlížejí k požadavkům hospodářství a rekreace a k potřebám poddruhů, odrůd nebo forem místně ohrožených.

Smluvní strany se úmluvou zavazují, že:

- podniknou kroky k prosazení své celostátní politiky (strategie) pro zachování flóry a fauny a přírodních stanovišť, se zvláštním zřetelem na ohrožené a zranitelné druhy zvláště na endemické, a na ohrožená stanoviště, v souladu s ustanoveními Úmluvy
- při řízení svého plánování a rozvoje a ve svých opatřeních proti znečišťování přihlídnou k zachování flóry a fauny
- budou podporovat vzdělávání a rozšiřovat informace o potřebě zachování druhů planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů a jejich stanovišť.

V návaznosti na Bernskou úmluvu vznikla iniciativa **Sít' Smaragd**, která v podstatě rozšiřuje síť NATURA 2000 za hranice Evropské unie tak, aby byla pokryta území všech států Evropy. Jedná se o vytvoření soustavy evropsky významných chráněných území podle stejných zásad na území EU i mimo státy EU. Navrhované lokality jsou označovány jako oblasti zvláštního zájmu (*Areas of Special Conservation Interest – ASCI*)

BONNSKÁ ÚMLUVA

úmluva o ochraně stěhovavých druhů volně žijících živočichů

Volně žijící živočichové jsou svými nesčetnými formami nenahraditelnou součástí přírodního systému Země, který musí být pro dobro lidstva zachován. Signatáři úmluvy si uvědomují, že každá lidská generace má v rukou zemské zdroje budoucích generací a má tudíž povinnost zajistit, že toto dědictví bude zachováno, a pokud se jej využívá, že se to děje s rozumem, jsou si vědomy stále rostoucí hodnoty volně žijících živočichů z hledisek životního prostředí, ekologických, genetických, vědeckých, estetických, rekreačních, kulturních, vzdělávacích, sociálních a ekonomických, a mají na mysli zejména ty druhy volně žijících živočichů, které se stěhují přes hranice nebo za hranice právního dosahu států, uznávajíce, že státy jsou a musí být ochránci stěhovavých druhů volně žijících živočichů, kteří žijí uvnitř území, na které se vztahují jejich jurisdikce, nebo se pohybují přes jejich hranice, přesvědčeny o tom, že ochrana a účinné hospodaření se stěhovavými druhy volně žijících živočichů vyžadují společné akce všech států v územích, na které se vztahuje jejich jurisdikce a ve kterých takové druhy tráví kteroukoli část svého životního cyklu.

Úmluva se odvolává na doporučení č. 32 Akčního plánu, přijatého Konferencí Spojených národů o lidském životním prostředí (Stockholm, 1972), které bylo s uspokojením vzato na vědomí 27. zasedáním Valného shromáždění Spojených národů.

Smluvní strany:

- by měly podporovat, spolupracovat a propagovat výzkum ve vztahu ke stěhovavým druhům
- budou usilovat o zajištění bezprostřední ochrany stěhovavým druhům uvedeným v Příloze I
- budou usilovat o uzavření DOHOD o ochraně a hospodaření, pokud jde o stěhovavé druhy, zahrnuté do Přílohy II

RAMSARSKÁ ÚMLUVA

úmluva o mokřadech majících mezinárodní význam především jako biotopy vodního ptactva

Úmluva vychází z ekologické funkce mokřadů jako regulátorů vodních režimů a jako biotopů podporujících charakteristickou flóru a faunu, zejména pak vodní ptactvo a přesvědčení, že mokřady vytvářejí zdroje velké hospodářské, kulturní, vědecké a rekreační hodnoty, jejichž ztráta by byla nenahraditelná.

Signatáři této úmluvy se zavazují, že budou:

- podporovat zachování mokřadů a vodního ptactva zřizováním mokřadních chráněných území, ať již jsou zahrnuta do seznamu či nikoliv, a náležitě se postarat o jejich ochranu
- pokud smluvní strana zruší nebo omezí z naléhavých státních zájmů hranice mokřadu zahrnutého do seznamu, měla by tuto ztrátu, nakolik je to možné, nahradit a měla by také vytvořit náhradní chráněné území pro vodní ptactvo a jeho ochranu, a to buď ve stejné oblasti nebo jinde, o rozloze přiměřené ploše původní lokality
- budou podporovat výzkum a výměnu údajů a publikací o mokřadech a jejich flóře a fauně
- usilovat svou správou o zvyšování stavů vodního ptactva ve vhodných mokřadech
- podporovat výchovu pracovníků kvalifikovaných pro výzkum mokřadů, jejich správu a dohled nad nimi

ÚMLUVA O BIOLOGICKÉ ROZMANITOSTI

Cíli této úmluvy jsou ochrana biodiverzity, trvale udržitelný způsob využívání jejích složek, a spravedlivé a rovnocenné rozdělení přínosů, plynoucích z využívání genetických zdrojů, včetně odpovídajícího přístupu ke genetickým zdrojům a odpovídajícího předávání příslušných technologií při zohlednění všech práv na tyto zdroje a technologie, a včetně odpovídajících způsobů financování.

Celoevropská strategie biologické a krajinné rozmanitosti

Vznikla jako odpověď na úmluvu o biologické rozmanitosti a je určena na 20leté období s rozdělením do čtyřech 5letých akčních plánů, kde každý z nich zahrnuje 11 témat.

Na základě přístupu založeného na předběžné opatrnosti, zakotveného v Principu 15 Deklarace o životním prostředí a rozvoji, přijaté v Rio de Janeiru, byl podepsán k této úmluvě tzv. **Cartagenský protokol o biologické bezpečnosti**. Smyslem tohoto Protokolu je přispívat k zajištění odpovídající úrovně ochrany při bezpečném přenosu, zacházení a využívání živých modifikovaných organismů vzniklých aplikací moderních biotechnologií, které mohou mít

nežádoucí účinky na zachování a udržitelné využívání biologické rozmanitosti, rovněž při zohlednění rizik, jimž může být vystaveno zdraví člověka, a se zvláštním zaměřením na přeshraniční pohyb.

PROGRAM ČLOVĚK A BIOSFÉRA

Úkolem je studium vzájemných vztahů mezi člověkem a ŽP se zaměřením na racionální využívání přírodních zdrojů a ochranu ŽP.

PARKY PRO ŽIVOT

Iniciativa IUCN, Federace přírodních a národních parků Evropy (FNNPE), Světového fondu pro přírodu (WWF), Světového monitoringu ochrany přírody (WCMC) a BirdLife International, která směřuje k zajištění přiměřené, účinné a dobře řízené sítě chráněných území v Evropě.

CITES - ÚMLUVA O MEZINÁRODNÍM OBCHODU OHROŽENÝMI DRUHY VOLNĚ ŽIJÍCÍCH ŽIVOČICHŮ A ROSTLIN (Washingtonská úmluva)

Spolu s přijatým zákonem o CITES č. 16/1997 Sb., jež má v evropské legislativě paralelu v nařízení (EC) 338/1997, tato úmluva spoluvytváří celkový právní rámec ošetřující mezinárodní obchodování s ohroženými druhy. Všechny dotyčné normy vycházejí z filozofie, že národy a státy jsou a mají být nejlepšími ochránci své vlastní fauny a flóry, a dále, že pro záchranu určitých druhů volně žijících živočichů a planých rostlin před jejich nadměrnou exploatací mezinárodním obchodem je nezbytná mezinárodní spolupráce, a v této souvislosti je třeba přijmout přiměřená opatření k tomuto cíli.

Obsahem úmluvy je rovněž rozčlenění a seznamy daných druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.

ÚMLUVY O OCHRANĚ SVĚTOVÉHO KULTURNÍHO A PŘÍRODNÍHO DĚDICTVÍ

Jejím záměrem je ochrana přírodních oblastí a kulturních památek výjimečné hodnoty jako součásti světového dědictví lidstva. Poradním orgánem při výběru přírodních lokalit je Světový svaz ochrany přírody (IUCN).

EECONET

Evropská ekologická síť EECONET na rozdíl od NATURY a Smaragdu, zaměřujících se na zachování biodiverzity formou ochrany nejceněnějších druhů a typů přírodních stanovišť, klade důraz spíše na udržení a posílení základních, životodárných funkcí ekosystémů, než na ochranu pouze ohrožených druhů. Důležitým aspektem EECONETu je začleňování ochrany biodiverzity a udržitelnosti do jiných odvětví a sektorů, trend tedy směřuje od přísné ochrany přírody k cílenému managementu krajiny a trvale udržitelnému způsobu hospodaření.

Český koncept EECONET vychází z nadregionálního ÚSES a dále využívá i ZCHÚ všech kategorií.

A.7. Metodika pro zpracování kapitoly B, upřesňující návrh struktury výstupů

Návrh upřesnění metodiky pro zpracování kapitoly B (návrhové části) je požadovaným výstupem v souvislosti s odevzdáním analytické části Koncepce strategie ochrany přírody Moravskoslezského kraje.

Jedná se o upřesnění metodiky na základě výsledků ze zpracování analytické části, ve vztahu k aktuální platné legislativě – nastavení kompetencí kraje (především zákon č. 320/2002 Sb. v platném znění) a z toho vyplývajících potřeb kraje.

Postup tvorby návrhové části koncepce

- **vymezení dílčích povodí jako základní územní jednotky** pro hodnocení stavu území (dílčí povodí 4. řádu – základní neměnná plošná jednotka, vymezená na základě přírodních podmínek)
- **multikriteriální GIS analýza** s využitím víceoborových dat na úrovni vymezených povodí 4. řádu
- **typizace a regionalizace území - vymezení homogenních oblastí** na základě multikriteriální analýzy a nastavených kritérií – **regionalizace území** (vymezení větších homogenních oblastí obdobného charakteru seskládáním z dílčích povodí 4. řádu)
- **specifikace obecných cílů a priorit z pohledu ochrany přírody v jednotlivých sektorech na krajské úrovni:**
- obecná územní a druhová ochrana (lesnictví, zemědělství, vodní hospodářství, ochrana a biodiverzita krajiny)
- zvláštní územní a druhová ochrana (z pohledu zákona 114/1992 Sb.)
- **specifikace cílů a priorit z pohledu ochrany přírody ve vztahu k jednotlivým vymezeným regionům** (viz regionalizace území)
- **specifikace cílů a priorit z pohledu ochrany přírody ve vztahu k jednotlivým úřadům obcí s rozšířenou působností** (pověřené obce III. stupně)

Struktury

a) legislativní rámec, řídicí místa, kompetence

Soulad s platnou legislativou a jednotlivými vládními koncepčními materiály, nastavení požadavků a potřeb na úroveň kraje.

- Postavení kraje, jeho kompetence
- Vazby na vyšší a nižší úroveň veřejné správy (centrální / ORP, POU, města a obce)

b) dílčí povodí 4. řádu

Základní plošná jednotka, vymezená na principu přírodních podmínek, jednotka dlouhodobě neměnná, kompatibilní pro koncepční řešení vody v krajině.

c) typizace a regionalizace území

Na základě provedené multikriteriální analýzy a nastavených kritérií bude provedena typizace základních prostorových jednotek - dílčích povodí 4. řádu (= stanovení různých typů území) a regionalizace řešeného území (= sloučení sousedních oblastí stejného typu oblastí do větších oblastí - regionů)

d) sektory

Specifikace a stanovení cílů v sektorech:

- z pohledu obecné územní a druhové ochrany (lesnictví, zemědělství, vodní hospodářství, ochrana a biodiverzita krajiny),
- z pohledu zvláštní územní a druhové ochrany (MZCHU, zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů, památné stromy, záchranná centra a záchranné programy)
- se zohledněním vzájemných vazeb.

e) obecní úřady obcí s rozšířenou působností

Konkretizace problémů, cílů a priorit na úroveň územní působnosti obecních úřadů obcí s rozšířenou působností (pověřené obce III. stupně).

Pracovní postupy

a) pracovní porady

řešitelský tým

b) oponentura pracovních návrhů (řídící výbor)

komunikace s členy řídicího výboru mimo termíny oficiálního zasedání řídicího výboru (prostřednictvím e-mail pošty)

c) oponentura pracovních návrhů (přizvání experti)

dle potřeby komunikace s dalšími přizvanými experty – řešení dílčích problémů

d) připomínky odborné veřejnosti

prostřednictvím e-mail konference

Časový harmonogram

- a) výstupy dílčí tématické syntézy (odrážky 1-4 v „Postupu tvorby návrhové části koncepce) – červen 2003
- b) souhrnná specifikace cílů a priorit – srpen 2003
- c) specifikace nástrojů k dosažení cílů – září-říjen 2003
- d) projednání návrhu v řídicím výboru – listopad 2003
- e) konzultace (členové řídicího výboru, experti) - průběžně

Upřesnění struktury výstupů

Předávané tištěné dokumenty (v přehledu nezahrnutý průběžné zprávy)

Dokument	Tištěné výstupy	Digitální data k tištěným výstupům
Závěrečná zpráva	Texty, tabulky, schematické mapky..... 10 x	Vše co se předá v tištěné podobě (texty, tabulky, mapky) bude ve formátu PDF předáno na CD ... 10 x CD
Stručná verze	Texty, tabulky..... 10 x	bude ve formátu PDF předáno na CD
Mapové výstupy	Analogové mapy ... 6 x Mapy budou tištěny v měřítku 1:25.000, v kladu Státní mapy 1:25.000.	

Digitální data předávaná samostatně pro použití v informačním systému krajského úřadu

Digitální data budou předána zadavateli v takové podobě, aby mohla být odborem informatiky KrÚ implementována do IS KrÚ MSK. Jejich zpřístupnění odborným pracovníkům odvětvových odborů KrÚ se předpokládá v rámci IS KrÚ (intranetu krajského úřadu) s využitím ArcIMS. Podrobnosti budou upřesněny během dubna 2003 na jednání s odborem informatiky KrÚ MSK.

Metadata = seznam předávaných dat a základní metadata (původ, kontakt, formát, struktura, přesnost, aktuálnost, podmínky šíření, možnost aktualizace)

Data = projekt GIS pro ArcGIS

Grafická část – soubory SHP včetně metadat

Negrafičká část – soubory DBF včetně metadat

Část B: Stanovení cílů a priorit ochrany přírody a krajiny

B.1. Cíle ochrany přírody a krajiny Moravskoslezského kraje

Cíle a principy koncepce ochrany přírody Moravskoslezského kraje vychází z cílů a principů Státního programu ochrany přírody a krajiny, dokumentu schváleném usnesením vlády č. 415 ze dne 17. června 1998 a dále z provedené analýzy území.

Základním principem pro tvorbu koncepce strategie ochrany přírody a krajiny je skutečnost, že zachování a obnova biodiverzity a ekologické stability krajiny je základem trvale udržitelného hospodaření v krajině a předpokladem udržení ekologicky vyváženého stavu s respektováním měnících se podmínek prostředí.

Krajské strategické dokumenty (Program rozvoje Moravskoslezského kraje) řeší problematiku ochrany přírody jen částečně. Navržené cíle ochrany přírody a krajiny v regionální politice by měly jako součást zpracovávané koncepce doplnit priority Moravskoslezského kraje (dále MSK kraje) a aplikovat tak Státní program ochrany přírody a krajiny na regionální úroveň.

Rozdělení cílů z hlediska jejich časového plnění

- Cíle dlouhodobé (do 10 let)
- Cíle střednědobé (do 5 let)
- Cíle krátkodobé (do 2 let)
- Cíle průběžné

Základní přehled cílů je zpracován do tabulek a dále rozčleněn na jednotlivá opatření.
Viz. následující přehled

Cíle ochrany přírody a krajiny Moravskoslezského kraje
Okruh 1: Obecná územní a druhová ochrana

čas	cíl		opatření	
dlouhodobé	1.1.	Vymezení ÚSES	1.1.1.	Zajištění jednotného podkladu ÚSES regionální a nadregionální úrovně a jeho zpracování do ÚP VÚC a ÚPD obcí
			1.1.2.	Koordinace a podpora vymezování ÚSES lokální úrovně (zajištění návaznosti jednotlivých ÚPD)
	1.2.	Realizace ÚSES	1.2.1.	Výběr prioritních oblastí s potřebou realizace ÚSES
			1.2.2.	Zadávaní projektů a realizace ÚSES
			1.2.3.	Vznik krajského programu k zajištění managementu ÚSES a přírodních parků
			1.2.4.	Stimulace zájmu o ÚSES
střednědobé	1.3.	Ochrana mokřadů	1.3.1.	Doplnění evidovaných mokřadů
			1.3.2.	Kategorizace mokřadů a návrh způsobu ochrany jednotlivých lokalit
	1.4.	Doplnění (zhodnocení) soustavy přírodních parků	1.4.1.	Zhodnocení stávající soustavy přírodních parků a typů území vhodných ke zřízení přírodního parku
			1.4.2.	Vyhlášení přírodních parků
krátkodobé	1.5.	Spolupráce v oblasti ochrany přírody	1.5.1.	Vytvoření databáze odborníků v ochraně přírody (OP)
	1.6.	Likvidace vybraných invazních druhů na již zmapovaných lokalitách	1.6.1.	Výběr prioritních lokalit invazních druhů
			1.6.2.	Návrh optimálního postupu a realizace likvidace invazních druhů
průběžné	1.7.	Obnova vodního režimu v krajině	1.7.1.	Stanovení přístupu k vodním tokům s prioritním zájmem OP
	1.8.	Koordinace registrace VKP	1.8.1.	Metodické vedení při registraci VKP
	1.9.	Přehled o výskytu invazních druhů v MSK	1.9.1.	Vytvoření seznamu invazních druhů v MSK
			1.9.2.	Mapování výskytu vybraných invazních druhů

Cíle ochrany přírody a krajiny Moravskoslezského kraje
Okruh 2: Zvláštní územní a druhová ochrana

čas	cíl		opatření	
dlouhodobé	2.1.	Vytvoření reprezentativní soustavy MZCHÚ	2.1.1.	Přehled reprezentativních a unikátních biotopů v MSK
			2.1.2.	Návrh optimální soustavy MZCHÚ (včetně NPR a NPP)
			2.1.3.	Vyhodnocení stávající soustavy MZCHÚ (kategorie PP a PR)
			2.1.4.	Doplnění chybějících a vyřazení nevyhovujících MZCHÚ
průběžné	2.2.	Zajišťování managementu MZCHÚ (PP a PR)	2.2.1.	Vyhodnocení dosavadního způsobu managementu, návrhy změn a jejich uplatnění v plánu péče
			2.2.2.	Provádění managementu dle platných plánů péče
	2.3.	Záchranná centra a záchranné programy	2.3.1.	Vyhodnocení stávajících záchranných programů (ZP) a záchranných center (ZC)
			2.3.2.	Podpora konkrétních programů a činností
	2.4.	Přehled o výskytu zvláště chráněných druhů v MSK	2.4.1.	Vytvoření informačního systému výskytu zvláště chráněných druhů
			2.4.2.	Naplnění informačního systému výskytu zvláště chráněných druhů

Cíle ochrany přírody a krajiny Moravskoslezského kraje
Okruh 3. Lesnictví

čas	cíl		opatření	
dlouhodobé	3.1.	Zvýšení lesnatosti	3.1.1.	Vymezení ploch pro podporu zalesňování
			3.1.2.	Zjištění nesouladů mezi LHP/O, KN a skutečným stavem
střednědobé	3.2.	Funkčně integrované obhospodařování lesů	3.2.1.	Hodnocení základních funkcí lesů, ekologické stability, stupně přirozenosti a biodiverzity lesních ekosystémů
			3.2.2.	Zajištění funkčnosti (realizace) ÚSES v lesích (viz cíl 1.2.)
			3.2.3.	Zvláštní územní ochrana ekologicky cenných lesních ekosystémů (viz cíl 2.1.)
			3.2.4.	Vypracování koncepce systému podpory funkčně integrovaného lesního hospodaření
			3.2.5.	Zařazování lesů do kategorií LO a LZU z iniciativy SSL
krátkodobé	3.3.	Zvážit potřebu zařazení PR, NPP, PP, GZ a prvků ÚSES do LZU	3.3.1.	Vypracování posudku na potřebu zařazení do LZU pro jednotlivé PR, NPP, PP a GZ, rámcově pro prvky ÚSES
			3.3.2.	Vypracování návrhu na zařazení vybraných prvků do LZU
			3.3.3.	Projednání návrhu mezi OP a SSL, sjednocení (konsensus nebo kompromis) stanoviska OP a SSL

Cíle ochrany přírody a krajiny Moravskoslezského kraje
Okruh 4. Zemědělství

čas	cíl		opatření	
dlouhodobé	4.1.	Snížení celkové výměry zemědělské půdy zalesněním		Viz cíl 3.1. (lesnictví)
	4.2.	Ekologicky šetrné zemědělství s krajinnotvornou funkcí	4.2.1.	Prosazování a využívání podpůrných programů k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství (MZe) - - agroenvironmentální opatření
			4.2.2.	Prosazování a využívání krajinnotvorných programů (MŽP, SFŽP)
			4.2.3.	Podpora ekologického zemědělství a produkce biopotravin
			4.2.4.	Snížení podílu orné půdy v oblastech s vysokým zorněním
			4.2.5.	Podpora poradenství v oblasti péče o krajinu
střednědobé	4.3.	Ochrana povrchových a podzemních vod	4.3.1.	Uplatnění nitrátové směrnice – specifikace citlivých oblastí
	4.4.	Produkce biomasy – nepotravinářská produkce	4.4.1.	Usměrnění výsadeb rostlin k produkci biomasy z pohledu ochrany přírody
krátkodobé	4.5.	Priority ve zpracování KPÚ	4.5.1.	Stanovení územních priorit ve zpracování KPÚ podle katastrů
	4.6.	Péče o neobhospodařovanou půdu	4.6.1.	Koordinace zajištění péče o neobhospodařovanou půdu

B.2. Prioritní cíle v ochraně přírody a krajiny

B.2.1. Mapa homogenních oblastí Moravskoslezského kraje

Jako nástroj pro vybraná opatření dotýkající se krajiny obecně, dále pak zemědělství a lesnictví jako dvou oborů plošně ovlivňujících stav krajiny, byla vytvořena mapa homogenních oblastí Moravskoslezského kraje.

Základem pro vytvoření mapy byly dílčí bilanční povodí 4.řádu jako stabilní neměnné jednotky vymezené na základě přírodních podmínek. Pomocí GIS analýzy pak byly vytvořeny následující kategorie území - homogenní oblasti:

- A1** - území s podílem lesa nad 40%, průměrná nadmořská výška do 300 m n. m.
- A2** - území s podílem lesa nad 40%, průměrná nadmořská výška 300 – 500 m n. m.
- A3** - území s podílem lesa nad 40%, průměrná nadmořská výška nad 500 m n. m.
- B1** - území s převahou zemědělské půdy nad 60% a zorněním nad 65% s průměrnou svažitostí do 3⁰
- B2** - území s převahou zemědělské půdy nad 60% a zorněním nad 65% s průměrnou svažitostí nad 3⁰
- C1** - území s převahou zemědělské půdy nad 60% a průměrnou svažitostí do 7⁰
- C2** - území s převahou zemědělské půdy nad 60% a průměrnou svažitostí nad 7⁰
- D1** - území smíšeného charakteru (vyvážený podíl zemědělské a lesní půdy) s průměrnou svažitostí do 7⁰
- D2** - území smíšeného charakteru (vyvážený podíl zemědělské a lesní půdy) s průměrnou svažitostí nad 7⁰
- E** - ostatní území – převaha ostatních ploch nad 70 %

Do analýzy vstupovalo několik GIS vrstev:

- **Lesy MSK** – vrstva z ÚHULu.
- **Díly bloků** – vrstva z Registru produkčních bloků. Vrstva dílů bloků se dále rozlišovala podle kultury jednotlivých dílů, a to na ornou půdu a ostatní zemědělskou půdu (louky, pastviny, sady, zahrady, atd.).
- **Zornění** – vyjadřuje podíl orné půdy na celkové ploše povodí.
- **Ostatní plochy** – vznikly doplněním vrstvy lesů a dílů bloků do celkové plochy MSK.
- **Střední nadmořská výška a svažitost** na povodí – vypočteno z výškopisu Základní báze geografických dat (ZABAGED) na celé ploše MSK a poté sloučené na jednotlivá povodí.

B.2.2. Návrh priorit cílů dle jednotlivých homogenních oblastí MSK

cíle	Homogenní oblasti MS kraje									
	A1	A2	A3	B1	B2	C1	C2	D1	D2	E
Okruh 1: Obecná územní a druhová ochrana										
1.1.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
1.2.	2	2	2	1	1	2	1	2	2	1
1.3.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
1.4.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
1.5.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
1.6.										
1.7.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
1.8.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
1.9.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Okruh 2: Zvláštní územní a druhová ochrana										
2.1.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
2.2.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
2.3.										
2.4.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Okruh 3: Lesnictví										
3.1.	X	X	X	1	1	2	1	2	2	1
3.2.	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1
3.3.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Okruh 4: Zemědělství										
4.1.	Viz 3.1.									
4.2.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
4.3.	2	2	2	1	1	1	1	2	2	2
4.4.	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1
4.5.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
4.6.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

1 – cíl prioritní

2 – cíl ostatní

X - cíl se v těchto oblastech nerealizuje

B.3. Specifikace opatření k naplnění stanovených cílů

Okruh 1: Obecná územní a druhová ochrana

Cíl 1.1.: Vymezení ÚSES

ÚTP ÚSES, generel ÚSES a jednotlivé stupně ÚPD nejsou jednotné ve vymezení a v návaznosti prvků ÚSES. Nejednotnost je způsobena dobou zpracování jednotlivých dokumentací a špatnou či žádnou komunikací zpracovatelů ÚPD při navazování prvků na hranicích řešeného území. Cílem je revidovat a dopracovat existující podklady ÚSES a zabezpečit jejich soulad ve všech úrovních územního plánování.

Priorita 1 na celém území MSK

Způsob vyhodnocení: do roku 2018 zpracováno 100% území, každoročně podávat statistické vyhodnocení zpracování ÚSES do ÚP, ke každému ÚP soulad vymezení ÚSES dle jednotného podkladu ÚSES (slovní hodnocení ano/převážně/částečně/ne, v případě hodnocení částečně/ne, podrobné zdůvodnění změn, pokud se jakákoli změna bude týkat nadregionálních prvků, nutno mít souhlasné stanovisko MŽP).

Opatření 1.1.1.

Zajištění jednotného podkladu ÚSES regionální a nadregionální úrovně a jeho zpracování do ÚP VÚC a ÚPD obcí

Územně technický podklad pro územní plánování ÚTP ÚSES byl vytvořen v roce 1996, zahrnuje hrubé vymezení regionálních a nadregionálních prvků ekologické stability v měřítku 1:50 000 a byl zpracován centrálně pro celé území ČR. Generely ÚSES v měřítku 1:10 000 byly zpracovávány pro dílčí území okresu v první polovině 90-tých let a to až do úrovně lokální. Díky zpracování regionálními znalci generel většinou velice dobře zohledňuje místní přírodní podmínky. Jednotný podklad by měl vzniknout revizí generelu ÚSES a ÚTP ÚSES v měřítku 1:10 000. Revizí se rozumí výběr optimálního vymezení prvků z jednotlivých dokumentací, případně jeho upřesnění. Stav oborové dokumentace ÚSES je podrobně zmapována v rámci projektu VaV/640/5/02 (nositelem projektu AOPK ČR, Úsek detašovaného pracoviště v Brně). Při zpracovávání nových územních plánů je třeba dodržovat vymezení ÚSES dle Jednotného podkladu ÚSES. V případě drobných změn lze řešit zpracování ÚSES změnou ÚPD.

Výstupem bude schválený Jednotný podklad ÚSES jako závazný podklad pro územní plánování v MSK, zpřístupněný Jednotný podklad na internetových stránkách MSK a schválené ÚP VÚC a ÚPD obcí se zpracovaným Jednotným podkladem ÚSES.

- Nástroje k realizaci:
- ÚTP ÚSES
 - Generely ÚSES pro území MSK
 - KPÚ
 - ÚP VÚC, ÚPD obcí
- Možné finanční zdroje:
- MSK

Předpokládané náklady: 50 000,- Kč
Termín: jednotný podklad - 2006, zpracování do ÚPD průběžně při zpracovávání nových ÚPD (dokončení cca 2018)

Opatření 1.1.2.

Koordinace a podpora vymezování ÚSES lokální úrovně (zajištění návaznosti jednotlivých ÚPD)

Při schvalování ÚPD obcí je třeba zajistit návaznost vymezených prvků ÚSES všech úrovní na hranicích řešeného území a to nejen porovnáním sousedních již hotových ÚPD, ale i konzultací a domluvou sousedících obcí. Toto opatření musí probíhat zároveň s opatřením 1.1.1. – vždy při zpracování nových ÚPD. Bez dat z generelů pořizovaných okresními úřady lze jen obtížně zpracovávat návrhy lokálního ÚSES. Po zániku okresních úřadů nebyly generely předány krajskému úřadu a je třeba je dohledat a alespoň v kopii zajistit pro potřeby krajského úřadu. Vzhledem k odborné hodnotě podkladů je nutné zajistit jejich další použitelnost začleněním do Jednotného podkladu ÚSES.

Výstupem bude revidovaný Generel ÚSES (okresní generely) na lokální úrovni a zabezpečení návaznosti prvků lokálního ÚSES při schvalování ÚPD obcí.

Nástroje k realizaci: - jednotný podklad ÚSES
- Generel ÚSES (okresní generely)
- ÚPD obcí
- zpřístupnění podkladu – www MSK (AOPK?)
Možné finanční zdroje: - MSK
Předpokládané náklady: 50 000,-Kč
Termín: revidovaný Generel ÚSES – 2006
návaznost prvků ÚSES průběžně při zpracovávání nových ÚPD
(dokončení cca 2018)

Cíl 1.2: Realizace ÚSES

Doplnění nefunkčních prvků ÚSES. Je třeba uplatnit rozdílný přístup pro ÚSES v lesích a mimo les. ÚSES v lesích je třeba řešit v rámci LHP/LHO, případně prvky ÚSES zařadit do lesů zvláštního určení viz Cíl 3.4.

Priorita 1 v oblastech B1, B2, C2, E, v ostatních priorita 2

Způsob vyhodnocení: každoročně zhodnotit dodržování harmonogramu realizací prvků ÚSES, seznam k.ú. ve kterých proběhla realizace, procento realizovaných prvků ÚSES a náklady na realizaci (vlastní náklady obce, dotace krajské, dotace MŽP, dotace MZe) v jednotlivých k.ú. a v jednotlivých homogenních oblastech

Opatření 1.2.1.

Výběr prioritních oblastí s potřebou realizace ÚSES

Z mapy homogenních oblastí budou vybrána území s velkým podílem zornění či ostatních ploch, území ohrožená erozí (viz tabulka priorit). Pro každé katastrální území bude zjištěn poměr funkčních a nefunkčních prvků ÚSES (jako podklad bude sloužit letecký snímek a

ÚPD obce, případně generel ÚSES) a možnost řešení vlastnických vztahů (souvisí s cílem 4.5. - priority ÚSES musí být jedním ze vstupů při jeho řešení).

Výstupem bude harmonogram realizací prvků ÚSES dle katastrálních území na 10 let

Nástroje k realizaci:	- homogenní oblasti MSK - ÚPD - Existující či v současnosti zpracovávané studie KTP (zadavatel AOPK ČR) - Existující či v současnosti zpracovávané studie erozní ohroženosti území - Existující či v současnosti zpracovávané KPÚ - Jednotný podklad ÚSES, Generel ÚSES - Ortofoto mapy
Možné finanční zdroje:	MSK
Předpokládané náklady:	40 000,- Kč
Termín:	2005 – 2006

Opatření 1.2.2.

Zadávaní projektů a realizace ÚSES

Doplňování nefunkčních prvků ÚSES je realizováno v přímé návaznosti na opatření 1.2.1. a na zpracované KPÚ. Aby bylo možno čerpat dotace na realizaci ÚSES, je třeba předložit projekt se základními údaji a kalkulací nákladů.

Výstupem budou projekty ÚSES a funkční prvky ÚSES

Nástroje k realizaci:	- KPÚ - ÚPD obcí - Prioritní oblasti s potřebou realizace ÚSES (opatření 1.2.1.)
Možné zdroje financování:	- národní dotace (SFŽP – Program péče o přírodní prostředí, dílčí program 3.1.1. Zakládání prvků ÚSES, MŽP – Program péče o krajinu, Program revitalizace říčních systémů, MZe - Nařízení vlády č. 505/2000 Sb, a podpůrné programy na podporu zemědělských aktivit zaměřených na ochranu složek životního prostředí v zemědělství) - strukturální fondy EU (bude doplněno na začátku příštího roku) - spolufinancování ČR a EU (bude doplněno na začátku příštího roku)
Předpokládané náklady:	ročně cca 2 500 000,-
Termín:	průběžně (do roku 2015)

Opatření 1.2.3.

Vznik krajského programu k zajištění managementu ÚSES a přírodních parků

Realizace prvků ÚSES je podporována dotacemi, ale neřeší jejich management. Podle kompetencí by se měl krajský úřad plně postarat o zásahy v regionálních prvcích ÚSES a v přírodních parcích, případně dotačně podporovat zásahy v lokálních prvcích ÚSES.

Nástroje k realizaci:	Dotační program krajské úrovně pro podporu managementu ÚSES a přírodních parků
-----------------------	--

Možné zdroje financování: - MSK
- SFŽP (dílčí program 3.1.3. Zabezpečení mimoprodukčních funkcí lesa a k přírodě šetrné hospodaření v lesích)
Předpokládané náklady: ročně 400 000,-Kč
Termín: 2005 – 2008

Opatření 1.2.4.

Stimulace zájmu o realizaci ÚSES

ÚSES je účinný nástroj pro zvyšování biodiverzity krajiny a je nezbytné pochopení a přijetí této myšlenky veřejností. Základní cílovou skupinou jsou starostové a zastupitelé obcí. Práci s veřejností řeší koncepce EVVO, kde bude problematika ÚSES zmíněna. Vhodné by bylo zřízení centra odborného poradenství pro zájemce o bližší informace o vymezení, realizaci a finančním zajištění ÚSES.

Nástroje k realizaci: - semináře
Možné zdroje financování: - MSK
Předpokládané náklady: ročně 60 000,-Kč
Termín: 2005 – 2007

Cíl 1.3.: Ochrana mokřadů

Mokřad je v článku 1.1. Ramsarské úmluvy definován jako: „území bažin, slatin, rašelinišť i území pokrytá vodou, přirozená i uměle vytvořená, trvalá či dočasná, s vodou stojatou či tekoucí, sladkou, brakickou či slanou, včetně území s mořskou vodou, jejíž hloubka při odlivu nepřesahuje šest metrů“. Pro účely této práce jsme definici převzali s tím, že se jedná o zachovalá území s přírodními či přírodě blízkými společenstvy. Mokřady a prameniště jsou významné části krajiny, které je možno podle §6 zákona 114/92 Sb. zaregistrovat jako VKP, ty významnější pak vyhlásit jako MZCHÚ či jako součást MZCHÚ. V současné době jsou mokřady evidovány v publikaci Mokřady ČR – přehled vodních a mokřadních lokalit ČR z roku 1999. Podrobně jsou zde popsány mokřady mezinárodního významu, stručně jsou popsány mokřady nadregionálního a regionálního významu, mokřady lokálního významu jsou pouze vyjmenovány. U všech kategorií chybí přesná lokalizace v mapě. V rámci analytické části byla provedena hrubá lokalizace v podobě mapové vrstvy. (Souvisí s cílem 2.1.)

Priorita 1 na celém území MSK

Způsob vyhodnocení: rozloha jednotlivých mokřadních společenstev evidovaných na území MSK, % plochy se zabezpečenou ochranou – celkově, v jednotlivých biotopech a v jednotlivých kategoriích ochrany (existující, navržená)

Opatření 1.3.1.

Doplnění evidovaných mokřadů

Revize a přesná lokalizace mokřadů evidovaných v publikaci Mokřady ČR, doplnění na základě mapování NATURA 2000 o významnější biotopy V (vodní toky a nádrže), M (mokřady a pobřežní vegetace) a R (prameniště a rašeliniště). Lze také využít výsledků programu "Ochrana mokřadů v lesích", který zpracovávají některé ZO ČSOP a financují jej LČR s.p. Toto mapování není prováděno systematicky na celém území ČR, ale podle aktivity jednotlivých ZO ČSOP (dle informací UVR ČSOP do roku 2003 bylo mapováno na území

MSK pouze v oblasti CHKO Beskydy). V rámci tohoto mapování bude proveden přehled o stavu rybníků (intenzivní či extenzivní hospodaření, litorální pásmo...)

Výstupem bude seznam mokřadů s podrobným popisem jednotlivých území a mapa s přesností lokalizace mokřadů v měřítku 1 : 10 000.

Nástroje k realizaci:

- mapování NATURA 2000 (AOPK ČR)
- KSOPK MSK, část A – mokřady, vymezení hydromelioračních okrsků
- program "Ochrana mokřadů v lesích" (LČR s.p.)
 - komunikace s odborníky
 - mapy BPEJ
 - ortofoto mapy

Možné finanční zdroje:

- MSK
- MŽP (Program péče o krajinu, studie)
 - grant VaV

Předpokládané náklady: 100 000,-Kč

Termín: 2005 – 2007

Opatření 1.3.2.

Kategorizace mokřadů a návrh způsobu ochrany jednotlivých lokalit

Vytvoření seznamu typů společenstev, zařazení jednotlivých lokalit k těmto typům a tím stanovení způsobu managementu. Zařazení lokalit podle významu (mezinárodní, nadregionální, regionální a lokální). Pro každou lokalitu navrhnout odpovídající způsob ochrany. Obecně by mělo platit, že lokality mezinárodního a nadregionálního významu by měly být NPR, regionálního významu PR a lokálního významu registrované VKP. Pro kteroukoli lokalitu lze také využít možnosti smluvní ochrany. Zajištění ochrany pro lokality navržené jako PP či PR je cíl 2.1.

Výstupem bude doplnění opatření 1.3.1. o typ společenstev, význam a návrh stupně ochrany, podnět na MŽP k vyhlášení vybraných mokřadů jako MZCHÚ národního charakteru (NPR, NPP) a podnět ORP k registraci vybraných mokřadů jako VKP

Nástroje k realizaci:

- Péče o chráněná území díl I nelesní společenstva (Petříček)
- Mokřady ČR
- komunikace s odborníky
- plány péče existujících MZCHÚ mokřadního charakteru
- průzkumy prováděné na jednotlivých lokalitách

Možné finanční zdroje: - MSK

Předpokládané náklady: 40 000,-

Termín: 2005 – 2009

Cíl 1.4.: Doplnění (zhodnocení) soustavy přírodních parků

Přírodní parky představují ucelené a rozlohou významné části krajiny se zachovalým krajinným rázem, které jsou chráněny dle §12 zákona č. 144/92 Sb.

Priorita 2 na celém území MSK

Způsob vyhodnocení: pro každou oblast se zachovalým krajinným rázem - přírodní park zřízen ano/ne, zdůvodnění

Opatření 1.4.1.

Zhodnocení stávající soustavy přírodních parků a typů území vhodných ke zřízení přírodního parku

Vymezení ucelených oblastí se zachovalým krajinným rázem, zhodnocení stávajících a navržených přírodních parků a možnosti jejich rozšíření či doplnění.

Výstupem bude mapa oblastí se zachovalým krajinným rázem se slovním popisem a mapa návrhů přírodních parků (1:50000)

Nástroje k realizaci: - stávající přírodní parky
 - návrhy přírodních parků (ÚP VÚC)
 - biografické územní členění
 - komunikace s odborníky (Národní památkový úřad)

Možné finanční zdroje: MSK
Předpokládané náklady: 20 000,-Kč
Termín: 2005 – 2006

Opatření 1.4.2.

Vyhlášení přírodních parků

Zřízení nových či přehlášení stávajících přírodních parků podle zákona 114/92 Sb.

Nástroje k realizaci: - stávající přírodní parky
 - návrhy přírodních parků
 - ÚP VÚC

Možné finanční zdroje: MSK
Předpokládané náklady: 100 000,-
Termín: 2005 – 2010

Cíl 1.5.: Spolupráce v oblasti ochrany přírody (OP)

Na území MSK působí celá řada organizací, institucí i jednotlivců, kteří se zabývají ochranou přírody. Cílem je získat přehled o těchto subjektech, jejich působnosti a odbornosti, možnosti vypracovávat odborné posudky a průzkumy pro správní řízení vedená kompetentními úřady, provádět managementové práce atd.

Priorita 1 na celém území MSK

Opatření 1.5.1.

Vytvoření databáze odborníků v OP

Kromě základních identifikačních údajů bude databáze obsahovat odbornost, publikační činnost, oblasti spolupráce se správními úřady, seznam činností pro MSK (provedené práce, odborné posudky atd.)

Nástroje k realizaci: - analytická část KSOPK
 - managementové smlouvy

Možné finanční zdroje: MSK
Předpokládané náklady: 40 000,-Kč
Termín: 2005 – 2010

Cíl 1.6.: Likvidace vybraných invazních druhů na již zmapovaných lokalitách

Za invazní druhy, které je nutno urychleně likvidovat považujeme pro tuto práci bolševník velkolepý, křídlatku sachalinskou, křídlatku japonskou i jejich křížence. Systematická likvidace křídlatky byla prováděna po povodních v roce 1998 až 2000 na řece Opavě, v posledních letech se likviduje na Čeladné. Bolševník velkolepý byl ve větší míře likvidován na Vítkovsku podél řeky Moravice. Komplexně je zmapován výskyt křídlatky v povodí Morávky. Zde také probíhá likvidace, ale pouze lokálně na území některých katastrů. Výskyt bolševníku velkolepého na území MSK byl ve větším měřítku v okolí řeky Moravice, kde byl také likvidován a v současnosti jsou hlášeny pouze lokální výskyty několika jedinců

Priorita 1 Frýdecko-Místecko, Bruntálsko

Způsob vyhodnocení: každoroční zpráva o likvidovaných plochách

Opatření 1.6.1.

Výběr prioritních lokalit invazních druhů

Na základě mapování výskytu ID (cíl 1.9., opatření 1.9.2.) vybrat lokality, kde ID mohou způsobit největší škody (na zdraví člověka, na území se zachovalými přírodními hodnotami, na území s výskytem zvláště chráněných druhů). V současné době je připraveno ke komplexnímu zásahu povodí Morávky, kde je nutno spolupracovat na likvidaci křídlatky s CHKO Beskydy, LČR a Povodím Odry. V povodí Opavy je třeba pokračovat a rozšířit spolupráci v CHKO Jeseníky.

Výstupem bude seznam a mapa lokalit s výskytem ID s podrobným popisem o stavu lokality

Nástroje k realizaci: - existující mapování (Morávka, Opava)
- komunikace s odborníky

Možné finanční zdroje: MSK

Předpokládané náklady: 30 000,-Kč

Termín: 2005 – 2006

Opatření 1.6.2.

Návrh optimálního postupu a realizace likvidace invazních druhů

Pro jednotlivé druhy a konkrétní lokality vypracovat harmonogram a metodiku prací, způsob financování, zapojení spolupracujících subjektů (vlastníci či nájemci pozemků, správci toků, CHKO).

Výstupem budou projekty na realizaci likvidace ID pro jednotlivé lokality a zadání prací dle harmonogramu.

Nástroje k realizaci: - výstupy z opatření 1.6.1.

Možné finanční zdroje: - dotační tituly MŽP (Program péče o krajinu)
- dotační tituly SFŽP (Program péče o přírodní prostředí, dílčí program 3.1.1. Zakládání prvků ÚSES)

Předpokládané náklady: v prvních letech cca 1 000 000,- , postupně se budou náklady snižovat

Termín: každoročně

Cíl 1.7.: Obnova vodního režimu v krajině

Cílem je snaha o zachování či obnovení přirozeného či přírodě blízkého vodního režimu v krajině v co největší míře. Omezit na minimum tvrdé úpravy toků a tam, kde se jim nelze vyhnout je provádět způsobem citlivým k potřebám organismů vázaných na vodu. Každý vodní tok, přílehlá údolní niva a vodní nádrž je dle § 3 zákona 114/92 Sb. významným krajinným prvkem a k veškerým zásahům je třeba stanovisko orgánu ochrany přírody, kterým jsou ORP. Krajský úřad jako nadřízený orgán by měl zabezpečit jednotný přístup orgánů ochrany přírody k vydávání závazných stanovisek k zásahům do VKP. Vodní režim v krajině úzce souvisí s opatřeními, která se provádějí na ochranu před povodněmi a před vodní erozí (Konceptní rozvojový dokument pro plánování v oblasti vod na území Moravskoslezského kraje v přechodném období do roku 2010 – tento dokument však není dostatečný, neřeší drobné retenční prvky v krajině, omezuje se pouze na hlavní vodní toky a Plány oblastí povodí, které budou zpracovávat v příštích letech podniky Povodí v rámci přístupu ČR k EU. Pro doplnění strategie protipovodňové ochrany zadal krajský úřad MSK zpracování dokumentu „Koncepce pro opatření na ochranu před povodněmi v ploše povodí na území MSK“). V současné době MŽP připravuje kategorizaci vodních toků z hlediska ochrany přírody, která stanoví jednotný přístup k této problematice na území ČR.

Souvisí s cílem 1.3.

Priorita 1 na celém území MSK

Způsob vyhodnocení:

Opatření 1.7.1.

Stanovení přístupu k vodním tokům s prioritním zájmem OP

Výběr úseků vodních toků s prioritním zájmem OP (přírodní a přírodě blízké vodní toky a nivy, výskyt zvláště chráněných druhů vázaných na vodní prostředí) a stanovení přípustných a nepřípustných opatření na těchto úsecích. To by mělo sloužit jako podklad pro správní jednání zejména při zásazích do VKP a do biotopu zvláště chráněného druhu. Způsob přístupu k VKP vodní tok a údolní niva bude řešit společný metodický pokyn MŽP a Mze, který se v současné době zpracovává a na kterém spolupracují i zástupci správců vodních toků. Za prioritní zájem ochrany přírody lze rovněž považovat zprůchodnění migračních bariér na vodních tocích pro vodní živočichy. Zprůchodňování je třeba provádět účelně a systematicky na základě vyhodnocení potřebnosti a proveditelnosti zprůchodnění jednotlivých objektů.

Výstupem bude mapová vrstva s vymezením úseků vodních toků a niv s podrobným popisem stavu lokality a předpokládaných opatření

Nástroje k realizaci:	- údaje správců toků (studie Povodí Odry) - NATURA 2000 - Mapování vodních toků - Existující studie a projekty MŽP či Mze - Metodický pokyn MŽP a Mze (až bude zpracován)
Možné finanční zdroje:	MSK
Předpokládané náklady:	100 000,-Kč
Termín:	2005 – 2009

Cíl 1.8.: Koordinace registrace VKP

Registrace VKP je v kompetenci ORP. Úkolem krajského úřadu je zabezpečit jednotné vymezení významných částí krajiny, které je třeba chránit jako významný krajinný prvek a které nejsou VKP dle §3 zákona 114/92 Sb. Z analytické části vyplývá, že přístup k registraci VKP se v jednotlivých okresech výrazně lišil. Po formální stránce jsou VKP registrovány dobře kromě území bývalého okresu Nový Jičín, kde probíhala registrace většiny VKP hromadnou vyhláškou bez uvedení dotčených parcel. Takováto registrace je neplatná.

Priorita 1 ORP bývalého okresu Nový Jičín, ostatní Priorita 2

Způsob vyhodnocení: seznamy VKP z jednotlivých ORP s půlroční aktualizací

Opatření 1.8.1.

Metodické vedení při registraci VKP

Metodika k vytváření seznamu přírodních prvků, které mohou být registrovány jako VKP včetně stanovení kvality prvku a zásad ochrany.

Nástroje k realizaci: - existující registrovaná VKP
Možné finanční zdroje: MSK
Předpokládané náklady: 20 000,-
Termín: 2005 – 2007

Cíl 1.9. : Přehled o výskytu invazních druhů v MSK

Problematikou invazních druhů, zejména rostlinných, se zabývá celá řada institucí (např. Botanický ústav AV ČR, Česká botanická společnost, univerzity) a grantových projektů. Invazní druhy jsou takové nepůvodní druhy v zájmovém území, které mají schopnost šířit se na větší vzdálenost, obsazovat dosažené lokality a vytlačovat z nich druhy domácí (publikace Rostlinné invaze, Rezekvítek 2001).

Priorita 1 na celém území MSK

Způsob vyhodnocení: Procento zmapovaného území pro jednotlivé vybrané ID

Opatření 1.9.1.

Vytvoření seznamu ID v MSK

Seznam rostlinných a živočišných invazních druhů, stanovení stupně a druhu ohrožení pro člověka, ostatní rostlinné a živočišné druhy či ekosystému.

Nástroje k realizaci: - komunikace s odborníky
- existující studie a granty
Možné finanční zdroje: MSK
- MŽP (Program péče o krajinu, studie)
- Granty VaV
Předpokládané náklady: vytvoření seznamu 20 000,-
Termín: 2005 – 2006

Opatření 1.9.2.

Mapování výskytu vybraných ID

Ze seznamu invazních druhů vybrat druhy se zásadním dopadem na ekosystém a zadat mapování jejich výskytu.

Výstupem budou mapové vrstvy výskytu jednotlivých vybraných ID

Nástroje k realizaci:	- komunikace s odborníky - existující studie a granty
Možné finanční zdroje:	MSK - MŽP (Program péče o krajinu, studie) - Granty VaV
Předpokládané náklady:	ročně 150 000,-
Termín:	průběžně, zmapování celého území do roku 2010

Okruh 2: Zvláštní územní a druhová ochrana

Cíl 2.1.: Vytvoření reprezentativní soustavy MZCHÚ

MZCHÚ by měla pokrývat všechny typy přírodních a přírodě blízkých biotopů zastoupených na území MSK. Vybrány musí být takové lokality, kde lze dlouhodobě zabezpečit funkci a vývoj ekosystému. Nejprve bude vyhodnoceno celé území MSK z hlediska reprezentativních a unikátních biotopů (opatření 2.1.1.), pak bude proveden návrh optimální soustavy MZCHÚ (opatření 2.1.2.). Na základě porovnání optimální soustavy se soustavou stávající a s vyhodnocením střetů s ostatními zájmy územního plánování bude provedena optimalizace soustavy MZCHÚ na území MSK – doplnění chybějících, vyřazení či úprava hranic nevyhovujících (opatření 2.1.4.).

Priorita 1 na celém území MSK

Způsob vyhodnocení: zastoupení jednotlivých biotopů v soustavě MZCHÚ ano/ne, statistické vyhodnocení zastoupení a plochy jednotlivých biotopů v soustavě MZCHÚ

Opatření 2.1.1.

Přehled reprezentativních a unikátních biotopů v MSK

Základem pro vytvoření reprezentativní soustavy MZCHÚ je znalost biotopů v MSK, jejich lokalizace a jejich stupeň přirozenosti, reprezentativnost nebo unikátnost v krajském, celostátním i evropském měřítku.

Výstupem bude seznam a mapová vrstva reprezentativních a unikátních biotopů

Nástroje k realizaci:	- mapování NATURA 2000 - lesnická typologie - komunikace s odborníky - ÚSOP, ISOP, lokality zařazené dle mezinárodních úmluv (Ramsar), lokality IBA
Možné finanční zdroje:	- MSK - MŽP (Program péče o krajinu, studie), kombinace prostředků
Předpokládané náklady:	80 000,-Kč
Termín:	seznam biotopů – 2005, mapová vrstva 2006

Opatření 2.1.2.

Návrh optimální soustavy MZCHÚ (včetně NPR a NPP)

Návrh optimální soustavy MZCHÚ, která bude vycházet ze stávajícího stavu krajiny bez ohledu na existující MZCHÚ a plánované záměry využití území (územní rezervy).

Nástroje k realizaci:	- výstup opatření 2.1.1. - jednotný podklad ÚSES
Možné finanční zdroje:	MSK
Předpokládané náklady:	60 000,-Kč
Termín:	2005 – 2007

Opatření 2.1.3.

Vyhodnocení stávající soustavy MZCHÚ (kategorie PP a PR)

Je třeba provést revizi všech MZCHÚ (včetně těch, které jsou v současné době v návrhu či na které je vydán záměr) a to ve dvou rovinách:

1. - revize parcelního vymezení a zřizovacích předpisů
2. - revize důvodu ochrany - zařazení jednotlivých MZCHÚ k vybraným biotopům dle opatření 2.1.1., zhodnocení, zda současný stav odpovídá či neodpovídá požadavkům na zachovalost biotopu, střety s jinými zájmy

Výstupem bude seznam MZCHÚ s popisem nalezených nedostatků.

Nástroje k realizaci:	- plány péče - ÚSOP - zřizovací předpisy - terénní šetření - připravené návrhy MZCHÚ (PP Kopytná) - komunikace s odborníky - územně plánovací dokumentace (ÚP VÚC, ÚPD obcí)
Možné finanční zdroje:	MSK
Předpokládané náklady:	700 000,-Kč
Termín:	2005 – 2007

Opatření 2.1.4.

Doplnění chybějících a vyřazení nevyhovujících MZCHÚ

Na základě předchozích opatření bude navržena reprezentativní soustava MZCHÚ, kde ke každé lokalitě bude uveden způsob zajištění ochrany (vyhovující, vyhlásit, zrušit a znovu vyhlásit). Návrh musí respektovat stávající ÚPD, případně projednat možnost jejich změny.

Výstupem bude zrušení či vyhlášení MZCHÚ a podnět MŽP na vyhlášení MZCHÚ národního charakteru.

Nástroje k realizaci:	- návrh optimální soustavy MZCHÚ (výstup 2.1.2.) - revize stávajících MZCHÚ včetně navrhovaných (výstup 2.1.3.) - ÚPD VÚC, ÚPD obcí (vyhodnocení střetů) - návrhy plánu péče pro nově navržené MZCHÚ v kategorii PR a PP - komunikace s odborníky
Možné finanční zdroje:	MSK
Předpokládané náklady:	100 000,-Kč
Termín:	2005 – 2012

Cíl 2.2.: Zajišťování managementu MZCHÚ (PP a PR)

Nalezení a provádění optimálního hospodaření a optimálních zásahů v jednotlivých MZCHÚ tak, aby zůstal zachován, případně byl podpořen důvod ochrany.

Způsob vyhodnocení: management odpovídá plánu péče ANO/NE – každoročně;

Opatření 2.2.1.

Vyhodnocení dosavadního způsobu managementu, návrhy změn a jejich uplatnění v plánu péče

Způsob managementu musí vždy vycházet z předmětu – cíle ochrany. Zhodnotit, zda je dosavadní způsob managementu vyhovující pro předmět ochrany a zastoupený biotop, navrhnout změny a zapracovat do plánu péče. Toto opatření bude prováděno vždy při dobíhání platnosti plánu péče a výstupní zpráva bude součástí nového plánu péče. Pro citlivější biotopy (mokřady, vodní nádrže, louky) bude vyhodnocení navíc prováděno po 2 a 5ti letech od začátku platnosti plánu péče. Při vyhodnocení managementu lesních MZCHÚ je třeba spolupracovat s ÚHÚL, v nelesních s AOPK ČR.

Výstupem bude nový plán péče se zhodnocením účinnosti dosavadního managementu.

Nástroje k realizaci: - platné plány péče
 - výroční zprávy o provedených zásazích
 - terénní šetření – zhodnocení aktuálního stavu

Možné finanční zdroje: MSK
Předpokládané náklady: ročně cca 300 000,- Kč
Termín: trvale

Opatření 2.2.2.

Provádění managementu dle platných plánů péče

Zabezpečení finančních zdrojů a zadávání konkrétních prací dle platného plánu péče.

Výstupem bude každoroční zpráva a zhodnocení provedených managementových opatření na jednotlivých MZCHÚ, v případě potřeby projekt k zabezpečení managementu.

Nástroje k realizaci: - plány péče
 - zadání prací
 - kontrola a převzetí prací
 - vyhodnocení zásahů a hospodaření

Možné finanční zdroje: - MSK
 - SFŽP (Program péče o přírodní prostředí, dílčí program 3.1.5. Realizace schválených plánů péče o ZCHÚ, dílčí program 3.1.3. Zabezpečení mimoprodukčních funkcí lesa a k přírodě šetrné hospodaření v lesích)

Předpokládané náklady: ročně cca 5 000 000,- Kč
Termín: trvale

Cíl 2.3.: Záchranná centra a záchranné programy

Kromě existujících celostátních záchranných programů vyhlášených MŽP je v kompetenci kraje vyhlášení vlastních záchranných programů na krajské či regionální úrovni. Na území MSK pracuje Záchranná stanice Bartošovice na Moravě a ZO ČSOP Sovinecko (dravci, sovy)

Opatření 2.3.1.

Záchranné programy

Bude provedeno vyhodnocení vyhlášených záchranných programů jak krajských tak celostátních (informace poskytnou garanti jednotlivých ZP) a budou navrženy nové záchranné programy. Výstupem bude zpráva o průběhu jednotlivých záchranných programů a návrh optimalizace postupu v dalších letech. Pro nově navržené záchranné programy bude stanovena náplň činnosti, garant a předpokládané finanční náklady a vybrané programy budou vyhlášeny.

Nástroje k realizaci:	- probíhající ZP v MSK - hodnotící zprávy ZP - komunikace s odborníky - vyhlášení konkrétních ZP podporovaných MSK
Možné finanční zdroje:	- MSK - SFŽP (Program péče o přírodní prostředí, dílčí program 3.1.7. Realizace schválených záchranných programů zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů)
Předpokládané náklady:	530 000,-
Termín:	trvale, každoročně

Opatření 2.3.2.

Záchranná centra ZC

Bude vyhodnocena činnost ZC. Krajský úřad se bude podílet na financování činnosti záchranných center.

Nástroje k realizaci:	- existující ZC - návrhy nových činností a optimalizace stávajících - hodnotící zprávy ZC - zhodnocení finanční náročnosti - vyhlášení konkrétních činností ZC podporovaných MSK
Možné finanční zdroje:	- MSK
Předpokládané náklady:	500 000,- Kč ročně
Termín:	trvale

Cíl 2.4.: Přehled o výskytu zvláště chráněných druhů v MSK

Pro posuzování zásahů do krajiny i pro sledování dlouhodobých změn v krajině je nutná znalost výskytu rostlinných a živočišných druhů a to zejména druhů chráněných. Podle platného zákona 114/92 Sb. krajský úřad uděluje výjimky k zásahu do biotopu zvláště chráněných druhů a to pro druhy ohrožené. ORP by měly při vydávání rozhodnutí o zásahu do VKP upozornit na výskyt zvláště chráněných druhů. V současné době neexistuje ucelený a funkční program pro evidenci výskytu zvláště chráněných druhů a tyto informace jsou rozptýleny po jednotlivých odbornících, odborných institucích, v publikacích a v existujících ale obecně nepřijatých nálezových databázích (ISOP spravovaný AOPK ČR, IS SCHKO spravovaný SCHKO ČR). V současnosti probíhají jednání mezi resortními organizacemi MŽP o jednotném využívání IS. Při výběru vhodné databáze doporučujeme převzít IS používaný těmito organizacemi.

Priorita 1 na celém území MSK

Způsob vyhodnocení: naplněnost a funkčnost informačního systému

Opatření 2.4.1.

Vytvoření informačního systému výskytu zvláště chráněných druhů

Smyslem takového informačního systému je možnost vyhledávání lokalit výskytu podle základních kritérií – výskyt druhů v konkrétní lokalitě, rozšíření konkrétního druhu, seznam všech ohrožených druhů s výskytem na území MSK atd. Použitelný informační systém proto musí splňovat podmínku interaktivního propojení textových informací s mapou (GIS).

Výstupem bude GIS s možností zadávání, zpracovávání a vyhodnocování dat.

Nástroje k realizaci: - existující informační systémy ochrany přírody
- posouzení vhodnosti existujících nálezových databází
- návrh na vytvoření nového či upravení existujícího informačního systému dle potřeb MSK

Možné finanční zdroje: MSK

Předpokládané náklady: 300 000,- Kč

Termín: 2005 – 2007

Opatření 2.4.2.

Naplnění informačního systému výskytu zvláště chráněných druhů

Jednorázové naplnění již existujícími údaji a jejich postupné doplňování.

Nástroje k realizaci: - existující průzkumy a publikace
- existující data v nálezových databázích

Možné finanční zdroje: MSK

Předpokládané náklady: 200 000,- Kč

Termín: 2005 – 2009

Okruh 3: Lesnictví

Cíl 3.1.: Zvýšení lesnatosti

Les je klimaxem na drtivé většině území kraje a jako takový dosahuje nejvyšší ekologické stability a má stabilizační vliv na celou krajinu. Dokonce i intenzivně obhospodařované jehličnaté monokultury na nevhodných stanovištích dosahují stupně přirozenosti 3 (přírodě vzdálený ekosystém) a jsou podstatně stabilnější než intenzivní zemědělské kultury (orná půda, intenzivní pastviny) či plochy s jinou lidskou činností (průmysl, zástavba, skládky...).

Cílem je zvýšení lesnatosti kraje v dlouhodobém časovém horizontu (30 let) ze současných 35,44 % na alespoň 37 %. To představuje zalesnění cca 11 tis. ha nelesní půdy.

Zvýšení lesnatosti je prioritní v oblastech s intenzivním zemědělstvím (vysoký podíl zemědělské půdy a vysoká míra zornění – B1, B2) = Opavsko – Hlučínsko, Novojičínsko – Bílovesko, a v průmyslových oblastech (vysoký podíl ostatních ploch – E) = Ostravsko – Karvinsko. V oblastech s extenzivním zemědělstvím (vysoký podíl zemědělské půdy ale nižší míra zornění – C1, C2) = Vítkovsko, Bruntálsko, a v oblastech smíšeně využívaných je zvýšení méně prioritní.

V oblastech s vysokou (> 40 % - A1, A2, A3) lesnatostí není zvýšení lesnatosti prioritou ochrany přírody. Při případném zalesňování nelesních půd v těchto oblastech je nezbytné dbát zájmů ochrany přírody: zachování ekotonových linií, mokřadů, drobných vodních ploch a trvalých nelesních porostů uvnitř lesních komplexů, zachování diverzity a použití co nejvyššího podílu stanovištně přirozených autochtonních dřevin při zalesňování.

Opatření 3.1.1.

Vymezení ploch pro podporu zalesňování

Smyslem opatření je nalézt v kraji (v oblastech s prioritou zvýšení lesnatosti) pozemky vhodné k zalesnění z hlediska ochrany přírody, hospodářského, majetkoprávního... Bude se jednat zejména o neobhospodařované zemědělské pozemky, rekultivace devastovaných ploch aj. Žádoucí je především vznik menších lesů vhodně rozmístěných v krajině. Využít prvků ÚSES (BC i BK), vhodné jsou i liniové útvary (podél komunikací, vodotečí, produktovodů...), příp. remízky a meze charakteru rozptýlené zeleně.

Opatření by mělo být realizováno formou samostatného projektu (příp. několika projektů), které kraj pravděpodobně nebude realizovat sám, ale zadá je třetímu subjektu (možné je i zpracování jinou státní organizací). Součástí projektu by mělo být i projednání s dotčenými vlastníky a uživateli pozemků. Výsledkem by měl být GIS se zákresem vyznačených pozemků, vlastnických (uživatelských) vztahů k nim, charakteristikou právního stavu a obecnou charakteristikou přírodních podmínek. Vyznačeno by mělo být alespoň 11 tis. ha pozemků v oblastech s prioritou zalesňování.

Nástroje k realizaci:	- zadání projektu
Možné finanční zdroje:	- rozpočet kraje, MZe ČR
Předpokládané náklady:	1.100 000,-Kč
Termín:	zadání 2006, dokončení projektu rok 2008

Opatření 3.1.2.

Zjištění nesouladů mezi LHP/O, KN, a skutečným stavem

Podle § 3 zákona č. 289/1995 Sb. (Lesní zákon) jsou pozemky určenými k plnění funkcí lesa (PUPFL) „pozemky s lesními porosty a plochy, na nichž byly lesní porosty odstraněny za účelem obnovy, lesní průseky a nezpevněné lesní cesty, nejsou-li širší než 4 m, a pozemky, na nichž byly lesní porosty dočasně odstraněny na základě rozhodnutí orgánu státní správy lesů podle § 13 odst. 1 tohoto zákona“ (§ 3, odst. 1, písm. a zákona č. 289/1995 Sb. = „lesní pozemky“) a dále „zpevněné lesní cesty, drobné vodní plochy, ostatní plochy, pozemky nad horní hranicí dřevinné vegetace (hole), s výjimkou pozemků zastavěných a jejich příjezdních komunikací, a lesní pastviny a políčka pro zvěř, pokud nejsou součástí zemědělského půdního fondu a jestliže s lesem souvisejí nebo slouží lesnímu hospodářství“ (§ 3, odst. 1, písm. b zákona č. 289/1995 Sb. = „jiné pozemky“). Kromě toho může orgán státní správy lesů na návrh nebo se souhlasem vlastníka i pozemky neuvedené v odst. 1 „prohlásit rozhodnutím za pozemky určené k plnění funkcí lesa“.

Podle § 3, odst. 3 téhož zákona rozhoduje v případě pochybností „o tom, zda jde o pozemky určené k plnění funkcí lesa“ orgán státní správy lesů.

Ačkoli lesem se podle § 2, písm. a lesního zákona rozumí „lesní porosty s jejich prostředím a pozemky určené k plnění funkcí lesa“ tedy všechny PUPFL, pro problematiku zjištění lesnatosti jsou pro nás klíčové „lesní pozemky“ (§ 3, odst. 1, písm. a lesního zákona), neboť „jiné pozemky“ (§ 3, odst. 1, písm. b lesního zákona) nejsou ve skutečnosti porostlé lesem, ale pouze slouží lesnímu hospodářství (příp. myslivosti) - ačkoli i tyto mohou mít pro ochranu přírody velký význam (drobné vodní plochy, lesní pastviny, pozemky nad horní hranicí dřevinné vegetace...).

Pro rozhodnutí o tom, zda se jedná o lesní pozemky je v souladu s § 3, odst. 1. písm. a lesního zákona klíčové, co jsou to „lesní porosty“. Lesními porosty se podle § 2, písm. c lesního zákona rozumí „stromy a keře lesních dřevin, které v daných podmínkách plní funkce lesa“.

Pro všechny PUPFL musí být podle § 25, odst. 1 lesního zákona vyhotoven LHP nebo LHO. Lesní pozemky (s výjimkou pozemků, „na nichž byly lesní porosty dočasně odstraněny na základě rozhodnutí orgánu státní správy lesů“ - § 3, odst. 1, písm. a lesního zákona) jsou v LHP/O označovány jako „porostní půda“, jiné pozemky (§ 3, odst. 1, písm. b lesního zákona) jsou označovány jako „bezlesí“.

V katastru nemovitostí (KN) jsou lesní pozemky označeny samostatným druhem pozemku (druh pozemku = 10). Podle zákona č. 144/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů (katastrální zákon) mají katastrální úřady v pravidelných cyklech revidovat soulad údajů katastru se skutečným stavem a to za součinnosti vlastníků, obcí, státních orgánů a jiných oprávněných osob.

V praxi se však změna druhu pozemku do katastru nemovitostí zapisuje jen na popud vlastníka podložený v případě lesních pozemků rozhodnutím orgánu státní správy lesů a též výsledkem stavebního řízení. LHP/O jsou vyhotovovány obvykle jen pro lesní pozemky podle KN, skutečný stav (les na nelesních pozemcích) není zjišťován.

Důsledkem je rozpor mezi skutečným stavem (skutečnou rozlohou lesa), lesními pozemky v KN a lesem popsáním LHP/O.

Smyslem opatření je zjištění skutečné rozlohy lesa a vyhledání pozemků porostlých lesem, které nejsou v KN evidovány jako lesní pozemky (a) nebo pro ně není vyhotoven LHP ani LHO. OSSL může následně podat podnět ke změně druhu pozemku (rozhodnout o jejich náležitosti k PUPFL) a zadat vyhotovení LHO pro tyto lesy.

Opatření by mělo být realizováno formou zadání projektu. Pro zjištění skutečného stavu postačí využít ortorektifikované letecké snímky vhodného měřítka (1:20000), přednostně by měly být vyhodnoceny k.ú. s vektorovou podobou katastrální mapy (DKM, KM-D). Krajský

úřad by měl postup koordinovat s dalšími subjekty, které na zjišťování rozsahu PUPFL participují.

Nástroj realizaci:	- zadání projektu
Možné finanční zdroje:	- rozpočet kraje, MZe ČR
Předpokládané náklady:	2.500 000,-Kč
Termín:	zadání 2005, dokončení projektu rok 2010

Cíl 3.2.: Funkčně integrované obhospodařování lesů

Funkčně integrované (polyfunkční) obhospodařování lesů má zajistit plnění všech, často protichůdných, nároků na les kladených. Umožňuje zajištění enviromentálních funkcí (především funkce ekologicko-stabilizační), vysoké ekologické stability, přirozenosti a biodiverzity při zachovalém plnění společenských i vlastnických (hospodářská funkce) požadavků na les kladených. Cílem je podpora funkčně integrovaného hospodaření nad rámec kategorizace podle stávajícího lesního zákona. Základem funkčně integrovaného hospodaření jsou polyfunkční lesy. V některých místech bude trvale nebo dočasně dominovat jen některá funkce lesa a ostatní budou potlačeny (lesy ochranné, MZCHÚ, produkční lignikultury apod.). Dále je cílem podpora enviromentálních funkcí lesů. Splněním cíle ve střednědobém (6 let) horizontu je vytvoření systému podpory funkčně integrovaného hospodaření a enviromentálních funkcí na krajské úrovni.

Tento cíl je prioritní na celém území kraje (s výjimkou MZCHÚ, kde je prioritní minimalizace lidských zásahů).

Opatření 3.2.1.

Hodnocení základních funkcí lesů, ekologické stability, stupně přirozenosti a biodiverzity lesních ekosystémů

Opatření je jakýmsi výchozím „změřením“ stavu, jehož zlepšování je dlouhodobým cílem ochrany přírody. Mělo by být realizováno zadáním několika projektů, které mohou být rozděleny tematicky (funkce, přirozenost, biodiverzita, ekologická stabilita) nebo geograficky a mohou na sebe navazovat (přirozenost > biodiverzita > ekologická stabilita). Výstupem by měla být informační vrstva popisující výsledky a jednotlivé veličiny pro základní jednotky šetření (porost, povodí, čtverec apod.) a agregovaně pro katastry obcí, správní obvody pověřených obecních úřadů s rozšířenou působností a kraj.

Předem je nezbytné připravit metodiky a zadání projektů (hodnocené veličiny, použité klasifikace, plošné x statistické šetření, podklady, výstupy), aby řešení bylo jednoznačné a opakovatelné se srovnatelnými závěry. Pro hodnocení základních funkcí lesů lze použít metodiku MŽP (Vyskot). Vypracování metodik a zadávací dokumentace je možné rovněž zadat kvalifikovaným subjektům nebo požádat o pomoc odbornou státní organizaci. Není vhodné vypracování metodiky i vlastní šetření spojovat do jednoho projektu.

Celý cyklus šetření by měl být dokončen do roku 2010, zadání by mělo být připraveno nejpozději v roce 2006. Náklady je možné snížit snížením podrobnosti a kvality šetření.

Šetření by se mělo podle stejné metodiky opakovat v desetiletých cyklech.

Nástroje k realizaci:	- zadání projektů, spolupráce s odbornými organizacemi
-----------------------	--

Možné finanční zdroje: - krajský úřad
Předpokládané náklady: 4 250 000,- Kč na první cyklus (metodiky, zadávací dokumentace, první cyklus šetření). Předpokládané náklady při opakovaném šetření cca 400 000,- Kč/rok.
Termín: zadání prvního cyklu 2006, dokončení 2010

Opatření 3.2.2.

Zajištění funkčnosti (realizace) ÚSES v lesích

Toto opatření je totožné s cílem 1.2. a opatřením 1.2.3.

Opatření 3.2.3.

Zvláštní územní ochrana ekologicky cenných lesních ekosystémů

Toto opatření se překrývá s cílem 2.1. a opatřením 2.1.2.

Opatření 3.2.4.

Vypracování koncepce systému podpory funkčně integrovaného lesního hospodaření

Klíčové opatření pro splnění cíle. Ve spolupráci státní správy a odborníků na ochranu přírody, lesní hospodářství a lesnickou politiku vypracovat a předložit radě kraje a krajskému zastupitelstvu koncepci systému podpory funkčně integrovaného hospodaření na krajské úrovni. Možné je zadání dílčích projektů řešících odpovědi na jednotlivé otázky. Koncepce by měla zahrnovat komplexně možnosti ekonomické, právní, osvětové i jiné a v krajním případě vést až k legislativní iniciativě kraje.

Nástroje k realizaci: - spolupráce s odborníky (databáze odborníků viz opatření 1.5.1), připomínkové řízení odbornou veřejností, diskusní fóra, jednání krajských orgánů
Možné finanční zdroje: - krajský úřad
Předpokládané náklady: 800 000,-Kč
Termín: 2006 – 2009

Opatření 3.2.5.

Zařazování lesů do kategorií LO a LZU z iniciativy SSL

O zařazení lesů do kategorií lesů ochranných nebo lesů zvláštního určení rozhoduje OSSL na popud vlastníka nebo z vlastního podnětu (§§ 7 a 8 lesního zákona). V praxi se možnost zařazení lesa do LO nebo LZU z vlastního podnětu OSSL příliš nevyužívá. V případě požadavku náhrady za omezení hospodaření by totiž tuto náhradu nesl orgán státní správy. Smyslem opatření je zařadit do příslušných kategorií lesy, v nichž funkce ochranná nebo některé mimoprodukční funkce vyžadují odlišný způsob obhospodařování.

Revidovat kategorizaci nejlépe vždy v předposledním roce platnosti LHP/O.

Nástroje k realizaci: - revize kategorizace, rozhodnutí OSSL
Možné finanční zdroje: - krajský úřad
Předpokládané náklady:
Termín: trvale

Cíl 3.3.: Zvážit potřebu zařazení PR, NPP, PP, GZ a prvků ÚSES do LZU

Naplnění tohoto cíle je prvním krokem k naplňování cíle 3.2. Obsahově je předstupněm opatření 3.2.5. V krátkodobém časovém horizontu (2 roky) je prioritní pro všechny MZCHÚ a GZ, které nejsou zařazeny do LZU. V návaznosti na opatření 1.2.1. je prioritní i pro prvky ÚSES v oblastech prioritní potřeby realizace ÚSES.

Opatření 3.3.1.

Vypracování posudku na potřebu zařazení do LZU pro jednotlivé PR, NPP, PP a GZ, rámcově pro prvky ÚSES.

Posudek může být vypracován krajským úřadem za přizvání externích odborníků v oblasti ochrany přírody, lesních ekosystémů a lesního hospodářství nebo zadán formou projektu expertní organizaci. Posudek by měl obsahovat rovněž vyčíslení možných náhrad za újmu na hospodaření v případě omezení hospodaření z titulu zařazení do LZU.

Nástroje k realizaci:	- spolupráce s odborníky (databáze odborníků viz opatření 1.5.1), zadání projektu
Možné finanční zdroje:	- krajský úřad
Předpokládané náklady:	200 000,-Kč
Termín:	2005

Opatření 3.3.2.

Vypracování návrhu na zařazení vybraných prvků do LZU

Návrh na zařazení vybraných prvků do LZU by měl být buď přímým výstupem projektu podle opatření 3.3.1. nebo na základě tohoto posudku vypracován pracovníky ochrany přírody oddělení lesního hospodářství a ochrany přírody odboru životního prostředí a zemědělství krajského úřadu.

Nástroje k realizaci:	- výstupy opatření 3.3.1.
Možné finanční zdroje:	- krajský úřad
Předpokládané náklady:	50 000,-Kč
Termín:	2006

Opatření 3.3.3.

Projednání návrhu mezi OP a SSL, sjednocení (konsensus nebo kompromis) stanoviska OP a SSL

Jedná se o projednání návrhu z opatření 3.3.2. mezi pracovníky ochrany přírody a SSL v rámci krajského úřadu. Návrh by měl být projednán rovněž s vlastníky (správci) dotčených lesů. Výsledkem by mělo být zařazení vybraných lesů do kategorie LZU.

Nástroje k realizaci:	- výstupy opatření 3.3.1. a 3.3.2. jednání a koordinace v rámci oddělení ekologie krajiny referátu životního prostředí a zemědělství krajského úřadu, jednání s dotčenými vlastníky lesů
Možné finanční zdroje:	- krajský úřad
Předpokládané náklady:	50 000,-Kč
Termín:	2006

Okruh 4: Zemědělství

Cíl 4.1.: Snížení celkové výměry zemědělské půdy zalesněním

Viz cíl 3.1. - lesnictví

Zemědělství a lesnictví jsou dvě nejvýznamnější krajinnotvorné činnosti, které zásadním způsobem ovlivňovaly a ovlivňují stav krajiny a životního prostředí. Podrobněji je tato část rozvedena v části 3.1.

Cíl 4.2.: Ekologicky šetrné zemědělství s krajinnotvornou funkcí

Současná zemědělská činnost v kraji nemůže být založena pouze na produkci, ale její nedílnou součástí musí být tvorba a údržba krajiny tak, jak se stává zažitou normou ve státech Evropské unie. Zemědělství ve všech vyspělých zemích je dotováno z veřejných prostředků nejen z důvodu produkce potravin, ale stále více převládají dotační tituly na mimoprodukční a krajinnotvornou funkci zemědělství. V souvislosti se vstupem do EU dojde k omezení podpory intenzivního zemědělského hospodaření, dojde ke snížení přímých plateb do výroby ve prospěch podpory ekologie krajiny a udržitelného rozvoje venkova.

V oblastech s méně příznivými podmínkami, které jsou trvale neschopné konkurence (např. znevýhodněné oblasti LFA, zemědělská činnost v chráněných územích) je nutno provést restrukturalizaci výroby na extenzivní zemědělství, chov skotu a ovcí (včetně produkce mléka).

Cíl je prioritní na celém území kraje s výjimkou hustě osídlených a industriálních oblastí (homogenní oblast E).

Opatření: 4.2.1.

Prosazování a využívání podpůrných programů k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství (MZe) – agroenvironmentální opatření

V současné době platí Nařízení vlády č. 505/2000 Sb., kterým se stanoví podpůrné programy k podpoře aktivit podílejících se na udržování krajiny, programy pomoci k podpoře méně příznivých oblastí a kritéria pro jejich posuzování.

V souvislosti se vstupem do EU je nový návrh agroenvironmentálních opatření pro ČR zpracován v rámci Horizontálního plánu rozvoje venkova (HRDP).

Podmínky provádění agroenvironmentálních opatření vyplývají z Nařízení vlády č. 242/2004 Sb.

Přihlášení se zemědělců k agroenvironmentálním programům jako programům dobrovolným bude žádoucí podporovat především v rovině osvěty i ze strany MSK kraje.

Nástroje k realizaci:	- osvěta
Možné zdroje financování:	- strukturální fondy EU - podíl národních zdrojů MŽP, MZe - vlastní MSK kraj (osvěta)
Předpokládané náklady:	100 000,- Kč
Termín:	trvalý

Opatření: 4.2.2.

Prosazování a využívání krajinotvorných programů (MŽP a SFŽP)

Krajinotvorné programy Ministerstva životního prostředí představují ucelenou koncepci opatření, která mají pomoci rehabilitovat a revitalizovat krajinu. Prvním schváleným programem byl v roce 1992 Program revitalizace říčních systémů (PRŘS), krátce nato následovaly další krajinotvorné programy. V roce 1996 Program péče o krajinu (PPK) a v roce 1998 Program drobných vodohospodářských ekologických akcí (PDVEA) Do krajinotvorných programů je také zařazován Program péče o přírodní prostředí (PPPP) Státního fondu životního prostředí.

Během 12 let své existence si krajinotvorné programy získaly pevné místo v politice MŽP, dochází k jejich propojování s dotačními programy Ministerstva zemědělství (Komplexní pozemkové úpravy, podpora mimoprodukčních funkcí zemědělství, uvádění půdy do klidu) a významnou měrou se podílejí na usměrňování vzhledu dnešní krajiny.

Nástroje k realizaci:	- osvěta
Možné zdroje financování:	- strukturální fondy EU - podíl národních zdrojů MŽP, MZe - vlastní MSK kraj (osvěta)
Předpokládané náklady:	100 000,- Kč ročně
Termín:	trvalý

Opatření: 4.2.3.

Podpora ekologického zemědělství a produkce biopotravin

Podíl ekologického zemědělství je žádoucí v rámci ČR zvyšovat, a to zejména na orné půdě, jeho provozování má přímý pozitivní vliv na stav krajiny. Bohužel současné ekologické zemědělství se omezuje výhradně na extenzivní pastvu dobytka – tedy na podhorské oblasti a trvalé travní porosty. Je žádoucí ekologické zemědělství rozšiřovat i do produkčních zemědělských oblastí na ornou půdu. Ekologické zemědělství zařazeno mezi agroenvironmentální programy v rámci HRDP.

Ekologické zemědělství v MSK kraji je provozováno především v oblasti ORP Vítkov, Bruntál a Rýmařov , malou měrou také v ORP Frýdlant nad Ostravicí a Jablunkov.

MSK kraj by měl podporovat ekologicky hospodařící zemědělce formou osvěty a grantů na podporu hospodaření.

Nástroje k realizaci:	- agroenvironmentální programy - osvěta
Možné zdroje financování:	- národní dotace (SFŽP, MZe) - strukturální fondy EU - spolufinancování ČR a EU - granty MSK kraje
Předpokládané náklady:	200 000,- Kč ročně
Termín:	trvalý

Opatření 4.2.4.

Snížení podílu orné půdy v oblastech s vysokým zorněním

Míra zornění je v rámci ČR velmi vysoká. Moravskoslezský kraj patří z tohoto pohledu ke krajům s vysokým zorněním. Nejvyšší podíl orné půdy je na Opavsku, Osoblažsku, Bílovecku a Novojičínsku.

Snížení zornění je potřeba nasměřovat především do těchto oblastí s vysokým zorněním a na pozemky s vyšší svažitostí. Nejčastější způsob snížení podílu zornění je zatravnění pozemku a jeho přeměna na trvalý travní porost. Dalším možným využitím je pěstování víceletých kultur k produkci biomasy (viz cíl 4.4.)

Cíl je prioritní v oblastech B2 a C2.

Nástroje k realizaci:	- aplikace Nařízení vlády č.505 /2000 Sb.(současnost) - agroenvironmentální programy - kategorizace území MSK - osvěta
Možné zdroje financování:	- strukturální fondy EU - podíl národních zdrojů - granty MSK
Předpokládané náklady:	100 000,-Kč ročně
Termín:	2005 – 2015

Opatření 4.2.5.

Podpora poradenství v oblasti péče o krajinu

Je žádoucí, aby MSK kraj podporoval poradenství v této oblasti zejména v sektoru zemědělství. Hospodařící zemědělci, ať už fyzické nebo právnické subjekty, jsou významnou složkou ovlivňující tvář krajiny. Na podporu šetrného zemědělství v krajině existuje řada podpůrných programů. Jsou jimi krajinotvorné programy MŽP, Program péče o přírodní prostředí SFŽP, agroenvironmentální programy a podpůrné programy MZe (např na zalesnění, realizaci ÚSES). Systém zemědělského poradenství se teprve začíná budovat a v současnosti není plně funkční.

Nástroje k realizaci:	- krajinotvorné programy MŽP a SFŽP - podpůrné a agroenvironmentální programy MZe - osvěta
Možné finanční zdroje:	- vlastní zdroje MSK kraje
Předpokládané náklady:	50 000,- Kč ročně
Termín:	trvale

Cíl 4.3. Ochrana povrchových a podzemních vod

Tzv. nitrátová směrnice (směrnice EU č. 91/676/EEC) si klade za cíl snížit znečištění způsobené nebo vyvolané dusičnany ze zemědělských zdrojů a zabránit dalšímu znečištění vod tohoto druhu. Transpozice této nitrátové směrnice do národní legislativy ČR již byla provedena prostřednictvím § 33 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách. V ČR byly vymezeny nitrátově zranitelné oblasti , ve kterých budou aplikovány zásady správné zemědělské praxe dle Nařízení vlády č. 103/2003 Sb.

Stavem povrchových a podzemních vod se také zabývá Koncepční rozvojový dokument pro plánování v oblasti vod na území Moravskoslezského kraje v přechodném období do roku 2010, který vypracoval s.p. Povodí Odry a byl schválen zastupitelstvem MSK v září 2003.

Cíl je prioritní v nitrátově zranitelných oblastech vymezených nařízením vlády č. 103/2003. V MSK to je západní část ORP Opava, oblast západně od Krnova (Krnov, Brantice, Krasov), východní část ostravské aglomerace(Orlová, Rychvald, Petřvald), na Vítkovsku kolem vodních nádrží Kružberk a Slezská Harta. Největší rozlohu zaujímají nitrátově zranitelné oblasti, zahrnující v podstatě přírodní parky Moravice a Podbeskydí a CHKO Poodří (Klimkovice, Bílovec, Odry, Nový Jičín, Kopřivnice).

Opatření 4.3.1.

Uplatnění nitrátové směrnice – specifikace citlivých oblastí

Nitrátově zranitelné oblasti dle Nařízení vlády č. 103/2003 Sb. zaujímají v rámci MSK kraje významnou výměru. Dodržování zásad správné zemědělské praxe, specifikovaných na nitrátově zranitelné oblasti, je pro zemědělce hospodařící v těchto oblastech povinné. Dohled nad jejich dodržováním provádějí Agrární komory.

Nástroje k realizaci:

- osvěta
- metodická pomoc

Možné zdroje financování:

- vlastní zdroje MSK kraje
- Program SFŽP – 1.2. Ochrana zdrojů pitné vody, nebo přírodních léčivých zdrojů a zdrojů přírodních minerálních vod, nebo opatření u zdrojů znečištění na území národních parků (NP) a chráněných krajinných oblastí (CHKO) a jejich ochranných pásem

Předpokládané náklady:

100 000,-Kč ročně

Termín:

2005-2009

Cíl 4.4. Produkce biomasy – nepotravinářská produkce

V současné době dochází, také vlivem vstupu ČR do EU, k postupnému snižování zemědělské produkce na výrobu potravin. Roste tlak využití zemědělské půdy k pěstování rostlin jako obnovitelného zdroje energie, zejména pro produkci biomasy jako biopaliva. Tento trend je značnou měrou podporován dotačně. Jako cíleně pěstovanou biomasu pro nepotravinářskou produkci je možno využít možností Nařízení vlády č. 86/2001 Sb., kterým se stanoví podmínky pro poskytování finanční podpory za uvádění půdy do klidu. Jedná se o podporu pěstování řepky olejné, lnu přadného, hořčice a dalších jedno i víceletých bylin pro energetické využití (např. šťovík krmný).

Podobný program obsahuje Nařízení vlády č. 505/2000 Sb., kterým se stanoví podpůrné programy k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství. Součástí je podpůrný program na založení porostů rychle rostoucích dřevin, určených pro energetické účely. V souvislosti se vstupem do EU platí stejný dotační titul v rámci Horizontálního plánu rozvoje venkova ČR na roky 2004-2006(HRDP).

Dle Územní energetické koncepce Moravskoslezského kraje, zpracované firmou Tebodín Czech Republic v roce 2003, je možno plantáže energetických rostlin zakládat nejen na zemědělské půdě nepotřebné pro pěstování potravinářských plodin, ale i na antropogenních

půdách, což jsou zejména rekultivované důlní výsypky a složiště odpadů. V budoucnu se očekává mírné zvýšení ploch k pěstování rostlin pro energetické využití.

Cíl je prioritní v homogenních oblastech MSK C1, C2, D1, D2, E.

Opatření 4.4.1.

Usměrnění výsadby rostlin k produkci biomasy z pohledu ochrany přírody

Pěstování jednoletých či víceletých bylin a rychlerostoucích dřevin je v současnosti dotačně podporováno jako alternativní zemědělská produkce – produkce biomasy. Podpora těchto výsadby bude pokračovat i po vstupu ČR do EU. V současnosti je rozsah těchto výsadby v MSK kraji zanedbatelný, v budoucnu lze předpokládat v důsledku dotačních podpor jejich rozšíření. Z pohledu ochrany přírody a vlivů na okolní ekosystémy nemusí mít tyto výsadby vždy pozitivní přínos.

Nástroje k realizaci: - sledování a vyhodnocování rozsahu výsadby rostlin
k produkci biomasy v MSK kraji

- osvěta

Možné zdroje financování: - vlastní MSK kraj

Předpokládané náklady: 100 000 Kč ročně

Termín: 2005-2009

Cíl 4.5. Priority ve zpracování KPÚ

Smyslem a cílem KPÚ je nové a prostorové a funkční uspořádání pozemku. V této souvislosti se uspořádávají vlastnická práva a s nimi související věcná břemena. Současně řeší ekonomické ucelení pozemků jednotlivých vlastníků a zpřístupňují je upravenými cestami. Řeší vodní hospodářství a opatření proti vodní a větrné erozi. Chrání krajinu a životní prostředí a mají pozitivní vliv na zvýšení ekologické stability krajiny. Jedním z následných opatření po zpracování KPÚ je mimo jiné realizace ÚSES – jedná se o přímou vazbu na cíl 1.2.

Cíl je prioritní na celém území kraje.

Opatření 4.5.1.

Stanovení územních priorit ve zpracování KPÚ podle katastrů

Kraj by měl vytipovat ta katastrální území, v nichž jsou KPÚ nejvíce žádoucí a potřebné. Významnou součástí návrhů KPÚ jsou také územní systémy ekologické stability (ÚSES). Jedná se tedy o přímou vazbu na opatření 1.2.2. a 1.2.3. Přednostní řešení KPÚ je třeba také u velkých staveb – např. stavba dálnice.

Kraj by měl zadat projekt, který by analyzoval stav pozemkových úprav v kraji, stanovil priority a nasměroval KPÚ žadáním směrem

Nástroje k realizaci: - Kategorizace území MSK kraje

- ÚPD

- Rozpracovanost KPÚ

Možné zdroje financování: - vlastní MSK kraj

Předpokládané náklady: 100.000,- Kč ročně

Termín: 2005 – 2007

Cíl 4.6. Péče o neobhospodařovanou půdu

Mezi ostatní zemědělskou půdu spadají např. močály, podmáčené plochy, extrémní svahy a stráně a nezařaditelné zemědělské plochy. Velmi často se také stává, že je plocha vedena v katastru nemovitostí jako zemědělská půda, ve skutečnosti již zemědělskou dávno není (jedná se např. o plochy ve výrobních areálech, vytěžené dobývací prostory, plochy pozměněné samovolnými nálety dřevin). Tyto plochy se mohou stát významným biotopem ochrany přírody nebo jsou naopak zdrojem problémů v okolí (např. stanoviště invazních druhů rostlin).

Cíl je prioritní v na celém území kraje.

Opatření 4.6.1.

Koordinace péče o opuštěnou půdu

V rámci kraje by se mělo provést mapování zemědělsky i jinak nevyužívané půdy. Jedná se o zemědělské pozemky, které nejsou obhospodařovány (viz také opatření 3.1.2.). Může se jednat na jedné straně o pozemky s výskytem chráněných druhů, na druhé straně o pozemky s ruderalní vegetací a náletovými dřevinami.

Ze strany kraje je žádoucí zadat projekt zmapování zemědělsky nevyužívané půdy s cílem navržení využití těchto pozemků.

Nástroje k realizaci:

- Kategorizace území MSK kraje
- ÚPD
- ortofotomapy
- Regist produkčních bloků zemědělské půdy

Možné zdroje financování: - krajinnotvorné programy MŽP a SFŽP
- podpůrné a agroenv. programy Mze (dle schváleného HRDP)
- vlastní MSK kraj

Předpokládané náklady: 600 000,- Kč ročně

Termín: 2005 – 2007

B.4. Ekonomické vyhodnocení souboru opatření

Souhrnné financování opatření Koncepce ochrany přírody Moravskoslezského kraje je reálně možné pouze jako vícezdrojové. Návrh financování je pro každé opatření uveden v kapitole Specifikace opatření (kap. B.3.). Je však potřeba vzít v úvahu, že charakter vybraných aktivit (projektů, činností) může v některých případech podmiňovat a vyžadovat odlišný způsob financování nad rámec příkladného výčtu.

Opatření Koncepce mohou být financovány řadou tuzemských státních i nestátních zdrojů na národní i regionální úrovni a z několika zdrojů zahraničních. Od roku 2007 je zřejmé, že se otevírají nové možnosti financování jednotlivých navrhovaných opatření, a že naopak některé ekonomické nástroje přestanou existovat, a to jak na národní, tak na evropské úrovni.

Významnou změnou bude začátek platnosti Operačního programu ŽP, který, bude-li přijat v současné navrhované podobě, bude znamenat významnou změnu národního Programu revitalizace říčních systémů. Tento program bude nadále využíván pouze ve zvláště chráněných územích a v tzv. volné krajině jej plně nahradí opatření Operačního programu ŽP. Z pohledu struktury žadatelů a dosažitelnosti dotačního zdroje se bude jednat o významné omezení.

Nadále ovšem bude platit nutnost vícezdrojového financování.

Možné zdroje financování

V rámci vícezdrojového financování lze uvažovat s následujícími oblastmi zdrojů:

- Tuzemské státní zdroje na národní úrovni (dotace, granty, programy)
- Tuzemské nestátní zdroje na národní úrovni (nadace ad.)
- Tuzemské zdroje na regionální úrovni (obce, podniky, ad.)
- Zdroje z EU:
 - Operační program ŽP
- Další zahraniční zdroje (nadace, granty, ad.)
- Vlastní zdroje žadatele o podporu

Seznam možných zdrojů financování kromě samotného krajského úřadu a jejich zacílení je v Tabulce 3 – Finanční zdroje

Hlavní zdroj financování KOP MSK

Z položek specifikace opatření je zřejmé, že za hlavní zdroj financování koncepce je navrhován **Moravskoslezský kraj** – a to především z těchto důvodů:

- Moravskoslezský kraj je hlavním garantem ochrany přírody v kraji
- Program rozvoje Moravskoslezského kraje předpokládá zapojení vlastních finančních aktivit kraje na financování pořízených koncepcí.
- Rozhodování o financování opatření Koncepce z vnějších zdrojů leží mimo pravomoc orgánů MSK, a tedy existuje i menší pravděpodobnost jejich získání

Další možné formy podpory realizace opatření koncepce ze strany MSK

Kofinancování

- kofinancování ze zdrojů mimo region (mezinárodní, národní úroveň), výrazně převyšující požadovaný podíl kraje
- kofinancování z vlastních zdrojů žadatele

Finanční záruky nebo garance

Nefinanční podpory (doporučení, potvrzení, nefinanční záruky, propagace)

Vyhodnocení financování opatření v letech 2005 a 2006

V roce 2005 bylo na financování opatření ochrany přírody a krajiny uvolněno z prostředků kraje následující množství finančních prostředků (zdroj – Krajský úřad MSK):

- Ochrana druhů a stanovišť -	348.843,- Kč
- Péče o chráněné druhy živočichů -	700.000,- Kč
- Chráněné části přírody -	2.568.631,- Kč

V letošním roce (2006) lze předpokládat výdaje v podobné výši. Z toho je zřejmé, že v prvních dvou letech platnosti koncepce nebyla většina navrhovaných opatření vůbec realizována. Proto je žádoucí, aby nerealizovaná opatření z let 2005 a 2006 byla přednostně realizována v letech 2007 až 2009, a to s využitím všech dostupných finančních zdrojů.

Ekonomické vyhodnocení souboru opatření KOP MSK - tabulky

Tabulka 1 – Finanční náročnost realizace koncepce (2005-2014) - představuje celkovou finanční náročnost na realizaci opatření koncepce po dobu 10 let její platnosti.

Tabulka 2 - Rozpis financí na realizaci koncepce (2005-2014) - roční finanční nároky ze strany Krajského úřadu, odboru Životního prostředí, oddělení Ochrany přírody, na realizaci opatření k cílům koncepce.

Tabulka 3 – Finanční zdroje - Programy a dotační tituly - tabulkový seznam možných dotačních titulů a jejich příjemců v souvislosti s financováním opatření ke stanoveným cílům.

Tabulka 1 – Finanční náročnost realizace koncepce (2005-2014)

Okruh	Opatření	Kč	Název opatření
		tis.	
1. Obecná územní a druhová ochrana	1.1.1.	1000	Zajištění jednotného podkladu ÚSES regionální a nadregionální úrovně a jeho zapracování do ÚP VÚC a ÚPD obcí
	1.1.2.	200	Koordinace a podpora vymezení ÚSES lokální úrovně (zajištění návaznosti jednotlivých ÚPD)
	1.2.1.	50	Výběr prioritních oblastí s potřebou realizace ÚSES
	1.2.2.	20 000	Zadávání projektů a realizace ÚSES
	1.2.3.	4 100	Vznik krajského programu k zajištění managementu ÚSES
	1.2.4.	600	Stimulace zájmu o ÚSES
	1.3.1.	150	Doplnění evidovaných mokřadů
	1.3.2.	100	Kategorizace mokřadů a návrh způsobu ochrany jednotlivých lokalit
	1.4.1.	20	Zhodnocení stávající soustavy přírodních parků a typů území vhodných ke zřízení přírodního parku
	1.4.2.	100	Vyhlášení přírodních parků
	1.5.1.	80	Vedení databáze odborníků v ochraně přírody (OP)
	1.6.1.	50	Výběr prioritních lokalit invazních druhů
	1.6.2.	13 500	Návrh optimálního postupu a realizace likvidace invazních druhů
	1.7.1.	100	Stanovení přístupu k vodním tokům s prioritním zájmem OP
	1.8.1.	100	Metodické vedení při registraci VKP
	41 030 000 Kč	1.9.1.	30
1.9.2.		850	Mapování výskytu vybraných invazních druhů
2. Zvláštní územní a druhová ochrana	2.1.1.	80	Přehled reprezentativních a unikátních biotopů v MSK
	2.1.2.	200	Návrh optimální soustavy MZCHÚ (včetně NPR a NPP)
	2.1.3.	700	Vyhodnocení stávající soustavy MZCHÚ (kategorie PP a PR)
	2.1.4.	1 000	Doplnění chybějících a vyřazení nevyhovujících MZCHÚ
	2.2.1.	2 500	Vyhodnocení dosavadního způsobu managementu, návrhy změn a jejich uplatnění v plánu péče
	2.2.2.	35 000	Provádění managementu dle platných plánů péče
	2.3.1.	30	Vyhodnocení stávajících záchranných programů (ZP) a záchranných center (ZC)
	2.3.2.	10 000	Podpora konkrétních programů a činností
	2.4.1.	300	Vytvoření informačního systému výskytu zvláště chráněných druhů
	50 060 000 Kč	2.4.2.	250

Okruh	Opatření	Kč	Název opatření
		tis.	
8 950 000 Kč	3.1.1.	1 100	Vymezení ploch pro podporu zalesňování
	3.1.2.	2 500	Zjištění nesouladů mezi LHP/O, KN a skutečným stavem
	3.2.1.	4 250	Hodnocení základních funkcí lesů, ekologické stability, stupně přirozenosti a biodiverzity lesních ekosystémů
	3.2.2.		Zajištění funkčnosti (realizace) ÚSES v lesích (viz cíl 1.2.)
	3.2.3.		Zvláštní územní ochrana ekologicky cenných lesních ekosystémů (viz cíl 2.1.)
	3.2.4.	800	Vypracování koncepce systému podpory funkčně integrovaného lesního hospodaření
	3.2.5.		Zařazování lesů do kategorií LO a LZU z iniciativy SSL
	3.3.1.	200	Vypracování posudku na potřebu zařazení do LZU pro jednotlivé PR, NPP, PP a GZ, rámcově pro prvky ÚSES
	3.3.2.	50	Vypracování návrhu na zařazení vybraných prvků do LZU
	3.3.3.	50	Projednání návrhu mezi OP a SSL, sjednocení (konsensus nebo kompromis) stanoviska OP a SSL
4. Zemědělství 8 800 000 Kč	4.1.1.		Viz cíl 3.1. (lesnictví)
	4.2.1.	1 000	Prosazování a využívání podpůrných programů k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství (MZe) -- agroenvironmentální opatření
	4.2.2.	1 000	Prosazování a využívání krajinotvorných programů (MŽP, SFŽP)
	4.2.3.	2 000	Podpora ekologického zemědělství a produkce biopotravin
	4.2.4.	1 000	Snížení podílu orné půdy v oblastech s vysokým zorněním
	4.2.5.	500	Podpora poradenství v oblasti péče o krajinu
	4.3.1.	600	Uplatnění nitrátové směrnice – specifikace citlivých oblastí
	4.4.1.	600	Usměrnění výsadby rostlin k produkci biomasy z pohledu ochrany přírody
	4.5.1.	300	Stanovení územních priorit ve zpracování KPÚ podle katastrů
	4.6.1.	1 800	Koordinace zajištění péče o neobhospodařovanou půdu

Celkem 108 840 000 Kč

Tabulka 2 - Rozpis financí na realizaci koncepce (2005-2014)

Opatření	Název opatření	vynaložené finance v jednotlivých letech (v tis. Kč)										
		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Celkem
1.1.1.	Zajištění jednotného podkladu ÚSES regionální a nadregionální úrovně a jeho zapracování do ÚP VÚC a ÚPD obcí			1000								1000
1.1.2.	Koordinace a podpora vymezování ÚSES lokální úrovně (zajištění návaznosti jednotlivých ÚPD)	150	50									200
1.2.1.	Výběr prioritních oblastí s potřebou realizace ÚSES	50										50
1.2.2.	Zadávaní projektů a realizace ÚSES	1000	1500	1500	2000	2000	2500	2500	2500	2500	2000	20 000
1.2.3.	Vznik krajského programu k zajištění managementu ÚSES a přírodních parků	200	400	400	400	400	500	500	500	400	400	4 100
1.2.4.	Stimulace zájmu o ÚSES	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	600
1.3.1.	Doplnění evidovaných mokřadů	30	120									150
1.3.2.	Kategorizace mokřadů a návrh způsobu ochrany jednotlivých lokalit			50	50							100
1.4.1.	Zhodnocení stávající soustavy přírodních parků a typů území vhodných ke zřízení přírodního parku		20									20
1.4.2.	Vyhlášení přírodních parků						100					100
1.5.1.	Vytvoření databáze odborníků v ochraně přírody (OP)	60	20									80
1.6.1.	Výběr prioritních lokalit invazních druhů	25			25							50
1.6.2.	Návrh optimálního postupu a realizace likvidace invazních druhů	1000	2000	2000	1000	1500	1500	1500	1000	1000	1000	13 500
1.7.1.	Stanovení přístupu k vodním tokům s prioritním zájmem OP			50	50							100
1.8.1.	Metodické vedení při registraci VKP	60	20	20								100
1.9.1.	Vytvoření seznamu invazních druhů v MSK	30										30
1.9.2.	Mapování výskytu vybraných invazních druhů	150	150	150	150	150	100					850
2.1.1.	Přehled reprezentativních a unikátních biotopů v MSK	60	20									80
2.1.2.	Návrh optimální soustavy MZCHÚ (včetně NPR a NPP)		100	100								200
2.1.3.	Vyhodnocení stávající soustavy MZCHÚ (kategorie PP a PR)	250	250	200								700
2.1.4.	Doplnění chybějících a vyřazení nevyhovujících MZCHÚ	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	1 000
2.2.1.	Vyhodnocení dosavadního způsobu managementu, návrhy změn a jejich uplatnění v plánu péče	300	300	300	300	300	200	200	200	200	200	2 500
2.2.2.	Provádění managementu dle platných plánů péče	3500	3500	3500	3500	3500	3500	3500	3500	3500	3500	35 000
2.3.1.	Vyhodnocení stávajících záchranných programů (ZP) a záchranných center (ZC)	30										30
2.3.2.	Podpora konkrétních záchranných programů a činností ZC	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	10 000
2.4.1.	Vytvoření informačního systému výskytu zvláště chráněných druhů	100	200									300

2.4.2. Naplnění informačního systému výskytu zvláště chráněných druhů				150	100								250
Opatření	Název opatření	vynaložené finance v jednotlivých letech (v tis. Kč)											
		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Celkem	
3.1.1.	Vymezení ploch pro podporu zalesňování		100	500	500								1 100
3.1.2.	Zjištění nesouladů mezi LHP/O, KN a skutečným stavem	500	400	350	350	400	500						2 500
3.2.1.	Hodnocení základních funkcí lesů, ekologické stability, stupně přirozenosti a biodiverzity lesních ekosystémů		250	1000	1000	1000	1000						4 250
3.2.2.	Zajištění funkčnosti (realizace) ÚSES v lesích (viz cíl 1.2.)												0
3.2.3.	Zvláštní územní ochrana ekologicky cenných lesních ekosystémů (viz cíl 2.1.)												0
3.2.4.	Vypracování koncepce systému podpory funkčně integrovaného lesního hospodaření		200	150	200	250							800
3.2.5.	Zařazování lesů do kategorií LO a LZU z iniciativy SSL												0
3.3.1.	Vypracování posudku na potřebu zařazení do LZU pro jednotlivé PR, NPP, PP a GZ, rámcově pro prvky ÚSES	200											200
3.3.2.	Vypracování návrhu na zařazení vybraných prvků do LZU		50										50
3.3.3.	Projednání návrhu mezi OP a SSL, sjednocení (konsensus nebo kompromis) stanoviska OP a SSL		50										50
4.1.1.	Viz cíl 3.1. (lesnictví)												0
4.2.1.	Prosazování a využívání podpůrných programů k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství (MZe) -- agroenvironmentální opatření	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	1 000
4.2.2.	Prosazování a využívání krajinotvorných programů (MŽP, SFŽP)	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	1 000
4.2.3.	Podpora ekologického zemědělství a produkce biopotravin	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	2 000
4.2.4.	Snížení podílu orné půdy v oblastech s vysokým zorněním	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	1 000
4.2.5.	Podpora poradenství v oblasti péče o krajinu	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	500
4.3.1.	Uplatnění nitrátové směrnice – specifikace citlivých oblastí	100	100	100	100	100	100						600
4.4.1.	Usměrnění výsadby rostlin k produkci biomasy z pohledu ochrany přírody	100	100	100	100	100	100						600
4.5.1.	Stanovení územních priorit ve zpracování KPU podle katastrů	100	100	100									300
4.6.1.	Koordinace zajištění péče o neobhospodařovanou půdu	600	600	600									1 800
		10 305	12 310	14030	11 535	11 410	11 810	9 910	9 410	9 310	8 810		
32 190	pouze vlastní zdroje MSK												
75 900	možnost spolufinancování z jiných zdrojů												
												CELKEM	108 840

Tabulka 3 – Finanční zdroje – Programy a dotační tituly

Zdroj	Program	Dotační titul	Opatření z KOP	Příjemce
Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF), MŽP (SFŽP)	Operační program ŽP (od roku 2007) – prioritní osa 6	Oblast podpory 6.3. – Obnova krajinných struktur	1.1.1 1.1.2 1.2.1 1.2.2 1.2.3 1.2.4 3.2.2	Fyzické osoby, Právnícké osoby, Obce, Kraje, Občanská sdružení, Svazky obcí, Příspěvkové organizace, Správci vodních toků, (podrobnosti jsou uvedeny v textu OP)
		Oblast podpory 6.5 – Podpora regenerace urbanizované krajiny	2.2.2	
Strukturální fondy EU, MMR	Operační program „Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství“	Pozemkové úpravy	4.5.1.	Pozemkové úřady.
		Obnova potenciálu a zachování zemědělské krajiny	4.2.3.	Právnícká osoba podnikající v zemědělství nebo samostatně hospodřící rolník.
		Zalesňování zemědělsky nevyužívaných půd	cíl 4.1.	vlastník pozemku (vyjma státu a kraje), sdružení vlastníků nebo nájemců pozemků
Strukturální fondy EU, MMR	SROP - Společný regionální operační program	Regenerace a revitalizace vybraných měst: Komplexní úpravy veřejné infrastruktury (např. náměstí, veřejných prostranství, zeleně, parků, vodních ploch , vodotečí, přílehlého okolí)	obecně	obce (vybraná města) od 10-100 000 obyvatel

Zdroj	Program	Dotační titul	Opatření z KOP	Příjemce
Strukturální fondy EU, MZe	HRDP – Horizontální plán rozvoje venkova ČR pro r. 2002-2006 (Agro-environmentální opatření)	Zatrávňování orné půdy	4.2.4.	Fyzická nebo právnická osoba provozující zemědělskou činnost vlastním jménem a na vlastní zodpovědnost.
		Tvorba travnatých pásů na svažitéch půdách	cíl 4.2., 4.6.	
		Pěstování meziplodin		
		Trvale podmáčené louky a rašelinné louky		
		Ptačí lokality na TP		
		Biopásy		
Strukturální fondy EU, MZe	HRDP – Horizontální plán rozvoje venkova ČR pro r. 2002-2006 (Lesnictví)	Založení porostů rychle rostoucích dřevin určených pro energetické využití	4.4.1.	vlastník (sdružení vlastníků) zemědělské půdy
MŽP	Program péče o krajinu Podprogram péče o krajinu	A. Ochrana krajiny proti erozi	1.2.2. 4.2.2.	Fyzická osoba Právnická osoba
MŽP	Program péče o krajinu Podprogram péče o krajinu	B. Udržení kulturního stavu krajiny	okruh 1, okruh 4	Fyzická osoba Právnická osoba
MŽP	Program péče o krajinu Podprogram péče o krajinu	C. Podpora druhové rozmanitosti	1.2.2. 1.6.2.	Fyzická osoba Právnická osoba
MŽP	Program péče o krajinu Podprogram péče o krajinu	D. Péče o zvláště chráněná území a zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů v předmětných územích	okruh 2	AOPK ČR, Správy národních parků

Zdroj	Program	Dotační titul	Opatření z KOP	Příjemce
MŽP	Program revitalizace říčních systémů (od roku 2007 bude mít nejspíš významně omezenou platnost)	revitalizace přirozené funkce vodních toků (215 112)	cíl 1.7.	Vlastník či nájemce pozemku, správce toku, v ZCHÚ AOPK ČR, SOP či správy NP
		zakládání a revitalizace prvků systému ekologické stability vázaných na vodní režim (podprogram 215 113)	1.2.2.	
		odstraňování příčných překážek na vodních tocích a podpora takových technických řešení, která je neobsahují (doplňování a stavba rybích přechodů) – (podprogram 215 114)	cíl 1.7.	
		revitalizace retenční schopnosti krajiny (podprogram 215 115)		
		rekonstrukce technických prvků a odbahňování produkčních rybníků (podprogram 215 116)	cíl 1.7. (2.2.2.)	
		výstavba a obnova ČOV a kanalizace vč. zakládání umělých mokřadů (podprogram 215 117)		
		revitalizace přirozené funkce vodních toků s revitalizací retenční schopnosti krajiny (podprogram 215 118)	cíl 1.7.	
SFŽP	Operační program Infrastruktura (Finanční podpora z EU- ERDF) (platné do roku 2006)	Opatření 3.1 - Obnova environmentálních funkcí území A. Revitalizace vodních toků, úpravy k obnově funkce pramenných oblastí a mokřadů budování a obnova retenčních nádrží a suchých poldrů B. Odstraňování migračních bariér na tocích pro volně žijící živočichy	cíl 1.7.	Právníkové osoby, k nepodnikatelským účelům, územní smospr. celky (obce a kraje), občanská sdružení, svazky obcí, Státní organizace a správci povodí. Žadatel musí být vlastníkem nebo nájemcem nemovitosti, která je předmětem podpory a zároveň musí mít vyřešen majetkoprávní vztah k pozemku

Zdroj	Program	Dotační titul	Opatření z KOP	Příjemce
SFŽP	Program péče o přírodní prostředí (Národní program)	3.1.1. Zakládání prvků územních systémů ekologické stability krajiny (ÚSES)	1.2.2.	Fyzické a právnické osoby, které jsou vlastníky či nájemci pozemků
		3.1.2. Ošetřování stromů a regenerace alejí a parků.	okruh 1	Fyzické a právnické osoby, které jsou vlastníky či nájemci pozemků, orgány ochr. přír.
		3.1.3. Zabezpečení mimoprodukčních funkcí lesa a k přírodě šetrné hospodaření v lesích.	cíl 3.2.	Fyzické a právnické osoby, které jsou vlastníky či nájemci pozemků
		3.1.4. Péče o zamokřená území a vodní plochy.	cíl 1.7.	
		3.1.5. Realizace schválených plánů péče o zvláště chráněná území.	2.2.2.	
		3.1.6. Výkupy pozemků ve zvláště chráněných územích.	okruh 2	Organizační složky státu zřízené MŽP
		3.1.7. Realizace schválených záchranných programů	2.3.2.	Fyzické a právnické osoby, které jsou vlastníky či nájemci pozemků, neziskové organizace určené MŽP, orgány ochr. přír.
		3.1.8. Program péče o půdu.	cíl 1.7.	Fyzické a právnické osoby, které jsou vlastníky či nájemci pozemků
		3.1.9. Program regenerace urbanizované krajiny.	okruh 1,4	
3.2.1. Program na zpracování koncepcí ochrany přírody a krajiny	obecně	Kraje		

Část C: Management ochrany přírody a krajiny

Management definuje proces řízení a způsob projednání Koncepce strategie ochrany přírody a krajiny v Moravskoslezském kraji, proces organizování a plánování činností zabezpečujících stanovené cíle.

C.1. Řízení a způsob projednávání v průběhu zpracování koncepce s orgány veřejné správy, veřejností a pod.

- Návrh řízení a způsob projednávání vychází ze zásad Komunikační strategie MSK
- Skupinou pro zajištění souladu projektu s požadavky zadávací dokumentace v průběhu zpracování je řídicí výbor sestavený ze zástupců krajského úřadu MSK, MŽP, krajských zastupitelů a nezávislých odborníků. Společně s řešiteli se řídicí výbor schází při předávání ucelených částí dokumentu. Termíny schůzek vychází ze zadávací dokumentace. Při řešení dílčích částí koncepce se schází užší pracovní skupina ve složení zástupců Odboru životního prostředí a zemědělství MSK a řešitelů.
- Základní informace o KOP MSK jsou vyvěšeny na internetových stránkách www.ekotoxa.cz/msk-priroda/ včetně harmonogramu plnění a kontaktů na řešitele a řídicí výbor. Jsou zde postupně uveřejňovány jednotlivé části dokumentu.

Průběh projednávání jednotlivých částí Koncepce strategie ochrany přírody a krajiny

Etapa A – analytická část

Etapa A byla rozdělena do dvou částí

- Část 1 (odstavce A.1 až A.5) byla projednána pracovní skupinou 4.11.2002, řídicím výborem 12.12.2002 a odevzdána 15.12.2002
- Seminář k části 1 etapy A proběhl 17.3.2003. Jednalo se o veřejný informativní seminář, jehož cílem bylo seznámení veřejnosti s obsahem a průběhem zpracování koncepcí MSK.
- Část 2 (odstavec A6 – Metodika pro zpracování kapitoly B) byla projednána řídicím výborem 19.3.2003 a odevzdána po dohodě 30.4.2003. Celá etapa A byla zpřístupněna na internetových stránkách Moravskoslezského kraje, v rubrice Životní prostředí.
- Připomínkování probíhalo během května 2003 po zveřejnění celé etapy A na internetových stránkách a vypořádání připomínek proběhlo při jednání pracovní skupiny 27.6.2003.

Etapa B – Cíle, priority a opatření v ochraně přírody

- Etapa B byla projednána pracovní skupinou 5.9.2003 a 16.10.2003 a projednána a přijata řídicím výborem 28.11.2003. Při jednání řídicího výboru byly zároveň vypořádány připomínky členů řídicího výboru. Etapa B byla odevzdána 10.12.2003.
- Etapa B je zveřejněna na internetových stránkách MSK od 12.12.2003.
- Seminář k etapě B proběhl 14.1.2004. Seminář byl veřejný, obeslány byly orgány státní správy i samosprávy MSK, nevládní organizace a odborná veřejnost.
- Připomínkování probíhalo od zveřejnění dokumentu do konce února 2004, vypořádání připomínek proběhlo na jednání pracovní skupiny 19.3.2004

Etapa C – Management v oblasti přírody a krajiny

- Etapa C projednána pracovní skupinou 19.3.2004 a řídicím výborem 7.6.2004 a od 10. června 2004 vyvěšena na internetových stránkách MSK kraje.
- **Koncept KOP MSK** (spojení částí A+B+C koncepce), byl zveřejněn v přístupné formě ke stažení na internetové adrese www.ekotoxa.cz/msk-priroda/aktuality od 1.7.2004. O zpřístupnění konceptu a o možnosti jeho připomínkování byly veřejnost, odborné organizace a úřady informováni prostřednictvím tisku a e-mailového seznamu Komunikační strategie koncepcí MSK v oblasti ŽP.
- **Možnost připomínkování konceptu koncepce veřejností – od 1.7.2004 do 3.9.2004.**
- Řídicí výbor dne 1.10. 2004 se věnoval vypořádání připomínek veřejnosti.
- Závěrečné korekce celé koncepce proběhly na pracovní schůzce 20.10.2004
- **Odevzdání koncepce je do 30.11.2004**

Po dokončení a odevzdání bude dokument předán ke schválení zastupitelstvu MSK. Termín bude stanoven.

C.2. Návrh činností zabezpečujících naplnění cílů koncepce

Management

Optimální návrh a fungování managementu Koncepce strategie ochrany přírody a krajiny Moravskoslezského kraje je podmínkou funkčnosti systému ochrany přírody. Proveditelnost navržených opatření bude z velké části záviset na schopnosti managementu, který se stane nástrojem k plnění strategických cílů koncepce.

Hlavním manažerem KOP MSK

se z pozice objednavatele automaticky stává **Moravskoslezský kraj**. Tato funkce a s tím spojené činnosti přechází, dle organizační struktury a tématického zaměření odborů krajského úřadu, na Odbor životního prostředí a zemědělství.

Manažer bude v rámci implementace koncepce odpovědný za výkon řady činností. Jeho úkolem bude:

- spolupráce s odbory a orgány KÚ MSK, s odděleními obcí s rozšířenou působností
- spolupráce s odbornými institucemi
- spolupráce s nevládními organizacemi
- 1 x ročně organizovat veřejný seminář zaměřený na prezentaci dosažených výsledků KOP MSK, informovat o možnostech financování, získávání podnětů a připomínek, a to vše s účastí široké veřejnosti
- aktivně vyhledávat finanční, materiální či lidské zdroje pro implementaci koncepce
- vystavit koncepci na internetových stránkách kraje s možností kontaktu na pověřenou osobu (pracovník Oddělení ochrany přírody, nejlépe vedoucí řídicí skupiny KOP MSK)

Řídicí skupina KOP MSK

Po přijetí a schválení koncepce krajským zastupitelstvem bude ustavena **řídicí skupina**, která bude řídit realizaci jednotlivých opatření, kontrolovat a hodnotit plnění cílů. Vedoucí řídicí skupiny bude pracovník Oddělení ochrany přírody a lesního hospodářství, Odboru životního prostředí a zemědělství Krajského úřadu Moravskoslezského kraje. Aby zůstala zachována návaznost, měli by ostatní členové řídicí skupiny vzejít z členů řídicího výboru fungujícího během zpracovávání koncepce a řešitelů, případně jiných organizací a subjektů spjatých s ochranou přírody v Moravskoslezském kraji. Skupina by měla mít 5 – 8 členů.

Úkoly řídicí skupiny jsou následující:

- vyjadřovat se k připomínkování koncepce po jejím schválení
- projednávat připomínky a změny
- navrhnout případné změny a doplňky koncepce (viz bod C.3)
- plánovat realizaci navržených cílů a opatření
- kontrolovat a vyhodnocovat naplňování navržených cílů a opatření
- navrhnout vyšší financování k optimálnímu plnění cílů koncepce

Řídící skupina se bude **scházet minimálně dvakrát ročně**

- na začátku roku (únor), kdy proběhne kontrola a vyhodnocení prací, realizovaných v uplynulém roce, projevení připomínek ke koncepci a možnosti jejího doplňování.
- počátkem druhého čtvrtletí (duben), kdy bude odsouhlasen přesný harmonogram prací a finanční výhled na následující rok.

V návaznosti na tato jednání proběhne veřejný seminář, kde budou prezentovány závěry řídicí skupiny a bude umožněno jejich připomínkování.

Návrh fungování geografického informačního systému ochrany přírody a krajiny

Pro optimalizaci systému řízení v oblasti ochrany přírody a krajiny je potřeba zajistit stálé doplňování a aktualizaci geografického informačního systému, který bude zajišťovat propojení na informovanost o území při každodenní praxi a stálé napojení na nové poznatky. Je nutné zajistit možnost přístupu a použití zpracovaného geografického informačního systému, a to přinejmenším odborům ochrany přírody a krajiny jednotlivých obcí s rozšířenou působností Moravskoslezského kraje. Informační systém je nutné udržovat v konzistentním celku, aby nedocházelo k duplicitám pořizování dat, ke ztrátě nebo chybné interpretaci existujících informací.

Spolupráce s veřejností

Nástrojem pro výměnu zkušeností a informací včetně koordinace postupů v oblasti ochrany přírody by se měli stát periodicky se opakující **semináře**. Tyto semináře s účastí zástupců kraje a obcí s rozšířenou působností Moravskoslezského kraje z oblasti ochrany přírody a krajiny by měly být přístupné pro širokou veřejnost i zástupce nevládních organizací fungujících v oblasti ochrany přírody. Organizační zajištění těchto seminářů by měl zajistit Krajský úřad Moravskoslezského kraje. Plně dostačující by bylo pořádat tyto semináře jednou za rok.

Další možností vazby na širokou veřejnost je **zveřejnění Koncepce** (po schválení krajským zastupitelstvem) **na internetových stránkách MSK**, v rubrice Životní prostředí – koncepční materiály, s odkazem na možnost podávání návrhů a připomínek na kontaktní osobu krajského úřadu.

Koordinace s územním plánováním

Územní plánování soustavně a komplexně řeší funkční využití území, stanoví zásady jeho organizace a věcně a časově koordinuje výstavbu a jiné činnosti ovlivňující rozvoj území.

Územní plánování vytváří předpoklady k zabezpečení trvalého souladu všech přírodních, civilizačních a kulturních hodnot v území, zejména se zřetelem na péči o životní prostředí a ochranu jeho hlavních složek - půdy, vody a ovzduší.

Díky kvalitně a citlivě zpracovanému územnímu plánu je možné předejít mnoha. Územní plánování by tedy mělo respektovat princip trvale udržitelného rozvoje, ke kterému se vláda České republiky přihlásila dne 21. ledna 1998. Podstatou této strategie je harmonizace ekonomického rozvoje s ochranou životního prostředí tak, aby současným i budoucím generacím byla zachována možnost uspokojovat jejich životní potřeby, aniž by přitom došlo k nevratnému poškození přírody nebo ztrátě její rozmanitosti.

Spolupráce s jinými organizacemi a institucemi, působícími v oblasti ochrany přírody

V rámci působnosti kraje je nezbytné zajistit koordinaci pracovních přístupů v oblasti ochrany přírody a krajiny mezi jednotlivými složkami na úrovni:

- státní správy
- odborných institucí v oblasti ochrany přírody (AOPK apod.,)
- samosprávy (úroveň obec - kraj)
- podpůrné prvky samosprávného systému (výbory, komise apod.)
- rozpočtové, příspěvkové a ostatní organizace státu a obcí, jejichž aktivity mají dopad na problematiku ochrany přírody a krajiny (LČR, správci vodních toků apod.)
- nevládní sektor (možnosti uplatnění nevládních organizací v předmětné oblasti)

Ministerstvo životního prostředí

(<http://www.env.cz>)

Ministerstvo životního prostředí bylo zřízeno 19. prosince 1989 zákonem ČNR č. 173/1989 Sb. k 1. lednu 1990 jako ústřední orgán státní správy a orgán vrchního dozoru ve věcech životního prostředí.

Ministerstvo životního prostředí je ústředním orgánem státní správy pro ochranu přirozené akumulace vod, ochranu vodních zdrojů a ochranu jakosti podzemních a povrchových vod, pro ochranu ovzduší, pro ochranu přírody a krajiny, pro ochranu zemědělského půdního fondu, pro výkon státní geologické služby, pro ochranu horninového prostředí, včetně ochrany nerostných zdrojů a podzemních vod. Pro geologické práce a pro ekologický dohled nad těžbou, pro odpadové hospodářství a posuzování vlivů činností a jejich důsledků na životní prostředí, včetně těch, které přesahují hranice státu. Je také ústředním orgánem státní správy pro myslivost, rybářství a lesní hospodářství v národních parcích a ústředním orgánem státní správy pro státní ekologickou politiku.

K zabezpečení a kontrolní činnosti vlády České republiky Ministerstvo životního prostředí koordinuje ve věcech životního prostředí postup všech ministerstev a ostatních ústředních orgánů státní správy České republiky.

Krajský úřad

(<http://www.kr-moravskoslezsky.cz>)

Moravskoslezský kraj byl pod názvem "Ostravský kraj" vytvořen ke dni 1. ledna 2000 ústavním zákonem č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. Ústavním zákonem č. 176/2001 Sb., kterým se mění ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, byl ke dni 31. května 2001 změněn název kraje na "Moravskoslezský kraj".

Postavení a působnost kraje upravuje zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů. Na základě tohoto zákona kraj vykonává samostatnou i přenesenou působnost. V souladu s § 2 tohoto zákona jsou orgány kraje:

- zastupitelstvo kraje
- rada kraje
- hejtman kraje
- krajský úřad
- zvláštní orgán zřízený podle zákona

Obce s rozšířenou působností v Moravskoslezském kraji

(<http://mesta.obce.cz>)

Bílovec, Bohumín, Bruntál, Český Těšín, Frenštát pod Radhoštěm, Frýdek-Místek, Frýdlant nad Ostravicí, Havířov, Hlučín, Jablunkov, Karviná, Kopřivnice, Kravaře, Krnov, Nový Jičín, Odry, Opava, Orlová, Ostrava, Rýmařov, Třinec, Vítkov

Česká inspekce životního prostředí

(<http://www.cizp.cz>)

ČIŽP je odborný orgán státní správy, který je pověřen dozorem nad respektováním zákonných norem v oblasti životního prostředí. Dohlíží rovněž na dodržování závazných rozhodnutí správních orgánů v oblasti životního prostředí. Česká inspekce životního prostředí byla zřízena v roce 1991 zákonem ČNR č. 282/1991 Sb. a je samostatnou rozpočtovou organizací podřízenou Ministerstvu životního prostředí ČR.

ČIŽP mimo jiné zjišťuje nedostatky, popřípadě škody vzniklé na životním prostředí, jejich příčiny a původce, ukládá opatření k odstranění a nápravě zjištěných nedostatků, omezuje nebo zastavuje škodlivou činnost právnických nebo fyzických osob, ukládá právnickým a fyzickým osobám pokuty za prokázané porušení stanovených povinností v oblasti životního prostředí a provádí kontrolu uložených opatření. Podílí se rovněž na řešení havárií, zejména v ochraně vod.

Svou činnost vykonává v pěti oblastech: ochrana ovzduší, ochrana vod, odpadové hospodářství, ochrana přírody a ochrana lesa. Těmto oblastem odpovídá i organizační členění celé inspekce i jednotlivých krajských inspektorátů na jednotlivá oddělení. ČIŽP přijala postupně do okruhu své působnosti další oblasti: ochrana ozónové vrstvy Země, dohled nad nakládáním s chemickými látkami, prevence havárií, problematika obalů a geneticky modifikovaných organismů.

Hlavní náplní činnosti ČIŽP jsou kontroly, šetření a revize na konkrétních místech.

Správa ochrany přírody ČR

(<http://schko.ten.cz>)

Správa ochrany přírody České republiky (dále SOP ČR) je organizační složka státu zřízená Ministerstvem životního prostředí. Vznikla na základě rozhodnutí Ministerstva životního prostředí s účinností od 1. března 1995 oddělením od bývalého Českého ústavu ochrany přírody a s účinností od 1.5.2004 byla opatřením MŽP přejmenována ze Správy chráněných krajinných oblastí.

Předmětem činnosti organizace je zajistit aktivní péči o krajinné a přírodní prostředí chráněných krajinných oblastí s využitím výkonu státní správy propojené s odborně průzkumnými činnostmi, realizace krajinných opatření a práce s veřejností.

SOP ČR se člení na ředitelství SOP se sídlem v Praze a 23 regionálních pracovišť (jednotlivé Správy chráněných krajinných oblastí)

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR

(<http://www.nature.cz>)

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR je organizační složka státu zřízená Ministerstvem životního prostředí. Zajišťuje odbornou metodickou, dokumentační, informační, výchovně-

vzdělávací, vědeckovýzkumnou a poradenskou činnost v oblasti péče o přírodu a krajinu. V roce 1995 ji Ministerstvo životního prostředí zřídilo jako jednu ze dvou nástupnických organizací Českého ústavu ochrany přírody (ČÚOP). AOPK ČR je organizační složkou státu. AOPK ČR má ústředí a speciální odborné útvary v Praze, speciální odborné útvary v detašovaném pracovišti v Brně, a dále střediska v Praze, Českých Budějovicích, Plzni, Ústí n/L, Pardubicích, Havlíčkově Brodě, Brně, Olomouci a Ostravě a konečně správy všech dvanácti zpřístupněných jeskyní.

Podle rozhodnutí č. 7/95 a 12/95 ministra životního prostředí je základním účelem organizace zabezpečování informačního systému ochrany přírody a zajišťování odborné péče o přírodu a krajinu v České republice.

Předmětem činnosti organizace je:

- vedení ústředního seznamu ochrany přírody a centrální dokumentace ochrany přírody,
- vedení Fondu pozemků ve zvláště chráněných územích,
- vydávání stanovisek a expertních posudků pro orgány státní správy a pro ostatní právnické a fyzické osoby,
- zajišťování inventarizačních průzkumů a plánů péče o chráněná území,
- odborná, vědeckovýzkumná a znalecká činnost a šíření informací v oblasti ochrany přírody,
- shromažďování podkladů a koordinace krajinotvorných programů, zejména programu péče o krajinu, programu revitalizace říčních systémů a programu obnovy vesnice,
- uskutečňování opatření k ochraně přírody, krajiny a přírodního dědictví,
- mezinárodní spolupráce v ochraně přírody včetně funkce výkonu vědeckého orgánu CITES (Úmluvy o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijící fauny a planě rostoucí flóry),
- zajišťování péče o zpřístupněné jeskyně

Státní fond životního prostředí

<http://www.sfzp.cz>

Státní fond životního prostředí České republiky (SFŽP ČR) byl zřízen 4. října 1991 Zákon 388/91 Sb., o Státním fondu životního prostředí České republiky.

SFŽP ČR:

- je jedním ze základních ekonomických nástrojů k plnění závazků vyplývajících z mezinárodních úmluv o ochraně životního prostředí, z Národního programu přípravy České republiky na vstup do Evropské unie a k uskutečňování Státní politiky životního prostředí.
- se rozhodnutím vlády ČR (149/2001) stal implementační agenturou pro programy ISPA (Instrument for Structural Policies for Pre-Accession) v oblasti životního prostředí pro projekty schválené řídicím výborem ISPA Evropské komise.
- je v rámci životního prostředí implementační agenturou i pro navazující kohezní fond FOND SOUDRŽNOSTI
- v rámci nástroje regionální a strukturální politiky EU STRUKTURÁLNÍ FONDY hraje roli zprostředkujícího subjektu a platební jednotky pro Operační program Infrastruktura (OPI)

Český hydrometeorologický ústav

(<http://www.chmi.cz>)

Základním účelem příspěvkové organizace ČHMÚ je vykonávat funkci ústředního státního ústavu České republiky pro obory čistota ovzduší, hydrologie, jakost vody, klimatologie a meteorologie, jako objektivní odborné služby poskytované přednostně pro státní správu. Předmětem činnosti ČHMÚ v uvedených oborech je:

- racionálně, věcně a ekonomicky integrovat výkon státní služby;
- zřizovat a provozovat měřicí stanice a sítě s využíváním telekomunikačních sítí (státní pozorovací sítě pro sledování kvalitativního a kvantitativního stavu atmosféry a hydrosféry a příčin vedoucích k jejich znečišťování nebo poškozování);
- odborně zpracovávat výsledky pozorování, měření a monitorování;
- vytvářet a spravovat databáze;
- poskytovat předpovědi a výstrahy
- provádět a koordinovat vědeckou a výzkumnou činnost

Český ekologický ústav

(<http://www.ceu.cz>)

Český ekologický ústav byl zřízen Ministerstvem životního prostředí podle § 31 zákona č. 576/1990 Sb. dne 1. dubna 1992.

Základní účel příspěvkové organizace Český ekologický ústav je syntetický výzkum v oblasti ekologie a péče o životní prostředí a odborná podpora výkonu státní správy v oblasti integrované prevence.

Výzkumný ústav vodohospodářský T.G. Masaryka

(<http://www.vuv.cz>)

Výzkumný ústav vodohospodářský T.G. Masaryka je státní příspěvkovou organizací zřízenou Ministerstvem životního prostředí ČR. Jeho posláním, vyplývajícím ze zřizovací listiny, je zajistit na základě cíleného výzkumu v oblasti vodního hospodářství poradní, metodickou, konzultační a koordinační odbornou podporu veřejné správy při ochraně vody a při hospodaření s ní jako základní složkou životního prostředí umožňující trvalý zdravý život obyvatel a chod ekonomiky České republiky v souladu s cíli státní politiky ŽP v oblasti ochrany vod a vodohospodářské politiky.

Česká geologická služba

(<http://www.cgu.cz/>)

Česká geologická služba je státní příspěvkovou organizací, resortním výzkumným ústavem Ministerstva životního prostředí.

Posláním České geologické služby (původně Českého geologického ústavu), je výkon státní geologické služby v České republice. Česká geologická služba sbírá a zpracovává údaje o geologickém složení státního území a předává je správním orgánům pro politická, hospodářská a ekologická rozhodování. Poskytuje všem zájemcům regionální geologické informace.

Mezinárodní spolupráce

Ochrana přírody a krajiny zahrnuje i aspekty, které není možné omezit na hranice kraje či státu. Řadu důležitých otázek je proto nutné chápat a řešit v kontextu přesahujícím území Moravskoslezského kraje. Z pohledu koncepce se bude jednat především o problematiku druhové ochrany, ekologických sítí a ochrany vodních ekosystémů. Protože jsme již došli k poznání, že celkový stav krajiny a její využívání má rozhodující vliv též na klimatické a odtokové poměry, můžeme konstatovat, že celá problematika ochrany přírody a krajiny je otázkou regionální, ale zároveň státní i mezinárodní (kontinentální, globální).

S ohledem na územní vymezení této koncepce na řešenou oblast Moravskoslezského kraje, a z toho vyplývající kompetence, je třeba konstatovat, že převážná většina úkolů na poli mezinárodní spolupráce je záležitostí centrálních orgánů, především Ministerstva životního prostředí ČR. Moravskoslezský kraj a jeho obce, s ohledem na lokalizaci podél hranice s Polskem a Slovenskem, může rozvíjet aktivity na těchto dvou úrovních – obecní a regionální.

Mezi nejpravděpodobnější okruhy mezinárodní spolupráce řešeného území Moravskoslezského kraje a jeho obcí bude patřit:

- Spolupráce na poli prevence proti povodním a jejím důsledkům.
- Realizace ekologických sítí (územních systémů ekologické stability) a zajištění jejich prostorověfunkční návaznosti na obdobné struktury na polské či slovenské straně.
- Programy záchrany či reintrodukce ohrožených druhů rostlin a živočichů.
- Boj proti invazním druhům rostlin a živočichů.
- Čistota vod, způsoby využívání krajiny, vliv zemědělství na kvalitu vodních zdrojů a vodních ekosystémů.
- Rozvoj turistiky a rekreace.
- Přeshraniční posuzování vlivů staveb a jiných aktivit na životní prostředí.

C.3. Doplnování Koncepce strategie ochrany přírody a krajiny

Koncepce strategie ochrany přírody a krajiny je strategickým dokumentem ochrany přírody Moravskoslezského kraje na roky 2005 –2014.

Každý, i koncepční materiál, se musí dále dynamicky rozvíjet a pružně reagovat na změny probíhající v oblasti zájmu, jinak by ztratil dokument svoji hodnotu a byla by promarněna nejenom práce všech, kteří se na této koncepci podíleli, ale také nemalé finanční prostředky, které byly na vyhotovení vyčleněny. Aby k tomuto nedošlo, navrhuje, aby tímto úkolem byla **pověřena řídicí skupina KOP MSK.**

Aktualizace by představovala sledování významných změn v oblasti ochrany přírody. Tím se rozumí aktualizace a **průběžné zpracování změn především v těchto oblastech:**

Legislativa

Změny právních předpisů v oblasti ochrany přírody a krajiny a s vazbou na ochranu přírody a krajiny – aktualizace nebude probíhat pravidelně, ale bude zadávána v závislosti na přijatých změnách právních předpisů, které mají dopad na naplňování koncepce.

NATURA 2000

Zpracování změn spojených se zařazením evropsky významných lokalit do “národního seznamu“ (a poté do “evropského seznamu“) a vymezením ptačích oblastí nařízením vlády. Aktualizace proběhne po vydání nařízení vlády, kterým budou stanoveny lokality zařazené do národního seznamu a po zařazení evropsky významných lokalit do evropského seznamu.

Finanční zdroje

Sledování změn využitelných finančních zdrojů v oblasti ochrany přírody a krajiny – podchytí změny v dotačních titulech využitelných v České republice. Aktualizace každoročně.

Jiné koncepční dokumenty

Vznik či změna jiných dokumentů, které mají zásadní vliv na ochranu přírody (jiné koncepce, program rozvoje kraje).

Realizace cílů a opatření

Při realizaci může dojít k časovému posunu při jejich plnění či dokonce ke znemožnění jejich plnění z objektivních důvodů. Vzhledem k tomu, že provázanost a návaznost některých cílů a opatření je nutná, bude podle výsledků výročního hodnocení (viz bod C2) řídicí skupiny KOP MSK provedeno dle potřeby vyhodnocení a případně přehodnocení cílů a nastavených priorit.

Všechny případné změny a připomínky ke koncepci se budou řešit **na pravidelných schůzkách řídicí skupiny KOP MSK** (viz kapitola C.2.).

V případě významných změn v oblasti ochrany přírody by řídicí skupina navrhla **doplnění koncepce dle potřeby**. Pro dosažení souladu s dokumenty Evropské unie na plánovací období 2007-2013 se předpokládá **první doplnění v roce 2006 a dále po 3 letech.**

V letech 2013 – 2014 proběhne vypracování nové Koncepce ochrany přírody Moravskoslezského kraje, aby byla zajištěna návaznost na koncepci stávající, která je plánována na 10 let.

Závěr

Koncepce strategie ochrany přírody a krajiny Moravskoslezského kraje je základním strategickým dokumentem k podpoře ochrany přírodních hodnot v daném území na léta 2005-2014.

Úkolem KOP MSK je vytvořit rámec ochrany přírody a krajiny Moravskoslezského kraje s využitím co nejaktuálnějších informačních zdrojů, které jsou aktuálně k dispozici. Koncepce nezachází do podrobností, ale naznačuje směry a cíle ochrany přírodního bohatství jak v chráněných územích, tak ve volné krajině.

Programová část obsahuje cíle a opatření ve 4 okruzích:

- Obecná územní a druhová ochrana
- Zvláštní územní a druhová ochrana
- Lesnictví
- Zemědělství

V rámci opatření, navrhovaných k naplňování jednotlivých stanovených cílů, jsou uvedeny nástroje k realizaci, možné zdroje financování a rámcově termín realizace. Budou naplňovány konkrétní projekty, závislé na finančním krytí z krajského úřadu, národních zdrojů i dotačních titulů Evropské Unie.

Návrh koncepce vznikl v období úvodního roku transformace veřejné správy spojené s fungováním územních krajských samospráv. Práce na koncepci byly zahájeny v říjnu 2002 a ukončeny v listopadu 2004 předáním díla krajskému úřadu Moravskoslezského kraje.

Koncepce byla zpracována na zadání Moravskoslezského kraje užším týmem spoluřešitelů. Kromě vlastního zpracovatele a spoluřešitelů se na ní podílela řada odborníků spolu s krajskými úředníky na pravidelných řídicích výborech.

Jednotlivé části koncepce byly postupně zveřejňovány na internetových stránkách kraje jako jeden z koncepčních materiálů odboru Životního prostředí a zemědělství. Koncept celé textové části koncepce byl zveřejněn k možnému připomínkování veřejností na internetových stránkách krajského úřadu v období červenec-září 2004.

Koncepce byla vypracována v letech 2002-2004,

Zastupitelstvem MSK schválena dne 23.6.2005.

První aktualizace proběhla v listopadu 2006 ve vybraných oblastech, určených krajským úřadem (zejména MZCHÚ, NATURA 2000, nové ekonomické nástroje, aktualizace české legislativy a vybraných datových vrstev).

Dokument je k dispozici na veřejných internetových stránkách krajského úřadu

www.kr-moravskoslezsky.cz jako jeden z koncepčních materiálů odboru Životního prostředí a zemědělství. Je neustále otevřen dalším námětům a připomínkám, po celou dobu své desetileté existence chce být materiálem živým.

Realizace KOP MSK bude významným přínosem ke zvýšení environmentálního vědomí obyvatel kraje se zaměřením na ochranu přírody, uvědomnění si odpovědnosti za stav našeho životního prostředí a napomůže tak k prosazování principu trvale udržitelného rozvoje Moravskoslezského kraje.

Použité pojmy a zkratky

AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny
AV ČR	Akademie věd České republiky
BC	Biocentrum
BK	Biokoridor
BPEJ	Bonitní půdně ekologická jednotka
ČSOP	Český svaz ochránců přírody
DKM	Digitální katastrální mapa
EU	Evropská unie
EVVO	Environmentální výchova, vzdělávání a osvěta
GZ	Genová základna
GIS	Grafický informační systém
HRDP	Horizontální plán rozvoje venkova
CHKO	Chráněná krajinná oblast
CHÚ	Chráněné území
ID	Invazní (rozšiřující se nepůvodní) druh
IS	Informační systém
ISOP	Informační systém ochrany přírody
KPÚ	Komplexní pozemkové úpravy
KOP	Koncepce ochrany přírody a krajiny
KTP	Krajinotvorné programy
KN	Katastr nemovitostí
KÚ	Katastrální úřad
LČR	Lesy České republiky
LFA	Méně příznivé oblasti
LHP	Lesní hospodářský plán
LHO	Lesní hospodářská osnova
LZU	Lesy zvláštního určení
LO	Lesní oblast
MZCHÚ	Maloplošné zvláště chráněné území
MSK	Moravskoslezský kraj
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
MZe	Ministerstvo zemědělství
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
NPR	Národní přírodní rezervace
NPP	Národní přírodní památka
ORP	Obec s rozšířenou působností
OPRL	Oblastní plán rozvoje lesů
OSSL	Orgán státní správy lesů
OP	Ochrana přírody
PP	Přírodní památka
PR	Přírodní rezervace
PUPFL	Pozemky určené k plnění funkcí lesa
PRK	Program rozvoje kraje
PPPP	Program péče o přírodní prostředí
PPK	Program péče o krajinu
PRRS	Program revitalizace říčních systémů

SFŽP	Státní fond životního prostředí
SAC	Chráněné území dle směrnice o stanovištích v rámci soustavy NATURA 2000
SPA	Oblast ochrany ptáků , chráněné území v rámci soustavy NATURA 2000
SCHKO	Správa chráněné krajinné oblasti
SEA	Posouzení předpokládaných vlivů na životní prostředí
SES	Systémy ekologické stability krajiny
SOP	Svaz ochránců přírody
SSL	Státní správa lesů
TTP	Trvalý travní porost
ÚHÚL	Ústav pro hospodářskou úpravu lesů
ÚSES	Územní systém ekologické stability
ÚP VÚC	Územní plán velkého územního celku
ÚPD	Územně plánovací dokumentace
ÚTP	Územně technický podklad
ÚSOP	Ústřední seznam ochrany přírody
UVR ČSOP	Ústřední výkonná rada Českého svazu ochránců přírody
VaV	Věda a výzkum
VKP	Významný krajinný prvek
ZC	Záchrané centrum
ZP	Záchraný program
ZCHÚ	Zvláště chráněné území